

**PS 6/19 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van
Noord-Brabant op 9 november 2018**

Inhoudsopgave	
Inhoudsopgave	2
Index gesproken personen	4
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	7
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	11
Woord afscheid lid van Provinciale Staten de heer E.J.C. van Griensven	12
Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging nieuwe leden van Provinciale Staten mevrouw G. Tevkir (D66) en mevrouw A.J.H. Knoet-Michels (PvdA)	15
Stemming 1	16
64/18 Lijst Ingekomen Stukken periode 23 augustus 2018 t/m 12 september 2018	16
75/18 Lijst Ingekomen Stukken periode 13 september 2018 t/m 10 oktober 2018	17
66/18 Notulen van de PS-vergadering 31 augustus 2018	17
67/18 Notulen van de PS-vergadering 14 september 2018	17
50/18 Ontwerpbesluit zienswijze op ontwerpbegroting 2019, de meerjarenraming 2020-2022 en bijstelling begroting 2018 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Brabant-Noord	17
58/18 Ontwerpbesluit uitvoeringsprogramma innovatie High Tech Systemen en Materialen – vervolginvestering fotonica en Brainport Industries Campus	23
59/18 Ontwerpbesluit digitalisering t.b.v. transitie gebouwde omgeving	25
52/18 Ontwerpbesluit derde wijzigingsverordening Verordening Ontgrondingen provincie Noord-Brabant 2008	26
Besprekstukken	27
79/18 Invullen positie plaatsvervangend voorzitter PS	27
48/18 Begroting 2019	27
Stemming 2	280
48/18 Ontwerpbesluit Begroting 2019	280

Index gesproken personen

Altundal MIB, N., 20, 32, 33
Arts, mw. W.M.A., 19, 67, 221, 222, 277, 278
Bahar, drs. H., 21, 69, 99, 100, 124, 125, 137, 138, 141, 142, 143, 248, 278
Bakker, W.J., 19, 161, 162
Berg, H.F. van den, 11, 21, 47, 66, 67, 98, 99, 100, 101, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 131, 132, 138, 139, 140, 147, 148, 150, 205, 214, 216, 217, 220, 258
Boon, M.C.H., 19, 64, 202, 203, 205, 206, 273, 275
Brakel, mw. C.E.P. van, 20, 196, 197, 271
Brunklaus, mw. drs. P.M., 50, 55, 81, 94, 114, 115, 122, 124, 163, 186, 187, 193, 194, 217, 218, 231, 232, 233, 236, 241, 242, 254, 264
Burger Dirven, drs. K.A.J.M., 22, 24
Claessens-Vloedgraven, mw. W., 22
Deneer, J.A., 11, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23
Deryckere, M.N.R.C., 17, 20, 25, 26, 48, 49, 235, 237, 238, 280, 288
Diemen-Vereijken, mw. F.J.H.M. van, 15, 19
Dingemans, mw. F.M., 22, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 130, 264, 265, 271, 272
Dirken, mw. A.M.W., 17, 22, 25, 26, 200, 245
Everling, M.J., 11, 20, 51, 64, 77, 78, 80, 81, 82, 84, 85, 259, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344
Gruithuijsen, drs. M.P.J.M. van, 11, 23, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 62, 77, 78, 87, 88, 97, 113, 114, 117, 120, 135, 136, 148, 149, 199, 208, 214, 246, 249, 256, 275, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344
Hageman, ir. J.J.C., 20, 34, 35, 123, 162, 163, 239
Hattem, A.W.J.A. van, 17, 18, 22, 23, 24, 25, 26, 30, 31, 32, 37, 38, 41, 42, 48, 51, 52, 56, 79, 80, 81, 82, 83, 86, 87, 88, 89, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 123, 130, 133, 172, 189, 192, 194, 201, 202, 206, 207, 212, 215, 247, 248, 250, 251, 253, 260, 270, 273, 274, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344
Heer, drs. ing. C. de, 20, 24
Heijmans, N.G.L., 17, 21, 26, 35, 36, 45, 46, 94, 95, 96, 97, 198, 203
Hoon, mw. A.J.M. de, 21, 222
Jonge, R.A. de, 21
Kammen, mw. drs. P. van der, 21, 219, 255, 270
Knoet-Michels, mw. A.J.H., 16, 22, 68, 173, 174, 195, 199, 242
Koevoets, H.J.P.E., 23
Kort, M.V. de, 21, 24, 82, 83, 84, 272

Kouthoofd, T.P.D., 22
 Kutlu, S., 20
 Maas, B.L.M., 19
 Manders, W.J., 19, 252
 Meel, J. van, 22, 25
 Meeuwis-van Langen, mw. H.E.M., 20, 100, 101, 213, 214
 Meijer, A.A., 12, 18, 21, 24, 25, 26, 40, 46, 54, 56, 67, 68, 87, 88, 96, 130, 135, 137, 140, 141, 149, 198, 206, 209, 213, 215, 218, 228, 230, 240, 257, 258, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344
 Ockers, J.A., 18, 20, 24, 25, 27, 53, 159, 178, 223, 224, 269, 270, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345
 Oosterveer, ing. H., 20, 254, 258
 Otfers-Bruijnen, mw. mr. S.M., 19
 Overveld, W.A.A.M. van, 18, 19, 24, 25, 26, 29, 157, 158, 159, 266, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344
 Panhuizen, A.V., 23
 Portheine, P., 23, 213, 214
 Roijackers, mw. H.I., 11, 18, 19, 24, 25, 26, 29, 37, 39, 63, 136, 137, 142, 143, 144, 145, 147, 148, 149, 150, 158, 159, 183, 265, 266, 275, 278, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344
 Roks, L.A.G., 19
 Schüller, mw. drs. I.J.W., 23
 Sloot, mw. M.A.B. van der, 20, 31, 36, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 84, 122, 134, 174, 184, 185, 195, 197, 208, 222, 223, 240, 256, 257, 258, 279, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 289, 290, 291, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344
 Smeets, drs. M.E.J., 19, 44, 53, 91, 92, 99, 225, 226, 227
 Smeulders, S.J.A.H., 12, 18, 22, 25, 26, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344
 Spapens, M., 23
 Staak, W.R. van der, 23, 24
 Surminski, mw. M.J.G.P., 21, 43, 44, 52, 53, 92, 93, 280

Tevkir, mw. drs. G., 16, 22

Tinnemans, mw. S.C., 20

Voorzitter, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 147, 148, 149, 150, 157, 158, 159, 161, 162, 163, 164, 170, 172, 173, 174, 175, 178, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 264, 265, 266, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345

Vreugdenhil, ing. H.J., 18, 19, 24, 25, 26, 28, 42, 43, 49, 50, 84, 85, 121, 143, 144, 170, 172, 173, 174, 175, 185, 186, 190, 200, 201, 238, 239, 268, 269, 272, 273, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345

Vugt, drs. R.J. van, 22, 292, 301

Wel, ir. M.C. van der, 18, 21, 24, 25, 26, 33, 34, 41, 44, 45, 66, 68, 69, 90, 91, 115, 116, 159, 161, 162, 163, 164, 188, 189, 204, 205, 210, 211, 218, 219, 227, 228, 233, 234, 244, 266, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 345

Willems-Kardol, mw. J.C., 21, 144, 145, 187, 188, 190, 191, 193, 271

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning
J. Deneer, loco-griffier

Agtmaal, ing. J.M.A. van	CDA	Ossendrecht
Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bahar, drs. H.	CDA	Helmond
Bakker, W.J.	PVV	Waalwijk
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Brakel, mw. C.E.P. van	CDA	Veldhoven
Brunklaus, mw. drs. P.M.	GroenLinks	Raamsdonk
Burger Dirven, drs. K.A.J.M.	VVD	's-Hertogenbosch
Claessens-Vloedgraven, mw. W.	SP	Roosendaal
Deryckere, M.N.R.C.	CDA	Tilburg
Diemen-Vereijken, mw. F.J.H.M. van	GroenLinks	Cuijk
Dingemans, mw. F.M.	D66	Moergestel
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Everling, M.J.	SP	Uden
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Hageman, ir. J.J.C.	D66	Veldhoven
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Vinkel
Heer, drs. ing. C. de	CDA	Eindhoven
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Jonge, R.A. de	SP	Halsteren
Kammen, mw. drs. P. van der	PVV	Tilburg
Knoet-Michels, mw. A.J.H.	PvdA	Vlierden
Koevoets, H.J.P.E.	VVD	Etten-Leur
Kort, M.V. de	PvdA	Vught
Kouthoofd, T.P.D.	VVD	Eindhoven
Kutlu, S.	D66	Eindhoven
Maas, B.L.M.	PvdA	Netersel
Manders, W.J.	VVD	Gemert
Meel, J. van	SP	Breda
Meeuwis-van Langen, H.E.M.	D66	Best
Meijer, A.A.	D66	Waalwijk
Ockers, J.A.	Lokaal Brabant	Veen
Oosterveer, dr. ing. H.	50PLUS	Waalre
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M.	VVD	Vught
Overveld, W.A.A.M. van	50PLUS	Oudenbosch
Panhuizen, A.V.	VVD	Tilburg
Portheine, P.	VVD	Riethoven

Roijackers, mw. H.I.	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Roks, L.A.G.	PVV	Etten-Leur
Schüller, mw. drs. I.J.W.	VVD	Woudrichem
Sloot, mw. M.A.B. van der	CDA	's-Hertogenbosch
Smeets, drs. M.E.J.	GroenLinks	Oosterhout
Smeulders, S.J.A.H.	PvdA	Helmond
Spapens, M.	SP	Breda
Staak, W.R. van der	SP	Sint-Oedenrode
Surminski, mw. M.J.G.P.	PvdD	Hoogerheide
Tevkir, drs. mw. G.	D66	Roosendaal
Tinnemans, mw. S.C.	CDA	Duizel
Vreugdenhil, ing. H.J.	ChristenUnie-SGP	Nieuwendijk
Vugt, drs. R.J. van	CDA	Andel
Wel, ir. M.C. van der	PvdD	Rijsbergen
Willems-Kardol, mw. J.C.	PVV	Mierlo

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 9 november 2018

Agenda

- I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda**
- II. Woord van afscheid lid van Provinciale Staten de heer E.J.C. van Griensven**
- III. Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging nieuwe leden van Provinciale Staten mevrouw G. Tevkir (D66) en mevrouw A.J.H. Knoet-Michels (PvdA)**
- IV. Stemming 1**
 - 64/18 Lijst Ingekomen Stukken periode 23 augustus 2018 t/m 12 september 2018**
 - 75/18 Lijst Ingekomen Stukken periode 13 september 2018 t/m 10 oktober 2018**
 - 66/18 Notulen van de PS-vergadering 31 augustus 2018**
 - 67/18 Notulen van de PS-vergadering 14 september 2018**
 - 50/18 Ontwerpbesluit zienswijze op ontwerpbegroting 2019, de meerjarenraming 2020-2022 en bijstelling begroting 2018 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Brabant-Noord**
 - 58/18 Ontwerpbesluit uitvoeringsprogramma innovatie High Tech Systemen en Materialen – vervolginvestering fotonica en Brainport Industries Campus**
 - 59/18 Ontwerpbesluit digitalisering t.b.v. transitie gebouwde omgeving**
 - 52/18 Ontwerpbesluit derde wijzigingsverordening Verordening Ontgrondingen provincie Noord-Brabant 2008**
- V. Bespreekstukken**
 - 79/18 Invullen positie plaatsvervangend voorzitter PS**
 - 48/18 Begroting 2019**
- VI. Stemming 2**
 - 79/18 Ontwerpbesluit invullen positie plaatsvervangend voorzitter PS**
 - 48/18 Ontwerpbesluit Begroting 2019**

VII. Sluiting

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 9 november 2018

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

J. A. Deneer, loco-griffier

Volgens de presentielijst zijn 54 leden aanwezig, te weten:

Altundal, mw. Arts, Bahar, Bakker, Van den Berg, Boon, mw. Van Brakel, mw. Brunklaus, Burger Dirven, mw. Claessens-Vloedgraven, Deryckere, mw. Van Diemen-Vereijken, mw. Dingemans, mw. Dirken, Everling, Van Gruijthuijsen, Hageman, Van Hattem, De Heer, Heijmans, mw. De Hoon, De Jonge, mw. Van der Kammen, mw. Knoet-Michels, Koevoets, De Kort, Kouthoofd, Kutlu, Maas, Manders, Van Meel, mw. Meeuwis-van Langen, Meijer, Ockers, Oosterveer, mw. Otters-Bruijnen, Van Overveld, Panhuizen, Porthoine, mw. Roijackers, Roks, mw. Schüller, mw. Van der Sloot, Smeets, Smeulders, Spapens, Van der Staak, mw. Surminski, mw. Tevkir, mw. Tinnemans, Vreugdenhil, Van Vugt, Van der Wel, mw. Willems-Kardol.

Afwezig: Van Agtmaal.

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 10.00 uur

De **voorzitter**: Dames en heren. Mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen?

Dames en heren. Ik open de vergadering. U weet: een bijzondere vergadering, om meerdere redenen. Een van die redenen is dat we aanstonds de vergadering zullen beginnen met een herdenking van ons overleden lid Driek van Griensven. Ik zal zijn familie zo dadelijk nader welkom heten, maar ik wil u nu vragen bij het gebruikelijke moment van stilte, waarbij wij gaan staan, aan Driek te denken. Mag ik u verzoeken te gaan staan?

Er wordt een moment van stilte in acht genomen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Gaat u zitten. Ik verzoek de griffier ons mededeling te doen van de binnengekomen berichten van verhindering.

De **loco-griffier**: Verhindering van de heer Van Agtmaal.

De **voorzitter**: Aanvullingen vanuit de zaal?

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. De heer Van Hattem is kennelijk iets later.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dat geldt ook voor de heer Kouthoofd.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Mevrouw Brunklaus is ook wat later.

De heer **Everling** (SP): Joep van Meel zal ook wel wat later zijn.

De heer **Meijer** (D66): Daaraan wil ook mevrouw Dingemans toevoegen.

De **voorzitter**: Waarvan akte. Het is genoteerd door de griffier.

Dames en heren. Nogmaals u allen van harte welkom, in het bijzonder de familie van Driek. Ik zal zo dadelijk zijn echtgenote Henny en kinderen en kleinkinderen nog wat meer bijzonder welkom heten. Zij zijn zo dadelijk op de publieke tribune in ons midden voor de herdenking van Driek.

Verder heet ik van harte welkom de andere bezoekers op de publieke tribune en degenen die ons vandaag via het internet volgen. Er zijn vandaag gasten van het CDA, KBO-afdeling Asten/Ommel, Oosterhout-Stad en Dongen-Oosteind en de Heemkundekringen "Willem van Strijen" en Maden en Drimmelen. Fijn dat u in ons midden bent.

Ik heb gisteren al aangegeven dat in de Statenlounge een condoleanceregister is ingericht voor Driek. U kunt dat vandaag nog de hele dag tekenen en daarna zullen wij het uiteraard aan de familie aanbieden.

De agenda zal ik straks aan de orde stellen. De moties en amendementen die vandaag zullen worden ingediend, zijn op iBabs te vinden, op Statendag 9-11-2018 onder agendapunt 4. Ik verzoek u in alle overbodigheid, als u de zaal verlaat, of juist aanwezig bent, dat even bij de bodetafel te melden.

Wij vangen nu de vergadering aan met de woorden van afscheid en de herdenking van ons overleden lid Driek van Griensven.

Woord afscheid lid van Provinciale Staten de heer E.J.C. van Griensven

De **voorzitter**: De familie van Driek is zoals gezegd aanwezig. Ik geef als eerste het woord aan de fractievoorzitter van de Partij van de Arbeid, de heer Stijn Smeulders, die enkele woorden zal spreken.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter, collega's en vooral familie van Driek: Henny, Driek jr., Christel, Marieke en de rest van jullie grote familie. Vandaag behandelen we de begroting van de provincie voor 2019. Het zou vandaag in die zin het hoogtepunt van ons politieke jaar moeten zijn, maar dat is het helemaal niet. Wij nemen vandaag in PS afscheid van onze collega Driek van Griensven, onze fractiegenoot Driek, en wij vinden dit moeilijk, ondanks dat het echte afscheid van Driek inmiddels alweer twee weken achter ons ligt. En hoewel het moeilijk is, vind ik het een eer om namens de PvdA-fractie mooie woorden over Driek te mogen spreken in het bijzijn van de familie.

Het overlijden van Driek heeft ons verrast en geraakt. Verrast waren we omdat het ineens wel heel erg snel ging. Driek had ons van afstand wel op de hoogte gehouden van zijn situatie, maar wij hadden niet verwacht dat zijn behandeling zo abrupt zou stoppen en het perspectief van Driek daarmee ineens ook heel erg kort zou zijn. We hoopten dat Driek nog zou terugkeren in Provinciale Staten, en als dat niet zou kunnen, dat er nog tijd zou zijn geweest om het moeilijke afscheid nemen een plaats te geven. En die tijd was er niet. Ben, Martijn, Erik en ikzelf hebben het hier moeilijk mee gehad. We zijn geraakt omdat we een authentiek en integer mens gaan missen in onze fractie en onze partij.

Ik wil graag meer vertellen over hoe wij Driek hebben ervaren als partij en als fractiegenoot. Al voordat Driek in 2013 lid van Provinciale Staten werd, was hij als fractievoorzitter van de PvdA Tilburg, in 2003, en later wethouder van Roosendaal een bekend gezicht binnen de PvdA Brabant. Driek was toentertijd de PvdA Tilburg, samen met Jan Hamming en Marieke Moorman natuurlijk. De PvdA Tilburg was toen binnen de Brabantse PvdA toonaangevend, ik zou bijna 'overheersend' kunnen zeggen. Om Driek kon je dus echt niet heen binnen de PvdA Brabant.

We leerden Driek als PvdA Brabant en Statenfractie echt goed kennen toen hij in mei 2013 lid van Provinciale Staten werd. Driek was met zijn politieke ervaring heel snel ingewerkt in de fractie, die toen al ongeveer twee jaar bestond. En daarmee was hij ook heel snel een stabiele kracht in die toenmalige oppositiefractie, die uit zeven personen bestond. Dat Driek zeer gewaardeerd werd in onze fractie, bleek uit het feit dat hij in september 2014, ongeveer anderhalf jaar later, ook gekozen werd tot

vicefractievoorzitter. Dat had hij heel snel voor elkaar. En als vicefractievoorzitter was hij echt een steunpilaar voor onze toenmalige fractie, die grotendeels vernieuwd was. We hadden in anderhalf jaar tijd een flink aantal mutaties gehad in onze fractie en als vicefractievoorzitter was Driek echt in zijn element. Die rol paste heel goed bij hem. En daarom, vanwege zijn inzet in die periode, kreeg Driek bij de Statenverkiezingen van 2015 de vijfde plek op de lijst toebedeeld, een verkiesbare plek. Maar helaas gaat het de afgelopen jaren electoraal niet zo goed met onze partij en dit was ook de reden dat Driek na de verkiezingen geen Statenlid meer werd, maar eerste opvolger. We hebben er bewondering voor hoe Driek met die rol omging. Hij koos ervoor om wat afstand te nemen van de nieuwe fractie, de fractie op die manier wat meer ruimte te geven, want hij wilde zijn opvolgers ook niet voor de voeten lopen. Dat vind ik ook heel erg typisch Driek. Het was ook knap van hem, want hij genoot echt van het Statenwerk, hij had echt liefde voor de politiek en voor het Statenwerk. Maar hierdoor creëerde hij ook mogelijkheden om andere uitdagingen aan te gaan, maatschappelijk gezien, maar ook bijvoorbeeld om als waarnemend wethouder van Dongen aan de slag te gaan, wat hij ongeveer een jaar geleden nog deed. In de tussentijd dat hij geen Statenlid was, was het voor onze fractie een geruststellend gevoel te weten dat Driek klaar zou staan op het moment dat er iets zou gebeuren en er een plek zou vrijkomen in onze fractie. En in januari van dit jaar was het zover. Antoinette Knoet kondigde haar vertrek uit Provinciale Staten aan en daarmee kwam er een plek vrij in de PvdA-fractie. Driek werd met liefde weer Statenlid. Hij stortte zich er vol enthousiasme op. We hadden in januari natuurlijk echt niet kunnen bevroeden dat Antoinette in november Driek weer zou gaan opvolgen. Dat is bizar en ook surrealistisch, het is echt een heel rare gewaarwording om dadelijk weer met Antoinette in de Staten te zitten in plaats van met Driek.

Hoe ging dat dan in onze fractie, toen Driek in januari Statenlid werd? Nou, Driek moest wel even wennen aan de nieuwe fractie, want die was bijna helemaal vernieuwd, ze was in omvang kleiner dan de fractie in de vorige periode, ook de aard van de fractie verschilde en de werkwijzes waren ook wat veranderd. De fractie was, zoals al gezegd, kleiner, maar er was veel vertrouwen in elkaar, waardoor fractieleden binnen hun portefeuille ook veel zelfstandig opereerden. Er wordt veel gegrapt en gegrold en door sommigen veel en snel gepraat, maar uiteindelijk gaan de fractievergaderingen toch wel sneller en gestructureerder dan in de vorige periode. En tevens zitten we natuurlijk in de coalitie in plaats van in de oppositie. Maar met deze overgang had Driek als ervaren politicus weinig moeite. Die rol paste eerlijk gezegd beter bij hem dan in de oppositie. Als fractievoorzitter vond ik het mooi om te zien hoe Driek op basis van zijn ervaring binnen no time weer vol in zijn nieuwe portefeuille zat en zich weer profileerde in de Statenzaal in debatten. Het was heel fijn dat Driek weer volwaardig onderdeel van de fractie was. Driek was een politicus op een bijna apolitieke manier. Hij hield niet van gedoe, was altijd zichzelf, altijd helder en ook recht door zee. We hoefden ons dus ook nooit af te vragen wat hij vond of wilde. Hij stond nooit voorop om het vooropstaan, maar liet meer dan duidelijk van zich horen als hij dat nodig vond. Driek kon echt letterlijk met zijn vuist op tafel slaan en bulderen. Hij was meer dan duidelijk, koersvast, maar als hij het nodig vond ook zeker dienstbaar aan het grotere geheel. En dat was ook zo mooi aan Driek: die dienstbaarheid richting de partij en richting de fractie. Een collega om op te bouwen. Ben, Martijn en ik beschouwen het dan ook als een voorrecht om met Driek in de fractie te hebben mogen zitten.

Met Driek is ons een geliefde en gewaardeerde partijgenoot ontvallen. De PvdA Brabant is hem, net als de PvdA Tilburg, waarvoor hij zich nog veel langer heeft ingezet, veel dank verschuldigd voor zijn jarenlange inzet. Hij heeft als politicus in het leven van vele Brabanders echt het verschil gemaakt, en dat maakt onze fractie trots, trots op Driek. Henny, Driek jr., Christel en Marieke, we hopen dat die gedachte ook jullie helpt bij het verwerken van het grote verlies van Driek.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik wil nu zelf het namens Provinciale Staten het woord tot de familie richten en ik zal dat vanaf de kathedraal doen.

Beste Henny, Christel, Marieke en Driek, jullie partners en de kleinkinderen. Wat fijn dat jullie hier zijn, en wat bijzonder dat jullie hier zijn op een plek die voor jouw man, jullie vader, jullie opa, belangrijk was. Toen we elkaar spraken tijdens het zeer drukbezochte afscheid in het Willem II-stadion, zei Driek jr.: goh, dat wisten we eigenlijk niet. Het was een deel van zijn leven, natuurlijk niet onbekend bij jullie, dat kán niet, want vanaf 1986 actief in de gemeenteraad, fractievoorzitter, jarenlang in Tilburg, wethouder in Roosendaal, wethouder in Dongen, hier twee keer Statenlid, daar is het thuis ongetwijfeld eens over gegaan. Maar zo wisten wij niet dat Driek een heus frietkot in zijn tuin gebouwd had en een snoepwinkel voor de kleinkinderen, en dat het een hele leuke opa was. Ja, dat hadden wij kunnen vermoeden, maar dat wisten wij dan weer niet. Zo hebben we elkaar gek genoeg nu nog veel beter leren kennen dan we al deden vooraf. Maar hier in deze zaal was jullie opa, was jouw man, jullie vader, een belangrijk lid van onze Staten, het hoogste gezag van ons provinciaal bestuur. Hier worden belangrijke besluiten over de toekomst – *jullie* toekomst, zeg ik tegen de kleinkinderen ook – van de Brabanders genoemd. En je vader, je man, jullie opa, had daar duidelijke opvattingen over. Driek was duidelijk, durfde de dingen te zeggen zoals ze zijn en was een betrouwbaar en plezierig politicus. Een apolitieke politicus, dat zou ik nou niet zeggen, want Driek was ook heel erg politiek. Hij was iemand die de dossiers van haver tot gort kende. Ik zie Driek nog zitten, samen met voormalig collega Rob Wagemakers, die hier ook is, die vaak met zijn tweeën zaten te smoezelen, elkaar wat dingen toe aan het schuiven waren, en dan wist je: er gaat zo iets gebeuren. Dan hadden ze weer een tactiekje of een strategietje bedacht. Driek was, heb ik van Rob ook begrepen, een hele slimme regisseur en ook wel een strateeg. Zo heeft hij met enige regelmaat net gedaan alsof de PvdA-fractie zich terugtrok, om de gedeputeerde tot concessies te dwingen. Dan waren ze het er eigenlijk al lang over eens, maar als je dan twintig minuten zo'n vergadering laat schorsen – ik hoop dat dat vandaag overigens niet te vaak gaat gebeuren – dan dacht Driek: nou, dan denken ze dat het serieus is. Dus hij beheerste ook het spel heel goed. Maar, en dat is precies wat denk ik net bedoeld werd, hij was iemand die het spel niet om het spel speelde, maar om resultaten te boeken.

Driek was ook iemand die het land had aan vertraging, aan dingen die er niet echt toe deden. Een mooie anekdote uit zijn tijd als wethouder vind ik dat er op een dag geschaatst kon worden op een bevroren vijver. Dat had je wel eens in de winter. En er moest een koek- en zopietent langs die vijver worden ingericht. De ambtelijke procedures dreigden zodanig te zijn, dat die vergunning ongeveer in juni beschikbaar kwam. Toen heeft Driek naar verluidt in juni de procedures gestart voor de vergunningen van koek- en zopietenten voor de aanstaande winter. Driek was iemand die dat soort dingen ook leuk vond. Hij speelde ook wel met de mensen om hem heen, in die zin dat hij ze graag wilde inzetten om met elkaar tot mooie resultaten te komen. Driek was ook een verkenner, die keek goed hoe de hazen liepen, wist wie je nodig had om uiteindelijk besluiten te bereiken, maar hij was ook altijd een man van feiten voordat er meningen waren.

In die zin nemen we afscheid van Driek vandaag. Een paar weken geleden hebben we dat van Tineke gedaan. Eigenlijk hadden die twee in termen van stijl een hele vergelijkbare stijl. Meningen ja, opvattingen ook, want daar gaat het hier in deze zaal ook om, maar ook feiten: feiten goed kennen, dossiers goed bestudeerd inbrengen. En natuurlijk zijn er emoties bij onderwerpen, maar altijd zijn er die feiten. Waar gaat het echt om? Wat is de opvatting van de partij die kan worden ingebracht in deze zaal in een caleidoscoop van opvattingen, wat uiteindelijk leidt tot één opvatting waarmee wij het algemeen belang van onze provincie dienen?

Er is veel gezegd over Driek de afgelopen week, en het was gelukkig heel druk op die prachtige bijeenkomst daar in Tilburg. Dat verbaasde sommigen van jullie een beetje. Nou, ons niet. Ik heb het nu alleen nog maar gehad over wat Driek in de politiek gedaan heeft, maar als je ziet wat hij ook in de samenleving gedaan heeft, in al die functies daaromheen, dan nemen wij afscheid van een indrukwekkende Brabander. En Driek was ook – en daar wil ik mee beëindigen – eerlijk, betrouwbaar en heel bescheiden. Als het moest, stond hij er en wist je wat je aan Driek had, maar Driek ging niet

vooropstaan als het niet nodig was, was altijd vooral zichzelf. En in die zin nemen wij vandaag afscheid van een groot Statenlid, van een prachtig mens. Jullie gaan hem in de familie missen, wij in deze zaal. En daarom is het zo mooi dat wij hier vandaag met jullie samen zijn. Ik heb begrepen dat jullie vandaag – en dat zou opa, zeg ik tegen de kleinkinderen, hartstikke leuk gevonden hebben – nog even in het gebouw rond gaan kijken. Er is ongetwijfeld ergens wel een snoepje, ook in dit huis, en dan gaan jullie gezellig samen een dagje in Den Bosch doorbrengen. Ik weet zeker dat Driek dat een erg goed idee gevonden zou hebben, zeker als hij weet dat jullie samen verder gaan en in al die prachtige herinneringen troost vinden, aan die prachtige man, die geweldige vader en lieve grootvader. Wij nemen afscheid van een Statenlid dat hier heel groot en betekenisvol aanwezig was.

Dank jullie wel, en ik kom jullie nu de roemer brengen die ik eigenlijk nog – ik had het Driek beloofd – zou komen brengen, maar we hebben het met elkaar al besproken: ineens ging het zo snel. Driek zei: “Ik weet niet of ik het ga halen” toen ik de laatste keer bij hem was, en het is zo snel gegaan dat ik nu die roemer graag namens ons allemaal aan jullie aanbied. Ik had het graag aan hemzelf gedaan, maar hij wist dat hij eraan kwam, dat heeft hij nog geweten.

Dank jullie wel en ik ga hem nu naar jullie toe brengen. En bij wijze van waardering kan ik mij zo voorstellen dat er een groot applaus klinkt voor Driek vanuit de Statenzaal.

Staand applaus

De **voorzitter**: Ik schors de vergadering voor enkele minuten, zodat de collegae die de familie willen condoleren daartoe de gelegenheid hebben.

Schorsing.

De **voorzitter**: Dames en heren. Mag ik u verzoeken uw plaatsen weer in te nemen? De vergadering is heropend.

Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging nieuwe leden van Provinciale Staten mevrouw G. Tevkir (D66) en mevrouw A.J.H. Knoet-Michels (PvdA)

De **voorzitter**: Ik wil uw aandacht vragen voor het volgende. Wij hebben, verdrietig genoeg, afscheid genomen van Tineke en Driek, en dat betekent dat er twee plaatsen leeg zijn die we zullen voorzien van nieuwe leden: voor D66 mevrouw Tevkir en voor de PvdA mevrouw Knoet-Michels. De geloofsbrieven van deze beide kandidaten zijn onderzocht door een commissie, zoals gebruikelijk, uit uw Staten, bestaande uit mevrouw Van Diemen-Vereijken, de heer Van Brakel en de heer Portheine. Ik wil de voorzitter van de commissie, mevrouw Van Diemen, vragen aan ons verslag uit te brengen van de door de commissie verrichte werkzaamheden. Aan haar het woord.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Voorzitter. De door u benoemde commissie heeft de geloofsbrieven van mevrouw Tevkir en mevrouw Knoet onderzocht en in orde bevonden. Mevrouw Tevkir en mevrouw Knoet voldoen aan de voorwaarden van het lidmaatschap van Provinciale Staten en vervullen volgens hun eigen opgaven geen openbare betrekkingen die onverenigbaar zijn met het lidmaatschap van Provinciale Staten. De commissie geeft de Staten dan ook in overweging te besluiten tot toelating van mevrouw Tevkir en mevrouw Knoet. Namens de commissie willen wij hen heel veel succes wensen.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Van Diemen en de andere leden van de commissie voor de verrichte werkzaamheden. Ik neem aan dat uw Staten bereid zijn dat voorstel over te nemen en beide leden te

kunnen toelaten. Wenst iemand daarover stemming? Nee. Dan stel ik voor bij acclamatie dat besluit zo te nemen.

Aldus wordt besloten.

De **voorzitter**: Dan wil ik nu mevrouw Tevkir en mevrouw Knoet-Michels vragen om, begeleid door de bode, hier naar voren te komen voor het afleggen van de eed, en daarna mevrouw Knoet de verklaring. Nadat wij dat hebben gedaan, zal ik bloemen uitreiken en ik stel voor dat wij in de loop van de dag de gelegenheid nemen om de 'nieuwe' leden te verwelkomen en daarvoor de vergadering straks niet meer apart te schorsen.

Ik verzoek u te gaan staan bij het afleggen van de eed en de verklaring. De griffier.

De **loco-griffier**: Ik zweer dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plicht als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

Mevrouw **Tevkir** (D66): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De **loco-griffier**: Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plicht als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Dat verklaar en beloof ik.

De **voorzitter**: Mag ik u beiden dan vragen om deze mooie bloemen in ontvangst te nemen? Ik wens u veel succes.

Applaus

Stemming 1

De **voorzitter**: Geachte collegae. Het volgende blokje in de agenda is een aantal stemmingen. Ik wil u vragen uw plaatsen in te nemen, zodat wij met de stemmingen kunnen beginnen.

De stembel kan worden geluid.

64/18 Lijst Ingekomen Stukken periode 23 augustus 2018 t/m 12 september 2018

De **voorzitter**: Goed. Wij vangen allereerst de stemming aan over stuk 64/18, dat betreft de Lijst Ingekomen Stukken periode 23 augustus t/m 12 september 2018. Wenst iemand daarover stemming?

Nee. Dan stellen we deze lijst zo vast en de door de griffier daarbij voorgestelde wijze van afdoening uiteraard.

75/18 Lijst Ingekomen Stukken periode 13 september 2018 t/m 10 oktober 2018

De **voorzitter**: Dan op stuk 75/18, ook een Lijst van Ingekomen Stukken, 13 september t/m 10 oktober 2018. Wenst iemand daarover stemming? Of kan ik bij acclamatie veronderstellen hem zo vast te stellen? Dat is het geval.

66/18 Notulen van de PS-vergadering 31 augustus 2018

De **voorzitter**: Dan zijn er twee voorstellen, die houden in de notulen van de vergadering, allereerst onder stuk nummer 66/18, de vergadering van 31 augustus. Wenst iemand daarover stemming? Nee, bij acclamatie vastgesteld.

67/18 Notulen van de PS-vergadering 14 september 2018

De **voorzitter**: Eenzelfde vraag bij stuk nummer 67/18, dat betreft de notulen van de vergadering van 14 september jl. Wenst iemand daarover stemming? Nee, dan stellen we bij acclamatie deze notulen vast.

50/18 Ontwerpbesluit zienswijze op ontwerpbegroting 2019, de meerjarenraming 2020-2022 en bijstelling begroting 2018 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Brabant-Noord

De **voorzitter**: Dan gaan we nu over tot de voorstellen die gisteravond zijn besproken, en dan ga ik allereerst aan de orde stellen ontwerpbesluit 50/18, dat betreft een Statenvoorstel zienswijze op ontwerpbegroting 2019, de meerjarenraming 2020-2022 en bijstelling begroting 2018 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Brabant-Noord. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Deryckere** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Wij zijn er op zich wel voor dat er een zienswijze wordt ingediend, alleen, wij hadden graag een reactie gehad van GS op de punten die wij in de Statenvergadering gisteravond naar voren hadden gebracht, waarop wij, in reactie op die reactie van GS, aanvullende zienswijzen hadden willen formuleren. Nu GS geweigerd heeft, pertinent geweigerd heeft, om daarop te reageren, zien we geen andere mogelijkheid dan tegen dit voorstel te stemmen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen met een stemverklaring, voorzitter. U vraagt ons een zienswijze in te dienen om de begroting 2019 beheersbaar te houden van de ODBN. Wij hebben ernstige bedenkingen op inhoudelijke gronden over de beheersbaarheid van die begroting. Tevens vraagt u ons nu al in te stemmen met een financiële meevaller die uit dit dossier voortvloeit en wij kennen dat dossier nog niet, en die financiële meevaller ook niet. Dus wij kunnen daar geen besluit over nemen. Daarom stemmen wij tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor met stemverklaring. Lokaal Brabant zal schriftelijke vragen indienen naar aanleiding van de weigering van de gedeputeerde om gisteravond inhoudelijk antwoorden te geven.

De **voorzitter**: Het voorstel is aangenomen. Dan komt nu aan de orde de bij dat voorstel ingediende motie door de fractie van de PVV. Als ik me goed herinner, was daarvoor een hoofdelijke stemming gevraagd. Daar houdt u aan vast?

De heer **Van Hattem** (PVV): Zeker, voorzitter. Bij deze motie van wantrouwen houden we vast aan hoofdelijke stemming.

De **voorzitter**: Dan wil ik de griffier vragen de gebruikelijke procedure in gang te zetten.
De stemming zal aanvangen bij nummer 8.

De **loco-griffier**: Dan beginnen we bij Statenlid Bakker.

De heer **Bakker** (PVV): Voor.

De **loco-griffier**: Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **loco-griffier**: Van Diemen.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Tegen.

De **loco-griffier**: Manders.

De heer **Manders** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **loco-griffier**: Roks.

De heer **Roks** (PVV): Voor.

De **loco-griffier**: Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

De **loco-griffier**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **loco-griffier**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voor.

De **loco-griffier**: Otters-Bruijnen.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Maas.

De heer **Maas** (PvdA): Tegen.

De **loco-griffier**: Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Tegen.

De **loco-griffier**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De **loco-griffier**: Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Tegen.

De **loco-griffier**: Ockers.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **loco-griffier**: Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Tegen.

De **loco-griffier**: Altundal.

De heer **Altundal** (SP): Tegen.

De **loco-griffier**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **loco-griffier**: Oosterveer.

De heer **Oosterveer** (50PLUS): Tegen.

De **loco-griffier**: Van Brakel.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Tegen.

De **loco-griffier**: Tinnemans.

Mevrouw **Tinnemans** (CDA): Tegen.

De **loco-griffier**: De Heer.

De heer **De Heer** (CDA): Tegen.

De **loco-griffier**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **loco-griffier**: Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Tegen.

De **loco-griffier**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **loco-griffier**: Wilems-Kardol.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Voor.

De **loco-griffier**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen.

De **loco-griffier**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **loco-griffier**: Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De **loco-griffier**: De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Tegen.

De **loco-griffier**: Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Tegen.

De **loco-griffier**: De Jonge.

De heer **De Jonge** (SP): Tegen.

De **loco-griffier**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **loco-griffier**: Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **loco-griffier**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen met stemverklaring, voorzitter. Een fractie die zo tegen politieke correctheid is, moet ook kunnen accepteren af en toe wat minder correct behandeld te worden.

De **loco-griffier**: Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **loco-griffier**: Kouthoofd.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. Het gaat er hier om dat wij onze democratische plichten en taken kunnen uitoefenen en dat GS daar gelegenheid voor geeft. Als een gedeputeerde dat weigert, weigert ons te woord te staan, weigert te reageren, dan kunnen wij hier onze plicht niet uitoefenen. Dan dient hij gewoon op te stappen en weg te wezen.

De **loco-griffier**: Van Meel.

De heer **Van Meel** (SP): Tegen.

De **loco-griffier**: Claessens-Vloedgraven.

Mevrouw **Claessens-Vloedgraven** (SP): Tegen.

De **loco-griffier**: Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Tegen.

De **loco-griffier**: Tevkir.

Mevrouw **Tevkir** (D66): Tegen.

De **loco-griffier**: Knoet-Michels.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Tegen.

De **loco-griffier**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen

De **loco-griffier**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Koevoets.

De heer **Koevoets** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Spapens.

De heer **Spapens** (SP): Tegen.

De **loco-griffier**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Portheine.

De heer **Portheine** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Schüller.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Van der Staak.

De heer **Van der Staak** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. 47 leden waren daar tegen en 6 daar voor.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dat kan niet.

De **voorzitter**: Ik heb iets foutief doorgekregen, begrijp ik. 46 tegen en 7 voor.

Ik merk even voor de goede orde op. Als uw voorzitter heb ik, met u allen, gisteren waargenomen dat het allemaal geen schoonheidsprijs verdiende hoe dit ging. Er zitten echt een paar relevante discussies onder waarvan ik dacht dat ze voorbij waren na de informatiesessie die hierover geweest is. Ik heb gisteravond nog van de griffier een memo gekregen met een onderzoek naar welke relevante kaders hier nu precies geformuleerd zijn. Laat ik zeggen dat er op zijn minst enige verwarring is daarover. Dus ik heb bevorderd dat er heel snel een gesprek zal zijn tussen de griffier, enkelen van u en het college, om dit soort onhandige onzekerheden uit de weg te ruimen. Hoe het precies zit, gaan we nu niet behandelen, maar wij kunnen dit niet meer hebben. Het moet volstrekt duidelijk zijn wat uw Staten wel en niet kunnen bij bepaalde voorstellen. En laat ik eerlijk zeggen: wat ik in die memo gelezen heb, is op zijn minst niet geheel duidelijk. Dat is nog het minste wat ik er nu van kan zeggen, maar we gaan zorgen dat dit niet meer zo voorkomt.

58/18 Ontwerpbesluit uitvoeringsprogramma innovatie High Tech Systemen en Materialen – vervolginvestering fotonica en Brainport Industries Campus

De **voorzitter**: Dan gaan we nu over tot de stemming over het Statenvoorstel 58/18, High Tech Systemen. De fractie van de VVD.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **De Heer** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Van der Staak** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **De Kort** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Dit voorstel is aangenomen.

59/18 Ontwerpbesluit digitalisering t.b.v. transitie gebouwde omgeving

De **voorzitter**: Dan ben ik bij 59/18, het voorstel betrekking hebbend op digitalisering ten behoeve van transitie gebouwde omgeving. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Deryckere** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Van Meel** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Dit voorstel is door uw Staten aangenomen.

52/18 Ontwerpbesluit derde wijzigingsverordening Verordening Ontgrondingen provincie Noord-Brabant 2008

De **voorzitter**: Dan ben ik bij het laatste bespreekvoorstel, 52/18, de derde wijzigingsverordening Ontgrondingen. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Deryckere** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Onze fractie is er niet van overtuigd dat de rechtsbescherming van belanghebbenden bij ontgrondingen hiermee voldoende geregeld is. Derhalve kunnen wij niet voor dit voorstel stemmen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Het voorstel is aangenomen.

Bespreekstukken

79/18 Invullen positie plaatsvervangend voorzitter PS

De **voorzitter**: Het laatste onderwerp, voordat we met de begrotingsbehandeling gaan beginnen, is het stemmen over de door het overlijden van Tineke Klitsie vrijgevallen positie van plaatsvervangend voorzitter van de Staten. Er is voorberaad over geweest en ik stel voor bij acclamatie in te stemmen met de benoeming van onze nestor, de heer Nico Heijmans, op deze plaats van vicevoorzitter. Wenst iemand daarover stemming? Nee. Bij acclamatie is het dan zo besloten. Dan wil ik de nestor daarmee zeer van harte feliciteren. Ook voor hem is er een bos bloemen, om deze waardigheid nog beter te dragen.

Applaus

48/18 Begroting 2019

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik zei het straks al: het behandelen van de begroting voor het komende jaar is natuurlijk in uw Staten een van de hoogtepunten, waar uw onvervreembare budgetrecht, waar eeuwen voor gestreden is dat parlementen dat kregen, dat gaat vandaag hier gebeuren. En dat is een mooi moment, waarvoor we ruim met elkaar de tijd nemen. Tegelijkertijd doe ik ook een beroep op u dat die ruimte ook weer in die zin beperkt is, dat we er ergens in de avond toch weer een punt achter zullen moeten zetten, dus we gaan kijken hoe dat loopt. In ieder geval is het zo dat we beginnen met een indrukwekkende rij sprekers van ongeveer 172 minuten. We zullen ergens die rij gaan onderbreken voor een lunchpauze, maar dat laten we even afhangen van de dynamiek van het debat. Nu eerst het woord aan de fractie van de VVD, bij monde van de heer Van Gruijthuijsen. Aan hem het woord.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. De VVD kiest voor Brabant. Dankzij het verzoek van de VVD in april van dit jaar is er in deze begroting inzicht hoe de financiële toekomst van onze provincie eruitziet. Dat inzicht vertelt ons nu dat we straks minder geld te besteden hebben. Die financiële toekomst vraagt volgens de VVD van elke fractie straks om echte keuzes te maken en niet om ouderwets pappen en nathouden. De VVD in Brabant kiest voor een mooie en ondernemende toekomst van de inwoners van onze provincie. En daarbij hebben wij de volgende overwegingen.

In vijf jaar tijd halveert de provinciale begroting, van 1,6 miljard euro naar 800 miljoen euro in 2022. De zogenaamde financiële vrije ruimte neemt ook af, ook die halveert bijna, van 530 miljoen euro deze periode naar bijna 300 miljoen euro de komende periode. We blijven via de huidige – risicoarme – lijn onze financiële reserves beleggen. En gelukkig, volgens het voorstel, blijft de wegenbelasting gelijk. Bevroren. Maar als we niet ingrijpen, dan is er in 2020 slechts 26 miljoen euro voor onze economie beschikbaar, maar liefst het dubbele gaat dan naar cultuur en samenleving en maar liefst zesmaal zoveel gaat dan naar natuur en milieu. De VVD vindt dat deze uitgaven voor economie, cultuur en natuur niet in verhouding staan met elkaar. Deze verhouding past niet bij de taken van een provincie én het staat niet in

verhouding tot het ambitieniveau van Brabant, een ambitieniveau dat niet alleen door de VVD wordt nagestreefd. Tijd voor keuzes.

De VVD wil wél investeren in een innovatieve en duurzame economie voor onze maatschappelijke opgaven, wél investeren in infrastructuur en slimme oplossingen om onze inwoners en goederen zo snel en slim als mogelijk van A naar B te brengen en de VVD wil wél investeren in veiligheid voor onze inwoners, ondernemers en ons buitengebied.

Als we zeggen wat we wél willen, is het ook wel zo verantwoordelijk om te zeggen wat we mínder willen. De VVD is waarschijnlijk – ik gok zo in tegenstelling tot anderen – bereid die verantwoordelijkheid te nemen.

Onze keuzes. Ten eerste: amateurkunst, verenigingen en programma's zoals Sociale Veerkracht worden met goed fatsoen overgeheveld naar gemeenten. Gemeenten zijn, als eerste overheid, daar veel beter toe georganiseerd om die mensen en organisaties te ondersteunen.

Natuur is een belangrijke taak van onze provincie ...

De **voorzitter**: Interruptie Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voordat de VVD-fractie echt de inhoud in gaat, wil ik eerst nog een vraag stellen, want u schetst zo'n tegenstelling tussen economie en andere terreinen, maar bent u het niet met mij eens dat, als wij investeren in juist de natuur, er daarmee ruimte voor economische groei komt, dat, als wij investeren in cultuur, dat juist het vestigingsklimaat ten goede komt? En was dat nou net niet de opdracht van dit college, om die verbinding tussen die programmaliijnen aan te brengen? En dan mijn vraag: waarom brengt u zo'n scherpe scheiding tussen economie en de andere zaken aan, of ziet u die verbindingen en gaat u die dan vanavond kunnen leggen, zodat we niet alleen maar tegenstellingen gaan creëren, maar dat we ook naar synergie tussen dossiers gaan zoeken?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dank u wel, mijnheer Vreugdenhil. Zoals u terecht zegt, zijn de domeinen die u zojuist noemde ondersteunend aan dat vestigingsklimaat, en dat vestigingsklimaat start bij de economie. En als dan het domein economie de helft is van cultuur en samenleving en maar eenzesde is van natuur en milieu, dan vraagt de VVD zich af of dat wel in verhouding staat tot elkaar. Dat is de vraag die we neerleggen. Zo dadelijk zal ik daar inhoudelijk nog verder op ingaan, hoe wij erover denken om juist wel de juiste verhouding tussen die domeinen neer te zetten. In combinatie met de portemonnee die we als provincie in de toekomst nog overhouden, zal ik daar dadelijk nog even op ingaan.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, dan start deze bijeenkomst meteen al goed, want wij bekijken niet alles vanuit de economische bril, maar zullen dat vanuit een bredere bril bekijken. En ik wil u ook oproepen: misschien is het investeren in natuur en milieu, en daarmee ruimte creëren voor economische groei, wel een veel slimmere keuze dan nu te gaan zeggen: we gaan het tegenover elkaar zetten en we hebben het niet nodig. Neem dat eens mee in de rest van uw betoog, want uitgaan van alleen economie, volgens mij is dat niet wat Brabant een toekomst brengt.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen vervolgt het betoog.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nee, ik wil daar graag nog even op reageren. Ondernemers in Brabant, zoals ik al in een eerdere editie betoogd heb, zitten er niet voor zichzelf, maar Brabantse ondernemers zijn er vooral mee bezig om die maatschappelijke opgaven op te lossen, en die maatschappelijke opgaven landen in natuur en in andere domeinen, landen rondom mobiliteit, landen in de zorgsector, landen in allerlei maatschappelijke sectoren. Alleen, en dat is het punt dat ik namens de fractie van de VVD wil maken: dat start wel bij de economie en via die economie, via die ondernemers in Brabant, lossen we een aantal problemen op en bouwen we dus aan die mooie en innovatieve toekomst in Brabant.

De **voorzitter**: Interruptie Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter. Is de heer Van Gruijthuijsen bekend met de programmaliijn uit ons natuurprogramma 'Brabant uitnodigend groen', waarin actief aan ondernemers wordt gevraagd om deel te nemen en een bijdrage te leveren aan de natuurontwikkeling?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, daar ben ik mee bekend, mevrouw Roijackers.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): En heeft de heer Van Gruijthuijsen gevolgd dat het de afgelopen jaren nogal achterblijft wat die ondernemers uit zichzelf aan natuurontwikkeling doen, aan meters maken, aan investeren in de omgeving? En is Van Gruijthuijsen het dan eens met GroenLinks dat het een belangrijke overheidstaak blijft om die natuurontwikkeling, wat Europa ook van ons vraagt bij wet, wat het Rijk van ons vraagt bij wet, actief ter hand te nemen?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou, we hebben daar toevallig als VVD technische vragen over gesteld, hoeveel ondernemers daarbij betrokken zijn. Daar is een antwoord op gekomen, dat u kunt nalezen in de technische vragen. Bovendien hebben wij als VVD laatst een motie ingebracht, dat de subsidieregeling niet alleen voor gemeenten opengesteld wordt en dat die matching veel interessanter wordt voor gemeenten, maar we hebben ook een motie ingediend dat het interessanter wordt voor ondernemers. Die hebben we pas recent ingediend, en dat is gelukkig gehaald hier in de Staten, dus ik kijk erg uit naar de beantwoording vanuit GS, om te zien: zijn er nou meer ondernemers die zich hebben aangemeld voor die regeling? Ik ga er dadelijk nog op in hoe wij het als VVD zien om te kunnen blijven investeren – want daar was ik mee begonnen: natuur is en blijft een taak voor de provincie –, hoe wij daarnaar zullen kijken.

De **voorzitter**: Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voorzitter, dank u. Vraag aan de VVD: heeft u ook consequenties ingerekend voor het aantal gedeputeerden? Als cultuur namelijk voor een belangrijk deel verdwijnt uit uw pakket, als cultuur naar gemeenten gaat, sociale veerkracht verdwijnt, wat gebeurt er dan met de gedeputeerden die daarmee bezig zijn?

De **voorzitter**: Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Natuurlijk zal die halvering van de begroting van de provincie, die er in 2022 aan zit te komen, wat betekenen voor de maatwerkorganisatie, de ambtelijke organisatie, en daarnaast natuurlijk ook voor het aantal gedeputeerden. Dat vind ik een heel logische gevolgtrekking die u trekt, mijnheer.

De **voorzitter**: Van Gruijthuisen vervolgt zijn betoog.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Ja.

Natuurbeheer is en blijft een belangrijke taak van onze provincie. Voor een goed vestigingsklimaat is natuur nodig ...

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal? Van Gruijthuisen heeft het woord.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Voor een goed vestigingsklimaat is natuur nodig om op een duurzame manier te kunnen blijven groeien. Dan is het voldoen aan het nationaal natuurnetwerk in en direct om de Natura 2000-gebieden prioriteit. Maar ook daar, waar mogelijk, kan groen ondernemerschap een rol spelen, om zo bezoekers te kunnen laten genieten van de natuur. Een belangrijk element in het vestigingsklimaat.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, we kunnen allemaal horen welke tijd het is, het is weer bijna verkiezingstijd, en dan komt de VVD eventjes heel hypocriet met een kritisch verhaal op het natuurbeleid, terwijl ze jarenlang al instemmen met datzelfde natuurbeleid. Als u echt lef heeft, dan zegt u vandaag nog: we stoppen met het Groenontwikkelfonds, we gaan al die miljoenen aan Essentgelden, die gaan we inzetten voor onze Brabantse burgers en niet meer voor die nieuwe nepnatuur. En u blijft ondertussen wel gewoon al die nieuwe nepnatuur gewoon ondersteunen.

De **voorzitter**: Uw vraag is?

De heer **Van Hattem** (PVV): Heeft u nu ook het lef om daadwerkelijk de stap te zetten en een punt te zetten achter dat Groenontwikkelbedrijf en een einde te maken aan het besteden van die Essentgelden voor natuurhobby's?

De **voorzitter**: Van Gruijthuisen. De vraag is duidelijk.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Dat zou inderdaad de aanpak van de PVV zijn: zonder inzicht meteen maatregelen nemen. De VVD heeft begin dit jaar, bij de perspectiefnota, gevraagd om inzicht in de cijfers. Die hebben wij vandaag gekregen, of: die hebben we eerder gekregen en die behandelen we vandaag. Daarin laat het naar de toekomst een bepaalde dynamiek zien, wat ik net zei: de begroting halveert. Naar de toekomst toe moeten wij dus ook maatregelen nemen en ik ben bezig uit te leggen welke maatregelen, op basis van dat inzicht, en niet op basis van een onderbuikgevoel, mijnheer Van Hattem, op basis van inzicht en feiten, welke nieuwe besluiten we kunnen nemen naar de toekomst toe.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, het is al lang duidelijk: de VVD doet hier alleen maar zich kritisch voorkomen, alsof ze kritisch zijn op natuurbeleid, maar als puntje bij paaltje komt, worden er geen maatregelen genomen en gaan ze gewoon door met het verspillen van al die miljoenen aan natuurbeleid. De enige natuur die daarmee wordt gekweekt, is geen echte natuur, maar dat is het kweken van weekdieren, en daar hebben we in Brabant helemaal niets aan.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, ik snap dat de PVV de nationale wetten aan haar laars wenst te lappen. Zo zit de VVD er niet in. Ik ben heel benieuwd naar de inbreng van de PVV dadelijk, hoe zij de keuzes maken richting de toekomst op basis van feiten.

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb het verhaal van de heer Van Gruijthuijsen even aangehoord, maar als ik u dit nou hoor zeggen, betekent dat dan dat u ook uw handtekening af haalt van het coalitieakkoord? Ik bedoel: ik zie grote hoofdstukken die toch juist op deze thema's ingaan, waar u absoluut – want u bent heel stellig – niks meer mee wilt.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Zoals ik heb gezegd: ik heb een blik in de toekomst geworpen en ik constateer dat in de komende periode, in 2022, de begroting gehalveerd is. Dus zullen wij in de toekomst inderdaad keuzes moeten gaan maken. Dat betekent absoluut niet dat wij onze handtekening onder het bestuursakkoord weghalen. Ik snap dat u weer bezig bent met het verleiden, zoals u dat ook bij de perspectiefnota hebt gedaan ...

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Daar maak ik bezwaar tegen, voorzitter.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Het was uw verklaring van het voorjaar, mevrouw Van der Sloot. Ik snap dat u nog steeds op die lijn zit, maar wij blijven toch even loyaal aan deze coalitie, mevrouw Van der Sloot.

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. Ik ben blij letterlijk te horen dat de VVD 'nog even' loyaal blijft aan deze coalitie. We zullen de tijd afwachten. Dank u wel.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik ben ook blij dat mevrouw Van der Sloot het niet ontkent.

De **voorzitter**: Ik had het woord gegeven aan Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, wat we nu zien is dus eigenlijk de VVD die zegt: ja, over een paar jaar, dan hebben we het geld er lekker doorheen gejaast, dan hebben we alles uitgegeven

aan projecten, ja, dan is de kas leeg en dan moeten we keuzes maken. Als u echt lef hebt, en geen weekdier bent, dan maakt u nu al die keuzes, dan zet u nú al duidelijk beleid neer om te voorkomen dat we dan misschien op andere dingen moeten bezuinigen waar de Brabander veel meer behoefte aan heeft, zoals een goede infrastructuur. Waarom maakt u nú al niet die keuze en schuift u alles jaren voor u uit, waardoor u achteraf gezien, ja, toch nooit meer wordt afgerekend op deze uitspraken?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, ik snap best dat de PVV zegt: afspraken die je met de coalitiepartners maakt die zijn voor ons niet relevant, ervaringsdeskundige die de PVV is om op een bepaald moment weg te lopen. Maar het vraagt juist een stevig skelet, een goede rechte rug, om de afspraken die je maakt om samen de periode door te gaan, om daar ook voor te blijven staan, mijnheer Van Hattem. Ik snap dat u hier die ervaring niet heeft. Ik ben erg benieuwd naar de keuze die de PVV dadelijk gaat maken, want ik blijf inderdaad op die inhoud zitten, mijnheer Van Hattem, en als u inderdaad aangeeft: 'wij maken een aantal keuzes voor de komende periode die wellicht interessant zijn', ben ik bereid om daarnaar te luisteren en zelfs ook water bij de wijn te wijn doen, als het dicht bij het VVD-verhaal blijft. Maar bent u bereid om ook andersom water bij de wijn te doen, of blijft u gewoon rechthoek, rechtaan zonder inzicht gewoon een beetje lopen roeptoeteren dat alles toch verkeerd is hier in de Statenzaal?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, het probleem bij de VVD is ook het gebrek aan zelfinzicht. Wat is de VVD nou? Als de VVD toenadering zoekt, is het dan de VVD van Ed Nijpels, die alleen maar klimaathalleluja roept? Is het dan de VVD die kritiekloos jarenlang in dit coalitieakkoord meegaat en op het eind van de periode in één keer gaat roepen van: ja, maar er gaat veel te veel geld naar natuur, ja, maar er gaat veel te veel geld naar cultuur, en daar jarenlang wel zelf aan heeft bijgedragen? Wat is de VVD nu eigenlijk daadwerkelijk? Is dat de VVD die, nadat ze in een coalitie zijn gestapt, het verkiezingsprogramma snel van de website af haalt, dat mensen er maar niet meer in gaan terugbladeren? Wat is nu de VVD Brabant? Want dat is onduidelijk, dus ik weet nooit waarmee ik in zee kan stappen.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Laat ik één ding vooropstellen, mijnheer Van Hattem: wij staan voor de keuzes en de uitgaven die wij deze periode met deze coalitie hebben gedaan. De analyse naar de toekomst is dat er dus keuzen gemaakt moeten worden, en die keuzes leg ik hier nu neer, wat de keuzes van de VVD zouden zijn. Die zelfreflectie houden wij regelmatig, maar als er al zoveel partijen zijn, waaronder de PVV, die ons adviseren hoe wij eruitzien en hoe wij handelen, nou dan zijn wij op zich heel snel klaar, want dan hoeven we maar een paar meningen uit al die partijen te halen en dan hebben we vanzelf wel een goed gesprek met elkaar, en de ene bespiegeling leggen we net iets sneller naast ons neer dan de andere.

De **voorzitter**: Altundal.

De heer **Altundal** (SP): Voorzitter, dank u wel. Ik hoor de VVD steeds over een halvering van de begroting en dat daarmee andere keuzes gemaakt moeten worden. Maar is de VVD het ook met mij eens dat ook op economisch vlak investeringsagenda's gehalveerd moeten worden? Er waait nu een andere

wind dan de heer Pauli altijd voor ogen had, een sociaaleconomisch beleid, en u kiest nu expliciet voor de economische kant. Wij hebben in die tijd heel veel investeringen gedaan vanwege de economische crisis, om een vliegwieleffect te krijgen, revolverendheid te krijgen. Nu de economie weer aantrekt, bent u het ermee eens dat ook op economisch gebied veel minder mag?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Kijk, economie ook inderdaad. De begroting halveert, dat zeg ik, maar het domein economie, het programma economie, doet daar nog een stapje verder in, in het aandeel van de begroting, mijnheer Altundal. Om het ambitieniveau dat wij hier met zijn allen hebben vastgesteld ook te blijven handhaven, is het toch wel nodig om ... Nou, laat ik het zo zeggen: ik zou blij zijn als het programma economie ten opzichte van 2018 halveert voor 2022, maar dat gaat vele malen meer achteruit dan andere programma's. Dat is het punt dat we willen maken: de verhouding tussen de verschillende programma's gaat weg en wordt totaal uit het oog verloren, en dat is de keuze van de VVD niet.

De **voorzitter**: Altundal.

De heer **Altundal** (SP): Voorzitter. Ik snap die redenering wel, maar het heeft natuurlijk ook een belangrijke reden. De economische kant heeft ook een opbrengst, die vele malen hoger is. Dus ten opzichte van 1 euro krijg je veel meer dan als je kijkt naar het sociaal domein. Die meetgegevens zijn anders, dus van daaruit lijkt het me ook logisch dat het zo is. Kijkt u ook naar de economische kant? Want wij krijgen van de economische investering ook niet alles wat de ondernemer verdient. De rendementen die ondernemers maken, daar krijgen we nauwelijks iets voor terug. De belastingbetaler betaalt uiteindelijk ook dat rendement min of meer. Dus hoe ziet u dan de economische kant, dat we wat we investeren weer terug kunnen krijgen als belastingbetaler?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Net zoals ik kijk naar het rendement van natuur of cultuur: daar krijgen we als provincie ook niets voor terug, anders dan dat misschien bij economie onze Brabanders een goede baan hebben, dat ze aan het werk zijn, met een mooie uitdaging, dat ze in een mooie woning kunnen wonen, omdat ze een goed salaris hebben, dat ze inderdaad door die natuur kunnen wandelen in hun vrije tijd, of naar een uitstapje kunnen gaan in Brabant, wat ik iedereen gun. Dat is inderdaad de inkomsten voor de provincie. Maar het is net hetzelfde, of het nou economie is, daar krijgen wij als provincie niet direct de middelen voor terug, ook niet bij natuur, ook niet bij economie en ook niet bij mobiliteit, mijnheer Altundal.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. De VVD zit in deze coalitie, zat ook in de vorige coalitie, en daar zijn afspraken gemaakt over natuur en natuurontwikkeling. We hebben allemaal geconstateerd dat die opgave, die we onszelf opgelegd hebben, dat die achterloopt, en flink achterloopt. Daar heeft uw woordvoerder nog aan gerefereerd in een vorige bijeenkomst, ook bij de burap. Bent u van plan om te zeggen: die afspraken die we hebben gemaakt voor meer natuur gaan we niet nakomen in de toekomst? Of zegt u: nee, die staan en die gelden voor de toekomst en voor de volgende periodes?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou, u zegt het zelf, en daar ben ik blij mee, mijnheer Van der Wel: die hebben we onszelf opgelegd, die hebben wij als Provinciale Staten onszelf opgelegd, maar dat betekent dus ook dat we de ruimte hebben om naar de toekomst toe andere keuzes te maken. Het is niet door het Rijk opgelegd, het is niet door Europa opgelegd, maar we hebben het onszelf opgelegd. Wij dienen daarom een motie in, om te kijken in hoeverre wij nu inderdaad die oude ambities, die wij op dat moment inderdaad ondersteund hebben met de middelen die op dat moment ter beschikking gesteld werden, moeten we dus naar de toekomst toe keuzes maken, mijnheer Van der Wel.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, wat de VVD hier nu neerlegt bij alle Statenleden die die afspraken met elkaar gemaakt hebben, is dat ze onbetrouwbaar zijn voor de toekomst. Dus ze sluiten zichzelf uit, in ieder geval voor dit dossier. Als je met de VVD samenwerkt, weet je dat van die afspraken niks terecht gaat komen. Ik denk dat dat een teken aan de wand is. Ik ben echt van mening ... nou ja, van mening ... Ik vraag me af, dat economisch programma waar u het over heeft, dat gaat voortvarend volgens mij. De heer Pauli, de gedeputeerde, zet daar flink de vaart in en er wordt steeds meer geld gevraagd, dus ik begrijp niet goed waar u op dat gebied nou over klaagt, als u dat afspiegelt aan de natuur, wat enorm achterblijft bij de ontwikkeling en de uitgaven.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): 1) ik zou u aanraden om bijlage 6 eens te lezen, hoe dat qua economisch verhaal achteruitgaat. En 2) Als u zegt: we hebben in het verleden een afspraak gemaakt rondom natuur, dat staat ook in de komende jaren in de boeken, dus dat kun je niet zomaar heroverwegen. Nee, maar er staat ook in de boeken – volgens mij staat het er gewoon netjes in – dat we het komende jaar ook de opcenten voor de motorrijtuigenbelasting bevroren houden. Ik ben benieuwd, en dat hoor ik graag straks van de andere fracties, of zij ook achter dat standpunt staan, of dat misschien zouden willen heroverwegen. Zou u het willen heroverwegen, mijnheer Van der Wel, de bevroering van de opcenten voor de Brabantse automobilist?

De **voorzitter**: Ik geef u de gelegenheid om kort te reageren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, dit is nogal apart, want ik heb daar met andere fracties geen afspraken over gemaakt, maar u heeft met de coalitiepartijen wel afspraken gemaakt over hoe u verder gaat met natuur, maar nu zegt u tegenover die partijen: nou, daar gaan we ons niet aan houden, reken er maar op dat we dat anders gaan doen. Nou, ik vind wel dat u andere partijen die wel voor natuur zijn, daarmee echt tekortdoet.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Dank u wel, voorzitter. U zei iets over het economisch programma, maar dat verbaast mij wat, mijnheer Van Gruijthuijsen. Vindt u het werkelijk vreemd dat op het moment dat wij vier jaar geleden een coalitieakkoord sluiten, in de nasleep van de economische crisis, dat als impuls het economisch programma wordt opgeplust, dat na die impuls het bedrag verlaagd wordt?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nee, ik vind het helemaal niet vreemd dat dat bedrag verlaagd wordt. Alle bedragen worden verlaagd, mijnheer Hageman, alle bedragen gaan in die zin achteruit. Alleen, wat ik betoog is dat economie méér achteruitgaat, zeker in relatie tot de verhoudingen, want inderdaad, we hebben in deze periode heel goed en slim geïnvesteerd in de Brabantse economie. Inderdaad, u geeft de tijd aan, het was een crisistijd en het is goed om daarvoor wat extra middelen ter beschikking te stellen, heel goed, daar zijn we ontzettend blij mee. Maar om dan in één keer, wanneer het wiel een beetje draait, een soort stok in dat wiel te stoppen, ja, dan weten we zeker dat we over, nou ja, laten we zeggen een vijf- of zestal jaar, weer dat bedrag moeten investeren om die economie weer uit het slop te halen, en dát wil de VVD voorkomen.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ja, ik denk dat u dan toch even in overleg moet met uw eigen gedeputeerde, die alleen maar lofzang doet over de booming business die er in Brabant is. Dus om nou te zeggen dat er nog vreselijk veel overheidsgeld nodig zou zijn om een vreselijk boomende economie nog verder te versterken, ik denk dat we daar nog een keer een discussie over gaan hebben.

De **voorzitter**: Oké. Van der Sloot. De heer Heijmans was volgens mij eerder. De heer Heijmans, interruptie.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter, het sluit aan op de vorige vragensteller. Als ik het zo beluister, mijnheer Van Gruijthuijsen, vraag ik me echt af wat ik heb gemist. Wanneer bent u socialist geworden? Want ik hoor hier een fantastisch verhaal voor een socialist: ook als het economisch goed gaat, moeten wij ons als overheid vooral bemoeien met die economie. Uw doctrine is toch vooral: laat het toch vooral aan de markt over? Juist als het economisch goed gaat, zou het nou eens goed zijn om te investeren in die andere dingen die zo belangrijk zijn voor dat vestigingsklimaat, dus waarbij je indirect toch nog wat aan economie doet, in natuur, in welzijn, in kunst en in cultuur. Dus nogmaals: u mag lid worden, maar ik ben heel benieuwd wanneer u die overstap van liberaal naar socialist gemaakt heeft.

De **voorzitter**: Kameraad Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, ik zie het lidmaatschapskaartje / de uitnodiging graag tegemoet, mijnheer Heijmans, maar ik denk toch dat u het verkeerd insteekt, namelijk dat er geïnvesteerd moet worden in natuur, waardoor de economie gaat floreren. Wij denken dat we via de economie juist andere domeinen laten floreren. Volgens mij is het zeer liberaal: weinig overheid. Wanneer mensen behoefte hebben aan natuur en cultuur, kunnen ze dat vooral zelf financieren, maar als we via de economie onze samenleving met een gieter van heerlijk water voorzien, dan zullen juist ook die andere domeinen floreren.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter, wat ik dus constateer, en dat sluit helemaal aan bij de opmerking van de heer Hageman: als het economisch slecht gaat staan we samen aan de kant en zeggen we: we moeten investeren in onze economie voor de werkgelegenheid. Maar als het goed gaat, is uw evangelie precies hetzelfde. Omdat het economisch goed gaat, moeten we straks vooral zorgen dat we investeren in

de economie en die andere terreinen – u zegt het niet l  tterlijk, mijnheer Van Gruijthuijsen, maar eigenlijk zegt u: sociale veerkracht weg ermee, kunst en cultuur weg ermee, we hebben eigenlijk maar   n kerntaak, en dat is de economie, waarbij u de ondernemer ... en ik heb niks tegen ondernemers, maar zoals u staat te vertellen dat zij vooral maatschappelijke opgaven hebben, dan krijg ik de indruk: kent u wel het verschil tussen het welzijnswerk en ondernemers?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Mijnheer Heijmans, ik zeg niet dat alles voor economie moet wijken, maar ik zeg dat datgene wat we in deze periode hebben kunnen investeren in de economie, waar we hier inderdaad allemaal achter staan, dat die investering vele malen meer achteruitgaat, en dat mag, in die zin: als het in verhouding staat met de andere domeinen. En dan moeten we keuzes maken, mijnheer Heijmans, keuzes. Als u in die bijlage leest wat er nog overblijft voor economie, dan kunnen we bij wijze van spreken niet eens meer die gieter kopen om de Brabantse economie toch een beetje op peil te houden, om de arbeidsmarkt met elkaar te blijven verbinden, om ervoor te zorgen dat het mbo naar die banen kan gaan, dat er een beetje innovatie in Brabant blijft, terwijl we juist wel veel meer – en ik val in herhaling – in relatie brengen met cultuur en samenleving, terwijl daar misschien, nee: zeer, de gemeenten nu al heel veel goede zaken doen, daar veel beter toe georganiseerd zijn. Als we dan daarom keuzes moeten maken, dan is d  t onze keuze, van de VVD, richting de toekomst.

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ja, mijnheer de voorzitter, het is eigenlijk ook een beetje nog een interruptie naar de heer Heijmans. Het komt niet heel vaak voor, maar ik ben het grondig, volledig, met u eens wat u hier aangeeft, daar waar we moeten investeren en daar ook in de volgende periode naar moeten kijken. Ik hoorde de heer Hageman dat ook zeggen. Eigenlijk een vraag aan u: ziet u ook niet dat er nu van deze kant, door de heer Van Gruijthuijsen, wel hele grote stappen worden genomen juist de andere kant op?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, dat zie ik, mevrouw Van der Sloot. Ik zou blind zijn als ik dat niet zou zien. Ik volg hem dan ook niet als hij hier in feite de Brabantse ondernemers, hoe lief ze me ook zijn, afschildert alsof het inderdaad een soort welzijnsinstelling is die alleen maar het goede voor de Brabanders voor ogen heeft. En ach, winst en dividenduitkering, allemaal niet belangrijk, het gaat ze allemaal om het welzijn van de Brabander. Ik ga daar niet in mee, maar ik weet ook, mevrouw Van der Sloot, dat wij straks na de verkiezingen een coalitie zullen gaan vormen en dan wordt het een kwestie van geven en nemen en onderhandelen. Ik zie hier vooral iemand die naar mijn idee heel erg hoog inzet, maar ja, je kunt heel hoog inzetten, maar je kunt af en toe ook een kopje kleiner gemaakt worden.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Daar voeg ik niks aan toe.

De **voorzitter**: Oké, dan was volgens mij mevrouw Roijackers nu aan de beurt voor een interruptie, en daarna Van Hattem nog.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Ik hoorde de VVD heel kort even refereren aan de motorrijtuigenbelasting. Wij zien in de stukken dat, als je die nou indexeert, dan heb je een schitterende pot met geld van 125 miljoen euro structureel, die nu onbenut is. Kunnen we elkaar daarin niet tegemoetkomen, dat we dat gaan doen, en dat we dan met die 125 miljoen euro – naar rato van, nou ja, dat zullen dan onderhandelingen zijn – mooie dingen voor Brabant gaan doen, en die economie?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik heb uw conceptverkiezingsprogramma gelezen, maar daarin miste ik de financiële paragraaf. Ik kon niet lezen wat u van plan bent met de opcenten van de motorrijtuigenbelasting, maar als u het hebt over 125 miljoen euro, dan zou u, even uit mijn hoofd, de opcenten voor de motorrijtuigenbelasting met 50% willen verhogen. We krijgen nu 250 miljoen euro per jaar aan motorrijtuigenbelasting binnen. Als u zegt dat u die met 125 miljoen euro wilt plussen, dan wilt u de Brabantse automobilist met 50% meer lasten de auto laten rijden, en daarin vindt u ons echt niet, mevrouw Roijackers.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Nou, u hoeft niet te wachten tot ons verkiezingsprogramma uitkomt. Overigens ligt er een schitterend amendement voor het financieel beleid bij het verkiezingsprogramma, dus daar kan de VVD ook nog kennis van nemen. Ook vandaag nog zullen wij een motie indienen om de motorrijtuigenbelasting, die tot de laagste behoort in Nederland, en waarbij niet wordt gekeken, anders dan het Rijk, of het nu wordt betaald door vervuilende of minder vervuilende soorten chauffeurs van de soorten voertuigen ... wij hebben als GroenLinks een voorstel daartoe bij deze begroting om dat de komende jaren anders te gaan doen, te beginnen volgend jaar. Ik denk dat de VVD daar best eens goed naar kan kijken, en dan eens in het achterhoofd houdt die teruglopende uitgaven, die zorgen die u zo mooi hier voor ons vertelt. Ik denk: weet je wat, misschien moesten we het maar eens doen in het belang van de toekomst in Brabant.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Natuurlijk zullen wij uw motie gaan lezen, mevrouw Roijackers, geen enkel probleem, maar ik denk dat wij dat anders zien. Wij hebben ook niet de laagste motorrijtuigenbelasting van Nederland, er zijn nog twee of drie provincies die toch nog lagere opcenten voor de motorrijtuigenbelasting hebben, dus over die plek op het ranglijstje zijn wij nog niet helemaal tevreden.

De **voorzitter**: Goed. Van Hattem, laatste interruptie, en dan stel ik voor, omdat de heer Van Gruijthuijsen nu netto ongeveer drie minuten van zijn spreektijd gebruikt heeft, dat we hem daarna weer eens even aan het woord laten. Maar Van Hattem, interruptie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Toch nog even reflecterend op wat zojuist hier aan discussie plaatsvond tussen de heer Heijmans van de SP en de heer Van Gruijthuijsen van de VVD, waarbij hij toch werd gevraagd van: ja, bent u nu socialist geworden? Ik moest dan toch even denken aan het motto wat de libertarische denker Friedrich Hayek meegaf in zijn boek 'The road to serfdom'. Hij droeg dat op aan de socialisten in alle partijen en dit is nou typisch wat daar eigenlijk beschreven staat. Hier staat eigenlijk gewoon een staatsliberaal, een socialist in een liberaal jasje, die zich eigenlijk volledig uitgeeft

aan het reguliere van de markt met allerlei overheidsuitgaven, terwijl heel veel zaken ook gewoon door de markt zelf kunnen worden opgepakt ...

De **voorzitter**: En uw vraag was?

De heer **Van Hattem** (PVV): Mijn vraag is, en dan hebben we het toch over 'The road to serfdom': u, als VVD, levert ons ook uit aan de nieuwe slavernij, de slavernij van de Europese Unie. Is de economie die u voor ogen staat onze eigen, op onze ondernemers, op onze waarden gebaseerde economie, of een economie volledig gebaseerd op de agenda van de Europese Unie, waar wij onze plannen allemaal naar schikken en ons economisch beleid door laten bepalen? Want dat is wat er nu gebeurt door allerlei EU-projecten voor te stellen.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou, volgens mij zijn onze Brabantse ondernemers echt ondernemend. Die weten in alle delen van de wereld hun producten en diensten te verkopen. Dat doen wij dus als Brabant op een slimme manier en als er middelen uit Brussel ter beschikking zijn die naar Brabant komen, heeft de VVD daar geen enkel bezwaar tegen. Sterker nog, wij enthousiasmeren die beweging zelfs, want wij zijn inderdaad een onderdeel van Europa als Brabant, en dat Europa moet sterk zijn, dat moet verbindend zijn onderling, want er zijn genoeg bewegingen over de hele wereld, laten we zeggen van: nou, dat is misschien eens wat minder stabiel. Het is goed dan als Brabant daar onderdeel te zijn als een van de slimste regio's van Europa.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, het is wel duidelijk: de VVD kiest voor de EU. De VVD kiest daarmee ook voor alle dwangmaatregelen die de EU oplegt. We zien nu onze agrarische sector met de uitspraak van het Europees Hof in Luxemburg kapotgemaakt worden, en niet alleen de agrarische sector, ook tal van andere economische sectoren, om aan al die Europese dwangmaatregelen te moeten voldoen. Daar moeten we onderuit. En u zegt gewoon: we vinden het heel belangrijk. De EU is niet alleen maar het potje met geld dat we ook nog moeten cofinancieren, de EU is ook heel de regelzucht, de regeldruk en de bemoeienis uit Brussel, en daar kiest u voor. We moeten kiezen voor onze eigen opvatting, voor onze eigen ondernemers, die hun werk laten doen en ze niet opzadelen, via de provincie, met allerlei Brussels beleid, en dat is helaas wat de VVD wel doet.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, dank u wel. Ik vervolg mijn betoog. Ik deel de constatering van de fractie van de PVV vanzelfsprekend niet.

Ik had het over het voldoen aan het nationaal natuurnetwerk in en direct om de Natura 2000-gebieden prioriteit te geven en dat ook daar groen ondernemerschap een rol kan spelen, om zo bezoekers te kunnen laten genieten van de natuur. Overige plannen met betrekking tot de natuur gaan wat de VVD betreft bij de motorrijtuigenbelasting in de vriezer.

En dat brengt me nu naar het volgende onderwerp, de analyse van de begroting 2019 zelf. De VVD heeft in april bij de teleurstellende perspectiefnota aangegeven dat GS eerst binnen de eigen programma's dienen te kijken voordat er een beroep gedaan wordt op de algemene middelen. We zijn blij dat GS die handschoenen hebben opgepakt en nu in deze begroting geld hebben gevonden om projecten te realiseren

met minder algemene middelen. Een positief geluid, voorzitter. Maar er moeten, zoals gezegd, keuzes gemaakt worden. Zo staat in de begroting dat alle bedreigde soorten in de natuur beschermd dienen te worden. Elke soort specifiek ook in Brabant beschermen gaat ons te ver. We willen graag op korte termijn inzicht krijgen in de verschillen in lijstjes met soorten die we zouden moeten beschermen van Brussel, van Den Haag en van onszelf, om daar vervolgens ook keuzes in te maken. Dus daar is een motie toe ingediend.

Ook als het gaat om bouwen moeten er keuzes gemaakt worden. Uit de publicatie "Woningbouw, planaanbod en woonwensen", die eerder deze week verscheen, blijkt dat er waarschijnlijk voldoende capaciteit voor de komende jaren is in Noord-Brabant.

De **voorzitter**: Interruptie, ik dacht mevrouw Roijackers zich eerder te zien melden, maar u wijst galant en bent het met mij eens.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, kijk, ik ben aan de ene kant verbaasd, voorzitter, aan de andere kant natuurlijk niet, dat er zo'n anti-natuurmotie komt van de VVD. Weet u, misschien onderschat u ook uw eigen achterban, want er zitten ook natuurliefhebbers, leden van Natuurmonumenten en bijvoorbeeld ook jagers in de VVD-achterban, en de Brabantse diersoorten, plantensoorten niet meer beschermen betekent nogal wat voor het landschap. Het betekent ook nogal wat voor, nou ja, ik krijg het nauwelijks uit mijn strot, maar voor wat je kunt oogsten uit de natuur. Bent u van mening dat wij niet de natuur en alles wat daarin leeft, wat op Brabantse grond komt en wat tot ons erfgoed behoort en ons uitzicht en landschap, bent u echt van mening dat we dat niét moeten beschermen?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik deel helemaal met u de opvatting dat er heel veel mooie natuur is in Brabant en ik deel daarbij ook de opvatting dat er heel veel goede terreinbeherende organisaties zijn, en dat er zelfs particulierterreinbeherende organisaties zijn die op hun eigen manier het beheer van die natuurgebieden zelf oppakken. De vraag is wat wij als provincie zouden moeten doen, en dat is het beschermen van die door het Rijk aangestelde speciale gebieden, de Natura 2000-gebieden, om ons daarop te focussen, want daar zit de echte kwetsbare natuur die kwetsbaar is op nationaal dan wel Europees niveau. Daar zouden we ons op moeten richten en we moeten vooral dan de ruimte laten aan die terreinbeherende organisaties, die inderdaad veel mooie natuurgebieden hebben, om die de ruimte te geven, zodat wij ons kunnen focussen op die echt kwetsbare Natura 2000-gebieden.

De **voorzitter**: Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter. Als je die lijsten naast elkaar gaat leggen, en wat een ongelooflijke ambtelijke inspanningen en wat een hoop onzin en kosten gaat daarmee gepaard als die exercitie uitgevlooid gaat worden, dan kom je erachter dat veel van de soorten niet in Brabant voorkomen. Er zijn een aantal soorten die hier voorkomen, gewoon gezien de grond die we hebben, gezien het klimaat dat hier is en wat hier in de loop van de tijd is aangelegd. En is het niet je reinste kapitaalvernietiging om alles wat tienduizenden vrijwilligers hier doen, in hun vrije tijd, aan het beschermen en het tellen, en wat dan ook, om dat niét meer te ondersteunen vanuit de provincie? Zetten we dan niet een ontzettende streep door onze eigen investeringen van de afgelopen jaren heen?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja mevrouw Roijackers, wat ik net al zei, bij uw vorige interruptie: er moeten wel keuzes gemaakt worden. Als wij ervoor blijven kiezen om alle natuur even veel aandacht te geven vanuit de provincie, dan is er geen ruimte meer om andere keuzes te maken, en dan zet u feitelijk Brabant in brede zin op slot. Misschien is dat uw wens, maar onze wens als VVD is dat Brabant een open Brabant blijft, waarin genoeg dynamiek, genoeg beweging, genoeg ondernemerschap, genoeg ruimte is om naar die toekomst te kijken, dat er in de toekomst nog huizen kunnen worden gebouwd in kleine dorpen. Want anders, als we dat niet doen, gaan de inwoners op een gegeven moment ergens anders naartoe, want als u keuzes maakt, zet u Brabant op slot en dan is er niets meer te ontwikkelen.

De **voorzitter**: Oké. Interruptie de heer Meijer nu.

De heer **Meijer** (D66): Ja, voorzitter. Ik wil wel even van de heer Van Gruijthuijsen weten of hij zich nog herinnert dat wij in dit bestuursakkoord hebben afgesproken dat we Natura 2000-gebieden met elkaar zouden gaan verbinden, omdat ik namelijk enige suggestie hoorde in zijn stem dat hij wil af gaan wijken van dat standpunt. Dat gun ik u in volgende periodes, wanneer u uw verkiezingsprogramma zoveel mogelijk probeert te realiseren, zoals wij dat ook doen, dus laten we daar even een piketpaaltje slaan. En het tweede wat ik eigenlijk van de heer Van Gruijthuijsen van de VVD even wil weten, is waarom de VVD vooruitlopend op het onderzoek en de mooie drie lijstjes ook in het dictum punt 2 de conclusie al trekt. Dat ben ik eigenlijk niet van zijn fractie gewend. Normaal gesproken onderzoeken we iets, bekijken we dat, beschouwen we dat, bespreken we dat en voorts komen wij tot een conclusie, maar u slaat een stapje of drie over.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou, we gaan geen drie stapjes overslaan, mijnheer Meijer. Maar als we constateren dat er vele soorten op de lijstjes staan die specifiek door Brabant worden beschermd, zeggen we: daarin moeten we dus keuzes maken. Wat we moeten doen, moeten we doen, en volgens de VVD heeft dat niets met een afwijkend standpunt over het bestuursakkoord te maken, maar wel dat wij op basis van de bescherming van die Europese en nationale soortenlijstjes, daarop nog steeds kunnen doorontwikkelen.

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Kunt u mij nou eens een voorbeeld noemen van zo'n soort die dan volgens u op zo'n lijstje staat waar u eigenlijk wel eens vanaf wilt? Kunt u dat nou eens gewoon noemen? Ik zal niet het flauwe grapje spelen van de drie en de twee en dan de één, maar noem nou eens een voorbeeld. Dan weten we tenminste met elkaar hier, plenair, welke diersoorten de VVD in Brabant eigenlijk wel uitgeroeid zou willen zien.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Wij willen helemaal geen diersoort uitgeroeid zien, mijnheer Meijer, u maakt er een beetje een gotspe van. Waar het om gaat, mijnheer Meijer, is dat, uit mijn hoofd gezegd: ik dacht dat op de site stond dat er 1118 beschermde soorten beschermd worden door de provincie Noord-Brabant, 1118. Daar zullen ongetwijfeld soorten bij zijn die vanuit Europa, vanuit Nederland en vanuit de provincie beschermd worden. Die aantallen, daarvan vragen wij eerst, mijnheer Meijer, om inzicht in de verschillende soorten lijstjes. Dan krijgen we, als het goed is, vanuit Gedeputeerde Staten een

lijstje-Europa, een lijstje-Nederland en een lijstje-Brabant, en dan krijgt u vanzelf dat inzicht. Wat wij met dictum nummer 2 doen, is zeggen: nou, dat derde lijstje, wat ons betreft, inderdaad, kan er een kruis doorheen.

De **voorzitter**: Oké. Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja voorzitter. De VVD heeft al zoveel voorwerk gedaan met die lijstjes en soorten, ik vraag me eigenlijk af waarom u dat niet gewoon als technische vraag heeft gesteld, of in voorbereiding op het debat gewoon met de gedeputeerde in overleg bent gegaan van: geef mij dat lijstje eens. Want de oproep om lijstjes te maken voor een gedeputeerde op dit moment, in een plenair debat, lijkt me een beetje apart. Het tweede punt in het dictum is klip-en-klaar, wat u daarmee wilt, maar het is een conclusie. Hoe u er voor staat voor natuur, dat is duidelijk.

De **voorzitter**: Uw vraag.

De heer **Van der Wel** (PvdD): U zegt letterlijk: die kernnatuur, die Natura 2000, door Europa beschermd, dat moeten we absoluut beschermen. Dus u accepteert ook dat het Europese Hof heeft geoordeeld dat we te veel ammoniak uitstoten, door bedrijven, door veehouders, dus daar moeten we het dan zoeken, daar moeten we het keihard aanpakken, zodat dat omlaaggaat, zodat die natuur beschermd is en de soorten in stand blijven.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): De VVD deelt de mening dat Natura 2000, met de soorten die daar zitten, beschermd moet worden.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Het Hof heeft nu juist geoordeeld, woensdag: met plaggen en nathouden gaat dat gewoon niet meer werken. We hebben gewoon te veel uitgestoten, en dat komt door veehouders, dat komt door bedrijven, dat komt door die economische ontwikkeling waar u voor staat. En u zegt: nee, we gaan die soorten in die gebieden absoluut beschermen. Dus dat betekent: emissie omlaag, keihard aanpakken dus. Daar bent u voor in de komende periode?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): De gevolgen van de uitspraken van het Hof, die liggen nu aan de Raad van State voor en dan horen we vanzelf wel hoe de Raad van State de uitspraak vanuit Europa interpreteert en hoe ze dat vervolgens willen uitvoeren in beleid. Dus dat wachten we even rustig af. Blijft overeind staan, mijnheer Van der Wel: Natura 2000-gebieden moeten, met de soorten die daar zitten en die via nationale of Europese lijstjes beschermd worden, beschermd worden.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal? Er zijn nog twee interrupties. Eerst Van Hattem, dan Vreugdenhil.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ja, nu horen we de VVD eigenlijk weer een heel nietszeggend verhaal houden. Want waar u voor kiest is, van: ja we maken ons zorgen over de uitspraak van het Europees Hof, terechte zorgen, maar ondertussen zegt u van: ja, de Natura 2000-gebieden en

alle soorten bescherming die daaruit voortkomt, willen we wel in stand houden. En dat is nou juist de crux. Daar wordt naar gekeken in die uitspraak, wat daar aan soorten beschermingsprogramma's ligt. Bent u dan ook bereid om te zeggen van: die instandhoudingsprogramma's, die willen we schrappen als het erop aankomt, of wilt u echt alleen maar slaafs het EU-beleid volgen?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen. Mag ik stilte in de zaal? De heer Van Gruijthuijsen heeft het woord.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Kijk, er is enige diffusie over de uitspraak van het Hof van Europa. De minister heeft in een bericht laten weten: de Programmatische Aanpak Stikstof blijft overeind. Tweede Kamerleden van het CDA zeggen: Programmatische Aanpak Stikstof blijft overeind, collega's, advocaten zeggen: de Programmatische Aanpak Stikstof is onderuit. Onze uitspraak is nu, en denk ik ook de meest rationele en meest terechte, dat we gewoon even afwachten hoe de Raad van State in het voorjaar de implementatie van deze uitspraak ziet voor projecten in Nederland, zonder daar nu al een standpunt over in te nemen, of dat de PAS nu onderuit is gegaan, zoals sommige mensen zeggen, of dat de PAS nu overeind blijft. Als men het er zelfs op dat niveau niet over eens is, dan vind ik het slim om even de Raad van State een uitspraak te laten doen.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Maar hoe moet ik dan uw motie lezen? Want daar staat letterlijk: enkel nog de door de EU en landelijke regelgeving verplichte soorten te beschermen. Dus daar blijft u dan wel van uitgaan. Het hele soorteninstandhoudingsprogramma is juist iets wat je dan kritisch zou moeten bekijken over de volledige breedte wat wij hebben aangedragen bij de EU voor die Natura 2000-gebieden, en dat zegt u niet. U zegt alleen: ja, we willen het toch wel in stand houden. Deze motie gaat helemaal niets veranderen en niets verbeteren. Dus wat is nou de impact van deze motie? Want zoals ik het zie nul komma niks.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou, deze motie geeft aan dat wij van kwetsbare natuur houden, om die in ieder geval mooi in stand te houden, mijnheer Van Hattem, in tegenstelling tot de gedachten die collega's hier hebben dat wij niet van natuur houden. Dus ik denk dat wij hier juist aangeven dat de VVD een partij is die van kwetsbare natuur houdt en dat we die in stand moeten houden, die natuur.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik kan me nog een mooie zomerse dag herinneren dat ik samen op een bootje met de heer Van Gruijthuijsen door de Biesbosch voer. Ik moest toen altijd het verschil tussen een kieviet en een visarend uitleggen, en dat maakt me een beetje bezorgd hierin. Want ik weet dat er in ieder geval één iemand is in uw fractie die bijvoorbeeld bij de terugkomst van de otter heel veel gevoel heeft. Maar wat is die otter? Die staat voor een goed waterklimaat, oftewel: het zijn doelsoorten die laten zien dat het met een bepaalde biotoop daarin goed gaat. Gaat u nou met de oproep die u doet aan het college geen gekkigheid maken van het hele milieubeleid, waarin we met doelsoorten laten zien dat er een bepaald klimaat is dat beschermd moet worden en dat dat het beleid van de provincie is? En gaat u nu echt het college vragen om al die lijstjes te gaan maken, en gaat u er dan in de campagne straks een paar uitstrepen en daar de discussie over voeren, terwijl u misschien niet eens het verschil tussen twee vlindersoorten kunt onderscheiden?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik denk dat u toch wat mist uit die hele zonnige middag, maar dat komt misschien omdat u een aantal blikjes bier had genuttigd terwijl u aan het stuur zat, mijnheer Vreugdenhil. Die verschillen tussen een kieviet en een arend weet ik als zoon van een fruitkweker denk ik heel goed te maken. En het is geen gotspe wat we hier zitten te vertellen. De toekomst vraagt keuzes te maken, mijnheer Vreugdenhil, en ik ben erg nieuwsgierig naar de keuzes die u dadelijk als ChristenUnie-SGP met ons gaat delen. En als u zegt – en dat is prima, dat is uw volle recht – dat u de keuze maakt om de natuur overeind te houden, maar daar is het voor nodig om de opcenten voor de motorrijtuigenbelasting te verhogen, misschien verdubbelen, ben ik daar heel erg blij mee als u dat zegt, want dan kennen we ook de keuzes van uw fractie.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter. Als de VVD-fractie zegt: wij willen eens gewoon heel kritisch en in een open houding kijken naar bijvoorbeeld bepaalde natuurdoeltypen, hoe we daarmee omgaan, hoe we met vernattingsvraagstukken omgaan, of dan de economische schade ook in relatie staat tot bijvoorbeeld de terugkomst van een bepaalde doelsoort, dan bent u bij ons aan het goede adres en dan willen we met u de discussie voeren, maar niet aan de hand van een opdracht die u het college geeft om daar lijstjes voor te maken, dan zit u echt op het verkeerde spoor. Als u het eerste doet, ga ik graag met u mee. Als u het tweede doet, met die lijstjes maken, dan bent u alleen maar met retoriek bezig en dan bent u in ieder geval bij ons aan het verkeerde adres.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Volgens mij is het andersom: het eerste is die lijstjes maken, het tweede is de keuzes daaruit meteen implementeren, mijnheer Vreugdenhil.

De **voorzitter**: Mevrouw Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Dank u wel. Ik hoor de heer Van Gruijthuijsen zeggen dat hij houdt van kwetsbare natuur. Ik hoor u tegelijkertijd allemaal dingen zeggen waaruit ik constateer: wat kwetsbaar is, moet vooral kwetsbaar blijven. U houdt ervan om de bedreiging in stand te houden. Mijn vraag aan u is: als u zegt dat u bereid bent om de Natura 2000 met alle soorten die daarbij horen te behouden, en te versterken op de manier die nodig is, bent u dan bereid alle consequenties daarvan te accepteren, ook als dat betekent dat we moeten komen tot robuuste verbindingen tussen de Natura 2000-gebieden?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Wij hebben in Brabant 21 Natura 2000-gebieden. Dat is kwetsbare natuur en die natuurgebieden mogen opgelift worden qua kwaliteit hoor, dus als dat bedreigde soorten zijn, moeten die daar een plek vinden om zich te kunnen ontwikkelen, zodat ze op termijn wellicht niet meer kwetsbaar zijn. Dus ze hoeven niet altijd op die kwetsbare laag te blijven hangen, mevrouw Surminski. Dus als dat het idee was: nee, die Natura 2000-gebieden moeten wat de VVD betreft, zo lang ze bestaan moeten ze gehandhaafd blijven en moeten ook die soorten beschermd worden. En de

tussenverbindingen tussen de Natura 2000-gebieden, ja, daar heb ik net al een opmerking over gemaakt, dat dat wat ons betreft, om daarin te investeren, dat dat in de ijskast kan.

De **voorzitter**: Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Maar als aangetoond is dat die verbindingen nodig zijn om de Natura 2000-gebieden in een goede conditie te houden, gaat u er dan wel of niet mee akkoord?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik ben er niet van overtuigd dat dat nodig is om de Natura 2000-gebieden in stand te houden, mevrouw Surminski.

De **voorzitter**: Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Ja, voorzitter, ik moest even wat checken als voorzitter van de programmacommissie van GroenLinks, maar het verkiezingsprogramma van GroenLinks is alleen naar leden verzonden. U hebt toch niet gehackt? Want u bent geen lid, heb ik even gecheckt. Ik merk ... een rechts-populistische koers ten aanzien van soortenbescherming, dierenbescherming, de natuur ... Heeft u gekeken naar ons Natuur-en-milieuhoofdstuk?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou, ik heb op zich genoeg boeken te lezen, dus geen tijd gehad om het boek van Jesse Klaver te lezen, maar uw conceptverkiezingsprogramma staat gewoon op de website van GroenLinks Brabant. Dat heb ik uw collega mevrouw Roijackers ook al verteld: dat staat er gewoon. Natuurlijk kan daar nog van alles in geamendeerd worden. Sterker nog: ik hóóp dat er van alles in geamendeerd wordt, maar dat is echt aan de leden en u zult mij niet op die ledenbijeenkomst vinden, mijnheer Smeets.

De **voorzitter**: Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Even voor uw informatie: de amendementen zijn met advies vandaag door mij verzonden naar de leden. Dank u wel.

De **voorzitter**: Van der Wel. Ik geef u nog één interruptie, en dan wil ik de heer Van Gruijthuijsen toch de kans geven om de intussen zes minuten van zijn spreektijd te gaan vervolgen. Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Ik merk dat er bij de VVD toch echt een achterstand is op het gebied van kennis van natuur, ook door de antwoorden op de interruptie van mevrouw Surminski, dus ik denk dat u in plaats van een lijstje over soorten misschien beter aan de gedeputeerde kunt vragen om een soort cursus te krijgen over wat er nodig is voor een duurzame, goede, stevige natuur, waar u graag voor pleit. Want ik denk dat u dan inzicht krijgt in die processen die al tientallen jaren, zeg maar, gepland zijn en aan de gang zijn, dat die robuuste verbindingen absoluut noodzakelijk zijn, ook met DNA et cetera, om goede soorten te krijgen die, zeg maar, resistent zijn voor ziektes en die dus op de lange termijn kunnen blijven voortbestaan. Dat wat u graag wilt, dus, zeg maar, afschillen van 'ik ben daar niet van overtuigd', dan denk ik dat u gewoon een cursus natuur moet krijgen. Bent u dat met mij eens?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, kijk, dat is de teneur: er wordt nu een beetje grappig gedaan over de VVD met betrekking tot natuur en nu maakt de heer Van der Wel ook een grapje over de kennis van en de positie van de VVD rondom natuur. Wat mij betreft: laten we wel gewoon inhoudelijk hier met elkaar van mening verschillen, want dat mag, maar als u het een beetje in het, nou ja toch wel belachelijk trekt, dan denk ik dat we op een verkeerde toon met elkaar bezig zijn, mijnheer Van der Wel.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Nee, voorzitter, ik maak het geheel niet belachelijk, want ik gun het van harte dat u die kennis gaat krijgen, omdat u dan die beoordeling van tevoren kunt maken, voordat u dit debat ingaat, met dingen zoals lijstjes maken, zoals dingen als van 'we zien af van verbindingzones', waarvan, als u honderd experts over natuur zou vragen of dat nodig is, zouden denk ik ook honderd zeggen dat het nodig is. Dus als u dan zegt 'ik ben daar niet van overtuigd', dan denk ik: ja, dan heeft u een kennisachterstand en ik gun u van harte dat u wordt bijgespijkerd door bijvoorbeeld de gedeputeerde of anderen.

De **voorzitter**: Uw punt is helder. Iedereen weet natuurlijk dat de verkiezingen, die in maart zijn, een zekere dynamiek ook in dit debat brengen, en u heeft allerlei websites met conceptprogramma's aangehaald, maar wat hier voorligt is de begroting voor volgend jaar. Het is misschien goed – u heeft dat gisteren ook een paar keer opgeworpen, wat we wel en niet bespreken – om toch nu daarmee verder te gaan. De heer Van Gruijthuijsen begint nu aan het vervolg van zijn betoog.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik was inderdaad met het gedeelte over de analyse van de begroting 2019 zelf bezig.

Uit de publicatie 'Woningbouw, planaanbod en woonwensen', die eerder deze week verscheen, blijkt dat er waarschijnlijk voldoende plancapaciteit voor de komende jaren is in Noord-Brabant. Maar wij horen van veel gemeenten dat ze in de praktijk van alledag klem zitten. Gronden zijn in handen van ontwikkelaars die te hoge prijzen vragen of de verkeerde woningtypen willen realiseren, en de gronden die de gemeenten zelf in handen hebben en die snel ontwikkeld zouden kunnen worden, mogen niet ontwikkeld worden omdat de gemeente theoretisch voldoende capaciteit heeft liggen. Kan de gedeputeerde aangeven welke mogelijkheden er voor deze gemeenten bestaan om die eigen gronden wel snel te ontwikkelen?

Een andere keuze die wij u willen voorleggen, best wel een irritatiepunt mag ik u namens de fractie zeggen, zijn de vele glossy magazines en journals die we als fractie van vele partijen en subsidierelaties ontvangen in onze postvakken, terwijl er juist wel goede voorbeelden zijn van relaties die ons inmiddels op de goede, digitale manier informeren. Organisaties geven volgens ons te veel geld uit aan papier. Zonde en verspilling, vandaar dat wij hierover een motie hebben ingediend.

De **voorzitter**: Interruptie Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, toch een vraag aan de heer Van Gruijthuijsen. In Nederland worden politieke partijen ook gesubsidieerd, dat weet u. Vindt u dat u straks in maart, bij de verkiezingen, ook onder dit kopje valt: dat u geen papieren boekjes, geen flyers, geen jaarrekeningen, nieuwsbrieven,

krantjes en verkiezingsprogramma's et cetera zult gaan verspreiden? Met andere woorden: wat u aan anderen aandoet, gaat u dat uzelf ook aandoen?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik denk zeker dat wij het gedeelte dat wij van de provincie gesubsidieerd zouden krijgen, mijnheer Heijmans, niet zullen omzetten in hard copy, flyers, programmaboekjes of anderszins.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Nee, voorzitter, ik vind dit echt niet eerlijk. U zegt dat allerlei instellingen proberen sympathie te winnen, leden te maken, noem maar op, met mooie blaadjes, en u gaat dat straks in maart zelf ook doen. Ik zou u dan toch echt vragen: wees consequent.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen, een reactie.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, dat mag de mening van de heer Heijmans zijn.

De **voorzitter**: Oké, dan de heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, ik ben blij dat de heer Heijmans eerst was, want dan kan ik een mooi bruggetje maken. Want 'wees consequent' geldt natuurlijk ook voor deze ambtelijke organisatie. Ik ben eigenlijk wel benieuwd of het college bereid zou zijn om deze motie ook aan zichzelf op te leggen. En ik ben ook benieuwd of de VVD-fractie met D66 een streepje zou willen toevoegen aan 'verzoekt aan het college', om ook als ambtelijke organisatie zoveel mogelijk paperless te werken en dus ook deze vergaderingen zonder afgedrukte moties, die door de ambtelijke organisatie worden verstrekt, uit te voeren.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou ja, dat laatste, daar zat juist even de kink vorig jaar in de kabel, toen u vond dat er toch wel één papieren versie per fractie uitgedeeld moest worden. Als u had geschreven 'papierloos', dan had u ons destijds overtuigd, mijnheer Meijer, zoals we dat al vorig jaar hebben aangegeven. Ik ben erg benieuwd naar de reactie vanuit Gedeputeerde Staten, of zij inderdaad vinden dat we zoveel mogelijk papierloos moeten werken. Nou, daar ben ik benieuwd naar, en ik deel dat wel, die opvatting van u, mijnheer Meijer.

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Heel fijn, dan zal ik u een tekstsuggestie doen voor een extra bullet bij 'verzoekt het college' en dienen wij samen een aangepaste motie hierop in.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou ja, dat zullen we dan even samen moeten bespreken. Misschien handhaven we deze motie wel.

De **voorzitter**: Van den Berg, interruptie.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, ik vraag me even af waarom de VVD zo graag papierloos wil werken.

De **voorzitter**: Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Omdat we inderdaad mee kunnen gaan met de tijd. Er zijn mensen, partijen, die niet zo meegaan met de tijd, zeker in Brabant niet. Wij als VVD vinden toch dat dat ambitieniveau dat ik zojuist aan het begin van mijn betoog noemde, tot de top van de kennis- en innovatieregio's horen, dat dan ook als gevolg daarvan we ook papierloos en meer digitaal kunnen vergaderen en ook de informatie tot ons kunnen nemen via de digitale manier.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Het valt me mee dat u niet het klimaat erbij haalt, want ik heb wel eens eerder de vraag gesteld: waarom subsidieert de VVD het om miljoenen bomen in de Amercentrale te gooien als zijnde duurzame energie, en vergaderen we hier zo langzamerhand papierloos om één boompje per vergadering te besparen? Dat zijn van die dingen, ja, laat ik het zo zeggen: ik ben zo ouderwets dat ik heel graag nog aantekeningen maak op mijn moties. We hebben dat gisteren gehad en dan denk ik: laat dat gewoon in stand.

De **voorzitter**: Dat hadden we inderdaad *gisteren*, en nú gaan we verder!

De heer **Van den Berg** (PVV): Eén opmerking voor vandaag, voor de SP: misschien dat ze ook eens op kunnen houden met synthetische sponsjes in de vorm van een tomaat te verspreiden.

De **voorzitter**: Nu gaan we echt verder – dank u wel, mijnheer Van den Berg – met het betoog van Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Na de succesvolle campagnes voor de A58, A67 en de A2 is wat de VVD betreft nu ook de A50 toe aan een degelijk verbouwing. Ondersteuning voor die campagne voor de A50 is nodig. Bij dezen dienen we dan ook een motie in. Ik miste u al, mijnheer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dit is een ander onderwerp, voorzitter, want dit gaat over een motie van de A50, waar wij vorig jaar al een motie van de PVV over aangenomen hebben.

De **voorzitter**: Ja, dat begrijp ik, maar daar komen we straks wel op terug. Van Gruijthuisen gaat nu verder.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter.

En dan het thema veiligheid. Het is goed dat we daar veel vaker dan voorheen hier in de Statenzaal over spreken. Veiligheid is de basis van een goed functionerende samenleving, van een goed en mooi Brabant. Natuurlijk hebben we daar als provincie een andere rol in – en daar komt 'ie weer – dan de gemeenten en het Rijk, maar dat wil niet zeggen dat we alles aan hen moeten en kunnen overlaten.

Sinds 2014 ondersteunt de provincie de Taskforce Brabant Zeeland. En in de huidige periode is er specifieke aandacht om onze inwoners weerbaar te maken tegen het aanwezige crimineel gedrag in wijken, op de scholen en in het buitengebied. Om inwoners van Brabant te waarschuwen en weerbaar te maken, kunnen we meer doen, meer digitaal, dan wij als provincie tot nu toe hebben gedaan. De digitale wereld kan de mensen nog beter informeren en weerbaarder maken. Vandaar dat wij hierover een amendement hebben ingediend.

Het grote provinciale zorgenkind met betrekking tot veiligheid is wat de VVD betreft het verhaal over toezicht en handhaving ...

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Wat verstaat de VVD dan eigenlijk onder het weerbaarder maken van burgers? Want onze burgers moeten toch kunnen vertrouwen op de overheid, op de politie, op de andere overheidsdiensten, om te zorgen dat er voldoende veiligheid is in hun leefomgeving. Daar moeten we toch van uitgaan? Als u dat wilt, moet u juist inzetten op meer blauw op straat, op meer veiligheid in het buitengebied, dat daar voldoende boa's en andere handhavers rondlopen, zodat die kunnen optreden. Nu legt u de bal neer bij de burger. Is dat niet gewoon de omgekeerde wereld?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nee hoor. Wat u zegt is, ook belangrijk, mijnheer Van Hattem.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Maar als u een topprioriteit hier formuleert ten aanzien van veiligheid, dan zegt u van: ja, het weerbaar maken van burgers. Ja, dat klinkt leuk en aardig, maar waarom kiest u er dan niet voor om te zeggen van: we zorgen ervoor dat er voldoende toezicht en handhaving is in het buitengebied, meer boa's erbij, voldoende middelen om op te kunnen treden, met een moderne aanpak, met camera's et cetera? Want daar hebben wij als PVV zijnde al genoeg voorstellen voor gedaan, en elke keer wordt hier de boot afgehouden. Waarom komt u niet met dat punt en legt u de bal nu bij de burger neer in plaats van bij de overheid zelf?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nee, ik leg de bal niet exclusief bij de burger neer. Wat de VVD betreft zou er ook meer politie naar Brabant mogen komen, en sterker nog: die kómen er volgens mij aan, maar wat ik wel betoogd heb, is dat wij een andere rol hebben dan gemeenten en het Rijk. Het Rijk bepaalt en betaalt de politieagenten en daarvoor kunnen wij lobbyen. Uw voorstel rondom cameratoezicht: ja, wij blijven wel graag als VVD binnen de wettelijke kaders en de voorstellen die tot nu toe zijn gedaan, passen niet binnen de wettelijke kaders. Leest u ook even de Statenmededeling die gisteren is verstuurd over toezicht in het buitengebied, de uitrusting daarvan – daar kom ik dadelijk toevallig ook nog wel even op terug. Maar wij als VVD werken wel graag binnen de kaders van de wet.

De **voorzitter**: Oké. Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat de VVD natuurlijk dit voorstel uitgebreid zal hebben besproken ook met de mensen in het veld, dus ik vroeg me af, voor de politie, voor het OM,

voor al die mensen die voor onze veiligheid in het veld bezig zijn: helpt dit hen nou om de criminaliteit in Brabant aan te pakken?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja. In al mijn koffiegesprekken die ik heb gehad met mensen uit het veld, vinden die dat een goed idee. U heeft misschien andere mensen in het veld gesproken, dus dat ga ik zo horen, mijnheer Deryckere.

De **voorzitter**: Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Goed geraden, mijnheer Van Gruijthuijsen. Wij hebben inderdaad in het veld wat andere mensen gesproken, die zeggen: dit gaat juist stigmatiseren, dit lijkt een beetje op een Klaas Dijkhofje met het anders straffen van mensen in andere postcodegebieden. Hier gaan we dus mensen in een bepaald postcodegebied vertellen van: kijk eens wat voor slechte dingen er allemaal in uw wijk gebeuren, dat moet u toch echt niet doen. Wij zijn een beetje bang voor een stigmatiserende werking die het OM, de politie, echt niet gaat helpen in die moeilijke wijken.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Die stigmatiserende werking, mijnheer Deryckere, die u aangeeft is niet de achterliggende strekking van dit amendement, maar die stigmatiserende werking vindt al plaats in de samenleving doordat er stickers worden geplakt op een net, zojuist, afgepakte vette BMW uit een woonwijk, met de sticker: 'Afgepakt door het Integraal Afpakteam Brabant'. Als er een hennepkwekerij wordt ontruimd in een woonwijk, dan staat er: 'Dit pand is gesloten in verband met het aantreffen van een hennepkwekerij'. Dus dat stigmatiseren ... als u zegt dat dit amendement een stigmatiserende werking heeft, zijn we daar al lang mee bezig. Maar de VVD vindt het niet stigmatiserend. De VVD is van mening dat door mensen bewust te maken dat er foute dingen in hun wijk, op een school, of in het buitengebied gebeuren, wij via een pilot slimme technieken kunnen inzetten, binnen de wettelijke kaders en binnen de privacywetgeving, om mensen te informeren en op die manier weerbaarder te maken.

De **voorzitter**: Oké. Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. De VVD-fractie misbruikt een beetje mijn motie, die ik toen heb ingediend bij de perspectiefnota. Ik ben blij dat ik hem toen geschreven heb en niet u, want wij hebben het geld beschikbaar gesteld voor de terreinbeherende organisaties en wij hebben hier met elkaar aangegeven: laten zij in gesprek gaan met elkaar, want zij weten exact hoe dat het meest effectief ingevuld kan worden. Bent u het niet met mij eens dat, als we die lijn afgesproken hebben, als daar het gesprek mee aangegaan is en op een goede, zorgvuldige manier zetten zij het geld in, en er ligt, denk ik, een heel mooi gedragen plan, om er dan nu doorheen te gaan fietsen als VVD door te zeggen: maar u krijgt het geld alleen als u met een pistooltje rond gaat lopen? Dat is toch geen manier van besturen en manier van overleggen met de partners in het buitengebied?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik heb het nu over het amendement over de taskforce. Ik kom zo dadelijk in een toelichting toe aan de motie die zojuist is ingediend.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): De vraag is wel in die richting, dus ik vraag de VVD er wel op te antwoorden.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou, wij kijken er anders tegenaan dan Gedeputeerde Staten, over de bewapening van boa's. Zoals u ook in die Statenmededeling heeft kunnen lezen, vraagt een eventuele bewapening van boa's om een goed aannamebeleid. Dus is dit het moment, op basis van de Statenmededeling die gisteren is verschenen en die eerder is verschenen in die versterking van SSiB, om te kiezen, voor mensen aan te nemen die geschikt zijn om een wapen te dragen. Als we dat over een halfjaar zouden doen, zouden we eventueel die 8 extra fte hebben aangenomen met andere competenties, waardoor we op een achterstand komen in de veiligheid van het buitengebied, mijnheer Vreugdenhil. Dat is de aanlooproute die wij hebben genomen en wij hebben gezegd: dit is echt een actualiteit, gisteren verschenen, dus hebben we nu de kans om het meteen, van het begin af aan, op een goede manier te organiseren.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, ik heb een andere vraag over dit onderwerp, en dat is over het amendement 'Mediacampagne', die pilot. Even los van de inhoud, maar u neemt daar een bedrag in op van 150.000 euro. Hoe komt u tot dit bedrag? Waar is dat op gebaseerd en wat kun je daarvoor doen?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou, dat is ook gebaseerd op mensen die ervaring hebben in de digitale campagnewereld. Daarmee zou je kunnen werken met een fte en de rest inzetten in het betalen van de doelgroepen en de selecties die degene die dat uitvoert, echt vanuit de analyse probeert om via postcode, via interessegebieden kunnen targetten, en dan horen wij over een jaar graag wat eruit is gekomen, uit die pilot.

De **voorzitter**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Maar dat betekent dus dat u denkt hier één persoon op te zetten, personeelskosten ongeveer, nou max een ton hè? – het ligt eraan van welk niveau je hem inzet –, pak 80.000 euro, dan heb je nog een kleine 70.000 euro over voor de activiteiten, daar gaan nog kosten af hier voor het provinciehuis, die 4% altijd organisatiekosten, die kent u. Zet dit nou echt zoden aan de dijk?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Deze subsidie zou meteen naar de taskforce kunnen gaan. Die 4% hoeft alleen maar mee te gaan in de facturatieflow die er volgens mij elke week wel uitgaat, dus die 4% klopt al niet. De VVD houdt van doeners, dus vooral van mensen die gewoon dóén. Ons is verteld, mij is verteld, dat wanneer je ongeveer de helft overhoudt van dat budget, je bijna heel Brabant heel goed kunt

bereiken via de digitale snelweg, op de verschillende media die er daar zijn. Dan kan 1 fte, maar dat laat ik verder over aan de taskforce, daar heel veel in bereiken in één pilotjaar.

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Ja, ik wil even terug, of vooruit, ik weet niet waar hij precies in zijn bijdrage is, maar daarnet hebben we het gehad over de bewapende boa's. Ik vraag me eigenlijk heel erg af of de VVD echt zit te wachten op een wapenwedloop in ons buitengebied. Heeft de VVD ook onderzocht, bedacht, bekeken of een dergelijke wapenwedloop ook niet gaat leiden tot meerdere doden dadelijk in ons buitengebied? Ik bedoel: daar zitten wij volgens mij ook niet op te wachten.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Waar ik op zit te wachten is een veilig buitengebied. Ook in die Statenmededeling staat dat er nu momenten zijn waarop boa's zich terugtrekken, omdat er misschien gevaarlijke situaties zijn, en dus dat die dumpingen, of andere criminele gedragingen, eerst door blijven gaan. Daar kiest de VVD absoluut niet voor. Dus wij kiezen primair voor een veilig buitengebied, en de consequentie daarvan is dat ook de goede jongens en meiden bewapend worden, om tegen de slechte jongens en meiden direct op te kunnen treden, als dat het moment en de situatie vraagt.

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Ja, volgens mij zijn die goede jongens en meisjes daar niet voor opgeleid. Dat is 1. En 2: volgens mij ga je dan juist een stand-off creëren waar jij bewapende mensen tegenover elkaar gaat zetten, met alle gevolgen van dien. Ik denk dat dat niet verstandig is.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen ... sorry. Mag ik stilte in de zaal? Van Gruijthuijsen heeft het woord.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Mijnheer Everling, in de notitie die gisteren online is gezet van Gedeputeerde Staten staat daadwerkelijk dat het staat of valt met de competenties van degenen, de boa's, de toezichthouders, en dat bepaal je op het moment van aanname. Op het moment van aanname kun je dus zien dat die mensen wel of niet geschikt zijn, opleidingen achter de rug hebben, om een wapen te dragen. En in de Statenmededeling rondom SSiB staat dat er 8 fte aan nieuwe mensen wordt aangenomen, dus als er één moment is waarop je de competenties en de kwaliteiten van de boa's in het buitengebied kunt selecteren, is dat nú. En dan zeggen wij als VVD: selecteer dan op de boa's die nu al de competenties hebben, de vaardigheden hebben, de psychologische vaardigheden hebben om een wapen te kunnen dragen, en deel die dan vervolgens die materiële uitrusting toe.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Ik hoor de heer Van Gruijthuijsen zeggen: we zijn een partij van doeners. Nou ja, dat blijkt niet erg, want u kiest er nu voor om dit budget, of 1,5 ton, in te zetten voor 1 fte voor een mediacampagne te organiseren, maar als u echt een doener bent, dan zet u dat bedrag in voor een extra fte bij de SSiB, bij Samen Sterk in het Buitengebied, om daar als boa, goed, stevig bewapend, te gaan handhaven, en daar rond te gaan kijken en de boel in de gaten te houden.

De **voorzitter**: Het punt is duidelijk.

De heer **Van Hattem** (PVV): Kunt u in ieder geval die keuze maken om in plaats van die campagne te zeggen: voor echte doeners en boa's neer te zetten?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Er zijn meerdere sectoren en competenties aan mensen dan alleen maar boa's. We hebben hopelijk een breder arsenaal aan competenties nodig om die criminaliteit te bestrijden en wij kiezen, bewust, op dit moment voor de inzet om onlinecampagnes te starten om de Brabantse inwoner weerbaarder te maken.

De **voorzitter**: Oké. Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dus, voorzitter, de VVD zegt hier: wij zijn doeners, maar we zetten dan liever een onlinecampagne neer in plaats van echte oren en ogen voor toezicht en handhaving in het buitengebied. Dát is waar u nu voor kiest.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. Volgens mij komt er 8 fte aan boa's bij naar aanleiding van de ingebrachte motie vorige keer van ChristenUnie-SGP.

De **voorzitter**: Goed. Ik ga even naar u allen spiegelen. Als we in dit tempo doorgaan, dan komen we halverwege de avond toe aan de eerste termijn van het college. Daar kunnen we voor kiezen en morgenochtend allemaal terugkomen, maar ik dacht niet dat dat de bedoeling was. Dus ik wil u voorstellen om de interrupties toch enigszins te beperken en wat eerlijker te verdelen over de dag. U gaat natuurlijk over uw eigen orde, maar ik spiegel maar even terug dat we nu een fractie van de spreektijd van de eerste spreker hebben gebruikt en al tegen de lunch aan lopen. Het is hoe we het samen willen. Ik zou u eerlijk adviseren iets meer terughoudendheid te betrachten en de betogen hun gang te laten gaan. Ik geef de drie interrumpanten die nu bij de tafel staan, om teleurstellingen te voorkomen, nog even graag achter het woord, maar hoop dat mijn oproep daarna enige vorm van doorwerking begint te krijgen. Volgens mij was mevrouw Surminski als eerste.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Nou, voorzitter, ik ben inmiddels heel wat teleurstellingen gewend en ik kan wel wat hebben hoor. Ik wil de heer Van Gruijthuijsen iets vragen, en zal het zo kort mogelijk houden. Er wordt nu gesproken over het aannemen van 8 extra mensen voor SSiB. Dat hoeven niet per se de mensen te zijn die geschikt zijn voor het dragen van vuurwapens. Ik ben het met u eens dat het belangrijk is dat wij in het buitengebied de juiste mensen hebben en dat het ook echt nodig is dat op bepaalde plaatsen mensen komen die een goede bewapening hebben, en wat mij betreft mag dat ook met vuurwapens zijn. Mijn vraag aan u is: bent u ook bereid om te kijken naar het bewapenen van mensen die nu al in dienst zijn en die een functie hebben die ze geschikt maakt voor het dragen van een meer intensieve bewapening, laat ik het zo zeggen?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Volgens mij zitten wij daar helemaal op dezelfde lijn, mevrouw Surminski. Alleen, en dat staat ook in de Statenmededeling die gisteren is verschenen, er zijn op dit

moment boa's in dienst bij de terreinbeherende organisaties die daar nog niet de juiste vaardigheden/competenties in hebben, wat het heel lastig maakt om ze vervolgens een vuurwapen bij de uitrusting te geven. De motie zegt juist: bij nieuw aan te stellen personen, let dan op dat de persoon die u in dienst neemt al die vaardigheden/competenties heeft, zodat we op die manier kunnen bouwen aan een veiliger buitengebied, mevrouw Surminski.

De **voorzitter**: Mevrouw Surminski, tot slot.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Ik zou hem dan willen uitbreiden met: kijk ook naar de mensen die er al zijn en die wel geschikt zouden zijn.

De **voorzitter**: Dat hebben we nu al een paar keer gewisseld, denk ik, en dat voegt niets meer toe. De heer Ockers.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Heeft de heer Van Gruijthuijsen er ook rekening mee gehouden dat we, als al die boa's nu bewapend gaan worden, als uw motie wordt ondersteund, volgend jaar mogelijk opnieuw met een probleem zitten met de begroting van de Omgevingsdienst Brabant-Noord, herinnerend aan de discussie van gisteravond? Dit is alvast weer een voorsorteren op nieuwe problemen qua begroting, want meer verantwoordelijkheden, hogere salarissen, lijkt mij.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nee, deze personen, extra fte, hebben wij als Staten bij de perspectiefnota gefinancierd, en dat is voor een periode van twee jaar, als ik me niet vergis. Op basis van de budgetten die wij ter beschikking hebben gesteld, kunnen acht personen extra worden aangesteld. Die worden dan vervolgens wel gedetacheerd, of vanuit ODBN gewerkt, maar wij hebben ze nu al toegewezen, ook in de financiering. Dus als daar een probleem zou zijn, moeten we eerst naar onszelf kijken, dan naar de Omgevingsdienst Brabant-Noord.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal? Smeets tot slot.

De heer **Smeets** (GL): Ja, dank u voorzitter. Mijnheer Van Gruijthuijsen, is het ook niet mogelijk om die vuurwapens in te ruilen voor een dier – de Volkspartij van de dieren hè? –, een goede waakhond? Want pistoolgebruik, geweren, kan leiden tot escalaties en nog grotere problemen in het buitengebied.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen, graag kort, en dan verder.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Sterker nog: een goede herdershond kan ook tot een escalatie leiden, mijnheer Smeets.

De **voorzitter**: Oké, ik wil graag stilte in de zaal. Van Gruijthuijsen gaat verder.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik zal een stukje overslaan van mijn betoog, want ik denk dat we het genoeg hebben gehad over boa's.

Over afvalverwerkers is ook een motie ingediend.

Ik ga snel verder met het volgende hoofdstuk.

Het resultaat van Beweging in Brabant. Ook daar is het een goed moment voor om terug te kijken nu. Het is tenslotte de laatste integrale bespreking hier in de Statenzaal van deze bestuursperiode. En als we terugkijken op deze periode, dan valt op dat Brabant er goed op staat, en daar mogen we met zijn allen trots op zijn. Er is veel in beweging gebracht, en dat allemaal mede door slimme investeringen en een financieel degelijk beleid van de provincie, waarvoor dank aan de Dijsselbloem van Brabant. Zo mogen we trots zijn op het feit dat we de laagste werkloosheid hebben. We mogen ook trots zijn op enkele iconen van Brabant, zoals de ontwikkeling van de Brainport Industry Campus in Eindhoven, de doorontwikkeling van het Pivotpark in Oss, of het onderhoud van de F35 in Woensdrecht. En ik zou nog even door kunnen gaan, maar u heeft de voorzitter gehoord.

Ook is de VVD trots op de ontwikkelingsslag die is gemaakt wat betreft mobiliteit: asfalt waar moet, slimme toepassingen waar kan. Meer dan ooit is er vanuit het Rijk geïnvesteerd, samen met provinciale middelen, in het bereikbaar houden van Brabant: 1 miljard euro aan investeringen in infrastructuur, denk weer aan de A58, A67 en de A2. Smart mobility is geen Utopia meer; dankzij de aanpak van de afgelopen jaren komt die zelfrijdende auto er binnenkort in Brabant, of het nou een elektrische is of niet.

Is het dan alleen maar hoezee, hosanna, alleen maar optimisme, is alles dus voldoende in beweging gekomen? Nee. De VVD ziet wel een verschil in de echte uitvoering van de gemaakte keuzes. Besturen en implementeren zouden yin en yang moeten zijn, het één kan niet zonder het ander. Maar met het realiseren en promoten van kleinschalige initiatieven op het gebied van landbouw en energie worden daar tot nu toe niet de noodzakelijke transities en maatschappelijke opgaven gerealiseerd. Door het vooral te doen ontstaat die beweging.

Ten slotte, en het is geen verrassing ...

De **voorzitter**: Interruptie Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Het is wel interessant wat de VVD-fractie hier te berde brengt, dat de kleine initiatieven op landbouw en energie nog niet voldoende brengen wat ze moeten. Sluit de VVD-fractie hier in Brabant dan aan bij het 'Dijkhofje' van deze week, dat we in Brabant dan maar een kerncentrale neer zouden moeten zetten?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Kijk, ongetwijfeld gaan we het daar in december ook uitgebreid over hebben. Onze woordvoerder heeft daar in de vorige themavergadering ook al het een en ander over verteld. Nou, ik sluit niet uit dat een kerncentrale ook in Brabant terecht kan komen, want wij denken dat kernenergie daadwerkelijk een oplossing kan zijn om die noodzakelijke energietransitie te realiseren.

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Dus u geeft hier, vier maanden voorafgaand aan de verkiezingen, klip-en-klaar aan dat de VVD Brabant pleit voor een nieuwe kerncentrale in Brabant?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Wij pleiten voor kernenergie in Nederland, om de doelstellingen te realiseren, en als het nodig is – want in papieren staan er al een aantal zoeklocaties; ik kan me er nog een aantal herinneren – om ook een kernenergiecentrale in Brabant te zetten, want daar zijn ook in ruimtelijke zin eigenlijk al klasse 6-bedrijventerreinen voor, en dat zou daar kunnen plaatsvinden. Het alleen maar

overgeven aan andere provincies om toch Brabant van energie te voorzien, zou een beetje raar zijn, mijnheer Meijer.

De **voorzitter**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, dank u wel, voorzitter. Om nou niet het hele debat van kernenergie hier te voeren, want dat moeten we volgens mij nu niet doen, maar ik was toch wel heel benieuwd, want ik hoorde gisteren namelijk op de radio bestuurders over de kerncentrale in Petten, en wij hebben natuurlijk onze centrale in Borssele, dat de veiligheid toch wel erg te wensen overlaat. U weet: GroenLinks heeft een aantal keren achter het spreekgestoelte gestaan om te zeggen: hoe gaan we nou zorgen dat dat goed komt? Ik denk ook aan de kerncentrales in België, in Doel. Mensen maken zich nog steeds ongerust. In België liggen zeven kerncentrales stil ...

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Gaat de VVD dan ook daadwerkelijke bijdragen – los van hoe GroenLinks erover denkt, want GroenLinks wil natuurlijk geen kernenergie – aan die veiligheid van de kerncentrales in België en in Nederland, zodat mensen zich geen zorgen hoeven te maken?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Vorig jaar rond deze tijd vertelde ik over de voorbereidingen van de begroting 2018 en hoe wij ook onze informatie verzameld hebben. Toevallig afgelopen zondagavond, Zondag met Lubach, was daar ook een heel erg interessant item over: wat nou daadwerkelijk de feiten zijn rondom kernenergie. Wellicht heeft u hem gezien, anders zou ik u aanraden om nog eens even via Uitzending Gemist te kijken. Maar als je dan kijkt wat kernenergie kan doen om die CO₂-uitstoot te reduceren, is dat heel erg veel. En natuurlijk gaat daaraan vooraf, net zoals wij bijvoorbeeld bij de grootschalige mestverwerking in Noordoost-Brabant hebben aangegeven: daar moet een kwalitatief goede vergunning liggen, waarin veiligheid een vanzelfsprekendheid is, zodat er geen ongeregelde plaatsen vinden.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus, u zei: “We gaan nu niet het debat over kernenergie voeren.” Ik heb ook in de voorliggende begroting geen voorstellen daarover aangetroffen, dus ik herhaal mijn oproep. Ik snap heel goed dat er een aantal belangrijke items zijn die er even uit moeten, maar laten we asjeblieft een beetje proberen om de begroting die hier voorligt centraal in het debat te stellen. Ik geef u nog één keer het woord, en dan Meijer, en dan gaat Van Gruijthuijsen verder.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dank u wel. Ik ben het helemaal met u eens, voorzitter, en het zou ook helpen als de VVD antwoord gaf op de vraag. Ik vroeg: gaat de VVD ook daadwerkelijk wat doen aan de kerncentrales, aan de veiligheid, in relatie tot de kerncentrales die we nu hebben en die ook in België staan? De VVD staat ook aan het roer in Nederland en is in de positie om dat te kunnen doen. Wat doet de VVD feitelijk? En dan doel ik niet op de kerncentrales die u mogelijk in de toekomst wilt.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Volgens mij heeft vanuit het rijksniveau onze minister een aantal keren, frequent zelfs, een dringend beroep gedaan op de Belgische overheid om echt zorg te dragen dat

die twee kerncentrales in België echt veilig zijn, dan wel, als dat niet zo is, gesloten zouden moeten worden. Dus dat is het signaal dat landelijk daadwerkelijk is gegeven over de veiligheid in die kerncentrales in België. Als ik me niet vergis, is het Rijk nu ook bezig met de provincie Zeeland, om te kijken hoe men Borssele op een goede manier naar een einde van haar houdbaarheid kan werken.

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Ook vanuit uw opmerking dat we hier het debat over kernenergie niet gaan doen, heeft D66 wel de behoefte om een duidelijk signaal aan de Brabanders te geven over welke van deze partijen voor kernenergie zijn in Brabant en welke tegen. Wij zullen daartoe een motie indienen, eigenlijk op dit moment, want dat mag gewoon.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ik hoor GroenLinks net een heel verhaal houden over de veiligheid van de kerncentrales, en met name de kerncentrales in België. Ik heb ooit de eer gehad om de directeur van de FANC, de Belgische organisatie voor de veiligheid van kerncentrales, daarover te mogen bevragen. En het antwoord op de vraag wat de grootste bedreiging vormt voor de veiligheid van de kerncentrales in België is – en dat was een heel duidelijk antwoord – een intern geradicaliseerde medewerker. Dus waartoe ik GroenLinks zou willen oproepen, is om toch vooral te gaan kijken naar de risico's van geradicaliseerde medewerkers en er in ieder geval voor te zorgen dat er ten aanzien van het grootste risico van zogenaamde radicalisering, en dat is de islamisering, ervoor te zorgen dat die geen toegang kunnen krijgen tot onze kerncentrales.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen vervolgt zijn betoog.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Even een vraag, mijnheer Van Hattem: was dat vanuit uw verantwoordelijkheid als Beneluxparlementariër, of ...? Nou, geen antwoord.

Het is geen verrassing: de VVD kiest komende periode voor een Brabants bestuur waarbij:

- de belastingen niet verhoogd worden;
- geïnvesteerd wordt in een duurzame en innovatieve economie voor de welvaart en welzijn van onze inwoners;
- de uitdagingen voor een veilig Brabant volgens de VVD zo groot zijn dat het vraagt om een coördinerend gedeputeerde veiligheid;
- en we doorgaan met het aanpakken van de wegen waar de Brabander in de file staat.

De VVD is benieuwd naar de inbreng en de keuzes van de andere fracties. De VVD, wij kiezen voor een Brabant waar het goed wonen, werken en leven is. En namens de VVD wil ik de ambtelijke organisatie en GS danken voor alle voorbereidingen.

Tot zover de eerste termijn. Dank u wel.

Amendement A1 – 'Pilot social mediacampagne Taskforce Brabant-Zeeland'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018

Besluiten:

bij ontwerpbesluit I 48/18 B onder 5f toe te voegen:

g. Pilot social media campagne Taskforce Brabant-Zeeland €150.000 in 2019.

Toelichting:

Ondermijnende (drugs)criminaliteit hoort niet thuis in onze rechtstaat, maar lijkt tegenwoordig steeds 'normaler' te worden. De Taskforce Brabant-Zeeland heeft daarom onder andere als doel om de maatschappelijke weerbaarheid tegen criminaliteit te verbeteren. Voor alle Brabanders moet duidelijk zijn dat we crimineel gedrag niet tolereren.

Bij grote acties – zoals acties van het Integraal Afpakteam, of bij het sluiten van een drugspand – maakt de Taskforce nu op bescheiden manier zichtbaar wat er is gebeurd. Met plakborden of stickers wordt bijvoorbeeld aan de directe omgeving duidelijk gemaakt dat bezit is afgepakt en dat misdaad niet loont.

Online campagnes kunnen, met behulp van data en algoritmen, op specifieke doelgroepen worden gericht. Doelgroepen kunnen gedefinieerd worden via bijvoorbeeld postcodes, lidmaatschappen, interessegebieden of anderszins.

De VVD wil dat er in 2019 een pilot wordt uitgevoerd door de inzet van gerichte online campagnes direct na acties (aanhoudingen/sluiting panden/controles etc.) van de Taskforce Brabant Zeeland. Doel hierbij is om in de directe leefomgeving van verdachten/aangehouden personen awareness te kweken dat crimineel gedrag niet normaal is, niet getolereerd wordt en niet loont. Dit uiteraard binnen de kaders van de bestaande wetgeving en binnen het laatste jaar van de huidige projectperiode van de Taskforce.

En gaan over tot de orde van de dag.

Martijn van Gruijthuijsen, VVD

Ben Maas, PvdA”

Motie M3 – ‘Lijsten biodiversiteit’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018;

constaterende dat:

- er verschillende biodiversiteit lijsten zijn met beschermde soorten, zowel provinciale, landelijke als Europese;
- er geen uniformiteit in deze lijsten zit;
- de provincie niet de juridische verplichting heeft de soorten van de provinciale lijst te beschermen;

overwegende dat:

- de bescherming van soorten belangrijk is en derhalve gericht dient te gebeuren;
- extra ambities van onze provincie niet bijdragen aan het borgen van onze ontwikkelruimte;
- de bescherming van niet door de EU op de lijst staande soorten extra inspanning kost;
- middels de uitspraak van het Europees Hof van Justitie met betrekking tot de Natura 2000-gebieden prioriteiten gesteld zouden moeten worden om onze ontwikkelruimte te beschermen en te focussen op het beschermen van verplichte biodiversiteit,

verzoeken het college:

1. Voor 1 maart 2019 aan Provinciale Staten een overzicht te sturen waarop de drie lijsten afzonderlijk staan vermeld, alsook in kaart te brengen welke soorten de provincie op dit moment beschermt, waarbij geen verplichting heerst vanuit de EU dan wel het Rijk; en
2. Voorts enkel nog de door de EU en landelijke regelgeving verplichte soorten te beschermen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Suzanne Otters-Bruijnen, VVD

Alex Panhuizen, VVD”

Motie M4 – ‘Onderzoek A50 Eindhoven-Nijmegen’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018;

constaterende dat:

- er regelmatig files staan op de A50, waarbij knooppunt Bankhoef (Arnhem - Oss) op plaats 12 staat in de File top 50 over 2017;

- het aandeel vrachtverkeer op de A50 19% is;
- de A50 van groot belang voor de Nederlandse Food, Health en Hightech economie en de internationale verbindingen is;
- de minister van Infrastructuur en Waterstaat onlangs toegezegd heeft bereid te zijn samen met de regio naar oorzaken en mogelijke oplossingen van de verkeershinder op de A50 te kijken,

overwegende dat:

- gedeputeerde Van der Maat (Mobiliteit) deze bestuursperiode positieve resultaten geboekt heeft met de dossiers A58, A2 tracé Den Bosch - knooppunt Deil, A67 alsook Hooipolder;
- motie 9 behorend bij Statenvoorstel 34/16 (d.d. 10/09/16) aangaande de provinciale cofinanciering van de verbreding van de A58 succesvol is geweest;
- de verkeersdruk op de A50 rond de knooppunten Paalgraven en Bankhoef hoog is en dat dit eveneens effect heeft op de gehele doorstroming van de A50 in Oost-Brabant;

verzoeken het college:

1. tijdens het BO MIRT d.d. 21 november 2018 en daarna werk te maken van een voortvarende aanpak A50 Eindhoven-Nijmegen (in beide richtingen) en daarbij onderzoek te doen naar een voorfinanciering, die de kansen op een versnelde aanpak vergroot ten behoeve van een oplossing om de verkeershinder op voornoemd traject te verhelpen; en
 2. Provinciale Staten hierover voor 1 maart 2019 te informeren;
- en gaan over tot de orde van de dag.

Suzanne Otters-Bruijnen, VVD

Willemieke Arts, SP

Ben Maas, PvdA"

Motie M5 – 'Papierwinkel'

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018;

overwegende dat:

- vele (culturele) instellingen subsidies ontvangen van de provincie Brabant;
- subsidies gericht besteed dienen te worden aan waar het voor bedoeld is;
- subsidies niet zijn bedoeld om boekjes, flyers, jaarrekeningen, nieuwsbrieven, krantjes en rapporten van te drukken;
- subsidies niet zijn bedoeld om boekjes, flyers, jaarrekeningen, nieuwsbrieven, krantjes en rapporten per post met een dure postzegel te versturen;
- deze papierwinkel nauwelijks wordt gelezen en derhalve grotendeels linea recta in de papierbak belandt;
- digitale middelen veel goedkoper zijn;
- digitale middelen bijdragen aan een beter milieu in tegenstelling tot de papieren variant;

verzoeken het college:

- bij subsidie ontvangende instanties duidelijk te maken, dat papieren boekjes, flyers, jaarrekeningen, nieuwsbrieven, krantjes en rapporten niet meer worden geaccepteerd en per ommekeer worden geretourneerd;
- subsidie ontvangende partijen op de hoogte te stellen, dat indien subsidie gebruikt wordt voor de omschreven papierwinkel dit negatieve invloed zal hebben op een eventuele volgende verstrekking van geld;
- partijen op de hoogte te stellen, dat informatie via digitale middelen wel op prijs wordt gesteld;

en gaan over tot de orde van de dag.

Inge Schüller, VVD

Ben Maas, PvdA"

Motie M6 – ‘Branden bij afvalverwerkers in Noord-Brabant’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, constaterende dat:

- het aantal branden bij afvalverwerkers in Noord-Brabant het afgelopen jaar verregaand is toegenomen;
- sinds de gedeputeerde de memo met betrekking tot afvalbranden gestuurd heeft, er inmiddels weer enkele branden bij afvalverwerkers in Noord-Brabant plaats hebben gevonden;
- er in Groot-Brittannië een onderzoek geweest is naar Nederlandse afvalverwerkers, waaruit gebleken is dat de Nederlandse afvalverwerkers gebruikt worden voor fraude met Brits afval;

overwegende dat:

- afvalbranden een risico kunnen vormen voor de volksgezondheid en de omgeving;
- de memo die de gedeputeerde de Staten toe heeft gezonden over branden bij afvalverwerkers, geen totale duidelijkheid geeft over de relatieve verschillen tussen provincies met betrekking tot het aantal branden bij afvalverwerkers;
- er in de maatschappij onrust heerst over het grote aantal branden bij afvalverwerkers (bijvoorbeeld bij TUF in Dongen) en de gevolgen daarvan;
- afvalbranden kunnen leiden tot enorme maatschappelijke kosten in de nazorgfase door bijvoorbeeld bodemverontreiniging;

vragen het college:

1. onderzoek te doen in hoeverre de conclusies uit het Britse onderzoek 1 op 1 van toepassing kunnen worden verklaard op Brabantse afvalverwerkers;
2. onderzoek te doen naar het aantal overtredingen waarbij zich brandgevaarlijke situaties hebben voorgedaan bij afvalverwerkers onder enerzijds gemeentelijk anderzijds provinciaal toezicht in Noord-Brabant en deze cijfers te vergelijken met andere provincies;
3. conclusies te trekken uit de onderzoeken onder 1 en 2, met daaraan een ‘smart’ actieplan gekoppeld dat aangeeft welke acties door of namens de provincie ondernomen gaan worden, en wanneer;
4. de onderzoeken, conclusies en het actieplan voor 1 februari 2019 aan te bieden.

En gaan over tot de orde van de dag.

Hubert Koevoets, VVD

Wilma Dirken, VVD

Alex Panhuizen, VVD

Antoinette Knoet-Michels, PvdA”

Motie M7 – ‘Bewapende BOA’s’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018;

overwegende dat:

- Provinciale Staten op 20 april 2018 hebben besloten in de begroting 2019 een bedrag te reserveren ten behoeve van de impuls voor toezicht in de voor publiek opengestelde natuurgebieden;
- deze versterking onder meer gaat plaatsvinden door 8 extra BOA’s (buitengewone opsporingsambtenaren) in te zetten;
- de vakvereniging van groene toezichthouders, de Koninklijke Nederlandse Vereniging van Natuurtoezicht, van mening is dat BOA’s die in de avonduren en ‘s nachts op pad gaan in het buitengebied en breed inzetbaar zijn, uitgerust zouden moeten worden met een vuurwapen;
- de provincie Noord-Brabant geen eigen BOA’s in dienst heeft, maar wel samenwerkt met en opdrachtgever is van organisaties die BOA’s in dienst hebben;

verzoeken het college:

- aan de betrokken partners mee te delen dat het bedoelde budget voor het aanstellen van de extra 8 fte BOA- capaciteit zoals genoemd in de Statenmededeling pas definitief beschikbaar wordt gesteld aan de betreffende partners nadat BOA's zijn aangesteld die geschikt zijn een vuurwapen te dragen en deze met bijbehorend materieel zijn uitgerust;
- bij toekomstige samenwerkingsverbanden en in overeenkomsten met manifestpartners en terreinbeherende organisaties vast te leggen dat deze verbanden en partners meer BOA's aanstellen met taken en bevoegdheden om een vuurwapen te dragen en daarvoor ook de uitrusting ter beschikking stellen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Wilma Dirken, VVD

Femke Dingemans, D66"

Motie M7A – 'Bewapende BOA's'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018;

overwegende dat:

- Provinciale Staten op 20 april 2018 hebben besloten in de begroting 2019 een bedrag te reserveren ten behoeve van de impuls voor toezicht in de voor publiek opengestelde natuurgebieden;
- deze versterking onder meer gaat plaatsvinden door 8 extra BOA's (buitengewone opsporingsambtenaren) in te zetten;
- de vakvereniging van groene toezichthouders, de Koninklijke Nederlandse Vereniging van Natuurtoezicht, van mening is dat BOA's die in de avonduren en 's nachts op pad gaan in het buitengebied en breed inzetbaar zijn, uitgerust zouden moeten worden met een vuurwapen;
- de provincie Noord-Brabant geen eigen BOA's in dienst heeft, maar wel samenwerkt met en opdrachtgever is van organisaties die BOA's in dienst hebben;

verzoeken het college:

- aan de betrokken partners mee te delen dat het bedoelde budget voor het aanstellen van de extra 8 fte BOA- capaciteit zoals genoemd in de Statenmededeling pas definitief beschikbaar wordt gesteld aan de betreffende partners nadat BOA's zijn aangesteld die geschikt zijn een vuurwapen te dragen en deze met bijbehorend materieel zijn uitgerust;
- bij toekomstige samenwerkingsverbanden en in overeenkomsten met manifestpartners en terreinbeherende organisaties vast te leggen dat deze verbanden en partners meer BOA's aanstellen met taken en bevoegdheden om een vuurwapen te dragen en daarvoor ook de uitrusting ter beschikking stellen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Wilma Dirken, VVD"

Motie M8 – 'VTH'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018;

overwegende dat:

- er in deze bestuursperiode al verschillende keren extra geld gevraagd is door GS en beschikbaar is gesteld door PS, voor de uitvoering van VTH-taken;
- in het meerjarenperspectief behorende bij de begroting 2019 is aangegeven dat voor de VTH-taken vanaf 2020 nog steeds extra middelen worden geraamd;
- bij de oprichting van de omgevingsdiensten is uitgegaan van structurele inverteertheffecten;
- tijdens de bespreking van het rapport 'De staat van het Mandaat' (themavergadering PS op 26-10-18) is aangegeven dat datagestuurde werken zal leiden tot een andere manier van werken binnen de omgevingsdiensten, maar dat nog onduidelijk is tot welke efficiëncyslag dat zal leiden;

- daardoor op dit moment onduidelijk is voor welk kwaliteitsniveau van toezicht en handhaving na 2019 middelen beschikbaar zijn;
- het niet getuigt van goed omgaan met gemeenschapsgeld als partners nu al uitgaan van de beschikbaarheid van middelen na 2019, zonder dat daarover bestuurlijke besluitvorming heeft kunnen plaatsvinden;

verzoeken het college:

- er zorg voor te dragen dat voor vaststelling van de begroting 2020 een Statenvoorstel VTH wordt aangeboden waarin visie, doelstellingen en daaraan gekoppelde uitvoeringsparagraaf in onderling verband met elkaar zijn gebracht, waarbij in het Statenvoorstel in het kader van het budgetrecht van PS nadrukkelijk een koppeling wordt gemaakt tussen uit te voeren taken en daarvoor benodigde middelen, met bijzondere aandacht voor de effecten van datagestuurde werken en de effectiviteit daarvan.

En gaan over tot de orde van de dag.

Wilma Dirken, VVD

Antoinette Knoet-Michels, PvdA

Femke Dingemans, D66

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Gruijthuijsen. Dan is nu de fractie van het CDA. Ik heb begrepen twee woordvoerders. We houden de tijd wel even in de gaten, maar we beginnen met mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Het weerbericht van ons mooie Brabant is redelijk stabiel: zonnig met plaatselijk bewolking en hier en daar een bui, en dat met een politieke klimaatverandering op komst, althans, dat hopen wij dan vanaf maart. En in dat licht, voorzitter, zijn wat recente temperatuurschommelingen in de coalitie op zijn minst boeiend te noemen. Ik loop ze eens na. De SP veroorzaakt een koudefront in het college door haar standpunt over de herindeling van Nuenen, met steun overigens van de Eindhovense SP-fractie. Op haar beurt lijkt D66 alle donkere wolken structureel te ontkennen en is de PvdA altijd lekker klimaatneutraal. En ach, voorzitter, de VVD. Die maken zich niet druk om een koudefrontje meer of minder. De VVD heeft de gave om nog steeds te zeggen dat de zon schijnt, ook als het regent. We gaan het meemaken.

Voorzitter. Volgend jaar zijn er verkiezingen en steeds weer is het vertrouwen in ons, in de politiek, laag. Om met het KNMI te spreken: een code oranje, met kans op problemen en extreme situaties. Maar laten we eerlijk zijn: een aantal processen van de afgelopen tijd in dit huis scoorde niet eens een code oranje, maar rechtstreeks een code rood, door de wijze waarop met de Brabanders is omgegaan. En met code rood kun je er volgens het KNMI zeker van zijn dat er problemen gaan ontstaan. En dat klopt. Bij de transitie van de landbouw, de herindeling van Nuenen, een mestfabriek in Oss staan we met de ruggen tegenover elkaar en voelen mensen zich niet gehoord. De provincie wordt weggezet als onbehouden en onvoorspelbaar, en dat snap ik wel, want het lukt het college keer op keer om van bovenaf in te grijpen, terwijl – en als CDA blijven we het herhalen – het gras echt niet harder gaat groeien door aan de sprietten te trekken, maar door de bodem te voeden.

Voorzitter. Gelukkig zien we in Brabant ook momenten waarop de zon doorbreekt, in het groot, met de snelle aanpak van Hooipolder, maar ook in het klein: geen flitspaal voor hardrijders, maar eentje die goed gedrag belooft, met een spaarsysteem voor de lokale gemeenschap. We hadden hem zelf kunnen verzinnen, geweldig.

Voorzitter. Wij zijn van mening dat het na code rood tijd is – luistert u, mevrouw Roijackers – voor code groen. Ik zal u graag meenemen in onze vertaling daarvan. Wij spreken vandaag over drie onderwerpen,

die dichtbij en duidelijk zijn: sociale veerkracht, de nieuwe economie en de toekomst van groen. Mijn collega Bahar zal ingaan op de degelijkheid van het huishoudboekje van de provincie Sociale veerkracht, de leefbaarheid van Brabant. Daar blijven we op terugkomen, mijnheer de voorzitter, niet omdat de heer Van Gruijthuijsen daar net uitgebreid op inging, niet omdat we de heer Swinkels zo graag in de weg willen zitten, maar omdat wij merken dat de gevoelstemperatuur laag is en dat wij dit onderwerp zo ongelooflijk belangrijk vinden. Wij zien dat we in 2019 weer vooral geld inzetten om óver mensen te spreken in plaats van mét mensen. Ik kan me de discussies nog goed herinneren dat de bolwerken, waaronder de seniorenbonden, onder dit college moesten en zouden verdwijnen. Maar wat zien we? Er kwam niets voor terug, en dat terwijl er zoveel maatschappelijke opgaven zijn in Brabant, zoals de vergrijzing. Daarom dienen we ook een motie in.

Bij leefbaarheid, voorzitter, hoort voor ons ook de verantwoordelijkheid, voor nu en in de toekomst. De ondersteuning van de Q-koorts-slachtoffers is sinds dit jaar bij de gemeenten belegd. Uit gesprekken met patiënten en Q-Support begrijpen we dat die overdracht soms wel, maar soms ook niet soepel gaat ...

De **voorzitter**: Interruptie Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Mevrouw Van der Sloot geeft een aantal dingen aan, en ze eindigde met verantwoordelijkheid. Vanuit die verantwoordelijkheidsgedachte zou ik willen vragen waar de keuzes in de toekomst liggen van het CDA Brabant. Blijft u inderdaad dat langetermijnperspectief delen zoals dat nu in deze begroting wordt voorspeld, of zegt u: wij als CDA maken andere keuzes, wij zouden een hogere motorrijtuigenbelasting willen hebben, wij willen risicovoller beleggen? Wat zijn nou de concrete keuzes die het CDA voor de komende periode wil gaan maken?

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter, ik denk dat de heer Van Gruijthuijsen een goed moment heeft gepakt. We zijn namelijk bij de begroting. Ik ga u zo dadelijk nog een aantal keuzes voorleggen, en in ieder geval zal een keuze voor ons zijn om te investeren in de leefbaarheid van Brabant, en daar verschillen wij van inzicht.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Maar dat betekent ook dat u een aantal dingen zou moeten laten, of u zou bijvoorbeeld meer risico moeten nemen op de beleggingen van de provincie. U gaf daar bij de perspectiefnota al een klein inzichtje in, maar ik zou wat concreter willen weten hoe u op een degelijke manier daadwerkelijk uw geld wilt besteden aan die wellicht, volgens u, mooie voorstellen.

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nou, ik denk dat ik ook zojuist duidelijk heb aangegeven dat het ook een andere manier van inzet van middelen is. Als wij kijken naar de 5,6 miljoen euro die we dit jaar gaan inzetten voor sociale veerkracht, zouden wij dat op een andere manier doen. Wij denken dat je met kleine duwtjes in de rug veel verder komt dan met een wetenschappelijk onderzoek of allerlei grootschalige internationale congressen. Dus het gaat ook vooral over de manier waarop je zaken doet, mijnheer Van Gruijthuijsen.

Ik ga door met de motie die we gaan indienen over Q-koorts. Naast de gemeenten die hun rol niet altijd pakken, zien we ook dat er nu, op dit moment, heel veel kennis en kunde over de ziekte, maar ook de

aanpak, nog in huis is bij de betrokkenen, maar dat we dat ook na 2020 gaan missen. Wij willen kijken, nu het er juist nog is, hoe we dat kunnen borgen voor de toekomst. Dat staat ook in onze motie.

Dan, voorzitter, ondermijning. Het stond vandaag uitgebreid in de krant, voor de zoveelste keer helaas, maar u heeft ook een aanpak met de burgemeesters op dat vlak.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter. De motie waar mevrouw Van der Sloot over praat, met de intentie daarachter, kan vermoedelijk op steun van GroenLinks rekenen. Het is ook een beetje wrang om het CDA over Q-koorts-patiënten te horen spreken. Ik wil het toch even benoemd hebben, vanwege de grote betrokkenheid van de toenmalige bewindspersonen toen de ramp uitbrak en de snelheid waarmee zij, nou ja, naar onze mening niét, hebben gehandeld, waardoor er eigenlijk meer patiënten zijn geraakt dan wanneer er wel proactief, voortvarend was geïnformeerd en opgetreden. Kan het CDA daar iets over zeggen tegen onze Staten?

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. Ik vind dit een lastige opmerking die u maakt, want wat u heeft gezien in ons stemgedrag et cetera hier in de Staten, is dat wij daadwerkelijk onze verantwoordelijkheid daarvoor nemen. Ik zat toen niet op die stoel, u ook niet, zeker niet in Den Haag. Dus het enige wat wij nu kunnen doen, is hetgeen we nu voorstellen: het amendement dat D66 indient om te kijken naar het onderzoek, en ook vooral – en daarom vind ik het ook zo belangrijk dat we die bewustwording goed op orde brengen en de kennis borgen – dat we kijken naar de toekomst en naar eventueel mogelijke andere ziektes, die we niet hopen, maar waar we wel op voorbereid moeten zijn. Dus ja, meer kan ik niet doen, mevrouw Roijackers.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik denk dat er wel degelijk ook aan de preventieve kant meer gedaan kan worden door het CDA, ook op dit moment, als het gaat over het voorkomen van uitbraken van zoönose. De dierdruk is een van de factoren in ons intensief bevolkte stukje wereld waar je naar zou moeten kijken, als je serieus werk wilt maken van het gezond houden van onze Brabanders. Dat bedoel ik met het wrange van het CDA. Ook op dit moment nog proef ik bij het CDA onvoldoende urgentie om te voorkomen dat er weer infecties uitbreken die van dier op mens kunnen overspringen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dan zou ik u vooral willen vragen om goed en eerlijk naar ons verhaal te luisteren. Een amendement dat ik had willen indienen, maar gelukkig was die financiering al geregeld, is een verder onderzoek bijvoorbeeld naar de longontstekingen in de buurt van geitenhouderijen. Er is van de week ook een bericht van het college over uitgegaan: er moet nog een aanvullend onderzoek komen. De financiering was niet rond, maar bleek wel rond te zijn. Nou, daar zijn we blij mee, zodat we snel de feiten boven tafel krijgen.

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Dank u, wel voorzitter. Ik vind het heel fijn dat het CDA hier in Brabant aandacht besteedt aan Q-koorts, zoönose enzovoort. Ik vind dat prachtig. Maar wat ik u nog niet heb horen zeggen, is dat u ook uw collega's in Den Haag, Kamerleden, bewindslieden, daarop aanspreekt. Gebeurt dat überhaupt? Daar ben ik eigenlijk ook wel heel erg benieuwd naar.

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nou, zonder meer. Ook in de voorbereiding naar dit debat hebben we uitgebreid contact gehad met onze Kamerleden, ook over de tegemoetkoming. Ik weet dat u van mening bent dat die niet hoog genoeg is. Zo'n tegemoetkoming kan nooit het juiste bedrag zijn, zeker niet als het heel veel impact heeft, maar daar heeft zeker ook onze Tweede Kamerfactie een rol in gehad, en daar ben ik wel blij mee.

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Ja, voorzitter. 15.000 euro is inderdaad echt een schijntje, als je het vergelijkt met het leed dat het veroorzaakt heeft.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dank u wel.

Voorzitter. Ondernijning, ik sprak er al over. Iedere dag staat het uitgebreid in de krant. Zojuist kregen we nog een bericht over de 111^e drugsdumping in Brabant, in Valkenswaard vandaag. Dat brengt ons ertoe een amendement in te dienen, om te kijken naar een pilot, of we kunnen kijken naar extra maatregelen tegen drugsdumpingen, specifiek in een bepaald gebied, namelijk de Biesbosch. Verder willen we ook in het kader van veiligheid en ondernijning zorgen voor een versterking van de lokale journalistiek. Daar dienen we ook een voorstel voor in.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja voorzitter, het is duidelijk: de verkiezingen komen er weer aan. Het is zo hypocriet van het CDA. Wij hebben hier vier jaar lang om gevraagd, vier jaar lang moties ingediend, en iedere keer stemde uw partij tegen. Waarom nu die omslag?

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik ben goed bekend met uw moties. Er is ook niet gezegd dat we hier voor cameratoezicht, of uitgebreid cameratoezicht, willen gaan, want daar gingen uw moties over. Wij willen vooral in dit overzichtelijke, maar ook weer niet overzichtelijke gebied kijken wat we kunnen doen. Kentekenregistratie – u kent wellicht ook Het Schild bij Vught, misschien kan dat ook iets hier betekenen – of drones of andere inzet, maar we willen daar vooral eerst mee testen, voordat we het groter maken, en misschien vinden we dan ook u aan onze zijde.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Dit was een prachtige samenvatting van onze moties. Wij wilden juist die camera's die de kentekens scannen, de slimme camera's, de drones, de slimme software, en daar bent u vier jaar

lang tegen geweest. Elk voorstel dat wij gedaan hebben, elk onderzoek, hoe klein ook, heeft u tegengehouden, en nu bent u in één keer voor. Ik ben blij dat u voor bent, maar ik hoop dat de burger hier niet in trapt.

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nogmaals, het belang zit ook vooral in de kleine pilot in specifiek dit gebied, en wij hebben ook begrepen dat daar alle mogelijkheid en ruimte voor is.

Voorzitter. Ik dien nog een derde motie in op het gebied van veiligheid, en die gaat over gemeenten die een vakantiepark hebben zonder toekomst. Wij willen kijken of we die gemeenten, zeker de kleinere gemeenten, wat kunnen helpen met instrumenten en een soort van gereedschapskist.

Voorzitter. Dan het tweede onderwerp: economie. De wind waait uit een andere hoek dan vier jaar geleden. We gaan van werkloosheid naar een schreeuwend tekort van personeel en van hoge rentes naar leningen die je bijna gratis krijgt. De veranderende wereld betekent ook iets voor ons. De rol van provinciale suikeroom past niet meer. Pleiten we dan voor een einde aan de economische programma's? Nee. Het CDA ziet een hele goede rol voor de provincie als partner in de economie, want wij hebben hele grote uitdagingen, zoals het gat op de arbeidsmarkt en de tekorten aan vakmensen, hét grote item op dit moment, zoals het college het ook zelf benoemt. En dat vraagt om actie. En ondanks alle goede bedoelingen vrezen wij soms toch dat straks de horeca, de logistiek en de techniek echt met lege handen zitten. Wij willen daar meer zicht op, meer grip op kunnen krijgen, en graag horen wij van de gedeputeerde hoe het er nu voorstaat en hoe we dat zicht en die grip zouden kunnen krijgen.

Voorzitter. Belangrijk voor de economie van Brabant is ook het bereikbaar maken van bedrijventerreinen met openbaar vervoer. Daar dienen we een motie voor in.

En dan de arbeidsmigranten, zo'n 100.000 mensen die allemaal een goed dak boven hun hoofd verdienen, want zo lang we onze logistieke ambities hebben, en houden, zijn we afhankelijk van mensen van ver en verder. We zijn blij dat we als Brabant onze rol pakken, maar de vraag aan de gedeputeerde is dan wel: hoe verstrekkend ziet u uw rol? Want wat gebeurt er nou als er geen goede afspraken liggen over de huisvesting van arbeidsmigranten met de gemeente? Wat gaat u dan doen, wat is uw rol dan?

Voorzitter. Dan de toekomst, want we hebben de wind in de rug en daar moeten we gebruik van maken. Specifiek ga ik in op stadslogistiek en groen.

Voorzitter. De bezorging van pakketjes en boodschappen en de bevoorrading van winkels groeit gigantisch, net als de regels én de goede bedoelingen. Maar er is weinig vooruitgang. We spraken met Brabantse ondernemers, die gek worden van alle losse regels van gemeenten over bevoorrading. Net na de zomer is gelukkig door de minister één lijn getrokken: er zijn straks nog maar twee soorten milieuzones. Het CDA wil er zeker van zijn dat Brabant in al zijn steden kiest voor dezelfde soort milieuzone, en wat ons betreft de groenste die er is. Daarom vragen wij de gedeputeerde daar regie op te nemen.

En dan de bestelbusjes, u kent ze wel: DHL, PostNL, UPS, die de hele dag door de straten rijden. Al eerder stelden we hier vragen over. Pas is onderzocht dat 80% van die ritjes maar voor één pakketje is. Het samenwerken en het bundelen van vracht lijken heel simpele oplossingen, maar die vragen lef en dataonderzoek, en laten we daar nou net in Brabant heel erg goed in zijn. Wij dienen een motie in voor een Brabantse Green Deal Stadslogistiek, met een hele hoge ambitie: in 2025 emissieloos bevoorraden in de B5-steden.

Dan, voorzitter, de toekomst van de landbouw.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, toch een paar vraagjes over die bevoorrading. Ik kijk eventjes ... ik ben zelf ondernemer, maar goed, ik ken vele collega's die gewoon problemen hebben, die nog prima oude busjes rijden, die overigens nauwelijks vervuilen, veel minder dan een doorsnee scooter, en die worden gedwongen om nieuwe busjes aan te schaffen. Als iets slecht is, dan is het om een bus niet af te rijden. Dat is punt 1. En dan de verzameling van pakketjes. Wat stelt u voor: een staatspakketbezorgdienst, of hoe moet ik dat zien? Want het lijkt mij stug dat DHL en zijn concurrenten allemaal fijn samen gaan werken en de postpakketjes bij elkaar gaan doen, of ziet u dat anders?

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nou, als ik kijk naar die pakketjes, dan zijn er allerlei initiatieven – dat is ook niet het probleem, er zijn ideeën ...

De **voorzitter**: Sorry, mag ik stilte in de zaal? Mevrouw Van der Sloot heeft het woord.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Zoals hubs, dus verzamelingen aan de rand van de stad, of van het dorp, waar al die pakketjes samen kunnen komen, vanwaar ze vervolgens vervoerd kunnen worden. Er zijn ook allerlei opties om dat per fiets te doen, met vrachtfietsen, op andere manieren, of om juist te kijken naar een tijdslot: dat het pakketje maar in een bepaald tijdslot bezorgd wordt. Dus er is heel veel mogelijk en er is al heel veel onderzocht, maar iemand moet doorpakken, en dat gebeurt door de individuele gemeenten op dit moment zeker niet. En ja, als u het hebt over de bestelbusjes, dat is een keuze inderdaad, mijnheer Van Gruijthuijsen ... Nou ja, keuzes ... Het betekent dat we met elkaar voor een schonere binnenstad en een schonere milieuzone gaan.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik ben de heer Van Gruijthuijsen niet, ik ben lang niet zo knap, maar toch even. U stelt dus eigenlijk voor dat de staat gaat bepalen wanneer en wat en hoe er bezorgd wordt, u stelt voor de oudere busjes uit dit land te verbannen. Wat u eigenlijk doet, is hetzelfde als wat we met onze kolencentrales gaan doen: wij gaan onze hypermoderne kolencentrales sluiten en vervolgens bruinkoolstroom uit Duitsland importeren. Het is een beetje hetzelfde effect wat u gaat doen, want die busjes gaan gewoon naar elders. U heeft uw doel bereikt, maar waar u eigenlijk mee bezig bent, is eerder negatief werken dan positief, want niks beter dan het afrijden van oude busjes. Geloof mij.

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Die ervaring heb ik niet. Ik zie juist dat we, als we nu de boel een boost geven, daadwerkelijk naar die schone steden kunnen gaan. Op dit moment is er iemand nodig die dat voor de markt doet, en dat kunnen wij juist zijn.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Wij zijn vooralsnog positief over uw voorstel. Komt er wat u betreft ook aandacht voor het feit dat we een beetje af moeten van de waanzin van de dag, dat mensen vóór 12 uur 's avonds een sanseveria bestellen op internet, die dan de volgende dag vóór 12 uur op de stoep staat? Het is een beetje zo dat we ook wel een soort goederenstroom creëren waarvan je denkt

inderdaad: kun je dat niet beter gewoon even verzamelen en op een later tijdstip bezorgen? Komt daar ook aandacht voor wat u betreft?

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nou, dat ben ik niet met u eens. Ik ben van mening dat mensen wel zelf moeten mogen weten wat ze bestellen, bij wie ze dat doen en wanneer ze dat doen. Dus dat is absoluut iets waar de overheid niet in moet zitten. Laten we vooral nadenken ...

De **voorzitter**: Mag ik nog even een oproep doen voor stilte in de zaal?

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Laten we vooral met elkaar kijken naar de slimme oplossingen, en dat constaterende, hoe we er dan voor kunnen zorgen dat het ook in huis komt.

De **voorzitter**: Van der Wel. Nee? Dan is mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Dank u wel, voorzitter. Een korte vraag naar de heer Van den Berg toe: wat is er mis met een goed georganiseerde staatspakketdienst? Want daar is nog een wereld te winnen.

De **voorzitter**: Van der Sloot.

De heer **Van den Berg** (PVV): Even een antwoord op de SP. Ik zou zeggen: breng eens een bezoekje aan Caracas, waarschijnlijk hebben ze het daar perfect geregeld.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter, zeker.

Na woensdag zien wij wat veranderingen die ook de landbouw kunnen treffen. Wij hebben ook schriftelijke vragen gesteld en we hopen dat de gedeputeerde, hoe moeilijk het wellicht ook zal zijn, daar vandaag wat meer inzicht in kan geven, hoe we daar als Brabant mee om kunnen gaan.

Wij vinden het belangrijk dat we als Brabant gaan investeren in innovaties, zoals de acht nieuwe stalsystemen, maar we vragen ons af of deze ontwikkeling, en vooral de erkenning van die stalsystemen, wel op tijd komt voor de deadline van 2022. Vraag aan de gedeputeerde is dan ook: wat gaat u doen als blijkt dat de stalsystemen er niet op tijd zijn?

Voorzitter. Wij zien dat de huidige groensubsidies niet altijd ingericht zijn voor groene initiatieven in de bebouwde kom, zoals pluktuinen en stadslandbouw. Daar missen we een kans. We willen graag de gedeputeerde vragen om dit op te lossen.

Verder dienen wij een amendement in voor de afschaffing van leges bij faunaschade, een breed gedragen verhaal, omdat het belangrijk is dat er geen drempels zijn voor het melden.

Tot slot, voorzitter, willen wij stilstaan bij 2019 als een bijzonder jaar.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, dank u wel. Ik was even benieuwd. Het CDA, zoals ik dat op de middelbare school leerde, en dat is trouwens nog niet zo heel erg lang geleden, was altijd van het rentmeesterschap en de boekhouding. Hoe rijmt dat nu met het voorstel om de faunabeheerschade legesvrij, of in ieder geval aantrekkelijker te financieren?

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik begrijp dat u wilt weten hoe het zit met de kostendekkendheid van de leges, want dat is over het algemeen ook de afspraak die wij hier met elkaar in dit huis hebben. Nu zien wij dat daar op dit specifieke vlak van de faunaschade ook al van wordt afgeweken, bij de wolf en bij de gans op bepaalde momenten van het jaar. Dus de methode, de methodiek, is bekend. De reden dat we het specifiek willen doen, is omdat wij het heel belangrijk vinden, en ook juist een nut zien in het melden van die schade. Omdat wij daarvoor kiezen, betekent het dat we daar ook op willen investeren, en dat maakt dat we dit amendement hebben voorliggen.

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Dan ben ik wel even benieuwd wat uw doel dan is. Dat zou ook ons helpen in onze eigen overwegingen rondom uw amendement. Waar ik ook benieuwd naar ben, en dat is dan misschien een oproep aan GS, is: klopt het dat deze uitzonderingen er zijn, zoals het CDA beweert? En wat zijn dan de motiverende redenen voor GS om daar dan een afwijking te plaatsen en hier niet? En ten slotte aan mevrouw Van der Sloot: bent u niet bang dat, als wij een uitzonderingspositie kiezen, andere provincies dat ook doen, of hoe werkt dat dan ten opzichte van andere provincies? Want we trekken hierin toch gewoon interprovinciaal samen op?

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nou, dat laatste zou ik hopen. Limburg heeft het allemaal afgeschaft, dus wat dat betreft zou ik graag met Limburg samen optrekken en daar dezelfde lijn in pakken. De reden dat we dit zo graag willen, is dat we graag een reëel beeld willen hebben van de schades, om zo goed mogelijk te kunnen beheren, ook preventief. Dus dat maakt dat wij hier belang aan hechten.

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Mevrouw Van der Sloot, ik deel uw mening dat we goed zicht willen hebben en dat we er misschien te veel barrières op zetten, maar we hebben ook een nadrukkelijke keuze gemaakt rondom legeskosten. Volgens mij hebben we twee drempels: de leges en, zeg maar, een eigen risico. Hebt u erover nagedacht om juist aan het eigen risico te komen in plaats van af te wijken van de legesregeling?

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Een goede vraag. Nee, we zijn eigenlijk vooral op de legeskosten gaan zitten, maar als u met ons mee wilt denken de andere kant op, richting het eigen risico, daar ben ik ook zeer toe bereid.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Volgens mij spreekt de wet over aanzienlijke schade en nu wilt u gaan inventariseren of er misschien honderd boeren zijn die allemaal 25 euro schade hebben. Hoe

verhoudt zich dat tot het zelfstandig ondernemerschap, het ondernemersrisico dat je neemt als je gaat boeren bij de natuur? Is er dan geen enkele verantwoordelijkheid meer voor een ondernemer?

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nou, mijnheer Van der Wel, die ondernemers zijn echt niet flauw, maar we zien nu dat er echt heel veel minder wordt gemeld. Ook in vergelijking met andere provincies als Limburg, is het verschil aanzienlijk. Dat reële beeld vinden we zo relevant, dat dat maakt dat wij willen investeren. Maar ik verwacht niet, en dat zijn ook niet de verwachtingen hè, want in het afgelopen jaar is er zo'n 40.000 euro besteed, de verwachting is dat, als we deze regel instellen, het 60.000 euro wordt, dus het gaat ook niet drie keer over de kop. Dat is ook niet wat ik verwacht.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Dus op basis van getallen en statistiek kun je al een schatting maken wat dan de kosten zouden zijn als we al die kleintjes zouden meenemen, maar het andere eind is dat wij via het provinciefonds, of via het faunafonds, extra moeten gaan betalen, omdat wij al die kosten dragen voor al de taxaties en controle en handhaving. En ik denk dat dat niet in verhouding staat, daarom is er die drempel tot de schades die we gaan uitkeren. Als u graag belasting wilt betalen, moeten we dit gaan doen, maar ik denk dat we een beetje het dier het voordeel van de twijfel moeten geven in dezen.

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. Ik sluit af met 2019 als een bijzonder jaar, het jaar van 75 jaar bevrijding, een indrukwekkend moment en een indrukwekkende herdenking. En wij zien ook gelukkig een heel indrukwekkend programma dat er ligt, om 2019 een bijzonder jaar te maken voor iedereen, voor groot en klein, en dat vinden wij heel belangrijk.

Tot zover, voorzitter, code groen. En we gaan nu over naar het degelijke huishoudboekje van mijn collega Bahar, want voor niets gaat de zon op.

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Van der Sloot. Ik geef het woord dan aan de heer Bahar. En om even wat aan verwachtingenmanagement te doen: na afloop van zijn bijdrage zullen we even beoordelen of we kunnen gaan lunchen, of nog één bijdrage in de eerste termijn kunnen regelen. Maar nu eerst de heer Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Het wisselvallige en onheilspellende weerbericht zet zich voort met de financiën. Hier staat het sein op code oranje, dan is niet alleen alertheid geboden, maar moeten we ook keuzes maken en maatregelen treffen. De midden- en lange termijn is namelijk allesbehalve rooskleurig.

Voorzitter. Ik zal de PvdA-fractie dit jaar vóór zijn en benoemen dat een degelijk financieel beleid kennelijk ook toevertrouwd kan zijn aan een socialist. Sluitende begrotingen zonder tekort en verbeterlagen in de P&C-cyclus in deze bestuursperiode zijn een erkenning voor de gedeputeerde, die wij ook delen. Maar zoals het een waardig socialist ook betaamt, is de gedeputeerde druk bezig geweest om op korte termijn de eindjes aan elkaar te knopen, maar toch beperkt hij zich op de negatieve gevolgen voor de midden- en lange termijn

Voorzitter. Graag begin ik als eerste punt bij de rente- en dividendinkomsten, een terugkerend onderwerp dat we ook hier continu aan de tafel hebben gehad. Al vanaf dag 1 van deze bestuursperiode heeft onze fractie gewaarschuwd voor de stevige windvlagen op dit vlak. Voorzitter. We kunnen alleen degelijk zijn als we ook realistisch zijn. Realistisch ramen blijkt niet alleen een uitdaging aan de uitgavenkant, maar ook aan onze inkomstenkant. Dan heb ik het voornamelijk over het jaarlijks beoogd rendement van 122 miljoen euro op de immunisatieportefeuille. We blijven maar krampachtig vasthouden aan dit bedrag, terwijl we weten dat de Essentlening met hoge rente binnenkort wordt afgelost, het verwachte dividend uit Enexis onder druk staat en de leningen aan gemeenten buiten Brabant alleen maar een appel en een ei opleveren.

Voorzitter. Dat is dus al drie keer code rood. We kunnen er dus zeker van zijn dat er problemen gaan ontstaan. Het wordt daarom de hoogste tijd om activiteiten en de agenda aan te passen. Is de gedeputeerde aan het einde van deze bestuursperiode nu eindelijk zo ver om te erkennen dat die 122 miljoen euro toch geen realistische raming meer is naar de toekomst toe, met name de midden- en lange termijn?

Voorzitter. Mijn tweede punt over de rente- en dividendinkomsten betreft de leningen die we aan gemeenten buiten Brabant verstrekken. Ik heb het bij de burap al kort aangestipt en we zouden bij de begroting deze discussie voortzetten, aldus de gedeputeerde. De leningen aan de gemeenten zijn langjarige leningen, gemiddeld twaalf jaar volgens de technische beantwoording, tegen slechts een rendement van 1,4%. Er worden dus nu al keuzes gemaakt voor drie komende bestuursjaren, dat is dus drie keer vier jaar voor de duidelijkheid. Financieel gezien wordt Brabant aan handen en voeten gebonden tegen een zeer laag rendement. Dit is toch een voorbeeld van degelijkheid die misschien niet uitblinkt in verstandigheid, omdat het ten koste gaat van flexibiliteit. Voorzitter. Met ruim 1,5 miljard euro en 50% van onze immunisatieportefeuille in langjarige, niet-verhandelbare leningen, tegen zeer lage vaste rente, wordt het tijd om na te denken of Brabant inderdaad beter af is met 10 miljoen euro rente per jaar, of flexibel moet blijven voor alternatieve investeringen. De VVD gaf het ook al aan: de begrotingsruimte zal in de komende jaren alleen maar kleiner worden. Vraag aan de gedeputeerde is dan ook: wanneer is de grens bereikt om te stoppen met deze langjarige leningen aan gemeenten buiten Brabant? Het alternatief, schatkistbankieren, biedt misschien tijdelijk lage rente, maar biedt wel degelijk ook de flexibiliteit om misschien ook nog in de toekomst te kijken naar andere maatschappelijke kansen en rendementen.

Voorzitter. Mijn derde en laatste punt is de uitdaging op het vlak van indexeren. Voor deze bestuursperiode is ervoor gekozen om niet te indexeren, gezien de lage inflatiecijfers in de eerste twee jaar begrijpelijk en misschien haalbaar. Echter, in de laatste twee jaren zien we inflatiecijfers die oplopen tot 1,5%. Een simpel gegeven: mijn euro morgen is minder waard dan vandaag. Dat weet ieder huishouden in Brabant. Hiervoor hebben we deze bestuursperiode wel een bedrag van 4 miljoen euro per jaar beschikbaar. Op onze eerdere vraag hierover is gesteld dat 4 miljoen euro per jaar echt voldoende was en verder geen belemmering of gevaar was om onze doelen te halen. Kijk maar naar de prognoses voor de komende jaren, met name de bijlage en de financiële kant van indexeren. Dan hebben we grofweg toch 20 miljoen euro tot 25 miljoen euro per jaar nodig als we zouden willen indexeren. Kan de gedeputeerde aangeven hoe het kan dat bij circa 1,5% aan inflatie en – daar ga ik even van uit – meerjarig gelijkblijvende uitgaven, nu 4 miljoen euro per jaar wel voldoende is en geen gevaar oplevert om onze doelen te behalen, maar dat we voor de komende periode toch uit moeten gaan van gemiddeld 20 miljoen euro?

Voorzitter. Ik kom tot een afronding. Degelijkheid komt alleen maar tot zijn recht als we ook realistisch, verstandig en flexibel blijven. Voor deze bestuursperiode hebben we helaas nog een strenge winter voor de boeg, maar straks is het weer voorjaar en waait er vanaf 21 maart naar verwachting weer een frisse, groene wind.

Dank u wel, voorzitter.

Amendement A3 – ‘Versterk de lokale media, versterk de onafhankelijke journalistiek’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018;

behandelend het Statenvoorstel 48/18 over de Begroting 2019;

besluiten, dat de volgende tekst aan ontwerpbesluit I van het Statenvoorstel wordt toegevoegd:

13. 150.000 euro beschikbaar te stellen ten laste van de vrije begrotingsruimte om de lokale journalistiek in Brabant te versterken via een Stimuleringsfonds Lokale Journalistiek.

Toelichting

In veel kleine gemeenten de lokale journalistiek onder druk staat. Uit onderzoek blijkt dat in gemeenten van minder dan 50.000 inwoners geen lokale media meer bestaan.

Lokale media een belangrijke rol hebben als het gaat om het controleren van het lokaal bestuur. Zij in dat kader een gezonde tegenmacht in een gemeente kunnen zijn. Door het verdwijnen van professionele, plaatselijke journalistiek deze tegenmacht meer en meer ontbreekt.

Lokale media een belangrijke rol kunnen spelen bij onafhankelijke nieuwsgaring in brede zin, waaronder ook het signaleren van ondermijnende activiteiten. Het belangrijk is dat lokale media in staat zijn om deze rol goed te vervullen. De provincie kan voor lokale media een partner zijn om dergelijke journalistieke producties in iedere gemeente te waarborgen. Een financiële impuls, bijv. via een fonds voor onderzoeksjournalistiek, een middel kan zijn om de functie van media als waakhond van de lokale democratie verder vorm te geven.

De gelden zijn bedoeld als een pilot met een evaluatie na 1 jaar. Na de evaluatie wordt gekeken of structurele versterking nodig en mogelijk is.

Van essentieel belang is dat de onafhankelijkheid geborgd is bij het toekennen van de middelen, bijvoorbeeld door besluitvorming door een onafhankelijke commissie.

Marianne van der Sloot, CDA

Patricia Brunklaus, GroenLinks

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP”

Amendement A3A – ‘Versterk de lokale media, versterk de onafhankelijke journalistiek’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018;

behandelend het Statenvoorstel 48/18 over de Begroting 2019;

besluiten, dat de volgende tekst aan ontwerpbesluit I van het Statenvoorstel wordt toegevoegd:

13. 150.000 euro beschikbaar te stellen ten laste van de vrije begrotingsruimte om de streekomroepen alsook de lokale journalistiek in Brabant te versterken via een Stimuleringsfonds Lokale Journalistiek ten behoeve van een structurele versterking van de streekomroepen/lokale omroepen.

Toelichting

In veel kleine gemeenten de lokale journalistiek onder druk staat. Uit onderzoek blijkt dat in gemeenten van minder dan 50.000 inwoners geen lokale media meer bestaan.

Lokale media een belangrijke rol hebben als het gaat om het controleren van het lokaal bestuur. Zij in dat kader een gezonde tegenmacht in een gemeente kunnen zijn. Door het verdwijnen van professionele, plaatselijke journalistiek deze tegenmacht meer en meer ontbreekt.

Lokale media een belangrijke rol kunnen spelen bij onafhankelijke nieuwsgaring in brede zin, waaronder ook het signaleren van ondermijnende activiteiten. Het belangrijk is dat lokale media in staat zijn om deze rol goed te vervullen. De provincie kan voor lokale media een partner zijn om dergelijke journalistieke producties in iedere gemeente te waarborgen. Een financiële impuls, bijv. via een fonds voor onderzoeksjournalistiek, een middel kan zijn om de functie van media als waakhond van de lokale democratie verder vorm te geven.

De gelden zijn bedoeld als een pilot met een evaluatie na 1 jaar. Na de evaluatie wordt gekeken of structurele versterking nodig en mogelijk is.

Van essentieel belang is dat de onafhankelijkheid geborgd is bij het toekennen van de middelen, bijvoorbeeld door besluitvorming door een onafhankelijke commissie.

Marianne van der Sloot, CDA

Patricia Brunklaus, GroenLinks

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP"

Amendement A4 – 'Faunaschade'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018;

behandelend het Statenvoorstel 48/18 over de Begroting 2019;

besluiten dat de volgende tekst aan ontwerpbesluit I van het Statenvoorstel wordt toegevoegd:

13. 60.000 euro beschikbaar te stellen ten laste van de vrije begrotingsruimte om de leges voor een tegemoetkomingsaanvraag faunaschade af te schaffen.

Toelichting

In Brabant bedragen de leges, ofwel het behandelbedrag, van een tegemoetkomingsaanvraag faunaschade 300 euro. Dit bedrag blijkt een hoge drempel om faunaschade te melden. In Brabant worden relatief weinig schades gemeld. In 2016 en 2017 zijn er ongeveer tussen de 100 en 150 schademeldingen geweest.

Voor een effectief faunabeleid is het belangrijk dat er een reëel beeld is van alle schades. Wanneer er voor een bepaalde soort geen of weinig schades worden gemeld, dan lopen ook de ontheffingen gevaar. De schadebestrijding kan dan niet doeltreffend worden uitgevoerd. Ook het inzetten van preventieve middelen zal dan minder gebeuren, omdat de daadwerkelijke schade minder goed in beeld is.

Een lagere drempel om te melden kan bijdragen aan een beter beheer en op termijn, dus minder schadevergoeding. Afschaffing van de leges stelt meer mensen in staat om een schademelding te doen.

Het bedrag van 60.000 euro is gebaseerd op het bedrag dat was gemoeid met de schademeldingen in 2016-2017, namelijk 45.000 euro, vermeerderd met een bedrag van 15.000 euro rekening houdend met een verwachte stijging van het aantal schademeldingen afschaffing van de leges.

In Limburg zijn deze leges reeds geheel afgeschaft. De oproep tot afschaffing wordt maatschappelijk breed gesteund door Stichting Das & Boom, de Dassenwerkgroep Brabant, de vereniging Brabants Particulier Grondbezit, de ZLTO, SBNL Natuurfonds, de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging, Brabants Landschap, Natuurmonumenten en de Dierenbescherming.

Marianne van der Sloot, CDA

Wim van Overveld, 50PLUS

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP"

Amendement A5 – 'Pak de dumpers van (drugs)afval aan!'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018;

behandelend het Statenvoorstel 48/18 over de Begroting 2019;

besluiten dat de volgende tekst aan ontwerpbesluit I van het Statenvoorstel wordt toegevoegd:

13. 200.000 euro beschikbaar te stellen ten laste van de vrije begrotingsruimte om samen met betrokken gemeenten en andere partners een experiment met cameratoezicht, kentekenregistratie en evt. andere 'onorthodoxe' anti-(drugs)afvalmaatregelen te ontwikkelen en hierbij de Biesbosch als experimenteerzone aan te wijzen.

Toelichting:

Het aantal dumpingen van (drugs)afval in Noord-Brabant neemt hand over hand toe. De dumpers van dit afval worden steeds brutaler, creatiever en nietsontziender, maar gaan ook slimmer te werk. Deze

dumpingen leiden tot gevaarlijke situaties in woonwijken en in het Brabantse buitengebied, waardoor o.a. volksgezondheid, natuur en milieu en leefbaarheid ernstige schade oplopen. De creatieve en slimme werkwijze van (drugs)afvaldumpers vragen om een evenzo creatieve en slimme aanpak. In dat kader zou de inzet en effectiviteit van 'onorthodoxe' anti-(drugs)afvalmaatregelen moeten worden verkend door de provincie samen met gemeenten en andere betrokken organisaties.

Marianne van der Sloot, CDA

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP"

Motie M18 – 'Impact van de vergrijzing verdient meer aandacht en beleid'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- Brabant sterk aan het vergrijzen is;
- het aantal 65-plussers in Brabant tussen 2016 en 2040 zal stijgen van 470.000 tot 730.000 mensen - Bron: bevolkingsprognose Brabant;
- daarbij de hoogste leeftijdsgroepen het snelste groeien in aantal, de groep van 75-plussers zal met 125% stijgen;
- tegelijkertijd het aantal 20- tot 64-jarigen met ruim 110.000 mensen zal dalen;
- de vergrijzing zich voordoet in zowel landelijke als stedelijke gebieden;

overwegende dat:

- deze veranderende bevolkingssamenstelling zorgt voor nieuwe specifieke uitdagingen op het gebied van leefbaarheid, gezondheid, toegankelijkheid, mobiliteit, zorg en wonen;
- er geen specifiek provinciaal beeld of beleid is rondom de vraag hoe we in Brabant omgaan met de vergrijzing;
- de vergrijzing een van de grootste transities in Brabant is;
- Brabant een inclusieve samenleving is en moet blijven;
- we in de inrichting van onze provincie en samenleving rekening moeten houden met de groeiende groep ouderen;

roepen Gedeputeerde Staten op:

- meer aandacht te hebben voor de impact van de vergrijzing en de doelgroep ouderen;
- binnen sociale veerkracht specifiek aan de slag te gaan met de uitdagingen die de vergrijzing met zich meebrengt;
- hiervoor actief de samenwerking op te zoeken met organisaties en andere gremia waar ouderen actief en betrokken zijn;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marianne van de Sloot, CDA

Marcel Deryckere, CDA

Patricia Brunklaus, GroenLinks "

Motie M19A – 'Bereikbaarheid bedrijventerreinen met OV'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- veel bedrijventerreinen, zoals Aviolanda (met AMTS), Bedrijvenpark Moerdijk, Vliegbasis Woensdrecht en de legerbasis Oirschot slecht bereikbaar zijn met het openbaar vervoer;
- de beperkte bereikbaarheid van bedrijventerreinen steevast een onderwerp van aandacht is in o.a. onderzoeken van de VNO-NCW en bovenaan de wenslijsten van werkgevers staat als verbeterpunt;

- er genoeg mensen zijn die wel willen werken en stagiaires die willen afstuderen, maar belemmerd worden doordat bedrijventerreinen niet bereikbaar zijn met het openbaar vervoer;
- Stichting Zet de bereikbaarheid van bedrijventerreinen als belangrijk knelpunt voor de te ontwikkelen omgevingsvisie heeft geformuleerd;

overwegende dat:

- er meerdere kleinschalige initiatieven zijn geweest of lopen, maar structurele oplossingen nog niet voorhanden zijn;
- initiatieven veelal in een zogenaamde pilotfase blijven steken en niet van de grond komen;
- de groeiende Brabantse economie niet kan wachten op de uitwerkingen van de omgevingsvisie en nieuw in te vullen concessies;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- binnen de bestaande concessies de uitbreidingsmogelijkheden te onderzoeken;
- en Provinciale Staten hierover op zo kort mogelijke termijn te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marianne van der Sloot, CDA

Ankie de Hoon, CDA

Huseyin Bahar, CDA

Sjo Smeets, GroenLinks

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Motie M19A – 'Bereikbaarheid bedrijventerreinen met OV'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- veel bedrijventerreinen, zoals Aviolanda (met AMTS), Bedrijvenpark Moerdijk, Vliegbasis Woensdrecht en de legerbasis Oirschot slecht bereikbaar zijn met het openbaar vervoer;
- de beperkte bereikbaarheid van bedrijventerreinen steevast een onderwerp van aandacht is in o.a. onderzoeken van de VNO-NCW en bovenaan de wenslijsten van werkgevers staat als verbeterpunt;
- er genoeg mensen zijn die wel willen werken en stagiaires die willen afstuderen, maar belemmerd worden doordat bedrijventerreinen niet bereikbaar zijn met het openbaar vervoer;
- Stichting Zet de bereikbaarheid van bedrijventerreinen als belangrijk knelpunt voor de te ontwikkelen omgevingsvisie heeft geformuleerd;

overwegende dat:

- er meerdere kleinschalige initiatieven zijn geweest of lopen, maar structurele oplossingen nog niet voorhanden zijn;
- initiatieven veelal in een zogenaamde pilotfase blijven steken en niet van de grond komen;
- de groeiende Brabantse economie niet kan wachten op de uitwerkingen van de omgevingsvisie en nieuw in te vullen concessies;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- binnen de bestaande concessies de uitbreidingsmogelijkheden te onderzoeken;
- en Provinciale Staten hierover op zo kort mogelijke termijn te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marianne van der Sloot, CDA

Ankie de Hoon, CDA

Huseyin Bahar, CDA

Sjo Smeets, GroenLinks

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Jan Ockers, Lokaal Brabant "

Motie M20 – 'Green Deal: Stadslogistiek'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- het aantal vervoersbewegingen als gevolg van groeiend pakketvervoer toeneemt;
- dit in stads- en dorpscentra leidt tot ongewenste neveneffecten zoals toenemende uitstoot van fijnstof, parkeerproblemen, geluidsoverlast en gevaarlijke verkeerssituaties;

overwegende dat:

- pakketbezorging anno 2018 slimmer en schoner kan;
- in eerste instantie de markt zelf aan zet én de betrokken Brabantse (B5) gemeenten;
- de landelijke Green Deal ZES, inclusief ondernemers en overheden, het doel heeft gesteld om in 2025 emissieloos te bevoorraden;
- in Breda en Eindhoven pilots lopen voor stadslogistiek, dat de vervoersbedrijven zelf een eerste start maken, maar dat dat ontwikkelingen traag gaan;
- big data een rol kan spelen bij het oplossen van dit logistiek probleem;

roepen Gedeputeerde Staten op:

- als Brabant de ambitie te stellen om in 2025 de Brabantse B5 steden emissieloos te bevoorraden;
- Brabantse bedrijven, vervoerders, consumenten en de B5 steden te stimuleren dit te bereiken;
- Studenten aan de JADS en logistieke opleidingen en/of andere Brabantse onderwijsinstellingen een uitnodiging te sturen om hierover mee te denken;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marianne van der Sloot, CDA

Sjo Smeets, GroenLinks

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP"

Motie M20A – 'Green Deal: Stadslogistiek'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- het aantal vervoersbewegingen als gevolg van groeiend pakketvervoer toeneemt;
- dit in stads- en dorpscentra leidt tot ongewenste neveneffecten zoals toenemende uitstoot van fijnstof, parkeerproblemen, geluidsoverlast en gevaarlijke verkeerssituaties;

overwegende dat:

- pakketbezorging anno 2018 slimmer en schoner kan;
- in eerste instantie de markt zelf aan zet én de betrokken Brabantse (B5) gemeenten;
- de landelijke Green Deal ZES, inclusief ondernemers en overheden, het doel heeft gesteld om in 2025 emissieloos te bevoorraden;
- in Breda en Eindhoven pilots lopen voor stadslogistiek, dat de vervoersbedrijven zelf een eerste start maken, maar dat dat ontwikkelingen traag gaan;
- big data een rol kan spelen bij het oplossen van dit logistiek probleem;

roepen Gedeputeerde Staten op:

- als Brabant de ambitie te stellen om in 2025 de Brabantse B5 steden emissieloos te bevoorraden;
- Brabantse bedrijven, vervoerders, consumenten en de B5 steden te stimuleren dit te bereiken;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marianne van der Sloot, CDA

Sjo Smeets, GroenLinks
Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Motie M21 – ‘Tot hier... en nu verder: Q-koorts’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 9 november 2018, behandelend
Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- het ministerie van VWS Q-support per 1 mei 2018 een nieuwe tijdelijke opdracht heeft gegeven tot mei 2021;
- een belangrijk onderdeel uit de opdracht is het zorgen voor een warme overdracht van patiënten naar de gemeenten van herkomst en het borgen van de kennisfunctie;
- Q-support 2.0 samenwerking zoekt met andere expertisecentra zoals de Radboud Universiteit op het gebied van infectieziekten, inclusief zoönosen om daarmee de brede integrale zorg voor patiënten en expertise te kunnen borgen;

overwegende dat:

- de eerste ervaringen laten zien dat de wijze waarop gemeenten met deze problematiek omgaan heel diffuus (heel actieve inzet of niet) is, waardoor er opnieuw voor patiënten veel verwarring ontstaat;
- de kennis over het omgaan met Q-koortspatiënten relevant is voor de gemeenten van herkomst, maar óók voor andere gemeenten in Brabant (bijvoorbeeld bij verhuizing);
- de kennis over Q-koorts tevens relevant is voor de aanpak van andere bestaande of toekomstige infectieziekten;
- de kennis nu aanwezig is én dit niet geborgd is na 2020;

spreken uit dat:

- Gedeputeerde Staten, in het kader van haar toezichthoudende rol, de betrokken gemeenten oproepen actief te handelen bij de warme overdracht van Q-koortspatiënten door Q-support;
- Gedeputeerde Staten in 2019 in gesprek gaan met Q-support over de toekomst na 2020 gericht op het borgen van kennis en bestuurlijke slagkracht: inclusief het organiseren van een jaarlijkse conferentie of andere wijze van ontmoeting van de betrokken gemeenten, de expertisecentra, patiëntvertegenwoordigers en andere betrokkenen;
- Gedeputeerde Staten hieromtrent, uiterlijk bij de begroting 2020, een concreet voorstel aan Provinciale Staten voorleggen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marianne van der Sloot, CDA

Arend Meijer, D66

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Motie M22 – ‘Vakantieparken zonder toekomstperspectief’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 9 november 2018, behandelend
Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- er in Brabant, blijkens de ‘vitaliteitsscan’ uitgevoerd door de provincie, bijna 200 vakantieparken zijn;
- blijkens diezelfde vitaliteitsscan een derde van deze vakantieparken niet (meer) voldoet aan de wens van toeristen en te weinig toekomstperspectief in de verblijfsrecreatie heeft;
- er vakantieparken zijn waar het gebrek aan toekomstperspectief leidt tot ongewenste situaties, zoals leegstand en verloedering, ondermijnende criminaliteit en oneigenlijk gebruik;

overwegende dat:

- veel gemeenten worstelen met de vraag hoe om te gaan met vakantieparken zonder toekomstperspectief;
- dit met name geldt voor met name kleine gemeenten en gemeenten in het buitengebied waar specifieke expertise over veiligheid en aanpak van ondermijning ontbreekt;
- de provincie de gemeenten zou kunnen helpen met een overzicht van de mogelijke instrumenten en aanpak (een 'toolkit') voor vakantieparken zonder toekomstperspectief;
- expertise vanuit de provincie gemeenten kan helpen met het maken van de juiste keuzes;
- de provincie een rol kan spelen bij het ontwikkelen van een dergelijke 'menukaart' en het ter beschikking stellen van ambtelijke kennis en kunde;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- bij gemeenten te inventariseren of er behoefte bestaat aan een 'toolkit' en inzet van provinciale expertise ten aanzien van vakantieparken zonder toekomstperspectief;
- dit mee te nemen in de 'vakantieparken-aanpak' die de provincie aan het ontwikkelen is;

en gaan over tot de orde van de dag.

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP"

De **voorzitter**: Ik dank de heer Bahar voor zijn bijdrage. We hebben even overlegd met de volgende spreker in de rij. We zouden om en nabij 13.00 uur gaan lunchen. Het lijkt ons verstandig dat nu te doen en na de lunch verder te gaan. Het is nu 12.50 uur, ik stel voor om 13.30 uur de vergadering te heropenen. Is dat een redelijk voorstel? Heeft u genoeg tijd om te lunchen? Ja. Ik neem aan dat de catering erop ingericht is. Dan schors ik de vergadering tot 13.30 uur voor de lunch. Ik wens u een fijne lunch.

Schorsing (13.48-13.35 uur).

De **voorzitter**: Dames en heren. De vergadering is heropend. Mag ik stilte in de zaal? De heer Everling heeft het woord.

De heer **Everling** (SP): Dank u wel, voorzitter. Tijdens de inbreng van de VVD hoorden we dat we er misschien een lid bij krijgen. Mocht er interesse voor zijn, beste mijnheer Van Gruijthuijsen: ik heb hier een welkomstpakketje voor u klaarliggen. Als u er behoefte aan heeft, kunt het komen ophalen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Kunt u het ook digitaal toesturen?

De heer **Everling** (SP): Nee, helaas dit keer niet. Bij sommige dingen is het toch goed het op papier te doen.

Goed. "Het werk van socialisten is nooit klaar." Dit zinnetje hoorde ik ooit op een partijbijeenkomst, toen ik net politiek actief begon te worden. Op zich nog niet eens zo heel gek lang geleden eigenlijk, maar toch. Ik weet niet meer precies wie het zei, het kan net zo goed onze eigen oude, wijze nestor Nico Heijmans zijn geweest, maar ik weet nog wel dat ik dacht: "Oké, het zal wel." Maar hij bleef toch hangen, want al snel merkte ik dat er altijd wel iets te doen was en ook nu nog steeds is: een probleem, groot of klein, dat ik op kon pakken en op zoek kon gaan naar een oplossing, het liefst samen met de mensen wie het aangaat. En dat vond – en vind – ik heerlijk om te doen, zeker in combinatie met een mooie actie.

Drieënhalf jaar geleden kwam ik hier voor het eerst binnen. Het Brabants parlement. Heel eerlijk: dat was toch echt wel even wennen, met negen mede-SP'ers, in de coalitie. We kregen veel voor elkaar. Maar toch: het werk van socialisten is nooit klaar. Dat zinnetje blijft toch constant in mijn achterhoofd rondzingen. Ja, we doen veel goeds. Maar er moet nog zoveel en zoveel meer dingen beter. Het klinkt misschien een

beetje somber, maar voor mij is dat absoluut niet het geval, het is voor mij een echte drijfveer. Het is voor socialisten een echte drijfveer: onvermoeibaar werken aan een betere omgeving, een positieve verandering.

Ik heb net de inbreng van de VVD gehoord. Ze zeiden: we moeten keuzes maken. Dat snap ik. De keuzes die zij voor de toekomst lijken te maken zijn voor mij helder: economie ten koste van milieu, natuur en leefbaarheid. Hun bijdrage eindigde met: we willen een Brabant waar het goed wonen, werken en leven is. Volgens mij wil iedereen dat. Als ik hun betoog zo beluister, krijgen we, als het aan de VVD ligt, een Brabant waar de biodiversiteit afneemt, milieu misschien in gevaar komt en met als klap op de vuurpijl wellicht een kerncentrale in de achtertuin. Laten wij daar ook maar meteen helder over zijn: dat zijn niet onze keuzes. Wij zullen blijven strijden voor milieu, natuur en leefbaarheid. Ja, ook kunst en cultuur. Economie is zeker belangrijk, dat weten we als socialisten maar al te goed, maar de Brabantse economie wordt gemaakt door de mensen die hier in Brabant wonen. Als zij het niet goed hebben, gaat het ook niet goed met de economie.

Ik zei al: wij hebben de afgelopen drieënhalf jaar hier toch aardig wat voor elkaar gekregen binnen de coalitie, wat ons betreft ten positieve. Ik besef tegelijkertijd dat er hier ook wel partijen zijn die daar iets anders over denken.

De **voorzitter**: Interruptie Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, dank u wel. Mijnheer Everling, mooi dat u inderdaad aangeeft wat de keuzes van de SP zijn, daar hadden wij bij onze eerste inbreng ook om gevraagd. Wie gaat uw ambities, die u juist verteld heeft, wat de keuzes zijn van de SP, dat had u namelijk nog niet verteld: wie dat moet gaan betalen.

De **voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Wij met zijn allen.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dank u wel; voorzitter. Volgens mij de enige betaler aan de provincie, zijn de automobilisten, de Brabantse automobilist. Bedoelt u dat met 'wij met zijn allen'? Dus de Brabantse automobilist moet de ambities van de SP in de komende periodes gaan betalen?

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): We krijgen natuurlijk ook een bijdrage vanuit het Rijk, we hebben ook nog onze Essentgelden, plus inderdaad de provinciale opcenten. Wat wij tot nu toe altijd gezegd hebben: nee, in principe gaan wij de opcenten niet verhogen, maar we gaan ze wel indexeren. Dat is het standpunt dat wij altijd hebben gehad, en nog steeds hebben.

Goed. Wat ik net zei, ik besef dat er hier tegelijkertijd ook partijen zijn die daar anders over kunnen denken, over de besluiten die wij genomen hebben, dat die ten positieve voor de Brabantse natuur uitpakken. Overduidelijk zijn dat wat mij betreft geen socialisten.

Om maar meteen met één van de meest in het oog springende zaken te beginnen: 7 juli 2017, maatregelen ter bescherming van het milieu, de natuur en gezondheid van mensen in Brabant. Zwaarbevochten in deze arena, en terecht, want het ging echt wel ergens over. Dat was ook te zien aan de enorme belangstelling. Er zaten een hele hoop mensen beneden. Dat zal hier niemand ook ontkennen.

Over de uitkomst kunnen wij in ieder geval oprecht tevreden zijn. Het pakket als geheel zal in onze analyse Brabant in de komende jaren ten positieve veranderen. Maar dan toch weer dat stemmetje in mijn achterhoofd: nooit klaar. Want wij zien echt wel dat er nog steeds een hoop te doen is. Ja, we hebben stappen genomen om de neerslag van stikstof in natuurgebieden terug te dringen. Ja, we hebben tegelijkertijd maatregelen genomen om een omslag te kunnen maken naar een duurzamere veehouderij. Ja, in de meest veedichte gebieden zal het aantal dieren niet meer toenemen. Toch heb ik ook steeds van het begin af aan elke keer weer benadrukt – en dat doe ik nu ook weer –: de échte oorzaken moeten nog steeds aangepakt worden. Het aantal dieren is nog steeds veel te hoog. De slag naar duurzaamheid wordt nog veel te vaak gezocht in dure technieken. We zitten nog steeds met een enorme berg mest, die ergens heen moet. Wat ons betreft grote vraagstukken, waar we in de nabije toekomst nog echt wat mee moeten. We zijn dus nog niet klaar.

Zo ook op andere terreinen. Neem ons succes van de voorgaande perspectiefnota: kleine en middelgrote musea krijgen meer ondersteuning van de provincie. Keigoed, zijn we echt heel blij mee. Tegelijkertijd zien we dat niet iedereen in Brabant kan genieten van al de kunst, cultuur en historie die we te bieden hebben. Graag zouden we zien dat mensen zo nu en dan gratis een bezoekje kunnen brengen. Zo brengen we zoveel mogelijk mensen naar de musea die Brabant te bieden heeft. Ook hier zijn we dus echt nog niet klaar.

Dan een ander onderwerp, waar wij als SP al vaak aandacht voor hebben gevraagd en waar wij hier in de Staten – en natuurlijk ook landelijk – vaak in de voorhoede strijden voor gerechtigheid, en dan heb ik het over de Q-koorts. Ondertussen zijn er 95 dodelijke slachtoffers te betreuren en velen lijden aan QVS: het Q-vermoeidheidssyndroom, of chronische Q-koorts. Daar zijn geen goede medicijnen voor, veel onderzoek is nodig. Onlangs is een crowdfundingactie gestart, waar wij ook meteen onze steun voor uitspraken, uiteraard. Vandaag dienen wij dan ook samen met D66 en gelukkig samen met vele andere partijen een amendement in om hier als provincie een bijdrage aan te leveren. Ook zie ik andere partijen hier in Brabant steeds vaker opkomen voor gerechtigheid voor de slachtoffers. Keigoed. We hebben het er net ook al even over gehad. Maar, en daar komt het weer: we zijn nog niet klaar. Want hier in de provincie staan we volgens mij als Provinciale Staten echt wel achter de slachtoffers. Daar ben ik niet zo bang voor. Het is alleen jammer dat een aantal partijen op landelijk niveau dat nog niet doen. 15.000 euro is een schijntje – en wat mij betreft een belediging – voor de verwoesting die de Q-koorts bij slachtoffers aanricht. Onbegrijpelijk en onrechtvaardig. De provincie spreekt het Rijk wel aan, maar spreken alle partijen hier hun collega's in de Tweede Kamer ook wel op aan?

Nog eentje dan: steun voor de voedselbanken. Om hen te helpen het goede werk te kunnen doen, hebben wij samen met de PvdA en het CDA dat toch voor elkaar gekregen met een amendement een aantal jaren terug. Maar, weer het zinnetje: wij zijn nog niet klaar. Want is het eigenlijk niet gewoon van de zotte dat er überhaupt voedselbanken nodig zijn? Er is nog genoeg te doen.

Voorzitter. Vandaag bespreken we de begroting voor 2019, een bijzonder jaar, een jaar met verkiezingen. Dat hebben we al uitgebreid gemerkt, geloof ik. Echt grote verrassingen en plannen staan er dan ook niet meer in de begroting. Logisch, want het grootste deel van 2019 zal onder de hoede staan van een nieuw college. Dat betekent niet dat we geen op- of aanmerkingen hebben.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. U zegt: ja, heel veel plannen staan er niet meer in de begroting. Maar deze begroting die dekt wel een hele hoop plannen waarmee toch nog behoorlijk, zeg maar, over het graf heen wordt geregeerd door dit college. Ik noem bijvoorbeeld een Energieagenda en andere economische ontwikkelingen die met deze begroting wel gevoteerd worden.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van Hattem** (PVV): Mijn opmerking is: hoe ziet u dat dan, dat die plannen er wel liggen, die met deze begroting wel gefinancierd worden?

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Ja, ik zei ook dat er geen grote verrassingen meer in zitten. Volgens mij zit het er al langere tijd aan te komen.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): 'Geen verrassingen' is wat anders dan 'geen plannen', dus dat is wel eventjes een belangrijk verschil. Dank u wel.

De **voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Het is ook allebei om die reden.

Ik begin meteen met een hot-item: arbeidsmigratie, of eigenlijk wil ik het niet eens over de arbeidsmigratie zelf hebben, maar meer over de oorzaken en de effecten daarvan. Het gaat mij – en de SP – er helemaal niet om wie je bent, of waar je vandaan komt. Het gaat er ons ook helemaal niet om, om grenzen of deuren te sluiten voor anderen. Het gaat ons ook helemaal niet om een wij-versus-zij-verhaal. Dat leidt nergens toe, behalve een tweedeling, maar daar zitten we niet op te wachten. Maar het leidt ook zeker niet tot oplossingen. Waar het ons wél om gaat, is gelijke kansen, om een reële beloning voor het werk dat iemand levert, want daar hebben we toch wel een probleem. Een veel genoemd argument voor arbeidsmigratie is: ja, maar Nederlanders willen dat werk niet meer doen. Een argument dat we tientallen jaren geleden ook al hoorden, toen we het over de vele gastarbeiders hadden die naar Nederland kwamen. Maar ja, het klopt: zo lang je werk niet fatsoenlijk beloont, dan is dat inderdaad waar. Mensen zijn wel gek om hun rug binnen een paar jaar tijd naar de knoppen te werken als aspergesteker, maar ondertussen niet genoeg betaald krijgen om de kosten op te vangen als ze na een paar jaar niet meer door kunnen werken. Dat blijven wij toch uitermate vreemd vinden. Onbegrijpelijk, eigenlijk. Dan zul je veel vrijemarkt-adepten op een gegeven moment horen zeggen: ja, vrije markt is goed, goed voor de concurrentie, goed voor de prijzen. Maar daar wil ik toch als socialist de andere kant van de medaille wel even laten zien, want als prijzen steeds lager moeten, gaat dat natuurlijk altijd ten koste van iets. Maar wat is dat 'iets' dan? Waar kun je makkelijk op bezuinigen? Nou, bijvoorbeeld op personeel. Je kunt meer met minder mensen doen, of met behulp van techniek. Dat kan. Een andere oplossing is door ze minder te betalen, dat is ook een optie, of ze langer te laten werken voor hetzelfde geld. Daarnaast zie je een vlucht naar flexwerk en schijnzelfstandigen. Bij mij doemt eigenlijk het beeld van rijen dagloners voor de poorten van de fabriek op. Die kant willen wij echt niet op. Arbeid moet lonen.

Nu zijn we tegen dat soort maatregelen in Nederland nog relatief goed beschermd. Er zijn cao's, of op andere manieren zijn arbeidsvoorwaarden goed geregeld. Het is geen perfect systeem, maar welke is dat wel? Toen kwam Europa. Vrije markt van diensten, goederen en personen. Weet je, zelfs als socialist kan ik daar tot op zekere hoogte in komen. Maar je ziet al jaren het volgende gebeuren: arbeidsmigranten komen naar Nederland, ze worden naar Nederland gehaald zelfs, gehaald om hier zo goedkoop mogelijk te werken, via uitzendbureaus. En verrassing: hoe wordt er geconcentreerd? Op arbeidsvoorwaarden als loon en werktijden. Huisvesting speelt hierin ook een rol. Dit vinden wij niet eerlijk. Want de kop was onlangs dan wel in de kranten: 'Arbeidsmigranten verdringen geen banen', maar als je

even doorleest, of in de rapporten doorleest, dan zie je op bepaalde delen van de arbeidsmarkt dat dat wel degelijk gebeurt, vooral bij ongeschoold of weinig geschoolde arbeid, in de landbouw, maar ook zeker in de logistiek bijvoorbeeld. En dan vraag je je misschien af: wat is de rol van de provincie hierin? Nou, simpel: 1. We moeten ons bewust zijn van de mechanismes die hierachter zitten. 2. De provincie heeft wel degelijk een rol, een taak zelfs – het is een van de zeven kerntaken –, om de werkgelegenheid te bewaken. Dus de provincie heeft hierin wat ons betreft een belangrijke rol. Voorzitter. Daarom dient de SP dan ook een motie in, dat doen wij samen met de PvdA. De provincie is met grote regelmaat in gesprek met bedrijven, om ze hier naartoe te halen, want dat is goed voor de economie en de werkgelegenheid. Prima, maar wat ons betreft doen we dat alleen met bedrijven waar we de afspraak mee kunnen maken dat ze voor iedereen gelijke arbeidsvoorwaarden hanteren. Doen ze dat niet, dan zijn ze wat ons betreft echt niet welkom.

Dan nog even specifiek aandacht voor de huisvesting van arbeidsmigranten, met name seizoenarbeiders. Het gaat om vele duizenden mensen. Dat moet fatsoenlijk gebeuren. Tegelijkertijd maken omwonenden zich zorgen. Hoe gaat de provincie hier straks mee om? Ik realiseer me dat hier druk aan gewerkt wordt, of aan gewerkt is. Ik hoor hierover graag de stand van zaken.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik hoor de SP een heleboel echt belangrijke dingen zeggen, en ik denk dat wij als GroenLinks redelijk op één lijn zitten wat dit betreft. Ik hoor u een heleboel zaken zeggen over arbeidsmigranten, is goed voor de economie, et cetera, et cetera. Ik vroeg me af of de SP vindt dat dit college genoeg gedaan heeft om de vluchtelingen die in Brabant zijn, die hier eigenlijk moeilijk aan werk kunnen komen, in te schakelen in het arbeidsproces. Er zijn wat projectjes losgelaten, om te kijken of vluchtelingen aan het werk konden komen, maar ik heb daar eigenlijk helemaal geen speerpunt van gezien in het coalitiebeleid. Wat vindt u daarvan?

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Ik vind dat een gemiste kans.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): En heeft u misschien een motie achter de hand om daar meer werk van te maken? Want dan zouden wij die heel graag mee willen indienen.

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Ik heb daar nu geen motie voor bij de hand, maar nu we toch bezig zijn, kunnen we in ieder geval wel richting GS vragen welke mogelijkheden zij daar op dit moment nog in zien, en wellicht dat dat aanleiding geeft tot nog iets meer.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Nou, GroenLinks mag zich ook aangesproken voelen, zeker, want ik hoor de SP een aantal terechte kanttekeningen plaatsen bij de arbeidsmigratie, maar van de andere kant moeten er toch wel consequenties worden getrokken. U zegt van: we willen het allemaal beter geregeld hebben en dergelijke, maar zulk soort ontwikkelingen moet je eigenlijk gewoon bij

de bron aanpakken en de bron is – u noemde het straks zelf al – de Europese Unie met het systeem van open grenzen en de Bolkesteinrichtlijn. Is het dan niet gewoon veel verstandiger dat wij zeggen van: we moeten uiteindelijk stoppen met deze deelname aan dit hopeloze Europese project, onze eigen grenzen sluiten, of kiest de SP principieel voor open grenzen, voor een EU-beleid waarbij we niet meer over onze eigen grenzen kunnen beschikken?

De **voorzitter**: En uw vraag?

De heer **Van Hattem** (PVV): Duidelijke vraag.

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Volgens mij was de vraag duidelijk. Nee, wij kiezen voor samenwerking. Dat is één, en twee: het probleem zit hem niet eens zozeer in de Europese Unie, het zit veel meer in het gedachtegoed dat erachter zit, en daar moeten we iets aan doen. En dat doen wij van binnen het Europees parlement, dat doen wij gewoon als partij; dat is waar wij voor staan.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, dan kan ik niet anders concluderen dan dat de SP er principieel voor kiest om de migratiestroom, de massa-immigratie, toch in stand te houden, en dan krijg je de ontwikkelingen ook zoals die zojuist door mevrouw Brunckhaus werden geschetst, door GroenLinks: de massa-immigratie komt hier naartoe, wordt hier aan alle kanten gefaciliteerd, u wilt het ook faciliteren door middel van huisvesting, om dat te verbeteren. Ja, daarmee houden we het probleem in stand. Dit zijn geen echte oplossingen, het kan alleen worden aangepakt door de massa-immigratie zelf stop te zetten en onze grenzen te sluiten.

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Voorzitter. Ik kan de gedachtecronkel de leidde tot deze conclusie niet echt volgen eigenlijk.

De **voorzitter**: De Kort, interruptie.

De heer **De Kort** (PvdA): Dank, voorzitter. Richting de heer Van Hattem: u doet alsof Europa hierin helemaal niks gedaan heeft, maar in het afgelopen jaar zijn in Europa hele grote stappen gezet, onder andere om te zorgen dat voor gelijk werk gelijk loon dient betaald te worden. Het is niet zo dat het nu allemaal zo op deze manier door kan gaan. Wat de motie van de SP, die wij van harte mee indienen, vraagt is ook te kijken naar de andere zaken, zoals werktijden en huisvesting. Dus dat klopt al niet. En het tweede is: u heeft zelf ook de andere rapporten – u zit ook in de Eerste Kamer – over hoeveel mensen wij nodig gaan hebben met de zogenaamde gouden handjes. Die gaan wij in Nederland onvoldoende hebben, dus arbeidsmigratie is ook gewoon keihard nodig voor onze eigen economie. Dus ook het nationaal eigenbelang, waar u zo voor staat, kan niet zonder arbeidsmigranten. Hoe ziet u dat dan?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, als we het dan toch over een kronkel hebben in een gedachtegang, dan zien we die hier: we kunnen niet zonder migratie. Het is de import, de massa-immigratie die nu plaatsvindt, en daarmee halen we vaak niet de beste mensen naar binnen die nodig zouden zijn, integendeel: het grootste deel van de mensen die nu naar Nederland zijn gekomen, die blijven hangen in de bijstand, die voldoen niet eens aan de Wet taaleis om voldoende Nederlands te leren. Dat is wat er gebeurt bij het project van open grenzen, dat is wat er gebeurt met de massa-immigratie. Er zal voor een deel wel arbeidskrachten gehaald kunnen worden die werk kunnen invullen, maar we moeten er eerst naar kijken hoe we het voor onze eigen mensen kunnen invullen, hoe wij zelf hier onze mensen kunnen opleiden en de mensen die nu thuis zitten in een uitkering, dat we die aan het werk krijgen, en niet dat gaan invullen met arbeidsmigratie zoals u dat voorstaat. Daarmee lossen we het probleem op lange termijn echt niet op.

De **voorzitter**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Prachtig al die gedachtecronkels, want ik had het helemaal niet over de vluchtelingenstroom, ik had het over de arbeidsmigranten binnen Europa, wat de Europese Unie mee mogelijk heeft gemaakt, dat vrij verkeer van mensen ook, van diensten. Dus dat is een heel andere discussie. Die van vluchtelingen ga ik graag met u aan: hoe we kunnen zorgen dat die mensen meer mee kunnen doen in de Nederlandse samenleving. Maar wat ik u niét hoor zeggen, is hoe we dan vervolgens zorgen dat we al die tekorten op de Nederlandse arbeidsmarkt oplossen. Ik ben het met u eens: de mensen die aan de kant staan moeten we aan het werk krijgen, daar vinden we elkaar in, maar alle rapporten die hierover geschreven worden, van de SER, geven aan dat dat absoluut onvoldoende gaat zijn. Dus hoe wilt u dat dan invullen, als u niet vanuit Polen, Roemenië, Hongarije et cetera, binnen de Europese Unie, die arbeidsmigratie heeft, wat het gevolg is als u de grenzen dichtgooit? Hoe wilt u het dan oplossen?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, we gaan het in ieder geval niet oplossen op de manier zoals de PvdA het voorstaat, met open grenzen. Dat is volstrekt kolder, want daarmee haal je dus ook echt diegenen binnen die je hier absoluut niet zou moeten willen hebben. En zoals ik al zei: we gaan er vooral voor zorgen dat we onze eigen mensen opleiden, dat we op lange termijn kunnen zorgen dat daar invulling aan kan worden gegeven en inderdaad de mensen die nu thuis zitten, om die aan het werk te krijgen. Want wat zie ik nu gebeuren bij ... en ik moet toch even terugschakelen naar de laag van de gemeentes. We hebben de Wet taaleis, die is ingevoerd, daar is van gezegd van: mensen die thuis zitten met een uitkering, die moeten, om aan een bijstandsuitkering te voldoen, Nederlands leren. Twee derde van de mensen die in de bijstand zitten hebben een allochtone achtergrond, een groot deel daarvan heeft taalachterstanden, daar wordt nu niet aan voldaan. Die groep moet eerst maar eens aan het werk gaan, en dan ga je pas verder kijken naar die andere mogelijkheden. En nu zegt u al: we gaan hier weer mensen naartoe halen, we gaan het probleem in stand houden. En daarbij, u zegt: de Europese Unie lost het op, die hebben een zogenaamde oplossing bedacht voor het probleem dat ze zelf hebben gecreëerd. Ja, en dat kunt u bejubelen, maar daar zien wij geen oplossing in.

De **voorzitter**: Nog één reactie van De Kort en dan geef ik het woord aan de heer Everling terug. Nee, nee, ik ga dit debatje nu stoppen en dan gaan we verder.

De heer **De Kort** (PvdA): De heer Van Hattem blijft doorgaan met vluchtelingen en arbeidsmigranten uit Europa door elkaar halen en ik heb nog geen oplossing gehoord.

De **voorzitter**: De heer Everling vervolgt zijn betoog.

De heer **Everling** (SP): Dank u wel, voorzitter. Een interessante manier van debat voeren zo in ieder geval.

Over de gouden handjes gesproken: er wordt hier in dit huis vaak prat gegaan op de vele campussen die we in Brabant hebben. We hebben er achttien, er is zelfs een kaart van, kwam ik achter. Zorg, agro, HighTech. Fantastisch. Daar ben ik echt ook heel trots op, oprecht. Maar ook de samenwerking met onderwijs die daar vaak plaatsvindt is ook hartstikke mooi. Hbo's, universiteiten en mbo's zijn hier allemaal bij betrokken. Mooi. Maar wat ik eigenlijk nog een klein beetje mis: we staan aan de vooravond van grote transities in de duurzaamheid als het gaat om energie en landbouw bijvoorbeeld, daar gaan we ambachtslieden voor nodig hebben, keihard, installateurs, elektriciens, bouwers. Ik vraag me zomaar even hardop af: waarom is hier nog geen Ambachtencampus? Wat mij betreft moet dit echte werk veel meer gewaardeerd worden. Deze groep is volgens mij vele malen belangrijker voor onze economie dan allerlei consultants. Zij vormen namelijk de echte banenmotor.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik ben het helemaal met u eens dat ambachten heel belangrijk zijn, ook voor de grote maatschappelijke opgaven die we hebben. Hoe staat de SP tegenover het idee om ook vanuit de provincie meer te investeren in vakscholen?

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Nou, of wij direct echt in scholing moeten investeren, dat weet ik niet, maar ik vind het een interessante gedachte in ieder geval.

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nou, laten we die dan in ieder geval ook samen verkennen. Het was ook meteen een vraag die ik aan de gedeputeerde nog wilde stellen. Laten we kijken in hoeverre we samen met het bedrijfsleven de mensen ook voor de toekomst kunnen opleiden, zodat ze meteen kunnen werken, maar ook kunnen leren naar onze maatschappelijke opgaven toe.

De heer **Everling** (SP): Dat is dan ook mijn vraag richting GS.

De **voorzitter**: Ja, ligt bij de gedeputeerde. Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Met uw voorganger sprak ik eigenlijk bij het bestuursakkoord over hetzelfde onderwerp en gaf de SP aan van: dit gaat voor ons een heel belangrijk punt worden de komende jaren. Nu geeft u het weer aan en geeft u eigenlijk ook aan van: in de afgelopen vier jaar is er maar weinig gebeurd daarin. Dus ik vraag u ook even te reflecteren. Als het de SP al niet gelukt is in de coalitie om dit stevige punt op te pakken, waar gaat het dan fout en waar kunnen we dan, met de oproep die u doet, zorgen dat we het nu wél gerealiseerd gaan krijgen? Want de afgelopen vier jaar heb ik er weinig van terug gezien.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. Everling.

De heer **Everling** (SP): Nou, er is wel degelijk wat gebeurd. Ik heb net ook de campussen benoemd die er zijn, daar is onderwijs ook bij betrokken, ook het mbo bijvoorbeeld, dus dat is in ieder geval al hartstikke goed. En wat ik net zei, helemaal aan het begin van mijn betoog, is: socialisten zijn nooit klaar. Ja, we hebben stappen gezet en wat mij betreft moeten we er echt nog een aantal meer zetten.

De **voorzitter**: Vreugdenhil tot slot.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dat u niet klaar bent op die punten ben ik helemaal met u eens, maar dan ook een stukje daadkracht nu ook bij deze begroting: niet alleen nog eens een keer noemen, vier jaar lang, maar dan ook echt concreet met voorstellen komen. Dan gaan we u steunen en gaan we het ook in de begroting 2019 opnemen.

De **voorzitter**: Oké. Everling, betoog vervolgen graag.

De heer **Everling** (SP): Dank u wel. Ja, goed, we zullen de voorstellen zo meteen zien dan. Goed, volgende kopje. Ik heb het hier al eerder gehad over milieumaatregelen die wij genomen hebben afgelopen jaar. Ik wil daar eigenlijk nog iets over kwijt. Zoals u weet, is er deze week nog wel het een en ander gebeurd rondom de PAS. Ik denk dat het de actualiteit wel past om hier vandaag wat aandacht voor te vragen, niet om het tot in detail te bediscussiëren, want daar is het nu niet het moment voor, daar ga ik het op andere momenten over hebben, maar de uitspraak van het Europees Hof kan wel nogal wat gevolgen hebben. Een paar belangrijke punten uit hun uitspraak. Voor beweiding en bemesting gaan wellicht vergunningen nodig zijn, wat tot nu niet het geval was. Er moet veel steviger wetenschappelijk bewijs komen over de effecten van maatregelen genomen ter vermindering van de stikstofdepositie, en zolang het onzeker is dat maatregelen het beoogde effect hebben, mogen ze niet genomen worden. De hele PAS-systeem wordt eigenlijk op deze manier onderuitgehaald. De Raad van State is nu aan zet. Daarna zal de rijksoverheid al dan niet tot actie over moeten gaan. Tot die tijd leven we in onzekere PAS-tijden. Nu is de provincie uitvoerder van de PAS-regelgeving, dus ook hier zal er de nodige onzekerheid zijn. Wat ik graag wil weten van GS is hoe zij nu met deze onzekerheid omgaan. Ik kan me goed voorstellen dat lang niet alle gevolgen nu al in beeld zijn, maar kunnen GS hier alvast een klein voorschot op geven? Maar wat de SP betreft: tot er zekerheid is, geen nieuwe vergunning verlenen.

Nog meer actualiteit: minister Wiebes gaat toch door met de gaswinning in Brabant. Ik kan daar heel kort over zijn: dit laten we niet zomaar gebeuren. Ik heb eerder aangegeven dat ik graag samen met mensen een actie onderneem. Desnoods ga ik samen met ze de straat op en gaan we het terrein van Vermilion bezetten, of zoiets leuks. Maar neem maar van mij aan: actie is in ieder geval onderweg. Vraag aan GS: blijven jullie de bewoners en gemeenten rondom het gasveld – of gasvelden eigenlijk, want Loon op Zand en Tilburg staat ook nog wat te wachten – steunen? Zijn GS bereid om in beroep te gaan? Waarom wel of niet?

Legionella. Waterzuiveringsinstallaties blijken daar een bron van besmettingen te zijn. Tegelijkertijd is daar weinig over bekend en is er nauwelijks echt beleid daarop. Instanties wijzen naar elkaar. Ik ben erg benieuwd naar het standpunt van het college: hoe pakken we deze besmettingsrisico's aan?

Dan gaan we naar Eindhoven Airport. De proefcasus Eindhoven Airport zal volgend jaar uitmonden in een advies van de verkenner, dat is de heer Van Geel, aan de minister. Daarop zal de minister aan de partijen van de stuurgroep, waar GS deel aan nemen, om een reactie op dat advies vragen. Dat is leuk, maar wat ons betreft zouden PS hier ook iets over moeten kunnen zeggen. Wij zouden van GS graag horen of zij

ons over hun voorgenomen reactie richting de minister, PS vooraf de gelegenheid willen geven daar iets van te vinden.

Verder staat in de begroting dat in 2019 daadwerkelijk wordt gestart met de realisatie van de N69. Betekent dit dat de problemen rond de aansluiting van de N69 op de A67 bij Veldhoven opgelost zijn en op goedkeuring kunnen rekenen? Want het is nogal een duur waagstuk om de aanleg te starten, als dat nog niet zeker is.

Er zou ook begonnen worden in 2019 met het aanbestedingstraject van het voorkeursalternatief rond de N65. Is het dan ook duidelijk hoe de financiering daarvan eruit gaat zien?

Nog een keer Eindhoven Airport. Nee, ik ga nu niet beginnen over het aantal vluchten, maar even over iets anders: de dividenduitkering daarvan. Ik heb begrepen dat er afspraken zijn gemaakt over het percentage dat uitgekeerd wordt, maar dat al jaren de uitkering lager is dan de afspraak. Mijn vraag aan GS is: hoe zit dat?

Verder als eerste nog een compliment aan gedeputeerde Van der Maat. Wij hebben gevraagd om wat soberdere en daarmee goedkopere catering. Dat is volgens mij goed gelukt. Mooi. Maar wij hadden er ook nog een andere vraag bij, en dat was om te onderzoeken of we het personeel in eigen dienst zouden kunnen nemen. Wat is er met dat verzoek gebeurd?

Voorzitter. Als socialist ben ik zeker nog niet klaar, maar mijn inbreng is dat wel.

Motie M23 – ‘Gelijke kansen op de arbeidsmarkt’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018;

overwegende:

- dat met name aan de onderkant van de arbeidsmarkt sprake is van verdringing van werk door arbeidsmigratie, bijvoorbeeld in de logistieke sector;
- dat de verdringing met name veroorzaakt wordt door te concurreren op arbeidsvoorwaarden als loon, werktijden en huisvesting;

constaterende:

- dat de provincie een rol speelt in de ontwikkeling van de regionale economie met als hoofddoel het creëren van werkgelegenheid;
- dat banen aan de onderkant van de markt, onder andere de logistieke sector, in het Bestuursakkoord gezien wordt als banenmotor;

verzoekt GS:

- om haar faciliterende en aantrekkende rol in het naar Brabant halen van bedrijvigheid te gebruiken om van bedrijven te eisen gelijke arbeidsvoorwaarden – zoals loon, werktijden en huisvesting – te hanteren voor arbeidsmigranten en voor ingezetenen van Nederland.

Maarten Everling, SP

Martijn de Kort, PvdA”

De **voorzitter**: Ik dank de heer Everling voor zijn bijdrage. Dan de fractie van de PVV. Ik heb begrepen twee woordvoerders die de tijd delen. Allereerst de heer Van Hattem en daarna de heer Van den Berg.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Ten laatste male, om in socialistische termen te blijven, in deze bestuursperiode presenteert dit college van dram-marxisten, subsidie-liberalen en EU-fanaten, oftewel de hysterisch eurofiele Brabantse fanclub van Juncker en Timmermans, een begroting. Een begroting die zij het motto ‘Brabant zet in beweging’ hebben meegegeven, als afsluiting van het bestuursakkoord ‘Beweging in Brabant’. Maar welke ‘beweging’ hebben we de afgelopen vier jaar onder dit college in Brabant gezien? Een beweging richting de afgrond voor onze boeren, onze boerengezinsbedrijven, voor wie met de dwangmaatregelen van dit college de grond voor hun voortbestaan onder zich vandaan getrokken wordt.

Het volgzzaam bewegen richting Brussel, gesymboliseerd door het blauwe EU-vod, het Trojaanse paard van de eurocraten, deze Statenzaal in te dragen.

Een beweging naar steeds grotere gemeenten, de stem des volks negerend.

Een beweging van vooral slagschaduw, herrie en daarmee ergernis opwekkende wieken van megawindturbines.

Een beweging van naar beneden stortende door windturbines stukgeslagen vogels en vleermuizen.

Bewegingsjacht op wilde zwijnen die als vorm van drukjacht wordt toegelaten, nadat jarenlang is afgezien van het inzetten van alternatieve methoden om de zwijnenpopulatie terug te dringen.

De massabeweging van de asielinvasie die onder dit college gefaciliteerd en aangemoedigd is onder het motto 'Brabant neemt haar verantwoordelijkheid'.

De Hamas-beweging die zonder enige kritiek van dit college Israël-hatende kinderindoctrinatiekampen in Brabant organiseert. Ja, u kunt erom lachen, maar het gebeurt. De scoutinggroepen van een door Hamas bestuurd orgaan van Palestijnen in Nederland organiseert hier kampen voor Nederland, die acties tegen Jeruzalem daar als motto ... Jeruzalem als hoofdstad als motto hebben ...

De **voorzitter**: Interruptie Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. In het kader van de rituele dans doe ik hierbij het ordeverzoek om qua toon en taal ons enigszins binnen de perken te houden. De kwajongensstreken van de PVV zijn soms charmant, soms lachwekkend, maar soms ook tenenkrommend en grensoverschrijdend. Dit is zo'n punt en ik roep u ook op, namens de Staten, als voorzitter, om op dit soort punten ook te interveniëren.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem vervolgt zijn betoog. Wij hebben gehoord wat u gezegd heeft.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, ik hoop dat de heer Meijer kan lezen. Hierboven staat *Absit reverentia vero*, dat is Latijn voor: soms moet de waarheid wijken voor de beleefdheid. In dit geval spreek ik de waarheid. Er worden hier Palestijnse haatkampen in deze provincie georganiseerd en daar moeten we alles aan doen om die stop te zetten en het college hier heeft tot nu toe nog geen actie ondernomen om daar iets tegen te doen.

Goed, voorzitter. Dan het vrij bewegen in het buitengebied voor criminelen, terwijl dit college geen doortastende maatregelen neemt om het buitengebied veiliger te maken.

Het steeds trager bewegen van het autoverkeer op onze wegen, omdat dit college in plaats van echt asfalt, met name de Ruit om Eindhoven – en ik hoor de VVD al geroepen worden – liever inzet op nep-infrastructuur in de vorm van smart mobility apps.

De **voorzitter**: Interruptie Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Laat ik ten eerste even een compliment maken aan de heer Van Hattem, dat hij vandaag bij de begrotingsbehandeling wel aanwezig is, dat Den Haag niet roept. Maar daar gaat het niet om. De vraag is: is de PVV bij de eigenaar van die vakantiecamping al op bezoek geweest en heeft zij gezien wat inderdaad al die ridicule vragen die de PVV-fractie hier heeft gesteld, wat dat met die ondernemer heeft gedaan, wat dat met zijn gezinsleven heeft gedaan? Staat u dan ook voor die ondernemer, om te stellen van: u dient niet bedreigd te worden? Staat u daar dan ook voor, voor een echte Brabander, die zijn kost probeert te verdienen door netjes zijn vrijetijdscamping met bezoekers te krijgen? Staat u daar dan ook voor, mijnheer Van Hattem?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Ik kan heel duidelijk zijn: niemand hoort bedreigd te worden. Maar deze ondernemer kiest er zelf voor om op zijn bedrijf Hamaskampen toe te laten. Als hij daarvoor kiest, ja, hij kan ook de verantwoordelijkheid nemen om te zeggen van: ik laat die hier niet toe op mijn bedrijf. Daar zit ook een punt in waarvan hij weet dat, als er zulk soort organisaties komen aankloppen, die kan hij ook weigeren.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Als de ondernemer ervoor kiest wie dan ook die rechtmatig in Nederland verblijft ..., dan is daar geen enkele bedreiging, dan stel ik niet eens de vragen die u heeft gesteld, waar ook in eerste instantie antwoorden op gegeven zijn, die op een keurige manier zijn beantwoord, waar dus niks uit blijkt dat daar, nou ja de taal die u gebezigd heeft, waar niks uit blijkt. Dan bent u dus bereid om dat vuurtje op te stoken, zodat die ondernemer bedreigd blijft worden? Daar neemt u dan ook de verantwoordelijkheid voor, mijnheer Van Hattem?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. De VVD neemt hier hele zware woorden in de mond om mij de verantwoordelijkheid daarvoor te geven. Het punt is niet ..., ik vind dat niemand bedreigd wordt hier, maar als iemand ervoor kiest om daar zo'n haatkamp toe te laten, dan zeg ik niet dat hij het verdiend heeft, maar hij kan er ook voor kiezen om het níet te organiseren. Hij gaat met een organisatie in zee, en dat wil ik hier wel even gezegd hebben: in het bestuur van die organisatie zitten allerlei aan Hamas gelieerde figuren. Eén van die bestuursleden heeft als bijnaam Abboe Eenarm. Die kerel loopt rond met één arm, en hoe komt die aan één arm: omdat hij betrokken was bij het plegen van een terroristische aanslag in Israël, tegen onze bondgenoot Israël. En als u zegt van: ja, dat is een onschuldige organisatie en ze zijn hier rechtmatig, daar moet gewoon heel kritisch naar gekeken worden ...

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter, ik wil een punt van orde maken.

De heer **Van Hattem** (PVV): Die moeten geen millimeter ruimte krijgen.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, de punten lijken me nu wel gewisseld. Ik denk eerlijk gezegd dat dat nu ook echt voldoende is en dat we dit debat kunnen stoppen en dat u uw betoog kunt vervolgen. De vragen hierover zijn beantwoord. Daar moeten we het nu mee doen. Het heeft geen zin om dat debat hier nu te herhalen. En inderdaad, ik heb het al vaker gezegd: het is uw verantwoordelijkheid, en van ons allemaal hier, om te proberen de woorden zo te kiezen ... U heeft terecht het citaat aangehaald dat hier in onze Statenzaal prijkt. Er mag hier veel gezegd worden, maar de toon moet zo gekozen worden dat het debat daarna verder kan gaan. De heer Meijer tot slot en dan krijgt u weer het woord.

De heer **Meijer** (D66): Ja, voorzitter, ik zie mij toch genoodzaakt om een ordevoorstel te doen, dat dit soort taal over terroristen en over haat zaaien, gewoon buiten de orde van dit debat is. Als ik daar een ordepunt van moet maken en een voorstel moet indienen, vraag ik aan de griffie om mij te helpen bij de formulering daarvoor. Maar ik wil u ook het instrument geven, als onze voorzitter, om dit soort betogen duidelijk af te kappen op het punt dat het gewoon echt buiten de orde is.

De **voorzitter**: U mag met de griffier van alles bespreken. Wij letten met elkaar – ik zeg het nog één keer heel duidelijk – op parlementair taalgebruik. Ik heb de definitie aan u allen gegeven, voor wat het waard is, dat we zó met elkaar spreken en zodanig de woorden gebruiken dat het gesprek daarna door kan gaan. Er is in een parlement zoals dit veel ruimte om veel te zeggen, maar dat is wel het criterium. Ik denk eerlijk gezegd, u mag een poging wagen om het zo op te schrijven dat uw voorzitter een ander instrument heeft, maar ik denk dat mijn woorden hier als uw voorzitter voldoende moeten zijn om u op te roepen de toon zo te kiezen dat we verder kunnen gaan. Er kan veel, maar zorg dat je elkaar in dat gesprek blijft respecteren. De heer Van Hattem vervolgt nu het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Het moge duidelijk zijn dat de vrijheid van meningsuiting in dit huis pal voorop dient te staan.

Voorzitter. Over de 'Beweging in Brabant' kan ik nog wel even doorgaan, maar de belangrijkste beweging waar we nu behoefte aan hebben, is het 'moven' van deze coalitiepartijen door ze weg te stemmen bij de komende Statenverkiezingen. En zelfs dat probeert dit college met deze begroting nog vóór te zijn, door met diverse maatregelen te komen om ver en verstrekkend over het eigen graf heen te regeren, in het bijzonder met de Energieagenda en de economische voorstellen. Daarbij staat niet de burger centraal, maar de bestuurselite en haar netwerk. De Essentgelden, die zijn opgebracht via de stroomrekeningen van onze Brabantse burgers, worden nu grif ingezet om het netwerk van de bestuurselite te faciliteren. Zij weten dat bij de Brabantse bestuurders het Essentgeld in de zakken brandt en dit college hen graag ter wille is. Om er altijd wel een provinciaal kader omheen te kunnen gieten, worden nu de MIPP-sleutelprojecten ingezet. De gemeente Etten-Leur bijvoorbeeld wil haar oude raadzaal verkopen, dan wordt het als een Van Gogh-icoon door de provincie opgekocht. Het kan allemaal. In Tilburg moeten buitenproportioneel dure Mindlabs verrijzen, die de provincie wel even kan bijpassen als het de gemeente niet goed uitkomt. En uiteraard bankier spelen richting de medeoverheden, wat hier nu al jarenlang op grote schaal gebeurt.

Maar wat merken onze burgers nu eigenlijk van hún Essentgelden? Terwijl zij door alle groene gekte en klimaatzwendel steeds meer moeten betalen voor hun energievoorzieningen, met opslag op de elektriciteitsrekening en afgedwongen investeringen in warmtepompen, zien zij per saldo niets terug van het Essentgeld. De PVV kiest niet voor de bestuurselite, maar voor onze burgers: zij moeten kunnen beschikken over het geld wat uiteindelijk door hen is opgebracht. De vraag aan dit college is: kan zij aangeven wat onze burgers nu concreet hebben gemerkt in hun portemonnee van de inzet van de vele Essentgelden? In plaats van het te laten verkwisten door de overheid geven wij het liever direct terug aan de burgers, waartoe wij een motie indienen.

Voorzitter. Ten aanzien van het economisch beleid blinkt dit college uit in het houden van mooie verkooppraatjes. Brabant is een mooi merk, waar het zeker, voorzien van Essentgeld en handgeld, goede sier kan maken. De B van Brabant is daarbij echter vooral de B van Brussel, Banken en Bert, oftewel de 3B's van de bestuurselite en niet de B van Burger. En al helemaal niet de B van Boeren. Bij de presentatie van dit bestuursakkoord werd gesteld dat de landbouw voortaan zou worden behandeld als 'een reguliere economische sector'. Terwijl andere economische sectoren aan alle kanten worden bevoordeeld door dit college, wordt de agrarische sector de nek omgedraaid. Juist deze pijler onder de Brabantse economie wordt door dit college kapotgemaakt. Zij worden gedwongen om op de provinciale 'rotonde' een door GS voorgedraaide beleidsrichting te kiezen. Welke andere economische sector wordt met zoveel overheidsbemoeienis op hun bedrijfsvoering opgezaaid? Ik hoor het graag van het college. Met doorgeslagen provinciale en Brusselse milieuregels hebben de boeren en gezinsbedrijven geen toekomst meer, kunnen zij vanwege de doorgedramde stikstofmaatregelen niet investeren in dierenwelzijn en komt uiteindelijk onze eigen voedselvoorziening op de tocht te staan. Gedeputeerde Spierings is alleen geïnteresseerd in het promoten van kleine nicheproducten die hip ogen voor kosmopolitische

alternatievelingen op de Dutch Design Week, maar waar nooit een hele sector van kan leven of voor de bulk kan produceren. Is dat goed economisch beleid, tellen voor GS onze boeren niet mee in de economie? Of komen boeren voor dit college alleen maar van pas om met Essentgeld hun gronden op te kopen voor de inrichting van nieuwe nepnatuur? Gronden die zij en hun voorouders eeuwenlang met zorg onderhouden hebben, als goede beheerders van het buitengebied.

Dat buitengebied wordt door dit college verwaarloosd: drugsafvaldumpingen zijn haast niet meer te tellen, evenals andere afvaldumpingen, overlast, stroperij, et cetera. Het college pakt in het buitengebied liever de stikstofuitstoot van onze boeren keihard aan dan de drugsafvaldumpingen door criminelen.

Afgelopen week kreeg Brabant er ook nog een titel bij, geen foptitel als 'culturele hoofdstad' of 'Europese Regio van de Gastronomie', maar een titel van Elsevier. Elsevier riep onze provincie uit tot 'Narcoprovincie Brabant'. Gefeliciteerd. Dankzij de nalatige aanpak van GS betaalt het buitengebied – letterlijk – de rekening van de florerende criminele drugseconomie. De taskforce doet de noodzakelijke en nuttige inspanningen om dit tegen te gaan, maar het is nog onvoldoende. Waar blijft het succes van de taskforce als de problemen steeds erger worden? Op die vraag gaf de CdK onlangs in een uitzending van Buitenhof geen duidelijk antwoord. Kunnen we dat antwoord nu wel krijgen? Als PVV willen we doorpakken met de taskforce en roepen met de eerder ingediende en aangehouden motie op om vanuit de taskforce extra te focussen op het buitengebied.

Voorzitter. Zoals al aangegeven, worden wel de boeren aangepakt vanwege de stikstofuitstoot. De beslissing van het Europese Hof in Luxemburg deze week toont aan welke desastreuze gevolgen dit totaal doorgeslagen natuur- en milieubeleid heeft voor onze economie en voor onze boeren in het bijzonder. Want waar draait het nu eigenlijk om? Het doel van deze maatregelen is het voorkomen – en dat is letterlijk de doelstelling – van het gediën van gras, brandnetels en bramen in Natura 2000-gebieden. Daarvoor, dáárvóór moeten onze boeren kapot en de infrastructuur op slot, omdat het ene type natuur wat meer beschermd zou moeten worden dan andere natuur, en dat alles in een papieren werkelijkheid op basis van berekeningen. Als PVV zeggen we daarom: stop met deze waanzin. Om de desastreuze gevolgen van deze uitspraak te voorkomen, moeten we af van deze Europese dwangmaatregelen, het liefst door een Nexit, maar in ieder geval door van die Natura 2000-kolder af te komen. In heel Nederland, en zeker ook in Brabant, zijn met het grootste gemak vele natuurgebieden, natuurgebiedjes en nieuwe nepnatuur aangewezen als Natura 2000-gebied. Van die status moeten we af, om ook van de bijbehorende EU-regels af te komen. Volgens artikel 2.1 lid 7 van de Wet natuurbeheer kan de minister een besluit tot aanwijzing van een Natura 2000-gebied wijzigen of geheel of gedeeltelijk intrekken. Is GS bereid om de minister te verzoeken om voor alle Brabantse Natura 2000-gebieden de aanwijzing in te trekken? Wat overigens niet hoeft te betekenen dat er dan geen natuur meer is: die kunnen we ook keurig met boerenwijsheid beheren en beschermen, zonder de druk en last van EU-regels. En ik zie een interruptie volgens mij, ja ...

De **voorzitter**: Ja, een interruptie van de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. De wereld wordt wel heel erg eenzaam en leeg als uw plannen waarheid worden, want dan blijven er alleen nog maar mensen over en geen enkel dier. Dat is waar u naar streeft. Die instandhoudingsdoelen zijn er, zodat wij dadelijk, over vijftig, honderd jaar, tweehonderd jaar, niet meer alleen zijn op deze planeet als mens, als overheerser van alles. Maar goed, ik gun u uw woord ...

De **voorzitter**: Uw vraag?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Mijn vraag is, voorzitter: als u vindt dat wij helemaal geen natuur moeten beschermen en alle vrijheid moeten geven aan boeren, boeren die beschermheilige zijn, zegt u, van het platteland, wat vindt u dan van het grote stuk Oost-Brabant, dat eigenlijk alleen maar volstaat met industriebedrijven die enorm veel vee produceren?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, de heer Van der Wel legt me nu woorden in de mond die ik helemaal niet gezegd heb. Ik heb niet gezegd dat er geen dier meer kan leven, et cetera. Ik zeg alleen dat we van die doorgeslagen Natura 2000-aanwijzingen af moeten. Natura 2000 legt zo'n zware claim op heel ons landschap, op heel onze ontwikkelingen, daar is gewoon niet mee te leven. Het gaat om berekende waarden, alleen maar om te voorkomen dat er wat bramen en brandnetels en grassen wat extra hard gaan groeien in bepaalde natuurgebieden. Dat kun je ook op een andere manier beheren. Je kunt die natuurgebieden, gewoon prachtige natuurmonumenten die bij ons landschap horen – dat zeg ik er heel nadrukkelijk bij –, ook op een andere manier beschermen, maar daar hebben we niet heel dat pakket van Europese dwangmaatregelen voor nodig. Daar kunnen we zelf verantwoordelijkheid voor nemen.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, volgens mij zou de cursus natuur en biodiversiteit geopend kunnen worden. Er is al één kandidaat die zich kan aanmelden, en u ook, want precies datgene waar u voor staat gebeurt door die uitstoot van stikstof, dat die dieren verdwijnen en dat er alleen nog maar een paar soorten overblijven, de sterkste die op dat gebied kunnen leven. En dat heeft betekend dat de afgelopen honderd jaar 85% van alle soorten al is verdwenen. Dus ja, u kunt wel iets anders beogen, maar u moet de bron dan wel willen aanpakken. Maar ik heb geen antwoord gekregen op mijn vraag: wat vindt u van al die megastallen in Oost-Brabant, waarvan u zegt: "Die boeren beheren het landschap"? Als ik van Boekel naar Asten fiets, dan zie ik alleen nog maar grote dozen waar dieren gehouden worden. Dat heeft niks meer met een natuurlijke omgeving te maken.

De **voorzitter**: Uw vraag is duidelijk, mijnheer Van der Wel. Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ja, u veegt alle boeren nu op één hoop. Wij zijn natuurlijk niet voor megastallen, daar zijn we altijd heel duidelijk in geweest. Maar we hebben natuurlijk ook nog de akkerbouwers en andere producenten in het landschap, die al eeuwenlang de noodzaak en kwaliteit van de natuurlijke omgeving wel van belang achten. Zonder de landbouw was er überhaupt geen natuur meer geweest in Brabant. Dat durf ik wel te veronderstellen. Juist de boeren hebben ons groene buitengebied altijd keurig beheerd. Dankzij onze boeren stonden er koeien in de wei, is die ruimte altijd vrij gebleven. Als we geen boeren hadden gehad, was alles misschien nog veel verder volgebouwd met industrie, met woningen en andere stenen ontwikkelingen die de groene ruimte geheel hadden weggevaagd.

De **voorzitter**: Interruptie Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Ja, voorzitter, als ik zo de fractievoorzitter van de PVV beluister, dan gaat de biodiversiteit en natuur en landschap wat u betreft naar de maan, zal ik maar zeggen. U wilt de Natura 2000-gebieden, die Europese regelgeving, alles wat uit Europa komt is niet goed voor een nationalistisch

partijtje natuurlijk, dus dat betekent gewoon voor de Brabanders straks dat onze natuur en landschap helemaal, zeg maar, verschraalt, wat hij al is ...

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Smeets** (GL): En mijn vraag is: wat wilt u bereiken: biodiversiteit verder terugbrengen ... verder geen insecten meer, geen bijen meer, geen dieren meer in het buitengebied?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, wat de heer Smeets van GroenLinks naar voren brengt is een papieren werkelijkheid. Natura 2000 is een papieren werkelijkheid, het is gebaseerd op basis van berekeningen van hoe de natuur zou moeten worden. Als we kijken naar hoe de natuur zich in de afgelopen eeuw heeft ontwikkeld, tientallen jaren geleden was er ook geen Natura 2000-beleid en toen was de natuur ook prachtig. Daar hebben we Natura 2000 helemaal niet voor nodig.

De **voorzitter**: Smeets ...

De heer **Van Hattem** (PVV): En als u het dan hebt over verschraving, dan is dat juist iets wat met dat Natura 2000-beleid wordt ... Mag ik heel even een concreet voorbeeld geven?

De **voorzitter**: Ja.

De heer **Van Hattem** (PVV): Er worden bepaalde gebieden, wordt vruchtbare grond, landbouwgrond, wordt afgegraven om daar maar schralige bodem te maken, waarbij een bepaald plantensoortje dan zich daar zou moeten kunnen ontwikkelen en daardoor kan er in een omtrek van tientallen kilometers geen enkele ontwikkeling meer plaatsvinden, alleen maar vanwege dat hele specifieke natuurdoeltype, wat aan de tekentafel van ecologen is bedacht.

De **voorzitter**: Goed. Smeets tot slot.

De heer **Van Hattem** (PVV): Van die onzin moeten we gewoon af ...

De **voorzitter**: De heer Smeets heeft het woord nu.

De heer **Smeets** (GL): Ik zou de heer Van Hattem toch een keer willen uitnodigen om met mij te gaan wandelen in een Natura 2000-gebied in Brabant, in Zeeland, waar dan ook, zodat u kunt zien dat het echt leidt tot herstel van het landschap, de biodiversiteit veel beter is. Dat kun je in al die natuurgebieden zien.

De **voorzitter**: Goed, we hebben nu uitnodigingen voor verjaardagsfeestjes, cursussen en wandelingen. En nu mevrouw Surminski ...

De heer **Van Hattem** (PVV): Maar daar heb ik de Europese regels niet voor nodig.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Ja, dank je wel. Ik hoorde u zeggen dat de boeren dat tientallen jaren allemaal goed gedaan hebben, het onderhoud van het buitengebied. Als ze dat nu nog steeds zouden

doen, zouden wij die problemen niet hebben. Het gaat nu over de ontwikkelingen die zich, nou laten we maar zeggen sinds de jaren zestig van de vorige eeuw hebben voorgedaan, met een steeds verdere intensivering van het gebied.

De **voorzitter**: En uw vraag?

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Hoe kijkt de PVV daartegenaan? Want zij geven een heel eenzijdig beeld van wat die boeren gedaan hebben.

De **voorzitter**: Een korte reactie van Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, ik heb duidelijk gezegd: dankzij de boeren is er überhaupt nog zoveel groene ruimte, ook in onze provincie. Daardoor is er een open, groen landschap in het buitengebied. Als er niet zoveel agrarische activiteit was geweest, was die groene ruimte al lang ter ziele geweest voor andere ontwikkelingen.

De **voorzitter**: Oké. We zijn nu aan het herhalen. Ik wil u vragen uw betoog te gaan vervolgen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Goed, voorzitter.

Dan de bestuursopdracht over arbeidsmigratie. Dit plan wordt hier doorgedrukt zonder een inhoudelijk debat te kunnen voeren door onze woordvoerders in de themacommissie, zoals hier gebruikelijk zou moeten zijn met een Statenvoorstel. Voor dit college staan duidelijk niet de belangen van de Brabanders voorop, maar het faciliteren van de massa-immigratie. Onvoldoende woningen voor onze Brabantse burgers, vele Brabanders die nog werkzoekend zijn en thuis zitten in een uitkering, allemaal problemen die eerst aangepakt zouden moeten worden. In plaats daarvan wordt de verdringing van onze burgers nog erger gemaakt door de komst van migranten te faciliteren en te stimuleren. En niet alleen voor migranten uit de EU, maar straks voor de hele wereld. Met het Pact van Marrakesh, wat de regering voornemens is te tekenen, wordt straks geen verschil meer gemaakt in vluchtelingen of economische migranten, er wordt enkel nog uitgegaan van 'legale migratie' die met dat pact gefaciliteerd wordt. Migratie wordt bestempeld als een mensenrecht. Dit zal ook grote gevolgen hebben voor wat dit college promoot als 'arbeidsmigratie'. De poort gaat open voor 'legale migratie' uit met name Afrika en islamitische landen en met het arbeidsmigratiebeleid van dit college zal dit ook gefaciliteerd worden. Daarom een motie om dit tegen te gaan.

Voorzitter, dan ten aanzien van het ruimtelijke beleid. Dit college bemoeit zich voortaan ook met binnenstedelijke ontwikkelingen, terwijl dit nooit het domein van de provincie was, maar primair van de steden zelf. Nu GS zich daar toch mee gaat bemoeien, willen we als PVV oproepen om bij die binnenstedelijke ontwikkelingen de islamisering tegen te gaan: dus geen vrijkomende gebouwen beschikbaar stellen aan moskeeën of andere islamitische instellingen. Daarnaast ook geen gebouwen of gebiedsontwikkeling inzetten voor het faciliteren van de massa-immigratie, zoals de vestiging van AZC's of opvang voor arbeidsmigratie. Kan GS er zorg voor dragen om die binnenstedelijke ontwikkelingen tegen te gaan? Graag een reactie.

Terwijl de massa-immigratie uit de derdewereldlanden gefaciliteerd wordt, zien onze burgers hun ziekenhuizen verdwijnen. Ons land lijkt zo zelf steeds meer op een derdewereldland. Nu dreigen de ziekenhuizen van Bergen op Zoom en Roosendaal uit de steden te vertrekken, om ergens anders op een gezamenlijke locatie een nieuw ziekenhuis neer te zetten. Geen ziekenhuis meer in de eigen stad is wat de PVV betreft niet acceptabel. Is GS daarom bereid om vanuit hun ruimtelijke bemoeienis met zowel het

buitengebied als nu ook blijkt de binnenstedelijke ontwikkelingen, alles in te zetten om de ziekenhuizen in deze steden te behouden? Graag een reactie.

Voorzitter, dan over het klimaatbeleid ...

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus. Gaat uw gang.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, dank u, voorzitter. Ik hoor de PVV weer het hele PVV-verkiezingsprogramma uitdragen, maar u heeft het nu ineens over ziekenhuizen, u haalt er van alles bij en daar gaan wij helemaal niet over als provincie, dat weet u toch net zo goed als ik?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, wij gaan inderdaad niet over de financiering en dergelijke van ziekenhuizen, maar ik heb ook heel specifiek gezegd: ten aanzien van het ruimtelijke beleid, en daar gaan wij wel over. Als een aantal gemeenten het plan hebben om een ziekenhuis ergens in het buitengebied neer te gaan zetten, in the middle of nowhere, waar mensen lastig erbij kunnen komen, et cetera, in plaats van in hun eigen stad, dan is het een ruimtelijke ontwikkeling, waar wij wel degelijk iets over kunnen vinden.

De **voorzitter**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Maar u loopt wel heel erg op de muziek vooruit, want u heeft het over West-Brabant. Laat die gemeenten nou zelf gewoon eerst eens samen er uitkomen waar ze een ziekenhuis willen hebben, en niet dat u hier alvast voor de PVV eventjes, zeg maar, de krenten uit de pap loopt te halen. Ik vind het echt ontzettende onzin.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Ik kan moeilijk voor GroenLinks de krenten uit de pap halen. Ik sta hier namens onze kiezers en namens ons verkiezingsprogramma en ik kom op voor de zieken in die steden die zo dicht mogelijk bij hun eigen ziekenhuis moeten zitten. Daar kom ik voor op en dat is gewoon een heel duidelijk verhaal, en dat vanuit een ruimtelijk perspectief.

De **voorzitter**: Helder gewisseld. Nu een interruptie van de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter. De heer Van Hattem heeft tijdens de termijn van de heer Van Gruijthuijsen hier zo nadrukkelijk staan pleiten voor een overheid die zich allemaal niet met allerlei zaken moet bemoeien. Hij verweet dit college dat ze zich met van alles proberen te bemoeien waar ze niet over gaan. Ziekenhuizen, en waar die gevestigd zijn, helaas, maar het is de marktwerking die dat tegenwoordig bepaalt, en is die marktwerking nou het favoriete onderwerp van die Hayek waar u het over had? Dus, ja, u zit wel in heel veel spagaten tegelijk, mijnheer Van Hattem. Wat wilt u nu? Wilt u nu marktwerking in de zorg, of wilt u geen marktwerking in de zorg, en wilt u nu dat de overheid bepaalt waar die in de markt werkende ziekenhuizen zich vestigen, of zegt u van: overheid, bemoeit u zich er niet mee? Wat wilt u nu?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja voorzitter, even een paar dingen uit elkaar houden, want de heer Heijmans gooit nu alles een beetje op één hoop. Ik haalde Friedrich von Hayek aan vanwege het economisch beleid van deze provincie. Dat is heel wat anders dan over het ruimtelijk beleid. Ik had het ten aanzien van de ziekenhuizen over het ruimtelijke beleid. Over de manier van bekostiging van de ziekenhuizen, daar gaan we inderdaad niet over, dus daar ga ik hier ook verder geen discussie over voeren. Het gaat mij om het ruimtelijke beleid: waar wordt iets gevestigd en waar niet? Nou, als dit college ervoor besluit om zich te bemoeien met binnenstedelijke ontwikkelingen, en ook zorgdraagt voor ontwikkelingen in het buitengebied, ja, dan kunnen wij daar iets van vinden. Net zoals wij ooit iets vinden over mestfabrieken ...

De **voorzitter**: Het punt is helder. We gaan ons nu herhalen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Kerncentrales, allemaal zaken die hier in ruimtelijk opzicht voorbijkomen, kunnen we ook iets vinden van ziekenhuizen.

De **voorzitter**: Heijmans, tot slot.

De heer **Heijmans** (SP): Conclusie is wat mij betreft, mijnheer de voorzitter, dat de heer Van Hattem, als het hem uitkomt, vindt dat de overheid zich er vooral mee moet bemoeien en als het hem niet uitkomt, dan roept hij: bemoei je er niet mee. Dat is een beetje hier en daar kijken waar je je voordeel mee kunt doen, en dat is nu echt het ware populisme.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem heeft het woord en ik wil hem erop wijzen dat, als hij zijn collega ook nog aan het woord wil laten komen, hij zo langzamerhand ook richting een afronding moet gaan.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Het ware populisme beschouw ik als een compliment, dan komen wij namelijk echt op voor onze burgers.

Voorzitter, dan over het klimaatbeleid. Dit college loopt slaafs aan de leiband van Ed Nijpels en Diederik Samsom. In niet democratisch gecontroleerde overlegtafels wordt klimaatbeleid uitgestippeld waar wij als provincie straks gehoor aan moeten geven. Via het Interbestuurlijk Programma worden we vastgeklonken aan afspraken uit het klimaatakkoord en moeten we straks al de klimaatdrammerij in Regionale Energie Strategieën met de gemeenten gaan uitwerken. Deze klimaatayatollahs hebben lak aan democratie, transparantie en lokale autonomie. Andersdenkenden over windenergie en voorstanders van kernenergie zijn volgens Nijpels sowieso niet welkom aan de klimaattafels. Dat is een zeer enge sekte, voorzitter, en dit college werkt eraan mee en sorteert voor op alle maatregelen om aan hun dwangbevelen te voldoen, ten koste van enorme investeringen, verwoesting van ons landschap met windparken en zonneweides en ten koste van onze democratische besluitvorming en controle. De klimaatachterkamer regeert. Wie niet mee wil doen, wordt als een zondaar beschouwd en buitengesloten. In vroeger eeuwen werden kritische wetenschappers levend gecremeerd op een brandstapel, nu wacht hen evengoed de intellectuele brandstapel van de klimaatmafia. Dit college doet daar volop aan mee. In de net gepresenteerde omgevingsvisie zijn in het onderdeel energietransitie letterlijk de stalorders voor 2030 en 2050 van het klimaatakkoord opgenomen. Zelfs de nog niet aangenomen Klimaatwet wordt al als uitgangspunt genomen. Enig alternatief wordt niet geboden, de klimaatideologie mag niet ter discussie staan.

De **voorzitter**: Interruptie Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, mijnheer Van Hattem, over achterkamers en ayatollahs gesproken: hoe wordt de kieslijst van de PVV ook alweer samengesteld?

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, als we het dan toch over die discussie hier hebben: dat maakt hier in dit geval helemaal geen ene bal uit. Ik heb mij ook niet geïnteresseerd in hoe uw kieslijst wordt samengesteld, we hebben het hier over de begroting.

De **voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Nou kijk, waar het mij om gaat is dat we natuurlijk Brabant vertegenwoordigen en ik heb ook een plicht om als vertegenwoordiger van mijn fractie andere fracties te bevragen over wat ze vinden en namens wie ze spreken. Dus in die zin houd ik mij aan mijn volksvertegenwoordigende rol door u te vragen: van wie heeft u eigenlijk mandaat, en is dat niet een of andere ayatollah die in Den Haag in een achterkamertje geheime lijstjes maakt en daar bepaalt dat op drie verschillende bestuurslagen één persoon te vertrouwen is en dat die de enige is die hier het woord mag voeren namens de PVV?

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja voorzitter, de heer Meijer die zit hier een beetje te fantaseren in zijn stoel ...

De **voorzitter**: De heer Meijer stónd.

De heer **Van Hattem** (PVV): Hij stond, maar hij heeft waarschijnlijk net de hele tijd zitten fantaseren. Het punt is: de heer Meijer die snapt de Kieswet gewoon niet. Ik word hier gekozen namens de Brabantse burgers, ik sta hier als gekozen volksvertegenwoordiger, en dan kom ik bij het punt dat ik hier wil maken over die klimaatachterkamertjes. Ik wil als volksvertegenwoordiger kunnen controleren wat daar besproken wordt. Ik wil weten wat daar op tafel wordt gelegd, welke belanghebbenden daar aan tafel zitten en wat hun inbreng is in deze afspraken, waar wij straks wel aan gebonden zijn via dat Interbestuurlijk Programma en al die andere achterkamergedachten waar u als D66, met uw minister Ollongren voorop, allemaal achteraan loopt. Dat is de grote doodsteek hier voor de democratie en daar willen wij vóór blijven, door te voorkomen dat alles hier in achterkamertjes via bestuursakkoorden, via energieakkoorden, via klimaatakkoorden wordt geregeld.

De **voorzitter**: Uw punt is wel helder.

De heer **Van Hattem** (PVV): Wij staan hier als volksvertegenwoordiger en wij willen controleren.

De **voorzitter**: Ja. Mijnheer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter. Waar het natuurlijk om gaat, mijnheer Van Hattem, is dat u hier hele grote woorden gebruikt als transparantie en democratie, terwijl voor uw partij enkel maar één principe geldt, en dat is: één partij, één lid, één leider. Vindt u het dan gek dat, als u zulke grote woorden gebruikt als 'democratie', wij vragen: hoe zit het nou met de democratie binnen uw partij?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nou, voorzitter, als de heer Heijmans daarin geïnteresseerd is, ja, ik zou bijna zeggen: meldt u aan als kandidaat, dan kunt u bij ons in de talentenklas komen. Ik denk niet dat u uiteindelijk door de procedure gaat komen, maar ik wil u toch die kans bieden, dus de mogelijkheid is er nog.

De **voorzitter**: Goed, de heer Heijmans tot slot, en dan gaan we verder, anders blijven we hangen.

De heer **Heijmans** (SP): Nee, voorzitter, ik heb geprobeerd lid te worden, maar dat kan niet, want ze hebben al een lid.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Heijmans** (SP): Maar ik vind ook dat u bereid moet zijn, zoals wij dat ook zijn, en zoals volgens mij alle partijen en fracties hier, om in het openbaar, en niet met mij hier in een achterkamertje, of met een aantal mensen in een achterkamertje, aan de kiezer uit te leggen hoe de democratie binnen uw partij geregeld is, uw verkiezingsprogramma tot stand komt.

De **voorzitter**: We herhalen nu voortdurend hetzelfde. Ik geef Van Hattem nog één gelegenheid. Nee, nee, ik ga het debat nu stoppen en u gaat daarna verder. Van Hattem nog één reactie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, het zou veel belangrijker zijn dat de heer Heijmans vanuit zijn rol als volksvertegenwoordiger ook zou vragen naar die klimaatafspraken, naar die klimaatafzets, en alles in de openbaarheid krijgt wat nu in de achterkamers gebeurt.

De **voorzitter**: En ook dat was een herhaling.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dan vervult u uw rol als volksvertegenwoordiger en nu kijkt u weg en kijkt u allen maar naar andere partijen, hoe die intern geregeld zijn, wat u verder helemaal niets aangaat.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, dit punt is voldoende gewisseld. De heer Van Gruijthuijsen heeft een ander onderwerp?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Het klimaatakkoord. Daar hoorde ik net de heer Van Hattem over spreken en ik was even benieuwd. In het Klimaatakkoord van Parijs staat gewoon kernenergie als randvoorwaarde om de doelstellingen te halen. Zonder kernenergie hoeven we 'Parijs' dus niet eens na te streven. Zou dat niet echt het voordeel zijn van dat Klimaatakkoord van Parijs, dat er kernenergie in staat? Hoe kijkt u daar dan tegen aan? Want volgens mij komt er dadelijk een motie aan rondom kernenergie.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, nu gaan we wel heel breedspakig worden, want de VVD haalt hier het Klimaatakkoord van Parijs aan. Ik had het over het landelijke klimaatakkoord overigens, maar het Klimaatakkoord van Parijs ligt daar natuurlijk als grondslag deels onder. Maar daar staat veel meer ellende in. Er staat ook in dat wij als rijke westerse landen geld moeten overmaken naar minder ontwikkelde landen, ook allerlei landen als Saoedi-Arabië, Bahrein, China, noem maar op, op zich rijke

landen. Daar zouden wij dus volgens dat akkoord voor moeten betalen. Complete waanzin en nonsens. Daar moeten we dus nooit aan meedoen, maar ja, de VVD hobbelt wel achter dat akkoord van Parijs aan, want de elites van het Parijs' akkoord zijn natuurlijk veel interessanter dan onze burgers. Maar goed, we hebben het nu over de Brabantse begroting ...

De **voorzitter**: Dat dacht ik ook ja.

De heer **Van Hattem** (PVV): In onze plannen, in onze omgevingsvisies en de begroting die die moet gaan voeden, dat daar ook al die klimaatellende terugkomt, daarvan zeggen wij als PVV: dat moeten we absoluut niet willen.

De **voorzitter**: Volgens mij is het standpunt helder. Ik wil u vragen uw betoog te vervolgen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik kom tot een afronding. De PVV wil wel ruimte geven aan echte alternatieven en daarom komen wij met een motie om volop in te zetten op thorium.

Voorzitter. De PVV kiest sowieso voor een andere koers dan dit college. Wij willen bijvoorbeeld herindelingen niet van bovenaf opleggen, maar de burgers laten beslissen over hun bestuurlijke toekomst. In verschillende gemeenten liggen nu concrete herindelingsplannen, zoals in Landerd, de Kempen en het Land van Cuijk. Wij willen dat de burgers zich kunnen uitspreken in een volksraadpleging en vragen GS daarom om proactief de mogelijkheid voor referenda aan te bieden en te ondersteunen in deze gemeenten. De PVV wil echt naar de burgers luisteren, en altijd onze Brabantse burgers vooropzetten. Met de Statenverkiezingen in maart hebben zij de kans om voor echte verandering te kiezen, voor onze vrijheid, voor meer veiligheid, voor lagere lasten en een toekomst voor onze boeren, onze families, onze tradities en onze cultuur. En bovendien om door te kunnen rijden op onze wegen. Daarover geef ik graag het woord aan mijn collega Harry van den Berg. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem. Dan inderdaad nu zijn collega Van den Berg. Ik heb begrepen dat de heer Van den Berg lichtbeelden gaat tonen. De professor, u bent al eerder zo genoemd, doet dat ook, dus gaat uw gang.

De heer **Van den Berg** (PVV): Soms werkt het, we gaan eens even kijken. Ik ga het hebben over Hooipolder, een veelbesproken onderwerp ...

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Van den Berg** (PVV): Met de nodige urgentie, want we zitten al in het traject. Mijn excuses dat ik niet eerder bedacht heb wat nu bedacht is, en dat is een nieuw systeem om verkeer af te wikkelen op plekken waar een traditioneel klaverblad, zoals we dat kennen bij Deil bijvoorbeeld, niet mogelijk is. Zo is het keerboogknooppunt eigenlijk, ja, bedacht. Hier zie je een beetje hoe het werkt. Ik ga er nu iets te hard doorheen. Het is eigenlijk een uitgeklat klaverblad en het heeft een aantal voordelen, die hier te zien zijn, en dat geldt met name voor de capaciteit die zo'n knooppunt heeft ten opzichte van een klaverblad. Het is ongeveer het dubbele. Het grootste voordeel is dat je op twee manieren linksaf kan. Dit is manier 1 bijvoorbeeld. Als je vanuit Waalwijk richting Breda wilt, dan kun je dus eerst rechtsaf richting Utrecht en dan via een keerboog de andere kant op rijden naar Breda. Maar er is nog een mogelijkheid, en die ziet u hier, dat is dat je rechtdoor rijdt richting Made, en dan daar de keerboog pakt en de gewone afslag richting Oosterhout. Eigenlijk een heel simpel principe, wordt ook al wel toegepast. Je ziet het wel eens bij geschakelde rotondes: dan heb je datzelfde systeem, maar dan zonder viaducten.

Hier zien we een voorbeeldje als we vanuit de richting Made naar Utrecht willen, dan zie je twee mogelijkheden om die kant uit te gaan, en dat kun je ook heel flexibel inrichten door te zeggen van: de ene kant doen we vrachtverkeer, de andere kant doen we autoverkeer, of je kunt juist bij grote drukte vanuit één richting een mogelijkheid blokkeren, zodat er meer capaciteit is voor de andere richting.

Zelfs bij een halve oplossing, wat je hier ziet, of zoals hier, tegenover elkaar, dat is bij deze te zien: ook twee keerbogen, of ze nu zó gesitueerd zijn, of tegenover elkaar, heb je al een volledig ongelijkvloerse kruising mogelijk en is het een heel mooie oplossing voor de problematiek, denk ik.

Hier nog wat varianten, voor als de capaciteit toch nog tekortschiet, een eenvoudige wijze om hem uit te breiden, uit te bouwen. En het grootste voordeel van deze is dat alle kunstwerken, dus bruggen, viaducten, die zijn op het punt waar de wegen elkaar kruisen het smalst en dus ook het kortst, dus ook het goedkoopst, en volgens ons moet dit vrij goedkoop kunnen.

Is dit te combineren met de huidige planning? Ja, in principe wel, al zag ik vanmorgen een veel royalere fly-over, zeg maar, waardoor dat misschien iets lastiger wordt, maar ik denk zeker iets om mee te nemen, is het niet nu, dan zeker in de toekomst, ook mogelijk bij andere oplossingen: gewoon een nieuw systeem met heel veel voordelen die hier, maar ook achter uw motie 1 te zien zijn.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Ja, voorzitter. De PVV was altijd tegen infographics, dus ik ben blij dat er nu toch een beleidskoers anders is geworden. Het is hartstikke mooi om dit te zien, maar wat betekent dit nu voor de dorpskernen? Want dat verkeer gaat twee keer heen en weer. Misschien moeten we dat een keer ook technisch bespreken, want het gaat te ver om het hier uitgebreid te bespreken misschien.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, dat klopt. Ik heb dat ook in de tekst gezet. Het nadeel is inderdaad dat het verkeer een klein beetje omrijdt, maar doordat je de keerboog op rijdt, dus eigenlijk automatisch remt omdat je omhoog rijdt, en automatisch snelheid maakt omdat je naar beneden weer op de wegstrook komt, zal netto gezien het geluid aanzienlijk minder zijn dan dat je voor een verkeerslicht moet remmen en met het nodige gepiep en met het nodige lawaai op moet trekken. Dus je krijgt een veel beter doorlopende flow. Ik heb er ook bij gezegd dat dat effect nog wel nagerekend moet worden. Ik ga er echter van uit, ook omdat je de keerboog daar kan zetten waar je wilt, hij hoeft niet per se in een heel beperkt gebied te staan, dat kan optimaliseren.

De **voorzitter**: Smeets? Nee, oké. Nog een interruptie van de heer Bahar. De heer Bahar heeft het woord.

De heer **Bahar** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Complimenten ook aan de heer Van den Berg om in ieder geval op deze creatieve manier mee te denken of er nog andere oplossingen zijn. Wat ik me wel afvroeg: volgens mij hebben we hier te maken met vier kunstwerken dan, hè, de boog, klopt dat?

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, dat is juist. Het zijn wel smalle kunstwerken en even prijstechnisch: je kunt die keerbogen vrij direct aan de huidige weg leggen, het is maar net met welke snelheid je door de boog wilt, wat je prettig vindt. Als je zegt: 60 km per uur in de boog is hard genoeg, dan kun je het goedkoop houden. Als ik kijk naar de fly-over zoals die gepland is, daar kun je volgens mij met een volle

130 km per uur doorheen knallen. Ja, het gevolg is wel dat die boogstraal, zoals dat heet, heel groot wordt en dat het daardoor duur wordt. Ik geef even in herinnering dat de N261 van Waalwijk naar Tilburg én verbreed én van een hele hoop kunstwerken, inclusief een ingewikkelde knoop bij Waalwijk, voorzien is voor minder dan 80 miljoen euro. Ik kwam even met een voorzichtige, maar wel hoge schatting erop uit, dat dit zo'n 70 tot 80 miljoen euro zou kunnen kosten, maar dat is maar net hoe groot je die boogstralen maakt en welke snelheid je wenselijk vindt, maar gezien het naar boven rijden en weer naar beneden, ook even proefondervindelijk getest, kom ik op een ideale snelheid van 60 km per uur uit, om het goedkoop te houden en de flow goed te houden.

De **voorzitter**: Bahar, tot slot.

De heer **Bahar** (CDA): Dat was inderdaad mijn korte tweede vraag nog, want hij wordt wel verkeerslichtenvrij inderdaad als je het op deze manier zou doen, maar dat de flow, de ruimte die het inneemt, uiteindelijk de prijs is die je betaalt, of het meer of minder gaat kosten. Dat klopt toch?

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, dat klopt, en het zit hem ook ... ik heb ook uitbreidingsmogelijkheden erbij gezet. Je kunt natuurlijk ook nog met dubbele keerbogen werken, dus dat je twee rijstroken erop aanbrengt, of, zoals hier, buiten de keerbogen om het verkeer van rechtsaf leidt, zodat er meer capaciteit op de verwevingen in de kern, zeg maar, van deze keerboogconstructie komt. Dus zo kun je eigenlijk allerlei varianten berekenen, wat een ideale doorstroming geeft. Maar het grootste voordeel is: je kunt nog, na tijd eigenlijk, relatief eenvoudig hier de zaken uitbreiden, aanpassen et cetera.

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg, dit was uw bijdrage? O, nog één interruptie dan, mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Ja voorzitter, nog eventjes. De heer Van Hattum heeft een motie ingediend over thorium, maar de handtekening van de heer Van den Berg staat eronder, dus ik was even verbaasd. Ik dacht: hij gaat er ook nog even over beginnen. Want ik heb nog even een vraag naar aanleiding van die thoriummotie. U had het net over prijstechnisch bij het andere onderwerp. U beschrijft bijna hemelse voordelen, want in combinatie met een beperkte investering van slechts 1 miljard euro gaat u dit voor elkaar krijgen. Maar waarom heeft zich dan tot nu toe nog geen enkele ondernemer gemeld die dat eventjes gaat doen? Geloof de markt hier überhaupt wel in?

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Kijk, weet u wat het probleem is: een kernfysicus die zegt van, ja de huidige kerncentrales zijn uitstekend, dat is een techniek die al helemaal doorontwikkeld is, en het probleem is dat die kerncentrales zo duur zijn. Dat is niet dat die centrales zo duur zijn, die zijn hier vier keer zo duur als die in Zuid-Korea gebouwd worden – me dunkt geen land waarvan je meteen denkt: 'goh, wat is het daar veilig met die burens daar'. Dat zit hem in extreme veiligheidseisen die hier gesteld worden. Dat is ook niet verwonderlijk, want als je kijkt naar de huidige kerncentrales in Doel en Borssele, wij zeggen eigenlijk: wij willen een stap vooruit in veiligheid, eigenlijk een inherente veiligheid. Het voordeel van een thoriumcentrale zijn twee dingen eigenlijk. Je werkt met gesmolten zout en gesmolten zout, dat heeft een smeltpunt van, als ik me niet vergis, rond de 450°C. Dus ontploft dat ding, dan stolt dat

zout en heb je geen enkel probleem. Een meltdown kan niet, want het is op die basis gebouwd eigenlijk, dat is het grote voordeel. Het werkt daarnaast bij atmosferische druk ...

De **voorzitter**: Ik heb de indruk dat het college nu kan stoppen.

De heer **Van den Berg** (PVV): Waardoor je veel goedkoper die dingen kan bouwen. Ik sprak afgelopen zaterdag met...

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg, even. Ik ben onder de indruk van de kennis, maar er was een vraag van mevrouw Meeuwis en als u die wilt beantwoorden, kunnen we denk ik verder.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik ben hem even kwijt, voorzitter ...

De **voorzitter**: Ik sta mevrouw Meeuwis toe om die even te herhalen.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Het was een hele duidelijke vraag. U beschrijft bijna hemelse voordelen, terwijl zich geen enkele ondernemer meldt. U geeft zelf het antwoord waarom ze zich niet melden. Dus waarom komt u hier überhaupt mee, als je gewoon ziet dat het gewoon helemaal niet interessant is voor de markt?

De **voorzitter**: Van den Berg. Graag kort en krachtig.

De heer **Van den Berg** (PVV): Heel simpel: de marktprijs voor elektriciteit is op het moment 3, 4 cent. Kostprijs voor zo'n eerste, eenvoudige centrale, zoals Terrestrial Energy hem bijvoorbeeld ontwikkeld heeft, is 5,5 cent, is markttechnisch niet interessant. Het wordt interessant als het in massa wordt gemaakt, maar nu nog niet. Maar het verdienmodel is ook heel anders, en dat kunt u er ook wel in vinden. Wij zitten gewoon met een startkapitaal wat niet wil. De heer Pauli kan er alles over uitleggen hoe dat werkt, dat heeft hij al talloze malen gedaan. Het is dat vliegwiel dat wij willen zien, want het is inderdaad een heel veelbelovende toekomst.

Amendement A2 – 'Bestuursopdracht arbeidsmigratie uit begroting'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 november 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- de motie Arbeidsmigratie van 20 april jl. in het dictum aangeeft dat GS *'voorafgaand aan de behandeling van de begroting voor 2019 aan Provinciale Staten voorstellen [...] doen over de rol van de provincie als het gaat om de maatschappelijke opgave arbeidsmigratie'*;

overwegende dat:

- er geen sprake is geweest van een voorstel voorafgaand aan de behandeling van de Begroting 2019, maar dat arbeidsmigratie is afgedaan met slechts een Statenmededeling;
- deze Statenmededeling vanwege agenda-technische redenen ook niet informierend of oordeelsvormend door PS is besproken in een themabijeenkomst en hiermee afbreuk is gedaan aan de kaderstellende rol van PS;
- het wenselijk is om voor vrijgeven middelen éérst inhoudelijk debat te voeren over arbeidsmigratie;

besluiten:

bij Ontwerpbesluit I 48/18 B besispunt 5f te schrappen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Joyce Willems-Kardol, PVV Noord-Brabant
Paranka Surminski, Partij voor de Dieren"

Motie M1 – 'Keerboogknooppunt Hooipolder'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 9 november 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende:

- dat met de huidige voorgestelde maatregelen de verkeerslichten bij knooppunt Hooipolder grotendeels blijven staan, zeer tegen de wens van zowel de regio als een meerderheid in Provinciale Staten;

overwegende:

- dat het keerbogenplan door zijn smalle en korte kunstwerken met weefstroken op maaiveldhoogte en enorme flexibiliteit mogelijk een goede en betaalbare oplossing is;
- dat de 'keerbogen' en eventuele uitbreidingen ook in een later stadium toegevoegd kunnen worden;

verzoekt het college:

- in overleg te treden met de regio en Rijkswaterstaat om te bekijken of het Keerboogknooppunt het huidige plan (direct of in een later stadium) aan kan vullen of vervangen, daarbij in acht nemende dat de aanpak niet (te veel) vertraagd mag worden;

en gaat over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

Motie M2 – 'Kansen pakken op weg naar de Thorium Molten Salt Reactor (ThoriumMSR)'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 9 november 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende:

- dat kernenergie een zeer hoge energiedichtheid heeft en op bijzonder weinig oppervlakte heel veel energie kan produceren, 24 uur per dag, 7 dagen in de week;
- dat wind- en zonne-energie een zeer lage energiedichtheid hebben en op bijzonder veel oppervlakte slechts heel weinig energie kan produceren in zeer wisselende hoeveelheden;
- dat de gesmolten zoutreactor-techniek een inherent veilige techniek is (zo is bijvoorbeeld een meltdown fysiek niet mogelijk);
- dat de gesmolten zoutreactor-techniek een bewezen succesvolle techniek is (deze stamt uit de jaren 60, in OakRidge USA is een testmodel gesmolten zoutreactor geruime tijd uitvoerig getest);

overwegende:

- dat met hedendaagse innovatieve technieken de thorium-gesmoltenzoutreactor in de vorm van een dual fluid reactor zelfs in staat zal zijn om volledig cradle-to-cradle te opereren en ook nog eens gestookt kan worden met bestaand kernafval, daarbij geen vervuiling, noch CO₂-emissie veroorzaakt;
- dat dit sterk verbeterde ontwerp ten opzichte van het testmodel in OakRidge nog enig onderzoek vergt, waarbij de provincie Brabant een fantastische rol kan spelen;
- dat door de inherente veiligheid de ThoriumMSR in massaproductie nog een fractie zal kosten van de huidige generatie kerncentrales (waarbij de reactor niet zo duur is, maar de gigantische veiligheidsmaatregelen de prijs enorm opdrijven);
- dat de ThoriumMSR niet alleen ongekennde hoeveelheden elektriciteit kan produceren, onafhankelijk van koelwater, maar ook warmte, proceswarmte, waterstof en andere brandstoffen;
- dat de ThoriumMSR daarnaast zeer belangrijke medische isotopen kan produceren;
- dat een demoreactor volgens verschillende producenten (van verschillende types uitvoeringen) binnen 5 jaar na opdracht gerealiseerd kan worden en bij gebleken succes de bredere uitrol spoedig ter hand genomen kan worden;

- dat de kostprijs van de energie daarmee zodanig laag zal zijn dat de energierekening voor burgers en bedrijven drastisch omlaag kan;
- dat ThoriumMSR volledig vraaggestuurd kan werken en investering in 'slimme netten' en dergelijke drastisch beperkt kunnen worden;
- dat er voor vele duizenden jaren, gemakkelijk voorhanden grondstof voor de ThoriumMSR overal ter wereld beschikbaar is;
- dat indien de demoreactor (kostprijs ca. \$ 250 miljoen + \$ 750 miljoen voor licenties, vergunningen, et cetera) slaagt, dit het begin van een ongekend fraaie toekomst voor de wereld zal betekenen met overal goedkope, betrouwbare en overvloedige energie zonder vervuiling, zonder broeikasgassen en zonder aantasting van het landschap, flora en fauna, uiteindelijk ook vrijwel vrij van olie en gas;

verzoekt het college:

- de kans aan te grijpen om een thorium-onderzoekscentrum in Noord-Brabant te realiseren als innovatief startpunt voor de realisatie van de nieuwe generatie energie-opwekking en hiertoe met de BOM in overleg te treden, waarbij aan het college nadrukkelijk de overweging meegegeven kan worden dat Provinciale Staten de resterende 18,5 miljoen euro uit het energiefonds op deze geweldig veelbelovende toekomst in wenst te zetten.

En gaan over tot de orde van de dag

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant

Horst Oosterveer, 50PLUS"

Motie M14 – 'Proefdiervrije innovaties in Brabant'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 november 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- Brabant, en specifiek de regio Eindhoven, zich profileert op het gebied van innovatie;
- de provincie de ambitie heeft om tot de Europese top van kennis- en innovatieregio's te behoren;
- tegelijkertijd Nederland de ambitie heeft om in 2025 wereldwijd koploper te zijn met innovatieve onderzoeksmethoden zonder dierproeven;
- de provincie geen beleid heeft ten aanzien van dierproeven;
- in Noord-Brabant er al begonnen is met het stimuleren van proefdiervrije innovaties o.a. door TU/e;

overwegende dat:

- Brabant haar portfolio kan verbreden met een stevige proefdiervrije innovatiepoot en daarmee wereldwijd koploper kan worden;
- de expertmeeting 'dierproeven' heel succesvol was en hieruit gebleken is dat de provincie op vele manieren kan bijdragen aan 'proefdiervrij werken' zoals: verbinden door een vervolg te geven op de expertmeeting, aan te sluiten bij Transitie Proefdiervrije Innovatie (TPI), start-ups op dit gebied te ondersteunen, ontmoedigings- of bevoorrechttingsbeleid voeren op stimulering- of vestigingsbeleid, opleidingen betrekken in onderzoek en zelfs op gebied van de intensieve veehouderij;
- uitwerking van een uitvoeringsprogramma in de expertmeeting onderschreven is door genodigden van: Nationaal Comité advies dierproevenbeleid, Leids Universitair Medisch Centrum, Vitromics, Animal Rights, Universitair Medisch Centrum Utrecht, Lifetec group Centrale Commissie dierproeven en Stichting Dierproeven;
- de gedeputeerde op verzoek van de provincie een economisch programma tot en met 2025 schrijft;
- TPI van het ministerie van LNV een aanbod heeft gedaan om dit mede vorm te geven én Pivot Park zelfs mogelijkheden ziet om hierin te participeren;

verzoeken GS om:

- in het economisch programma tot en met 2025 innovatie op dierproefvrij onderzoek mee te nemen dan wel een uitvoeringsprogramma hiervoor op te maken;

en gaan over tot de orde van de dag.

Joyce Willems-Kardol, PVV Noord-Brabant

Paranka Surminski, Partij voor de Dieren

Hagar Roijackers, GroenLinks

Horst Oosterveer, 50PLUS"

Motie M15 – 'Geen Engelstalig onderwijs'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 november 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- het college aanstuurt op 'de internationalisering van het beroepsonderwijs';
- in de beantwoording op de technische vragen over de Begroting het college over de internationalisering van het onderwijs het volgende schrijft: *'De stap naar volledig Engelstalig onderwijs biedt niet alleen nieuw perspectief voor kinderen van kenniswerkers, maar ook voor statushouders en arbeidsmigranten'*;

overwegende dat:

- in artikel 7.1.1. van de Wet educatie en beroepsonderwijs staat: *Het onderwijs wordt gegeven en de examens worden afgenomen in het Nederlands. Een andere taal kan worden gebezigd:*
 - a. *wanneer het onderwijs met betrekking tot die taal betreft, of*
 - b. *indien de specifieke aard, de inrichting of de kwaliteit van het onderwijs dan wel de herkomst van de deelnemers daartoe noodzaakt, overeenkomstig een door het bevoegd gezag vastgestelde gedragscode;*
- volgens een rapport van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) wordt geadviseerd: 'Nederlands, tenzij' en leidt het overschakelen op het Engels als instructietaal in het universitaire onderwijs tot een gemiddelde kwaliteitsdaling van 30 procent;
- volledig Engelstalig onderwijs daarmee een extra drempel binnen het onderwijs zal vormen voor Brabantse studenten;
- volledig Engelstalig onderwijs een fnuikend effect zal hebben op de beheersing van het Nederlands, de taal;

roepen GS op:

om op geen enkele wijze in te zetten op volledig Engelstalig onderwijs in Noord-Brabant;

en gaan over tot de orde van de dag.

Joyce Willems-Kardol, PVV Noord-Brabant"

Motie M16 – 'Brabanders éérs, geen facilitering massa-immigratie'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 november 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat;

- GS van plan zijn om arbeidsmigratie vanuit Midden- en Oost-Europa te faciliteren d.m.v. het oprichten van een bestuurlijke regiegroep en de inzet van regionale tafels;

overwegende dat:

- massa-immigratie in de vorm van arbeidsmigratie vanuit Midden- en Oost-Europa, ook in Noord-Brabant, al voor ontzettend veel problemen heeft gezorgd, zoals verdrukking op de arbeidsmarkt en de huizenmarkt, sociale frictie en massale uitkeringsfraude;

- de provincie zich daarom beter kan inzetten om te zorgen dat Brabanders die aan de kant staan aan het werk worden geholpen.
- de provincie ook beter haar best kan doen om Brabant aantrekkelijker te maken voor andere Nederlandse werknemers. Immers naast de officiële werkloosheid is ook de werkloosheid in brede zin op dit moment nog hoger dan in de periode vlak voor de crisis:
 - het onbenut arbeidspotentieel bestond volgens CBS in het tweede kwartaal van 2018 uit 1,1 miljoen mensen, waarvan een kwart hoogopgeleid;
 - het grootste deel van het onbenut arbeidspotentieel heeft geen betaald werk. Deze groep is relatief vaak laag of middelbaar opgeleid.

roepen GS op:

het faciliteren van nog meer arbeidsmigranten naar Brabant te stoppen;

En gaan over tot de orde van de dag.

Joyce Willems-Kardol, PVV Noord-Brabant”

Motie M27 – ‘Geef het kapitaal terug aan de burger’

”Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 november 2018 ter bespreking van de begroting 2019;

constaterende dat:

- de provinciale immunisatieportefeuille ruim 2,3 miljard euro in omvang is;
- de economie het afgelopen jaar weliswaar groeide, maar de burgers in de portemonnee daar onvoldoende van hebben gemerkt:

‘Zorgwekkend blijft dat de gemiddelde Nederlander de economische bloei amper terugziet in de eigen portemonnee. De lonen strompelen achter de bbp-groei aan. Mede hierdoor valt de consumptie door huishoudens tegen vooral in het afgelopen kwartaal.’ 1

‘De koopbereidheid neemt af in oktober. Deze deelindicator komt uit op 6, tegen 8 in september. Consumenten zijn iets minder positief over hun financiële situatie en zij vinden de tijd minder gunstig voor het doen van grote aankopen.’ 2 3

overwegende dat:

- een overheid zo klein mogelijk moet zijn en zich moet beperken tot de kerntaken;
- het college geen kapitaal moet inzetten op zaken die door de markt worden geregeld;
- groei van de bestedingen van de huishoudens achterblijft⁴, terwijl dergelijke groei juist een positief effect kan hebben op de Brabantse economie;

spreken uit dat:

de middelen uit de Essentportefeuille terug zouden moeten naar de Brabanders, zodat een impuls voor de Brabantse economie ontstaat, en de Brabanders zélf kunnen bepalen waaraan zij het geld willen besteden;

En gaan over tot de orde van de dag.

1. <https://www.volkskrant.nl/economie/hogste-groei-nederlandse-economie-sinds-2007-hoe-lang-kan-dit-nogdoorgaan-~b39f7977/>

2. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/42/consument-minder-positief-in-oktober>

3. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83693NED/table>

4. CPB. Middellange termijnverkenning 2018-2021

Patricia van der Kammen, PVV Noord-Brabant”

Motie M28 – ‘Altijd een volksraadpleging bij gemeentelijke herindeling’

”Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 9 november 2018, behandelend de begroting 2019;

constaterende dat:

- er momenteel diverse gemeentelijke herindelingen in voorbereiding zijn;
- draagvlak een belangrijk criterium is bij de beoordeling van een herindelingsdossier;
- opgelegde herindelingen ingrijpen in de lokale bestuursautonomie;
- gemeentelijke herindelingen een ingrijpende verandering vormen voor burgers;

overwegende dat:

- herindelingen niet van bovenaf opgelegd dienen te worden maar van onderaf moeten worden gedragen;
- volksraadplegingen de meest zuivere metingen zijn van het draagvlak voor een herindeling;

dragen GS op:

- bij gemeentelijke initiatieven tot herindeling de betreffende gemeentes aan te moedigen een volksraadpleging hierover te organiseren en deze proactief te faciliteren;
- bij provinciale besluiten over herindeling voorafgaand aan een besluit een volksraadpleging in alle betrokken gemeentes te organiseren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Patricia van der Kammen, PVV Noord-Brabant”

Motie M28A – ‘Altijd een volksraadpleging bij gemeentelijke herindeling’

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 9 november 2018, behandelend de begroting 2019;

constaterende dat:

- er momenteel diverse gemeentelijke herindelingen in voorbereiding zijn;
- draagvlak een belangrijk criterium is bij de beoordeling van een herindelingsdossier;
- opgelegde herindelingen ingrijpen in de lokale bestuursautonomie;
- gemeentelijke herindelingen een ingrijpende verandering vormen voor burgers;

overwegende dat:

- herindelingen niet van bovenaf opgelegd dienen te worden maar van onderaf moeten worden gedragen;
- volksraadplegingen de meest zuivere metingen zijn van het draagvlak voor een herindeling;

dragen GS op:

- bij gemeentelijke initiatieven tot herindeling de betreffende gemeentes aan te moedigen een volksraadpleging hierover te organiseren en deze proactief te faciliteren;
- bij provinciale besluiten over herindeling voorafgaand aan een besluit een volksraadpleging in alle betrokken gemeentes te organiseren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Patricia van der Kammen, PVV Noord-Brabant

Jan Ockers, Lokaal Brabant”

Motie M29 – ‘Teeltondersteunende voorzieningen’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 november 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- agrariërs last hebben van de beperking in teeltondersteunende voorzieningen op afstand;

roepen GS op:

- om tijdelijke en zogenoemde overige teeltondersteunde voorzieningen overal toe te staan in agrarische gebieden met natuur-en/of landschapswaarden;

- permanente teeltondersteunde voorzieningen en een agrarisch hulpgebouw op afstand mogelijk te maken, ook buiten het bouwblok;
- en gaan over tot de orde van de dag.
Maikel Boon, PVV Noord-Brabant
Louis Roks, PVV Noord-Brabant”

Motie M30 – ‘Onderzoek ontheffing voor opsporing met drones’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 november 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- drugsdumpingen in Noord-Brabant een alsmaar groter probleem vormen;
- de CdK afgelopen mei over criminaliteit in het buitengebied nog het volgende stelde: *‘We moeten veel meer doen en slimmer te werk gaan. Als wij niet ingrijpen en aanpakken worden criminelen de baas’¹*;
- zelfstandige vliegende drones die uitgerust zijn met slimme software (kunstmatige intelligentie) op basis van verzamelde informatie zelf parameters ontwikkelen waardoor hun algoritmes steeds beter worden toegepast (lerende machines);
- deze drones zelfstandig vliegen en dus geen 24 uur, 7 dagen per week aangestuurd hoeven te worden, hetgeen ook geldt voor het bekijken en beoordelen van hun beelden;

overwegende dat:

- het gebruik van drones met (nacht)camera’s en die uitgerust zijn met slimme software, kosteneffectief kan zijn bij het toezichthouden in nader te bepalen specifieke delen van het Brabantse natuur- en buitengebied;
- ontheffingen voor het gebruik van drones in relatief kleine gebieden met een specifiek doel reeds worden verleend;

roepen GS op:

- om onderzoek te doen naar de mogelijkheden om de benodigde ontheffingen te krijgen voor het inzetten van drones in (nader te bepalen delen van het buitengebied in) de provincie Noord-Brabant specifiek t.b.v. preventie en opsporing bij drugsdumpingen en de resultaten hiervan, incl. eventuele bijkomende kosten, zo spoedig mogelijk richting PS te sturen.

En gaan over tot de orde van de dag.

1 <https://www.bndestem.nl/brabant/als-wii-niet-ingrijpen-en-aanpakken-woorden-criminelen-straks-debaas~a9ff3b74c/>

Maikel Boon, PVV Noord-Brabant”

Motie M31 – ‘Onderzoek cameratoezicht in het buitengebied’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 november 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- Brabant landelijk koploper is qua drugsdumpingen;
- uit cijfers blijkt dat er vorig jaar in Brabant op 83 plekken drugsafval is gevonden en dat 2016 en 2017 samen piekjaren waren als het om drugsdumpingen gaat;
- het meeste afval wordt achtergelaten op openbare plekken in de buitengebieden, zoals parkeerplaatsen en verlaten wegen;
- overwegende dat:
- de problematiek van drugsdumpingen hardnekkig is;
- drugsdumpingen tot ernstige milieuverontreiniging kunnen leiden;

- verschillende toezichthoudende organisaties als Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Brabants Landschap aan hebben gegeven dat cameratoezicht een ondersteunend middel kan zijn bij de preventieve en repressieve aanpak van drugsafval;

verzoeken GS:

- om te onderzoeken in welke regio's in het Brabantse buitengebied de inzet van cameratoezicht haalbaar is en kan bijdragen aan preventieve en repressieve aanpak van drugsafval;
- om de eventuele kosten van het plaatsen van camera's in deze specifieke gebieden in kaart te brengen;
- in overleg te treden met o.a. justitie, politie, gemeenten en natuurbeschermingsorganisaties en met hen te bespreken of cameratoezicht in het buitengebied in beleid kan worden gegoten en in hoeverre de provincie hieraan een bijdrage kan leveren;
- de uitkomsten hiervan te rapporteren, zodat PS een afgewogen oordeel kan vellen over de mogelijkheid tot uitbreiding en aanscherping van het (camera)toezicht in bossen en het buitengebied;

en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon, PVV Noord-Brabant"

Motie M32 – 'Terugdraaien versnelling transitie veehouderij'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 november 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- bedrijven al jaren erop zijn ingesteld om in 2028 aan de strengere milieueisen te voldoen;
- door het besluit Versnelling transitie veehouderij één op de tien veehouders onder de armoedegrens komt of noodgedwongen het bedrijf moet sluiten;
- de innovatieve stalsystemen niet op tijd ontwikkeld zullen zijn;
- het niet duidelijk is of de innovatieve stalsystemen daadwerkelijk zullen renderen;
- er een ernstige bezorgdheid is dat de huidige aanpak alleen niche-ontwikkelingen zal faciliteren en geen bijdrage levert aan een brede markttransitie;

overwegende dat:

- de versnelling van de transitie veehouderij het ondernemerschap van veehouders erg moeilijk zo niet onmogelijk maakt;
- de dure investeringen ten koste zullen gaan van dierenwelzijn;
- het meest contraproductieve effect van het voorgenomen beleid het feit is dat duurzame ketenconcepten, zoals 1-Ster Beter Leven, een substantieel volumeverlies zullen laten zien;
- met het voorliggende beleid veehouders in de praktijk gaan kiezen voor luchtwassers, die niet bijdragen aan diervriendelijkheid en/of een gezond stalklimaat;
- veehouderijen groter gaan worden om te overleven;
- dit beleid tot hoge schadeclaims gaat leiden;
- de transitie niet actief stuurt op diervriendelijkheid;
- de regeling niet juridisch waterdicht is;
- de versnelde maatregelen onuitvoerbaar zijn voor de gemeenten¹;

dragen GS op:

- om de versnelling van de transitie veehouderij terug te draaien en Brabantse boeren weer tot 2028 de tijd te geven om aan de strengere emissie-eisen binnen de transitie veehouderij te voldoen;

en gaan over tot de orde van de dag.

¹ <https://www.bndestem.nl/breda/zundert-start-lobby-voor-aanpassing-stikstofeisen-provincie~a89a6322/>

Maikel Boon, PVV Noord-Brabant"

Motie M33 – ‘Oormerken opcenten’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 november 2018 ter bespreking van Statenvoorstel 48/18 begroting 2019;

constaterende dat:

- de inkomsten uit provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting (MRB) voor Noord-Brabant jaarlijks fors meer bedragen dan de uitgaven voor provinciale wegen en fietspaden inclusief uitgaven voor verkeersveiligheid;
- de automobilist door de overheid met haar regels, wetten en belastingen van alle kanten kaalgeplukt wordt (denk de laatste jaren alleen al aan de stapelingen van verhoging van brandstofaccijnzen, de verhoging van de assurantiebelasting, de verhogingen van de bijtellingen, etc.);

overwegende dat:

- de provincie Noord-Brabant veel meer inkomsten aan opcenten MRB ontvangt dan zij vervolgens aan de provinciale wegen en fietspaden inclusief verkeersveiligheidsbeleid besteedt;
- de automobilist geen melkkoe mag zijn;
- het een beleidsmatige provinciale keuze kan zijn het principe te hanteren opbrengsten uit provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting enkel te besteden aan automobilititeit (inclusief fietspaden en verkeersveiligheid);
- het eveneens een beleidsmatige provinciale keuze kan zijn het principe te hanteren dat overschotten uit de opbrengsten uit provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting teruggaan naar de automobilist in de vorm van een tariefverlaging;

besluiten:

- de opbrengsten van de opcenten MRB enkel te besteden aan automobilititeit inclusief fietspaden en verkeersveiligheid (inclusief apparaatskosten voor deze doelen);
- het niet voor dit doel gebruikte deel van deze middelen te verrekenen door het opcententarif van het daaropvolgende jaar te verlagen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Patricia van der Kammen, PVV Noord-Brabant

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M34 – ‘Nieuwe weg Eindhoven-Helmond’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 november 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- de voltooiing van de Ruit noodzakelijk is om de chaos bij Eindhoven, met name bij calamiteiten, op te lossen en omleidingen via Nijmegen (!) en voorbij Roermond (!) tot het verleden te laten behoren;

overwegende dat:

- de procedures voor aanleg van het ontbrekende stuk, de Noord-Oost-Corridor al grotendeels doorlopen zijn;

roepen het college op:

- de realisatie van de Noord-Oost-Corridor met de grootste spoed aan te vangen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M35 – ‘Hele N65 gelijkvloers’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 november 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- het huidige budget van ruim 100 miljoen euro opmerkelijk genoeg kennelijk niet genoeg is om de huidige plannen uit te voeren;

overwegende dat:

- de spoorbak peperduur en overbodig is;
- de Maaiveld+-variant met doorzichtige schermen en het spoor op maaiveldniveau met onderdoorgangen voor auto-, fiets- en wandelverkeer, waarbij vrachtverkeer alleen via de N65 en de Laagstraat het spoor kan kruisen, niet alleen honderden miljoenen euro's goedkoper is, maar qua overlast en leefbaarheid ook nog eens veel beter;

roepen het college op:

- om uit te zoeken waarom de hele N261 voor aanzienlijk minder geheel verbouwd kon worden en in Vught een relatief eenvoudige ombouw voor dat geld niet te realiseren zou zijn en de Staten van de uitkomst op de hoogte te stellen en;
- met het Rijk en de gemeente Vught in overleg te treden om de ombouw van alle nu nog van verkeerslichten voorziene kruisingen op de N65 tot ongelijkvloerse kruisingen te realiseren en dit eventueel te financieren met het voordeel dat behaald wordt door de spoorbak in Vught te schrappen en te vervangen door de Maaiveld+-variant;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

Motie M36 – 'Inhaalverbod vrachtwagens'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 november 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- inhalende vrachtwagens een factor zijn in het ontstaan van congestie op wegen met 2x2 rijbanen;
- inhalende vrachtwagens een bron van ergernis zijn, mogelijk leidend tot agressiever rijgedrag van automobilisten;

overwegende dat:

- congestie op veel Brabantse snelwegen een groot en toenemend probleem is;

roepen het college op:

- op alle 2x 2-baans provinciale wegen een inhaalverbod voor vrachtwagens in te stellen van 6 tot 19 uur;
- met wegbeheerders in gesprek te gaan om ook op andere wegen met 2x2 rijbanen in Noord-Brabant een inhaalverbod in te stellen;
- indien door gevaar door colonnevorming van vrachtwagens een dergelijk verbod onwenselijk is, te kijken naar een dynamisch inhaalverbod, zoals dit in Duitsland al sinds jaar en dag gangbaar is;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

Motie M37 – 'Geen zonneakkers op landbouwgrond'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 november 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- er in Noord-Brabant een run gaande is op landbouwgrond voor plaatsing van zonnepanelen;
- de BOM recent in het nieuws kwam met deelname aan een 5 hectare groot park bij Veghel op agrarische grond;

overwegende dat:

- er meer dan voldoende daken zijn waar zonnepanelen geplaatst kunnen worden;

- er vanuit Duitsland alarmerende berichten zijn over lood- en cadmiumlekkende zonnepanelen, met kans op ernstige vervuiling door zware metalen;
- gras veel minder goed of zelfs helemaal niet meer groeit onder zonnepanelenvelden, deze hierdoor dramatisch aan biodiversiteit verliezen;
- doordat gras nauwelijks meer groeit er aanzienlijk minder stikstof én CO₂ (naast water dé voeding voor gras) uit de lucht gehaald wordt en het dus een negatieve uitwerking heeft op de door het college gewenste CO₂- en stikstofgehalte;

roepen het college op:

- geen plaatsing van zonnepanelen op landbouwgrond toe te staan, dan wel gemeenten op te roepen geen plaatsing van zonnepanelen op landbouwgrond toe te staan, zeker zolang er voldoende daken beschikbaar zijn;

en

- per direct lood- en cadmiumhoudende zonnepanelen te verbieden voor projecten waarin de provincie direct of indirect in participeert;
- gemeenten te waarschuwen voor de risico's met deze panelen en te wijzen op het biodiversiteits-, stikstof- en CO₂-effect door verminderde groei van vegetatie;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

Motie M38 – 'Stop klimaatargument, heroverweeg beleid'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 november 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- het aanstaande klimaatakkoord vele honderden miljarden euro's gaat kosten en een niet-meetbare theoretische 0,00027°C temperatuurdemping geeft of zelfs nog minder¹;
- dit zelfs geëxtrapoleerd naar de hele wereld hooguit honderdsten van graden scheelt (0,00027 / 0,35% = ~0,077 graden Celsius) tegen 'beyond astronomical costs' (Bill Gates);
- dat alle toezeggingen bij het klimaatakkoord van Parijs vanuit de hele wereld en doorgetrokken tot het jaar 2100, tegen een geschatte \$ 120.000.000.000.000 kosten, slechts maximaal 0,17°C demping opleveren in het jaar 2100 (Bjorn Lomborg);

overwegende:

- dat, gezien de constatering, het huidige energie- en klimaatbeleid niet alleen onvoorstelbaar duur is, maar ook geen enkel significant nut heeft;
- dat, gezien de constatering, het gebruik van het argument dat de huidige beleidsmaatregelen op energie- en klimaatgebied iets zouden doen tegen verdere opwarming van de aarde feitelijk onjuist en daarmee misleidend is;

verzoekt het college:

- het 'klimaatargument' (tegengaan van de opwarming van de aarde / klimaatverandering) niet meer te gebruiken bij het huidige beleid, beleidsstukken en communicatie omtrent energie(transitie), duurzaamheid en klimaat;
- het huidige klimaat- en energiebeleid te heroverwegen en daarbij nadrukkelijk te kijken naar oplossingen die wél perspectief bieden voor een goedkope, schone, veilige en betrouwbare energievoorziening tot in de verre toekomst';

en gaat over tot de orde van de dag.

¹ Berekening Marcel Crok op basis van cijfers Staatssecretaris Dijkema in hoger beroep Urgendazaak, opvallend goed overeenkomend met bevindingen van De Groene Rekenkamer en Bjorn Lomborg (Copenhagen Consensus) indien beleid en kosten geëxtrapoleerd worden naar wereldschaal.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

De **voorzitter**: Oké. Ik dank de heer Van den Berg voor zijn bijdrage. De plaatjes zijn nu ook op iBabs te vinden. Dan gaan we nu door met de fractie van D66. Mevrouw Dingemans heeft het woord.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. De fractie van D66 ziet de begroting vooral als een financiële vertaling van de perspectiefnota naar prestaties en daarvoor benodigde financiële middelen. Daarom sta ik hier vandaag in plaats van onze fractievoorzitter. En om uw hersens een beetje in beweging te houden vanmiddag, hebben we een prijsvraag bedacht. Voor diegene die exact kan raden, en dat zo snel mogelijk bij ons meldt, hoe vaak ik het woord ‘gezond’, of in samenstelling, noem, hebben we na afloop als fractie een leuke prijs. Antwoorden kunnen papierloos, digitaal, naar d66@brabant.nl, en zoals u kunt horen, kan ik zelf ook wel wat gezondheid gebruiken – die telt overigens niet mee.

De inbreng van D66 beslaat vandaag drie onderwerpen: gezonde lucht, gezonde mensen en een gezonde bodem. Dat zijn er dus alvast drie. Maar we blikken eerst even terug naar de perspectiefnota, het begin van onze beleids- en planning-en-controlcyclus. In die perspectiefnota hebben Provinciale Staten het college twee bestuursopdrachten gegeven, op voordracht van het college zelf. Het is jammer dat we nu al moeten lezen dat er vertraging optreedt in de uitvoering, zowel op het gebied van het Interbestuurlijk Programma als bij de regiodeals. Onze vraag aan de betreffende gedeputeerde zou dan ook zijn: hebben we hier iets laten liggen, of is de vertraging buiten ons om ontstaan?

Gelukkig ligt de tweede bestuursopdracht – het opstellen van een nieuwe Energieagenda tot 2030 – wel netjes op schema, en dat ondanks de krappe ambtelijke bezetting van het Energieteam. Want wij merken dat iedereen op dit moment naar de provincie kijkt voor kennis en ervaring en vinden het daarom van groot belang dat er structureel goede, deskundige mensen bij de provincie beschikbaar zijn voor dit onderwerp. We zien de nadere uitwerking en besluitvorming over de Energieagenda dit jaar met belangstelling, maar ook met ongeduld tegemoet.

Voorzitter, dan naar het inhoudelijke deel van onze bijdrage. Zoals aangekondigd, staat het woord ‘gezondheid’ daarbij centraal.

Te beginnen met gezonde lucht: iedere Brabander heeft recht op gezonde lucht. D66 constateert dat verschillende gemeenten daar verschillende uitdagingen in hebben en sommige gemeenten te beperkte kennis of capaciteit hebben om hier goed op in te spelen. Wij vinden het onderwerp zo belangrijk dat praktische beperkingen een effectieve aanpak niet in de weg mogen staan. We stellen daarom voor dat de provincie een expertisecentrum gezondheid opricht voor advies en hulp aan gemeenten. Dat voorstel laten we graag verder uitwerken bij de totstandkoming van de Omgevingswet, waarin ook een omgevingsloket is opgenomen, want net als Brabant Advies en Brabant Kennis zien wij uitgelezen kansen voor het onderwerp gezondheid in de Omgevingsvisie.

D66 kreeg in 2017 unanieme steun van deze Staten voor een tijdelijk moratorium op geitenhouderijen. Aanleiding was een rapport van het RIVM, waaruit bleek dat mensen die binnen een straal van 2 km van een geitenhouderij wonen, een verhoogde kans hebben op longontsteking. De gezondheid van boeren en hun directe omgeving was mogelijk in gevaar. Zolang dit moratorium van kracht is, vinden we het onwenselijk dat individuele Brabantse gemeenten, zoals Meijerijstad, daarvan willen afwijken, want de Q-koorts-epidemie heeft ons geleerd dat het belangrijk is om kennis over mogelijke gezondheidsrisico’s in een vroeg stadium te delen. De stichting Q-support heeft op 1 oktober dit jaar een kleiner takenpakket gekregen en de Nationale Ombudsman adviseert om de aandacht voor het onderwerp en de activiteiten rondom Q-koorts voort te zetten, met name rondom de kenniscentra, de begeleiding van Q-koortspatiënten en het bevorderen van medisch onderzoek naar Q-koorts. In diverse gemeenten nam D66 samen met andere fracties al het initiatief voor de begeleiding van patiënten, om die zorgvuldig vorm te geven. Vandaag stellen we, samen met een aantal andere fracties, voor om een bedrag van 100.000 euro nu al

beschikbaar te stellen, om in lijn met de aanbevelingen van de Ombudsman te investeren in een meerjarige studie naar Q-koorts bij kinderen. Voor deze zieke kinderen en hun ouders biedt deze studie voorlopig de enige kans om meer te leren over deze ziekte en hopelijk biedt het onderzoek een kans op perspectief en op genezing. Het is mooi dat we als politiek hier iets tastbaars kunnen doen, want onze provincie heeft belang bij kennisontwikkeling op het gebied van infectieziekten. Daarom willen wij met dit amendement de Stichting Q-support extra financiële armslag geven voor een dergelijk onderzoek.

Voorzitter. In 2016 riep de D66-fractie op om het toezicht en de handhaving van de intensieve veehouderij te intensiveren, door binnen twee jaar alle bedrijven door de omgevingsdiensten te laten bezoeken. Hierdoor kon er snel zicht komen op knelpunten en konden die ook meteen worden aangepakt. Daarna riepen de Staten in verschillende bijeenkomsten op om meer aan elektronische monitoring te doen, een stap in de richting van meer gericht controleren. Maar nog steeds worden ondernemers onnodig gecontroleerd; al die erfbetreders kosten de ondernemer onnodig veel tijd en de maatschappij onnodig veel geld. Daarom zou D66 graag zien dat we meer nog individuele ondernemers gericht gaan controleren, en dat kan door de kansen van data meer te benutten, uiteraard binnen de grenzen van de privacywetgeving. We vragen het college om een pilot te starten, onder regie van de provincie of een waterschap. Een pilot die erop gericht is om op basis van beschikbare data bedrijven te selecteren en dan het overtredingsrisico in te schatten. Dus risicogericht toezicht houden, waarbij data gebruikt worden als selectie criterium. Die pilot is wat ons betreft een succes wanneer overtreders sneller worden gepakt en andere ondernemers niet meer te maken krijgen met onnodige erfbetreders. We dienen samen met andere fracties een motie in om zo'n pilot volgend jaar mogelijk te maken.

Dan kom ik nu bij het uiteindelijke doel: gezonde Brabanders. Tot ons genoegen komen we het woord 'gezondheid' al in een aantal hoofdstukken tegen: Ruimte, Natuur, Cultuur & Samenleving. Maar ook voor het hoofdstuk Mobiliteit zien wij een hele duidelijke link met gezondheid. We vragen deze bestuursperiode niet voor niks al voortdurend aandacht voor de fiets, als alternatief voor het gebruik van de auto. Fietsen is niet alleen gezond voor de sporter of de recreant, maar ook voor de forens. Het college zet dan ook stevig in op de realisatie van een snelfietsroutenetwerk tussen de Brabantse steden. Wat D66 betreft kan dat niet snel genoeg gaan. Naast het aanleggen van nieuwe snelfietspaden en het opwaarderen van bestaande fietspaden, zien wij ook kansen voor het mogelijk optimaliseren van fietspaden en natuurlijk voor het 'verLEDden'.

De **voorzitter**: Interruptie Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. D66 gaf aan, al bij aanvang van het betoog, dat de woordvoerder Financiën het woord voert omdat het met name om financiële onderwerpen gaat. Dus miste ik eigenlijk bij de introductie, niet de drieslag, maar de vierslag, want ik miste de gezonde portemonnee. Met welke uitgaven en inkomsten wil de D66-fractie alle ambities rondom gezondheid die u net noemde, gaan betalen, zodat de Brabander ook een gezonde portemonnee kan overhouden?

De **voorzitter**: Dingemans. Ik telde twee keer 'gezondheid', maar die tellen geloof ik niet mee. Gaat uw gang.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ja, dat vind ik ook, die tellen we niet mee. Maar wel een interessante vraag en volgens mij moeten we het daar de komende bestuursperiode ook zeker over hebben. Als u heel even wacht, kom ik daar in mijn bijdrage ook zeker op terug. Maar het feit dat het college schoon oplevert, en wat mij betreft ook een gezonde begroting laat zien, is daar wat mij betreft een onderdeel van.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, ik wil toch graag van u iets verder vooruit kijken: welke gezonde keuzes u gaat maken op financieel gebied, rekening houdend met de begrotingsontwikkelingen zoals die nu meerjarig in deze begroting staan.

De **voorzitter**: Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ja, wij treffen in de passages die u vandaag eerder aanhaalde toch een heel aantal hele gezonde keuzes aan. Ik ga direct nog iets zeggen over circulaire economie, dat is wat mij betreft gezonde economie, en dat moet u toch zeker aanspreken. Als u het goed vindt, ga ik verder.

Naast het faciliteren van de fiets, waar we het al even over hadden, moeten we, geheel in lijn met de door gedeputeerde Van der Maat voorgestelde OV-visie, investeren in ketenmobiliteit, het wisselen van vervoermiddel: of dat nu trein, auto, hyperloop of fiets is. Aansluiting is de kern van het succes en een volgende stap wat D66 betreft is om snelfietspaden beter te laten aansluiten tussen bijvoorbeeld busstations, transferia, carpoolplaatsen en P+R-plaatsen. D66 wil steden en dorpen die auto's uit hun centrum willen weren, helpen om de bestaande P+R-faciliteiten te verrijken door de fiets toe te voegen. Mensen kunnen op zo'n P+R-plek dan hun auto laten staan en overstappen op de fiets. We zien hiervan al mooie voorbeelden in Den Bosch en in Eindhoven. De eerste bevindingen zijn positief en we weten dat er meer Brabantse gemeenten zijn die belangstelling hebben. We zouden graag zien dat het college via het bestuurlijk overleg de belangstelling inventariseert en helpt bij het onderzoeken van de mogelijkheden en eventuele financieringsbehoefte. D66 roept het college ook op om daarbij commerciële partijen te betrekken en volgend jaar willen we graag het aantal locaties uitbreiden naar ook middelgrote steden, zodat nog meer Brabanders gebruik kunnen maken van de fiets.

Nu we het toch over mobiliteit en samenwerken hebben: de Brabantse Health Deal, die tegenwoordig Gezonde Brabander heet. Dit is wat D66 betreft een heel geschikt vehikel om regionaal concrete projecten op te zetten om Brabant gezonder en vitaler te maken. Maar de afhankelijkheid van die samenwerkingspartners zorgt helaas wel voor vertraging, een typisch geval van 'alleen ga je sneller, maar samen kom je verder'. D66 zou graag zien dat het college dit onderwerp met nog meer ambitie oppakt, want de provincie kan een belangrijke bijdrage leveren aan een gezonder Brabant. Gezondheid mag wat D66 betreft niet meer als zelfstandige ambitie ontbreken op de Brabantse agenda.

We noemden al gezonde lucht en gezonde mensen. Daarbij hoort ook gezond wonen in een gezonde omgeving. Factoren als bodem, water, lucht en natuur zijn van invloed op de leefomgeving. Voor gezondheid speelt de fysieke leefomgeving een sleutelrol.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, leuk om het over gezondheid te hebben hè? Eigenlijk is dat een van de basisbehoeften van mensen, gezond, een gezond leven. GroenLinks heeft in de vorige Statenperiode al heel erg aan het prille begin, heb ik namens GroenLinks voorgesteld om bij alle Statenvoorstellen een paragraaf 'Gezondheid' op te nemen. Ik werd toen finaal uitgelachen, vooral door de VVD, die vonden dat niet nodig. Dat is even een stukje geschiedenis. Maar ik hoor dat u het belangrijk vindt dat economie et cetera, alles moet maar doorgaan, én we moeten gezond blijven én we moeten 'dit' én we moeten 'dat'. Welke keuzes maakt u en hoe kunt u nu verkopen dat met een steeds groter wordende economie, meer wegen, meer auto's, projectje-Van den Berg net, de Brabanders gezond kunnen blijven, met mestfabrieken op industrieterreinen et cetera? Ik snap niet wat u precies wilt.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): U hoorde mij geen pleidooi houden voor een grotere economie, maar vooral voor een gezondere, duurzame en circulaire economie, waarbij, wat ik net wilde zeggen, ook de kansen rondom het gezonde leefklimaat ook weer allerlei kansen bieden voor de economie. Maar de economie staat daarin wat ons betreft niet centraal, maar is een vehikel om te zorgen dat we allemaal gezonder worden.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus ten tweeden male.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): En wilt u dus nu ook dan – dat hoor ik u eigenlijk zeggen – dat bij ieder voorstel de gezondheid als aparte paragraaf wordt opgenomen, net zoals wij dat acht jaar geleden wilden?

De **voorzitter**: Uw vraag was duidelijk. Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ik was er vorige Statenperiode natuurlijk nog niet bij, maar ik vind het een interessante gedachte. Laten we daar nog eens verder over praten.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Projectje-Van den Berg, voorzitter. Weet u wat ik graag als projectje-Van den Berg zou willen hebben? Dat is iets van vijftien thoriumcentrales verspreid over Brabant, waarmee wij ook helemaal schone brandstoffen kunnen maken, auto's geluidloos kunnen laten rijden over die mooie keerboog. En u heeft het voor elkaar, en het kan ook echt allemaal binnen tien, vijftien jaar. En dan vind ik het zo jammer dat er een motie van D66 in dit geval komt om dat totaal te blokkeren, ook maar enig onderzoek daarnaar, van: uh, het strandt, we doen het niet. Zo jammer. Sta daar een beetje voor open en we kunnen zoveel verder komen.

De **voorzitter**: Van der Wel. U wilt reageren. Volgens mij werd er een opmerking richting D66 gemaakt, niet richting GroenLinks, als ik goed geluisterd had. Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. De bijdrage tot zover van D66, mevrouw Dingemans suggereert dus dat je in de keuze die wij als provincie maken, kunt kiezen voor keuzes die neutraal zijn, die de gezondheid bevorderen, maar ook die de gezondheid verslechteren. Er zijn toch heel wat Statenvoorstellen langsgekomen afgelopen vier jaar, daar zat u bij. Op welk moment had u nu het gevoel dat u zegt: nu moet ik naar voren treden en zeggen: 'maar college, wat u nu voorstelt, daar worden mensen ongezonder van'? Heeft u daar een voorbeeld van?

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ik wilde juist aan u een voorbeeld vragen, want volgens mij hebben wij bij heel veel Statenvoorstellen aangedrongen om de passage 'Gezondheid' juist extra te benadrukken, maar misschien heeft u een voorbeeld?

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Nou, voorzitter, mevrouw Klitsie werd geprezen om haar inzet voor met name gezondheid, dat staat buiten kijf. Alleen, ik heb in die besluiten eigenlijk zo weinig gemerkt van die invloed van u over gezondheid, wat we nou daadwerkelijk doen om de gezondheid met het beleid beter te maken, om paal en perk te stellen bijvoorbeeld aan uitstoot van veehouderijen, om te zorgen dat er meer gezondheid is, om te zorgen dat er minder auto's de weg op gaan, zodat er minder wordt uitgestoten, zodat de mensen gezonder kunnen worden. Maar ik heb u daar zo weinig over gehoord.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans tot slot.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Volgens mij was D66 de partij die zorgde voor het moratorium op de geitenhouderijen. Dat heeft overigens mevrouw Klitsie geregeld, en ik zie het als een eer dat wij die lijn van haar voortzetten.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel.

4 juni was het Klimaatmanifest, dat was niet alleen opgesteld om Brabant klimaatneutraal te maken, maar ook weer om die Brabantse leefomgeving gezonder te maken. We willen daarom ook vaart maken met de energietransitie en initiatieven vanuit de Brabantse samenleving zoveel mogelijk ondersteunen. Dus als Brabanders, zoals in Heusden, bereid zijn om te investeren in het aardgasvrij maken van hun woonwijk, dan wil D66 dat hun gemeente en de provincie daar actief aan bijdragen, indien nodig ook met de financiering. De motie van D66 bij de behandeling van de perspectiefnota om extra geld vrij te maken voor aardgasvrije wijken, werd dan ook in ruime meerderheid aangenomen.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Ik zal niet te lang bij energie stilstaan, omdat we daar toch nog op terechtkomen, maar over twee dingetjes heb ik wel even een vraag. Boegbeeld en kernfysicus van D66 Jan Terlouw, die zegt: de gevaren van klimaatverandering zijn veel groter dan die van kernenergie. En mijn vraag is even hoe de Brabantse fractie daartegenover staat. En een andere vraag inzake het aardgasvrij. We zien een voorbeeld in Rijen, waar een kippenhouderij een biomassacentrale neer gaat zetten met extreem vervuilende houtstook en weet-ik-veel-wat-voor rotzooi er allemaal in gaat. Daar wordt een warmtenet aan vastgelegd en daarvoor wordt het superschone gas, wat je uit de hele wereld kan halen, weggehaald. Dus we gaan de lucht enorm vervuilen, we gaan 100 miljoen misschien wel weggooien, en we zijn van het aardgas af. Is dat wat u voor ogen heeft: dergelijk ... ik kan het niet anders noemen dan krankzinnig beleid?

De **voorzitter**: Ik wil mevrouw Dingemans uiteraard de gelegenheid geven om daarop in te gaan, maar zoals u zelf al aankondigde: binnenkort, op een ander moment, is er buitengewoon veel gelegenheid om over de Energieagenda te discussiëren. Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dat wilde ik eigenlijk ook voorstellen, want ik ken het dossier niet, dus dan stel ik voor dat we daar op een later moment ...

De **voorzitter**: Van den Berg tot slot.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter, via u. In het licht van de motie over kernenergie die er is, wil ik wel heel graag weten hoe u kijkt naar de opmerking van Jan Terlouw, dat de gevaren van klimaatverandering veel groter zijn dan die van kernenergie en hoe het dan bestaat dat u uitgerekend dan met zo'n motie komt.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Volgens mij heeft Jan Terlouw nog veel meer verstandige dingen gezegd op dat moment en trekt u dat nu een beetje uit zijn context.

De **voorzitter**: Kunnen we nu niet nagaan. We gaan verder. Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ja, ik was dus aan het vertellen dat we graag willen dat gemeenten zoveel mogelijk inwoners stimuleren en dat we ook zoveel mogelijk gemeenten willen stimuleren om volgend jaar alsnog een aanvraag te doen bij het Rijk. We hebben daar ook een motie voor ingediend. Dan de bodem ...

De **voorzitter**: Interruptie Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, nog even over het klimaat. Ontzettend prima dat u de motie kernenergie heeft ingediend, want het vraagt om keuzes te maken, het vraagt om keuzes dat wij eventuele kerncentrales niet alleen maar in Groningen neerzetten, maar dat wij ook verantwoordelijkheid nemen om in Brabant een kerncentrale neer te zetten. Prima om dat aan de Staten voor te leggen. Maar wat ik wel zou willen, als u kiest voor geen kerncentrale, dat u dan ook aangeeft dat in elke hoek, in elk nimby-gedeelte van Brabant, dan wel windmolens komen te staan, wel zonnepanelen komen te staan. Want dat zou dan ook een keuze zijn als u voor deze motie zou stemmen. Bent u dat met mij eens, mevrouw Dingemans?

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ja, als je niet kiest voor kernenergie en je hebt die enorme energieopgave waar we mee te maken hebben, dan moeten we voor andere dingen kiezen, maar volgens mij hoorde ik u nog niet warmtekracht noemen, getijdestroming, en er zijn nog allerlei andere vormen van energieopwekking, en dan hebben we het nog niet eens over energiebesparing gehad. Dus volgens mij hebben we nog een heel mandje aan maatregelen, los van kernenergie, die we nog in het uitvoeringsprogramma verder kunnen uitwerken.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen tot slot.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, er zit inderdaad nog veel in het mandje, omdat van de doelstellingen deze periode rondom energiebesparing nou nog niet echt alle doelstellingen gehaald zijn, dus dat begrijp ik, dat er nog veel in het mandje zit. Maar u wilde ook die snelheid hebben, en die snelheid zou betekenen, als we dat willen opschalen, dat we heel snel die windmolens en die zonnepanelen, die honderden, overal in Brabant neerzetten. Dus als u vraagt om een keuze, vraag ik ook aan u de keuze. U bent dus vóór die vele honderden windmolens in Brabant?

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ik had niet verwacht dat ik het ooit zou zeggen, maar wat mij betreft gas op de plank met windenergie, zonne-energie en alle andere vormen van duurzame energie.

De **voorzitter**: Oké. Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dan de bodem.

Een gezonde bodem is een randvoorwaarde voor een gezond leven; in en boven de grond. Een gezonde bodem heeft geen kunstmest nodig. We zijn daarom blij om te lezen dat het college wil bevorderen dat natuurlijke mest een bruikbare grondstof wordt voor akker- en tuinbouw, zodat op den duur minder kunstmest nodig is. Maar D66 gaat als progressieve partij graag een stap verder: Wij willen toewerken naar een kunstmestvrij Brabant. Laten we de komende tijd onderzoeken hoe ver we het kunstmest kunnen terugdringen. In Gelderland loopt op dit moment al een pilot waarbij wordt afgeweken van de Europese verplichting om kunstmest te gebruiken. Die experimenteerruimte willen we in Brabant ook. We roepen het college daarom op om een pilot hier te organiseren.

Voorzitter. Zoals u weet, zijn insecten essentieel voor die gezonde bodem. We hebben in de Staten in het verleden geld vrijgemaakt voor impulsprogramma's, vooral voor bijen. Lerend van die ervaring, kiezen we bij D66 liever voor fundamenteel bodembeheer in plaats van tijdelijke impulsmaatregelen. Dat gaat verder dan alleen de zorg voor insecten. Daar hebben we ook de hulp van de boeren bij nodig, want zij zijn de belangrijkste bodembezitters en -beheerders. Zij zijn deel van de oplossing. D66 wil streven naar een stijging van 1% organische stof in de bodem; 1% lijkt een hele kleine stap, maar geeft een enorme boost aan de bodembiodiversiteit.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. U wilt stijging van de organische stoffen in de bodem. Nu is het zo, als je gras hebt: CO₂ wordt uit de lucht gehaald, de C gaat in de bodem, de O₂ de lucht in, oftewel: daarmee wordt die koolstof, de organische stoffen, ook stikstof wordt opgenomen. Als u dat vol gaat plampen met uw zonnepanelenvelden, dan gaat alles daaronder hartstikke dood. De biodiversiteit is weg, maar er wordt ook geen koolstof meer opgenomen. Alles gaat hartstikke dood. In China hebben ze zelfs zonnepanelen op het water drijven ...

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van den Berg** (PVV): Hoe rijmt dat zich met elkaar, of wilt u meegaan in onze motie om in ieder geval geen zonnepanelen meer op akkers te zetten? Wij hebben ze liever helemaal niet, maar als het dan toch moet, op daken. Kunt u daar in komen? Want u helpt uw eigen ideeën hier om zeep met zonneweides.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel voor de vraag. Wat ons betreft beginnen we met het volleggen van daken. Dan hebben we volgens mij ook nog heel veel braakliggende terreinen in Brabant waar we iets mee kunnen, dan hebben we ook nog allerlei andere gebieden waar we zonnepanelen kunnen leggen en daarna hebben we ook nog landbouwgrond en natuurground. Dus laten we het vooral in die volgorde gaan aanleggen.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, via u. Dus u vindt het ook geen goed idee wat er in Veghel gebeurt, waar met provinciaal geld door de BOM op agrarische grond 5 ha zonnepanelen wordt gerealiseerd op dit moment? Bent u het met mij eens dat dat veel beter op het dak van de Mars kan?

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): In dit geval vind ik het niet. Ze hebben volgens mij daar de goede keuze gemaakt door het daar wel op landbouwgrond te leggen. Het gaat er mij om dat we die afweging goed maken.

De **voorzitter**: Ja. Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel.

We lezen in het programma Natuur dat er geld is gereserveerd voor diverse projecten rond de bodembiodiversiteit. De vraag die wij hebben aan de gedeputeerde is of dat geld inmiddels wordt uitgegeven en of hij iets kan vertellen over het soort projecten waarbij dat gebeurt.

Een andere bedreiging voor de bodem zijn de extreme weersomstandigheden. Daarom moeten we nu zoeken naar manieren om de Brabantse bodem bestendig te maken tegen klimaatverandering. Er is al veel onderzoek gedaan naar gewassen die minder gevoelig zijn voor nat- en droogteschade; vaak gebeurde dat op initiatief van de provincie. Het planten van dit soort gewassen heeft bovendien een positief effect op die bodemstructuur. Daarom wil D66 in het Brabantse landschap meer ruimte creëren voor het verbouwen van nieuwe gewassen die duurzaam geteeld worden, beter bestand zijn tegen extreme weersomstandigheden en meer eiwitten bevatten. Want het ziet ernaar uit dat ons voedselpatroon op termijn gaat veranderen en daarmee ook de vraag naar bepaalde gewassen. Het 'We are food'-programma heeft laten zien wat er mogelijk én lekker is. We willen agrarische ondernemers helpen die de overgang naar de nieuwe gewassen willen maken. Voor stoppende boeren kan dit ook kansen bieden, door grond beschikbaar te stellen als fieldlab. De positieve energie rondom dit onderwerp schept enorme kansen om een onomkeerbare stap voorwaarts te zetten in de eiwittransitie. We dienen een amendement in om binnen het 'We are Food'-programma komend jaar ook nog een extra themamaand over dit onderwerp te organiseren.

Alleen als we nu slimmer omgaan met de bodem en met onze grondstoffen, kunnen we ook in de toekomst nog welvarend leven in een gezonde regio, met een duurzame en gezonde economie. D66 wil daarom de transitie naar de circulaire economie prioriteit geven. We zijn dan ook blij om in de begroting te lezen dat wordt gewerkt aan het versnellen van deze ontwikkeling en we vinden dat we in Brabant zo snel mogelijk moeten overgaan op circulaire economie, zoals het in het rijksbrede programma 'Nederland Circulair in 2050' als ambitie is opgenomen.

Afgelopen jaren heeft onze fractie verschillende ondernemers bezocht die al ver zijn in de ontwikkeling van circulaire oplossingen. Ondanks alle aandacht voor het onderwerp in dit huis, voelde toch een deel van deze ondernemers zich niet altijd in voldoende mate gehoord, gesteund en gewaardeerd door de provincie. En dat is jammer, want juist deze ondernemers zijn de koplopers die we nodig hebben. Wat kan het college extra doen om deze ondernemers te ondersteunen?

Voorzitter. Gezondheid is een belangrijke factor die bepaalt hoe veerkrachtig iemand is. D66 streeft naar een samenleving waarin iedereen die dat wil, kan meedenken, meepraten en meedoen. We zagen hier bij de Dutch Design Week een mooi concreet voorbeeld van, in de vorm van 'bepaaltbakken'. Goed om te zien dat designers op deze manier vorm geven aan een democratisch proces. De rijksoverheid kent

hiervoor een ander hulpmiddel, namelijk internetconsultatie. Aan de hand van concrete vragen kunnen inwoners, bedrijven en instellingen suggesties doen om de kwaliteit en uitvoerbaarheid van overheidsvoorstellen te verbeteren. Internetconsultatie vergroot de transparantie van het proces, de mogelijkheid voor publieke participatie en de kwaliteit van wetgeving. D66 wil graag een Brabantse variant op deze internetconsultatie organiseren; waarbij inwoners actief worden benaderd, bijvoorbeeld via mail, Facebook of andere social media. En de internetconsultatie wordt ingezet bij de voorbereiding van een concreet Statenvoorstel. We zouden graag zien dat er zelfs vijf Statenvoorstellen volgend jaar via deze manier worden voorgelegd aan de Brabanders. We dienen een motie in om dit mogelijk te maken.

De **voorzitter**: Interruptie Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, we horen de motie, en dit is de eerste keer en hopelijk ook de laatste keer dat ik toch even verwijs naar het bestuursakkoord, waar we vier jaar lang de tijd hebben om burgers te betrekken met experimenten om de besluitvorming te beïnvloeden. Dus wat u eigenlijk zegt met deze motie: we hebben vier jaar lang gewerkt aan het betrekken van burgers bij de besluitvorming, dat is niet gelukt, dus laten we er nog maar een jaartje aanplakken. Is dat de reden waarom u nou daadwerkelijk deze motie wilt indienen?

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Nee, dat is niet de reden dat we deze motie indienen. De reden is dat we een nieuwe mogelijkheid zien, een vervolgstap op de participatie die we de afgelopen jaren al hebben ingezet, die volgens mij ook bij een aantal programma's nu concreet loopt. Maar we zien het als een nieuwe mogelijkheid om via social media bijvoorbeeld nóg actiever nieuwe spelers aan tafel te krijgen met nieuwe meningen, en daarmee de transparantie van het proces gewoon te verbeteren.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Internet bestond volgens mij aan het begin van onze bestuursperiode ook. Maar in de afgelopen bestuursperiode zegt u dus daadwerkelijk ook dat er op verschillende manieren al is geëxperimenteerd, dus waarom dan nog een keer vijf experimenten? Zou u dan ook wellicht al de experimenten die in de afgelopen periode hebben plaatsgevonden eens even kunnen noemen?

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Volgens mij zijn er allerlei urgentietafels, omgevingsdialogen gevoerd rond de nieuwe Omgevingswet, er gebeurt van alles. We zien dit gewoon als een volgende stap in het proces naar nog transparanter en misschien wel beter bestuur. Daar kunt u toch niet op tegen zijn?

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Nou ja, voorzitter, ook even, want ik ken het wel inderdaad van de rijksoverheid, bij het klimaatbeleid heb je het ook. Kan mevrouw Dingemans ook maar ergens één van dergelijke projecten mij opnoemen, waar ook maar een greintje aan het beleid veranderd is door dat internetconsult richting de burgers? Ik kan het mij niet herinneren.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Nee, niet in Brabant, want we hadden het niet, dus daar kan ik u geen voorbeeld van noemen.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Is mevrouw Dingemans met mij niet bang dat, als we dit doen, of laat ik het zo zeggen: dat als we dit doen, dat we dan ook echt zekeren dat het echt serieus genomen wordt en niet in een soort van zienswijze afgewimpeld wordt van: leuk dat u mee mag praten, maar er gebeurt helemaal niks mee? Want dat is een beetje het probleem dat ik hiermee heb. En anderzijds, nou ja, goed ...

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. Mevrouw Dingemans, een reactie.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ja, die angst heb ik zeker niet. Ik ken deze provincie nu zo'n drieënhalve jaar als een zeer professionele organisatie en volgens mij is het de kunst om dat met hele goede vragen te doen. Zo'n bepaalbak is hartstikke leuk en ludiek, maar als je het op een professionele manier doet, met goede vragen – en daar heeft de rijksoverheid inmiddels wat ervaring mee –, dan kunnen we volgens mij op een hele mooie manier bij een concreet Statenvoorstel die informatie ophalen. En als u het niks vindt, mijnheer Van den Berg, dan stemt u toch tegen de motie.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter, zou dit ook een mooi middel zijn om in het traject van veerkrachtig bestuur de trajecten daarin te laten beoordelen door de burgers? En zouden we dan niet misschien meteen met Nuenen een eerste proefpilot kunnen doen met uw voorstel?

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Nee, mijnheer Vreugdenhil, niet in Nuenen.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Oké, nou dat is dan helder, jammer, want die uitslag weten we al. Maar bent u wel bereid om in het vervolg van het proces van veerkrachtig bestuur, als dus dit soort vraagstukken op de agenda komen, om dan langs deze weg van internetconsultatie dan ook de burgers daadwerkelijk te horen? Vindt u dat niet een mooi instrument in de besluitvorming die we daarin moeten doen?

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ja, mits we dan niet alleen maar vragen gaan stellen als 'wilt u wel of geen herindeling?', want volgens mij neem je de burgers dan niet serieus. Je wilt inwoners juist vragen naar allerlei vraagstukken die binnen hun gemeente spelen en dingen voorleggen ter afweging. Dan werkt internetconsultatie wel, maar niet met alleen simpele ja-of-nee-vragen.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Wij hebben de motie mede ingediend, dus ik vind het een goed plan om dit gewoon eens te gaan uitproberen. Met het regioprofiel is er ook al zoiets gebeurd voor cultuur. Maar ik vraag me ook af: voor wie doen we dit dan, of: wie kunnen hieraan meedoen? Bent u het ook met me eens dat we dat deel van de Brabantse bevolking dat hier geen gebruik van kan maken, goed moeten ondersteunen om dat in de toekomst wel te kunnen gaan doen? Dus digitale vaardigheden voor laaggeletterden et cetera.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ja, we zijn ons ervan bewust dat, als je het alleen maar via social media doet, je maar een beperkte groep bereikt, dus ik kan me ook voorstellen dat we het op een andere manier doen. Maar laten we dat dan vooral eens gaan uitproberen, om te kijken wat we aan informatie ophalen en wat er werkt en wat er niet werkt.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, maar u pleegt nu de inzet op de groep die daar wel mee kan werken. Ik vraag u of u ook bereid bent om een inzet te plegen op die groep van laaggeletterden die nog niet zo ver zijn, om die te helpen om digivaardiger te worden.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Jazeker, laten we die vooral niet uitsluiten. Laten we vooral ook kijken of we bijvoorbeeld via lokale sufferdjes of kranten, op die manier ook die groep kunnen bereiken, niet alleen maar via social media.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Nog even een verdere vraag over uw voorstel. Betekent dat, als uit die consultatie blijkt dat bijvoorbeeld het grootste deel van de mensen die je geconsulteerd hebt tegen een voorstel is, betekent dat dan ook iets voor de inhoud van het voorstel?

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Wat ik net al zei: als ik de voorbeelden zie van de rijksoverheid, dan gaat het niet alleen maar om ja en nee, het gaat over vragen in de voorbereidingsfase, over wat mensen belangrijk vinden, welke accenten ze graag willen meegeven. Het is niet achteraf ja-nee-vragen stellen. Het heeft meer in zich dan dat. Ik hoop dat u dat begrijpt.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot en dan wil geloof ik de heer Hageman reageren. Wilt u nog reageren op mevrouw Dingemans? Nee? Ja?

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ja, ik ben in ieder geval blij dat u die mening van de burger zo serieus neemt en ik hoop dat u dat bij het referendum van Nuenen ook doet.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ja, reagerend op het CDA. Wat in het dictum heel duidelijk staat, is dat wij de consultatie willen doen voordat er een concreet voorstel is, en dus niet achteraf. De hele vergelijking met Nuenen gaat wat dat betreft volledig mank.

De **voorzitter**: Oké. Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Een stukje openheid en transparantie richting burgers en burgers mee laten praten, dat is altijd prima, maar als ik nu D66 al hoor zeggen: "Als er sprake is van een gemeentelijke herindeling, ja, dan hebben we daar eigenlijk geen boodschap aan om daar ja of nee in te zeggen", dan wordt het wel heel erg facultatief hoe dit richting de burgers wordt ingezet. Vanwaar dan toch die knip? Dan zegt u van: ja, de burger mag wel meepraten, maar alleen als het ons uitkomt. Is dat dan niet een beetje erg kortzichtig?

De **voorzitter**: Ja, mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Nee, mijnheer Van Hattem, dat is niet kortzichtig. Ik heb het ook helemaal niet over gemeentelijke herindeling, ik heb het er over dat het volgend jaar, in de voorbereiding van nieuwe Statenvoorstellen, misschien heel interessant kan zijn om eens aan de Brabantse inwoners te vragen wat ze daarbij belangrijk vinden, zodat we daarmee de kwaliteit van onze Statenvoorstellen kunnen verbeteren. Dat is wat ik zei.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Duidelijk. Dus als er volgend jaar hier voorstellen voorbijkomen, per Statenvoorstel, over een gemeentelijke herindeling, of een herindelingstraject, dan kunnen de burgers dus daar ook over meepraten en dan is D66 ook bereid, denk ik, om te luisteren wanneer er duidelijke kritiek wordt geuit van 'wij willen zo'n herindeling niet', of 'wij willen geen aardgasvrije wijk'. Nog een andere korte opmerking erbij. Het gaat om het voortraject, maar in dat voortraject moeten wij ook zelf als Statenleden tijdig kunnen beschikken over stukken. Dat is op dit moment al problematisch. Misschien moet eerst dié slag worden gemaakt, dat vanuit de toren hier de stukken op tijd bij ons liggen, en dan is het natuurlijk prachtig als het ook nog bij burgers kan liggen, maar ik denk dat er nog wel twee slagen gemaakt moeten worden.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans, kort graag en dan verder.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel. Ja, wat u zelf al zei: het gaat dus om de voorbereidingsfase van een Statenvoorstel, dan liggen de stukken nog niet hier ter besluitvorming, dan is het niet achteraf, dan is het vooraf.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ja, dank u wel.

De provincie wil Brabant sociaal en economisch sterker maken door sport, zo lezen wij in de begroting. Het zal u niet verbazen dat D66 ook een gezond Brabant wil, om onder andere mensen te prikkelen om meer te bewegen, om ook een positievere imago van de provincie te creëren, om de saamhorigheid te

vergroten en om de bestedingen in Brabant ook nog te verhogen. D66 wil evenementen dan ook koppelen aan maatschappelijke opgaven, zoals meer bewegen. Alleen als we een echte verbinding kunnen maken – dus geen gelegenheidsargumenten – heeft zo'n sportevenement voor D66 meerwaarde, zeker omdat er zo gemakkelijk verbindingen kunnen worden gelegd met andere provinciale programma's. Zo lezen we in het programma Economie dat de provincie in het kader van de vrijetijdseconomie inzet op wandel- en fietsroutes in Brabant, en dat is dan weer mobiliteit. En in het kader van Erfgoed ziet D66 kansen voor een mooi provinciaal sportevenement langs de Zuiderwaterlinie. Gedeputeerde Swinkels, doet u weer mee? Tot slot. 2019 is ons verkiezingsjaar. In deze bestuursperiode is veel verkend, gesproken en gedacht over de opkomst bij de Provinciale Statenverkiezingen. Onder leiding van de werkgroep Opkomstbevordering zijn er onderzoeken gedaan die inmiddels door de werkgroep 'Op weg naar de verkiezingen' tot uitvoering worden gebracht.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, u begint met 'tot slot', dus ik heb de hele tijd zitten wachten: wat doen we nou met die gezonde geest? Want ik hoor u nu net praten over sport, maar over cultuur heb ik niks gehoord, over een samenleving in balans heb ik niks gehoord. Dus we willen gezond op alle fronten, maar die geest, die toch gevoed moet worden door kunst, door cultuur en ga zo maar door, maar ook doordat je in harmonie met je omgeving leeft, mensen goed mee vooruit kunnen komen, daar hoor ik D66 niks over zeggen. Vindt u dat dan verder niet meer belangrijk?

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ja, ik had maar achttien minuten, dus ik kon er niet alles over zeggen, maar in ons verkiezingsprogramma zeggen we daar gelukkig wel heel veel over, want we vinden het heel erg belangrijk.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Maar bent u ook bereid om dat om te zetten in daden? Want ik heb in de afgelopen vier jaar D66 niet echt aan de kant van cultuur zien staan, maar heel erg als de criticaster van het culturele vraagstuk. Dus ja, ik weet niet meer goed wat ik aan D66 heb op dat vlak. Dat wilde ik nog opmerken.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Daar moet u dan eens over verder praten. Ik zie in ieder geval twee van mijn fractiegenoten uitermate verbaasd reageren op uw opmerking. Volgens mij hebben wij op het gebied van cultuur heel veel ingebracht in de afgelopen periode, maar daar praten we u graag nog een keer over bij.

De **voorzitter**: De heer Bahar, interruptie.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Ik was toch even benieuwd naar de vierde pijler, zoals die net ook werd genoemd, de financiën. Volgens mij was u ook nog mede-indiener van de motie 'Financiële duurzaamheid'. Ik zal u niet dwingen om keuzes te maken, maar ik zou daar toch graag een korte reflectie vanuit de D66-fractie over hebben.

De **voorzitter**: Ja, mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel. Nou, zoals ik al zei: we zijn heel blij dat er opnieuw een gezonde begroting ligt, ook een gezonde meerjarenbegroting, dat er schoon opgeleverd wordt en dat we voor de komende jaren, ondanks dat de provinciale begroting wel krimpende is, zien dat daar wat ons betreft de goede keuzes in worden gemaakt.

De **voorzitter**: Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Maar de VVD geeft terecht, en heel duidelijk, aan dat we ook keuzes zouden moeten maken. Herkent u dat beeld dan ook, en dat u daarin ook op die koers zou zitten als de VVD wellicht?

De **voorzitter**: Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ja, natuurlijk moeten we keuzes maken. Overigens had de heer Van Gruijthuijsen het over het feit dat de economie onevenredig hard zou teruglopen in de meerjarenbegroting. We hebben het even nagerekend, mijnheer Van Gruijthuijsen, maar dat viel reuze mee. Gemiddeld worden alle programma's iets kleiner, economie ongeveer 20%, alleen mobiliteit komt er goed van af, met een groei zien we. Maar we zien dat er wel evenredig over alle programma's wordt gekrompen en dat is wat ons betreft een gezonde beweging.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans, u was bezig met een afronding?

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ja, ik wilde nog graag een compliment uitdelen aan de werkgroep 'Op weg naar de verkiezingen', onder de bezielende leiding van de heer Van Overveld, heb ik begrepen. Een energieke werkgroep, vol met leuke ideeën om volgend jaar de opkomst te verhogen, en dat hebben we wel nodig. We zijn ook erg enthousiast over het idee om de Brabanders te trakteren op een Festival van de democratie, een roadshow die maatschappelijke vraagstukken in combinatie met vermaak onder de aandacht brengt – dat klinkt wat ons betreft nuttig en hartstikke leuk –, maar die ook duidelijk maakt dat er in maart 2019 heel wat te kiezen valt.

Tot zover onze eerste termijn. We zien uw inzendingen graag tegemoet.

Amendement A6 – 'Eiwittransitie'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

besluiten dat de volgende tekst als besispunt 13 aan het ontwerpbesluit van het Statenvoorstel wordt toegevoegd:

in 2019 een themamaand over plantaardige eiwittransitie te organiseren in het kader van We Are Food en daarvoor 50.000 euro beschikbaar te stellen ten laste van de vrije begrotingsruimte.

Toelichting

Om de groeiende wereldbevolking in de toekomst van voldoende eiwitten te kunnen voorzien, dienen we naast dierlijke eiwitbronnen, veel meer van andere eiwitbronnen gebruik te maken. Gelukkig worden er continu nieuwe processen ontwikkeld waarmee je meer eiwitten uit landbouwgewassen kunt winnen. Er is dan ook veel perspectief voor de aquatische eiwitbronnen zoals algen en wieren of zelfs eendenkroos.

Een voedseltransitie betekent dat agrarische ondernemers in Brabant over een aantal jaren op een heel andere manier gaan produceren. In het We Are Food-jaar is de plantaardige eiwittransitie onderbelicht gebleven. Er is een aantrekkelijk marktperspectief, maar nog veel ondernemers zijn zoekende hoe dit type onderneming vorm gegeven moet worden.

Een themamaand zal een grote publiciteit genereren voor het onderwerp en ondernemers over de brug helpen om hun eigen vorm van ondernemer alsnog te vinden.

En gaan over tot de orde van dag.

Arend Meijer, D66

Martijn de Kort, PvdA

Maarten Everling, SP

Anne van Diemen-Vereijken, GroenLinks

Huseyin Bahar, CDA

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP"

Amendement A7 - 'Q-koorts 2.0'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

besluiten dat de volgende tekst als beslispunt 13 aan het ontwerpbesluit van het Statenvoorstel wordt toegevoegd:

Voor Stichting Q-support 2.0 ten behoeve meerjarig onderzoek naar de effecten van Q-koorts op kinderen ten dienste een goede uitvoering van de opdracht van het ministerie van VWS tot 1 mei 2021 een bedrag van 100.000 euro beschikbaar te stellen ten laste van de vrije begrotingsruimte.

Toelichting:

Het ministerie van VWS heeft Q-support per 1 mei 2018 een nieuwe tijdelijke opdracht gegeven tot mei 2021. De Nationale Ombudsman heeft aanbevolen om de aandacht voor en de activiteiten rond Q-koorts te borgen en te continueren. Q-support 2.0 zoekt hiervoor samenwerking met andere expertisecentra, zoals de Radboud Universiteit op het gebied van infectieziekten, inclusief zoönosen om daarmee de brede integrale zorg voor patiënten en expertise te kunnen borgen.

De Q-koortsepidemie heeft geleerd dat het belangrijk is om kennis over mogelijke gezondheidsrisico's in een vroeg stadium te delen. De provincie Noord-Brabant wil de kenniscentra helpen die Q-koortspatiënten begeleiden en medisch onderzoek doen naar Q-koorts en andere infectieziekten. De provincie is hierom over de toekomst na 2020 in gesprek om kennis en bestuurlijke slagkracht te bewaken. Daarbij heeft zij mede tot doel het vormen van een kennisnetwerk met betrokken gemeenten, de expertisecentra, patiëntvertegenwoordigers en andere betrokkenen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Arend Meijer, D66

Antoinette Knoet-Michels, PvdA

Martijn van Gruijthuijsen, VVD

Maarten Everling, SP

Wim van Overveld, 50PLUS

Paranka Surminski, PvdA

Louis Roks, PVV

Jan Ockers, Lokaal Brabant

Marianne van der Sloot, CDA

Patricia Brunklaus, GroenLinks

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP"

Motie M17 – ‘Geen kerncentrale in Brabant’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- de klimaatdoelen van 2030 uit het Parijs klimaatakkoord bindend zijn en wij als provincie onze bijdrage moeten leveren om de klimaatdoelen te halen;
- de provincie met een schone energiemix uit hernieuwbare bronnen een echte energietransitie kan realiseren;

overwegende dat:

- de bouw van een kerncentrale miljarden gaat kosten en 10-15 jaar kan gaan duren;
- er op dit moment geen particuliere investeerders en verzekeraars zijn die willen investeren in de bouw van een kerncentrale;
- zon- en windenergie alleen maar goedkoper wordt;
- niet gegarandeerd kan worden dat kernenergie geen negatieve gevolgen kan hebben voor toekomstige generaties;
- er een echte toekomstbestendige energietransitie nodig is en geen uitstel mogelijk is;

spreken Provinciale Staten uit:

geen kerncentrales in Brabant te willen;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

de bouw van kerncentrales in Brabant niet toe te staan;

en gaan over tot de orde van de dag.

Arend Meijer, D66 Noord-Brabant”

Motie M39 – ‘Datagedreven toezicht’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- de provincie onderzoek doet naar de technische en juridische mogelijkheden om zoveel mogelijk risicogericht bedrijven te controleren;
- het college de ambitie heeft om vanuit het programma Digitalisering concrete projecten te organiseren;

overwegende dat:

- datagedreven toezicht kan helpen om gericht te gaan controleren en daarmee de kostenefficiëntie van het toezicht te verhogen;
- datagedreven toezicht zal leiden tot minder onnodige erfbetredingen;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

in 2019 onder eigen regie of dat van een waterschap een pilot te organiseren onder een representatieve groep bedrijven, waarbij op basis van beschikbare data toezicht wordt uitgeoefend en eventuele overtredingen worden gesignaleerd, zonder daarbij systemen voor te schrijven of op andere wijze de toezichtslasten voor de betreffende ondernemers te verhogen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Femke Dingemans, D66

Antoinette Knoet-Michels, PvdA

Wilma Dirken, VVD”

Motie M40 – ‘Extra proeftuin aardgasvrije wijken in Brabant’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- het Klimaatakkoord van Parijs doelen stelt m.b.t. het terugdringen van de CO₂-uitstoot;
- het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving daaraan een belangrijke bijdrage moet leveren;
- het aardgasvrij maken van wijken ook helpt bij het beperken van de gaswinning;
- aan 27 gemeenten in Nederland onlangs een rijksbijdrage is toegekend voor het aardgasvrij maken van een wijk;
- uit de Klimaatenvelop daarvoor 120 miljoen euro beschikbaar kwam;

overwegende dat:

- in het Programma Aardgasvrije Wijken gemeenten kennis en ervaring opdoen om bestaande wijken haalbaar en betaalbaar te verduurzamen;
- de provincie hierbij een stimulerende rol kan spelen;
- er 9 concrete plannen vanuit Brabant voor proeftuinen aardgasvrije wijken werden ingediend bij het Rijk;
- er daarvan slechts 3 werden toegekend, waarvan twee aan B5-steden, o.a. vanwege de keuze van het Rijk voor voldoende geografische spreiding;
- ook wijken in bijvoorbeeld middelgrote Midsize Brabant (M7)-steden (Oss, Uden, Meijerijstad, Waalwijk, Oosterhout, Bergen op Zoom, Roosendaal) en kleine gemeenten aardgasvrij gemaakt zullen moeten worden;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

1. om in 2019 voor een middelgrote of kleine gemeente in Brabant een pilot te ondersteunen onder de voorwaarden dat:
 - deze gemeente eerder bij het ministerie van Binnenlandse Zaken aangemeld is geweest als proeftuin aardgasvrije wijken;
 - de gemeente voor 50% mee participeert in de uitvoeringskosten;
 - de inwoners van de betreffende wijk participeren in het initiatief;
 - in het geval van warmtenetten deze in publieke handen zijn;
2. indien de benodigde middelen hiervoor niet beschikbaar zijn binnen het programma Energie, hiertoe een begrotingswijziging aan de Staten voor te leggen;
3. te stimuleren dat zoveel mogelijk Brabantse gemeenten bij de tweede tranche, desgewenst met behulp van begeleiding van de provincie, medio 2019 een aanvraag bij het Rijk doen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ine Meeuwis-van Langen, D66

Martijn de Kort, PvdA

Joep van Meel, SP

Anne van Diemen-Vereijken, GroenLinks

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Jan Ockers, Lokaal Brabant:

Motie M41 – 'P+R-knooppunten'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- het college van Brabant 'meer vervoer op maat' ambieert;
- diverse OV-hubs op allerlei niveaus al in ontwikkeling zijn;
- diverse Mobiliteit als Dienst-initiatieven inspelen op groeiende behoefte van Brabanders;
- bereikbaarheid van de Brabantse steden; per OV, fiets of anders van groot belang is voor de Brabantse economie.

overwegende dat:

- fietsen en wandelen de schoonste en gezondste vormen van vervoer;
- traditionele P&R's aan de randen van de stad, gericht op bereikbaarheid van de binnenstad, ook ingezet kunnen worden ten behoeve van de ontlasting van de randwegen;
- voor de stimulans van openbaar vervoer of andere vormen van gedeelde mobiliteit, de goede aansluiting tussen diverse mobiliteitsvormen van groot belang is;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

om met de middelgrote Brabantse steden in gesprek te treden om te verkennen of en hoe er:

A: meer P&R's buiten het stadscentrum gerealiseerd kunnen worden;

B: deze en bestaande P&R's naast een busverbinding ook voorzien kunnen worden van (leen)fietsen;

C: hierin vooral ook particuliere initiatieven te betrekken;

D: de Staten hierover medio februari te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Arnold Meijer, D66

Ben Maas, PvdA

Willemieke Arts, SP

Sjo Smeets, GroenLinks

Ankie de Hoon, CDA

Jan Ockers, Lokaal Brabant

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP"

Motie M42 – 'Internetconsultatie'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- de rijksoverheid gebruikmaakt van internetconsultatie, waarbij inwoners, bedrijven en instellingen aan de hand van concrete vragen suggesties kunnen doen om de kwaliteit en uitvoerbaarheid van overheidsvoorstellen te verbeteren;
- internetconsultatie de transparantie van het wetgevingsproces, mogelijkheid voor publieke participatie en de kwaliteit van wetgeving vergroot;

overwegende dat:

- dit college de kwaliteit van het openbaar bestuur wil versterken, onder meer door ruimte te geven aan de eigen kracht en initiatieven vanuit de Brabantse samenleving;
- internetconsultatie kan worden ingezet om meningen op te halen, buiten de bekende partijen/kanalen om;
- dit medium daarmee positief kan bijdragen aan de ambitie van het college;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

in 2019 voor 5 onderwerpen Brabanders digitaal (bijvoorbeeld via internet) te consulteren, de input te verwerken in de 5 hieraan gekoppelde Statenvoorstellen en hiervoor de benodigde financiële middelen te zoeken binnen het programma Bestuur/Bestuurlijke vernieuwing.

En gaan over tot de orde van de dag.

Jeroen Hageman, D66

Marcel Deryckere, CDA

Patricia Brunklaus, GroenLinks

Ben Maas, PvdA"

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Dingemans. Ik schors de vergadering twee minuten ... o, een interruptie van de heer Van Hattem op de valreep.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ja, ik hoor D66 nu pleiten voor een Festival voor de democratie. Dat is heel leuk en aardig, maar uw fractievoorzitter straks, die wilde mij hier het democratische recht om hier in deze zaal als gekozen volksvertegenwoordiger te kunnen spreken, ontnemen. Dus hoe verhoudt zich dat met uw ambitie voor een Festival voor de democratie?

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dit heeft zo níet met elkaar te maken, dat ik me echt afvraag of ik hier nou inhoudelijk op moet reageren. Het spijt me, mijnheer Van Hattem. Het is jammer dat u het Festival van de democratie hiermee in verband brengt. Het gaat echt over iets anders.

De **voorzitter**: Ik heb begrepen dat de heer Meijer wil reageren.

De heer **Meijer** (D66): Ja, rechtstreekser aangesproken dan dit word je bijna niet. Kijk, mijnheer Van Hattem, waar het om gaat is dat de verkiezingen een Brabants feest van de democratie moeten zijn, waarop zoveel mogelijk mensen hopelijk naar de stembus zullen gaan. Wij hebben een partij, D66, waarin iedereen die zich lid maakt ook actief op een lijst kan komen, zich kan bemoeien met een verkiezingsprogramma en mee kan doen in de partijdemocratie. Uw partij heeft dat niet. Dat was mijn interruptie van zojuist. Dat u als volksvertegenwoordiger hier pleit dat u namens alle Brabanders zwart-wit-stellingen kunt innemen, daar heeft u geen recht op. U heeft geen partij, u heeft één lid en één lid die alles bepaalt.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, hier wordt even een klein stukje aan geschiedvervalsing gedaan door de heer Meijer. U heeft straks gevraagd aan de voorzitter of mij het spreken kon worden ontnomen over punten waarover het u niet zo goed uitkwam. Als ik hier praat over onwelgevallige geluiden over Hamasactiviteiten in Brabant, dat wilt u hier niet horen. Daarvoor vraagt u mij het woord te ontnemen. U wilt hier mijn democratische rechten als volksvertegenwoordiger schenden en bovendien mijn recht van vrijheid van meningsuiting, mijn grondwettelijk recht. Dat is waar u straks voor heeft gepleit en u haalt hier van alles bij over partijorganisatie en noem maar op, maar u moet er niet omheen draaien. Het is diep hypocriet om hier over een festival voor de democratie een heel hoogdravend verhaal te houden ...

De **voorzitter**: Uw punt is helder.

De heer **Van Hattem** (PVV): Maar ondertussen een democratisch gekozen volksvertegenwoordiger hier het zwijgen te willen opleggen. Meer kan ik er eigenlijk niet over kwijt, want het is te zielig voor woorden.

De **voorzitter**: Meijer een reactie, en dan stoppen we even.

De heer **Meijer** (D66): Ja, de woorden 'zielig' zijn voor u, dat heeft u een keer eerder gedaan. Ik voel mij totaal niet zielig, behalve als het helpt bij het versieren van vrouwen in de kroeg, dan gedraag ik me af en toe een beetje zielig omdat je dan meer aandacht krijgt. Maar de VVD-fractie verwoordde het eigenlijk het mooist. De VVD-fractie gaf aan dat uw woorden in deze Statenzaal ertoe leiden dat individuen buiten dit

huis zich niet meer veilig voelen, dat ze zich door u in de hoek gezet voelen. Dat zijn de momenten waarop ik de behoefte voel om u aan te spreken, dat zijn de momenten waarop ik de behoefte voel om een grens te trekken, en dat zijn dus de momenten waarop wij recht tegenover elkaar zullen blijven staan, en ik verheug me op de campagne.

De **voorzitter**: We gaan nu drie minuten schorsen, om even wat te bewegen, even een kopje koffie te drinken, om even de geest te bewegen, ja, u kiest maar een vorm die u aanstaat. Daarna gaan we verder met de Partij van de Arbeid. De vergadering is geschorst voor drie minuten.

Schorsing (15.33 – 15.37 uur.)

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik heropen de vergadering. Mag ik u verzoeken uw plaatsen weer in te nemen? Mag ik stilte in de zaal? En dan geef ik graag het woord aan de volgende spreker in de rij, eerste termijn van de zijde van uw Staten, de fractie van Partij van de Arbeid. Het woord is aan de heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank je wel, voorzitter. Nou, dat is ook wat zeg, er zijn minder mensen in de zaal dan gisteravond nog; dat heb ik dan weer. Nou ja, het belangrijkste komt op het einde hè, dus dat komt goed.

Voorzitter. Aan alle mooie dingen komt een eind, ook aan deze bestuursperiode. Het is alweer drieënhalf jaar geleden dat de fracties van VVD, SP, D66 en PvdA het bestuursakkoord 'Beweging in Brabant' opstelden. En, voorzitter, één ding is zeker: hoe je er inhoudelijk ook tegen aankijkt, beweging in Brabant is er zeker. En dit maakt dat we als PvdA-fractie buitengewoon – dat is een van de favoriete woorden van mijn opa overigens: bôitegewoon – trots zijn op deze coalitie en dit college.

Doel van mijn bijdrage is eigenlijk tweeledig: eerst terugkijken op deze bestuursperiode en daarna vooruitkijken op de volgende bestuursperiode.

Voordat ik vooruit ga kijken, wil ik terugkijken, en dat is genieten. Wij vinden dat genieten. Daarom nemen we daar ruim de tijd voor en we gaan een rondje maken. Dat rondje beginnen we natuurlijk bij Anne-Marie, want het is 'ladies first'. Anne-Marie is heel druk bezig geweest de afgelopen drieënhalf jaar met de transitie in de veehouderijsector. Daar zijn de eerste stappen gezet, maar we zijn er nog lang niet. In de volgende periode zijn er echt weer vervolgstappen nodig en maatregelen moeten worden uitgevoerd, maar we zijn in ieder geval tevreden met de richting die we deze periode op zijn gegaan. Anne-Marie was ook van de energie, en met name de innovatie in energie was Anne-Marie's ding. Er worden goede stappen gezet om Brabant energieneutraal te maken voor de toekomst ... Mijnheer Van den Berg, u had me eerlijk gezegd meer verrast als u was blijven zitten ...

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, normaal gesproken heeft de heer Smeulders mijn naam al veel eerder uitgesproken in zijn toespraak, maar even een vraagje. U heeft het over innovatie en de energie en mevrouw Spierings; ik kan de combinatie even niet plaatsen. Kunt u één innovatief idee noemen?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, mijnheer Van den Berg, mevrouw Spierings is ook geen wetenschapper. Mevrouw Spierings is onze gedeputeerde, dus ze hoeft het ook allemaal niet te bedenken. Mevrouw

Spierings moet de juiste initiatieven ondersteunen. Een mooi voorbeeld vind ik geothermie. U vindt daar van alles van, dat weet ik al lang, is ook niet erg. Geothermie is typisch zo iets waar je in moet investeren en dan kun je in de toekomst een keer oogsten. Nou, de provincie is daar goed mee bezig, met gemeenten, met Brabant Water, en ik hoop dat dat over een aantal jaren echt een hele schone en goedkope bron van duurzame energie wordt voor Brabant.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, de geachte heer Smeulders komt met een voorbeeld dat in IJsland, denk ik, al sinds dat de mensen ongeveer op aarde waren, toegepast wordt. Daar weten ze ook dat het daar heel geschikt is, maar hier wat minder. Mar toch knap dat u iets gevonden heeft wat we in Brabant nog niet deden. Petje af. Maar voor de rest kan ik niks nieuws vinden.

De **voorzitter**: Smeulders vervolgt zijn betoog.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank je, voorzitter. Nou, hoort u dat, mevrouw Spierings: je krijgt gewoon complimenten van de heer Van den Berg. Dat mag gezegd worden. En mevrouw Spierings heeft ook belangrijke stappen gezet in het verbeteren van de bestuurskracht van de Brabantse gemeentes. Ik ga het N-woord hier niet noemen, maar daar is natuurlijk wel degelijk wat gebeurd in deze periode.

Dan gedeputeerde Swinkels. Een duurzame investering van 9 miljoen euro in Brabant C blijft behouden voor de komende jaren, om in de toekomst de Brabantse culturele infrastructuur te versterken. Daar zijn we ontzettend tevreden mee. Ook met de nieuwe werkwijze omtrent erfgoed. Daar had de gedeputeerde echt binnen no time een enorm goed programma voor staan met de juiste uitgangspunten, precies zoals in het in 'Beweging in Brabant' stond, dus nog steeds happy mee. Het kan ook een voorbeeld zijn voor hoe we in andere domeinen gaan acteren als provincie. En dan de nieuwe werkwijze in het sociaal domein: aandacht voor de sociale veerkracht van de Brabanders, in plaats van wat investeren in dorpsgevoel. Wij zijn daar voorstanders van.

Dan gedeputeerde Van der Maat, oftewel Christophe. Een ongeëvenaarde investering in fietspaden. Ook dat is gewoon de VVD. Asfalt waar nodig, slim waar mogelijk. Nou dat lijkt me een goed uitgangspunt, daar kan de PvdA-fractie volledig mee instemmen. Als het gaat om bereikbaarheid, is er voortvarend gewerkt aan de N279. We gaan hier binnenkort het PIP vaststellen. A67, Hooipolder, A58, A2. De gedeputeerde heeft extra geld weten binnen te slepen in Den Haag, dus in die zin hartstikke mooi, ook nodig, want de bereikbaarheid van Brabant staat wel degelijk onder druk. En we hebben in Zuidoost-Brabant de grootste vloot elektrische bussen in Europa. Ik vind dat ontzettend gaaf, ik mag er zelf ook vaak in zitten, ik vind het mooi.

Dan onze gedeputeerde van natuur, Johan van den Hout. Natuur ontwikkelen en beschermen, onder andere tegen stikstof, daar kun je van vinden wat je wilt, maar de gedeputeerde pakt wel door. Extra inzet op handhaving van het Activiteitenbesluit Milieubeheer, als het gaat om energiebesparing bij bedrijven. Het kostte even moeite, maar uiteindelijk gebeurt er iets. En de schoolpleinen van de toekomst: groene schoolpleinen voor de Brabantse kinderen; hartstikke tof.

En dan Bert. Die ging deze bestuursperiode in met een enorme schatkist om de Brabantse economie te versterken, en daar was ook reden toe, want het was crisis toen wij drieënhalf jaar geleden aan deze bestuursperiode begonnen. De PvdA-campagneslogan was 'Meer banen voor Brabant'. Wij vonden het een uitstekend idee om daar te investeren, te investeren in de Brabantse economie van de toekomst. Gisteravond hebben wij nog een heel mooi voorstel besproken met Fotonica, hoe we daar weer verdere stappen in kunnen zetten. Andere mooie voorbeelden zijn natuurlijk het leisure-ontwikkefonds, de Hieronymus Bosch Data Science Academy en de Brainport Industry Campus, die al redelijk vol zit.

En dan ten slotte onze eigen Erik. GOL, A16, 380 kV in West-Brabant, de sturing op de winkelruimte, Retailagenda, aanpak van de werklocaties, leegstand is bijna naar frictieniveau in Brabant, jarenlang niet meegemaakt, de lening voor de zonnepanelen in Zuidoost-Brabant heeft onze gedeputeerde Erik ook geregeld en hij heeft bewezen dat linkse jongens wel degelijk met geld kunnen omgaan. Nou, fijn dat de VVD dat inmiddels ook onderkent. Hij werd zelfs vergeleken met Jeroen Dijsselbloem, Wim Kok, ander mooi voorbeeld, dus in die zin moeten we er vooral mee doorgaan. De Brabantse financiën staan er erg goed voor momenteel.

Voorzitter. Goed om nog eens keer terug te kijken op wat er allemaal is gebeurd. Indrukwekkende prestaties. En als wij naar onszelf kijken, kunnen we concluderen dat PS twee hoofdtaken heeft: controleren en agenderen.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, ik moet toch nog even terugdenken aan het debatje van vanochtend, want ik hoor de heer Smeulders van de PvdA alleen maar complimenten maken over hoe geweldig dit college heeft geacteerd en vanochtend hoorden we duidelijk toch wel een beetje een opmerking richting de VVD, van: ja, u bent eigenlijk gewoon een socialist. Daarmee moeten we eigenlijk wel bevestigd zien, met uw totale instemming van dit door de VVD nota bene gedomineerde college, dat we hier inderdaad met een socialistisch college te maken hebben, uw van oudsher, ooit, heel lang geleden, socialistisch geïnspireerder partij ...

De **voorzitter**: Uw vraag is?

De heer **Van Hattem** (PVV): Bent u het met me eens dat hier alle partijen in dit college, zoals Hayek eigenlijk al aangaf, socialisten zijn geworden?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nee, zeker niet, voorzitter. Ik heb het al vaker gezegd in deze zaal: ik voel mezelf geen socialist. Ik weet niet hoe dat bij gedeputeerde Van Merrienboer zit, dat zullen we straks na de vergadering vragen. Maar ja, voor de andere fracties kan ik eerlijk gezegd niet spreken, en voor de gedeputeerden ook niet. Dus ik vind van niet.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dan misschien toch nog een heel andere interessante vraag. U voelt zich geen socialist. Wat bent u dan eigenlijk wel voor politicus? Dit is nou echt de PvdA anno 2018: het staat nergens voor, het is niks meer, het draagt niks meer uit, alles is hier een beetje klaar en goed en alleen maar de afdeling complimenten. Wat bent u dan nog wel?

De **voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, daar kan ik heel kort op antwoorden, voorzitter. Wij zijn alles waar u zich de afgelopen drieënhal jaar aan geërgerd hebt.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, agenderen, het favoriete onderdeel van onze fractie. Wij hebben de afgelopen vier jaar niet stilgezeten, we hebben als fractie ook een aantal dingen geregeld uiteraard. Bijna verkiezingen, goed om die nog een keer te laten passeren: de Woonagenda, was op ons initiatief, sleutelprojectenaanpak, arbeidsmigratie, tevreden met de uitwerking van die motie, financiële reservering meer aandacht van GS, goede zaak, verduurzaming van bedrijventerreinen, sportclubs, aandacht voor veilig langer thuis wonen, meer mogelijkheden voor zelfbouw voor particulieren, de jacht hebben we weten te transformeren, bij de OV-verbinding Breda-Utrecht zijn we afgestapt van het hele strikte 'het moet een spoorlijn worden', we willen een betere OV-verbinding, en we hebben de CO₂-uitstoot van Eindhoven Airport aan de orde gesteld. Kortom, wij zijn goed bezig geweest als fractie. Wij vinden ook dat wij deze inhoudelijke koers de komende periode voort moeten zetten.

Voorzitter. Tijd om de terugblik af te sluiten en richting de toekomst te kijken, maar ik wil wel nog één ding gezegd hebben, en dat doe ik rekening houdend met dat wij nog niet aan het eind van de periode zijn; het is nog vier maanden. Maar over de samenwerking in deze coalitie wil ik wel wat zeggen. Ik heb die als bijzonder ervaren. Inhoudelijk waren er lastige dossiers, maar de intentie was altijd om er met elkaar uit te komen en elkaar tegemoet te komen. Dat schuurde best wel eens, maar er was altijd commitment om samen tot een oplossing te komen die het beste was voor Brabant. Dat is geven en nemen, zoals het in een goede relatie hoort, maar het onderlinge vertrouwen was groot. Ik wil de coalitiepartners daar nu alvast voor bedanken, maar ik wil hen ook vragen om te zorgen dat ik geen spijt krijg van deze woorden de komende vier maanden.

Voorzitter, dan de tijd voor de toekomst, maatschappelijke opgaven. Ik wil beginnen met de essentie ...

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ja, dat was natuurlijk een inkoppertje. Verwacht u dan spijt te krijgen, mijnheer Smeulders, de komende maanden?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nee, dat verwacht ik niet, mevrouw Van der Sloot, anders had ik dit zo niet gezegd, als ik had verwacht dat het helemaal fout zou gaan. Maar we zitten in de politiek, de verkiezingen komen eraan, de profileringsdrang is helder, ook vandaag weer, dus ik denk: ik ga mezelf een klein beetje indekken.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot denkt na, zie ik.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ja, een dubbele vraag. Voor wie moet u zich dan indekken en heeft u dan de afgelopen maanden wel spijt gehad?

De **voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nee, absoluut niet, mevrouw Van der Sloot. Ik kan u alleen maar zo'n mooie coalitie toewensen zoals wij die nu hebben.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat de heer Smeulders doorgaat met zijn betoog in het kader van de begrotingsbehandeling 2019.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, voorzitter, u heeft wel gelijk.

De begrotingsbehandeling 2019. Ja, ik wilde beginnen met de essentie van hoe wij de rol van de provincie zien en daarbij, moet ik bekennen, heb ik weer zitten kopiëren en plakken, want ik heb het al twee keer eerder gezegd, tijdens mijn bijdrage tijdens de vorige begrotingsbehandeling én de perspectiefnota. De provincie is er om opgaven in de Brabantse samenleving op te pakken, maatschappelijke ontwikkelingen op te pakken, ook als dat geen kerntaak van de provincie betreft. Toen ik dit de vorige keer zei, bij de perspectiefnota, kwam de heer Van Gruijthuijsen, die liep naar voor, die kwam mij interrumpen, want hij was het er niet mee eens en dat wilde hij laten zien. Nou, en ik vind het mooi om nu te zien dat ik de heer Van Gruijthuijsen toch heb kunnen overtuigen dat wij als Brabant maatschappelijke opgaven moeten oppakken, ook als dat geen kerntaak betreft. En dat doet de heer Van Gruijthuijsen vandaag, want hij regelt zo maar even 150.000 euro uit de algemene middelen voor de Taskforce Brabant Zeeland. Nou, dat vinden wij een heel goed streven. Het is een grote opgave en wij vinden het fijn dat we iedereen kunnen ondersteunen, mijnheer Van Gruijthuijsen. Ja, mijnheer Meijer, u zit nu wel te lachen, maar het geldt ook voor u. Ja, want u bent normaal de hoofdagente van de kerntakenpolitie in dit huis en ook u bent vandaag geld aan het regelen voor zaken waarvan je kunt afvragen of het wel kerntaken zijn. Kijk, het steunen van Q-koortspatiënten, daar zou je van kunnen zeggen dat de gemeenten dat prima zouden kunnen regelen, gezien hun taken in het sociaal domein, of de rijksoverheid. Maar we vinden het belangrijk met zijn allen en dus pakken we het op, en daar zijn we heel tevreden mee. Dus we hopen dat we dit ook de volgende periode op deze manier kunnen voortzetten.

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, ik wil de PvdA-fractie er toch even op wijzen dat D66 wel degelijk een constante lijn vaart hier, want wij zeggen niet dat de provincie ineens onderzoek moet gaan uitvoeren en we zeggen ook niet dat de provincie onderzoekers in dienst moet nemen. Nee, wij zeggen: als provincie moet je een bijdrage leveren aan maatschappelijk initiatief, een zetje in de rug, iets wat van onderop is ontstaan, en daar willen we vanuit de hele Provinciale Staten graag een steuntje in de rug geven. Dus volgens mij zitten we nog redelijk zuiver in de leer als het gaat over de kerntaken binnen D66.

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nou, dat is mooi, het verhaal is goed, dank u wel.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. De heer Smeulders heeft aangegeven dat hij graag met deze coalitie door wil. Wij hebben vanochtend aangegeven, in onze eerste termijn, hoe wij het komende bestuur zien. Als een van de elementen is daarin genoemd dat wij de opcenten bevroren willen houden en dat we de uitgaven zoals die genoemd zijn in het meerjarenperspectief, dat dat echt niet goed is. Bent u dus, als u die coalitie wilt doorzetten, het daarover met ons eens?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nou, niet helemaal, mijnheer Van Gruijthuijsen. De provinciale financiën zijn nu meer dan gezond, er is heel veel ruimte om te investeren, hartstikke goed. Wij willen maatschappelijke opgaven blijven aanpakken; welke dat zijn, daar kom ik zo op. Daar hebben we geld voor nodig. We weten dat ons dividendrendement langjarig onder druk staat en dat betekent dat wij onze inkomsten

eigenlijk zouden moeten verhogen om onze maatschappelijke doelen te kunnen blijven bereiken. We zien ook dat onze uitgaven steeds meer geld kosten, dat is indexatie, dus in die zin vinden wij het heel logisch om de verbinding te leggen tussen de uitgaven die we doen, die steeds duurder worden, en onze inkomsten. Dus wat wij willen, en dat staat ook in ons verkiezingsprogramma – het concept, het moet nog door onze ledenvergadering worden vastgesteld, nou bij de PvdA is dat niet zo'n probleem om een indexering van de opcenten door de ledenvergadering te krijgen. Maar dat is dus ons uitgangspunt: indexeren van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting.

De **voorzitter**: Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Nou ja, ik hoor daar dus wel een paradox in. U wilt doorgaan met deze coalitie, wij hebben aangegeven wat de voorwaarde voor ons zou zijn, en u wijkt al voordat überhaupt de verkiezingen zijn geweest, wijkt u daar al van af. Bent u dan eigenlijk van plan om de financiën die deze gedeputeerde Financiën zo veilig heeft weten weg te zetten, die 2 miljard euro die overgebleven is van de verkoop van Essent, gewoon aan te spreken en daarvan de komende periode te gaan investeren? Wat de VVD-fractie betreft is het duidelijk dat wij dat dus niet zullen gaan doen.

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nou, dat vind ik fijn om te horen, voorzitter, dat willen wij namelijk ook niet, maar het indexeren van die opcenten wel. U ziet daar een paradox, ja, dat klopt. We gaan dadelijk de Brabander laten stemmen en dan kijken we hoe groot alle fracties worden, dan gaan we vervolgens met elkaar aan tafel zitten en kijken of we eruit kunnen komen. Zo werkt dat.

De **voorzitter**: Goed. Zullen we eerst eens verkiezingen houden dan op 20 maart? Want nu gaat het debat wel heel erg ... ik doe het ook even om ons samen te beschermen tegen een debat dat misschien zelfs nog niet morgenvroeg om vier uur afgelopen is als we zo doorgaan. Ik wil u echt vragen de bijdragen zoveel mogelijk te beperken tot de begrotingsbehandeling, die staat hier centraal. Mevrouw Roijackers was eerst, dan de heer Bahar en dan gaat Smeulders weer verder met zijn betoog.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Dat treft, want er komt zo meteen een motie aan van GroenLinks die perfect aansluit bij dat wat de heer Smeulders namens de PvdA zegt te willen. Het begrotingsjaar 2019 omvat een belangrijk deel dat gaat over de volgende bestuursperiode, dus wij verwachten eerlijk gezegd dat de PvdA de motie voor het indexeren en vergroenen van de motorrijtuigenbelasting in Brabant volledig gaat steunen.

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dan moet ik u teleurstellen: dat gaan we zeker niet doen, zoals u wel had kunnen verwachten hè. We hebben een bestuursakkoord gesloten voor vier jaar, dat noem je besturen, verantwoordelijkheid nemen, betrouwbaar zijn, dus wij steunen dat zeker niet.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): We hebben het over de begroting van het kalenderjaar 2019 en er is in het eerste kwartaal sprake van verkiezingen. Dus dan kunnen we misschien met elkaar afspreken dat de motie

gaat over het deel ná maart. Zou dat misschien wat kunnen betekenen waardoor we allebei comfort krijgen bij de motie?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nee, voorzitter, want wij hebben duidelijke afspraken en wij gaan niet over ons graf heen regeren. Wij gaan er na de verkiezingen over praten. En mevrouw Roijackers, ik wil er nog wel iets bij zeggen: wij zouden het wel fijn vinden als u daarbij bent als we erover gaan praten.

De **voorzitter**: Bahar was nu, maar ... oké, ja.

De heer **Meijer** (D66): Met dank aan collega Bahar. Mevrouw Roijackers, u doet iets heel merkwaardigs, want u stelt hier vast dat er in maart verkiezingen zijn en vervolgens zegt u: dus dien ik nu een motie in, wij hebben nog geen idee hoe de politieke meerderheid er na die verkiezingen uitziet, maar laten we het vooral met elkaar alvast eens even regelen vandaag, negeren we de verkiezingen die eraan komen, hebben we dat in ieder geval alvast gescoord uit ons verkiezingsprogramma van GroenLinks. Dat is toch een beetje gek wat u hier doet.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Welnee, dat is hartstikke consequent. Al sinds jaar en dag zijn wij voorstander van het indexeren van de motorrijtuigenbelasting in Brabant, en zeggen wij ook: waar het Rijk onderscheid maakt tussen het belasten van vieze voertuigen en schone voertuigen, vinden wij het niet meer dan consequent, zeker ook in een collegeperiode waarin wordt gezegd van: 'nou, laten we toch heel ons wagenpark vergroenen en laten we toch ontzettend voor schone lucht gaan', ik heb het net uw woordvoerder horen zeggen, dan is het toch alleen maar logisch dat wij oproepen om eigenlijk de daad bij het woord te voegen en de motorrijtuigenbelasting, in het belang ook van de financiën – ik zie hier ook de financiële woordvoerder staan –... het lijkt mij een win-winsituatie. Waarom aarzelen we eigenlijk met zijn allen zo?

De **voorzitter**: Korte reactie van de heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ook D66 wil, prima, de opcenten vergroenen. Wij hebben dat ook technisch al wel eens een keer uit laten zoeken, en dat schijnt nog hartstikke ingewikkeld te zijn, en u doet dat voorstel inderdaad zo'n beetje ieder jaar en iedere keer krijgt u dan het antwoord 'dat is nog hartstikke ingewikkeld om dat te realiseren, want dat gaat niet zomaar'. Maar het ging mij om het principiële punt, mevrouw Roijackers, dat GroenLinks hier zegt: er zijn in maart verkiezingen, dus laten wij vandaag, in november, iets regelen, zodat we driekwart van het jaar iets kunnen realiseren waarover de Brabantse burger in maart volgens mij nog een uitspraak moet doen.

De **voorzitter**: Goed. Deze zaken zijn nu een paar keer gewisseld en we vallen in herhaling. De heer Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Ik hoor de heer Smeulders een aantal keren nadrukkelijk zeggen dat de financiën nu, momenteel, goed op orde zijn, dus hij maakt zich ook degelijk zorgen naar de toekomst toe. Klopt dat?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nee, ik vind 'zorgen' niet het goede woord. De financiën zijn nu goed, het perspectief richting toekomst is ook goed. We willen alleen wel zorgen dat we hetzelfde voor Brabant kunnen blijven doen als we nu doen en daarom vinden we het bijvoorbeeld zinvol om onze inkomsten te verhogen.

De **voorzitter**: Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): De inkomsten verhogen. Dat betekent dat we dus ook iets anders zouden moeten doen dan alleen leningen uitzetten aan andere gemeenten. Klopt dat?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank je wel, voorzitter. Ja, volgens mij hebben we deze zelfde discussie enkele weken geleden nog gevoerd. Ja, dat zou kunnen. Investeren met maatschappelijk rendement, daar zijn wij voorstander van, en u ook, dus volgens mij zijn we het er gewoon over eens.

De **voorzitter**: Goed. De laatste interruptie in deze ronde van Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, ik denk dat duidelijk is dat we hier het ware gezicht van het groene socialisme van de klimaatdictatuur zien: autorijden wordt duurder, vliegvakanties worden duurder, energie wordt duurder. Wat is het gevolg? De hoogopgeleide achterban van GroenLinks vliegt geen kilometer minder, rijdt geen kilometer minder. Dat geldt ook voor uw deel van de nog achtergebleven achterban, want de arbeiders zijn al lang verdwenen. En het gepeupel zoekt het maar uit, die kan niet meer autorijden, die kan niet meer op vliegvakantie, die zoekt het maar uit in zijn koude huis, omdat het gas onbetaalbaar is, als hij al gas heeft. Dat is het socialisme waar u voor staat kennelijk. Dat is niet ons idee van een prettige samenleving.

De **voorzitter**: Oké. De heer Smeulders vervolgt zijn betoog ... kan kort reageren.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nee, ik ga hier niet op reageren, ik heb ook geen vraag gehoord en het is niks nieuws.

De **voorzitter**: Van den Berg ten tweeden male.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. De PvdA staat altijd voor eerlijk en sociaal, heb ik ergens gelezen. Hoe eerlijk is het dat het voor het armere deel van de bevolking onmogelijk wordt gemaakt om zijn huis te verwarmen, onmogelijk wordt gemaakt om zijn eigen autootje te rijden en onmogelijk wordt gemaakt om een vliegvakantie te hebben, terwijl dit alles wel is weggelegd voor de veelal hoger opgeleide achterban van GroenLinks en met name ook van de Partij van de Arbeid?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nou, daar heeft de heer Van den Berg een punt. Het is namelijk wel zo dat wij heel erg zijn voor een sociale energietransitie. Iedereen moet mee kunnen doen, ook als het gaat om

de kosten van de energietransitie en heel feitelijk de energierekening. Dus daar kan geen twijfel over bestaan.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dat ga ik vervolgen.

De maatschappelijke opgaven waarvoor de komende bestuursperiode extra inzet van de provincie nodig is, nou dat is natuurlijk de energietransitie – uitgebreid over gehad –, meer inzet en vooral meer realisatiekracht van de provincie nodig, en dat gaat zeker niet leuk worden, maar het moet wel. In die zin ga ik nog een keer benadrukken dat ook hier in huis de organisatiekosten op orde moeten als het om de energietransitie gaat, want dat is volgens mij nog steeds niet structureel geregeld.

Dan de landbouwtransitie. De eerste stap is gezet, nu doorpakken, op naar een kleinere en veel minder belastende landbouwsector, met een shift naar de productie van plantaardige eiwitten, want wij vinden echt dat Brabant wereldwijd koploper moet worden in het voedsel van de toekomst. Luchtkwaliteit. Het gaat om gezondheid en dat raakt ons echt allemaal. Het gaat om langer leven, en dat is voor iedereen. In die zin moeten we er echt met zijn allen harder de schouders eronder gaan zetten. Dat geldt ook voor de waterkwaliteit. De Kaderrichtlijn Waterdoelen, volgens mij weten we allemaal dat we ze niet gaan halen, maar we doen er verder weinig aan, inclusief Den Haag, dus daar moeten we iets mee. Wat dan, dat weet ik ook niet, maar we moeten er wel iets mee.

Verkeersveiligheid, nou ja, ook meer aandacht nodig is toch wel de conclusie denk ik, want we zagen van de week weer een bericht dat we eigenlijk dit jaar al net zoveel verkeersdoden hebben als het hele vorig jaar samen in Brabant. Wij vinden: iedereen moet veilig thuiskomen. Dus ja, wij hebben in ons verkiezingsprogramma opgenomen dat dit extra aandacht vergt. Dat geldt ook voor de stedelijke transformaties. We moeten niet vergeten: we hebben in Nederland een groeiperiode meegemaakt tussen 1950 en 1970, en laat het nou net zo zijn dat heel veel van de gebouwen uit die periode nu einde levensduur zijn. Dat betekent dat er veel werk is de komende jaren om in onze steden, met name groot en middelgroot, een fijne en gezonde, veilige leefomgeving te houden. Daar zou ook meer inzet van de provincie bij passen. En ten slotte hebben we een digitale transitie waar we nog lang niet mee klaar zijn, en in relatie tot de arbeidsmarkt gaat dat best spannend worden.

Voorzitter. Het is meer dan duidelijk: we leven in de tijd van de grote transitie. Die uitdaging gaat de PvdA graag aan en daarbij moeten we oog houden voor het feit dat iedereen mee kan blijven doen in de samenleving. De tweedeling wordt eigenlijk alleen maar groter. BrabantKennis heeft ons daar met zijn Mind The Gap!-studie heel passend op gewezen. Wij willen voorkomen dat de sociale tweedeling nog veel groter wordt. Het moet echt een rode draad worden in het beleid van de provincie.

Ten slotte nog twee concrete punten. We dienen een motie in omtrent het busstation Eindhoven. We vinden het daar gevaarlijk en daar moet iets gebeuren. En 2, een vraag: kent het college het concept ToerismePoort? Het is een propositie van drie musea, het Biesbosch MuseumEiland, museum Klok & Peel en het Markiezenhof, musea op erfgoedlocaties. Wij zijn benieuwd of dat initiatief breed beschouwd is door het college, dat wil zeggen niet alleen als het gaat om de museale waarde, maar ook op het gebied van erfgoed, vrijwilligers, omgevingskwaliteit en de vrijetijdseconomie.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. De heer Smeulders heeft het over sociale tweedeling, en dat wil hij bestrijden, denk aan de met 75.000 euro gesponsorde Tesla die staat bij het met zonnepanelen behangen dak van de villabewoner. Hoe gaat u dat concreet aanpakken? Wat wilt u eraan doen om die

ongelijkheid weg te krijgen, zeker in het kader van de door u zo gewenste grote maatschappelijke opgaven?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nou, mijnheer Van den Berg, ik vind die Tesla wel een heel mooi voorbeeld. Dat is nou typisch zoiets ... Tesla is er voor mensen die nu al mee kunnen doen, dat is echt iets wat vooroploopt. Wat we nu gewoon aan het zien zijn, is dat allerlei andere reguliere autofabrikanten elektrische auto's aan het maken zijn. Die elektrische auto's zijn nu nog redelijk duur, net zoals dat je nieuwe auto's koopt, maar over een jaar of tien heb je natuurlijk een hele occasionmarkt met allemaal gebruikte elektrische auto's, die iedereen in de samenleving op zich moet kunnen betalen. Dus ik vind het een slecht voorbeeld, wat zichzelf uiteindelijk op gaat lossen.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): U bedoelt tweedehands elektrische auto's die op het moment massaal naar Noorwegen geëxporteerd worden met onze subsidies? Maar dat terzijde. Het accupakket is dan ook nog kapot, dus dat schiet allemaal niet op. Maar hoe zit dat met die Partij van de Arbeid? Want u bent in Den Haag aan de macht geweest, ik heb niks gezien, ook maar enige beperking van het beleid om die veel te dure elektrische auto's voor veel te rijke mensen, om daar ook maar iets aan te doen. Sterker nog: u staat voor meer en meer en meer laadpalen en dergelijke, maar Jan met de pet kan dat helemaal niet betalen.

De **voorzitter**: En uw vraag? Nee? Oké.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nee, dat is helemaal geen vraag. Ik heb daar net al antwoord op gegeven, en daar gaan we lekker mee door, met die elektrische laadpalen.

De **voorzitter**: Goed. Meijer nog een interruptie.

De heer **Meijer** (D66): Ja, voorzitter. De heer Smeulders dient een motie in, begrijp ik. Ik heb hem zelf nog niet ontvangen natuurlijk. En hij zegt daarbij dat het over het station Eindhoven gaat. Nu komt u daar zelf regelmatig, en het schijnt er onveilig te zijn, misschien zit er een relatie, óf bent u op onderzoek naar die onveiligheid. Kunt u daarover misschien even wat meer tekst en uitleg geven, zodat wij ons standpunt beter kunnen bepalen? Want Eindhoven is onveilig, maar misschien het station in Best, het station in Roosendaal ook wel.

De **voorzitter**: De vraag is helder. Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nou, mijnheer Meijer, het klopt, ik kom daar regelmatig, elke dag eerlijk gezegd. Ik houd daar mijn hart vast als ik dan op de bus sta te wachten, want alle bussen die daar vertrekken kruisen met de mensen die naar de bus toe lopen, en dat zijn hele grote mensenmassa's, ook heel veel bussen. Het is af en toe echt levensgevaarlijk. Maar het is niet zo dat wij dat zelf alleen bedacht hebben. Het mooie is: het college vindt dat ook, want die hebben vorig jaar al Statenvragen beantwoord van mijn collega Ben Maas. Ben heeft daar toen vragen over gesteld, die zijn beantwoord. Het college zegt inderdaad ook dat het gevaarlijk is, dat vinden ze in Eindhoven ook wel, vandaar dat wij deze motie indienen.

De **voorzitter**: U mag nog één keer reageren.

De heer **Meijer** (D66): Ja, kijk, op het moment dat dat een probleem is, en het college heeft daar inderdaad met de gemeente afspraken over, dan begrijp ik heel erg goed wat u bedoelt en ik denk dat wij met elkaar ook een verantwoordelijkheid hebben om busstations veilig te houden, ook als de heer Smeulders er komt. Maar het punt is natuurlijk wel: wat voor trend gaan we hier inzetten als we één busstation gaan innoveren met provinciaal geld? Wat zorgt er nou voor dat niet andere busstations dan ook aankloppen en Helmond, waar u ook wel eens komt, niet de volgende is die zegt 'het is hier onveilig'?

De **voorzitter**: Het punt is helder. Een herhaling van de vraag. Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. Nou, maak u daar geen zorgen over. Mijn eigen partijgenoten in Helmond vinden dat er geen busnetwerk meer over is, dus dat zal het probleem niet worden. Nee, daar heeft u gelijk in. Het is natuurlijk niet alleen maar omdat ik er toevallig kom, het is gewoon objectief onveilig daar. Wij hebben daar netjes vragen over gesteld, GS hebben dat ook onderzocht, dat blijkt gewoon een punt te zijn, dus daar investeren we in, en dat doen we ook op andere plekken in Brabant, mocht daar een noodzaak voor zijn.

De **voorzitter**: Tot slot in deze ronde Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, toch inderdaad een korte vraag en een toelichting op de motie over de busstations. Begrijp ik goed dat u het ook heel specifiek richt op het busstation, terwijl we ook weten dat het stationsgebied Eindhoven op zich al op de rol staat om aangepakt, veranderd, of in ieder geval gewijzigd te worden?

De heer **Smeulders** (PvdA): Yes, klopt. Het is een heel groot project, Eindhoven XXXL. Dat gaat ook over het treinstation, de directe omgeving, gebiedsontwikkeling, maar dat is wel iets voor de komende jaren en wij vinden dat hier wel eerder iets moet gaan gebeuren, vandaar deze aandacht.

Motie M44 – 'Veiligheid busstation Eindhoven'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend het Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- verbetering van busstation Eindhoven en op termijn een nieuw busstation volgens Gedeputeerde Staten onderdeel zijn van de ambities die de provincie samen met de regio heeft als uitwerking van het adaptief programma Brainport City (antwoord Statenvragen PvdA d.d. 7 november 2017);
- busstation Eindhoven ook volgens Gedeputeerde Staten erg druk is;
- de configuratie van busstation Eindhoven (Neckerspoel) zo is dat alle passagiers die naar de wachtende bussen lopen, moeten kruisen met vertrekkende bussen;
- Gedeputeerde Staten verwachten dat het busvervoer in Eindhoven bovengemiddeld zal groeien vanwege de groei van de Brainportregio;

overwegende dat:

- het in het laatste jaar zichtbaar drukker is geworden op busstation Eindhoven;
- het niet wenselijk is dat er in de toekomst vanwege de drukte en configuratie ernstige ongevallen gebeuren op busstation Eindhoven;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- in deze Statenperiode aan Provinciale Staten te rapporteren op welke wijze en op welke termijn het Eindhovense busstation zal worden aangepast of vernieuwd en inzichtelijk te maken wat de hiervoor benodigde bijdrage van de provincie is;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ben Maas, PvdA

Willemieke Arts, SP

Wim van Overveld, 50PLUS

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Karel Burger Dirven, VVD "

De **voorzitter**: Goed. U was klaar met uw betoog begreep ik. Dan zijn we nu toe aan de bijdrage in eerste termijn van de fractie van GroenLinks. Mevrouw Roijackers heeft het woord.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel, voorzitter. In 2015 zeiden we: "GroenLinks wil dit college scherp houden." Een mooie opdracht. Met het bestuursakkoord leek fris beleid te zijn ingezet, door sommige partijen hier een GroenLinkssprookje genoemd. Wij waarschuwden toen echter al: de programma's zijn niet concreet en zeker niet verreikend genoeg. Het beleid is onvoldoende gericht op de Brabantse balans tussen mensen, natuur en economische ontwikkeling. Alleen een sterke overheid kan groeiende sociaaleconomische tweedeling, maar ook natuurschade en verlies van biodiversiteit tegengaan. Dat laatste is een belangrijke opdracht die we als overheid verzaakt hebben, zoals we woensdag te horen kregen van het Europese Hof. Met het Programma Aanpak Stikstof, aan de hand waarvan vele honderden vergunningen zijn uitgegeven hier in Brabant, hebben we de natuur onvoldoende beschermd. Uit recent BPO-onderzoek door de omgevingsdiensten, hier ook al gememoreerd, blijkt dat we de stikstofuitstoot van een deel van de industriële bedrijven onvoldoende in beeld hebben en dat deze bedrijven in werking zijn zónder de benodigde vergunning. Wat betekent dit nou het komende jaar: gaan we vergunningen weigeren, gaan we reeds uitgegeven vergunningen herzien, gaan we projecten zoals LPM nu helemaal afblazen? En wat betekent dit nou voor de begroting?

We concluderen nu bij deze laatste begroting in deze bestuursperiode: het college bleek vooral goed in najagen en aanjagen van meer en meer economische activiteiten, van toerisme, van intensivering van verkeer en landbouw, terwijl intussen de biodiversiteit achteruit kachelt, de aarde alarmerend snel opwarmt en we nog steeds te weinig urgentie voelen op het onderwerp klimaatverandering, en terwijl we de afgelopen jaren hebben bezuinigd op onze subsidies, door het besluit om de lasten niet te willen indexeren. Dat betekent nogal wat voor de Brabantse instituten en de gezelschappen – ik refereer eventjes aan de geestelijke gezondheid waar mijn collega het net over heeft gehad – die ondersteund worden door de provincie. Na vier jaar knippen op hun personeel en hun activiteiten – PvdA: wat voor personeelsbeleid betekent dat? –, in een tijd waarin het ons economisch voor de wind gaat en terwijl de solvabiliteit van onze begroting op maar liefst 78,1% ligt, vindt GroenLinks het hoog tijd om te indexeren. Wij dienen daartoe een amendement in.

Zijn we als GroenLinks alleen maar zuur en kritisch vandaag? Nou nee hoor, helemaal niet. Zo zijn we ferm voorstander van het instellingsbesluit voor een reserve VTH-omgevingsdiensten.

De **voorzitter**: Interruptie Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Voorzitter. U triggert mij ten aanzien van het indexeren. U richt dat nu heel specifiek op in ieder geval de subsidies die we verstrekken. Vindt u ook dat we die lijn breder zouden moeten trekken, ook kijkend naar de toekomst, dus dat je op andere fronten ook zou moeten indexeren, of wilt u het alleen maar bij deze specifieke groep houden?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Wij vinden dat je vooral moet kijken hoe beleid uitwerkt. En als het gaat over het beleid van de instellingen die wij ondersteunen met provinciaal geld, krijgen wij terug te horen: het is echt knippen geblazen. Je kunt een jaar knippen, dan doe je wat minder, of je neemt wat minder personeel aan, of doet wat minder exposities, of iets minder uitvoeringen, je kunt twee jaar knippen misschien, maar daarna gaat hij echt zeer doen. Dat is primair het onderdeel waarvan wij zeggen: nou ja, dat moeten we anders gaan doen, want dit wordt onverantwoord ten aanzien van de output die wij tegelijkertijd verwachten van bijvoorbeeld de museale organisaties, of de orkesten, of andere zaken die wij met provinciaal geld ondersteunen.

De **voorzitter**: Oké. Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Maar bent u dan ook echt van mening dat, als we over de hele linie slechts indicaties doen rond 1,5% – op een ton is dat dan 1500 euro –, we daarmee het verschil zouden kunnen maken bij al die onderdelen?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Nou, ik vind het toch lastig om hem zo generiek te pakken, omdat ik altijd vind dat je het moet doen met de samenleving samen. U bent zo'n voorstander van goed en verstandig beleid, en wij ook, u vindt ons op uw pad, maar wij zijn voortdurend in dialoog met die samenleving: hoe werkt ons beleid uit, hoe gaat het nou? En wij constateren voor een groot aantal van de organisaties waar we echt provinciaal geld in stoppen, die ook zonder provinciaal geld misschien niet kunnen bestaan, maar die we toch waardevol vinden, belangrijk: dat gaat niet langer. En daarvan zeggen wij: dat moeten we echt gaan indexeren, die uitgaven,

De **voorzitter**: Nee nee, u heeft twee keer ... en bovendien hoor ik voortdurend herhalingen. Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Ik hoorde net een heel kritisch verhaal eigenlijk over de voortgang van het college, en ik herken daar ontzettend veel in. De bijdrage hiervóór, van de PvdA-fractie, was er eigenlijk eentje van zelfgenoegzaamheid en van 'het gaat zo goed, we hebben het fantastisch gedaan en we gaan graag op die lijn verder', en sloot af met: maar u bent de geliefde partner voor ons in de komende periode. Electoraal snap ik dat natuurlijk wel. Zou u op die lijn van de PvdA, waarop ze de komende periode voort willen gaan en waar ze zo trots op zijn, zou u die lijn voort willen zetten, of zegt u: nee, dan ga ik daar toch echt een aantal hele stevige knippen in zetten? Daar ben ik wel eens benieuwd naar.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, dat is best een algemene vraag, want ik grijp ook even terug op een aantal zaken die ik hier bij aanvang heb genoemd. Het mag duidelijk zijn dat wij als GroenLinks vinden dat er echt extra stappen gemaakt moeten worden om onze natuur beter te beschermen, om te kijken hoe wij de sociale tweedeling in Brabant niet verder vergroten – en ik denk dat we daar de PvdA wel vinden. Het eerste onderwerp ben ik niet helemaal zeker van, maar goed, daar kijken we nog wel naar. Als ik de

PvdA was en in het college zat, zou ik nu ook een PR-verhaal ophangen, weet je, dat is toch ook hoe het spel werkt. Dus dat begrijp ik. Stappen wij in op de manier waarop het nu gaat? Dat lijkt me niet, nee, en dat heb ik voldoende duidelijk gemaakt zojuist.

De **voorzitter**: Mijnheer Vreugdenhil. Een korte reactie en dan gaan we weer terug naar de begrotingsbehandeling.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ik ben blij, want volgens mij constateren wij met elkaar dat het vooral heel veel mooie woorden zijn, of heel veel plannen zijn, maar nog weinig concrete uitvoering in actie, en disruptie, en allemaal van die grote woorden. Volgens mij constateren we dat met elkaar. Laten we daar dan ook scherp op zijn, om daar de laatste periode van de begroting, waar sommige partijen al achterover gaan zitten, om daar in ieder geval nog een slag te maken.

De **voorzitter**: Oké. Mevrouw Roijackers. Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Kan ik hierop nog wel even reageren?

De **voorzitter**: Heel kort.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, we vinden elkaar, mijnheer Vreugdenhil, op een aantal onderwerpen, maar ook op een aantal onderwerpen niet. Begrijp GroenLinks ook goed: als blijkt, en we gaan goed onderzoeken, bijvoorbeeld hoe zo'n gedrocht van een Programma Aanpak Stikstof nu werkelijk uitpakt, dat dat ook betekent dat we misschien maatregelen zullen moeten nemen die misschien niet in lijn liggen met ChristenUnie-SGP.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog nu.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Goed. Ik had het over het instellingsbesluit voor een reserve voor de VTH-omgevingsdiensten. Dat is een logische uitkomst vanuit de discussie over toezicht en handhaving in onze Staten in de afgelopen jaren. Ook vindt het college GroenLinks aan de zijde voor de aanvullende middelen voor rivierverruiming en het onderhoud vaarwegen in West-Brabant.

De bestuursopdracht arbeidsmigratie vinden we prima. Wel willen we daarbij de nadruk leggen op de menswaardigheid van de naar schatting 100.000 arbeidsmigranten in Brabant. Geen barakken dus op industrieterreinen. Worden in de bestuursopdracht de eigen wensen voor huisvesting meegenomen? Hoe gaan arbeidsmigranten zelf betrokken worden bij de regiegroep?

Over de grootste uitgaven van dit college, de MIPP-sleutelprojecten en het Ontwikkelbedrijf, werklocaties en Erfgoedverkenningen, vallen nog wel wat vragen te stellen. Neem het MIPP-project Van Gogh. Het is natuurlijk goed om Van Gogh, de grote meester, en onze Brabander, zo meer blijvende uitstraling te geven in Brabant, maar is dit de goede weg? Dit geld moet naar onze mening uit het programma Economie komen, vanwege de commerciële doeleinden.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Willems.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Voorzitter. Ik hoor GroenLinks zeggen dat ze achter de bestuursopdracht arbeidsmigratie staan, maar daar achteraan zegt u wel gelijk een aantal voorwaarden waaraan u vindt dat het moet voldoen. Zou het niet veel handiger zijn om de bestuursopdracht arbeidsmigratie voor dit moment uit de begroting te halen, zodat we hierna een keer echt de tijd kunnen

nemen om inhoudelijk met elkaar het debat aan te gaan en dan ook middelen eventueel daarvoor beschikbaar te stellen?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Nee. Het is goed om juist op dit moment, nu het zo prangend is, dit zo op te pakken en wat wij vragen is dat in die regiegroep goed gevraagd gaat worden aan die arbeidsmigranten zelf: hoe zien jullie hier de short stay, de mid stay, de long stay en wat voor soort huisvesting, maar ook sociale integratie hoort daar vervolgens bij?

De **voorzitter**: Mevrouw Willems.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Oké, dus ik neem aan dat u dadelijk met allemaal amendementen komt om het voorstel dat nou voorligt te amenderen en te veranderen zoals u nou aangeeft?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): In mijn beleving heb ik duidelijke vragen gesteld aan het college, en als ze niet duidelijk zijn, stel ik ze in tweede termijn nog een keer, of in een andere vorm.

Van Gogh: waarom niet uit het programma Economie? Vanwege de commerciële doeleinden, en niet uit de vrije en algemene middelen, want de in totaal 11 miljoen euro kunnen we ook voor andere zaken inzetten. Wij dienen daartoe mogelijk in tweede termijn een amendement in, afhankelijk van het antwoord van het college.

Dan de Zuiderwaterlinie. Deze verbindt een interessant deel van ons erfgoed en kan dienen als vector voor water- en klimaatopgaven in de toekomst. Daarom de vraag: kan hier niet meer groen en duurzaamheid in worden opgenomen? En waarom zijn niet alle elf gemeenten met vestigingen partner? GroenLinks wil de bijdrage vanuit de algemene middelen graag vervangen door een bijdrage vanuit het programma Economie. Het gaat hier immers om de vrijetijdseconomie, om leisure. Acht MIPP-projecten worden, als wij akkoord gaan als Staten, nader uitgewerkt. In het kader van de energie- en klimaattransitie richten wij ons vizier op de 'energieslurpers', Metalot, Energyweb en Solarge. Welke middelen zijn er precies nodig voor Metalot? Welk bedrag vraagt het college hier binnenkort aan PS?

En dan logistiek, Wijkevoort en Heesch-West: gaan we nu inzetten op 'bulklogistiek' of op duurzame logistiek? De gemeenteraad van Tilburg wordt al steeds kritischer. Worden er wel 'groene' voorwaarden gesteld aan de bedrijven die zich op Wijkevoort vestigen, of werken we louter vraaggericht?

Dan JADS Mariënborg. De studentenaantallen, althans van de studenten die wat meer geld opleveren, blijven achter. Wat gebeurt er met de provinciale investering van 11 miljoen euro als de onderwijsinstellingen deze opleiding niet overeind kunnen houden?

En nu een ernstig punt. We gaan veel investeren in erfgoed. In 2019 wordt een marketingconcept voor het kloosterverhaal neergezet en er komen verkenningen van onder meer de Onze Lieve Vrouwe Abdij, Klooster Sint Josephsberg, Klooster Franciscanessen in Veghel en het Doveninstituut Kentalis. Het is mooi om waardevol erfgoed te willen behouden, maar wij kunnen en willen onze ogen niet sluiten voor de misstanden die er ook hier tussen de muren zijn gebeurd. GroenLinks vraagt aandacht voor slachtoffers van seksueel en ander misbruik. We willen bij provinciale investeringen getoetst hebben of ordes en congregaties volgens de commissie-Deetman de zaken en claims van slachtoffers zorgvuldig afgehandeld hebben. Dit betreft aanvulling van de Wet Bibob, een nieuw toetsingscriterium voor subsidieontvangers. Hiertoe dienen we een motie in.

In het meerjarenperspectief van het Ontwikkelbedrijf staat ook de glastuinbouw in Deurne. Wat is daar nu toch aan de hand? De provincie loopt nu voor 17 miljoen euro risico en staat er inmiddels alleen voor. Gaan we dit nu toch tot een succes maken?

Naar mate we verder bladeren door het meerjarenperspectief komt onze goede zin weer terug. De Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij en de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte verdienen een compliment. Dat heeft dit college goed aangepakt en opgelost.

Het dikke boek van het Ontwikkelbedrijf terzijde leggend en weer naar de begrotingsstukken kijkend, wordt ons gevraagd om een begrotingswijziging Maintenance van 1 miljoen euro in 2018 en 4 miljoen euro in 2019. GroenLinks heeft er al op doorgevraagd, maar heeft nog wat twijfels. De kpi's van 2018 zijn ons nog steeds niet helder: wat zijn nu de precieze aantallen bedrijven, testfaciliteiten, missies en medewerkers? En nog belangrijker: hoe wordt er nagedacht over de risico's? Wat als Trump nu ineens de investering terugtrekt en wat als Fokker de investering terugtrekt vanwege de Brexit? Zijn er nou borgingen om te voorkomen dat Aviolanda mislukt?

De begrotingswijziging MIT-Zuid is ook geen klein bier: 6,4 miljoen euro. Maar kijken we dan naar de planning, dan lopen we nu al achter. Waarom is het in 2018 niet gelukt om enkele van de kpi's te realiseren, zoals deelnemende Brabantse bedrijven?

We stappen over naar de zaken in de provinciale Jaarbegroting 2019. Zóveel om te bespreken, voorzitter. Soms voelt het als een grijze, of groene plaat, als we als GroenLinks vragen om eindelijk tempo te maken met natuurontwikkeling en actief natuurbeheer. Maar tot ons grote plezier honoreert het college eindelijk onze roep om extra groene toezichthouders, boa's, in het buitengebied. We moesten er lang om zeuren, maar het kwartje is gevallen. Hartstikke mooi.

We blijven even bij groen. Om de kwaliteit van ons grond- en drinkwater ook voor toekomstige generaties Brabanders goed te houden, dienen we een motie 'Schoon grondwater' in, om als PS gerapporteerd te krijgen over de daadwerkelijke afname van nitraat in ons grondwater.

En wij dromen graag van bomen, meer bomen, want bomen zijn de oplossing voor veel dingen: schone lucht, stressreductie, een mooi uitzicht. En volwassen bomen vormen een prachtige natuurlijke CO₂-compensatie. Denk aan een laan van bakenbomen als cultuurhistorische monumenten langs de Maas. Een mooi beeld. We dienen een motie in.

Over schone lucht gesproken: Eindhoven Airport. Leuk voor wie dichtbij goedkoop wil vliegen. Minder leuk voor wie er werkt – denk aan de mensen van Ryanair nu – en wie er dichtbij woont. Kan de provincie niet meer investeren in het tegengaan van de overlast die omwonenden hebben van het vliegveld? Ik hoor u denken: van welk geld dan? Nou gewoon, van het dividend waarop we als aandeelhouder recht hebben. Geen 10%, zoals nu, maar 50% zoals de aandeelhouders van Schiphol ook krijgen. We dienen hiertoe een motie in, een variant van de motie die deze week ook in de gemeenteraad van Eindhoven is aangenomen. Als we deze aannemen als Staten en hierin samen met de gemeente Eindhoven optrekken, dan hebben we binnenkort 3 miljoen euro op de plank. De opbrengst kan naar degenen in Zuidoost-Brabant die de last ondervinden van onze vakantievluchten.

We springen naar de arbeidsmarkt. Het gaat gelukkig goed met de economie en daarmee ook met de werkgelegenheid. Nog niet met iedereen, want naar schatting 200.000 Brabanders behoren nog tot het 'onbenut arbeidspotentieel' en staan nog aan de kant. Daarover in een volgende vergadering meer van onze kant. Maar sommige werkende Brabanders zijn wel heel erg in trek. Neem nu onze specialisten veiligheid en milieu van de omgevingsdiensten. Die worden, zo horen we, geregeld weggekocht door bedrijven en overheden, met als gevolg dat de omgevingsdiensten kampen met achterstanden en achterblijvende kwaliteit in vergunningverlening, toezicht en handhaving. GroenLinks dient daarom een motie in om middelen uit de begroting in te zetten voor behoud en werving van specialisten binnen de omgevingsdiensten.

Van de omgevingsdienst, zeker een 'zekere' omgevingsdienst, is het maar een kleine stap naar mest en mestfabrieken. Daarover is veel te doen in Brabant. De uitspraken van de woordvoerder van gedeputeerde Spierings in het Brabants Dagblad en in Boerderij intrigeren ons: "In de begroting voor 2019 geeft het provinciebestuur te kennen dat er gestreefd wordt naar grootschalige mestverwerking op bedrijventerreinen in vier regio's." Waar vinden wij dat dan in de begroting? Graag een toelichting van de gedeputeerde. En een update hoe het er nu voorstaat met die grootschalige mestverwerking, in elk van die vier regio's.

Door naar cultuur en samenleving. Ik had het al over de gevolgen van niet-indexeren. Dit is echt prangend bij het Noordbrabants Museum. GroenLinks wil niet interen op de Brabantse schatten. We willen bovendien kosten besparen op energie in het Museumkwartier. Daarom dienen we een amendement en een motie in.

Muziek nu: GroenLinks vindt het essentieel dat de educatieve activiteiten door de Philharmonie Zuid blijvend kunnen worden uitgevoerd. En ook daarom hebben we een amendement ingediend.

De ondersteuning aan bibliotheken is van groot belang in Brabant. Op een leuke en laagdrempelige manier krik je je lees- en informatievaardigheid er op. Maar de organisatie Cubiss heeft ook alle expertise in huis om andere basisvaardigheden op peil te brengen en te houden, waarmee zoveel mogelijk Brabanders volwaardig aan onze samenleving deel kunnen nemen. Hiertoe dienen we een motie in.

Sociale veerkracht: Daarover kunnen we kritische noten kraken, maar nu even niet. Dat bewaren we tot de evaluatie. Wel willen we, net als het CDA, meer aandacht voor ouderen in het programma in 2019.

Over energie wordt veel gedroomd in het jaar 2050: 100% fossielvrij – ik hoorde net iets over kernenergie –, allemaal elektrisch, maar in de hele begroting 2019 blijven de middelen voor energietransitie vaag en missen we concrete opties voor de toekomst. Hebben GS de impact dan helemaal niet in beeld; kunnen PS geen raming of uitgewerkte opties krijgen? En wat vinden GS ervan dat er in Brabant toch nog gasboringen worden toegestaan? Staan ons nog wegen open om die tegen te houden?

Zonne-energie op logistieke daken wordt terecht als knelpunt genoemd. Welke afspraken kunnen we als provincie maken om duurzaamheid op te nemen als aanvullende regels bij bouwbesluiten?

En dan, GroenLinks nam al een prelude zojuist: het besluit Provinciale Opcenten. Voor het vierde jaar op rij is er geen toepassing van de inflatiecorrectie. Ook komt er geen differentiatie naar vuile en schone voertuigen, wat het Rijk wel doet en wat in strijd lijkt te zijn met het dromen over 100% elektrisch. Ons provinciale motorrijtuigen tarief behoort tot de laagste in Nederland, terwijl we de meeste – D66! – luchtvervuiling hebben. Mèt indexatie zou de provincie 125 miljoen euro structureel meer mogen heffen, geld dat gebruikt kan worden voor verbetering van ons leefklimaat, voor het stimuleren van schoner vervoer. GroenLinks dient daarom een motie in.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Is GroenLinks op de hoogte dat de provincie Noord-Brabant per kilometer provinciale weg in de absolute top staat met het hoogste tarief motorrijtuigenbelasting?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): We kunnen het per kilometer uitrekenen, maar ik bereken het gewoon heel simpel, zoals we dat doen, per belastingdruk en we staan echt onderaan. Als je tegelijkertijd ziet dat wij hier in lucht zitten die bepaald niet goed is voor onze luchtwegen en ons hart en onze vaten, dan denk ik dat wij echt veel meer kunnen en moeten investeren in het verbeteren van die kwaliteit, door een heffing te doen op de vervuilende uitstoot vanuit motorrijtuigen.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, ik ben het met u eens dat we veel meer aan de doorstroming moeten doen, dat we onnodige files hebben, dat een N279 twee keer tweebaans moet zijn, dat we wat met de N69 moeten. Dat zou allemaal met gemak kunnen vanuit die provinciale opcenten tegen het huidige tarief. Wat is het dan dat u nog meer geld uit deze melkkoe wilt trekken? Waar komt dat vandaan, waarom eenzijdig die automobilist belasten en dan ook nog een zeer grote ultrafijnstofvervuiler, het elektrisch vervoer, door meer bandenslijtage vooral, geheel ontzien? Ik zie dat niet helemaal.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): U denkt alleen maar aan autootje, maar wij denken breder dan dat. Wij denken multimodaal. En de motorrijtuigenbelasting gaat niet over de bus, de motorrijtuigenbelasting gaat niet over de trein, de motorrijtuigenbelasting gaat niet over lightrail, de motorrijtuigenbelasting gaat niet over wandelen en niet over fietsen. Dus er zijn zó veel meer manieren om je te bewegen door het prachtige Brabantse land, en ja, toevallig die ene, die een hoop uitstoot, waar we met zijn allen last van hebben, ja, die willen wij zwaarder belasten in het belang van Brabant.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog, u was aan het afronden geloof ik. O nee, Van Gruijthuijsen nog een interruptie.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, ik ving inderdaad ook op dat mevrouw Roijackers met haar afronding begon. Mevrouw Roijackers, u zei aan het begin: wij als GroenLinks letten op het effect van het beleid op inwoners. Nu heb ik even uw betoog aangehoord en daarin zegt u: wij moeten veel beter de natuur beschermen, we moeten 'daar' geld aan uitgeven, 'daar' geld aan uitgeven, we moeten 'dat' beschermen, we moeten 'daar' meer regels maken. Het effect van al uw beleid, als u dat zou mogen uitvoeren, zou betekenen dat ondernemers niet meer kunnen ondernemen, de werknemers die bij ondernemers in dienst zijn, ontslagen moeten worden omdat die ondernemer niet meer kan ondernemen ...

De **voorzitter**: En uw vraag?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): De inwoners van kleine kernen, die eventueel via CPO een aantal huizen ernaast willen bouwen, zouden dat niet mogen vanwege de natuurbescherming, een weg ernaartoe zou niet mogen. U zet Brabant op slot en u wilt nog eens even de motorrijtuigenbelasting verhogen.

De **voorzitter**: En uw vraag, mijnheer Van Gruijthuijsen?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Bent u het ermee eens dat eigenlijk Brabant en de positie die Brabant nu heeft qua leefklimaat, qua vestigingsklimaat, qua ontspanning, dat dat dadelijk helemaal juist naar de knoppen gaat en dat met het effect wat u beoogt eigenlijk juist het tegengestelde bereikt wordt?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Nee, natuurlijk ben ik daar niet van overtuigd. Ik geloof het namelijk ook echt niet. Er zit ook iets interessants in de redenering van de VVD. Het gaat over ontwikkelruimte en op slot zetten, alsof hier alleen maar bedrijvigheid zou kunnen ontstaan in Brabant waar stikstof uit voortkomt. En

qua werkgelegenheid en dat omvallen ... dat was ook een soort doembeeld dat ik hoorde van de VVD, die we toch kennen als een optimistische partij. Er vallen dan allerlei werkgevers om en dat scheelt dan allerlei banen. Weet je: nog altijd is het zo dat de grootste werkgever hier in Brabant de overheid is. Ik zal me nu niet laten verleiden door hoe de VVD omgaat met, ja eigenlijk onze maatschappelijke dienstverlening, dat zal ik niet doen, maar ik vind dat we met zijn allen creatiever moeten zijn over het soort bedrijvigheid en ondernemerschap in Brabant. Wij zijn heel erg voorstander van ondernemerschap en innovatie, dol op ondernemers, en vinden dat het soort bedrijvigheid gestimuleerd zou moeten worden waar niet de aarde door belast wordt. Dat is eigenlijk de crux, mijnheer Van Gruijthuijsen.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen, tot slot.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): U begint over het effect van het beleid op de inwoners en inwoners zijn ook gewoon werknemers bij ondernemers, werknemers in de publieke sector, en als die in een nieuwe woning willen gaan wonen dicht bij een kern, in een klein dorp, dat heeft effect op de stikstof. Dus u gunt die inwoners – het gaat niet om ondernemers alleen – geen nieuwe woning in de natuurlijke omgeving waarin ze zijn opgegroeid en ook nog hopelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Dat is het effect van het beleid dat u voorstaat.

De **voorzitter**: Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Jawel. Als je kijkt naar wie de milieuruimte opvullen, dan zijn dat niet die leuke CPO-bewoners in Brabant hoor. Nee-nee-nee-nee-nee-nee, dat is misschien voor een heel klein deel van wat nu bezig is met een aanvraag en dat niet rondkomt, dat geloof ik meteen, maar als je kijkt naar wat de milieuruimte opsnoept in Brabant, dan is dat gewoon echt, echt bulkindustrie, het zijn wegen, en dat is het soort bedrijvigheid waarvan GroenLinks van mening is dat dat niet verder kan groeien en dat het misschien zelfs wat terug moet gaan om ruimte te maken voor het soort bedrijvigheid dat schoon is en inderdaad voor dat soort innovaties.

De **voorzitter**: De gedachten zijn gewisseld. Er wordt veel herhaald, dus ik wijs u erop dat dit nu wel gewisseld is. Nog één interruptie zie ik die nog wat toe gaat voegen.

De heer **Meijer** (D66): Ja, zeker, want het is een beetje een rode draad door de dag, en ik ben blij dat u dat als voorzitter ook ziet. GroenLinks begint continu over die opcenten en ik heb dat nou eens uitgezocht, omdat ik weet dat mijn fractie twee jaar geleden serieus een voorstel heeft overwogen om differentiatie in de opcenten mogelijk te maken. Maar het kán niet, want het is in de Provinciewet namelijk geregeld. Had u nou in Den Haag meegedaan, dan hadden we het samen in Den Haag kunnen regelen, maar het kan gewoon niet. Dus ik maak bezwaar tegen het feit dat u continu terugkomt op dat, dat ik echt heel sympathiek vind vanuit D66, maar het kán gewoon niet.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Regels maken we samen. Ja, regels maken we samen.

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Dat klopt, mevrouw Roijackers, regels maken we samen en we hadden het samen kunnen maken, in Den Haag, toen we samen aan die tafel zaten om landelijk een regering te gaan

vormen. Maar de Provinciewet bepalen wij niet hier, de differentiatie voor de opcenten bepalen wij niet hier. Dat had u in Den Haag moeten doen.

De **voorzitter**: Goed. Dit is zelfs een herhaling van de herhaling.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja precies, ik kan niet Jesse Klaver hier channelen jongens, zo begaafd ben ik nou ook weer niet. Wel ben ik een Brabander, net als Jesse, maar ik ga niet verhuizen naar Den Haag. Als Brabander zeg ik: als u mee heeft geteld met ons, dan hebben we elf amendementen en moties genoemd: de Groene Elf voor Brabant, toepasselijk zo vlak voor d'n elfde van d'n elfde.

Ik sluit af. Is Brabant in beweging gezet, is de energie losgemaakt uit de hele Brabantse samenleving om samen de uitdagingen van nu aan te pakken? GroenLinks ziet veelbelovende initiatieven en goede verkenningen. Maar eerlijk is eerlijk, er moet echt nog een flinke schep bij om onze provincie de duurzame kant uit te krijgen. Voor échte duurzaamheid en geen sprookje, mijnheer Van den Berg, heb je blijkbaar toch écht GroenLinks nodig.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voor slechte rekensommen ook. Maar even over uw moties: ik mis één dingetje, en dat is dat u kennelijk geen bezwaar heeft tegen zonneparken, die massaal ... Ik zie nou weer berichten uit de Kempengemeenten, waar ze hectares en hectares vol met die zonnepanelen willen leggen. Wat vindt GroenLinks daarvan?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Eerst logistieke daken, overheidsgebouwen, helpen om zonnepanelen in de gebouwde omgeving bij mensen zelf aan te brengen, stallen, en dan, als we dan onze opgave nog niet hebben vervuld, kunnen we eens kijken naar bijvoorbeeld landbouwgrond.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, als zelfs GroenLinks van mening is dat we geen zonnepanelen op akkergronden moeten willen, dan zou ik zeggen van: steun onze motie eens die dat beoogt. Dat zou ook heel erg fijn zijn, dan kunnen we het zelfs een keer volledig met elkaar eens zijn.

De **voorzitter**: Het punt is helder en ook al meermalen betoogd. Mevrouw Roijackers, de laatste zin?

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, de laatste zin, voorzitter, en wat kan deze anders zijn dan de conclusie: het is tijd voor verandering. Dank u wel.

Amendement A8 – 'Structurele subsidies waardevast!'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018,

behandelend Statenvoorstel 48/18 over de Begroting 2019;

besluiten, dat de volgende tekstpassage aan het ontwerpbesluit I van het Statenvoorstel wordt toegevoegd:

13. Vanaf het begrotingsjaar 2019 de structurele exploitatiesubsidies weer te indexeren en hiervoor, vooruitlopend op een nadere berekening van de indexatielasten, ten laste van de vrije begrotingsruimte jaarlijks 4 miljoen euro beschikbaar te stellen.

Toelichting

Als gevolg van het besluit om in de bestuursperiode 2015-2019 geen indexatie toe te passen worden instellingen, die voor hun exploitatie structureel afhankelijk zijn van een provinciale subsidie, al een aantal jaren achter elkaar in feite geconfronteerd met krimpend budget. De afgelopen jaren hebben zij de buikriem aangehaald en de rek is er nu uit. Het amendement beoogt het exploitatiebudget voor deze instellingen weer waardevast te maken.

En gaan over tot de orde van de dag.

Patricia Brunklaus, GroenLinks

Hagar Roijackers, GroenLinks

Sjo Smeets, GroenLinks

Anne van Diemen-Vereijken, GroenLinks"

Amendement A9 – 'Indexering van subsidie Noordbrabants Museum'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 over de Begroting 2019;

besluiten, dat de volgende tekstpassage aan het ontwerpbesluit I van het Statenvoorstel wordt toegevoegd:

13. Vanaf het begrotingsjaar 2019 de structurele exploitatiesubsidie voor het Noordbrabants Museum weer te indexeren¹. En hiervoor ten laste van de vrije begrotingsruimte jaarlijks een bedrag van 85.000 euro beschikbaar te stellen.

Toelichting

Het gevolg van het besluit om in de bestuursperiode 2015-2019 geen indexatie toe te passen heeft er toe geleid dat de subsidie van het Noordbrabants Museum in deze bestuursperiode gelijk is gebleven terwijl de kosten aanzienlijk zijn gestegen en de komende jaren nog verder zullen stijgen.

Het museum heeft met het Jeroen Bosch jaar heel veel bezoekers getrokken en daarmee ook extra middelen kunnen genereren voor nieuwe activiteiten. Inmiddels is duidelijk geworden dat door de niet-indexatie en de stijgende kosten voor energie en personeel het activiteitenbudget moet worden aangesproken. Dit heeft als effect dat activiteiten niet verder kunnen worden ontwikkeld en uitgevoerd. Dit zal uiteindelijk leiden tot een vermindering van de naamsbekendheid en het aantal bezoekers.

En gaan over tot de orde van de dag.

¹ Het bedrag van 85.000 euro is gebaseerd op 2% indexering van het subsidiebedrag 2019'.

En gaan over tot de orde van de dag.

Patricia Brunklaus, GroenLinks

CDA"

Amendement A9A – 'Indexering van subsidie Noordbrabants Museum'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 over de Begroting 2019;

besluiten, dat de volgende tekstpassage aan het ontwerpbesluit I van het Statenvoorstel wordt toegevoegd:

13. Vanaf het begrotingsjaar 2019 de structurele exploitatiesubsidie voor het Noordbrabants Museum weer te indexeren¹. En hiervoor ten laste van de vrije begrotingsruimte jaarlijks een bedrag van 85.000 euro² beschikbaar te stellen.

Toelichting

Het gevolg van het besluit om in de bestuursperiode 2015-2019 geen indexatie toe te passen heeft er toe geleid dat de subsidie van het Noordbrabants Museum in deze bestuursperiode gelijk is gebleven terwijl de kosten aanzienlijk zijn gestegen en de komende jaren nog verder zullen stijgen.

Het museum heeft met het Jeroen Bosch jaar heel veel bezoekers getrokken en daarmee ook extra middelen kunnen genereren voor nieuwe activiteiten. Inmiddels is duidelijk geworden dat door de niet-indexatie en de stijgende kosten voor energie en personeel het activiteitenbudget moet worden

aangesproken. Dit heeft als effect dat activiteiten niet verder kunnen worden ontwikkeld en uitgevoerd. Dit zal uiteindelijk leiden tot een vermindering van de naamsbekendheid en het aantal bezoekers.

En gaan over tot de orde van de dag.

¹ Ook de gemeente Den Bosch geeft subsidie aan het NMB. Deze subsidie wordt wel jaarlijks geïndexeerd

² Het bedrag van 85.000 euro is gebaseerd op 2% indexering van het subsidiebedrag 2019'.

En gaan over tot de orde van de dag.

Patricia Brunklaus, GroenLinks"

Amendement A10 - 'Cofinanciering muzikale educatieve activiteiten'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 over de Begroting 2019;

besluiten, dat de volgende tekst aan ontwerpbesluit I van het Statenvoorstel wordt toegevoegd:

13. Voor de uitvoering van educatieve activiteiten in 2019 t/m 2021 in Brabant door de Philharmonie Zuidnederland in totaal 400.000 euro beschikbaar te stellen en te dekken uit de vrije begrotingsruimte.

Toelichting

1. In de themabijeenkomst van 31 augustus jl. is besproken dat de Philharmonie Zuidnederland haar prestaties voor de subsidie nakomt. Het gaat hier om de herziene prestatieafspraken voor 2018 en 2019.
2. De Philharmonie Zuidnederland heeft tijdens deze bijeenkomst duidelijk gemaakt dat zij 400.000 euro uit eigen middelen heeft geput om aan de prestatieafspraken voor (muziek- en cultuur)educatie te voldoen.
3. Het orkest heeft tevens uitgelegd dat zij bezuinigingen heeft doorgevoerd vanwege de verlaagde subsidiebijdrage van de provincie voor de jaren 2018 en 2019.
4. Om voor het uitvoeringsjaar 2019-2020 afspraken te kunnen vastleggen en te kunnen bouwen aan de activiteiten voor het seizoen 2020-2021 heeft de Philharmonie Zuidnederland laten weten opnieuw voor 400.000 euro in eigen buidel te moeten tasten. Tevens heeft zij laten weten dat dit negatieve gevolgen zal hebben voor de eigen begroting en derhalve de uitvoering van de educatieve activiteiten voor de komende seizoenen op de tocht komt te staan.
5. Provinciale Staten het onwenselijk vinden dat het programma van de educatieve activiteiten van de Philharmonie in Brabant geen doorgang kunnen vinden.
6. Provinciale Staten het redelijk en billijk vinden om de educatieve activiteiten van de Philharmonie voor het seizoen 2019-2020 met 50% te cofinancieren.

En gaan over tot de orde van de dag.

Patricia Brunklaus, GroenLinks

Marcel Deryckere, CDA"

Amendement A11 - 'De Schijf van Vijf Basisvaardigheden'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 over de Begroting 2019;

besluiten, dat de volgende tekstpassage aan het ontwerpbesluit I van het Statenvoorstel wordt toegevoegd:

13. Voor het begrotingsjaar 2019 wordt incidenteel een subsidie verstrekt aan Cubiss voor het uitvoeren van pilots van de aanpak de Schijf van Vijf Basisvaardigheden. En hiervoor ten laste van de vrije begrotingsruimte een bedrag van 150.000 euro beschikbaar te stellen.

Toelichting:

- de opdracht die Cubiss uitvoert binnen het programma Taal en Media ter bevordering van de geletterdheid van de Brabantse beroepsbevolking beperkt zich tot taalvaardigheid voor specifieke doelgroepen;
- er zijn meer basisvaardigheden (financiële vaardigheden, digitale vaardigheden, gezondheidsvaardigheden en sociale en juridische vaardigheden) nodig om te kunnen functioneren in de maatschappij;
- er is een aantoonbaar verband tussen armoede en beperkte basisvaardigheden;

overwegende dat:

- als mensen goed kunnen meedoen er veel maatschappelijke kosten en persoonlijk leed bespaard kan worden;
- Cubiss met de 'Schijf van Vijf Basisvaardigheden' een aanpak heeft om laaggeletterden en andere kwetsbare doelgroepen via bibliotheken en andere samenwerkingspartners te bereiken om zo achterstanden tegen te gaan.

En gaan over tot de orde van de dag.

Patricia Brunklaus, GroenLinks"

Motie M45 – 'Toetsing zorgvuldigheid bij afhandeling zaken seksueel misbruik'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- er in het 2de Meerjarenperspectief bij de Erfgoedverkenningen en projecten een aantal kloosters en andere gebouwen van rooms-katholieke orden en congregaties orden zijn opgenomen;
- de rooms-katholieke kerk een belangrijke rol in de geschiedenis van Noord-Brabant heeft;
- er in 2019 een marketingconcept voor het kloosterverhaal wordt neergezet;

overwegende dat:

- er is onderzocht en aangetoond dat er seksueel en ander misbruik is gepleegd door een aantal leden van de katholieke orden en congregaties in Brabant;
- er bij de verkenningen en projecten van het Erfgoed wordt samengewerkt met katholieke orden en congregaties of stichtingen die deze vertegenwoordigen;
- bij het ontwikkelen van een marketingconcept voor het kloosterverhaal zorgvuldig moet worden omgegaan met deze donkere kant van de RK-kerk in de geschiedenis van Brabant;
- slachtoffers niet opnieuw gekwetst mogen worden;
- nog niet alle zaken die zijn onderzocht goed zijn afgehandeld en nieuwe slachtoffers zich nog steeds melden;

roepen het college op om:

- bij provinciale verkenningen, investeringen en nieuwe samenwerkingsverbanden te toetsten of deze rooms-katholieke orden en congregaties of stichtingen die hen vertegenwoordigen de zaken en claims van slachtoffers zorgvuldig afgehandeld hebben en dit als nieuw toetsingscriterium aan te vullen op regeling Bibob.

En gaan over tot de orde van de dag.

Patricia Brunklaus, GroenLinks"

Motie M46 – 'Bomen zijn de oplossing'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- in 2019 vormen van CO₂-compensatie worden verkend (blz. 44);

overwegende dat:

- tot wasdom gekomen bomen geen CO₂ opslaan maar wel CO₂ uit de lucht halen en deze omzetten in zuurstof en biomassa (zoals hout, blad en wortels);

roepen Gedeputeerde Staten op:

- bij de verkenning naar CO₂-compensatie extra in te zetten op behoud van tot wasdom gekomen bomen en aanplant op plaatsen waar bomen tot wasdom kunnen komen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Anne van Diemen-Vereijken, GroenLinks

Sjo Smeets, GroenLinks"

Motie M46A – 'Bomen zijn de oplossing'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018,
behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- in 2019 vormen van CO₂-compensatie worden verkend (blz. 44);

overwegende dat:

- bomen geen CO₂ opslaan maar wel CO₂ uit de lucht halen en deze omzetten in zuurstof en biomassa (zoals hout, blad en wortels);

roepen Gedeputeerde Staten op:

- bij de verkenning naar CO₂-compensatie extra in te zetten op aanplant op plaatsen waar bomen tot wasdom kunnen komen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Anne van Diemen-Vereijken, GroenLinks

Sjo Smeets, GroenLinks

Wim van Overveld, 50PLUS"

Motie M47 – 'Schoon grondwater'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018,
behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- bij de prestatie verminderen van nitraatgehalte in grondwaterbeschermingsgebieden naar aanleiding van 6de Nitraat Actie Programma een percentage deelnemende agrariërs als streefwaarde is genoemd (pag. 36);

overwegende dat:

- het percentage deelnemende agrariërs als streefwaarde geen indicator is waarmee daadwerkelijk de afname van nitraat toetsbaar is;

roepen Gedeputeerde Staten op:

- de indicator voor de afname van nitraat n.a.v. 6de Nitraat Actie Programma te veranderen in een meting van nitraat van het grondwater in grondwaterbeschermingsgebieden;

en gaan over tot de orde van de dag.

Anne van Diemen-Vereijken en Sjo Smeets, GroenLinks

Antoinette Knoet-Michels, PvdA

Femke Dingemans, D66

Paranka Surminski, PvdD

Jan Ockers, Lokaal Brabant"

Motie M48 – 'Dividenduitkering Eindhoven Airport'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- Eindhoven Airport een reserve heeft van ca. 80 tot 90 miljoen euro (zie jaarverslag Eindhoven Airport 2017, blz. 85);
- het eigen vermogen de afgelopen jaren is aangevuld tot een solvabiliteit van meer dan 70%;
- dit terwijl in de eigen statuten staat dat een uitkering van 10% dividend in eerste instantie is opgenomen om tot een solvabiliteit van 40% te komen;
- de provincie Noord-Brabant aandeelhouder is voor 24,5%;
- de dividenduitkering besproken wordt tijdens de aandeelhoudersvergadering in het voorjaar, bij agendapunt jaarrekening 2018;

overwegende dat:

- een aandeelhouder recht heeft op een adequate vergoeding in de vorm van dividend, door Schiphol vertaald in een % van het nettoresultaat dat jaar na jaar rond de 50% ligt;
- de winstuitkering in de afgelopen 5 jaar slechts 10% was, zonder afdoende onderbouwing;

roepen Gedeputeerde Staten op om:

- vóór 17 december 2018 een heldere onderbouwing aan PS te sturen waarom het noodzakelijk is dat de solvabiliteit van Eindhoven Airport meer dan 70% moet bedragen, inclusief de investeringsopgave (en financieringsvoorstel hiertoe);
- indien aan het eerste punt niet tijdig voldaan wordt (eind 2018) of indien de onderbouwing onvoldoende objectieve rechtvaardiging biedt voor de hoge solvabiliteit en/of lage dividenduitkering;
- vóór 31 januari 2019 een verzoek te doen aan de Raad van Commissarissen en de andere aandeelhouders om een voorstel aan te leveren om vanaf 2018 te komen tot een dividenduitkering van 50% van het resultaat;
- zich in de AVA uit te spreken voor een uitkering van 50%;

en gaan over tot de orde van de dag.

Sjo Smeets, GroenLinks

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren"

Motie M49 – 'Behoud en ontwikkeling Brabantse expertise veiligheid en milieu'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

overwegende dat:

- bij de drie Brabantse Omgevingsdiensten sinds 2013 de provinciale expertise gebundeld is op het gebied van veiligheid, milieu en handhaving;
- vanuit commerciële partijen, maar ook vanuit andere overheden, deze expertise zeer gewild is;
- medewerkers vaak snel weer vertrekken uit de organisatie;

constaterende dat:

- in provinciale zienswijzen op de begrotingen van de Omgevingsdiensten veelvuldig is gevraagd om de kwaliteit van de diensten te verbeteren;
- omgevingsveiligheid en omgevingskwaliteit in het geding is bij onvoldoende (van de juiste) expertise;

dragen Gedeputeerde Staten op om:

- afspraken te maken met medeoverheden om elkaars experts niet 'weg te kopen', vanuit de gedachte van één overheid met gemeenschappelijke taken en doelen voor de samenleving;
- te investeren in behoud en ontwikkeling van de voor de provincie vitale functies op het terrein van veiligheid, milieu en handhaving;
- de benodigde middelen hiertoe te vinden binnen de begroting 2019;

en gaan over tot de orde van de dag.

Hagar Roijackers, GroenLinks

Horst Oosterveer, 50PLUS

Paranka Surminski, PvdA"

Motie M50 – 'Onderzoek naar duurzame energievoorziening Museumkwartier'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018,
behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- de provincie de omslag naar klimaatneutrale en energiezuinige gebouwen uitdraagt in haar beleid;
- dat de meerderheid van Provinciale Staten hebben aangegeven dat de overheid daarbij voorop dient te lopen;
- dat de provincie bij haar projecten en investeringen energiebesparingen belangrijk vindt en daar middelen voor beschikbaar stelt;

overwegende:

- dat de provincie Noord-Brabant eigenaar is van het Museumkwartier in Den Bosch;
- dat de energiekosten voor deze gebouwen steeds verder stijgen;

roepen we het College op om:

- te onderzoeken of er mogelijkheden zijn om bij het Museumkwartier een systeem van Koude en Warmte opslag (KWO) mogelijk is of een andere vorm van duurzame energievoorziening.

En gaan over tot de orde van de dag.

Patricia Brunklaus, GroenLinks

Roland van Vugt, CDA"

Motie M51 – 'De vervuiler betaalt voor schone lucht'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018,
behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

overwegende dat:

- Provinciale Staten jaarlijks, als onderdeel van de vaststelling van de begroting voor het komende jaar, een besluit nemen tot vaststelling van het tarief voor de provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting, bedoeld in artikel 222 van de Provinciewet;
- dit bedrag niet geïndexeerd wordt;

constaterende dat:

- de provincie een structurele onbenutte belastingcapaciteit heeft van 125 miljoen euro;
- Brabant gemiddeld genomen een slechte luchtkwaliteit kent;
- Brabant in vergelijking met de Randstad weinig RIVM-meetpunten kent voor luchtkwaliteit;
- maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren zijn zeer kosteneffectief als het gaat om het terugdringen van de ziektelast door luchtverontreiniging.

dragen Gedeputeerde Staten op om:

- de provinciale opcenten te indexeren;
- de ene helft van het 'extra' geld te investeren in uitbreiding van het RIVM-luchtmeetnetwerk binnen Brabant (Noordoost-Brabant, Langstraat);
- de andere helft van het 'extra' geld te investeren in maatregelen voor het verbeteren van de luchtkwaliteit;
- het besluit van PS te vertalen in de nieuwe verordening voor de opcenten voor het jaar 2019 en verder.

En gaan over tot de orde van de dag.

Patricia Brunklaus, GroenLinks
Hagar Roijackers, GroenLinks
Sjo Smeets, GroenLinks
Anne van Diemen-Vereijken, GroenLinks"

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Roijackers. Dan zijn we nu bij 50PLUS. De heer Van Overveld heeft het woord.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Voor ons ligt vandaag nog steeds de begroting voor 2019. Voor een deel is die onzekerder dan gebruikelijk, omdat het goed mogelijk is dat na de verkiezingen in maart een nieuw college achter de tafel plaatsneemt met zeker voor een deel nieuw beleid. De makke van de begroting 2019 is dus helder. Terecht dat ook uw college heeft gemeend geen echt nieuwe beleidswijzigingen te moeten doorvoeren. Rest ons na te gaan of er toch rare voorstellen in deze begroting worden gedaan en, zo ja, welke dat dan zijn.

Welgemoed gaan we dus op weg met deze boodschap aan onszelf en lezen dan meteen in de inleiding dat structureel beleid is afgedekt met structurele middelen. Dat vinden wij een prima uitgangspunt.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal? De heer Van Overveld heeft het woord.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Dat niet alles tot op de laatste euro is uitgerekend, met name niet bij de regiodeals, vinden wij zeker acceptabel. Het is tevens goed te vernemen dat het terugbrengen van het aantal fte conform het beleidsakkoord verloopt. Is aan te geven of het nog steeds reëel is om tot verdere inkrimping van eigen personeel over te gaan?

Dat de agrofoodsector ook in 2019 de nodige aandacht zal vragen, lijkt ons duidelijk. De instrumenten die daarbij worden ingezet, zijn bekend. Ons is even minder duidelijk op welke momenten en hoe u nu gaat toetsen wat de effecten van de inzet van uw maatregelen zijn. Wij zouden die graag opgenomen zien in uw voorstellen. Daarnaast is het misschien goed om wat extra aandacht te geven aan de positie van jonge boeren.

U stelt de overlast van drugsafval actief aan te pakken. Hoe denkt u dit te gaan doen, anders dan op de wijze waarop dat tot nu toe gebeurde? Als we het goed lezen, bent u zelfs voornemens om er veel minder geld voor vrij te maken, zelfs 0 euro, als we pagina 43 goed begrijpen. Zou het niet meer voor de hand liggen het aantal fte bij de VTH-taken juist uit te breiden? Wellicht staat die post elders in de begroting, maar dan heb ik eroverheen gelezen.

Met betrekking tot de vrijetijdseconomie is het in onze ogen een goede zaak de permanente bewoning op vakantieparken verder te reguleren. Excessen, zoals die zich nu soms voordoen door verstoring, bijvoorbeeld door arbeidsmigranten, zullen dan waarschijnlijk minder voorkomen, hetgeen beter is voor ons imago als recreatief aantrekkelijke provincie. Daarbij kan worden uitgegaan van het principe 'legalisering waar het kan en handhavend optreden waar het moet'.

Ook in uw begroting treffen we zaken aan betreffende de energietransitie. Ons bekruipt soms het gevoel dat door bepaalde groepen hierbij wel erg hard van stapel wordt gelopen, vooral waar men het heeft over het afstoten van de aardgasvoorzieningen en de aanleg van gasvrije wijken. Daarmee zou het kind wel eens met het badwater kunnen worden weggegooid, als aan mogelijk alternatieve producten geen gasnet meer beschikbaar kan worden gesteld. Wij bepleiten dat geen onomkeerbare besluiten op dit terrein worden genomen voordat helemaal duidelijk is dat een buizenstelsel niet meer nodig is, bijvoorbeeld voor toepassing van waterstof in plaats van gas.

Voorzitter. Ook in deze begroting blijft u hameren op sociale veerkracht. Daarbij stelt u dat u zoekt naar initiatieven van Brabanders die zich inzetten voor dit doel, die gedreven zijn en goed weten hoe ze iets

willen verbeteren voor zichzelf en voor anderen. Dat zo lezend, begrijpen we steeds minder van het wegbezuinigen van organisatie als VBOB of KBO en dergelijke. Die deden dat immers altijd al. Vreemd ook dat u in een provincie die zo vergrijsd bij de uitvoering van uw programma Sociale Veerkracht blijft steken bij Zet, Zorgbelang en PON/Telos en de ouderenorganisaties volkomen links laat liggen. De logica hiervan ontgaat ons geheel. Over uw veelgenoemde socialeveerkrachtinspanningen hebben we ons in het verleden al kritisch uitgelaten en met wat we hier lezen wordt ons beeld bepaald niet positiever.

Voorzitter. Het geheel overziend, is onze conclusie dat recht wordt gedaan aan het beleidsprogramma van dit college, dat niet te veel over het graf heen wordt geregeerd en dat uw begroting consistent is ten aanzien van het weglaten van alles wat met ouderen te maken heeft, zoals u de afgelopen jaren steeds heeft gedaan. Daarin hebben we geen verandering kunnen brengen. Wij niet, maar misschien dat de kritische kiezer dat in maart wel doet. Wellicht dat ook medewerking aan de vorming van een provinciaal transitiebureau wonen/zorg het gebrek aan provinciale aandacht voor de ouderen wat kan verzachten. Ten slotte van onze kant dank aan hen die meegewerkt hebben aan het tot stand komen van de begroting, waarbij zeker opgemerkt moet worden dat de kwaliteit van aanpak en teksten de laatste periode erg is verbeterd.

Omdat dit waarschijnlijk het laatste moment is waarop dit kan, danken we vanaf deze plaats het college voor de samenwerking en hun inspanningen in de bijna afgelopen periode.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Overveld voor zijn bijdrage. Er is nog een interruptie op de valreep van mevrouw Roijackers. Aan haar het woord.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Ik hoor de heer Van Overveld echt een beetje mopperen op het college als het gaat over wat ze hebben gedaan wat betekent voor de ouderen. Maar ik heb de afgelopen drie jaar ook met nieuwsgierigheid eigenlijk zitten wachten van: wat wordt nu het initiatiefvoorstel voor een dementievriendelijk Brabant, of wat wordt nu de 50PLUS-visie op de Woonagenda, wat wordt nu een manier om domotica betaalbaar en toegankelijk te maken voor senioren? Wat is het van voorstellen aan uw kant waarvan u concreet mist de steun vanuit onze Staten voor iets wat u graag gerealiseerd had willen zien?

De **voorzitter**: Mijnheer Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Dat som ik nou zo even in een minuutje niet op.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dat somt u ... omdat het misschien ook niet is gebeurd. En werkelijk waar, we hadden heel graag op de onderwerpen die ik net noemde, en misschien nog een aantal meer, steun willen geven aan initiatieven vanuit 50PLUS om het voor de ouder wordende Brabander, en zeker waar ze bijvoorbeeld financieel kwetsbaar zijn, of afstand hebben in termen van digitalisering, maar ja: waar is het geweest? Dat vind ik toch echt jammer.

De **voorzitter**: De heer Van Overveld, ten leste.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Daar neem ik kennis van, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank u dan voor uw bijdrage. Nog een interruptie, ja, vooruit.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Ik wilde eigenlijk even antwoorden op de vragen van mevrouw Roijackers en in die zin misschien ook mijn collega een handje helpen. Toevallig ben ik niet zo lange tijd geleden op bezoek geweest bij de KBO, en dan praten wij over de decentralisatie in de zorg, met als gevolg dat zo'n ouderenorganisatie nu, op dit moment, de boer op moet en individueel alle andere gemeentes langs moet om iets gedaan te krijgen. Zoals u waarschijnlijk hebt gelezen, zijn daar ook schriftelijke vragen over ingediend door Lokaal Brabant. Dat wilde ik even kwijt.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, hartstikke goed. Ja, het woord 'vergrijzing' komt natuurlijk wel terug in een aantal stukken vanuit het college, maar het kan echt heel veel concreter, en als je het concreter maakt en met concrete voorstellen komt, dan komt er ook wat meer op gang. Er is vandaag ook wel een motie met iets van die strekking ingediend, maar volgens mij kun je meer doorpakken met elkaar.

De **voorzitter**: De heer Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Het is alleen opvallend dat in deze tijd het woordje 'ouderen' vaker valt dan in de afgelopen drieënhalve jaar.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Nou, voorzitter, dat kan GroenLinks toch niet verweten worden, want wij nemen ouderen mee in tal van onze bijdragen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Goed, dan geef ik nu het woord aan de Partij voor de Dieren, de heer Van der Wel, en nog steeds eerste termijn van de zijde van uw Staten. Ik zie dat de heer Van der Wel nog wat moties indient. Ik roep de partijen die hierna nog aan het woord komen op om daar waar dat enigszins mogelijk is, ik doel dan op ChristenUnie-SGP en Lokaal Brabant: mochten er nog moties en amendementen zijn, dien ze alvast in, dan kan de griffie ze tijdig verwerken. Maar nu eerst het woord aan de heer Van der Wel van de Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Ik zie dat iedereen, of heel veel Statenleden bezig zijn met de groene eiwittransitie op dit moment. Eet smakelijk.

Voorzitter. Ook uit deze begroting moeten we concluderen dat er nog steeds niet echt doorgepakt wordt op prangende opgaven waar we deze eeuw voor staan, met name op het gebied van klimaat, natuur en duurzaamheid. En ondertussen zet het college opnieuw in, en voluit in, op economische groei. Een college van meer, meer, meer. Maar je kunt je afvragen of die weg voor Brabant wel zo goed uit pakt. Moeten we blij zijn met die economische groei? En dus meer Brabanders, meer woningen, meer wegen, meer auto's, meer industrieterreinen, meer arbeidsplaatsen, meer consumenten en meer consumptie, meer afval, meer drinkwaterbehoefte, en meer energiegebruik. Ik zie de harten aan de overkant harder kloppen, maar voorzitter, het 'meer, meer, meer' van dit college houdt in dat het steeds moeilijker wordt om een werkelijk duurzame samenleving te realiseren. Daar valt niet tegen op te boksen met mooie woorden, met zonnepanelen, met windturbines, met snelfietspaden of elektrische auto's. "Elke politicus weet wat hij moet doen om het klimaatprobleem aan te pakken. Er is alleen geen enkele politicus die weet hoe hij nadien nog verkozen moet raken", zei Vlaams politicus Bruno Tobback. Volgens mij hebben veel partijen koudwatervrees, maar we kunnen wel een begin maken: de veestapel inkrimpen, minder autorijden, minder vliegen, maar ook minder pakjes bezorgen en minder inzet op de wegwerpmaatschappij. De boodschap zou moeten zijn: meer *welzijn* en niet meer *welvaart*.

Voorzitter. “De aarde biedt genoeg voor ieders behoefte, maar niet voor ieders hebzucht”, zei Gandhi. Helaas heeft het college er een handje van om vooral in te zetten op ‘u vraagt en wij draaien’, met een link naar de nieuwe Omgevingswet. Alles is een verdienmodel, tot aan de natuur aan toe. Een overheid die vooral goed is in het weggeven van rechten, hetzij om ammoniak uit te stoten of dieren in de natuur te doden, en weinig op heeft met het beschermen van wat echt kwetsbaar is, en dat is juist een taak van de overheid. Het is ook treurig om te zien dat bescherming van onze leefomgeving, onze gezondheid, de natuur, alle dieren die er leven, feitelijk onze planeet, steeds meer moet komen van burgers zelf. De grenzen van de economische groei zijn bereikt en overheden, zoals de provincie Noord-Brabant, zijn niet bij machte om grenzen te stellen, laat staan om ze te bewaken.

De uitstoot van broeikasgassen moet eind 2020 met ten minste 25% verminderd worden. Dat oordeelde de rechter in een zaak van Urgenda tegen de staat, burgers in verweer tegen de staat. De rechtbank in Zuid-Holland heeft geoordeeld dat een verband tussen meer ganzen en meer schade aan landbouw niet kan worden aangetoond, en de ontheffing om die ganzen te doden, rücksichtslos, is van tafel. Burgers die zich verzetten tegen de overheid. En nu heeft het Europese Hof afgelopen woensdag een oordeel geveld over de excessieve ammoniakuitstoot van de intensieve veehouderij in Nederland. Aan jaren van legale zwendel met onterecht verleende vergunningen komt nu een eind, en gelukkig. Maar plaggen en nathouden helpt niet meer. Ook hier burgers in verzet tegen de overheid.

Voorzitter. Om als Staten voortaan per Statenvoorstel een duidelijk beeld te hebben van de klimaatgevolgen van het provinciaal beleid, stellen wij voor, met een motie, om naast de andere paragrafen die we al hebben, ook een klimaatparagraaf bij de Statenvoorstellen toe te voegen. Daarom dienen wij een motie in.

We blijven bij de klimaatopgave, maar specifiek voor mobiliteit.

Voorzitter. We hebben gezien: de economische crisis dan voorbij en het aantal auto's in Brabant stijgt. We zien de CO₂-uitstoot voor vervoer alleen maar toenemen. We zien een voorzichtige gedragsverandering bij GS met smart mobility, maar het beleid blijft vooralsnog gericht op meer asfalt. Alternatieven, zoals thuiswerken en co-werkplekken, maar ook werk meer lokaal organiseren, dragen absoluut bij aan het verminderen van de CO₂-uitstoot. We moeten streven naar minder woon-werkverkeer. Helaas lijken GS op dit vlak nog geen aanstalten te maken. De verantwoordelijkheid wordt hier vooral op de werkgevers afgeschoven. Daarom dienen wij een motie in om de extra inkomsten van opcenten – 6,3 miljoen euro – in te zetten ter vermindering van het woon-werkverkeer en projecten die daaraan bijdragen.

Voorzitter, en dan de snelfietsroutes. Een deel van het woon-werkverkeer kan natuurlijk ook per fiets worden afgelegd, en bijvoorbeeld de elektrische fiets. En we zetten ook in via B-Riders en snelfietsroutes op een systeem waarbij we meer op de fiets gaan zitten, en dat moet in 2020 gerealiseerd zijn. Echter, bij grote infrastructurele projecten, van het Rijk bijvoorbeeld, vallen die snelfietsroutes buiten de boot. Wij stellen voor om de realisatie van die snelfietsroutes op te schalen, en te komen met een sluitend netwerk van die snelfietsroutes, waardoor snelfietsroutes ook met hoge prioriteit kunnen worden meegenomen bij infrastructurele projecten van het Rijk.

Voorzitter. Momenteel worden de ontwikkelingsmogelijkheden van Eindhoven Airport onderzocht. Belanghebbenden mogen/kunnen participeren en kunnen kiezen uit een gelijk aantal vluchten, een *groei* van het aantal vluchten, een groei van het *aantal* vluchten en een groei van het aantal *vluchten*. Weinig duurzaamheid. Vooralsnog weet de luchtvaartbusiness de klimaatdansen goed te ontspringen, maar dat kan zo niet blijven. Wij vragen u daarom om ook krimpscenario's op te nemen in het onderzoek en bovendien alle beschikbare invloed aan te wenden voor een zo groot mogelijke vermindering van uitstoot van Eindhoven Airport.

En dan, voorzitter, grootschalige mestverwerking, al door mijn collega van GroenLinks aangehaald. Het is hier verschillende malen de revue gepasseerd en naar mate zich meer initiatieven ontploffen, neemt de weerstand toe, zoals in Landhorst, daarna in Oss, in Roosendaal en in Sterksel. Op lokaal niveau, zowel

bij burgers als politiek, is doorgaans geen draagvlak. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten per motie om de koers van het mestbeleid te wijzigen, zodat grootschalige mestbewerking niet meer leidend is.

Voorzitter. Het is natuurlijk niet meer te ontkennen dat de vervanging van dierlijke eiwitten voor menselijke consumptie door plantaardige eiwitten een supereffectief middel is voor het behalen van de klimaatdoelstellingen, het sluiten van de kringlopen en het verkleinen van de ecologische voetafdruk. Inmiddels is Britt Dekkers via De Wereld Draait Door een warm pleitbezorger van de vegetarische frikandel, die volgens haar *superlekker* is. Voorzitter. Ik ben inmiddels fan geworden van haar, want zij spreekt heel veel jonge mensen aan. 47% van de Nederlanders zegt minder vlees te gaan eten, en dat is een hoopvol getal. Helaas blijkt er in Brabant weinig aandacht voor deze verandering. De uitgaven blijven voor het overgrote deel hangen bij de gangbare veehouderij, waardoor vele tientallen miljoenen euro's in de bodemloze gierput verdwijnen. Voor de toekomstgerichte transitie van onze voedselconsumptie is daarentegen nog geen 1,5 ton gereserveerd. Daarom vragen wij samen met GroenLinks in een motie om serieus werk te maken van de eiwittransitie in Brabant. Naast de eiwittransitie zal er toch ook echt werk gemaakt moeten worden van het sluiten van de kringlopen. Daarom dienen we de eerder ingediende motie opnieuw in, en dat ging erover dat wij het onderzoek naar die eiwittransitie van harte willen ondersteunen en dat het, als het niet uit publiek geld komt van een subsidieverlener, dan uit de zak van het college komt, of uit de Staten betaald moet worden.

Voorzitter, en dan de samenleving. Voorzitter, u, als beschermheer, weet u natuurlijk dat Philharmonie Zuidnederland nog geen zes jaar geleden is opgericht. Het idee was dat het orkest een jaar of tien gegund zou worden om alles op te bouwen. Het is dan ook begrijpelijk dat men vanuit Limburg not amused is dat wij ons deel van de bijdrage gekort hebben. Want feit is dat, om de begroting van dit jaar rond te krijgen, er een greep uit de reserves moet worden gedaan door de philharmonie. Voor een sluitende begroting 2019 gaat er stevig in de activiteiten gekort worden, tenzij wij in overleg met de philharmonie tot een eerlijke ondersteuning komen. Zo niet, dan lijkt het een aflopende zaak te worden. Daarom dienen wij een motie in en vragen GS: kom er samen met Philharmonie Zuid uit, of eindig met twee violen, een trommel en een fluit.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Bakker.

De heer **Bakker** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ik heb een vraagje. We hebben het nu over Philharmonie Zuidnederland en er wordt weer een beroep gedaan op onze middelen, maar kan de philharmonie niet zelf gaan kijken hoe dat ze zelf hun broek kunnen ophouden, door iets met het repertoire te gaan doen, het Philips-stadion af te huren, daar concerten te houden met een Hardwell, ik noem maar iets? Zou dat niet een idee zijn?

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ideeën genoeg, en ik denk dat ze heel veel ideeën ook aangrijpen. Het punt is wel dat, als jij, als provincie, stelt: we geven je tien jaar om te veranderen, dan is het een beetje apart om na zes jaar te zeggen: we gaan de boel korten, of we komen met andere voorstellen. Volgens mij, als ik de mensen gesproken heb, zijn ze niet tegen meer betrokkenheid bij de samenleving. De dingen die zij doen, het geven van les, het geven van workshops, dat doen ze met veel liefde en plezier. En ik wil eraan herinneren dat de meeste musici naast het werk bij de philharmonie ook nog een baan erbij hebben. Maar wij vinden wel dat die kwaliteit hier in Brabant, in Limburg, gewaarborgd moet zijn en wij vinden dat het echt onze steun verdient. Daarom zouden wij best de portemonnee willen trekken.

De **voorzitter**: Bakker.

De heer **Bakker** (PVV): Dank je wel, voorzitter. Maar hoe je het ook wendt of keert, die grens van die tien jaar komt gewoon steeds dichterbij. Dus de philharmonie moet zelf structureel gaan kijken van: hoe kunnen wij zelf geld gaan verdienen, of hoe kunnen wij zelf onze broek op gaan houden? Dat is eigenlijk iets wat ze zelf moeten gaan zien. Bent u het met ons eens dat dat eigenlijk een doel moet worden van de philharmonie, en niet dat er constant hier naar de Bossche toren gekeken gaat worden?

De **voorzitter**: Van der Wel. Kort, want het is een herhaling.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, ik denk dat het doel niet sneller dichterbij komt op het moment dat de helft van het orkest wordt wegbezuinigd. Ik denk dat dat niet realistisch is.

De **voorzitter**: Goed. Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ja, grote woorden wederom. Ik denk niet dat er een transitietraject van tien jaar is afgesproken. Het is korter. Er zijn voorwaarden verbonden aan het transitietraject waar niet aan voldaan is. We herhalen eigenlijk de discussie zoals die is gedaan. We zitten nog midden in een discussie, dus mijn vraag is eigenlijk: waarom nu en waarom wacht u niet tot uiteindelijk de discussie met de philharmonie is afgerond?

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, dat is wel heel mooi, ik weet niet welke discussie met wie u dan bedoelt, maar wij roepen het college op in contact te treden, juist voor die discussie, omdat het gewoon een feit is dat er 4 ton is ingeteerd op hun reserve, en daardoor komt de bedrijfsvoering in gevaar. Dan kunt u wel zeggen 'we hebben allerlei afspraken gemaakt', maar dan leg ik u de keuze voor: wat wilt u nou voor volgend jaar? Wilt u volgend jaar dat ze nog verder gaan interen, eigenlijk dat ze in een negatief komen, en dat betekent uiteindelijk het einde van de philharmonie? Ik vind het een prima keuze, dat is dan úw keuze, maar dat is niet mijn keuze. Ik zeg: we zien nu de signalen binnenkomen en ongeacht welke discussie hier ook eerder gevoerd is, ik zal echt niet beweren dat ze niet hun best hebben gedaan, maar de markt is gewoon kleiner dan voor popgroepen als U2 die via belastingparadijzen hun geld wegsluizen. Deze dingen komen hier tenminste wel terug in de samenleving, en dat is waar we voor staan.

De **voorzitter**: Oké. Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Een van de afspraken die we uiteindelijk met hen hebben gemaakt bij het samenvoegen van de orkesten, was dat er onder andere een reductie in het aantal personeelsleden zou komen. Daar is om allerlei redenen niet aan voldaan, en dat kan, maar nu hebben we recent een rondetafelgesprek gehad, waarin is afgesproken uiteindelijk dat het gesprek verder wordt gevoerd. Dus ik denk echt dat de gesprekken bezig zijn, ik denk echt dat er een uitkomst gaat komen, en ik vind deze motie erg vroeg.

De **voorzitter**: Oké. Van der Wel nog een reactie? Nee? Dan geef ik mevrouw Brunklaus het woord.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Richting de heer Hageman eigenlijk. De heer Van der Wel dient een motie in, GroenLinks heeft zelfs een amendement ingediend voor 4 ton als cofinanciering op wat zij gedaan hebben voor de cultuuractiviteiten, en dan heb ik het over de philharmonie, in Brabant. Het is niet zo dat er een gesprek loopt. Ze hebben ons toch duidelijk aangetoond, want dan zitten wij toch wel op heel verschillende lijnen, ze hebben heel duidelijk aangetoond, de philharmonie, hoe zij de afgelopen jaren 4 ton hebben bijgedragen om de muziekactiviteiten, educatieve activiteiten, in Brabant uit te voeren. Als zij dat voor de komende periode willen doen, hebben ze weer 4 ton nodig, en die hebben ze gewoon niet, omdat ze minder subsidie hebben gekregen van Brabant. Welk gesprek voeren wij nog? U heeft toch ook de brief gekregen van de philharmonie, u heeft toch ook in dat gesprek gezeten? Ik begrijp niet wat u zegt.

De **voorzitter**: Hageman tot slot een reactie hierop.

De heer **Hageman** (D66): Ja, voorzitter, ik vrees dat het te lang gaat duren, deze discussie, voor de philharmonie als eigenstandig onderwerp. Ik ga graag met u het gesprek aan, ik ga graag wederom met de philharmonie het gesprek aan, om aan te tonen uiteindelijk welke beweging wij graag zouden willen zien van het orkest, de beweging die ook al gemaakt gaat worden. Ik denk dat we dan op die manier ook een beter onderbouwde vraag voor financiering ...

De **voorzitter**: Oké, volgens mij zijn de gedachten nu wel gewisseld. Nou, nog één slotopmerking van u, en dan gaan we echt verder.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, want ik ben dan heel benieuwd, want we zitten bijna aan het einde van 2018, wanneer D66 het gesprek aan wil gaan, want ik wil dat ook, want we zoeken met zijn allen naar een oplossing hoe we kunnen zorgen dat dit niet fout gaat. Wanneer wil D66 dan dat gesprek hebben en zorgen dat we voor 2019 nog actie kunnen ondernemen? We bespreken nu immers de begroting 2019.

De **voorzitter**: Mijnheer Hageman, wilt u nog reageren? Ik geef u nog één zin.

De heer **Hageman** (D66): Ja, ik hoef niet in gesprek te gaan, want ik ben al verschillende malen in gesprek geweest en ik ben nog steeds in gesprek met de philharmonie over het probleem dat er uiteindelijk is, om te zorgen dat de mening vanuit de provincie ook voldoende landt binnen de philharmonie, en daar schijnt eigenlijk het probleem te zitten.

De **voorzitter**: Dat was het slotakkoord. Van der Wel vervolgt zijn betoog.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, ik constateer dat er niet echt een samenspraak is dan tussen het college en de philharmonie, en die willen we graag wel bevorderen.

Voorzitter. Van violen naar ouderenzorg, en ouderenwoningen met name. Er is bij ouderen veel behoefte aan specifieke woningen. Hoewel de provincie goed zicht heeft op de initiatieven, dat hebben we gezien in de beantwoording van onze technische vragen, komen veel initiatieven niet van de grond, vooral door lage prioritering vanuit gemeenten. We vragen uw college dan ook om in samenwerking met de partners, onder andere de ouderenbonden, te kijken wat de provincie hieraan kan bijdragen. Zij zoeken dan voor meer een regierol. Het gaat om initiatieven die wel in de kern van de gemeentes zitten, die wel op een goede locatie zitten en waarbij, zeg maar, de ouderen worden geholpen om die initiatieven tot stand te brengen, en niet dat het, zoals in Cuijk, drie jaar gaat duren door inzet van een enkele persoon, maar dat dat meer gedragen wordt door gemeentes zelf. Wij vragen u daar meer regie op te nemen met een motie.

Voorzitter. Dieren in het wild, want tot op heden hebben we natuurlijk nog niks voor de dieren gedaan en wij zijn de Partij voor de Dieren en dat blijven wij ook. Ik kan u daarom geruststellen.

Door het overmatig toeteren van de jachthoorn zijn bestuurders in Brabant doof geworden voor een redelijk alternatief voor het bejagen van wilde zwijnen, en dat terwijl algemeen erkend wordt dat met name jagers en jachtactiviteiten het grootste risico vormen voor verspreiding van de Afrikaanse Varkenspest, alsook dat door de provincie is bevestigd dat wilde zwijnen in Brabant waarschijnlijk, met een grote kans van waarschijnlijkheid, door jagers zijn uitgezet. Desalniettemin blijft het college de jagerslobby omarmen als hoeders van de Brabantse natuur. Voorzitter. In dat licht is het treurig om te ervaren dat het college niets heeft gedaan met de inbreng van de vele experts die op basis van feiten niet meegaan met het apocalyptische beeld dat nu van wilde zwijnen wordt geschetst. Diverse experts hebben de mogelijkheden geschetst voor een harmonieus samenleven met wilde zwijnen in Brabant, zoals in leefgebieden. Daarom willen we af van die tunnelvisie, ingegeven door de loop van het geweer. Het is klip-en-klaar dat groeperingen die voor afschot zijn, met name de KNJV, de boventoon voeren in elke discussie over die dieren, zowel via de FBE als via de zwijgentafels. Voorzitter, daarom dienen wij een motie in.

Ook de opvang van inheemse dieren, eerder besproken bij het Inpassingsplan Windenergie A16. Wij dienden toen een motie in om extra slachtoffers, en dan met name vogels, want veel vleermuizen zullen de klap niet overleven, maar in ieder geval slachtoffers die ten prooi vallen aan windmolens, om die op te kunnen vangen. Dat betekent dat de Fauna Opvang Brabant extra wordt belast op het gebied van vervoer, opvang en revalidatie van de dieren. En nee, gedeputeerde, dan rijden niet dagelijks de ambulances af en aan, maar in het hele project A16 worden mensen wel gecompenseerd voor de overlast die zij ondervinden in de vorm van geluid, slagschaduw, verpest uitzicht vanuit hun tuin. Maar óók slachtoffers, misschien wel échte slachtoffers, zijn de dieren die gewond raken, die de klappen moeten opvangen. Wij hebben het advies van u gekregen om deze motie bij de begroting in te dienen, en dat hebben we ter harte genomen. Wij hopen op een positief resultaat van u.

Voorzitter, en dan als laatste: duurzaamheid, klimaat, het sluiten van kringlopen. Voorzitter, het is echt tijd voor minder vee. Eerder hebben Provinciale Staten zich uitgesproken over het feit dat wij alles in het werk zullen stellen om de veestapel terug te dringen. Echter, in de tussentijd, sinds 2011 en nu, is die veestapel alleen maar gegroeid en toegenomen en ook het aantal megastallen blijft groeien, waardoor steeds meer boeren werkloos worden, en ook nog het uitzicht wordt verpest. Een inschatting van het ministerie is dat meer dan 90% van de vleesvarkens in volautomatische stallen wordt gehouden. Nauwelijks meer met boeren te vergelijken. Met als nieuw absoluut dieptepunt de dood van 1200 varkens, die gestikt zijn in een stal in Haaren. De bio-industrie draagt meer bij aan klimaatverandering dan alle auto's en vliegtuigen bij elkaar. Als innovatieve bestuurder kunt u het zich niet veroorloven om daar lijdzaam op toe te zien. Er is vanuit het Rijk een eerste aanzet gegeven tot krimp, in de vorm van de Warme Sanering Veehouderij. Als provincie hebben we de passieve stalderingsregeling, maar vooralsnog ziet dat er niet uit als iets wat echt gaat werken.

De **voorzitter**: Wilt u gaan afronden?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Jazeker, laatste zin, voorzitter. We kunnen een grote slag maken voor een klimaatneutraal Brabant in 2050, door actief op een duidelijke afname van de veestapel in Brabant in te zetten. Onze laatste motie van deze termijn gaat daarom over het krimpen van de veestapel. Want, voorzitter: voorts zijn wij, Paranka en ik, in Brabant van mening dat er een einde moet komen aan de bio-industrie. Dank u wel.

Motie M52 – 'Klimaatparagraaf'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- er een uitzonderlijk grote inspanning zal moeten worden geleverd om de in gang gezette klimaatverandering te beperken tot een niveau waarbij geen ernstige gevolgen voor de mensheid optreden;
- 195 landen hiertoe in december 2015 een akkoord hebben gesloten dat zich richt op het beperken van de opwarming van de aarde tot 1,5 grad Celsius;

overwegende dat:

- iedere overheid datgene dient te doen wat binnen haar invloedssfeer ligt om bij te dragen aan het leveren van bovengenoemde inspanning en het realiseren van genoemde doelstelling;
- er naast het energiegebruik vele andere factoren/beleidssterreinen zijn die een grote invloed hebben op klimaatverandering (landgebruik, de voedselketen, mobiliteit, etc.);
- de aanpak van de klimaatverandering dus niet slechts op het terrein van het energiegebruik dient te worden vormgegeven;
- verschillende overheden (waaronder de provincie Gelderland) een klimaatparagraaf hebben toegevoegd aan hun beleidsvoorstellen;
- het toevoegen van een klimaatparagraaf aan beleidsvoorstellen Provinciale Staten inzicht kan geven in de impact van beleidsvoorstellen op de klimaatproblematiek en in de mogelijkheden om negatieve invloeden te beperken en positieve invloeden te maximaliseren;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- zo spoedig mogelijk een voorstel te doen voor een uitvoerbare en effectieve uitwerking van een klimaatparagraaf;
- het eerste jaar regelmatig met Provinciale Staten te evalueren of de klimaatparagraaf in de vigerende vorm bijdraagt aan de gewenste doelstelling (te weten meer inzicht in de impact van het voorstel op de klimaatproblematiek en bijsturingsmogelijkheden) en uitvoerbaar en effectief is;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marco van der Wel en Paranka Surminski, Partij voor de Dieren"

Motie M53 – 'Extra opcenten gebruiken voor minder verkeer'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

overwegende dat:

- de inkomsten van opcenten op den duur niet passen binnen de doelstellingen van de energietransitie en het dus van groot belang is om het gebruik van brandstofauto's te verminderen;

constaterende dat:

- de provincie structureel jaarlijks 6,3 miljoen euro extra inkomsten aan opcenten binnenkrijgt, als gevolg van een toename van auto's;
- de opcenten een inkomen betreft dat is gekoppeld aan gebruik van fossiele energie;
- er verschillende manieren zijn om het woon-werkverkeer te verminderen, zoals gedecentraliseerd werken en thuiswerken;
- het gebruik van co-workruimtes steeds populairder wordt en voordelen biedt voor innovatieve startende ondernemers;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- de extra opcenten van 6,3 miljoen euro per jaar vanaf 2019 in te zetten voor meer bevordering van maatregelen om het brandstofautogebruik te verminderen, zoals het stimuleren van thuiswerken, gedecentraliseerd werken, co-werken, etc.;

- hierbij de belangenorganisaties (o.m. werkgevers- en werknemersorganisaties) te betrekken; en gaan over tot de orde van de dag.

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren”

Motie M54 – ‘Snel vaart maken met snelfietsroutes’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

overwegende dat:

- snelfietsroutes een succesvol middel zijn om dagelijkse vervoersbewegingen met niet-duurzame mobiliteitsvormen te vervangen door het duurzame (en gezonde) fietsen;
- de eerste snelfietsroutes in Brabant pas in 2020 gerealiseerd zijn;
- de doorstroom van snelfietsroutes op verschillende plekken te wensen overlaat;
- er ook bij andere partijen (zoals Rijkswaterstaat) te weinig aandacht is voor (snel)fietspaden bij de aanleg van nieuwe autowegen;

verzoeken Gedeputeerde Staten om

- de vaart er in te houden en de realisatie van snelfietsroutes op te schalen;
- hierbij een Brabant bedekkend, sluitend netwerk van snelfietsroutes als doel te nemen;
- snelfietsroutes met hoge prioriteit mee te nemen in (nieuwe) infrastructurele projecten.

en gaan over tot de orde van de dag;

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren”

Motie M55 – ‘Klimaatopgave geldt ook voor Eindhoven Airport’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

overwegende dat:

- er onderzoek wordt gedaan naar ontwikkelingsmogelijkheden van Eindhoven Airport;
- het resultaat van de proefcasus o.a. als input voor de ontwikkeling op de lange termijn dient;
- de provincie deel uitmaakt van de stuurgroep van Uitvoeringstafel Eindhoven Airport;

constaterende dat:

- naast hun rol in de stuurgroep GS ook de mogelijkheid hebben om te participeren in het traject en zo hun voorkeuren en belangen kunnen inbrengen in het proces;
- GS inzetten op ‘een transitie naar een slimmere en duurzamere, en meer op kwaliteit gestuurde ontwikkeling van Eindhoven Airport waarbij er een goede balans is tussen de economische groei en de belasting van de leefomgeving’;
- het roer nu echt om moet en we flink moeten doorpakken met maatregelen ten behoeve van de klimaatopgaven;
- er op het vlak van vliegverkeer nog veel is te winnen in het kader van de klimaatopgaven;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- om niet alleen groeiscenario’s, maar ook krimpscenario’s op te nemen in het onderzoek;
- alle beschikbare invloed aan te wenden om te komen tot een zo groot mogelijke vermindering van uitstoot van Eindhoven Airport;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren”

Motie M56 – ‘Geen grootschalige mestbewerking’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

overwegende dat

- op lokaal niveau (zowel burgers als politiek) doorgaans geen draagvlak is voor grootschalige mestbewerking (mestbewerking op bedrijventerreinen);
- het mestoverschotprobleem niet moet worden verplaatst naar bedrijventerreinen, maar bij de bron moet worden aangepakt;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- de koers van het mestbeleid te wijzigen, zodat grootschalige mestbewerking niet meer leidend is;
- de Verordening ruimte hier op aan te passen bij de eerstvolgende gelegenheid;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren"

Motie M57 – 'Werk maken van de plantaardige eiwittransitie'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- Brabant in 2020 tot de meest duurzame en slimme agrofoodregio's van Europa wil behoren;
- met meer toepassing van plantaardige eiwitten (vleesvervangers) een grote(re) bijdrage kan worden geleverd aan de oplossing van het wereldvoedsel- en milieuvraagstuk;
- plantaardige eiwitten het milieu minder zwaar belasten dan de traditionele dierlijke eiwitbronnen en daarmee een veel lagere ecologische voetafdruk (hoeveelheid input zoals water, energie en mineralen) hebben;
- sprake is van een groeimarkt van plantaardige eiwitproducten;
- de eiwittransitie economische kansen biedt;

overwegende dat:

- de enige programmatische (niet-incidentele) inzet op de plantaardige eiwittransitie bestaat uit ondersteuning van de teelt van Nedersoja (als onderdeel van het uitvoeringsprogramma Plantaardig), waar 137.500 euro voor is uitgetrokken;
- de andere doelen en acties van het uitvoeringsprogramma Plantaardig niet direct gericht zijn op de plantaardige eiwittransitie;
- de provinciale inzet voor de plantaardige eiwittransitie in het niet valt bij de provinciale inzet voor de veehouderijsector;

dragen Gedeputeerde Staten op

- met een voorstel te komen voor een programmatische aanpak puur gericht op bevordering van de plantaardige eiwittransitie: het vervangen van dierlijke eiwitten voor menselijke consumptie door plantaardige eiwitten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Anne van Diemen-Vereijken, GroenLinks"

Motie M58 – 'Onderzoek naar gesloten kringlopen op Noordwest-Europese schaal'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat

het onderzoek 'Sluiten van kringlopen in de landbouw op noord-west Europese schaal', van TNO en de WUR, niet doorgaat omdat het subsidieverzoek voor dit onderzoek niet is gehonoreerd door NWO;¹

overwegende dat:

- het college de ambitie heeft te 'gaan voor een sector die duurzaam produceert en die de ketens op Noordwest-Europese schaal sluit';²
- het sluiten van kringlopen in de landbouw van groot belang is voor de verduurzaming van de agrofoodsector;
- de inzet van het onderzoek substantieel is en belangrijk is voor het beleid van de provincie;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- het onderzoek 'Sluiten van kringlopen in de landbouw op noord-west Europese schaal' toch door te laten gaan;
 - het onderzoek te financieren vanuit de programma's Agrofood en Circulaire economie;
- en gaan over tot de orde van de dag.

1 Bijlage 8 - Update Onderzoeks- en Adviesagenda 2018

2 'Beweging in Brabant', Bestuursakkoord 2015-2019

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren"

Motie M59 - 'Faire vergoeding Philharmonie Zuidnederland'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

overwegende dat:

- de aanwezigheid van een kwalitatief hoogwaardig orkest bijdraagt aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat van Noord-Brabant;

constaterende dat

- de ondersteuning van Philharmonie Zuidnederland ook voor 2019 met 500.000 euro wordt teruggebracht ten opzichte van 2017;
- in het Bestuursakkoord 2015 tot en met 2019 de intentie is uitgesproken om Philharmonie Zuidnederland de komende periode te blijven ondersteunen daar waar het een meerwaarde levert aan het culturele ecosysteem van Brabant;
- Philharmonie Zuidnederland 400.000 euro uit de reserve heeft moet bijleggen voor een sluitende Begroting 2018, wat geen duurzame toekomst biedt;
- Philharmonie Zuidnederland stevig moet ingrijpen in de activiteiten in 2019 wanneer de korting op de ondersteuning in stand blijft;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- om in overleg met de Philharmonie Zuidnederland te komen tot een ondersteunend bedrag waarmee de begroting financieel duurzaam kan worden gesloten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marco van der Wel & Paranka Surminski, Partij voor de Dieren"

Motie M60 - 'Provinciale sturing naar gezond en veilig wonen voor ouderen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

overwegende dat:

- verzorgingshuizen verdwijnen en de indicatiecriteria voor verpleeghuizen aanscherpen;
- de behoefte aan vraaggericht wonen voor ouderen toeneemt;
- door de toenemende vergrijzing de vraag naar voor ouderen geschikte woningen verder toeneemt;
- veel ouderen een sterke voorkeur hebben voor zelfstandig maar beschermd oud worden in eigen wijk of dorp;
- gemeenten de bestaande initiatieven in veel gevallen laag prioriteren en er ongeschikte locaties voor beschikbaar stellen;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- in samenwerking met de Brabantse woningbouwcorporaties, zorgaanbieders en belangenbehartigers van ouderen (KBO-Brabant, PVGE en PCOB) inzichtelijk te maken welke knelpunten er bestaan als het gaat om wonen voor ouderen;
- te beschrijven welke rol de provincie kan spelen bij het verbeteren van wonen voor ouderen;
- aan Provinciale Staten hierover nadere voorstellen te doen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren"

Motie M61 – 'Afschotverbod wilde zwijnen wegens Afrikaanse varkenspest'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

overwegende dat:

- wilde zwijnen in het wild maar kleine afstanden afleggen;
- het risico op verspreiding van de Afrikaanse varkenspest (AVP) naar Brabant door wilde zwijnen die al in Brabant leven nihil is;
- de sprong die het AVP-virus gemaakt heeft, van de Baltische Staten en Oost-Polen naar België, alleen kan zijn veroorzaakt door menselijk handelen;
- bijvoorbeeld één bloedspetter op de laars van een (gast)jager het virus snel richting Brabant kan doen verspreiden;
- we voor het risico van verspreiding door jagers nu afhankelijk zijn van de vrijblijvende hygiënemaatregelen door jagers;
- de bewegingsjacht voor veel onrust zorgt onder wilde zwijnen en dat de dieren door vluchtgedrag grotere afstanden afleggen;
- het verminderen van de populatie wilde zwijnen in Brabant leidt tot het vrijkomen van aantrekkelijk leefgebied, wat instroom van wilde zwijnen stimuleert;
- de jacht op wilde zwijnen niet bijdraagt aan het beperken van de kans op verspreiding van de AVP;
- de provincie Overijssel besloten heeft om drukjacht niet preventief in te zetten;

roepen Gedeputeerde Staten op:

- beperkte bewegingsjacht niet toe te staan;
- zich in te spannen voor de realisatie van (omheinde) zwijnenleefgebieden;
- zich actief in te zetten voor het afschaffen van de nulstand voor wilde zwijnen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marco van der Wel & Paranka Surminski, Partij voor de Dieren"

Motie M62 – 'Compensatie opvang dierlijke slachtoffers windturbines'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

overwegende dat:

- een gedeelte van de opbrengst van windturbines is gereserveerd voor sociale projecten als compensatie voor de (geluids)overlast voor omwonenden;
- vogels en vleermuizen worden gedood of gewond raken door de wieken en/of de drukgolven van windturbines;
- een dergelijke compensatie ook zou moeten bestaan voor dierlijke slachtoffers;
- de Fauna Opvang Brabant als gevolg van windturbines met name meer vogels en vleermuizen zal moeten vervoeren, opvangen en laten revalideren;

roepen Gedeputeerde Staten op:

- met de Fauna Opvang Brabant in overleg te treden over de (met name financiële) consequenties van de hierboven genoemde constatering;
- er voor te zorgen dat de Fauna Opvang Brabant de benodigde financiële middelen ontvangt zodat zij het extra vervoer, opvang en revalidatie van de dieren die gewond raken als gevolg van het windenergiebeleid;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marco van der Wel & Paranka Surminski, Partij voor de Dieren"

Motie M63 – 'Genoeg, nu minder veel!'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- Provinciale Staten op 9 december 2011 de motie 'Genoeg, geen vee erbij!' hebben aangenomen, waarmee PS hebben uitgesproken dat het nodig is dat alles in het werk wordt gesteld om de veestapel terug te dringen;
- sinds 9 december 2011 de Brabantse veestapel juist jaar op jaar is toegenomen;¹

overwegende dat:

- volgens de aangenomen motie 'Genoeg, geen vee erbij!'
- de gezondheid van mens en dier gewaarborgd dient te zijn;
- het aantal dieren in Brabant de gezondheid van mens en dier aantast en de natuur aantast;
- de mensen in Brabant zich ernstig zorgen maken over de ontwikkelingen;
- ook GS van mening is dat de veestapel in Brabant te groot is (brief aan staatssecretaris Bleker d.d. 16 november 2011);
- de Warme Sanering Varkenshouderij een eerste aanzet van het Rijk tot krimp van de Brabantse veestapel is;
- naast de Warme Sanering Varkenshouderij parallel actief provinciale inzet nodig is om het tij daadwerkelijk te keren;

verzoeken Gedeputeerde Staten

- om het provinciaal beleid aangaande de veehouderij, inclusief het mestbeleid, zodanig in te richten dat er actief een duidelijke afname van de veestapel in de provincie Noord-Brabant wordt bewerkstelligd, conform de aangenomen motie 'Genoeg, geen vee erbij!' uit 2011;

en gaan over tot de orde van de dag.

¹ <http://statline/cbsnl/Statweb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=80780NED&D1=459,486,542,560&D2=15&D=1=10-17&HD=181106-1228&HDR=G1..G2&STB=T&CHARTYPE=3>

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren"

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel voor zijn bijdrage. Dan zijn we nu bij de ChristenUnie-SGP, de heer Vreugdenhil, die ik voor zijn bijdrage bij dezen graag het woord geef.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Het was een mooie oktoberavond, op een bruisende Tilburg University Night, als in het BrabantKenniscafé zich een grote groep verzamelt, ervaringsdeskundigen rondom het thema arbeidsmigratie en studenten. En de discussie in het Kenniscafé, eerst opgestart vanuit cijfers over aantallen arbeidsmigranten, het economisch belang ervan, kreeg al snel een gezicht wanneer een toezichthouder van een van de Oost-Brabantse gemeenten ons confronteert met de mensonterende leefomstandigheden die hij wekelijks aantreft. En hij besluit het niet bij het aanpakken van excessen te laten, maar met alle middelen en op alle fronten in zijn eigen gemeente de strijd aan te gaan tegen economische uitbuiting, illegale huisvesting en mensenhandel. Voorzitter, of het

ingrijpende verhaal van de medewerker van het RIEC, die schetst hoe makkelijk economische kwetsbaarheid en uitbuiting omslaat naar seksuele uitbuiting, slaappanden die opgekocht worden met drugsgeld, driemaal daags een matras verhuren, pandjesbazen die hun criminele winsten ook nog eens weten te vermeerderen met de uitbuiting van kwetsbaren. Of het verhaal, voorzitter, van de medewerker van Sociale Zaken & Werkgelegenheid, die vanuit zijn eigen praktijk ziet hoe tientallen, honderden arbeidskrachten onderbetaald, met inhouding van loon, en door malafide uitzendbureaus in onze Brabantse economie ingezet worden. Voorzitter, en het schuurt eigenlijk nog harder, als we de situatie van arbeiders, werkzaam in onze Brabantse economie, plaatsen binnen de definitie van de Verenigde Naties. Want dan praten we over grootschalige mensenhandel, ingebed in ons economisch systeem, uitbuiting in onze economie, werken onder zulke slechte arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden dat hierdoor de mensenrechten in het geding zijn.

Voorzitter. Het Kenniscafé, dat eigenlijk startte vanuit een aantal kille cijfers, legde al snel de rauwe werkelijkheid van de Brabantse economie bloot, een economie die voor een deel gefundeerd is op economische uitbuiting, misbruik maken van kwetsbaren en zo een voedingsbodem is voor het aantrekken van criminaliteit. Voorzitter, want we kopen tegenwoordig allemaal fairtradechocola, maar vinden het tegelijkertijd normaal dat, als je om elf uur een pakketje bestelt, dat de volgende morgen op de mat ligt, niet nadenkend over de arbeidsomstandigheden, over de gevolgen van een enorm distributiecentrum op de omliggende dorpen, waar pandjes opgekocht worden door malafide huisjesmelkers. Voorzitter, we zijn hier in Brabant trots op een enorm aantal hectaren glastuinbouw wat we ontwikkelen, maar weten tegelijkertijd maar al te goed dat er onvoldoende ruimte is voor de huisvesting van arbeiders, waardoor we mee verantwoordelijk zijn voor de uitbuiting van de mensen die daar werkzaam zijn. Voorzitter, we zijn ook trots op onze logistieke toppositie, maar we kijken ervan weg dat bedrijven bewust de juridische schemerzone opzoeken, en dat vrachtwagenchauffeurs in de weekenden onze parkeerplaatsen bevolken.

Voorzitter. Uit de vele gesprekken die onze fractie in het afgelopen jaar gevoerd heeft rondom het thema mensenhandel blijkt wel hoe groot het vraagstuk is, en als je het weet, dan ga je het ook meer en meer zien, diepgeworteld in onze samenleving. Voorzitter, wij willen hier niet van weg kijken. We zullen onze economie hier in Brabant ook radicaal anders moeten inrichten. Er ligt nu een plan van aanpak op arbeidsmigratie, vooral gericht op huisvesting, en daar zijn wij blij mee, maar het vraagt wat ons betreft ook een steviger actie van de provincie. Wat ons betreft is dit een eerste aanzet, maar er moet meer gebeuren. Er is een brede, fundamentele discussie op dit onderwerp nodig. Voorzitter, en wij waren onder de indruk van BrabantKennis en het PON, die op een hele scherpe, op een prikkelende en op een confronterende manier de vinger op de zere plek wisten te leggen, die ons oproepen om te gaan voor het complete en eerlijke verhaal. En, voorzitter, wij willen de kennis en de kracht van de kennisinstellingen dan ook verder benutten, om dit vraagstuk op de agenda hier in Provinciale Staten te houden en de awareness in de volle breedte te vergroten. Wij dienen dan ook een motie in om in het vervolg van de discussie die we met elkaar gaan voeren over arbeidsmigratie en de uitwerking langs de actielijnen, om BrabantKennis en het PON daar ook nadrukkelijk bij te betrekken en dit ook een plaats te geven in de onderzoeksagenda 2019. En daarnaast, voorzitter, roepen wij de Staten ook op om met elkaar, samen, op te trekken in de strijd tegen mensenhandel in Brabant, om bij het plan van aanpak arbeidsmigratie nadrukkelijk ook aandacht te hebben voor het thema mensenhandel en in overleg met het RIEC uitwerking te geven aan een aanpak die leidt tot bewustwording en samenwerking op het tegengaan van mensenhandel. Daartoe dienen wij een motie in.

Voorzitter. Maar ook de situatie van het personeel van Ryanair heeft ons stevig gerakt. Wij waren hier aanwezig toen ze in het provinciehuis waren en ons aanspraken op onze rol. Voorzitter, Ryanair, die de regels voor het Nederlands arbeidsrecht aan haar laars lapt, zich niets aantrekt van rechterlijke uitspraken, en wij willen daar niet van weggijken. Wij dienen dan ook een motie in om als aandeelhouder van Eindhoven Airport in de vergadering van aandeelhouders het voorstel in te brengen om aanvullende

sociale vestigingsvoorwaarden te stellen aan vliegmaatschappijen die Eindhoven Airport in de toekomst als base willen gebruiken.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, om nog even terug te komen op het punt van de mensenhandel. Op zich terecht om zulk soort kwalijke zaken aan te pakken, maar van de andere kant is mensenhandel wel iets wat voortvloeit uit de migratiepolitiek zoals die door deze overheid gevoerd wordt, met open grenzen, met een EU waar iedereen vrij doorheen kan reizen, waar geen grenscontroles plaatsvinden aan onze grenzen. Dát is nu één van de factoren waardoor mensenhandel de vrije loop kan krijgen. Bent u het met me eens dat we mensenhandel het beste kunnen aanpakken door aan onze grenzen weer goed en duidelijk te controleren wie er binnenkomt en wie hier wel of niets iets te zoeken heeft?

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Nee, mijnheer Van Hattem. Ik denk dat we het beste mensenhandel aan kunnen pakken door ons eerst heel bewust ervan te zijn hoe wij een economie inrichten en hoe we daarom ook de handjes ervoor nodig hebben en hoe we dat in willen vullen met elkaar, en óf we dan dus ook wel de keuzes moeten maken om dan nog meer logistiek, of meer glastuinbouw, in te zetten, dat zijn de echte punten die ook BrabantKennis ons daarin aanreikte. 2: dat we de awareness hebben dat, als er zaken geconstateerd worden, we dat ook met elkaar serieus aanpakken en ook daarop doorpakken. En vervolgens komen er vanzelf allerlei actielijnen waarin we met elkaar kunnen kijken: hoe gaan we dat dan op economisch gebied, op sociaal gebied, op ook het arbeidsrechtelijk gebied, hoe gaan we dan op al die punten dingen aanpakken? U haalt er één elementje uit waarin je er dan heel scherp op ingaat. Ik wil graag die discussie in de volle breedte met elkaar voeren, dan wil ik ook de punten die u inbrengt, want dat doet u namens uw achterban, en die willen we ook serieus nemen in zo'n discussie, die wil ik daar ook een plek in geven. Maar laten we beginnen met de basis, met de awareness en het besef met elkaar dat we dat niet willen en dat we aan de andere lijn moeten werken.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, ja, dank dat u in ieder geval die zaak serieus wilt nemen. Maar het punt is nu juist: mensenhandel is een verlengstuk van de mensensmokkel, en mensensmokkel, dat is iets wat begint in Noord-Afrika, door heel Europa gaat, door zeven, acht veilige landen heen, en waar onderlinge grenscontroles zijn verdwenen, dit ook te laat wordt vastgesteld. We zien nu dat aan de grenzen van Duitsland, Oostenrijk, waar wel tijdelijke, effectieve grenscontroles zijn ingesteld, heel veel van die mensensmokkelaars en mensenhandelaars eruit worden gepikt. Dus het zou een begin van een oplossing zijn als wij hier al naar onze eigen grensbeveiliging, een eigen grensbewaking gaan kijken. Als we dit punt gewoon openlaten, dan kunnen we allerlei maatregelen nemen in de sfeer van het faciliteren van de arbeidsmigratie, maar dit probleem los je daar niet mee op.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Nee, mijnheer Van Hattem, smokkel is één van de aspecten daarin. Het is jammer dat u er niet was op dat Kenniscafé, want daar kwam eigenlijk de volle breedte van dit vraagstuk naar voren en werd ook aangegeven: ja, dat los je niet even op met een paar simpele

retorische uithalen en even wat grenzen dichtgooien. Zo simpel is het vraagstuk niet, zo diepgeworteld in onze samenleving is het vraagstuk, dat we dat veel breder op moeten pakken. Ik wil u echt vragen: als we het serieus willen nemen, laten we dan die brede discussie met elkaar voeren waarin dit soort elementen, als mensensmokkel en dergelijke, allemaal aan de orde kan komen, maar wel vanuit de awareness dat wij een samenleving willen die niet gebaseerd is op mensenhandel, een economisch model dat niet gericht is op maar zo goedkoop mogelijke handjes hier naar binnen te halen. Laten we vanuit die discussie de discussie met elkaar voeren en daarin de uitwerking van de bestuursopdracht ook met elkaar vorm geven.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog, mijnheer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Doe ik, voorzitter.

De aanpak van drugscriminaliteit levert in deze begroting aan het begin wel hele mooie woorden op, maar weinig daden. In 2018 besteedden we nog 1,4 miljoen euro aan het tegengaan van drugsdumpingen, in 2019 0 euro. Voorzitter, vanuit een oogpunt van milieu, veiligheid, het vergroten van de pakkans, hebben we ook als provincie hier een zelfstandige verantwoordelijkheid in te nemen. Wij hebben een set met schriftelijke vragen, namens de voltallige oppositie ingediend, bij het college liggen ter beantwoording, waardoor wij nu niet met een motie zullen komen, maar wij verwachten daar een spoedige beantwoording op en we hopen ook dat u de suggesties die wij als voltallige oppositie daarin doen, ook zult omarmen.

Voorzitter. Door de stakingen zijn er dit jaar veel busritten uitgevallen. Het is ontzettend vervelend voor reizigers, maar ook een recht van de chauffeurs, waar ze gebruik van hebben gemaakt. Maar wij hoeven als provincie daar niet rijker van te worden, van die stakingen. Het geldt dat de provincie niet uitgeeft, of terugkrijgt, door niet gereden ritten tijdens de stakingen, moet wat ons betreft ook gebruikt worden om het busvervoer ook op een positieve manier onder de aandacht te brengen. Wij dienen daartoe een motie in.

Voorzitter. Er zijn veel boeren die graag een bijdrage leveren aan behoud en herstel van biodiversiteit en er worden mooie resultaten bereikt met onder andere het hele natuur- en agrarischlandschapsbeheer. De provincie doet ook een stevig beroep op de boeren om de omslag te maken naar meer natuurinclusief boeren. In alle media-uitingen geeft de provincie ook aan hier miljoenen voor uit te trekken. Toch bleven er de afgelopen jaren een groot aantal kant-en-klare verzoeken op de plank liggen en wat ons betreft is dat in dit klimaat niet uit te leggen. Wij willen de boeren niet in de kou laten staan en wij dienen dan ook een motie in om in 2019 voldoende budget beschikbaar te hebben om de vraag naar deelname aan agrarisch natuurbeheer mogelijk te maken.

Voorzitter. We hadden een kort debatje over de vakscholen in Brabant. We hebben samen met de SP-fractie en de CDA-fractie een heel mooi werkbezoek gebracht aan de Jumbo Academy, en zo zijn er veel mooie voorbeelden in Brabant waar we dat zien. Wij willen dat graag actief stimuleren. Wij vinden het jammer dat we daar eigenlijk te weinig aan gedaan hebben in de afgelopen vier jaar. Daartoe dienen we samen met het CDA en GroenLinks een motie in, om daar invulling aan te geven.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ja, voorzitter. Het doet mijn onderwijshart goed dat er aandacht is voor jongeren die opgeleid worden voor beroepen van nu en de toekomst, maar daarmee verdriet het me des te meer om déze motie te zien, en ik weet dat er meer experts hier in de zaal zitten, want ik vind het wel een ballonnetje op deze manier. De overwegingen zijn onjuist, enkele daarvan zéker, en vakscholen, die hebben we al een heleboel; u noemt ze zelf ook, het Jumbo. Ieder bedrijf kan met ieder roc en de gemeente en de provincie op dit moment een vakschool neerzetten, als ze dan wel toestaan dat iedereen

die toegankelijk is op basis van diploma's, ook toegankelijk is – dus niet aan de voorkant selecteren – en behalve voor vakmanschap ook oog is voor burgerschap en gewoon het grote leven aankunnen.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Daarom zou ik constructiever willen vragen: zou u niet veel constructiever aan GS kunnen vragen, op basis van de Kennispacten MBO, waar hier al vier jaar keihard aan gewerkt wordt, vanuit de provincie – er wordt dus wel degelijk al vier jaar wat aan gedaan –, waarom vraagt u niet of er voldoende middelen zijn dat ieder bedrijf dat met onderwijs aan de gang wil, deze opleidingen relevant kan inrichten?

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Mevrouw Knoet, deze motie hebben we opgesteld omdat we bij dat werkbezoek aan de Jumbo Academy ook te horen kregen: het zou juist in een samenwerking met de provincie op dat brede palet aan thema's dat u noemt – niet alleen maar opleiden voor de eigen onderneming, maar ook mensen burgerschap bijbrengen, in de samenleving een plek geven, proberen ook mensen die aan de zijkant staan via gemeenten juist bij zo'n bedrijf mee te nemen –, om daar nog veel meer gebruik van te maken. Als u zegt: wij willen graag met elkaar kijken hoe we nog tot een invulling kunnen komen met een motie die daar effect op heeft – want wij hebben hem ook net geschreven met elkaar –, ben ik daartoe graag bereid. Maar wij willen het wel op de agenda houden van de provincie en daarmee ook heel stevig een signaal afgeven vanuit de Staten, dat we daar in de komende periode ook mee aan de slag willen gaan. Volgens mij was dat ook de uitkomst van het debatje dat we hier met elkaar hadden.

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ja, dan hoop ik dat straks de gedeputeerde ook even vertelt wat er in de afgelopen vier jaar met Kennispact MBO aan de orde is geweest, en u vindt mij helemaal in het doorzetten van dat programma.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot nog.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ja, ook nog richting mevrouw Knoet. We zien juist ook dat die vakscholen, de ondernemers die daar al mee bezig zijn, juist ook zoeken naar die verbreding. Dat is ook juist de reden dat zij naar de provincie willen kijken. Maar ... ik probeer een vraag te maken van wat ik nu probeer te zeggen ... maar wat wij ook nog belangrijk vinden, is dat wij... kijk, ondernemers, vakscholen zijn nu booming, omdat er natuurlijk veel vraag is, maar graag zou ik ook met u willen kijken – en dat is meteen mijn vraag –, dat het ook in de tijden dat het minder gaat, dat we dan ook juist de mensen op de scholen houden en uiteindelijk ook kunnen opleiden voor de beroepen voor de toekomst op dat moment. Dus mijn vraag is: wilt u met ons meedenken? Ik denk dat u een goede bijdrage kunt leveren.

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Uiteraard wil ik meedenken, en nogmaals een verwijzing naar het Kennispact en de ontwikkelingen van het mbo in Brabant.

De **voorzitter**: Goed. De heer Vreugdenhil vervolgt zijn betoog.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Dat lijkt me een hele mooie aanvulling, dus daar gaan we zeker zo naar kijken, om daar invulling aan te geven.

Voorzitter. Over het faunabeleid heeft de CDA-fractie al gesproken, maar wij sluiten er graag bij aan, dat we het drempelbedrag willen verlagen.

En dan kom ik tot een afronding, voorzitter. Dit is de laatste begroting uit deze bestuursperiode. Een college, dat wel een ronkende start had met 'we zouden zorgen voor disruptie, een andere aanpak en integraler werken', en toch zien we daar eigenlijk te weinig van terugkomen in deze laatste begroting. Het integrale werken moet voor een groot gedeelte nog verder uitgewerkt worden, en met name op sociale veerkracht hadden we echt veel meer verwacht in deze periode. Voorzitter, de ChristenUnie-SGP-fractie heeft in de afgelopen jaren een eigen kleuring willen geven aan het besturen in de provincie, met constructieve voorstellen, een fijne samenwerking met andere fracties en een scherp debat, en een controlerende rol waar dat nodig is. Op onderdelen was er ruimte om voorstellen aan te passen en te verbeteren. Op veel terreinen, moet ik ook eerlijk zeggen, was het in coalitiebeton gegoten. Als ik een oproep mag doen naar 2019, dan is het mijn wens dat er meer ruimte komt voor een echt duaal bestuur, waarin de Staten op hoofdlijnen kunnen sturen en het college de signalen vanuit de gehele Staten een plaats geeft in de uitvoering. Een manier van werken die volgens mij ook gevraagd wordt, en heel goed past bij een nieuwe cultuur, waar we straks in moeten werken vanuit de omgevingsvisie.

Voorzitter. We danken eenieder die meegewerkt heeft aan deze begroting en wensen de Commissaris van de Koning, het college, de ambtelijke organisatie en de Staten ook de wijsheid en Gods zegen toe in het besturen van de provincie en het uitvoeren van deze begroting die voorligt. Dank u wel.

Motie M9 – 'Extra middelen voor agrarisch natuurbeheer'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend de Begroting 2019;

constaterende dat:

- de realisatie van akkerranden door boeren een succes is en een positieve bijdrage levert aan de biodiversiteit in Brabant;
- bij de bespreking van de Burap bleek dat het budget dat beschikbaar is om boeren te stimuleren tot het realiseren van akkerranden niet genoeg is om alle aanvragen te honoreren;
- akkerranden een belangrijke bijdrage leveren aan het behoud en herstel van biodiversiteit;
- de collectieven voor het agrarisch natuurbeheer in 2018 nog voor globaal 330.000 euro voor ongeveer 28 deelnemers aan maatregelen konden afsluiten als er meer budget beschikbaar gesteld was;

overwegende dat:

- de provincie een stevig beroep doet op de boeren om een bijdrage te leveren aan het versterken van de biodiversiteit en een omslag te maken naar meer natuurinclusief boeren en in alle media-uitingen aangeeft hier miljoenen voor uit te trekken;
- het in dat licht niet uit te leggen is dat er concrete initiatieven vanwege financiële beperkingen geen doorgang kunnen vinden;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- in 2019 voldoende budget beschikbaar te stellen om de collectieven in staat te stellen de vraag naar deelname aan akkerrandenbeheer te kunnen faciliteren;
- de Staten tijdig te informeren zodra er alsnog initiatieven buiten de boot vallen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Marianne van der Sloot, CDA
Anne van Diemen-Vereijken, GroenLinks"

Motie M10 – 'Bespaarde geld door busstakingen inzetten om bus gebruik te stimuleren'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend de Begroting 2019;

constaterende dat:

- tijdens de busstakingen dit jaar een fors aantal busritten zijn uitgevallen;

overwegende dat:

- rituitval door staking vanwege cao-onderhandelingen door de provincie niet vergoed wordt, wat betekent dat de definitieve exploitatiebijdrage 2018 wordt verminderd met de vanwege deze stakingen niet gereden dienstregelingsuren;
- het niet wenselijk is dat de financiële meevaller voor de provincie in de algemene reserves belandt.

spreken uit:

- het financiële voordeel dat de provincie heeft door de busstakingen in te zetten voor een actie die tot doel heeft het gebruik van de bus te stimuleren;
- een plan hiervoor in overleg met (een afvaardiging van) de buschauffeurs uit te werken.

En gaan over tot de orde van de dag.

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Marianne van der Sloot, CDA"

Motie M11 – 'Ryanair moet zich aan de regels houden'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend de Begroting 2019;

constaterende dat:

- RyanAir Eindhoven Airport als thuishaven heeft gebruikt en mogelijk in de toekomst weer gaat gebruiken;
- RyanAir de regels voor het Nederlands arbeidsrecht aan haar laars lapt en zonder pardon personeel ontslaat en overplaatst, zonder daarvoor het personeel op enigerlei wijze te compenseren;
- RyanAir zich niets aantrekt van rechtelijke vonnissen en zich daarmee boven de wet lijkt te stellen door ondanks een rechtelijke uitspraak zich niet aan de in Nederland geldende regels te houden;

overwegende dat:

- de provincie als aandeelhouder van Eindhoven Airport de mogelijkheid heeft om aanvullende eisen te (laten) stellen aan vliegmaatschappijen die Eindhoven Airport als base gebruiken;
- de provincie Brabant niet mag zwichten voor de druk van vliegmaatschappijen die de in Nederland geldende arbeidsvoorwaarden niet wensen respecteren;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- als aandeelhouder van Eindhoven Airport in de vergadering van aandeelhouders het voorstel in te brengen om aanvullende sociale (vestigings)eisen te stellen aan vliegmaatschappijen die Eindhoven Airport als base willen gebruiken;

en gaan over tot de orde van de dag.

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Sjo Smeets, GroenLinks"

Motie M12 – 'Betrekken BrabantKennis en PON bij vervolgdiscussie arbeidsmigratie'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend de Begroting 2019;

constaterende dat:

- BrabantKennis en het PON een belangrijke bijdrage hebben geleverd in de uitwerking van de motie Arbeidsmigratie;
- zij het vraagstuk van arbeidsmigratie in de volle breedte van het sociaalmaatschappelijk en economisch perspectief weten te plaatsen;
- de onafhankelijke, nieuwsgierige en vernieuwende vorm waarin zij dit presenteren en de discussie voeden een belangrijke bijdrage levert op een verdieping en awareness op dit thema;
- in de onderzoeksagenda 2019 geen specifieke aandacht of adviesvraag is opgenomen voor deze kennisinstellingen op dit thema;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- in het vervolg van de discussie over arbeidsmigratie en de uitwerking van de actielijnen, BrabantKennis en het PON nadrukkelijk te betrekken.
- dit een plaats te geven in de onderzoeksagenda 2019;

en gaan over tot de orde van de dag.

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Marianne van der Sloot, CDA"

Motie M13 – 'Aandacht voor mensenhandel in Brabant'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend de Begroting 2019;

constaterende dat:

- in de diverse onderzoeken en rapportages met betrekking tot arbeidsmigratie de schrijnende situatie van economische en financiële uitbuiting, armoedige huisvesting en gecreëerde afhankelijkheid voor het voetlicht wordt gebracht;
- naar de definitie van de UN er tal van schrijnende situaties in Brabant zijn die onder de definitie Mensenhandel vallen.

overwegende dat:

- in Brabant er een beperkte aandacht is voor het signaleren en aanpakken van mensenhandel;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- bij het plan van aanpak arbeidsmigratie nadrukkelijk aandacht te hebben voor het thema mensenhandel;
- in overleg met het RIEC uitwerking te geven aan een aanpak die leidt tot bewustwording en samenwerking op het tegengaan van mensenhandel in Brabant;

en gaan over tot de orde van de dag.

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Marianne van der Sloot, CDA"

Motie M13A – 'Aandacht voor mensenhandel in Brabant'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend de Begroting 2019;

constaterende dat:

- in de diverse onderzoeken en rapportages met betrekking tot arbeidsmigratie de schrijnende situatie van economische en financiële uitbuiting, armoedige huisvesting en gecreëerde afhankelijkheid voor het voetlicht wordt gebracht;
- naar de definitie van de UN er tal van schrijnende situaties in Brabant zijn die onder de definitie Mensenhandel vallen.

overwegende dat:

- in Brabant er een beperkte aandacht is voor het signaleren en aanpakken van mensenhandel;
- verzoeken Gedeputeerde Staten:
- bij het plan van aanpak arbeidsmigratie nadrukkelijk aandacht te hebben voor het thema mensenhandel;
 - in overleg met het RIEC uitwerking te geven aan een aanpak die leidt tot bewustwording en samenwerking op het tegengaan van mensenhandel in Brabant;
- en gaan over tot de orde van de dag.
Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP
Marianne van der Sloot, CDA
Patricia Brunklaus, GroenLinks”

Motie M43 – ‘Vakscholen in Brabant’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend de Begroting 2019;

overwegende dat:

- er een groot gebrek is aan goed, praktisch en ambachtelijk opgeleid personeel, en dat dit aantal naar verwachting ook in de toekomst zal blijven groeien;
- er nog steeds grote groepen jongeren zijn die geen toegang hebben tot de arbeidsmarkt;
- vakscholen een middel kunnen zijn om deze groepen toegang te verschaffen;

constaterende dat:

- de provincie een coördinerende rol kan spelen bij de ontwikkelingen van vakscholen;
- de provincie samen met de gemeenten kan helpen om deze studenten en leerlingen te stimuleren vakscholen te bezoeken.

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- om actief te stimuleren dat vakscholen worden ontwikkeld zodat er meer kansen ontstaan voor mensen die moeite hebben om de arbeidsmarkt te betreden;

En gaan over tot de orde van de dag.

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Marianne van der Sloot, CDA

Anne van Diemen-Vereijken, GroenLinks”

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil en geef dan nu het woord aan de fractie van Lokaal Brabant. De heer Ockers heeft het woord.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Ik ben er inmiddels achter dat een preekstoel, waar ik ook wel eens op mag staan, toch iets anders is dan een *spreekstoel*. Het is maar één letter verschil, maar een wereld van verschil. In de kerk gaan dan met enige regelmaat pepermuntjes rond, ik heb hier heel wat andere dingen rond zien gaan. Ik geloof dat we inmiddels op zeventig pepermuntjes op zijn minst zitten.

Als rechtgeaard theoloog ga ik u toch een preek geven, en ik doe dat langs de hand van een vijftal moties, die, denk ik, inmiddels allemaal in uw bezit zijn. Maar ik wil beginnen met excuses aan te bieden aan iedereen die hier in de zaal zit, want zeventig pepermuntjes in één kerkdienst, dat trek ik gewoon niet, dus er zullen best moties bij zijn die onvoldoende aandacht van mij hebben gekregen, er zullen mogelijk mensen hier in de zaal zitten die zich dan ondergewaardeerd voelen, waarvoor mijn excuses, en dan moet ik ook mijn excuses doen aan die mensen die mij hier als volksvertegenwoordiger hebben neergezet, want ik word geacht alle lokale Brabanders te vertegenwoordigen. Ik hoop dat die taak na maart van komend jaar wat lichter wordt.

Ik begin bij het bestuur. Er is een motie ingediend 'Veerkrachtig bestuur', en dan zult u zeggen: ja, daar loopt een programma voor. Maar het wordt zo mooi verwoord. Er staat dan – in de kerk zijn de mensen altijd stil, hier niet begrijp ik –: "Realiseren van een effectieve en democratisch gelegitimeerde bestuurlijke en/of organisatorische inrichting van Brabantse gemeentes". Dat wordt verwoord onder 'Veerkrachtig bestuur'. Hoe wordt daadwerkelijk dat programma 'Veerkrachtig bestuur' door eenieder ervaren? De evaluatie begint in 2019, zo heb ik gelezen. 'Begin 2019' is voor Lokaal Brabant een te rekbaar begrip. Gezien de actualiteit van de herindelingsproblematiek, de teruggedraaide gemeentebesluiten en de kritieken dat de provincie niet goed luistert naar gemeenten, is het van groot belang dat deze evaluatie vóór de verkiezingen plaatsvindt, en dat belang wil Lokaal Brabant middels haar motie onderstrepen en middels steun hier in de Staten opwaarderen van 'geen formele status conform artikel 217a Provinciewet' naar de formele status van een aan te nemen motie 'Evaluatie veerkrachtig bestuur', welke inmiddels onder u verspreid is. En als u net zo benieuwd bent als onze fractie of het veertje nog niet gesprongen is van dat 'veerkrachtig bestuur', dan steunt u deze motie.

Tweede puntje: onze zandgrond in Brabant. Voorzitter, ik ben geen milieudeskundige. Ik heb inmiddels gemerkt dat er een hoop deskundigen hier in de zaal zitten, maar ik merk wel dat je getriggerd wordt hier in dit huis door alles wat je voorbij ziet komen op milieugebied. En dan lees je op pagina 33 over 'groene groei', 'duurzame benutting ondergrond', je leest over grondwaterproblemen in relatie tot mestbewerking en bemesting, en dan doet een brainstormsessie soms de rest – nu nog brain-PS, zeg ik dan maar. Die hoeven alleen maar in te stemmen met de motie en dan gaan de gedeputeerden aan de slag om de beschikbare professionele denkers aan het werk te zetten. De motie zelf is al leerzaam, voorzitter, ik hoef die dan ook niet nader toe te lichten. Tja, en wat mag dat dan kosten? Voorzitter, die vraag kan ik niet beantwoorden, maar ruimte kan er vast gevonden worden, al is het alleen maar omdat minister Schouten heeft gezegd dat er tot 2030 toch geen geld is voor de verzilting van het Volkerak. Bij de 'groene groei' kan die post dan komen te vervallen en daarvoor in de plaats kan een financieel ondersteuningsvoorstel komen vanuit GS. We moeten alles, maar dan ook alles in het werk stellen om met oplossingen te komen die ons milieu, onze landbouw op de zandgronden, ons grondwater op een positieve, slimme manier beïnvloeden. We willen die veestapel toch terugdringen, waarom dan nog het groen van de maisoogst als veevoer gebruiken, waarom graskuilen en waarom veevoer of hooien? Ze kunnen in ieder geval deels als compost dienen voor de zandgronden van Brabant. Het is nog slechts een idee, maar wie doet er mee? Steun deze motie.

Voorzitter, en dan is er nog een thema in relatie tot ons milieu, nog eentje, en ook die gaat over opslag en vasthouden totdat het echt nodig is, nu niet van regenwater, maar van energie, die komt tot uiting in onze motie over de energieopslag en die spreekt voor zich.

Volgende puntje, mobiliteit. Die hebben wij als provincie hoog in het vaandel. Lokaal Brabant mist echter specifieke aandacht voor een zeer relevant onderdeel van die mobiliteit, en dat zijn onze buurtbussen. We participeren in het Kleinschalig Collectief Vervoer Noordoost-Brabant. Ik lees daarover in bijlage 9b bij de begroting dat Kleinschalig Collectief Vervoer een aanvulling is op het openbaar vervoer in met name het landelijk gebied waar geen regulier OV rijdt. Het zijn juist die gebieden waar de buurtbussen rijden, dan wel zouden moeten rijden. Er is dus provinciale aandacht voor de aanvulling – het Kleinschalig Collectief Vervoer – en niet, of nauwelijks, voor de basis waarop wordt aangevuld. Dat is naar onze mening krom, voorzitter, en dat moet worden rechtgezet, en wel om de reden zoals verwoord in onze motie 'Borgen toekomst buurtbusvervoer'. Dit kan niet worden overgelaten, voorzitter, aan concessiehouders. Die hebben wel busjes, maar de vrijwilligers en de bestuurlijke organisatie worden er niet bij geleverd. Nog zeer recent heb ik vernomen dat er zelfs dorpen zijn in West-Brabant waar gerechtelijke stappen worden ondernomen teneinde daar enige vorm van openbaar vervoer te krijgen. Gekker moet het toch niet worden. Daarom vragen wij steun voor deze motie.

Tot slot een motie 'Onderzoek ziekenhuiszorg' die we indienen. Een gedecentraliseerd onderwerp, jawel, een motie die mogelijk wel de kwalificatie verdient 'vreemd aan de orde van de dag', maar ik maak hier als nieuwkomer wel meer vreemde dingen mee. U mag het ook een getuigenismotie noemen, dat boeit me eigenlijk niet, ik vind het allemaal prima hoe u het noemt, als het maar een naam heeft. Maar ik wil het gezegd hebben. We maken ons hier in dit huis ontzettend druk over van alles en nog wat, maar ja, zorg – ik zei het zonet al –, dat is een gedecentraliseerd thema, en dat is prima, maar tot op zekere hoogte. We weten toch allemaal wat er gebeurd is in Amsterdam en Flevoland? Bij beter toezicht had dit mogelijk voorkomen kunnen worden. En ja, ik hoor het u zeggen: daar is de provincie niet voor. Maar, voorzitter, wat kan er tegen provinciale belangstelling zijn richting ziekenhuisdirecties, zorgverzekeraars en andere instanties die daarop toe moeten zien, om die de vraag te stellen: hoe gaat het met jullie? Meer vraagt onze fractie eigenlijk niet. Noemt u het maar omzien naar elkaar.

Tot zover in eerste termijn. Dank u wel

Motie M24 – 'Onderzoek energieopslag'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend de Begroting 2019;

overwegende dat:

- er bij de productie van wind- en zonne-energie op bepaalde momenten meer energie wordt opgewekt dan er verbruikt wordt;
- het afschakelen en niet opslaan van deze energie niet wenselijk is;
- slimme technische opslagtechnieken de energiebalans kunnen verbeteren;

constaterende dat:

- we als samenleving steeds meer afhankelijk worden van de opwekking van schone energie het laten wegvloeien van deze schone energie feitelijk energieverspilling is.

dragen Gedeputeerde Staten op:

- onderzoek te laten doen naar welke vormen van grootschalige slimme energieopslag mogelijk zijn in Brabant, zodat deze energie later alsnog benut kan worden;

en gaan over tot de orde van de dag

Jan Ockers, Lokaal Brabant

Marianne van der Sloot, CDA"

Motie M25 – 'Borgen toekomst buurtbusvervoer'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend de Begroting 2019;

overwegende dat:

- vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties de kruipolie zijn van onze Brabantse maatschappij;
- het werk van vrijwilligersorganisaties, zoals het buurtbusvervoer, veelal verder reikt dan de gemeentegrenzen;
- de provincie Noord-Brabant groot belang heeft bij een goed functionerend netwerk van buurtbusvervoer;

constaterende dat:

- buurtbusvervoer vooral in de kleine kernen afhankelijk is van vrijwilligers;
- de provincie in het kader van mobiliteit toeziet op een goede borging van structurele taken;
- het steeds moeilijker wordt om de benodigde vrijwilligers te vinden voor de buurtbus;

verzoekt het college van GS:

- om met voorstellen te komen om de structurele taken van de buurtbus in Brabant ook in de toekomst te kunnen borgen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jan Ockers, Lokaal Brabant

Marianne van der Sloot, CDA”

Motie M26 – ‘Verbetering sponswerking van onze Brabantse landbouwgronden’

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend de Begroting 2019;

overwegende dat:

- onze provincie Brabant voor een zeer groot deel een zanderige bovengrond heeft;
- een zanderige bovengrond met een hoog humusgehalte grote hoeveelheden regenwater kan bufferen (sponswerking genoemd);
- een humusrijke zanderige bovengrond in staat is meststoffen langer vast en beschikbaar te houden voor de gewassen;
- een zanderige humusrijke bovengrond een prima voedingsbodem is voor vele teelten in de landbouw en boomkwekerij;

constaterende dat:

- bij onze Brabantse landbouwgronden het organische stofgehalte (humusgehalte) in de bovengrond door veranderend (agrarisch) gebruik de laatste decennia fors is teruggelopen, waardoor de sponswerking van deze gronden nagenoeg verdwenen is;
- door deze teruggelopen humusgehalten de zanderige landbouwgronden minder in staat zijn de opgebrachte meststoffen en sproei- en regenwater vast en beschikbaar te houden voor de gewassen, met als gevolg verdroging van de gewassen en uitspoeling van meststoffen naar ons grondwater;
- een deel van deze problematiek tot stilstand te brengen is, dan wel deels op termijn opgelost kan worden door stelselmatig het organisch stofgehalte van onze landbouwgronden te verhogen;
- een verbeterde sponswerking van onze zandgronden bij kan dragen aan het realiseren van een adequate aanpak van onze klimaatsverandering. In het bijzonder de effecten van overvloedige neerslag en langdurigere droogteperiodes;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- werk te maken van het duurzaam en stelselmatig verhogen van het humusgehalte in de zandgronden in Brabant;
- een aantal proefgebieden aan te wijzen waar op grootschalige wijze gewerkt gaat worden aan verhoging van het bufferend vermogen van onze zandgronden;
- ten behoeve van het stimuleren van deze proefgebieden te komen met een tijdelijk financieel ondersteuningsvoorstel bij de behandeling van de Perspectiefnota 2019;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jan Ockers, Lokaal Brabant

Anne van Diemen-Vereijken, GroenLinks

Marco van der Wel, PvdA”

Motie M64 – ‘Onderzoek ziekenhuiszorg’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend de Begroting 2019;

overwegende dat:

- de regionale gezondheidszorg onder druk kan komen te staan als gevolg van problemen in de exploitatie van regionale ziekenhuizen.;
- en het goed zou zijn dat de provincie haar bezorgdheid op dat punt toont;

constaterende dat:

- bij veel mensen n.a.v. de recente gebeurtenissen in Amsterdam en Flevoland, gevoelens van onveiligheid en onzekerheid ontstaan met als gevolg mogelijke sociale onrust;
- het bij de actuele patiënten in de betreffende ziekenhuizen en hun families een schok teweegbracht;
- een goede voor iedereen bereikbare gezondheidszorg een topprioriteit dient te zijn van ons maatschappelijk bestel;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- de daartoe aangewezen instanties op te roepen te onderzoeken hoe het staat met de vitaliteit van onze Brabantse ziekenhuizen;
- deze instanties te verzoeken daarover z.s.m. te rapporteren zodat de Staten hierover kunnen worden geïnformeerd vóór de presentatie van de voorjaarsnotitie 2019;
- te onderzoeken hoe we als provincie kunnen voorkomen dat eenzelfde situatie ontstaat als bij de ziekenhuizen in Amsterdam en Flevoland;
- ervoor te zorgen dat ongeacht waar zich in Brabant onverhoopt een dergelijke situatie voordoet, men toch altijd binnen 45 minuten in een ziekenhuis kan zijn;
- aan te geven welke interventiemogelijkheden de provincie heeft indien zich gelijksoortige situaties voordoen in Brabant;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jan Ockers, Lokaal Brabant "

Motie M65 – 'Evaluatie Veerkrachtig Bestuur'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend de Begroting 2019;

constaterende dat:

- 2019 het laatste jaar is van het programma Veerkrachtig bestuur;
- de provincie met enige regelmaat besluiten van gemeenteraden terugdraait;
- er een evaluatie van het programma Veerkrachtig bestuur gepland staat;

overwegende dat:

- de inbreng en ervaringen van de Brabantse gemeenten en gemeenteraden hierbij van groot belang zijn;
- er vanuit verschillende perspectieven gekeken kan worden naar deze evaluatie;
- het programma van bovenaf blijkbaar onvoldoende goed werkt;
- de kloof tussen burgers en provincie verkleind dient te worden;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- gezamenlijk met de Staten te komen tot een gedragen bestuursopdracht en plan van aanpak om te komen tot een gedegen evaluatie rond het project Veerkrachtig bestuur Brabant;
- deze evaluatie te laten plaatsvinden nog voor de verkiezingen van maart 2019;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jan Ockers, Lokaal Brabant"

De **voorzitter**: Ik dank de heer Ockers voor zijn bijdrage. Dan zijn wij nu aan het einde van de eerste termijn van de zijde van uw Staten. Aanvankelijk was gepland dat wij rond zes uur een dinerpauze hadden, maar ik heb begrepen dat het catering-technisch ook nu kan. Over vijf minuten is het eten op een zodanige temperatuur dat het u gaat bevallen. Ik stel voor dat we drie kwartier schorsen, want het college heeft ook ruim de tijd nodig om alle door u ingediende moties en amendementen van een zorgvuldig commentaar te voorzien. Ik stel voor de vergadering te schorsen tot kwart over zes ... half zeven wordt nu gevraagd, dan tot half zeven. De vergadering is geschorst tot half zeven.

Schorsing (17.35-18.35 uur).

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik heropen de vergadering. Mag ik u vragen uw plaatsen weer in te nemen en te zorgen voor stilte in de zaal? Dan geef ik graag het woord aan gedeputeerde Pauli die namens het college de beantwoording zal aanvangen. Aan hem het woord.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter, dat zal ik uiteraard namens het college graag doen. Op de eerste plaats wil ik uw Staten bedanken voor uw inbreng, de woorden die u uitgesproken heeft, de suggesties die u gedaan heeft. Op de vragen die nog gesteld zijn, zal ik proberen antwoord te geven en natuurlijk zal ik veel aandacht schenken aan de moties en amendementen die ingediend zijn.

Door een aantal van u is gesproken over de economie in zijn algemeenheid, met de gezamenlijke conclusie dat het goed gaat, de orderportefeuilles dik gevuld, stevige omzetsijgingen en lage werkloosheid. Ik meende begrepen te hebben dat mevrouw Roijackers het ergens had over 100.000 werklozen in Brabant. Dat is gelukkig niet het geval, dat hadden we echt op het dieptepunt van de economische crisis. Op dit moment zitten we zo rond de 40.000, nog altijd veel te veel, maar dan praat je over een percentage van ongeveer, pakweg 3% van de arbeidsbevolking, en daarmee zitten we echt aan de onderkant van Nederland. Tegelijkertijd gaat die economie veranderen. Het college is bezig met een laatste slag voor 2019, de volgende coalitie, de volgende Staten gaan besluiten wat te doen ...

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Er werd aan gerefereerd dat er 200.000 werklozen genoemd zouden zijn. GroenLinks heeft het gehad over de Brabantse doorvertaling van de 1,2 miljoen onbenutte arbeidspotentieel in Nederland en bij de rondetafelbespreking laatst hier in deze zaal met een hoop specialisten op het gebied van de arbeidsmarkt, heb ik gevraagd namens GroenLinks, als je dit doorvertaalt naar Brabant, om hoeveel Brabanders het dan gaat. Daar is toen gezegd 200.000, dat is dus het aantal dat hier in deze zaal door experts is genoemd.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ja, maar ik heb te maken met de mensen die of bereidwillig zijn om te werken, of ingeschreven staan bij het UWV, en dan praat je over een bestand dat schommelt tussen 40.000 en 45.000 personen.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Er is nog een veel groter stuk dat niet ingeschreven staat bij een UWV, maar dat zijn mensen die meer willen werken, mensen die in payrollconstructies zitten, mensen die helemaal geen overheidstoelage ontvangen, maar wel meer zouden willen en kunnen werken, dus die willen werken, voorzitter. En die maken deel uit - kijk maar hoe het CBS dat al sinds een aantal jaren berekent - van het onbenutte arbeidspotentieel.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik weet dat, mevrouw Roijackers, en die worden van harte uitgenodigd om mee te doen in het arbeidsproces, al was het alleen maar omdat we op dit moment naar schatting zo'n 70.000 vacatures hebben openstaan.

Voorzitter. Het gaat dus goed, maar de economie gaat wel veranderen. De heer Van Gruijthuijsen heeft al verteld dat het geld in deze periode vooral eenmalig geld was. Het is aan de volgende onderhandelaars, de volgende Staten, om daar een uitspraak over te doen. Ik ga dat nu niet doen, maar ik wil u wel toezeggen dat u nog een bouwstenennotitie krijgt ter lering en vermaak. Aan u ter beoordeling wat u daar daadwerkelijk mee gaat doen. Daarin zult u een aantal dingen herkennen die u eigenlijk gezamenlijk uitgesproken heeft: dat we staan voor een concurrerende economie, een veerkrachtige economie, een inclusieve economie waarin iedereen meetelt en iedereen meedoet, een economie die gebaseerd is op 100% verduurzaming, een economie die gebaseerd is op circulariteit en vooral een economie die heel veel maatschappelijke transities mogelijk maakt. Dat hebben we in deze periode gedaan, mevrouw Van der Sloot, door geldmiddelen in te zetten, niet als een suikeroom, want ik zou u kunnen becijferen – maar dat ga ik niet doen – dat de geldmiddelen die voor de economie ingezet zijn inmiddels misschien wel het zes-, zevenvoudige hebben opgeleverd. Als je alleen al kijkt naar de Europese programma's, is in deze bestuursperiode van dit college 600 miljoen euro opgehaald, alleen al in Brussel, en dan noem ik alleen maar de Europese programma's – en zo zou ik door kunnen gaan.

U vroeg ook hoe het staat met de horeca en de logistiek. Nou, dat is zo'n kerngroep waar op dit moment hard aan gewerkt wordt, ook wel een beetje omdat het – en dan ga ik als liberaal wat harde woorden uitspreken – door de werkgevers zelf een beetje veroorzaakt is. Het is juist de bedrijfssector waar men, toen men nog makkelijk aan personeel kon komen, wel heel erg makkelijk was in het aangaan van nulurencontracten, en op het moment dat de arbeid schaars wordt, wordt die sector als eerste geraakt. Dus vinden op dit moment stevige gesprekken plaats met beide sectoren, maar zeker ook met de logistieke sector: je zult structureel rekening moeten houden met het feit dat, als je voldoende mensen wilt hebben, je ze een fatsoenlijke arbeidsovereenkomst moet aanbieden met gewoon veel zekerheid.

Voor de techniek loopt op dit moment veel, op de eerste plaats – en daar kom ik straks nog wat verder op terug – op het gebied van vmbo, 160 locaties in Brabant waar onderwijs wordt gegeven. Daar zijn we met al die 160 locaties en besturen in overleg om samen met het ministerie te komen tot een deal. We steken in op het gebied van vmbo, mbo, hbo en wo. Recent nog hebben we de Techperience Week gehad met een team vloggers, bloggers en ambassadeurs uit tien verschillende landen die aan de slag gaan om mensen te werven. Maar het is en blijft een geweldig vraagstuk in de oververhitting van de arbeidsmarkt, die eigenlijk wereldwijd op dit moment aan de hand is in de techniek.

Ik ga even naar mevrouw Dingemans, die vroeg hoe het staat met de koplopers in de circulaire economie: wat doet u daarvoor?

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter, over de arbeidsmarkt. Ik merk dat wij dat ook een lastig probleem vinden, dat geeft u ook zelf aan, maar ook omdat wij niet zo dicht op de cijfers zitten. Waar ik heel veel behoefte aan zou hebben, is als wij eens per – ja, noem het – kwartaal een overzicht kunnen krijgen van de arbeidsmarkt, het aantal vacatures in de verschillende sectoren, zodat we ook als Staten, als dat nodig is, wat dichterbij de bijsturing kunnen zitten. Is dat iets wat mogelijk is en wat u ons zou kunnen leveren?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Jazeker, ik kan u sowieso de generieke cijfers aanleveren voor heel Brabant. Ik zal dat ook met het pactoverleg gaan bespreken. Daarnaast is er een app die permanent per sector de actuele stand van zaken aangeeft, maar daar maken nog niet alle regio's in Brabant gebruik van, waar per sector zelfs aangegeven is wat de actuele stand van zaken is van zowel het aanbod als de vacatures

die openstaan. Het probleem dat u schetste in vooral de horeca en de logistiek heeft te maken met de hoogconjunctuur, met grote uitgaven, en tegelijkertijd was het een sector die in het verleden wel heel kwistig was met het aangaan van parttime- en nulurencontracten.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. Dat herken ik. Dank voor de toezegging. Als we daar in ieder geval ook de zorg – want die staat daar soms een beetje los van – in mee zouden kunnen nemen, hartstikke fijn, en dan kunnen we daarop sturen. Dank u wel.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Dat gaan we doen.

Mevrouw Dingemans heeft aandacht gevraagd voor de circulaire economie. Daar ben ik het uiteraard van harte mee eens. En wat kunt u daarvoor doen? Nou, een aantal zaken, in de eerste plaats een launching customer zijn, of in begrijpelijk Nederlands: vooral een voorloper zijn om juist met dat soort bedrijfszaken te gaan doen als overheid. Dat doen we op provinciaal niveau, maar we doen het ook via BrabantStad. Als u de Dutch Design Week hebt bezocht, heeft u gezien dat die dit jaar bol heeft gestaan van de circulaire economie en ik kan u verklappen dat het ook volgend jaar in een thema door zal blijven klinken, dus dat is heel belangrijk. Daarnaast wordt de circulaire economie op dit moment werkelijk betrokken bij alle programma's, met een zwaar accent op maakindustrie, een zwaar accent op landbouw en een zwaar accent op de bouw, en natuurlijk kunnen dit soort bedrijven gebruikmaken van de BOM en alle regelingen die we hebben en is er ook een intensief overleg mee.

Mevrouw Roijackers heeft gevraagd of arbeidsmigranten zelf betrokken gaan worden bij de regiegroep. Nou, ik vind dat we ze in ieder geval moeten horen, zeker die bedrijven die een prachtige voorbeeldfunctie hebben. Laten we eens proberen in gesprek te gaan over wat daar goed gaat en wat eventueel nog beter kan. Dat gaan we meenemen in het beleid.

U vroeg naar Van Gogh: waarom niet gefinancierd vanuit vrijetijdseconomie? Omdat het om materieel erfgoed gaat. Het gaat over steden en niet over inhoud. Het geld bij Economie wordt vooral besteed aan inhoud, aan programmagelden, risico-ondersteuning en dat soort zaken meer. Dus hier is de financiering voor een stuk gekomen uit de algemene middelen, maar ook in belangrijke mate uit ons Ontwikkelbedrijf.

De kpi's op het gebied van maintenance. Voor het gemak verwijs ik u even naar pagina 5 van de begrotingswijziging: daar vindt u de kpi's waarnaar u gevraagd heeft.

JADS. In zijn algemeenheid gaat het met JADS uitstekend. De studentenaantallen nemen veel rapper toe dan we oorspronkelijk verwacht hadden. Het grote punt zal eerder zijn: hoe gaan we het allemaal accommoderen? Overigens zal er in het eerste kwartaal van 2019 nog een voortgangsdossier komen, ook omdat we de erkenning moeten verlengen van het ministerie van Onderwijs wat betreft het wetenschappelijke karakter. Waarom het financieel niet tegenzit, maar wat anders is dan verwacht, heeft te maken – maar het is een technisch antwoord – met vele premasters die niet gefinancierd worden via het ministerie van Onderwijs, het aantal buitenlandse studenten waarvan de vergoeding pas na afloop, op het moment dat studenten weer terug zijn in hun eigen land, wordt uitbetaald en het feit dat het aantal studenten veel explosiever groeit dan oorspronkelijk verwacht, maar het gaat uitstekend.

Voorzitter. Ik loop even langs de moties en amendementen. Op de eerste plaats amendement A2 van de PVV.

De **voorzitter**: Even een interruptie van de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, ik dacht: ik laat de gedeputeerde eerst eventjes zijn verhaal aan de voorkant afmaken. U sprak er zelf van dat de logistieke sector het lastig heeft. We weten allemaal dat ook juist vanuit de arbeidsomstandigheden een aantal hele lastige problemen zijn gecreëerd. BrabantKennis geeft nu in een rapport aan: provincie, zorg ook dat je in je regie, je ruimtelijke regie, op

het gebied van logistiek, maar ook bijvoorbeeld op het gebied van kasontwikkeling, echt een rem erop gaat zetten, of in ieder geval het laat meebewegen met de draagkracht van de omgeving. Welke acties onderneemt u/kunt u ondernemen om die rem erop te zetten? Bent u bereid om dan ook in het belang van de leefbaarheidsvraagstukken op andere wijze naar die economische ontwikkeling te kijken?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Die acties lopen al een tweetal jaar, met name doordat we veel kritischer zijn waar het gaat om nieuwe toetreders. De eerlijkheid gebiedt dat we daar twee mogelijkheden voor hebben. De eerste via mijn collega Van Merrienboer voor de regionale ruimtelijke overleggen, waarin hij afstemming heeft met alle wethouders uit de regio. Maar op het moment dat er echt heel grote acquisities voorbijkomen, wensen wij niet met de beleggende projectontwikkelaar te praten, maar met de exploitant. En waarom met de exploitant? Omdat we met de exploitant bikkelharte afspraken kunnen maken over het toelaten van mensen met een moeilijke toelating tot de arbeidsmarkt: dat we afspraken kunnen maken over verduurzaming, dat we afspraken kunnen maken over de Nederlandse wetgeving, dat we afspraken kunnen maken over het voorkomen van het uitstoten van stikstof, waardoor je later in de PAS-problematiek juist in de problemen komt, maar ook om te kijken of er voldoende toegevoegde waarde in zit. Die toegevoegde waarde wordt bepaald óf door het aantal handelingen dat hier verricht wordt, waardoor het veel arbeidsplaatsen oplevert die wij aan te bieden hebben in Brabant, óf door het feit dat zo'n logistiek bedrijf echt helemaal past binnen het ecosysteem van de sector. Dit soort afspraken gebeurt dus al twee jaar.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter. Ik weet dat het twee jaar loopt, en ik heb ook een aantal ontwikkelingen meegemaakt, zoals met Bol.com en het Logistiek Park Moerdijk, en een aantal van die dingen, en dat we toch nu constateren met elkaar, ook vanuit eigenlijk de cijfers vanuit de bestuursopdracht arbeidsmigratie en dus ook de onderzoeken die het PON en BrabantKennis vanuit de sociale kant erin hebben gezet, dat er nog een tandje bij moet, dat we meer onze verantwoordelijkheid, ik zou zeggen: het totale eerlijke verhaal beter op moeten pakken. Herkent u dat ook, dat we ondanks de acties die we ingezet hebben, toch juist in het vervolg van die opdracht voor dit vraagstuk heel goed aandacht moeten hebben, en 2: ook dan eens moeten gaan kijken of we niet de komende acquisities en proposities die er zijn nog eens goed tegen het licht moeten houden, gezien het toch stevige ...?

De **voorzitter**: Uw vraag is helder. Gedeputeerde, graag een kort en krachtig antwoord.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Dan zou ik onrecht doen aan het beleid dat vooral mijn collega, en ik ter aanvulling, de afgelopen jaren hebben gedaan. We zitten daar werkelijk bovenop en u zult van ons niet horen dat wij geïnteresseerd zijn in een groot distributiecentrum van Ali Baba in Brabant.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik kom nog even terug op het Van Gogh-project. U gaf net als antwoord op onze vraag waarom het niet uit Economie komt, maar uit algemene midden: omdat het via het Ontwikkelbedrijf loopt en het dan algemene middelen zijn. Maar in de Statenmededeling die we hierover hebben gehad, zegt u: "Er is niet elders in de provinciale begroting ruimte gevonden om deze bedragen te

dekken, vandaar het beroep op algemene middelen.” Dus daar staat een andere motivatie dan u net geeft.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Het is een mix, maar leest u de tekst nog eens goed. Het is een mix van certificaten, het is een mix van een lening, het is een mix van een eenmalige bijdrage aan de Stichting Vincent van Gogh en het is een mix van vier jaar op rij ondersteunende activiteiten die plaatsvinden, los van wat er al gebeurt binnen VisitBrabant. Die mix betekent financieel dat een stuk komt uit het Ontwikkelbedrijf, een stuk uit de algemene middelen en een stuk gewoon uit de middelen van Economie.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): En ik was nou precies op zoek naar dat stuk uit de algemene middelen. Als ik dat lees hier, en zo staat het hier ook, dan denk ik: u heeft gekeken bij Economie, maar daar kon u het niet vinden en daarom haalt u het uit de algemene middelen. Dat verhaal van die aandelen heb ik begrepen, het Ontwikkelbedrijf heb ik begrepen, maar het gaat precies om dat beroep op die algemene middelen. Ik zou daar graag nog een goede uitleg op krijgen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik verwijs dan echt naar de stukken, ook om deze vergadering niet te lang te laten duren, want het staat er allemaal in. Als u zegt ‘dat is nog onvoldoende informatie’, dan krijgt u dat, maar kijkt u ook naar de eerdere stukken die aan u toegestuurd zijn; daar staat het echt allemaal in. Volgens mij is dat meer dan voldoende gebeurd. Het klopt dat er vanuit Economie geen geldmiddelen meer waren, omdat die geldmiddelen allemaal besteed worden en er ligt ook een heel zware opdracht ten aanzien van revolverendheid.

De **voorzitter**: Daar zult u het nu mee moeten doen. De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. Ik loop even langs de amendementen en de moties. Ik begin met amendement A2, de bestuursopdracht arbeidsmigratie. Het college heeft echt naar de letter van de begroting gehandeld, heeft werkelijk alle partijen geraadpleegd die gevraagd waren, en we zijn concreet met een voorstel gekomen om een taskforce met de financieringsbehoefte van twee keer 3 ton in te zetten. Dit is een uitgelezen moment om integraal tot een discussie met elkaar te komen. Een aantal fracties heeft daar ook gebruik van gemaakt. Er komen nog veel momenten aan, want we zullen u ook bij de voortgang regelmatig betrekken. U zult begrijpen, ook vanwege de situatie waarin we zitten, dat wij dit amendement ontraden.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Willems.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Ja, voorzitter, ik hoor de gedeputeerde zeggen dat hij gehandeld heeft naar de letter in de begroting, maar dat is juist het probleem. U moet handelen naar de letters die staan in de aangenomen motie, en daarbij was een voorstel te komen aan de Staten vóór de behandeling van de begroting, en een voorstel is een voorstel waar we ons ook over uit kunnen spreken, en dat is niet een Statenmededeling zoals u dat heeft gedaan. Bent u bereid om alsnog zo’n gesprek later aan te gaan?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Het antwoord is nee. U heeft de Statenmededeling gekregen en het is aan uw procedurevergadering vervolgens om te besluiten hoe u die behandelt. Daar gaat het college niet over, daar gaat u over. Tegelijkertijd is de begroting een integraal afweegmoment, om te kijken waar u de geldmiddelen aan besteedt. Binnen die context hebben we gehandeld en als u vindt dat dat anders moet, dan moet u uw eigen procedures aanpassen.

De **voorzitter**: Mevrouw Willems.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Voorzitter. Daar heeft de gedeputeerde helemaal gelijk in. Alleen, u heeft nagelaten om de Staten in de gelegenheid te stellen om ook dat stuk te agenderen. Ik heb nog geprobeerd het te agenderen, maar agendatechnisch was dat gewoon niet mogelijk, omdat de begroting vandaag geagendeerd stond. Dus is het wel zo chic als u ook gewoon de Staten de gelegenheid geeft om over het stuk te praten en dat heeft u niet gedaan.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Daar heeft u de afgelopen vijf uur voldoende de tijd voor gehad en ik heb van u op dit punt geen enkele inbreng gehoord.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Het viel ons ook op dat de opdracht die wij GS hebben gegeven in de motie die wij mede hebben ondersteund, eigenlijk al geheel in de praktijk is uitgevoerd, terwijl we de discussie niet hebben kunnen voeren. In de beantwoording van onze technische vragen geeft u aan: "Wij zijn gekomen met een Statenvoorstel." Nee, u bent gekomen met een Statenmededeling. Het was inderdaad veel beter geweest, en eigenlijk volgens mij ook volgens de procedure, dat ...

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Van der Wel** (PvdD): U met een voorstel was gekomen waar wij als Staten inhoudelijk ons oordeel over hadden kunnen vellen. Maar nu zegt u ons: ja, hier is de tijd te kort, we moeten allemaal een beetje opschieten.

De **voorzitter**: Dit is dezelfde vraag ...

De heer **Van der Wel** (PvdD): Nee, nee, ik vind het niet chic, zeg maar, ik vind dat het college op deze manier eigenlijk een te grote broek aantrekt, sorry.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ja, voorzitter, ik heb hier toch bezwaar tegen. We hebben echt conform de motie gehandeld. We hebben alle partijen geraadpleegd. U heeft de integrale adviezen van die partijen allemaal gehad. We zijn met twee concrete voorstellen gekomen om de taskforce op te richten, om aan te geven hoe we dat gaan organiseren, waarbij we alle partijen zullen betrekken. Maar ik heb veel liever dat u op de inhoud het debat aangaat dan alleen maar steeds zit te praten over het proces.

De **voorzitter**: Van der Wel. Tot slot.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Er zijn hier geloof ik 68 onderwerpen behandeld in deze begroting tot nu toe, door verschillende fracties. Het is inderdaad niet mogelijk om over zo'n ingewikkeld onderwerp hier in de Staten een heel integraal debat te gaan voeren over dit onderwerp, dat zo belangrijk is. Als u dat zo belangrijk had gevonden, had u ons in stelling gebracht om onze mening daarover te geven, behalve dan dat we nu moeten zeggen: voor ons is de tijd echt te kort, we kunnen op deze manier geen debat met u voeren. Dat vind ik heel erg jammer, en daarom het amendement.

De **voorzitter**: Het punt is helder. Van Hattem nog op dit punt, en dan ga ik de gedeputeerde vragen verder te gaan.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik weet niet of de gedeputeerde nog meer gaat zeggen over het punt van arbeidsmigratie, maar ik zou nog wel een vraag willen stellen over het punt dat ik naar voren heb gebracht over het Pact van Marrakesh, dat straks gevolgen gaat hebben voor het gehele migratiebeleid, waar arbeidsmigratie ook een onderdeel van is. Hoe ziet de gedeputeerde dat ten aanzien van de gevolgen van legale migratie, wat straks als één geheel wordt beschouwd? Moet dat ook allemaal in dit arbeidsmigratiebeleid worden opgevangen en in hoeverre gaan de sluisen dan open voor Afrika, het Midden-Oosten en de rest van de wereld?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Als u de Statenmededeling gelezen heeft, en ik ga er voor het gemak maar van uit dat dat het geval is, mijnheer Van Hattem, dan ziet u in het begin een definitie staan van wat wij verstaan onder arbeidsmigranten. Dat zijn Europese staatsburgers die het recht hebben om in alle lidstaten binnen Europa zich te melden als werknemer en te maken hebben met situaties die afgesproken worden in cao's tussen werkgevers en werknemers. Punt. Dus ik heb het niet over andere migranten. Ik heb het alleen maar over Europese staatsburgers die in iedere lidstaat van Europa gewoon mogen werken.

De **voorzitter**: Ja, duidelijk. Van Hattem, tot slot.

De heer **Van Hattem** (PVV): U sluit per definitie uit dat migranten van buiten de Europese Unie, die in de toekomst mogelijk ...

De **voorzitter**: Sorry. Mag ik stilte in de zaal? De heer Van Hattem heeft het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Als dat pact wordt aangenomen, worden gezien als legale migrant, binnen dit beleid gebruik kunnen maken van door de provincie georganiseerde voorzieningen, en daar kunnen wij u in de toekomst ook op aanspreken?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Op basis van die premisse is het antwoord ja, tenzij de wetgever, waar u volgens mij zelf deel van uitmaakt, in de Tweede Kamer en Eerste Kamer tot andere besluiten komt.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat is een belangrijk 'tenzij'.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik ga even naar motie 11, Ryanair. Het college heeft daartegen geen bezwaar, maar wel met een hele belangrijke aantekening. We zullen de motie in de eerstvolgende aandeelhoudersvergadering laten agenderen, maar de eerlijkheid gebiedt u te vertellen dat u geen hoge verwachtingen moet hebben, want hier is veel zwaardere, hogere wetgeving van toepassing, die ons maar weinig mogelijkheden biedt om hier een zelfstandig beleid te voeren. Bovendien weet ik dat de minister dit onderwerp al aangekaart heeft in Brussel, wat ermee te maken heeft dat spelers die binnen Europees verband overal acteren vanuit één cao en één land mensen detacheren in andere landen, en dat is een vraagstuk, daar kunnen we niets aan doen. Ik vind het ook onrechtvaardig, dat ben ik met u eens, dus ik ga de motie bespreken, ik ga kijken wat eruit te halen is, maar of de inhoud zo ook daadwerkelijk overgenomen zal worden: ik ga mijn ongelooflijke best doen, maar ik geef u geen garantie.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Dat was ook onze oproep, want wij zijn ons zeer bewust dat we u niet met een opdracht op pad kunnen sturen, dat u het ook kunt gaan regelen. Er zijn wel mooie voorbeelden, ook in andere landen, waarin er ook wel op deze wijze ... dus dat kunt u daarin meenemen. Ik ben blij dat het college deze motie in ieder geval in de aandeelhoudersvergadering onder de aandacht wil brengen. Dat is de oproep die wij doen en dat is ook de verwachting die wij daarbij hebben.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. De gedeputeerde vervolgt.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter, ik ga naar motie 12. Die wordt ontraden, omdat het college niet alleen de PON en BrabantKennis erbij wil betrekken, maar ook VNO-NCW, ook de onderwijsinstellingen, ook de werkgevers die op dit moment actief gebruikmaken van veel migranten, maar bijvoorbeeld ook de uitzendbureaus. Dus we willen het echt ongelooflijk breed aanpakken. Verder onderzoek is niet nodig, dan gewoon via de reguliere begroting, via de reguliere onderzoeken, aan de raad wordt opgeleverd. Dus hij wordt ontraden, zij het dat zij wel partij zullen zijn en blijven van de taskforce die hiermee aan de slag gaat.

Voorzitter. Ik ga naar motie 14, Proefdiervrije innovaties in Brabant. Ook die wordt ontraden, omdat wij niet geloven dat we een regionaal stappenplan kunnen opzetten dat in kan druisen tegen Europese- en wereldwetgeving. We willen wel actief inzetten via al onze programma's die we hebben, om te stimuleren dat er meer alternatieven ontwikkeld worden. Dat doen we met de TU in Eindhoven, dat doen we met de bedrijfjes, dat doen we door te participeren in RegMed XB, Therapie op Maat, e/MTIC, kortom, met heel veel partijen waarmee we op dit moment al verbonden zijn.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Willems.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Ja, voorzitter, ik ben heel blij om te horen dat de gedeputeerde zegt dat hij het allemaal al doet via verschillende programmalijnen en via verschillende instanties, maar waarom kunt u dat dan ook gewoon niet meenemen in uw economisch programma dat u aan het schrijven bent voor 2025, of in een uitwerkingsplan? Waarom kunt u al die dingen die samenkomen niet een keer dan noteren?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Omdat, en ik zou het ook niet willen, wij geen economische programma's gaan schrijven tot en met 2025. Dit programma loopt tot en met 2020 en de volgende Staten zullen na de verkiezingen gaan besluiten hoe ze het economisch programma tot en met 2025 gaan inrichten. Ik wil niet over mijn graf heen regeren.

De **voorzitter**: Mevrouw Willems tot slot.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Voorzitter, ik heb in de krant gelezen dat de gedeputeerde wel over zijn graf gaat regeren, wel een economisch programma 2025. Als u even goed leest naar de motie, dan ziet u ook het artikel wat ik aanhaal, met daarin uw quote. Dus als u dan toch iets aan het schrijven bent met een plan, haal dat er dan ook bij. Dus ik vind het een beetje raar dat u aangeeft van: ja, ik kan het niet, ik wil het niet, of tenminste ... 'ik kan het niet', volgens mij is het gewoon een kwestie van 'ik wil het niet'.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Nee, voorzitter, er komt een bouwstenennotitie – maar die discussie hebben we in deze Staten al een paar keer gevoerd – die u aangeboden wordt en het is aan u als Staten en aan de onderhandelaars om te zeggen wat u daar inhoudelijk van vindt, wat u daarmee gaat doen en sowieso welke geldmiddelen u hieraan toe gaat kennen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. Ik kom nog even terug op motie 13A, want die gaat over de mensenhandel in Brabant. Ook daar heeft het college geen bezwaar tegen, al is het alleen maar omdat de RIEC al betrokken is, die expertise wordt bijzonder op prijs gesteld en die zullen we ook bij dit onderwerp blijven betrekken. Dus motie 13A geen bezwaar.

Ik ga naar motie 15 'Geen Engelstalig onderwijs'. Ja, voorzitter, die wordt echt ontraden. We zetten in op Engelstalig onderwijs, maar niet uitsluitend. Uiteindelijk blijft Nederlands uiteraard de primaire en belangrijkste taal, maar Engels is een fantastische aanvulling voor heel veel specifieke groepen. Denkt u bijvoorbeeld aan de expats die we hier hebben en die kinderen hebben, maar denkt u ook eens aan Nederlandse werknemers – en er zijn er inmiddels meer en meer – die voor hun dochterbedrijven, Nederlandse dochterbedrijven, in het buitenland werken, waarvan het belang is dat die kinderen goed Engelstalig onderwijs krijgen. Dus deze motie wordt ontraden.

Voorzitter, motie 16, 'Brabanders eerst, geen facilitering van massa-immigratie', die wordt ontraden. Zonder Europese arbeidsmigranten zou onze economie lam zijn, niet alleen voor de logistieke sector, maar ook in de zorg en in de techniek en in de landbouw en dat soort zaken meer. Bovendien verwijs ik u naar de grote rapporten die er liggen van het Centraal en Cultureel Planbureau en het Centraal Planbureau, die beide onafhankelijk van elkaar aangeven dat er nauwelijks sprake is van verdringing. Het beleid moet er echt op gericht zijn om juist deze mensen goed op te vangen, afhankelijk van tot welke categorie ze behoren, short, middle of long, zoals een aantal van u al gerefereerd heeft.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ja, dat de gedeputeerde een motie ontraadt die oproept om de massa-emigratie tegen te gaan is eigenlijk wel veelzeggend voor de houding van dit college, want we hebben natuurlijk aan het begin van deze bestuursperiode al de motie hier gehad van 'Brabant neemt haar verantwoordelijkheid', om de asielinvasie te faciliteren, en nu we de asielinvasie hebben gehad, volgt nu de arbeidsmigratie die, zoals ik net al zei, door wijziging van landelijke wet- en regelgeving met het Pact van Marrakesh, want u zegt 'tenzij' ...

De **voorzitter**: Komt u tot uw punt, mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik kom tot mijn punt: tenzij er landelijke wet- en regelgeving wijzigt. Nou, dat gebeurt dus als dat Pact van Marrakesh door uw minister of staatssecretaris wordt getekend. Dan krijgen we dus een wijziging en dan wordt de legale migratie, wordt de norm en krijgen we hier een massale opvang waarschijnlijk van migranten uit allerlei landen van de wereld ...

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van Hattem** (PVV): Dus hoe kunt u nou zo'n motie ontraden die onze Brabantse samenleving juist moet beschermen tegen massale immigratie, die ten koste gaat van de belangen van onze eigen burgers?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Omdat, ik herhaal, het beleid van economie gebaseerd is op Europese arbeidsmigranten, die het recht hebben om in iedere lidstaat te werken, en ik graag de Brabanders aan wil bieden dat we straks de mensen niet meer hebben, dat we straks voldoende handjes hebben voor zorg voor mensen thuis, dat we nog steeds voldoende tandartsen in deze provincie hebben, dat we voldoende mensen hebben om de aardbeien te oogsten en de komkommers uit de kassen te halen, en daar staan we voor. En gezien de demografische ontwikkelingen in Brabant, maar heel Nederland, is dat hard nodig. En nogmaals: de mensen hebben deze rechten.

De **voorzitter**: Van Hattem tot slot.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ja, ik vind het een drogreden om te zeggen: we moeten die mensen dan maar van elders halen. Wat hebben we nu de afgelopen jaren gedaan om te zorgen dat hier de mensen zelf worden opgeleid, dat we onze mensen zelf uit de kaartenbakken halen van de UWV's om ze aan het werk te krijgen? Daar is onvoldoende op ingezet. Uw gemeentebesturen hier in deze provincie, waar dit college natuurlijk vanuit de rol van toezichthouder op de begroting, natuurlijk ook nog een stukje meekijkt, die heeft verzuimd om mensen vanuit de Wet taaleis boetes op te leggen, om de Wet taaleis te handhaven. Mensen blijven onnodig lang in de bijstand hangen. Daar had al veel meer werk van kunnen worden gemaakt, maar het zijn de wethouders, ook van uw partij, die verzuimen om daarop in te zetten. Waarom krijgen die niet eerst gewoon met een stevige aansporing van beleid te maken en wordt er nu ingezet op de massa-immigratie als de zogenaamde oplossing voor alle problemen?

De **voorzitter**: Het punt is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Mijnheer Van Hattem, het kan altijd beter, maar als je in vier jaar tijd het aantal werklozen van 100.000 weet te reduceren naar 40.000, met een krachtig beleid waarin iedereen meetelt,

ongeacht of je een fysieke, of een lichamelijke of een geestelijke handicap hebt, of dat je langdurig werkloos bent, of dat je jong of dat je oud bent, dan denk ik dat er een knappe prestatie is geleverd. En zonder arbeidsmigranten, dat zijn er bijna 100.000, zou heel veel in Brabant op slot zitten, niet alleen de economie, maar ook de maatschappelijke ondersteuning, die dringend noodzakelijk is.

De **voorzitter**: Goed. Mevrouw Willems nog in deze rij en dan gaan we verder.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Voorzitter, de gedeputeerde heeft straks een toezegging gedaan aan het CDA om periodiek het aantal vacatures inzichtelijk te maken. Zou u dan ook periodiek het aantal werklozen inzichtelijk willen maken, en dan bedoel ik ook het daadwerkelijke aantal werklozen, dus ook degenen die misschien niet direct hebben gezocht naar een baan, of niet direct beschikbaar zijn, dus het volledige onbenutte arbeidspotentieel, ook inzichtelijk te maken? En dan kunt u pas daadwerkelijk praten over de correctheid van cijfers.

De **voorzitter**: Het punt is helder. De gedeputeerde nogmaals.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik zou willen, mevrouw Willems, dat ik zou kunnen toveren, maar ik kan natuurlijk alleen maar mensen registreren die zich zelf gemeld hebben: 'ik zoek werk'. Iemand die thuis zit, die zegt 'ik wil wel werk, maar ik ga me niet melden', ja, die kan ik echt niet registreren. Kon ik het maar.

De **voorzitter**: Mevrouw Willems tot slot ten tweeden male.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Oké, bent u dan bereid, naast het overzicht dat u doet van het aantal vacatures, daarbij ook een overzicht te doen van het onbenutte arbeidspotentieel periodiek?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik herhaal: dat kán ik niet. U krijgt van mij de officiële cijfers die in Nederland toegepast worden van UWV.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, naar aanleiding van dit onderwerp heb ik de vraag gesteld daarstraks aan de SP, of zij vonden dat dit college genoeg had gedaan voor vluchtelingen. Ik hoor u daar verder ook geen reactie op geven. Misschien wilt u dat toch nog een keer ... kunt u iets vertellen of u vindt dat de provincie genoeg gedaan heeft om de vluchtelingen die hier legaal in Brabant zijn...?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): In te zetten in onze Brabantse economie?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ja, voorzitter, vanuit economie kom ik pas aan de bak op het moment dat iemand een officiële erkenning heeft gekregen als statushouder en gerechtigd is om te werken. Tot die tijd doe ik niks en conformeren we ons aan het landelijke beleid, waar de regels worden bepaald.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, ik denk dat u mijn vraag niet goed begreep. Het gaat mij natuurlijk om mensen, statushouders, mensen die toegelaten zijn in Nederland. Er is een groot potentieel in Brabant, veel mensen willen aan de slag, vluchtelingen hè, statushouders die hier mogen blijven, maar het is een hele moeilijke weg, u weet dat net zo goed als ik. En mijn vraag was of u vindt dat wij als Brabantse provincie daar genoeg aan doen om deze mensen te helpen in het arbeidsproces te komen.

De **voorzitter**: Uw vraag is duidelijk en meermalen gesteld. Nu de gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Het antwoord is ja, maar nooit goed genoeg. U weet dat u de afgelopen jaren regelmatig via mededelingjes voorstellen heeft gehad, zowel van de gemeente Eindhoven als andere gemeenten, ook van de Universiteit van Tilburg, om hier aandacht aan te besteden.

De **voorzitter**: Oké, de gedeputeerde gaat nu verder. Ik wijs u erop dat, als we dit tempo met zes gedeputeerden volhouden, we het absoluut niet gaan redden., dus dan gaan we echt morgenvroeg door, want we krijgen het debat op geen enkele manier af. Dus ik wil u eigenlijk oproepen om de dingen die echt nog even uitgesproken moeten worden, te bewaren voor een tweede termijn, want als we over elke motie een debatje gaan voeren zoals hier, dan lopen we echt tot drie, vier uur vannacht op zijn minst uit, en ik geloof niet dat dat de bedoeling is. Van Hattem nog op dit punt?

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, toch nog heel kort. Ik hoor de gedeputeerde nu weer opmerkingen maken over 'ja, we doen toch ook wel wat projecten via de universiteit en zo voor vluchtelingen', maar daar gaan we alweer. Dan zijn er weer projecten die specifiek op één doelgroep zijn gericht. Is daar inmiddels al gekeken naar de effectiviteit van zulke projecten? Hoeveel mensen zijn er daarvan nou daadwerkelijk aan de slag gegaan, of is het vooral een project om subsidies uit te delen, om goed te doen? En het tweede punt erbij is, en dan maak ik het even heel kort af: u zegt van "Ja, we hebben die arbeidsmigratie nodig", maar dat is een kortetermijnoplossing. Op de korte termijn heeft u misschien arbeidskrachten nodig, maar op de lange termijn belanden die mensen, als de economie weer wat afzakt, vanzelf in de kaartenbakken van de UWV en dan hebben we daar weer een probleem mee. Dus u lost daarmee uiteindelijk niks op.

De **voorzitter**: Tot slot: de gedeputeerde antwoordt op deze vraag, en dan gaat u echt verder.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Het antwoord kan kort zijn, voorzitter. Er zijn voorbeelden van, met name in Eindhoven, dat zeer hoogopgeleide statushouders met een technische achtergrond op dit moment succesvol als statushouder geïntegreerd worden in de economie.

Voorzitter. Ik ga naar motie 23, 'Gelijke kansen aan de onderkant van de arbeidsmarkt'. Ik begrijp het en ik ben het qua content ook ermee eens, maar een aantal opmerkingen zijn er al over gemaakt. Op de eerste plaats, wat de heer Martijn de Kort zelf zei, dat hierop Europese wetgeving van toepassing is. Dat is 1. Punt 2 blijkt dat er nauwelijks sprake is van verdringing als je kijkt naar de cijfers van het SCP en het CPB. Maar wat nog veel belangrijker is: minister Koolmees heeft aangekondigd met beleid op dit terrein te komen. Ik zou willen voorstellen om deze motie even aan te houden en even af te wachten waar hij de komende twee à drie maanden naar verwachting mee gaat komen.

Voorzitter. Ik ga naar motie 43 over de vakscholen in Brabant. Die ga ik ontraden, met wel een toezegging. Mevrouw Knoet heeft er eigenlijk al een uitstekend antwoord op gegeven. Vakscholen of bedrijfsscholen zijn een prachtige oplossing voor de korte termijn, maar als je weet dat er zo enorm grote

veranderingen aankomen in de economie en in de werkgelegenheid, en vooral jonge mensen weerbaar moeten worden voor de veranderingen die zich voor gaan doen, dan is een bedrijfsschool voor de lange termijn eigenlijk een slechte oplossing. Dat is niet mijn mening, het is de mening van alle deskundigen die erbij betrokken worden en we zijn hiermee ongelooflijk stevig aan de slag, eigenlijk met alle onderwijsinstellingen in Brabant. Dus ik ontraad hem, maar ik wil u wel tegelijkertijd de toezegging doen dat ik dit thema zal bespreken, om te kijken of er in hele specifieke situaties mogelijkheden zijn. Ik heb u al verteld dat we in voorbereiding hebben een grote vmbo-deal met de minister, om te kijken waar het wel toegepast kan worden, maar om het zo generiek toe te passen is niet verstandig voor de lange termijn.

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ja, voorzitter. Dank voor uw antwoord, maar ik zou u willen vragen of u het wat concreter voor ons kunt maken, niet alleen daar waar belemmeringen zijn, maar om aan de bedrijven/instellingen samen met de Kennispactmensen, die u toch allemaal geregeld spreekt, te vragen hoe zij ons daarin adviseren, en dat dan ook vóór 1 maart te doen, zodat het ook meegenomen kan worden in het denken over de volgende periode.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik ga dat proberen, maar wat ik al zei, we zijn op dit moment – en u weet hoeveel het er zijn in Brabant – met alle, naast het mbo, ook met alle vmbo-instellingen in gesprek, en dat zijn er ongelooflijk veel. Naast OMO, die 50% van de scholen heeft, zijn er nog zo'n 32 andere scholen, en of dat allemaal gaat lukken vóór 1 maart, dat weet ik niet. Alle aandacht gaat uit naar de deal die gesloten zal worden met het ministerie van Onderwijs.

De **voorzitter**: Zoals al gezegd. Ja, mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Dat klopt wat betreft het vmbo, en ik vraag het ook niet van de afzonderlijke scholen, maar u zou het wel met het Kennispact, omdat dat al een gebundeld mbo is, kunnen doen. Zou u dat in ieder geval met hen kunnen bespreken?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik wil dat met hen bespreken.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Blij in ieder geval met deze toezegging aan mevrouw Knoet. En nog een oproep aan ons als Staten: laten we hier ook kijken naar een rondetafel over dit thema, zodat we ook de vakscholen en de betrokkenen aan tafel kunnen vragen om hier verder over te spreken.

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde vervolgt.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. Ik ben klaar. Een rondetafel kan ik uiteraard niet tegenhouden, maar ik zou u echt willen vragen: ze zijn op dit moment driftig aan de slag om hun plannen te schrijven, met grote afstemming ook met het bedrijfsleven, VNO-NCW, en ik zou zeggen: een broedende kip moet je op dit moment even niet verstoren, want we moeten als nummer 1 komen met onze plannen bij de minister.

De **voorzitter**: Goed, ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Gedeputeerde Van den Hout is de volgende in de rij. Ik krijg net door dat het mailverkeer eruit ligt, maar als het goed is, hebt u allemaal op uw tafel wat u op uw tafel moet hebben. In ieder geval de gedeputeerde heeft dat. Aan hem het woord.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dank u wel, voorzitter. Eerst een aantal vragen die niet op een of andere manier terugkomen in de ingediende amendementen of moties.

De SP vroeg wat wij doen met legionella, terecht denk ik. Op zich hebben we daar geen bevoegdheden. Ons is wel gevraagd door het ministerie en door de GGD's om een inventarisatie te maken. Dat is gebeurd. Landelijk zijn er zo'n vierduizend open waterzuiveringsinstallaties met koeltorens, waar dit probleem zich zou kunnen voordoen. Die bedrijven in Brabant worden aangeschreven, extra gecontroleerd, en vooral voorlichting gegeven over het monitoren en preventieve maatregelen. Dus we nemen dat echt serieus. Het is een gevaarlijk ding.

Groenlinks vroeg wat te doen met de gaswinning die nu door het Rijk is toegestaan. Daar hebben wij negatief op geadviseerd, zoals u weet. Het definitieve besluit is nog niet binnen. Dat komt volgende week woensdag of donderdag en dan kunnen we pas echt zien wat er besloten is. Mocht het inderdaad zo zijn dat die gaswinning daar toegestaan wordt, dan reken ik erop dat tal van organisaties in beroep zullen gaan. De vraag is of het dan nog heel veel uitmaakt, of de provincie dat doet.

Een belangrijke vraag verder van SP, CDA en nog een aantal anderen over de gevolgen voor de PAS van de uitspraak van het Europese Hof van Justitie eergisteren. Heel formeel moet ik u zeggen, wordt daar op dit moment druk aan geanalyseerd. Er zijn juristen die daar hun tanden in zetten, maar zoals u weet: als je vier juristen om een mening vraagt, dan krijg je er vijf. Tot donderdag is de vergunningverlening stilgelegd. Donderdagavond is er bestuurlijk overleg tussen de kerngroep PAS van het IPO en de minister van Landbouw. Dan zal, als het goed is, de analyse ook beschikbaar zijn van de advocaten die daaraan hier en daar aan het werk zijn en moeten we besluiten of we de vergunningverlening weer openstellen, en op wat voor manier, of gedeeltelijk. Daar valt nu nog niks van te zeggen. Uiteindelijk is het niet aan ons, maar aan de Raad van State om, met het arrest van het Hof in gedachten, een uitspraak te doen over de zaken die zij hebben aangehouden. Dan ontstaat nieuw recht en jurisprudentie en weten wij precies hoe we om moeten gaan met vergunningverlening en toezicht. Toch moeten we in de tussentijd voorzichtig zijn, omdat we, belast met de kennis die we nu hebben van het Europese Hof, risico's zouden kunnen lopen als we ten onrechte vergunningen geven, of ten onrechte vergunningen weigeren, ook nog vóór de uitspraak van de Raad van State. Vandaar dat er op dit moment geanalyseerd wordt: welke maatregelen moeten we nemen tussen 15 november en het moment dat de Raad van State zijn definitieve uitspraak doet?

De moties en amendementen, voorzitter.

Ik begin bij A4, 'Faunaschade'. Dat is in tegenspraak met uw eigen beleid rond leges. Dat moet kostendekkend zijn en dat is hier al niet het geval, daar heeft u al een keer een uitzondering op gemaakt. In werkelijkheid maken we twee keer zoveel kosten dan we aan leges in rekening brengen. Het is al een gratis verzekering: niemand betaalt premie voor het faunafonds, en bovendien denk ik dat de cijfers die u hier noemt, 60.000 euro, een behoorlijke onderschatting zijn van wat het extra gaat kosten als we die leges niet meer heffen, en omdat we er dan ook zeker van zijn dat kleinere schades gemeld gaan worden en er dus nog veel meer schade moet worden uitgekeerd.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Van Brakel.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Dan heb ik even een aanvullende vraag aan de gedeputeerde, want ik ken het principe dat leges in principe kostendekkend moeten zijn, maar volgens mij moeten de leges over

een groter pakket kostendekkend zijn. Het kan dus best zijn dat je zegt: nou hier is het dan weliswaar niet kostendekkend, maar we pakken ergens anders dat verlies terug. Dus dan zou het toch wel een optie kunnen zijn om op dit product, als we dit heel erg belangrijk vinden, om daar de leges van af te schaffen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dat heeft u al gedaan. De werkelijke kosten zijn 600 euro, wij vragen nog maar 300 euro. De 300 euro die we niet vragen moeten door een andere burger betaald worden die ook een vergunning aanvraagt. Als u het nog erger wilt maken, dan kan dat, maar dat zou ik niet aanraden.

De **voorzitter**: Van Brakel.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Maar volgens mij is het een pakket. Lokaal weet ik dat we drie titels hadden, en daar vielen verschillende soorten leges onder. Ik heb niet zomaar voor ogen tot welk pakket van leges deze past, en misschien hebben we wel helemaal geen faunaschade. Leges zijn heel iets anders waarop u wel winst maakt, om het zomaar te zeggen, zodat we het ons hier wel kunnen permitteren om nog meer verlies te nemen, zoals u dat dan zo noemt. Is dat een optie, of niet?

De **voorzitter**: Dat is dezelfde vraag denk ik.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, het is inderdaad dezelfde vraag. Die optie is er wel, alleen daarmee belast u andere mensen die een vergunning aanvragen met kosten die we moeten maken voor mensen die faunaschade aanvragen.

De **voorzitter**: Van der Sloot, interruptie.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ja, nog een aanvullende vraag hierop, ook een suggestie uit het debat. Stel dat we niet de leges afschaffen, maar het eigen risico, is dat wel een optie?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, dan had u dat moeten indienen. In principe is alles een optie.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Amendement A5, drugsafval. Daar wordt gevraagd slimme, creatieve en onorthodoxe maatregelen te nemen met cameratoezicht en kentekenregistratie. Dat geldt voor meer voorstellen: de provincie heeft geen opsporingsbevoegdheid. Wij mogen dat niet doen. De provincie mag geen camera's ophangen en met die beelden iets doen. Het is nog moeilijker geworden nu met de AVG, waar je bijna niks meer mag. Zelfs als het OM, of de politie, die wel opsporingsbevoegdheden heeft, deze camera's zou ophangen, dan zou ze daaronder een bord neer moeten zetten om het publiek te wijzen op cameratoezicht. Dus om boeven te vangen, ook in het buitengebied, is dat absoluut zinloos, vandaar ontraden.

Motie 3, geen bezwaar, voorzitter. De lijsten biodiversiteit kunnen we aanleveren. Met betrekking tot punt 2: dat doen we al. Wij beschermen hier, zelfs de koolmees is hier nu beschermd. We doen niet meer dan EU- en landelijke regelgeving. Maar we zullen u de lijsten doen toekomen.

Motie 6, 'Branden bij afvalverwerkers' ...

De **voorzitter**: Interruptie Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, ik zie mijn collega's al lachen, maar even dat we het goed begrijpen: we krijgen straks dus maar twee lijsten en niet drie. Want als u zegt: "Er is geen derde lijst, dus beslispunt 2 vervalt", dan krijgen we dus straks twee lijsten en geen drie. Toch?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Volgens mij krijgt u toch drie lijsten, omdat we in onze verordening wel een lijst hebben, maar die wijkt niet af van de beschermde dieren die door Europa en door landelijke wetgeving zijn opgegeven. Overigens geldt buiten die lijsten een zorgplicht in de Wet natuurbescherming, en die stelt dat alle in het wild levende dieren en planten in Nederland in principe beschermd en niet gedood of verontrust mogen worden.

De **voorzitter**: De heer Meijer nog op dit punt.

De heer **Meijer** (D66): Ja, dus ik noteer dat het college van mening is dat lijst 3 enkel soorten zal bevatten die in lijst 1 en 2 ook al staan en dat effectief geen diersoorten niet meer beschermd zullen worden als gevolg van het aannemen – eventueel, als deze Staten dat zouden doen – van deze motie.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dat klopt, het heeft geen effect.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Motie 6, 'Branden bij afvalverwerkers'. Het college deelt uw zorgen. Wij zijn er ook flink achteraan gegaan deze zomer. Ik ken de documentaire niet, maar we kunnen kijken in hoeverre het nieuws uit Engeland ook bruikbaar is in Nederland. We kunnen een lijst maken van overtredingen, misschien ook vergelijken met andere provincies, maar daarbij geldt niet dat met één druk op de knop alle gegevens in één keer boven zijn, dus we moeten wel even kijken hoeveel werk het is om bij alle provincies – vaak zijn het overigens gemeentelijke bedrijven – na te gaan hoe doenlijk het is om die cijfers precies boven water te krijgen. Maar wij delen uw zorg en zullen zoveel mogelijk informatie doen toekomen.

De heer **Heijmans** (SP): Advies?

De **voorzitter**: Was ontraden.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nee, geen bezwaar.

Motie 7A ontraden we, het bewapenen van boa's. Er staan twee verzoeken in aan het college. Het eerste doen we al. Als we boa's aannemen, en we zijn nu bezig die nieuwe boa's te selecteren, dan selecteren we mensen die in principe in staat moeten worden geacht om een vuurwapen te dragen – anders willen we ze al niet hebben. Het tweede puntje vraagt om ze ook daadwerkelijk daarmee uit te rusten. Dat is niet aan ons, dat doet de werkgever, en alleen in overleg met de politie én alleen als de politie vindt dat het

nodig is voor de uitoefening van die taken. Het opleggen van dwang, als het ware, aan manifestpartners om hun boa's te bewapenen, als uitruil voor bijvoorbeeld subsidie, is echt détournement de pouvoir. Daar gaan de manifestpartners zelf over. Dus die ontraden we.

De **voorzitter**: Interruptie Van Gruijthuijsen en Knoet.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Nou, mijnheer Van den Hout, op andere terreinen die we hier behandelen, bijvoorbeeld als we bedrijven werven, acquireren, dan wordt ook hier vanuit de Staten een motie ingediend waarin we zeggen: daar zit een meekoppelend belang wanneer u bedrijven werft om wellicht een aantal mensen uit de kaartenbakken ... dat dat als voorwaarde geldt. Dus het is niet ongebruikelijk om aan partners, of aan ondernemers, of aan wie dan ook waarmee de provincie direct of indirect zaken doet, dat soort dingen toch te vragen. Dus ik zou niet weten waarom op dit terrein een uitzondering gemaakt moet worden.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nee, de uitzondering is waar we het wél doen, en dan moet het ook wel proportioneel zijn. Ik denk dat het niet proportioneel is als we subsidie verlenen aan TBO's voor hun gewoon wettelijke taken van natuurbeheer, dat we ze ook dwingen hun boa's te bewapenen.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dan begrijp ik dat het eigenlijk maatwerk is. Kunt u aangeven hoe vaak in de afgelopen vier jaar dat we investeren in de natuur en samenwerken met die terreinbeherende organisaties, door terreinbeherende organisaties nou boa's zijn aangenomen die een vuurwapen mogen dragen en de andere functie als gastheer/gastvrouw, de boa's dus die geen vuurwapen dragen? Kunt u daar dan wat verhoudingen in aangeven?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dat heb ik zo niet paraat, maar ik denk dat we dat aan de TBO's zouden kunnen vragen, en dan kan ik u dat wel doen toekomen natuurlijk.

De **voorzitter**: Dat wordt toegezegd. Ja, mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ja voorzitter, toch nog even een opmerking omdat ik vandaag ook contact heb gehad met twee boa's, omdat ik me ook afvroeg hoe het nu in de praktijk was als het om vuurwapens ging. Ik schrok er een beetje van dat ze zeiden dat ze nog veel meer behoefte hadden aan een portofoon of noodstop, omdat ze het nog altijd met een mobieltje naar een meldkamer moeten doen en soms ook alleen rondlopen. Zou u dat ook mee willen nemen naar die TBO's? Want ik begrijp dat het daar moet liggen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, absoluut. Ze zijn er zich overigens ook van bewust hoor dat dat nog een groter probleem is dan vuurwapens.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Motie 8, een ingewikkelde motie over VTH. Ik kan zeggen 'geen bezwaar', maar dan alleen als u akkoord gaat met hoe ik die ga uitleggen. U vraagt mij om een Statenvoorstel, waarmee u dus gaat instemmen, waarin een visie, doelstellingen en daaraan gekoppeld een uitvoeringsparagraaf én geld staan. Wat wij hier in Brabant hebben, is instrumenteel VTH-beleid, dat wil zeggen dat we daar, net als hier de afdeling Juridische Zaken, geen beleidsdoelen voor hebben. Die schakelen we in op het moment dat we ze nodig hebben, dat is bij VTH ook. Het beleid komt voort uit de inhoud, dus natuurbescherming, energie, wildcrossen, al dat soort zaken. Daar volgt beleid uit en inzet op VTH, en vervolgens ook budget. Ik begrijp volledig uw behoefte om die hele keten in beeld te hebben, want dat krijgt u eigenlijk nooit in één plaatje te zien. U ziet op verschillende plekken inhoudelijk beleid gevormd worden, u ziet de zienswijze van de begroting af en toe terug, nou de link daartussen is een ingewikkelde. Wat ik u wil voorstellen, en ik heb er eerlijk gezegd zelf ook behoefte aan, is om in ieder geval een keer per jaar met uw woordvoerders desnoods een heidag te organiseren, waar we duidelijk maken welk inhoudelijk beleid in deze provincie leidt tot een opdracht die te maken heeft met VTH en hoe die opdracht landt in de opdracht die wij aan de omgevingsdiensten geven. Zo heeft u meteen een beeld erbij hoeveel VTH-taken voortkomen uit het energiebeleid hoeveel uit natuurbeleid, hoeveel uit ruimtelijke ordening en wat dat betekent voor het geld dat we besteden aan de verschillende vormen van vergunningverlening, toezicht en handhaving, en dat we daar ook met u kunnen spreken, en dat kan dan nog veel makkelijker ook met de verzoektaken en de collectieve taken. Wildcrossen, stroperijen, dat zijn geen wettelijke dingen die we per se moeten doen, die kun je dik of dun doen, daar hebben we nu afspraken over gemaakt. Om u daar beter bij te betrekken, lijkt het me goed om een dag te organiseren waarop alles op tafel komt.

De **voorzitter**: Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Dan is het denk ik het kortste als ik daar gelijk op reageer. Ik denk dat u nou goed in beeld heeft gebracht wat in ieder geval de behoefte is van degenen die deze motie ingediend hebben. Als u nou daarbij ook nog de toezegging doet dat wij niet alleen mogen luisteren, maar ook een inbreng mogen hebben waar u iets mee gaat doen, dan denk ik dat we elkaar goed begrepen hebben.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Vanzelfsprekend. Wij doen niet alleen zenden, maar ook aan ontvangen. Maar het is een heidag en dus geen besluitvormende PS-vergadering, wil ik maar zeggen. Maar naar aanleiding daarvan kunt u nog veel makkelijker dan nu in een volgende themavergadering, en desnoods hier in de Staten, dwingend richting geven aan de opdracht van het college.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Ik ga niet het debat op inhoud aan, maar toch een element, waar u zegt 'verzoektaken en wettelijke taken'. We hebben bijvoorbeeld laatst een beleidsregel aangenomen waarbij we de terugverdiendtijd voor energie van zes naar vijf, dus dan zetten we eigenlijk een kop erbovenop. Valt dat onder verzoektaken, of is dat apart? Want dat zijn dus wel beleidskeuzen die we hier maken, waarin we dus ook wel in de uitvoering extra vragen van de omgevingsdienst. Waar moet ik die plaatsen? Dat wil ik ook nog eventjes helder hebben.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dat zullen verzoektaken zijn van ons, maar hoe dan ook: de hele opdracht die wij aan de omgevingsdienst geven kan daar op tafel liggen, en dan kunnen we u vertellen waar die vandaan komt en wat die in de praktijk betekent.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Als ik het in die zin mag uitleggen, dan hebben we geen bezwaar tegen motie 8.

Motie 9 daarentegen ontraden we, want die is overbodig, mijnheer Vreugdenhil. Maar wel met goed nieuws, maar dan moet u wel luisteren, anders moet ik het twee keer vertellen en dat zou jammer zijn, want het is goed nieuws. Motie 9 ontraden we, die is overbodig, want GS hebben op 23 oktober 675.000 euro ter beschikking gesteld aan de coöperatief, en dat is precies het bedrag dat ze nodig hebben om alle nog liggende initiatieven te kunnen honoreren. Dus het probleem dat u heeft aangekaart, is daarmee opgelost.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Nou, daar ben ik ontzettend blij mee, want dat is eigenlijk de oproep die we bij de burap deden, om, zeg maar dat vraagstuk te doen. Alsnog is dat ingelost, dus daar zijn we ontzettend blij mee en dat zullen we ook naar u terugkoppelen. Dank u.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Motie 26 is in zekere zin overbodig. Wat er staat, doen we al, maar het kan geen kwaad als u die motie aanneemt, dat laten we aan het oordeel van uw Staten. Dus geen bezwaar.

Motie 30 ontraden we, eigenlijk met dezelfde motivatie als het eerdere amendement. De provincie heeft geen opsporingsbevoegdheid. 's Nachts vliegen met drones is verboden. Het is erg kostbaar. De AVG staat in de weg. Aldus erg veel bezwaren die het onmogelijk maken om deze motie uit te voeren.

Hetzelfde geldt voor motie 31, 'Cameratoezicht in het buitengebied'. Het mag niet, het kan niet, het is te duur, het is te onhandig. Vandaar ontraden.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. De gedeputeerde ontraadt nu deze moties om het toezicht in het buitengebied met allerlei hulpmiddelen te verbeteren, terwijl het toch echt hard noodzakelijk is, het is echt een puinhoop, terwijl ik – en daar heb ik de gedeputeerde gisteren eigenlijk al naar gevraagd – in de begrotingsstukken van de Omgevingsdienst Brabant Noord lees, en ik citeer hier nog eens een keer uit over het onderdeel 'Ondermijnende criminaliteit': "Samenwerking met politie en het OM kan nog sterk verbeterd worden." Ik breng het dan nu maar in, bij de begroting: wat kan daar nog aan verbeterd worden? Welke stappen kunnen daar nog meer gezet worden om dat te verbeteren, en wat heeft de gedeputeerde tot nu toe, ook vanuit zijn rol binnen de omgevingsdiensten, gedaan om die samenwerking te verbeteren en welke instrumenten kunnen daarvoor worden ingezet?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Helder. Zoals de heer Pauli zegt: alles kan altijd verbeterd worden. Overigens hebben we al wel veel gedaan. De protocollen rond drugsafval, die inmiddels ook landelijk worden overgenomen, hebben georganiseerd dat er een goede samenwerking is tussen de landelijke faciliteit Opruiming, de politie, het OM, de gemeente, de terrein- of grondeigenaar, de provincie, het Rijk, als het over subsidiëring gaat. Die werken op dit moment allemaal samen. Daar was drie jaar geleden geen sprake van. In het TBO, waarin alle bevoegde gezagen vertegenwoordigd zijn, dus ook OM en ook politie, is dit toezicht in het buitengebied, en met name op drugscriminaliteit, prioriteit en er wordt continu gewerkt aan verbetering van de samenwerking. En dan moet u vooral denken aan de mogelijkheid, of op dit moment de moeilijkheid, om informatie uit te wisselen. Op basis van de AVG wordt het nog een stapje ingewikkelder om informatie die de politie heeft te delen met de boa's die wij hebben, of andersom, om boa's te kunnen laten optreden net over de grens van hun werkgebied. Tal van manieren waarop nu de uitvoering gehinderd wordt door onze eigen bureaucratie, als het ware. Dat zijn zaken die we samen met politie en OM kunnen oplossen. Cameratoezicht hebben wij echt niks over te zeggen. Wij mogen het gewoon niet. Als de politie, of het OM, daarvoor kiest, dan kan dat. Er zitten overigens dezelfde bezwaren aan: kostbaar, waar zet je ze neer, je moet het aankondigen – dus wat levert het op? – en ze zijn erg gevoelig voor diefstal en vandalisme.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, dank voor het inhoudelijke antwoord van de gedeputeerde, maar ik wil toch nog even terugkomen op het punt van cameratoezicht. U zegt: 'ja, er moet een bordje bij' en dergelijke, maar er zijn verschillende vormen en opties voor cameratoezicht. Er kan sprake zijn van permanent cameratoezicht, vast cameratoezicht, dan moet er inderdaad een bord worden opgehangen, maar er zijn ook vormen die door de politie kunnen worden ingezet van mobiel en tijdelijk cameratoezicht. In hoeverre bent u wel bereid om te kijken, in samenwerking met politie en OM, om tot dié optie te komen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nou ja, zoals u zegt, dat is aan de politie, en daar wil ik het ook graag laten.

De **voorzitter**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik heb twee puntjes. Ik ben een beetje in verwarring. De gedeputeerde zegt: "Wij doen niks met drones", maar bij de Statenmededeling van 5 november staat dat de provincie momenteel bekijkt welke mogelijkheden er zijn om drones in te zetten. Dus ik ben vol in verwarring. Ik hoop dat hij wat duidelijkheid kan doen. Maar de gedeputeerde zegt ook: "Cameratoezicht is te duur, het is niet effectief." Waar haalt hij die gegevens vandaan? Want dat is juist wat ik wil zien. Ik wil juist die gegevens zien. Dus als u die gegevens hebt, kunt u die aan mij verstrekken?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nee, die gegevens hebben wij niet, want wij gaan er niet over. We mogen het niet, we kunnen het niet en we doen het dus ook niet.

De **voorzitter**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Dus u zegt gewoon: "Het is te duur", maar u hebt geen idee waar het op gebaseerd is, u praat maar wat. En dat is juist de oproep, om te onderzoeken: is het werkelijk te duur? Als het te duur is, kunnen we eindelijk deze discussie stoppen. Maar zo lang we nog steeds geen gegevens hebben, kunt u wel iets roepen, kan ik iets roepen, maar blijft het boven het maaiveld hangen. Dus wees nu eens gewoon duidelijk, laat er nu een keer gegevens komen. Dat is wat wij doen. We willen vragen om een onderzoek en we vragen ook: beperkt gebied, beperkte situatie. Ja, wat let u?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Wat mij let, is dat wij het niet mogen

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter, een vraag aan de heer Boon. Vindt u het nu echt nodig, mijnheer Boon, dat we gaan onderzoeken of het plaatsen van een camera in het buitengebied, waarbij je een bordje moet plaatsen 'let op: cameratoezicht', effectief zal zijn in het bestrijden van de criminaliteit in het buitengebied? Ik kan van tevoren, zonder onderzoek, wel zeggen dat dat niet effectief zal zijn. Waarom blijft u doorgaan op iets waarvan duidelijk vast te stellen is dat wij als provincie helemaal niet gemachtigd zijn om camera's te plaatsen?

De **voorzitter**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, mijn fractieleider heeft net uitgelegd dat er verschil is tussen permanent cameratoezicht, waar inderdaad zo'n bordje gehangen moet worden, en mobiel en tijdelijk toezicht.

De **voorzitter**: Heijmans tot slot.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, mijnheer Boon, maar dan blijft nog steeds dat wij als provincie niet gerechtigd en gemachtigd zijn om camera's te plaatsen, niet tijdelijk, niet permanent.

De **voorzitter**: Boon in reactie.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, wij willen een onderzoek daarnaar. Het is niet alleen onze roep, maar het is ook de roep van heel veel organisaties en in samenwerking met organisaties als politie, milieuorganisaties, kan het wel worden gedaan. Dus ga nou eens niet kijken naar de belemmeringen, maar onderzoek nu eens de mogelijkheden. Als we nu eindelijk weten wat wel en niet kan en duidelijk is wat de kosten zijn, dan kunnen we hierover eerlijk oordelen. Zo lang we dat niet kunnen doen, blijft deze discussie eindeloos spelen.

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde vervolgt.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Motie 39, 'Datagedreven toezicht', hebben wij geen bezwaar tegen. Eigenlijk zijn we bij de omgevingsdiensten al bezig met een pilot 'Monitoring luchtwassers'. Overigens moet ik u wel waarschuwen dat dat niet per se makkelijk gaat zijn, als we daarbij niet voor mogen schrijven om welk systeem dat gaat. Op dit moment kunnen luchtwassers al elektronisch worden uitgelezen. Omdat in de wetgeving niet is opgenomen met welk systeem dat moet, betekent dat dat we nu pakweg

met dertig verschillende systemen zitten en dat levert een ongelooflijke bende aan data op, die allemaal weer vertaald moeten worden naar één systeem. Dus jawel, het heeft toekomst, we zijn er ook mee bezig, maar het zou er best wel toe kunnen leiden dat we gaan vragen, of desnoods gaan opleggen, in welke vorm die data dan aangeleverd moeten worden, zodat we er ook iets mee kunnen.

Motie 46A, 'Bomen zijn de oplossing'. Dat is zo. We hebben geen bezwaar tegen deze oplossing. Ik moet u vertellen dat het niet de provincie is die heel veel bomen plant, dat zijn toch met name de TBO's, die willen dit ook. Maar het is goed om de steun van deze Staten te krijgen om ze daar nog maar eens op te kunnen wijzen, om dat ook op een duurzame manier te doen, dus geen plantages die na twintig jaar weer omgehakt worden, wat Staatsbosbeheer nog steeds doet, maar duurzaam bomen planten.

Motie 47 wordt ontraden, omdat het 6de Actieprogramma Nitraat gaat over maatregelen die boeren kunnen, en dus wat ons betreft ook moeten nemen om uitspoeling van nitraat tegen te gaan. Het heeft niet zo heel veel zin om per boerderij het grondwater te testen. Ten eerste gaat dat vreselijk langzaam, er zit jaren tussen het morsen van nitraat, zeg maar, en dat je dat meet in het grondwater. Dus die responstijd is veel te lang. Bovendien is het lokaal niet te doen. Wat veel beter is, is het programma zo uitrollen dat, zoals we in de streefcijfers hebben gezegd, in ieder geval 80% van de boeren meedoet aan het actieprogramma, zodat we weten dat 80% van de boeren ervoor zorgt dat er geen nitraat meer uitspoelt naar oppervlaktewater en naar grondwater.

Motie 49, daar hebben we geen bezwaar tegen. Op zich hebben we al de afspraak onder de omgevingsdiensten om niet elkaars beste werknemers weg te kapen. Dat gebeurde in het begin nog wel eens, maar daar is nu geen sprake meer van. Maar het is goed om die oproep nog een keer te doen aan ook andere medeoverheden. Lastiger is het daar waar consultants onze werknemers komen weggapen met betere financiële offers, die dan vervolgens weer door ons ingehuurd moeten worden omdat we een tekort hebben aan mensen die het werk kunnen doen.

Motie 61, voorzitter, moeten we ontraden, omdat die in strijd is met het FBE-tussenadvies dat we u vanochtend hebben toegestuurd. Ik ben erg blij met dit advies. Het gaat erg ver, het is heel gedetailleerd en er is draagvlak, ook bij de Dierenbescherming, ook bij de groene clubs die in de FBE vertegenwoordigd zitten, want de FBE is niet, zoals u daarnet stelde, een club waar de KNJV de dienst uitmaakt; die hebben één stem, net als alle andere deelnemers. Zij hebben een tussenadvies uitgebracht. Over één onderdeel moeten ze nog komen te spreken. Ik verwacht dit jaar nog een definitief advies en dan zullen we daarmee aan de slag gaan.

Motie 62 ten slotte moeten we ook ontraden, omdat de opvang van dieren die naar beneden vallen dankzij windmolens echt niet tot een kerntaak van de provincie hoort. We hebben één keer, eenmalig, op uw verzoek veel geld vrijgemaakt voor de opvang van inheemse dieren, nadat het ingewikkeld was geworden omdat de eisen daaraan werden opgeschroefd en het allemaal professioneler moest, waardoor de vrijwilligersorganisaties in de problemen kwamen. Dat hebben we ondersteund, om die overgang te kunnen maken, maar daar houdt onze betrokkenheid ook wel op.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dat is een antwoord van 'Das war einmal', maar daar kopen we nu niet zoveel voor. We hebben deze discussie gehad, toen hebben we het met de andere gedeputeerde over de windmolens gehad, en toen werd er gezegd: "Ja, weet je, dat kunnen we niet ten laste brengen van de projecten van de mensen die daarvan profiteren" ...

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van der Wel** (PvdD): De vraag was: toen werden we doorgestuurd naar u, als gedeputeerde Ecologie, en nu zegt u: "Ja, daar ga ik niet aan beginnen, want dat zijn dieren die horen in de natuur." Ja, die moeten dan maar niet gewond raken, of ik weet niet wat u ermee bedoelt. Maar ik word een beetje van het kastje naar de muur gestuurd door het college. Ik bedoel, dan had ik liever de vorige keer een eerlijk antwoord gehad van: "We zijn het helemaal niet van plan om op welke manier dan ook daar ondersteuning aan te geven." Maar dan hadden we de motie de vorige keer in stemming gebracht, dat we vinden dat het ten koste moet gaan van het project.

De **voorzitter**: De gedeputeerde in reactie hierop.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Het is gewoonweg niet onze taak om voor inheemse dieren opvang te verzorgen. Afgelopen winter is 95% van alle ijsvogeltjes om het leven gekomen en daar heeft u ook niet om beleid gevraagd, en dat gaan we hier ook niet doen.

De **voorzitter**: Van der Wel tot slot.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Ja, ik heb die winter ook niet gemaakt. De windmolens zijn echt een initiatief van onder andere de provincie. Wij hebben toen gevraagd: breng het dan ten laste van die projecten. Dat is, denk ik, het meest redelijke alternatief. Maar ja, goed, aan de andere kant: wij willen nog veel meer gaan doen met windenergie, dus er komen nog meer slachtoffers. Ik vind het niet meer dan redelijk ... die zorgplicht, die u net ook benoemde, die zorgplicht geldt natuurlijk ook voor de provincie, die heel graag duurzame energie wil. De motie roept ook op om dat dan te collecteren bij degenen die verdienen aan die windmolens. Het maakt ons niet zoveel uit wie het betaalt, maar de oproep blijft.

De **voorzitter**: Het punt is helder. Op dit punt Van den Berg ook? Een interruptie, dan is dit punt afgesloten.

De heer **Van den Berg** (PVV): Meer een verzoek aan het college. Bij de behandeling van de windenergie A16 hebben we het ook gehad over grenzen die aangehouden worden. Wat onze partij graag van het college zou willen weten, is hoeveel vogels en vleermuizen nou dood mogen vallen per windmolen en mogen creperen omdat u nergens geld voor wenst uit te geven qua dierenambulance en dergelijke, zodat we een beetje overzicht hebben wat de faunaschade is.

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde reageert.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Voorzitter, windmolens krijgen een vergunning om opgericht te worden als ze opgericht worden en daarin is meegenomen de zorgplicht vanuit de WNB. Als we die vergunning afgeven, dan betekent dat dat we ondanks de eventuele slachtoffers door windmolens nog altijd voldoen aan de zorgplicht voor de vogeltjes die er eventueel tegenaan vliegen.

De **voorzitter**: Oké. Boon, nog een interruptie.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik heb even netjes gewacht tot de gedeputeerde mijn vraag zou beantwoorden, maar dat is nog niet gebeurd. Mijn vraag was: zijn ontrading van mijn motie over de drones en precies het tegenovergestelde wat in de Statenmededeling van 5 november staat. Wat is nou het verschil? Doet de provincie wel wat met drones, of niet? Maakt het nou eens duidelijk voor ons.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Voorzitter. De provincie doet wel wat aan drones, maar wat u vraagt is ze zelfstandig 's nachts rond te laten vliegen, en dat mag niet.

De **voorzitter**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Dus drones die bestuurd worden en niet zelfstandig vliegen, daarvan wilt u wel gaan kijken welke ontheffingen er zijn en welke mogelijkheden er zijn om die in te zetten?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nee, want nogmaals: wij hebben niet de opsporingsbevoegdheid. Ook als wij iets zouden constateren met een camera aan een drone, dan zouden we daar niks mee kunnen doen. Dus het mag niet, dus we doen het niet.

De heer **Meijer** (D66): Ja, voorzitter, ik ben even benieuwd hoe we weer terug zijn beland bij de drones, want ik was net bij de windmolens en de dieren die eventueel slachtoffer werden van de windmolens. Ik zat helemaal in mijn lijst en toen kwamen er ineens weer drones. Ik wil het ook wel weer gaan hebben over iets met de heer Pauli, dat vond ik ook hartstikke interessant namelijk, maar volgens mij hadden we het onderwerp afgerond.

De **voorzitter**: Nee, nee, dat was een openstaande vraag en die mag de heer Boon nog een keer stellen. Hij heeft antwoord gekregen. Van Hattem nog op dit punt, of een ander punt, en dan gaan we afronden.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ja, ik heb nog een ander punt, want ik had nog een vraag gesteld over Natura 2000: of dit college bereid is om de minister te verzoeken om alle aanwijzingen voor Natura 2000-gebieden in te trekken, zodat we in ieder geval niet meer opgezaagd zitten met dit EU-beleid, en daar had ik ook nog graag een reactie op.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Geen haar op mijn hoofd die daaraan denkt.

De **voorzitter**: Ja, bij u zie ik wel haren op uw hoofd, zou ik zeggen.

De heer **Van Hattem** (PVV): En die zullen door stikstof ook niet hard gaan groeien. Maar u denkt er niet aan, maar ondertussen heeft dat Natura 2000-beleid wel een gigantische impact op onze samenleving, terwijl er ook andere manieren kunnen zijn om natuurgebieden effectief te beschermen. Waarom houdt u dan zo krampachtig vast aan die Europese regels, aan die Europese aanwijzing van die gebieden, in plaats van te kijken naar alternatieven, hoe we zelf natuurbescherming kunnen organiseren in plaats van allemaal via de Brusselse ...?

De **voorzitter**: Ja, de vraag is helder. De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Voorzitter. Dit is beleid uit de jaren negentig en dat heeft ontzettend zijn vruchten afgeworpen. Als we zien waar de droogte van afgelopen zomer schade doet en waar die minder schade doet: de minste schade wordt aangericht door deze droogte in Natura 2000-gebieden, waar we echte natuurmaatregelen genomen hebben. Dus het werkt als een tierelier, die Natura 2000, en dat willen we graag zo houden.

De **voorzitter**: Oké. Ik dank de gedeputeerde, dan gaan we over naar gedeputeerde Spierings. Ik herhaal nog een keer mijn oproep van daarnet, voor alle zekerheid. Gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Om te beginnen bij agrarische ontwikkeling: ik had een vraag van het CDA over innovaties in stalsystemen, dat die heel belangrijk zijn, en wat dit college doet op het moment dat die niet op tijd klaar zijn. Vandaag is een overzicht gepubliceerd met hoe het staat met innovaties in stalsystemen. Wij hebben steeds aangegeven dat, op het moment dat wij eisen stellen vanuit de Verordening natuurbescherming waar geen stalsysteem voor beschikbaar is, dat dat natuurlijk niet kan. Wij worden daarin geadviseerd door een groep van deskundigen. Dus op dit moment zijn wij er vol van overtuigd dat alles wat wij vragen in de Verordening natuurbescherming, dat daarvoor ook een stalsysteem beschikbaar is. En natuurlijk zijn wij vol aan de slag om al die innovaties met nog veel betere stalsystemen waar te maken.

Dan een aantal vragen over mest, te beginnen met een vraag van D66

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Toch even over die innovatieve stalsystemen. Want u zegt: alleen stalsystemen die beschikbaar zijn, daar vragen wij ze om ze toe te passen binnen de verordening. Maar in hoeverre is voor u 'beschikbaar' ook beschikbaar? Is het als het een conceptversie is die getest is, is het als het een werkend concept is, is het iets wat al daadwerkelijk op de markt is en direct kan worden toegepast, en in hoeverre moet zo'n concept ook betaalbaar zijn voor een agrariër om in te kunnen investeren? Dat is een beetje onduidelijk.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Wij gaan ervan uit dat voor elke emissie-eis die wij stellen, er ten minste één stalsysteem is met de RAV-codering. Dat wil niet zeggen dat er misschien ook op dat moment innovaties beschikbaar zijn die nog geen RAV-codering hebben. Hoe we daarmee om willen gaan, daarover bent u uitgebreid geïnformeerd in alle debatten die we al over dit onderwerp hebben gehad.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ja, ik kom tot die vraag, want ik heb heel recentelijk nog heel veel van zulk soort opmerkingen gehoord van agrariërs in de provincie, die zeggen van: ja, wij worden nu gedwongen om in het kader van de BZV te investeren in die stallen, en ook vanwege de Verordening stikstof, vanwege de gescheiden mestafvoer moet er een nieuwe vloer in de stallen komen, maar die technieken zijn nog niet beschikbaar, dus we weten nog echt niet waarin we moeten investeren en die termijn wordt steeds korter waarop we dat nog kunnen doen. Dus er ligt een heel concrete vraag en probleem bij die agrariërs.

De **voorzitter**: Oké, de gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ja, voorzitter, ik denk dat we even heel zuiver moeten zijn. Dat er een systeem met een RAV-code is dat toegepast mag worden volgens onze Verordening natuurbescherming, is niet meteen hetzelfde als dat het systeem is dat mest scheidt aan de bron. Het eerste hebben wij als uitgangspunt genomen. Er moet een systeem zijn dat een RAV-code heeft en past binnen de energie-eisen die wij stellen.

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Begrijp ik het dan goed, gedeputeerde, dat, als dat systeem met die code er niet is, wat u aangeeft, u dan de deadline ook naar achteren schuift?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Op het moment dat blijkt dat zo'n systeem er niet is, vragen we eigenlijk het onmogelijke aan een agrariër, en dan zullen we zeker moeten kijken hoe we daarmee omgaan: of we toch het systeem toelaten dat nog geen code is – dat zou een overweging kunnen zijn –, of dat we met de datum gaan schuiven. Op dit moment zijn wij in de volle overtuiging dat er voor elke veehouderij waaraan wij een eis stellen een systeem is, dan wel dat het een dusdanig unieke situatie is dat hij voor een hardheidsclausule in aanmerking komt. Die zit er af en toe ook een enkeling tussen en dan is het dus niet iets waarvan we er tientallen hebben in Brabant, maar echt een heel bijzondere situatie.

De **voorzitter**: Oké. Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): En gaat u daarover ook communiceren met de sector, over eventuele hardheidsclausule, of het schuiven van de deadline? Wanneer gaat u dat doen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Een hardheidsclausule is voor één individueel bedrijf, dus daarover communiceren we met degene die het aanvraagt. Overigens is dat een besluit dat ons college neemt en dan gewoon keurig op de openbare besluitenlijst komt te staan. In het geval dat het zou voorkomen – wat ik dus niet verwacht – dat wij gaan schuiven met deadlines, dan geloof ik niet dat dat onopgemerkt blijft in Brabant. Bovendien hebben we onze WhatsApp-service voor veehouders. Mocht u er nog tegenkomen die er niet op zitten, wijs ze er even op, want dat is een manier waarop wij zo direct mogelijk ook met veehouders proberen te communiceren.

De **voorzitter**: Oké. Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik ben blij met deze uitleg, voorzitter, dat het, als het systeem er een heeft, dan met de RAV-code en anders zonder RAV-code, maar toch dat systeem. Maar gezien de deadline, de termijn wanneer de boeren die stallen moeten hebben, en we rekenen terug hoe lang ongeveer zo'n vergunningstraject duurt, is dat dan ook het moment waarop u de keuze maakt die u eigenlijk aangeeft, wel RAV-code, of geen RAV-code, maar dan innovatief, en wanneer is dan dat moment volgens u?

De **voorzitter**: Ja. De gedeputeerde

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Kijk, het eerste moment dat nu in zicht is, is 1 januari 2020, want voor die tijd vragen wij alle veehouders die een stal hebben die verouderd is, vijftien of twintig jaar, afhankelijk van of het ... et cetera, om dan een vergunning aangevraagd te hebben. Dus dat is de eerste datum waar wij nu naar kijken.

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde vervolgt nu.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Even kijken. Ik kwam bij mest, te beginnen bij een vraag van D66 naar aanleiding van de kunstmestvrije Achterhoek, om te kijken of we in Brabant daar ook iets mee kunnen. Ik wil u graag toezeggen om te onderzoeken of het mogelijk is om in Brabant ook een pilot te doen. Ik weet dat op voorhand niet, omdat het erg ingewikkeld ligt, met name bij Europese regelgeving. Het is wel een interessant perspectief, want op het moment dat wij geen kunstmest meer nodig hebben, en wij dierlijke mest op een dusdanige manier weten te bewerken dat het in feite een kunstmestvervanger is, dan sparen we gewoon ontzettend veel energie uit, want er gaat heel veel aardgas en heel veel energie en heel veel CO₂-uitstoot gepaard met de productie van kunstmest. Dat betekent dus ook dat, op het moment dat je naar kunstmestvrij wilt, je een deel van je mest zult moeten bewerken, omdat een plant nu eenmaal niet stikstof en fosfaat in organische stof op hetzelfde moment nodig heeft. Dus als je wilt voorkomen dat er veel uitspoelt naar water en naar bodem, heb je mestbewerking nodig.

Ik had daar een motie over van de Partij voor de Dieren, 'Onderzoek naar gesloten kringlopen op Noordwest-Europese schaal', M58. Die pak ik nu even op, omdat die hier een relatie mee heeft. De Partij voor de Dieren vraagt hier om een onderzoek dat niet is doorgegaan omdat er geen subsidie voor kwam om dat alsnog in gang te zetten. Dat was een onderzoek van, even uit mijn hoofd, 2 miljoen euro, waarvan de provincie slechts ongeveer 5% meebetaalde. Dat is een behoorlijk groot gat, dat in ieder geval niet uit de programma's agrofood en circulaire economie gefinancierd kan worden. Een deel hebben wij zelf opgepakt, en dat was met name het procesdeel, om af te stemmen met de regio's in Noordwest-Europa. Een stukje is gewoon door de WUR zelf opgepakt, maar wij willen de motie zoals die hier ligt ontraden. Ik wil u wel toezeggen om te onderzoeken hoe wij de mestmarkt in Nederland en in Brabant kunnen optimaliseren vanuit de gedachte om kringlopen te willen sluiten. Dat sluit ook naadloos aan bij het onderzoeken van een stukje kunstmestvrij Brabant, want als je kringlopen wilt sluiten, zul je in ieder geval van de kunstmest af moeten komen. Dus bij dezen wel een toezegging, maar motie 58 is ontraden. Dat betekent dus ook dat, als wij dierlijke mest willen in gaan zetten als kunstmestvervanger, we die moeten bewerken, we daar locaties voor nodig hebben, en het is gewoon beter om dat grootschalig te doen dan kleinschalig, want op het moment dat je het grootschalig doet, dan kun je aan professionaliteit werken. Want we weten, op het moment dat je mest gaat bewerken, dat is echt iets anders dan dieren houden. Als je dat niet professioneel doet, dan heb je het ene na het andere probleem, en dat is de reden dat wij voorstander zijn van grootschalige mestbewerking. Het maakt de handhaving ook een stuk overzichtelijker. Groenlinks vroeg: hoezo dan in vier regio's? U heeft begin oktober een Statenmededeling ontvangen, waarin wij u geïnformeerd hebben over het proces om te komen tot locaties voor mestbewerking, en dat gaat in twee stappen, die in de ontwikkeldagen zich afspelen ...

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Ik ken de gedeputeerde als iemand die graag verhaallijnen gebruikt. Betekent dit dat ze motie 58 hiermee ook heeft ontraden?

De **voorzitter**: Ja, dat is net gebeurd.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Dat had ik gezegd.

De **voorzitter**: Ze heeft net alleen gesproken over motie 58, is nu nog bezig met de behandeling van vragen en komt dan systematisch op de andere moties terug.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Jazeker, er zit een verhaallijn in.

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Wel, een interruptie.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, we moesten dit even laten indalen, deze propositie van de gedeputeerde. Maar u zegt eigenlijk: het probleem is dat het geld niet in die programma's zit omdat het over een groot bedrag gaat, het gaat ook voor vier Aio's, het is een heel omvangrijk onderzoek dat is opgezet. Zegt u u: als het geld ergens anders gevonden wordt, de algemene middelen, dan bent u wel voorstander om die onderzoeksvraag in gang te zetten?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Dat is een goede vraag. Dan zijn wij er nog steeds geen voorstander van, omdat er heel veel fundamenteel wetenschappelijk onderzoek in zit en wij vinden het echt geen taak van ons college, onze provincie, om dat te financieren. Wij zijn liever toepassingsgericht bezig, om direct een probleem aan te pakken.

De **voorzitter**: Oké. Van der Wel, een reactie?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Nee, voorzitter. Ik merk op dat het geld er niet is, zoals de gedeputeerde zegt, en dan gaan we kijken waar het geld dan wel is.

De **voorzitter**: Helder. De gedeputeerde vervolgt.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Het proces van mest in de ontwikkeldagen. De ontwikkeldagen van het najaar zullen wij met gemeentes, in ieder geval in Noordoost- en Zuidoost-Brabant, op hun verzoek spreken over de visie op mest, waarin we in feite het circulaire systeem zoals ik u dat net bondig heb geschetst, met elkaar delen en hopelijk dan ook allemaal zeggen: ja, naar dit circulaire systeem willen wij toewerken. Vervolgens vindt er een analyse plaats van wat we nu precies hebben aan mestproductie, mestoverschot, mestplaatsingsruimte et cetera, om in de ontwikkeldagen van het voorjaar met elkaar te kunnen spreken over de locaties voor mestbewerking. Dan hebben we ook exact in beeld wat we nodig hebben. Met het oog op dit alles zal het u niet verbazen dat ik motie 56 ook ontraad.

Dan had ik vragen van 50PLUS over de effecten van het beleid op agrofood. De UBA – Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood – wordt op dit moment geëvalueerd, en die evaluatie komt net voor, of na de jaarwisseling naar u toe, zodat u ook inzicht krijgt in die effecten, nog even los natuurlijk van de jaarrekening, waarin we ook rapporteren over de jaarlijkse prestaties. En ten aanzien van de jonge boeren hebben we daar naar onze mening meer dan voldoende aandacht voor. Toevallig heb ik maandagavond weer een afspraak staan met een groep jonge boeren, om het te hebben over het sluiten van kringlopen. Dankzij een crash-actie, volledig ondersteund door mijn collega-gedeputeerden uit andere provincies, hebben we de gekoelde mestpan, een van de innovaties als het gaat om stalsystemen, op de lijst gekregen voor de Jonge Landbouwersregeling, en zo kan ik nog wel een aantal voorbeelden noemen.

Maar ik deel met u dat we aandacht moeten hebben voor jonge landbouwers, dus dat is zeker ook het geval.

Dan een aantal amendementen en moties op dit onderwerp. Amendement 6: geen bezwaar. Motie M57 gaat ook over de eiwittransitie, en die willen wij wel ontraden. Dat zit hem op het feit dat A6 één individueel project is, dat vinden wij niet bezwaarlijk, maar motie M57 vraagt om een programmatische aanpak. Wij hebben er juist voor gekozen om een bescheiden programma Plantaardig te maken, om niet volledig over ons graf heen te regeren als college. Dus wij ondersteunen het belang van plantaardige eiwitproductie, wij zien ook de kansen die het biedt voor onze economie. Zo was ik vorige week nog met Tweede Kamerleden bij de Vegetarische Slager en ik moet zeggen dat zij ook zagen wat dit juist ook voor economische kansen biedt. Maar dit is echt iets om in de volgende bestuursperiode te besluiten of hier weer een programmatische aanpak op moet komen. Bovendien doen wij op dit moment al veel meer dan in de motie staat.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, dat kan wel zo zijn, maar dat blijkt dan niet uit de technische beantwoording, want we hebben dit expres opgevraagd en daar kwam niet veel meer uit dan dit kleine beetje inzet wat u dan doet. U zegt dat u niet over uw graf heen wilt regeren. Betekent dat dat alle inzet voor de gangbare veehouderij stopgezet wordt vanaf nu? Want ja, over een maand of vijf stopt uw periode, stopt misschien onze periode, dus dan stop het gewoon? Nee, want het is toch een vraagstuk voor de toekomst?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Mijnheer Van der Wel, u heeft er natuurlijk gelijk in dat het een vraagstuk is voor de toekomst, maar het is voor ons wel een nieuw onderwerp om mee bezig te zijn en daarom hebben we ervoor gekozen om in een bescheiden uitvoeringsprogramma nu eens te kijken waar aangrijpingspunten zitten, om juist met die ervaring voor de komende bestuursperiode keuzes te kunnen maken.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Met die ervaring en alles wat u zojuist vertelde over het belang, komt u dan zelf met een voorstel aan de Staten hoe we daarmee verder kunnen gaan? Want u kunt het aan één fractie overlaten, maar erkent het belang zelf ook.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter, het volgend college.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Even kijken. Dan ga ik door met motie 32, 'Terugdraaien versnelling transitie veehouderij'. Die ontraden wij.

Motie 63, 'Genoeg, nu minder vee', ontraden wij ook, omdat uw Staten ook heel expliciet hebben vastgesteld hoe zij met veedichtheid wilden omgaan, en dat is het stalderingsbeleid geworden.

Dan naar het onderwerp energie. Het CDA had een motie met betrekking tot Stadslogistiek, die zal mijn collega Van der Maat zo afmaken, maar op het gebied van de zero-emissie wil ik u alvast even meegeven dat wij onder andere helpen bij de ontwikkeling van nieuwe elektrische, dan wel waterstofvoertuigen, dus denk aan trucs zeg maar om juist ook dit soort zaken, zero-emissie, uit te kunnen voeren. En op het moment dat het volledig elektrisch is, vraagt het echt om een andere laadinfrastructuur dan met gewone personenauto's, omdat die busjes en vrachtwagentjes de hele tijd rondrijden. Dus we zijn nu ook een roadmap voor de laadinfra aan het ontwikkelen.

GroenLinks had de vraag dat geld en doelen met betrekking tot energie onduidelijk waren, maar ik weet even niet waar de onduidelijkheid in zit, want wij hebben toch echt geprobeerd om die begroting zo helder mogelijk voor u op te stellen. En de vraag of we duurzaamheid in de logistiek kunnen borgen, met name de logistieke gebouwen, als ik het goed had begrepen. U heeft op 9 oktober een Statenmededeling hierover ontvangen. Ik kan me voorstellen dat die u is ontgaan in de veelheid aan stukken wij u soms toesturen. Kort samengevat staat daar onder de kernboodschappen 4 en 5 dat het mogelijk is om projecten die onder de Crisis- en herstelwet vallen, om daar bijvoorbeeld eisen met betrekking tot constructies te borgen, zodat er zonnepanelen op die daken kunnen. Dat gebeurt bijvoorbeeld al bij Heesch-West. Dus ja, hier zijn wij volop mee bezig, samen met de gemeentes, want vaak liggen die projecten bij gemeentes.

Dan vroeg 50PLUS hoe het nu zit met aardgasvrije wijken, en of we het kind niet met het badwater weggooien ...

De **voorzitter**: Van Hattem, interruptie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, ik hoor u zeggen: "Dat gebeurt al bij Heesch-West", maar ik las vandaag nog in het Brabants Dagblad dat het nog allerm minst duidelijk is in hoeverre die ontwikkelingen bij Heesch-West daadwerkelijk van de grond zullen komen, want de gemeente Bernheze en de gemeente Den Bosch zijn het er niet eens over eens of er grootschalige of kleinschalige bedrijven mogen worden toegelaten. Dus ja, welke ontwikkeling op daken kan daar überhaupt plaatsvinden op Heesch-West, als nog niet eens duidelijk is of er kavels kunnen worden uitgegeven?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Het gaat hier even niet over de vraag of er kavels kunnen worden uitgegeven. Maar in de voorbereidingen hier nemen wij mee dat, als het zo ver komt dat we tot een goed plan komen, dit in ieder geval geborgd is.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Betekent dat ook, als daar die zonnepanelen komen, dat dat ook als alternatief komt voor de windturbines die daar voorzien zijn, of worden daarnaast ook nog windturbines doorgedrukt op Heesch-West?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Die vraag ligt nu even niet voor, die bezien we op dat moment.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Even kijken, ik was bij het kind en het badwater in relatie tot de aardgasvrije wijken. Wij hebben ons overigens samen met onze collega-provincies op het standpunt gesteld dat, op het moment dat een wijk aardgasvrij wordt gemaakt, het verstandig is om de gasinfrastructuur gewoon in de grond te laten liggen, hoewel dat strijdig is met de landelijke regels hieromtrent, omdat we inderdaad niet weten of we straks komen met een energiehoudend gas dat alsnog weer interessant is voor de toekomst. Dus ik herken het punt van 50PLUS daarin helemaal.

Ten aanzien van de aardgasvrije wijken ligt er een motie, M40. Daar hebben wij geen bezwaar tegen, mits we onderdeel 3 van het dictum zó mogen interpreteren dat wij gemeentes hier en daar een steuntje in de rug geven, en niet het opstellen van voorstellen voor pilots helemaal van hen over moeten gaan nemen, want hier ligt toch echt primair een verantwoordelijkheid bij de gemeente zelf. Wij zien de provinciale rol vooral in die kennisdeling.

De **voorzitter**: Interruptie Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Dat mag u zeer zeker. Wij hopen dan ook dat de gemeentes dit huis weten te vinden om eventuele adviezen in te winnen en te leren van andere pilots die al zijn aangedragen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Motie 2 over de kansen voor de Thorium Molten Salt Reactor willen wij ontraden, omdat wij als college keuzes hebben gemaakt waar wij op inzetten als het gaat om innovaties in de energietransitie, en dit specialisme zit op dit moment gewoon in Delft. Het Energiefonds Brabant is bedoeld voor uitrollen en niet voor onderzoek.

Motie 17, 'Geen kerncentrale in Brabant'. Daar gaan wij als provincie niet echt over, dus wij laten het oordeel aan uw Staten.

De **voorzitter**: Interruptie Portheine.

De heer **Portheine** (VVD): Ik snap dat wij daar als provincie niet over gaan, maar wat mij toch wel intrigeert is dan of D66 met die motie ook bedoelt dat we straks bij de Energieagenda 2019-2030 ook iedere oriëntatie op thorium en kernenergie uitsluiten, want dan komt 'ie natuurlijk net zo hard terug. Dus vandaar de vraag.

De **voorzitter**: Ja, een vraag aan de fractie gesteld, en ik zie mevrouw Meeuwis al bereid om die vraag te beantwoorden. Aan haar even het woord.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): In december staat de Energieagenda tot 2030 op het programma. We hebben het er vanmorgen uitgebreid over gehad dat het voorlopig nog helemaal niet aan de orde is en dat het nog minstens tien jaar duurt, dus is dit eigenlijk ook niet zo relevant op dit moment.

De **voorzitter**: Portheine.

De heer **Portheine** (VVD): Ik heb geen antwoord op mijn vraag gehoord. Ik vraag of u in de Energieagenda iedere oriëntatie op thorium of kernenergie gaat uitsluiten.

De **voorzitter**: Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Wij hebben al eerder gezegd dat je nooit iets helemaal moet uitsluiten, want innovaties moet je altijd gewoon meenemen, maar het is gewoon niet relevant voor de periode waar de Energieagenda over gaat.

De **voorzitter**: Porthoine.

De heer **Porthoine** (VVD): Dus als wij die als oriëntatie, zoals ik hem ook reeds in september heb ingebracht, dan bent u daar nog steeds onvankelijk voor?

De **voorzitter**: Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): In die zin, dat wij zeggen: dat onderzoek natuurlijk ... je moet nooit iets bij voorbaat al uitsluiten, want je weet niet wat het onderzoek gaat opleveren. Alleen, wij zeggen: dit gaat nog zo lang duren en het gaat zo duur zijn, dat het voorlopig helemaal niet opportuun is.

De **voorzitter**: Dit is een herhaling, maar duidelijk. Dan nu de heer Van den Berg. Een interruptie, of doet u mee aan het debatje?

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, toch even de vraag: als het niet relevant is, waarom dien je dan in vredesnaam zo'n motie in en waarom ontraadt u hem niet als gedeputeerde?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik hoor dat er een aantal zaken door elkaar lopen. Dit gaat volgens mij over een vraag: stel dat er nu iemand een kerncentrale wil gaan bouwen in Brabant, wat uw Staten er dan van vinden. Dat is, denk ik, iets anders dan wat we nog aan innovaties zien waardoor je andere ... ik bedoel, kernenergie bestaat in heel veel vormen, maar op dit moment, en daar gaat volgens mij die motie over, met de technieken zoals we die nu kennen. Want wat er nog niet is, kennen we nog niet.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, de gedeputeerde zegt 'oordeel Staten', dat betekent, ook volgens de analogie, dat ze ook niet uitspreken dat ze bezwaar zouden maken en dus tegen de motie zijn, dus dat zouden openlaten. Natuurlijk is het oordeel aan de Staten, maar als ze echt stellig 'nee' zouden zeggen, zouden ze zeggen: we zijn tegen deze motie en ontraden die. Maar dat is niet het geval, begrijp ik.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Nee, wij ontraden hem niet.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, toch nog even het dictum. Er staat: 'de Staten willen het niet', en er staat: 'de Staten staan geen bouw van een kerncentrale toe'. Dat geldt dus voor alle kerncentrales, begrijp ik, die ook maar ontwikkeld gaan worden dan kennelijk, want er komt heel wat aan de komende jaren.

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, ik denk dat de heer Van den Berg inderdaad correct kan lezen. Deze motie is bedoeld om de Brabander duidelijkheid te geven: gaat er de komende jaren in Brabant gebouwd worden aan een kerncentrale, wat vinden deze Staten ervan? En ik vind het eigenlijk wel charmant dat het college zegt: 'ik laat het aan u', omdat het heel onwaarschijnlijk is dat dit initiatief de komende vier maanden gaat spelen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Toen kwam ik uit bij motie 24 over onderzoek naar energieopslag. U heeft in het aanvullend uitvoeringsprogramma Energie van najaar 2017, de begrotingswijziging die u daartoe heeft vastgesteld, onder andere geld beschikbaar gesteld specifiek voor dit onderwerp, en afgelopen dinsdag bent u over de vorderingen geïnformeerd. Dus daarmee is deze motie overbodig. Het is misschien aardig om u erover te informeren dat wij juist het onderwerp 'energieopslag', daar waar het niet gaat om batterijen, maar juist het omzetten van elektriciteit in moleculen – denk aan koolwaterstoffen, denk misschien ook aan het verhaal van Metalot: energie opslaan in metaal –, dat wij dat heel nadrukkelijk op de klimaattafels onder de aandacht brengen.

M37, 'Geen zonneakkers op landbouwgrond', ontraden we ...

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, ik hoor de gedeputeerde nu zeggen wat ze daar nadrukkelijk op de klimaattafels onder de aandacht brengt, maar dat intrigeert me toch. Ik wil toch wel kunnen weten, en controleren, wat door dit college, ook mede namens deze Staten, bij die klimaattafels onder de aandacht wordt gebracht en besproken. Is de gedeputeerde bereid om daar openheid van zaken over te geven en ons ook te voorzien van verslagen die worden gemaakt van dergelijke klimaattafels, en met wie er gesproken wordt, met wie dit college aan tafel zit, met welke partners? Want daar hebben wij totaal geen zicht op.

De **voorzitter**: Uw vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Dit punt raakt gewoon aan het vertrouwen dat uw Staten hebben in of wij de kaders die u ons meegeeft goed uitvoeren. Want ik zit elke dag met ik-weet-niet-hoeveel mensen, organisaties over van alles en nog wat te praten en te onderhandelen, en dat zijn niet alleen klimaattafels, dat zijn ook Brabantse gemeentes, dat zijn de ZLTO, de Burgerbeweging, de energiecoöperaties. In al die gesprekken hebben uw Staten mij kaders meegegeven. U mag elk verslag hebben wat verder gewoon openbaar is en waar geen geheimhouding op rust. Maar ik handel binnen uw kaders.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Het is mij onduidelijk binnen welke kaders de gedeputeerde überhaupt bij die klimaattafel zit, want er wordt van alles bij getrokken: er zit een stuk gebouwde omgeving in, er zit een stuk mobiliteit in. Die klimaattafels raken het beleid in den brede. Ik vraag me heel specifiek af: wat is nu het kader waarmee de gedeputeerde door of namens deze provincie aan tafel zit?

Het IPO zit er ook nog namens ons aan tafel. Met welke opdracht zitten zij er, welke kaders zitten daarop en hoe kunnen wij als Staten die controleren? Dat is voor mij onduidelijk en daar zou ik wat meer inzicht in willen.

De **voorzitter**: De vraag is helder. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik stel voor dat u gewoon even de lange besluitenlijst van de afgelopen jaren van uw Staten erop naleest, want het geldt voor de Verordening ruimte, het geldt voor het energiebeleid, het geldt voor het economisch beleid, het zijn allemaal kaders die relevant zijn.

Motie 37 ontraden, motie 38 ontraden. Motie 50, 'Onderzoek naar duurzame energievoorziening Museumkwartier', is ook ontraden, omdat hij overbodig is. Er is reeds een energiescan uitgevoerd, er is een plan van uitvoering in de maak en warmte-koudeopslag mag niet omdat er op die plek niet in de grond geboord mag worden, en zon wordt verkend.

Motie 52 ...

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. De gedeputeerde fietst even heel snel door motie 37 en 38 heen, en dat begrijp ik helemaal. Motie 37 gaat over de zonnepanelen oppakken. Tot aan GroenLinks horen we, dat ze zeggen: eigenlijk moeten die dingen eerst op het dak en echt als allerlaatste instantie op agrarische grond, en we zien de BOM nu bij Veghel toch 5 ha akkergrond gebruiken. Ik geloof dat bijna niemand dat hier wil. Waarom ontraden? Is het beleid van dit college om te zeggen: nou gooi maar vol ...?

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van den Berg** (PVV): Dat is de vraag: waarom gaat u zo in tegen kennelijk de wens hier van de hele Staten? En een andere vraag is: wat klopt er niet aan motie 38? Waarom gebruikt u een argument voor iets dat totaal niet valide is?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Voorzitter. Uw staten hebben er heel bewust voor gekozen om het beleid over waar de zonnepanelen mogen komen, aan de gemeentes te laten. Wij hebben u er ook al over geïnformeerd dat er nu een proces loopt, samen met de Vereniging van Brabantse gemeenten, Enexis en Empuls, om de gemeentes te begeleiden in het opstellen van een visie op zonne-energie, want als zij geen visie hebben op zonne-energie, dan mogen er geen zonnepanelen zonder meer op landbouwgrond komen. Dus daarmee vinden wij het voldoende geborgd en vinden we ook dat we sommige zaken moeten durven loslaten.

De **voorzitter**: Ja. Van den Berg ten tweeden male.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. In het dictum, als ik het goed lees, staat er ook een waarschuwing tegen lood- en cadmiumvervuiling, waarvan ongetwijfeld lang niet iedereen op de hoogte is, omdat dit door het NOS Journaal sowieso nooit getoond zal worden, maar in Duitsland een heel grote rel is op het ogenblik: de lood- en cadmiumvervuiling in de grond, ook bij sloop van panden, maar ook bij hagelbuien, wat echt een probleem is ...

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van den Berg** (PVV): Dus daar walst u eventjes zo langs. Ik zou toch eventjes nog even goed kijken – het kan mij niet schelen of het nu afgewezen wordt –, maar daar toch wel even rekening mee houden, om problemen in de toekomst te voorkomen.

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. De heer Van den Berg heeft natuurlijk gelijk dat we moeten voorkomen dat onze bodem verontreinigd raakt, maar er is wel heel wat ontwikkeld in zonnepanelen waardoor dit soort risico's echt minimaal zijn.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, voorzitter, ik ben natuurlijk naar voren gelopen in verband met de motie voor het Noordbrabants Museum, voor het Museumkwartier. U zegt 'ontraden', en dat begrijp ik eigenlijk niet zo goed. De gemeente Den Bosch, ook mede-eigenaar van het Museumkwartier, is aan het zoeken naar manieren om de energiewinning duurzamer te krijgen, en dat zou ook veel kosten besparen in de toekomst. We hebben daar een prachtig pand van Gebouwen voor de toekomst weggezet, daar heeft de provincie heel veel geïnvesteerd, en dat heeft de gemeente Den Bosch ook gedaan. Ik heb gesproken met de directeur van het Museumkwartier, en die zegt dat hij dat wel zou willen en ook al wel wat bezig is, maar dat het eigenlijk niet zo vlot.

De **voorzitter**: Wilt u kort en krachtig uw vraag stellen?

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, maar dit is mijn enige kans om dit te bespreken. Bij JADS heeft de provincie wel degelijk goed geïnvesteerd in een koude-warmteopslag voor 10 miljoen, waardoor het gebouw energieneutraal is geworden. Waarom kan dit niet bij het Museumkwartier? Want dit is echt investeren voor de toekomst.

De **voorzitter**: Uw vraag is helder.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): En mijn vraag is of u daar onderzoek naar wilt doen, of u er wat grondiger naar wilt kijken dan op dit moment gebeurt.

De **voorzitter**: Ja. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Maar voorzitter, er wordt op dit moment naar gekeken. Warmte-koudeopslag betekent dat je moet boren en je mag op die plek niet boren. Als de directeur van het museum denkt dat het slimmer of beter kan, dan mag hij overigens ook gewoon rechtstreeks eventjes met ons aan tafel komen, want nu zijn wij allebei zonder de details te kennen aan het uitwisselen. U zegt dat er vast meer kan dan er nu gebeurt, ik zeg dat alles gebeurt en allebei zitten we niet met de onderzoeksrapporten in de hand.

De **voorzitter**: In ieder geval niet vanavond. Mevrouw Brunklaus in tweede instantie.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Niet vandaag, en dat is ook een beetje een flauw antwoord, want we zijn niet voor niks op gesprek geweest en hebben wij ons onderzoek gedaan. Ik heb gesproken met de directeur van het Museumkwartier. Hij was niet negatief, maar hij zegt: Den Bosch trekt er echt aan en we hebben altijd goed overleg met de provincie. Dus niks negatiefs daar, dat bedoel ik ook niet, maar we kunnen best wel wat meters maken. Als het bij JADS kan, dan ben ik ervan overtuigd dat het bij het Museumkwartier ook kan.

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ja nogmaals, het gebeurt. Er is een energiescan uitgevoerd, er wordt nu een plan uitgewerkt om het uit te voeren, maar warmte-koudeopslag mag niet, want je mag er niet boren in de bodem – dat ligt overigens bij de gemeente, die zo heel enthousiast en fanatiek bezig is, dus misschien moet de directeur daar nog eens op gesprek – en zon wordt verkend.

De **voorzitter**: Oké. Lijkt me voldoende gewisseld dan nu. Meijer op dit punt nog?

De heer **Meijer** (D66): Ja sorry, voorzitter, op dit punt, omdat we het eigenlijk wel een sympathieke suggestie vinden van de indieners en wij als fractie ook wel heel nieuwsgierig zijn en u aangeeft dat er heel veel wordt onderzocht. Is het mogelijk om een deel van die onderzoeken met ons te delen, of staat daar informatie in die wij in principe niet kunnen zien, en heeft u een termijn waarop u dat onderzoek met ons kan delen? Omdat ook onze fractie het eigenlijk wel sympathiek vindt dat dit soort instellingen energieneutraal proberen te zijn.

De **voorzitter**: Ja, de vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ja, Als u de energiescan wilt hebben, zullen we die met u delen en voor zover die informatie niet voor uw ogen bedoeld is, dan lakken we hem wel zwart.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Motie M52, 'Klimaatparagraaf', willen wij ontraden, omdat het een beetje de vraag is hoeveel paragrafen u opgenomen wilt zien in uw Statenvoorstellen, want we kunnen voor alle onderwerpen een paragraaf opnemen en ik begrijp dat de heer Van der Wel het daar niet mee eens is.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, ik denk dat heel veel mensen het daarmee niet eens zijn. Ik bedoel, voor het eerst hebben we een gedeputeerde duurzame energie die van alles uit de kast komt trekken, vervolgens komt de provincie nog steeds met allerlei plannen waarvan je je kunt afvragen: is dat duurzaam, is dat klimaatbestendig, whatever? En nu zegt u dat u eigenlijk niet wilt weten wat ons eigen beleid doet met het hele klimaat. Daar bent u niet geïnteresseerd in. Dat vind ik jammer.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Er wordt gevraagd om een klimaatparagraaf, maar met alle grote projecten wordt een milieueffectrapportage gemaakt en daar zijn dit soort zaken gewoon onderdeel van.

De **voorzitter**: Goed. Van der Wel, tot slot.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, een milieueffectrapportage gaat hier helemaal niet over, dus ja, ik vind dat wel een beetje ... dan worden we met een kluitje in het riet gestuurd. U bent eigenlijk de klimaat-gedeputeerde, dat beoogt u te zijn, maar u bent het niet, u laat ons echt in de kou staan. Sorry.

De **voorzitter**: Goed. De gedeputeerde gaat verder.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Klimaat is nog altijd een onderdeel van het milieu.

De **voorzitter**: Ik denk dat u nu kunt gaan afronden?

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Motie M28A, 'Altijd een volksraadpleging bij gemeentelijke herindeling', willen wij ontraden, want het is echt aan de gemeentes om hier wel of niet voor te kiezen en in de hele aanpak rondom Veerkrachtig Bestuur hebben wij juist in die visie al gevraagd om heel bewust bedrijven, maatschappelijk middenveld en inwoners daarbij te betrekken.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen, interruptie. Dit ging over motie 28A voor de volledigheid.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, ik zou toch de gedeputeerde willen vragen om daar niet zo makkelijk overheen te stappen. Het is immers een primair criterium in het beleidskader van het Rijk om draagvlak, dat is het allereerst genoemde criterium in het beleidskader, en waarom zegt u dan nu meteen: nou, dat is eigenlijk alleen maar aan de gemeenten, terwijl het ook voor de provincie uitermate relevant is om juist dat draagvlak te kunnen vaststellen? Moedigt u nou die gemeentes eens gewoon aan om dat draagvlak goed vast te stellen via volksraadplegingen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik zeg u juist dat wij aan gemeentes hebben gevraagd bij het opstellen van een visie op de bestuurlijke toekomst, om dat heel breed te doen, om heel veel mensen daarbij te betrekken. Wij laten de vorm daarvoor vrij aan gemeentes.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen ten tweeden male.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, het lijkt erop alsof u dat juist níet doet en het wel al te gemakkelijk vindt als het helemaal niet gebeurt. Als ik kijk naar het voorbeeld Nuenen, daar gaat u vervolgens gewoon voorbij aan zo'n uitkomst, en dat vind ik toch wel jammer.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. We zijn, denk ik, alweer bijna in een debatje-Nuenen beland. Wij hebben een verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het openbaar bestuur, en draagvlak is daar één van de criteria.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Motie 42, 'Internetconsultatie', is geen bezwaar.

Motie 65. 'Evaluatie Veerkrachtig Bestuur', die willen wij ontraden, omdat deze overbodig is. De evaluatie loopt namelijk al door een onafhankelijk bureau. De vragen zijn samen met de Vereniging van Brabantse gemeenten opgesteld, worden aan alle gemeentes gestuurd en in januari komt de evaluatie uw kant op, zoals u in uw langetermijnplanning kunt zien.

Dat was hem. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor haar antwoorden. Dan zijn we nu bij gedeputeerde Van der Maat. Aan hem het woord.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Voorzitter. Er is meermaals over college geven gesproken, maar er is vandaag ook al college gegeven door de heer Van den Berg, en daar wil ik hem voor bedanken, als het gaat over zijn mooie motie ...

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Motie 1 nota bene – hij heeft het bal er eigenlijk mee geopend voor vandaag –over Hooipolder. Ik heb daar geen bezwaar tegen, los van de inhoud alleen al voor de inspanning en de wijze waarop u daar, laten we zeggen, gewoon mooi werk van heeft gemaakt. Ik ken u als een soort van semi-aannemer, maar nu ook als een verkeersdeskundige. Dus ik wil heel graag uw motie, met twee opmerkingen er wel bij, met 'geen bezwaar' adviseren richting uw Staten. De eerste opmerking is dat we de twee woordjes die tussen haakjes staan in het dictum, 'te veel', schrappen, want ik wil eigenlijk überhaupt niet in termen van vertraging denken. En het tweede is dat ik graag uw voorstel aan Rijkswaterstaat wil voorleggen, daar even prioriteit aan wil geven, gelet op de tijdsspanne waar we in zitten. En ik wil u wel graag meegeven, maar dat heeft u allemaal in de krant gelezen, dat ik natuurlijk wel onwijs blij ben met de slag die wij op Hooipolder hebben gemaakt, namelijk: datgene wat we kunnen doen in deze bestuursperiode, hebben we gedaan. Met een kleine financiële inspanning gaan we ervoor zorgen dat de files gaan verdwijnen en dat wij daarmee eigenlijk een hele mooie stap voorwaarts zetten. Uiteraard blijven we werken aan de langetermijnambitie zoals we die hier hebben afgesproken: een stoplichtvrij Hooipolder. Wellicht dat in dat opzicht ook uw idee nog een verrijking kan zijn. Ik zeg u toe dat ik met deze motie ook nog schriftelijk zal reageren, om de verkeerskundigen op een goede manier naar uw voorstel te laten kijken, waarbij mijn inschatting wel is dat in ieder geval als het gaat over de boogstralen die u heeft ingetekend, u ietwat ambitieus bent geweest in het ruimtegebruik en ook ietwat ambitieus bent geweest in de snelheid waarmee u dan – tenzij u Max Verstappen-kwaliteiten heeft – die bocht kunt maken.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik heb zo'n cabrioetje buiten staan, daar zit het gewicht heel laag, dan kun je effe wat harder door de bocht. Nee, het is prima wat u zei: die woordjes 'te veel' kunnen geschrapt worden. Ik weet niet of ik dat zo even kan doen ...

De **voorzitter**: Ja, dat is in de notulen voldoende vastgelegd. De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dan kom ik bij motie M4 van de VVD over de A50. Geen bezwaar. Ik maak dezelfde inschatting als u: dat na de successen die we geboekt hebben op de A58, de A67 en de A2, de A50 inderdaad een stevige vervolgpoging zal zijn. De PVV heeft daar eerder inderdaad ook aandacht voor gevraagd. Wat ik erg sympathiek vind in deze motie, is dat u zowel de scope even iets breder trekt – ik verwacht overigens goede afspraken te kunnen maken bij het aanstaande BO MIRT als het gaat over Paalgraven-Bankhoef –, maar u zegt eigenlijk: kijk vanuit Eindhoven tot aan Nijmegen, en kijk ook als provincie al wat ambitieuzer naar, op het moment dat je iets in een financieel instrumentarium wat kunt doen om de aanpak te versnellen, ben er dan niet terughoudend in. Dus dat vind ik een stevige steun in de rug, daar ga ik mee aan de slag als uw Staten dat aannemen.

Dan ben ik bij motie 10 van ChristenUnie-SGP en CDA, 'Bespaarde gelden door busstakingen inzetten om gebruik bus te stimuleren'. Die ontraad ik, omdat die overbodig is, eigenlijk om twee redenen. De middelen daarvan stromen niet terug naar de algemene kas, maar naar de reserve verkeer en vervoer. En ik heb eigenlijk ook al bij de vervoerders aangegeven dat we ze aanmoedigen om met extra plannen te komen om het OV te promoten. De verantwoordelijkheid ligt wel daar, dus daar wil ik die verantwoordelijkheid ook laten. Op het moment dat zij met initiatieven komen die buiten de huidige budgetten gaan, dan zullen wij daar met welwillendheid zeker naar gaan kijken. Dus daarmee ontraad ik de motie.

Motie M19 gaat over de bereikbaarheid van de bedrijventerreinen met het openbaar vervoer. Die ontraad ik, maar eigenlijk is het advies: houd hem asjeblieft even aan tot 7 december. Dan bespreken wij namelijk de OV-visie. Als u 'ja' zegt tegen de OV-visie, dan geeft u volgens mij opdracht om dit te doen, en daar geeft u dan méér opdracht toe dan als u nu zegt: kijk binnen de huidige OV-visie wat je kunt doen. Dus dat zou mijn advies zijn. Als u hem niet wilt aanhouden, dan ontraad ik hem.

Dan zijn we bij motie M20, 'Green Deal: Stadslogistiek'.

De **voorzitter**: M20A.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): M20A inderdaad, van het CDA.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik had na de vorige motie die u besprak toch nog een vraag. U raadt ons aan die motie aan te houden. In hoeverre betekent dat dat wat in de motie gevraagd wordt later gerealiseerd wordt? Want wij moeten in december over de OV-visie praten, maar dat is dus een stuk dat weer verderop in de tijd plaatsvindt. Ik denk persoonlijk dat wat wij in de motie willen, iets is waar eigenlijk op tamelijk korte termijn gehoor aan gegeven moet worden.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Als u mij vraagt gehoor te geven aan die motie vóór 7 december, dan gaat dat sowieso niet lukken, dus dat kan ik alvast wel meegeven. Maar ik voorspel u alvast dat wij over de strekking van de motie helemaal geen verschil van mening hebben. Sterker nog: ik heb de overtuiging dat ik met de verdediging van de OV-visie kan zeggen: neem alstublieft die OV-visie zo snel mogelijk aan, want dan kunnen we uitvoering gaan geven aan deze wens, niet alleen als het gaat over de bereikbaarheid via het openbaar vervoer voor de kleine kernen, maar ook voor de bedrijventerreinen. Dus op inhoud zijn we het helemaal eens, ik zou alleen zeggen: voer die discussie nou met mij op 7 december, want dan kunt u zeggen: nou, dat kunt u wel zeggen, mijnheer Van der Maat, maar die OV-visie mag dan nog wel wat scherper geformuleerd worden. En geef mij dan de opdracht niet voor twee, drie weken om iets te doen, maar voor de komende tien jaar.

De **voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, voorzitter, we zullen dan kijken hoe het op 7 december uitpakt.

De **voorzitter**: We horen straks wel of u de motie eventueel aanhoudt of niet. Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ja, de intentie van de hele motie en van de visie is natuurlijk een visie, en daarna gaat pas een agenda in gang, en wij wilden daar niet op wachten. Komt er nog een extra passage in die OV-visie? Want ik heb het woordje 'bedrijventerreinen' één keer kunnen ontdekken in die visie. Vinden we daar nog iets meer?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Jazeker. Ik heb geen control-F 'bedrijventerreinen' gedaan, maar het komt erop neer dat wij met een Bravodirect en met een Bravoflex, juist door te zeggen dat wij een aparte strategie gaan volgen voor het direct en het flex, zowel de bedrijventerreinen als de kleine kernen op een zelfstandige manier willen gaan bedienen. De motie is eigenlijk doorspekt van de gedachte dat wij ook kleinere vervoersvragen via beter maatwerk willen gaan ondersteunen.

De **voorzitter**: Ja. De gedeputeerde vervolgt.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dan zijn wij bij motie 20A, 'Green Deal: Stadslogistiek'. Geen bezwaar, met de opmerking erbij dat ik er even van uitga dat u met de wijze waarop in bullet 1 het dictum is geformuleerd niet zegt: goh, als provincie stel je die doelstelling en daarmee gaan wij heel dominant richting de stad zeggen: u zult 'dit' en u moet 'dat'. Ik zie het als een ambitie waaraan wij als provincie gaan werken, wat we in BrabantStad-verband ook zullen inbrengen – in BrabantStad zijn ze er ook al mee bezig –, om één of twee redenen. De wethouders van dit moment hebben ook gezegd: ja, het kan niet zo zijn dat je in Tilburg weer heel ander beleid hebt dan in Breda, het is één stedelijk netwerk, dus laten we kijken of we het daar kunnen synchroniseren, ook om kennis en expertise uit te wisselen. Dus er wordt aan gewerkt. Ik zie in deze motie een oproep om die steden daarbij te ondersteunen, maar de primaire bevoegdheid, bijvoorbeeld over milieuzones, ligt niet hier, maar daar. Met die nuance zeg ik: geen bezwaar, ondersteuning van een ambitie die wij graag aangaan.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nou, dat lijkt me een prima uitleg. Nog een aanvullende vraag. We hadden ook een vraag over de verschillende milieuzones die straks gekozen mogen worden. Neemt u die vraag dan ook mee in het B5-overleg, om te kijken of dat maximaal gesynchroniseerd gaat worden?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Zeker, heb ik al gedaan, maar ook iedere keer met terughoudendheid, want het is politiek een enorm gevoelig onderwerp. Dus ik nodig de wethouders Mobiliteit ook voortdurend uit om daarover met elkaar in gesprek te gaan, want het zou zo fijn zijn als de Jumbo, de Albert Heijn, of wie dan ook, laten we zeggen: in iedere stad in hetzelfde regime zit. Maar het

is uiteindelijk aan die wethouders om ook die slag te maken. Ik proef wel dat ze dat willen en ik proef ook dat dat de komende periode gaat gebeuren.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nou, ik ben blij met uw intentie. Laten we hopen dat het gelijkgetrokken wordt.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Motie 25, Lokaal Brabant, 'Borgen toekomst buurtbusvervoer', die moet ik ook ontraden, niet omdat ik het er niet mee eens ben, maar omdat hij overbodig is. Ik ben het helemaal met u eens dat we de buurtbussen, en zeker ook de vrijwilligers, keihard nodig hebben. Die zijn ook al stevig onderdeel van het huidige openbaarvervoersysteem. Eigenlijk dezelfde opmerking als net bij die andere motie: neemt u alstublieft die OV-visie aan, want daarin staat nadrukkelijk dat wij, juist ook als het gaat over het flexibiliseren, om daarmee de wat kleinere vervoersvraag te blijven bedienen, daarvoor apart maatwerk moeten gaan leveren. Ik denk dat we ook met de buurtbusverenigingen een speciaal traject zullen moeten aangaan, om met hen dat gesprek verder aan te gaan hoe we dat op een goede manier kunnen doen.

De **voorzitter**: Ockers. Gaat uw gang.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Dank u wel, gedeputeerde voor deze toezegging. Alleen, toezeggingen zijn nog geen concreet gecashte ... sorry, ik ben even het woord kwijt ... dan hebben we het nog niet in de pocket, om het zo maar te zeggen. Ik heb wat dat betreft hetzelfde probleem als een van de woordvoerders een tijdje terug: ik zoek naar bepaalde woorden en ik vind ze bijna niet. Ik zoek me ook elke keer rot waar ik een specifieke paragraaf zie staan over buurtbusvervoer, waar ik het woordje 'buurtbus' überhaupt tegenkom. Dat mis ik gewoon. Het geldt voor meerdere moties vanavond, dat ze zeggen: ja, het is overbodig, want we zijn er al mee bezig. Er zijn ook verschillende moties bij waarvan ik zeg: oké, dat zijn moties van 'laat het gas nou eens een keer wat dieper ingetrapt op bepaalde dossiers'. Nu wordt het weer naar voren geschoven, dus het aannemen van zo'n motie is voor mij een teken: 'oké, we nemen het echt serieus', maar u ontraadt hem, dus dan denk ik van: hoe serieus neemt u het?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Ik wil het graag concreet hebben.

De **voorzitter**: Uw vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Het klinkt misschien wat paradoxaal wat ik nu ga zeggen, maar op het moment dat ik deze motie 'geen bezwaar' zou geven, zou ik eigenlijk zeggen dat we op dit moment geen structurele invulling hebben van de buurtbus en dat we die ook naar de toekomst toe niet zouden zien. Het tegendeel is waar, kijk naar ons huidige beleid. Kijk naar 9292OV, voer een willekeurige reis in en je komt met heel veel regelmaat het buurtbusproduct tegen. Kijk naar de toekomstige OV-visie: ik denk dat wij de eerste provincie in Nederland zijn die zo ver gaat om daar zelfs speciaal maatwerk op te gaan organiseren, niet alleen voor de buurtbussen, maar zelfs ook met doelgroepenvervoer. Ik denk dat het voor u als Lokaal Brabant ook belangrijk is dat je gaat kijken hoe we nou als provincie en gemeente kunnen

voorkomen dat er halve busjes en auto's achter elkaar gaan rijden, maar dat je dat juist gaat combineren. Dat is dé filosofie van de OV-visie, dus ik zou zeggen: het tegendeel is waar. Datgene wat u beoogt, doen we al en sterker nog: we gaan het naar de toekomst borgen, als u tenminste op 7 december ja zegt tegen die fantastische OV-visie die we dan bespreken.

De **voorzitter**: De heer Ockers.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Als u mij dan toezegt dat er ook duidelijk een paragraaf in komt, en niet allemaal verwijzingen naar, en dat wij moeten gaan zoeken in een dienstregeling om het woord 'buurtbus' een keer tegen te komen, want dat vind ik te mager.

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde tot slot.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, op het moment dat ik u kan bedienen door in de OV-visie, of in de uitwerking, aan het woordje 'buurtbus' dik gedrukt, onderstreept, nog meer aandacht te geven in de wijze waarop we het opschrijven, prima. Ik bestrijd alleen dat wij inhoudelijke plannen voorleggen die niet doen waar u naar op zoek bent. Maar laten we dat gesprek op 7 december voeren, want we zijn het gewoon hartgrondig eens.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt nu zijn betoog. U heeft twee keer geïnterrumpeerd, dus u moet het hierbij laten. De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Even kijken. Motie 34 van de PVV, 'Nieuwe weg Eindhoven-Helmond'. Die ontraad ik. Ik ben het wel eens met het tempo dat u vraagt in de vervolgaanpak voor de bundelroute. Naast de A67 en de N279, waar we ook op 7 december hopelijk een mooi besluit over gaan nemen, vraagt u terecht aandacht voor het middengebied. Ik heb u daar onlangs nog een Statenmededeling over gestuurd, zeker ook met het ambitieniveau van de provincie, waarin wij aangeven dat wij de problemen bij de Beekse Brug willen gaan oplossen, dat wij Nuenen hebben aangegeven dat wij in eerste aanleg sympathiek staan tegenover het idee, als de gemeente Nuenen met draagvlak voor een oostelijke omleiding zou gaan pleiten, en dat wij ook de gemeente Eindhoven hebben uitgedaagd om ook samen met de gemeente Nuenen – een mooi inhoudelijke samenwerkingstraject – heel erg goed te kijken hoe zij de problemen in Eindhoven kunnen aanpakken. Als u nog een keer goed die Statenmededeling naleest, dan ziet u niet alleen tussen de regels door dat ik langzamerhand wat ongeduldig aan het worden ben; dat klopt.

Dan ben ik bij motie 35, 'De hele N65 ongelijkvloers'. Dat klinkt heel mooi, maar ik moet hem toch ontraden, eigenlijk ook omdat, wat u in uw motie ook aangeeft, voor ons een heroverweging van de PAS-afspraken in Vught niet aan de orde is. Misschien toch nog wat goed nieuws in uw richting: ik heb echt de goede hoop dat wij bij het aanstaande BO MIRT in ieder geval een stap in die richting wel kunnen gaan maken. Zoals u ook in de Statenmededeling hebt gezien, zijn we volop bezig om te kijken of we twee extra ongelijkvloerse kruisingen kunnen gaan organiseren met de gemeente en het ministerie. Maar deze motie moet ik ontraden, omdat ik me niet in de dekking kan vinden.

Motie 35, 'Inhaalverbod vrachtwagens', ontraad ik ook. U ziet een probleem dat wij niet zien, dus ga ik met die motie wat mij betreft niet aan de slag.

Motie 41 van D66 ontraad ik. De inhoud is mooi, we zijn met de B5 ook al aan het verkennen wat we kunnen doen om de P+R-faciliteiten te verbeteren. Het is een beetje een herhalende plaat, maar in de OV-visie die we 7 december gaan bespreken, staat de gedachte van mobiliteitshubs, en dat is precies wat u hier beoogt. Als dat niet goed genoeg is, zou ik zeggen: geef 7 december in het debat aan waar het nog

scherper moet. Op dit moment ontraad ik hem. Mocht u hem toch aannemen, dan moet ik er meteen bij aangeven dat ik in drie maanden tijd gewoon niet kan leveren wat u vraagt. Dan weet u in ieder geval dat dat mijn reactie vervolgens vanuit GS zal zijn.

Motie 44, Neckerspoel, geen bezwaar, met een of twee opmerkingen erbij. Ik lees deze even, dat ik u vóór 19 maart een statusupdate geef van de stand van zaken. U vraagt namelijk niet alleen een stand van zaken op de inhoud, maar ook meteen een financieringsvoorstel. Wij hebben deze week als college ook een rapportage aan de gemeente Eindhoven gestuurd, die hebben we samen uitgevoerd. Daarin heb ik tegen de gemeente Eindhoven gezegd: het is uw station, maar wij staan klaar, als u ons die vraag stelt, om op de kortetermijnmaatregelen, onder andere op het gebied van veiligheid, stappen te zetten. Ik heb heel concreet richting het college van Eindhoven aangegeven: laten we daar dit kalenderjaar nog afspraken over maken, en ik heb ze ook uitgenodigd om toch vooral met gezwinde spoed die langetermijnvraag ook op te pakken, want het klopt: er ligt hier een stevig vraagstuk, het is het drukste busstation van Brabant, en dit is een van die majeure mobiliteitsprojecten waar nog geen dekking voor is, maar dat wel echt in de tientallen miljoenen loopt op het moment dat je hier een structurele oplossing voor wilt gaan organiseren.

De **voorzitter**: Oké, interruptie Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Ja, voorzitter, dank u. Als we kijken naar het busstation in Eindhoven, dan hebben we het over één busstation. Straks komen ook Breda aan bod, Tilburg, Den Bosch, Bergen op Zoom. In hoeverre is het nu van provinciaal belang om daar in actie te komen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Het is enorm in het provinciaal belang. Het is primair in het belang van Eindhoven om in actie te komen, omdat het het busstation van Eindhoven is, maar wij zien hier ook een provinciaal belang, dat is evident: het is de eerste stad van Brabant, het economisch potentieel, de hele idee dat daar, laten we zeggen, het OV op een goede manier wordt afgehandeld, het station barst uit zijn voegen, onveiligheid signaleren wij ook, dus daar moeten gewoon stappen op gezet worden, maar wel in de juiste volgorde. Heel veel andere stations hebben de afgelopen jaren die stappen al gezet en als er met de urgentie en de heftigheid van een station zoals in Eindhoven ook andere problemen oppoppen, dan gaan we daarover in gesprek. Maar ik ben ook gewoon wel van de afdeling: je moet ook gewoon maatwerk durven leveren, en dat is hier aan de orde.

De **voorzitter**: Smeets. Ten tweeden male.

De heer **Smeets** (GL): Als het over onveiligheid gaat, is het toch ook een gemeentelijke taak om ervoor te zorgen dat de politie en alle instanties daarbij betrokken zijn, en dan is het toch niet een taak om door de provincie op te pakken, maar een lokale taak?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Volgens mij heb ik daarnet al twee keer antwoord gegeven hoe die volgorde der dingen loopt. Kijk, als bussen er niet eens meer kunnen bufferen omdat het aantal reizigers zo enorm groot is, dan is het niet een politieveiligheidsding, maar gewoon dat de capaciteit niet voldoende is. Primair is het college van Eindhoven aan zet, maar goed, ze hebben meer opgaven, ook op het gebied van mobiliteit, op dit moment. Zodra zij vragen op de korte termijn, zullen wij in ieder geval mee gaan draaien. Dat is wat ik heb aangegeven.

De **voorzitter**: Oké. Vervolgt u uw betoog.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dan ben ik bij motie 48 én motie 55. Die doe ik tegelijkertijd, omdat ik dezelfde argumentatie heb in het ontraden van deze twee moties. Maar laat ik eerst de vraag van de SP beantwoorden, want die is in dat kader ook relevant. Ze vroegen mij hoe dat proces er nou uitziet en wanneer Provinciale Staten aan zet zijn. De hoofdprocesregie ligt nu uiteraard bij de heer Van Geel, maar met de afspraken die tot op heden zijn gemaakt, is 1 april een datum waarop de heer Van Geel gaat opleveren aan de minister. Op het moment dat wij het advies van de heer Van Geel aan de minister kennen, zullen wij als GS een voorgenomen reactie via een Statenmededeling aan u toesturen. Ik begrijp ook wel dat het dan een bijzondere tijd is. Op het moment dat u de behoefte heeft om die te agenderen, kunt u die agenderen. Als u die niet agendeert, ga ik ervan uit dat het een goede reactie is, en dan zal hij in het postbusje van de minister vallen. Tot die tijd, en dat heb ik al eerder aangegeven, is mijn advies aan uw Staten: doe één ding vooral wél en doe één ding vooral níét. Wat u volgens mijn advies vooral wél zou moeten doen, is naar al die meetings en bijeenkomsten gaan om uw input te leveren. Wat u naar mijn mening níét zou moeten doen, is de al zware opdracht van de heer Van Geel nog verder belasten met allerlei politieke uitspraken, terwijl u ook de partij bent in mijn beleving die zegt: geef nou ruimte aan een zorgvuldig proces, waarin iedereen, of hij nu wel of niet een politieke zetel heeft, kan participeren. Dat is mijn advies en daarom zou ik tegen u willen zeggen: ga nu geen extra politieke moties, bagage, heftigheid in dat debat gooien. Als u wilt participeren, participeer vooral op de plek waar dat nu kan.

De **voorzitter**: Oké. Mijnheer Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Ja, voorzitter, ik denk dat wij over onze eigen prioriteiten en taakstellingen gaan als Provinciale Staten. De afgelopen jaren heb ik u regelmatig gevraagd naar de stand van zaken en aangedrongen op een zorgvuldig proces. Maar waar het hier om gaat, is: wij zijn aandeelhouder van Eindhoven Airport, er is een omzet van 62 miljoen euro gerealiseerd in 2017, het nettoresultaat na belastingen is 12 miljoen euro, dat wordt opgepot en er is een dividenduitkering geweest van 10%. Ik vind het redelijk om na een aantal stappen, kijkend naar de financiering en naar de vervangende investering bij Eindhoven Airport, gewoon ons geld als aandeelhouder vrij te kunnen krijgen, nadat een aantal stappen zijn genomen en ook de raad van commissarissen in het voorjaar de jaarrekening heeft besproken.

De **voorzitter**: Goed, uw punt is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Zeker, u gaat absoluut over uw eigen prioriteitsstelling, daarom gebruik ik ook de hele tijd het woord 'advies'. Ik kan herhalen wat ik net al heb gezegd, maar ook op het voorbeeld van dividend: het is nog maar de vraag of het verstandig zou zijn om als aandeelhouder eerst inkomsten te willen hebben om daar dan een goede bestemming voor te vinden. Ik zou me zomaar kunnen voorstellen dat een aantal partijen, als onderdeel van dit proces, vooral richting Eindhoven Airport zeggen: goh, u heeft vermogen, op welke manier gaat u nu uw maatschappelijke rol invullen? Geef nou eerst eens Eindhoven Airport zelf de kans, want het is zoveel mooier als Eindhoven Airport misschien uit zichzelf al een aantal stappen zet, vanuit een intrinsieke motivatie om een bijdrage te leveren aan de bijzondere opdracht waar de heer Van Geel nu mee bezig is, dan dat u hier via moties gaat zeggen: u zult en u moet en 'dit' en 'dat'. Daar kunnen we over van mening verschillen. U heeft daarin het laatste woord, ik geef alleen een volgens mij helder advies.

De **voorzitter**: Oké, Smeets tot slot.

De heer **Smeets** (GL): Ja, wij hebben alleen verzoeken gedaan. De gemeenteraad van Eindhoven heeft op 6 november in meerderheid een besluit genomen over die dividenduitkering, de wethouder Financiën gaat daarop reageren. U weet dat ik de afgelopen jaren altijd bij de bijeenkomsten in Knegsel ben geweest. Het vertrouwen vanuit de omwonenden in de verschillende organisaties – ook met de collega's van andere partijen ben ik daar geweest – is wankel. We hebben een leefbaarheidsfonds van 9 ton en ik wil ook voor de toekomst kijken dat er echt wat gebeurt, want het is al tweeënhalf jaar, los van het proces – en ik heb vertrouwen in de heer Van Geel, ik ben ook bij de Evoluon-bijeenkomst geweest – en er gebeurt niks. We zijn aandeelhouder hier en als aandeelhouder kun je ook verzilveren en eventueel herbestemmen.

De **voorzitter**: Goed, de punten zijn gewisseld. De gedeputeerde vervolgt.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Motie 53 van de Partij voor de Dieren, 'Extra opcenten gebruiken voor minder verkeer', ontraad ik vanuit het financieel-technische argument dat het hier gaat om algemene inkomsten ...

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, punt van orde. Er zou ook nog iets komen over motie 55, volgens mij. Die zou hij koppelen aan de voorgaande motie.

De **voorzitter**: Motie 55 is volgens mij al behandeld.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, ze worden allebei ontraden vanuit dezelfde argumentatie. Maar dat geldt niet voor motie 53. Hij wordt wel ontraden, maar met een eigen argumentatie. Het financiële argument is dat algemene inkomsten niet een-op-een doorgaan naar mobiliteit – helaas niet, zou ik willen zeggen –, maar ook al zou dat wel het geval zijn: we doen in het mobiliteitsbeleid al allerlei zaken, als het gaat over B-riders, werkgeversaanpak, om aandacht te geven aan de strekking van uw motie. Aannemen van de motie is echter niet nodig om het beleid dat we voor ogen hebben op een goede manier uit te voeren.

Motie 54, 'Snel vaart maken met snelfietsroutes'. Ik zou u willen verzoeken nog eens te kijken naar onze aanpak 'Fiets in de versnelling', waarin wij voor de komende jaren, verder dan deze bestuursperiode, hebben aangegeven hoe het snelfietsroutenetwerk Brabant-dekkend eruit zou kunnen zien, en ik ben nu enorm werk aan het maken van de bijzondere opdracht van deze bestuursperiode om de kpi van negen snelfietsroutes te realiseren. Zes bestuursovereenkomsten heb ik gesloten en ik heb nog vier maanden tijd om die andere drie voor elkaar te krijgen, en dat gaat lukken.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, de praktijk is dat het Rijk in de uitvoering van wegen lastig te sturen is. Dus een hulpmiddel is dat er een netwerk komt waar we achter kunnen staan, waarbij u zegt: op basis van dat netwerk kunnen wij richting het Rijk direct communiceren: 'die' verbetering van een weg, of 'die' aanleg van een weg, of verandering van een weg heeft ook effect voor die snelfietsroutes. Want wat wij horen vanuit mensen van bijvoorbeeld de Fietsersbond, die zeggen: nou ja, het Rijk komt met een plan en achteraf moeten we nog even bijsturen met zo'n snelfietsroute. Ja, dan ben je eigenlijk te laat, of moet je heel veel extra werk gaan doen. Begrijpt u wat ik bedoel?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik begrijp heel goed wat u bedoelt en volgens mij doen we al wat u zegt. We hebben namelijk dat netwerk en ik zou echt nog een keer op 'Fiets in de versnelling Brabant' googelen, dan ziet u dat netwerk. En ja, ik zou bijna willen zeggen, al is het een beetje flauw: het is jammer dat u tegen het project van de N629 Oosterhout-Dongen heeft gestemd, want dat is precies wat we doen. Dan gaan we een provinciale weg aanleggen, een nieuwe weg, een nieuw tracé, en op dat stuk hebben wij, ook vanuit uw filosofie, dat snelfietsroutenetwerk uitgetekend. Juist daarom hebben we meteen bij het aanleggen van die provinciale weg gezegd: nou, dan gaan we ook meteen dat stuk snelfietsroute doen. Ik snap het dus niet, het project qua weg, wat u wilt, maar misschien is het dan nog een klein voordeeltje dat in ieder geval een stuk snelfietsroute daarmee meteen is gerealiseerd.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dat is niet de koers die de Partij voor de Dieren aanhoudt. We gaan niet, om een snelfietsroute te krijgen, ook nog een weg aanleggen. Zo is het niet. Nee, maar even serieus: de Fietzersbond heeft aangekaart, dat heeft u waarschijnlijk ook gehoord, dat het probleem gewoon die communicatie met het Rijk is, met de uitvoering. Je moet in ieder geval niet te laat zijn. In de beantwoording van onze technische vragen zegt u ook dat u daar niet altijd invloed op heeft. Dus mijn vraag is: hoe gaat u dan, zeg maar, dat snelfietsroutetraject dat u heeft, beter verankeren in die plannen van bijvoorbeeld het Rijk, of andere?

De **voorzitter**: Die vraag is nu een paar keer gesteld volgens mij. Nog een keer de gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, heel kort. Ik wil echt verwijzen naar het netwerk. Het klopt: ik heb niet alles in de hand, maar tegelijkertijd constateer ik dat we zo'n 70 miljoen euro investeren in snelfietsroutes, bijna net zoveel als de staatssecretaris beschikbaar heeft gesteld voor heel Nederland. Ik vind het echt vervelend dat u nu de indruk wekt alsof het niet snel zou gaan, alsof we niet bezig zouden zijn, want echt, het tegendeel is waar. Ik zou echt in de handen wrijven bij wat er is gebeurd in de afgelopen periode. Kijk even naar dat netwerk, wij grijpen volop kansen in dat opzicht.

De **voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, voorzitter, ook omdat ik de Partij voor de Dieren haar motie gun en omdat ik de uitleg van de heer Van der Wel eigenlijk anders hoor dan hoe het hier staat en ik denk dat de gedeputeerde daar ook moeite mee heeft. We doen in Brabant inderdaad heel veel met snelfietspaden, deze gedeputeerde is eigenlijk kampioen snelfietspaden aanleggen en dit college doet het dus hartstikke goed. Maar als het gaat over rijksinfrastructuur en rijkswegen, dan heeft deze gedeputeerde natuurlijk niet altijd alles in de hand. Dus als u nou met de laatste bullet bedoelt dat deze gedeputeerde bij zijn gesprekken met het Rijk meeneemt dat er ook gekeken moet worden naar de snelfietspaden, ja, dan zou ik uw motie veel beter begrijpen. Maar als het gaat over provinciale wegen, doet deze gedeputeerde dat al en als het gaat over het aanleggen van nieuwe snelfietspaden, dan doet deze gedeputeerde dat ook. Dus als u nou in uw laatste 'dotje' toevoegt 'in zijn gesprekken met het Rijk', dan denk ik dat deze gedeputeerde misschien wel heel anders denkt over deze motie, want dan is het een sympathieke oproep, dat hij altijd even een agendapuntje moet toevoegen bij zijn overleggen bij het Rijk.

De **voorzitter**: Van der Wel een reactie op Meijer.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Een reactie, voorzitter. Het was inderdaad sympathiek bedoeld, ter ondersteuning van het beleid, om inderdaad bij rijksprojecten - u heeft goed opgelet, complimenten

daarvoor na zo lange tijd. Wij zullen dat woord toevoegen, maar ik hoop dat de gedeputeerde het ziet als ondersteuning van het goede werk dat hij allemaal doet. Dat willen we van harte ondersteunen.

Motie M54A – ‘Snel vaart maken met snelfietsroutes’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

overwegende dat:

- snelfietsroutes een succesvol middel zijn om dagelijkse vervoersbewegingen met niet-duurzame mobiliteitsvormen te vervangen door het duurzame (en gezonde) fietsen;
- de eerste snelfietsroutes in Brabant pas in 2020 gerealiseerd zijn;
- de doorstroom van snelfietsroutes op verschillende plekken te wensen overlaat;
- er ook bij andere partijen (zoals Rijkswaterstaat) te weinig aandacht is voor (snel)fietspaden bij de aanleg van nieuwe autowegen, of verbetering van bestaande autowegen;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- een Brabant bedekkend, sluitend netwerk van snelfietsroutes als uitgangspunt te nemen;
- snelfietsroutes met hoge prioriteit mee te nemen in (nieuwe) infrastructurele projecten van het Rijk;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren”

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, dat is helaas niet de afdrank van het gesprekje dat wij net hebben gehad, dat ik dat heb ervaren als een stevige ondersteuning van het beleid.

Ik kom nog bij twee vragen van de SP. Er werd nog even naar de N69 gevraagd. Die gaan wij in december gunnen. De voorlopige gunning heeft plaatsgevonden, de definitieve gunning gaat in december plaatsvinden. We verwachten dat we medio 2019, in het voorjaar, ook de opgave waar Veldhoven nu mee zit rondom de aansluiting, die processen in elkaar kunnen integreren. Daar loopt nu ook een apart proces voor – het bestemmingsplan is aangenomen in Veldhoven – om daar ook de laatste hindernissen van op te lossen. En uw vraag over de N65 heb ik, denk ik, beantwoord in reactie op de motie van de PVV.

Rest mij nog de motie ‘Papierwinkel’, waar ik geen nummer bij heb gezet ...

De **voorzitter**: Motie nummer 5.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Motie nummer 5. Ik hoop dat ik die met een toezegging kan afdoen, om te voorkomen, laat me zeggen, wat er even aan het begin van de dag gebeurde, dat we hier op flyerniveau gaan bediscussiëren wat wel en niet de bedoeling is van die motie. De intentie is volgens mij helder. De intentie van de motie is: kijk nog eens even goed als provincie in hoeverre wij de input, laat me zeggen, van diverse organisaties naar ons nog digitaler kunnen maken dan die is. Het is wel zo dat wij volgens de wetgever nog steeds verplicht zijn om ook een papieren spoor mogelijk te houden, dus daar zijn we gewoon aan gebonden. Vervolgens hoor ik u zeggen: stimuleer nou allerlei organisatie waar wij subsidie aan geven om terughoudend te zijn in folders, jaarverslagen enzovoort, in ieder geval richting uw kant. Die handschoen gaan we ook opnemen. Die zou ik vooral willen opnemen voor alle subsidieverzoeken die gaan komen en subsidierelaties die we hebben, dus dat u geen actie van ons vraagt ten opzichte van alles wat nu loopt, maar dat gewoon als momentum nu te markeren.

Ja, en ik heb een oproep gehoord, maar die is vooral aan uzelf volgens mij, om terughoudend te zijn in de uitingen die u in campagnetijd gaat uitvoeren. U kunt mijn postbus trouwens overslaan, mocht u de

gedachte hebben dat u bij mij aan de deur zou willen komen: daar heb ik geen behoefte aan. Ik heb ook zo'n sticker, dus duw het asjeblieft niet in de bus. Ik zal dan op Twitter wel even reageren als het toch gebeurt, zodat we daar leereffect van kunnen genereren met elkaar. En ik heb D66 nog horen zeggen: kijk ook wat je dan als organisatie kunt doen. Nou, als dat de strekking is, dan is dat een dikke vette toezegging met een digitale strik erom en hoop ik dat we er dan niet over hoeven te stemmen. Laatste vraag ...

De **voorzitter**: Meijer interruptie.

De heer **Meijer** (D66): Ja, superfijn, een dikke, vette toezegging met een digitale strik erom. Hartstikke goed. Die hebben we het liefste, zeker rond Sinterklaas. Er is alleen één probleem waarom ik toch ook naar de VVD-collega's kijk, dat we hem wel in stemming moeten brengen, want er is namelijk ook gezegd dat we geen moties meer uit zouden delen in deze vergadering, en dat kunt u niet toezeggen, gedeputeerde. Dus we hebben toch echt een stemming nodig.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dan zal ik daarmee moeten leven.

De **voorzitter**: Tot slot.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Tot slot een laatste vraag van de SP: hoe zijn wij omgegaan met het verzoek om personeel rondom de catering in eigen dienst te nemen? Wij hebben dat een plek gegeven door in de voorwaarden van de aanbesteding op te nemen dat het arbeidsvoorwaardenpakket, laten we zeggen, op dezelfde manier over zal gaan. We hebben daarbij niet de keuze gemaakt inderdaad om ervoor te kiezen het in dienst te nemen, omdat wij denken dat we hiermee de drie dingen die u belangrijk vond, versobering, verduurzaming van het aanbod en garanties van arbeidsrelaties, van werkzekerheid/rechtszekerheid, op een goede manier hebben geborgd.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde dan voor zijn beantwoording en ga nu aan gedeputeerde Swinkels vragen het stokje over te nemen. Gedeputeerde Swinkels.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ja, voorzitter, wat fijn al die energie. Na elf uur vergaderen mag ik eindelijk aan het woord. Wauw! En wat mooi dat we die energie er met elkaar in houden.

Ik ga allereerst de amendementen af en kom daarna eventueel bij de moties, en dan begin ik bij amendement A3A, gericht op de lokale journalistiek. Die ga ik ontraden, en wel om de volgende reden. Misschien weet u dat op dit moment vanuit de VNG ook naar die landelijke omroep wordt gekeken. Daar is een richtbedrag voor genoemd van € 1,25 per inwoner, om dat als lokale gemeenschap aan de lokale omroep te besteden. Een vijfde van de gemeentes blijkt daar nog steeds niet aan te voldoen, dus daar ligt misschien ook eerst een taak bij de lokale overheden om de financiering op orde te krijgen. Overigens doen we het in Brabant helemaal niet slecht, want 95% van onze Brabanders is onder het bereik van een lokale omroep, dan wel streekomroep – want die fuseren ook steeds meer. Het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek is op dit moment bezig met een pilot, die loopt tot en met 2019, en ik denk dat het verstandig is de resultaten van die pilot af te wachten, want daar is in principe rijksfinanciering voor, waar in principe ook de verantwoordelijkheid ligt. Een uitgebreide toelichting, zou ik zeggen.

Dan ga ik naar amendement A7 over Q-koorts. Daarvan zouden we kunnen zeggen dat het in ieder geval met de regionale journalistiek heel goed gaat, want terwijl wij hier aan het vergaderen zijn, zijn er

inmiddels reacties van het Wilhelmina Kinderziekenhuis, dat nu aankondigt op basis van uw bijdrage van een ton meteen te kunnen beginnen met de zeventien kinderen te monitoren, en is er al menige traan gelaten door de betrokkenen voor het mooie gebaar dat u hier als Staten heeft gemaakt, ondanks dat u er nog over moet stemmen, maar we mogen, gezien het grote draagvlak binnen uw Staten, toch aannemen dat dat allemaal goed komt en wat voor goed werk we dus ook in directe zin voor deze mensen kunnen betekenen. Overigens moeten we daarbij aantekenen dat het een begin is, want voor zo'n onderzoek is 1 ton eigenlijk niet voldoende; je kunt meer denken aan iets van 5 ton. En in de media wordt al een oproep gedaan aan andere provincies, zoals Utrecht, Gelderland, Limburg en Friesland, waar helaas ook de nodige Q-koorts-slachtoffers te vinden zijn, om wellicht uw voorbeeld te volgen. Nou, dan weet u dat. Maar al met al geen bezwaar tegen dit amendement.

Dan ga ik door naar het volgende amendement, en dat is volgens mij A9A, 'Indexering van subsidie Noordbrabants Museum'. Dat moet ik ontraden. Het lijkt me ook niet de grond op basis waarvan wij een algemene afspraak, omdat we niet zouden indexeren, hierbij loslaten. Ik wil echter wel gewoon actief kijken waar knelpunten eventueel zijn, en dat is ook de verantwoordelijkheid die we volgens mij als college in de brede zin dragen, om die eventueel op te sporen.

Amendement A10 gaat over cofinanciering van de muzikale educatieve activiteiten, over de Philharmonie. Ik kan u melden dat er pas nog een gesprek heeft plaatsgevonden met de Philharmonie. We hebben daarbij aangegeven dat we op basis van de financiering, zoals we die ook vanuit uw Staten hebben meegekregen richting de Philharmonie, afspraken hebben gemaakt over wat zij zouden realiseren voor deze jaren. Zij hebben er echter zelf voor gekozen om daarbovenop hun educatieve projecten, bovenop de vraag die wij hen stelden, in volledigheid te blijven uitvoeren. Sterker nog: zij voeren eigenlijk meer uit dan de jaren daarvoor. Dat vraagt natuurlijk extra financiering, daar spreken zij hun eigen vermogen voor aan, maar dat is wel de keuze van de Philharmonie zelf.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, voorzitter, ik ben nog even blijven hangen bij het Noordbrabants Museum als u het goed vindt, en de Philharmonie komt zo meteen, want dat is toevallig allemaal van GroenLinks. Het Noordbrabants Museum: u ontraadt die indexering. Wij hebben ook een amendement voor de totale indexering van de structurele subsidies ingediend en als dat wordt aangenomen, is deze niet nodig natuurlijk. Wij weten ook wat u bij het bestuursakkoord heeft afgesproken. Maar wat vindt u er nu van dat het Noordbrabants Museum, en natuurlijk ook al die andere instellingen, maar het Noordbrabants Museum geeft het heel duidelijk aan, ontzettend heeft moeten interen op haar vermogen en eigenlijk de komende jaren in de problemen gaat komen doordat er niet wordt geïndexeerd? Ze hebben weinig ruimte voor activiteiten, omdat alle andere kosten wél gestegen zijn, en dan hebben we het over de huur, we hebben het over het personeel, et cetera, et cetera. Zij hebben tot nu toe, ik denk 230.000 euro moeten inleveren.

De **voorzitter**: De gedeputeerde, een reactie.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ja, voorzitter, het is duidelijk dat het besluit over het indexeren vele organisaties raakt, waaronder ook het Noordbrabants Museum, maar dat is wel een consequentie van de algemene maatregel die we in die zin hebben genomen. Dat besluit heeft natuurlijk zijn effect en ik kan niet op voorhand een uitzondering maken omdat het in dit geval op deze manier raakt. Het raakt ook andere organisaties. Maar zoals gezegd, wil ik best gaan kijken, zoals we natuurlijk verantwoordelijkheid dragen naar vele organisaties, zeker ook voor het Noordbrabants Museum, dat we even met elkaar kijken waar de knelpunten zitten.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): En wat bedoelt u daar dan precies mee?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Dat ik even naar aanleiding van uw signaal actief ga ophalen bij het Noordbrabants Museum wat hun probleem is.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Swinkels** (GS, SP): En dan was ik inderdaad bij het volgende amendement, dat ging over die cofinanciering muzikale educatieve activiteiten Philharmonie. Ik heb toegelicht dat dat een keuze is die de Philharmonie zelf maakt en ik zou ook dit amendement daarom willen ontraden.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, Philharmonie, cofinanciering. U zegt: ja, ze hadden al die activiteiten dan maar niet moeten uitvoeren, ze hebben eigenlijk te veel educatieve activiteiten uitgevoerd, dus moeten ze dat maar uit eigen budget betalen. Maar u weet net zo goed als ik dat de korting die is doorgevoerd, dat zij die niet op tijd hebben kunnen voorkomen, want ze hadden natuurlijk een aantal activiteiten al vastgelegd in dat jaar, en dan heb ik het over 2018-2019. Dat lag al vast ...

De **voorzitter**: En uw vraag is?

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Nou, ik zie het meer dat het goodwill is geweest van de Philharmonie dat zij die activiteiten toch hebben uitgevoerd, omdat ze die afspraken al hadden gemaakt. Daarmee hebben zij dus eigen vermogen ingelegd, en dat heeft als gevolg dat zij voor het komend jaar geen afspraken meer kunnen maken en een heleboel scholen in Brabant die mooie activiteit niet zullen kunnen krijgen. Dat is zoals ik het zie.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

Mevrouw **Brunklaus** (GL): En mijn vraag is wat u daar dan van vindt en hoe we hier uit kunnen komen.

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ja, ik kan een beetje in herhaling vallen, voorzitter, want ik heb recent nog met de Philharmonie gesproken. Ik heb hen ook gemeld dat het méér realiseren dan wij hebben overeengekomen, wat overigens een werkplan is dat we gewoon samen met de Philharmonie afspreken op basis van de financiering, wat zij gaan realiseren, en dat zij aangeven veel meer te realiseren, dat dat natuurlijk mág. Het zou vreemd zijn als ik hen zou verbieden meer te gaan realiseren dan ik hen vraag, want ik kijk vooral of ze in ieder geval dat realiseren wat ik hen vraag. Ik heb hen ook aangegeven dat het vrij verwonderlijk is dat ze in voorgaande jaren eigenlijk steeds net niet realiseerden wat we vroegen en dat ze dan eigenlijk aan mij vroegen om te kijken of we de subsidie toch in stand wilden houden, en dat, nu we een korting hebben doorgevoerd, er méér gerealiseerd wordt, zelfs meer dan we destijds vroegen.

Ik vraag me af waar dat vandaan komt. Nou ja, dat werd uitgelegd: omdat ze dus inderdaad eigen vermogen hebben aangesproken om dat te realiseren. En dat mag, zoals ik zeg, maar dat vragen wij niet. Het is dus een eigen keuze van de Philharmonie en ze hebben dus ook een eigen verantwoordelijkheid voor de gevolgen daarvan.

De **voorzitter**: Nu zijn we echt twee, drie keer exact hetzelfde aan het wisselen en daar hebben we echt de tijd niet meer voor vanavond. Echt waar: de gedeputeerde heeft u drie keer hetzelfde gezegd. Ik geef u nog één gelegenheid, en dan gaan we echt verder.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, u bent wel heel streng tegen mij, moet ik zeggen.

De **voorzitter**: Ja, ik ben heel streng vanavond.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Vooral tegen sommige personen.

De **voorzitter**: Helemaal niet.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Waar het om gaat, ik vroeg u: wat vindt u ervan dat er dus waarschijnlijk in de komende periode geen activiteiten worden uitgevoerd en bent u bereid om nog een keer het gesprek aan te gaan met ons als woordvoerders, en daarna ook met de Philharmonie? Want we hebben toch het idee dat er steeds sprake is van miscommunicatie. Het gaat echt niet lekker. We hebben al heel veel over de Philharmonie gesproken. Dat moet niet zo zijn, dus bent u bereid met ons als woordvoerders nog een keer een gesprek aan te gaan hierover en vervolgens ook nog een keer met de Philharmonie?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter. Het lijkt me niet dat dat nu de weg is. We zijn voortdurend in gesprek geweest met de Philharmonie en volgens mij is het ook voor de Philharmonie glashelder hoe het is. En als u nou vraagt 'wat vindt u er zelf van?', dan zou ik tegen de Philharmonie zeggen: ja, ik zou inderdaad zelf wat teruggaan in het aantal activiteiten, zodat het vermogen nu nog niet aangesproken wordt en je ook misschien buffers hebt voor andere periodes. Maar dat is, zoals gezegd, aan de Philharmonie.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Ik vind het toch een raar beeld wat u schetst. U zegt: een organisatie die het financieel moeilijk heeft en krijgt, gaat meer eigen geld gebruiken om toch veel meer te gaan doen. Dat doet toch niemand, dat doet toch geen enkele organisatie, dat is toch een raar verhaal? Geen enkel bedrijf, ook de provincie, gaat dat op die manier doen. Alleen de Philharmonie is uniek. Nou, dan is het inderdaad een unieke organisatie, die mag wel onze steun krijgen, vind ik dan.

De **voorzitter**: En uw vraag aan de gedeputeerde was?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Nou, mijn vraag is: kan de gedeputeerde, als hij dat zo weet, dingen die wij niet weten, kan hij ons daarover informeren, hoe dat dan met die bedragen en die bezetting er precies uitziet? Want anders blijven we in de techniek en blijft het een welles-nietesspel. Het gaat ons er niet om dat ik u gelijk of ongelijk wil geven, het gaat erom ...

De **voorzitter**: Nee, uw vraag is helder. De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ja, voorzitter, ik kan er kort over zijn. Volgens mij moet u die vraag aan de Philharmonie stellen, want de Philharmonie maakt deze keuze.

De **voorzitter**: Van der Wel, een tweede keer.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Nee, voorzitter, de Philharmonie maakt een keus. Ja, dat mogen ze, maar u spiegelt het aan wat ze eerder deden en hoe dit zich verhoudt met wat u toen heeft afgesproken. Het is een heel ingewikkeld geheel. U kunt het klaarblijkelijk in uw hoofd prima allemaal ordenen, en wat ik u vraag is: nou, als u die ordeningen in uw hoofd nou eens een keer op papier zet en zegt: nou, dit was toen, en dat waren de kosten toen, toen was het 'zo' en toen was het 'zo', en zie maar: kijk, ze doen het echt zichzelf aan.

De **voorzitter**: Dat is dezelfde vraag.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, ik vraag dat aan de gedeputeerde ...

De **voorzitter**: Ik constateer alleen maar dat u dezelfde vraag nog een keer stelt.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Even een ordevoorstel, voorzitter. Ik kan moeilijk met een gedeputeerde in debat gaan die dingen beweert waarvan ik niet kan controleren of dat waar is of niet waar is, en dan vraagt u aan mij: ga zelf de informatie maar zoeken. Maar ú brengt het als argument naar voren, maar u zegt niet: dat kan ik ondersteunen met iets feitelijks. Ja, zo kan ik elk argument wel winnen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Daar kan ik dus niks mee.

De **voorzitter**: Nee, dat begrijp ik, ik zeg alleen maar dat u uw vragen duidelijk gesteld heeft aan de gedeputeerde, en die krijgt nu de gelegenheid om te antwoorden.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter. Volgens mij heeft u alle informatie. Dat gaat namelijk over de financiering en de plannen die we uiteindelijk afspreken met de Philharmonie. Die kunt u allemaal inzien en als u zegt 'die zie ik graag nog een keertje over de afgelopen jaren', dan zenden we het u toe en dan kunt u zelf de vergelijking maken van de financiering die is afgesproken en welke uitvoering daarbij is afgesproken.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ja, voor een gedeelte kan ik met de gedeputeerde meegaan over die 4 ton die nou gevraagd wordt, want het is een aantal keuzes van de Philharmonie. Maar u stelt: het is een keuze en alles is zonneklaar. Hoe verklaart u dan dat er partijen zijn hier die heel spontaan ineens met eenzelfde bedrag van 4 ton komen, dat vragen, dat er gesprekken zijn van de Philharmonie met diverse volksvertegenwoordigers? Ik heb niks toegezegd, dus waarschijnlijk hebben ze mij die 4 ton net niet durven vragen. Dus blijkbaar leeft er toch iets tussen de provincie en de Philharmonie, wat maakt dat het

onduidelijk is en dat dit soort dingen komen. Hoe staat u toch tegenover de vraag van mevrouw Brunklaus? Want ik zou die ook in die zin willen ondersteunen. We zitten nu zo vreselijk lang te praten over de Philharmonie, waarin alles zo structureel onduidelijk blijkt. Ik persoonlijk, en mijn partij, D66, is het wel beu. Wilt u ook dat gesprek wel eens gaan organiseren, om het nu definitief af te timmeren?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Zoals net toegezegd, wil ik de informatie nog best een keer op een rijtje zetten. Volgens mij komt het bedrag voort uit de informatiebijeenkomst waarvoor de Philharmonie hier destijds door u in de gelegenheid is gesteld en waarin ook die bedragen genoemd zijn. Ik snap waar de bedragen vandaan komen, omdat dat eigenlijk door de Philharmonie zelf naar voren is gebracht, maar ik geef het nog een keer op papier, op een rijtje, dan kunt u zelf die gevolgtrekking maken.

De **voorzitter**: Die toezegging heeft u. Deryckere tot slot.

De heer **Deryckere** (CDA): Ja, de zorg van onze fractie, die het amendement mede heeft ingediend, zit hem ook wel in het feit dat, als we nu dit níet gaan doen, wat dan de gevolgen zijn voor de komende jaren: dat een parallel programma niet meer mogelijk is, dat ze mensen moeten ontslaan die ze niet zomaar een-twee-drie opnieuw kunnen aannemen, dat de kwaliteit zodanig achteruitgaat en dat het programma zodanig achteruitgaat, dat je daar jaren last van hebt. In hoeverre kunt u ons garanderen dat die kwaliteit, maar ook het aanbod van de Philharmonie, door dit besluit niet enorm achteruit gaat hollen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Nou ja, wij hebben een besluit genomen voor de komende twee jaar, zoals u weet, en het volgende bestuur moet voor een vervolg tot een uitspraak komen over hoe ze de Philharmonie dan eventueel blijven steunen. De zekerheid is gegeven tot en met 2020.

De **voorzitter**: Oké. Deryckere tot slot.

De heer **Deryckere** (CDA): Het probleem in dat verhaal zit hem erin dat ze met seizoenen werken, 2019-2020, en niet met de begrotingsjaren die wij hier hebben, en dat ze nu eigenlijk al vastigheid nodig hebben om überhaupt goede keuzes te kunnen maken voor het volgende seizoen.

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Nou, voorzitter, ik kan niet heel veel anders antwoorden dan wat ik geantwoord heb. De onduidelijkheid is helder, die is ook door de Philharmonie aan u geventileerd. U hebt hier een voorstel gedaan, waarvan ik zeg dat we dat op deze manier moeten ontraden. En er is een fait accompli, zou je kunnen zeggen, met hoe de situatie op dit moment is. Daarmee heeft de Philharmonie te dealen.

De **voorzitter**: Goed, ik wil u nu vragen uw betoog te vervolgen.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Dan ga ik door naar het volgende amendement, A11, 'De Schijf van Vijf basisvaardigheden'. Dat wil ik ook ontraden. Het is zeker zo dat, wanneer aan taalvaardigheid gewerkt wordt, ook andere basisvaardigheden natuurlijk een rol gaan spelen. Daar zal ook Cubiss in zijn

programma tegenaan lopen, maar het is zeker niet gezegd dat, als dat speelt, ook Cubiss als organisatie de meest aangewezen is om dat te doen. Bovendien, voor zover dat speelt zie ik gewoon mogelijkheden dat dat binnen het bestaande programma opgelost en opgevangen kan worden. Dus ik zou daar nu niet een amendement aan willen wijden. Dat volgt misschien nog wanneer het programma ten einde loopt, eind 2019.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Precies: als het programma ten einde loopt, maar dat is een ander programma. Ik heb het hier expres ... u heeft het goed geciteerd over die andere vaardigheden, er zijn vier andere basisvaardigheden, en wat ik vraag in dit amendement is om Cubiss toch die pilots te laten doen, zodat zij komend jaar daarmee de weg kunnen voorbereiden voor de periode daarna. Het is een beperkt bedrag. 150.000 euro is natuurlijk altijd 150.000 euro, maar daarmee kunnen we wel heel veel mensen in Brabant bereiken en het gaat hier om een kwetsbare groep die bereikt moet worden. Natuurlijk zijn er ook andere partijen die dit zouden kunnen doen, maar Cubiss is wel de aangewezen partij, omdat ze dat via de bibliotheken zullen gaan inzetten. Vandaar mijn vraag om toch nog een keer ... ja, ik begrijp niet goed waarom u nu als argument geeft dat andere partijen het ook kunnen doen en dat nu wordt gewacht tot het volgende programma, want we doen dit in feite nog niet.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ja, voorzitter, ik heb recent nog gesproken met Cubiss. Zij zijn nog bezig met het realiseren van de huidige programma's. Dat lukt nog niet helemaal en het lijkt me ook zinvol dat Cubiss in eerste instantie kijkt of zij daadwerkelijk hun programma weten te realiseren voordat we weer gaan spreken over uitbreidingen. Bovendien is er een werkplan ingeleverd en daarin komen ook de basisvaardigheden in zekere zin aan bod, en dat kunnen we gewoon binnen het huidige werkplan realiseren. Van daaruit zie ik geen enkele behoefte om daar nu extra middelen voor aan te wenden.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus, ten tweeden male.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Wij hebben hier met Cubiss ook over gesproken en wij hebben te horen gekregen van Cubiss dat zij heel duidelijk een gat in de markt zien, zeg maar. Dit is echt een behoefte die leeft bij deze doelgroep, bij de mensen die dit nodig hebben. Zij kunnen dat nu niet uitvoeren omdat de provincie strikt vasthoudt aan letters en rekenen en niet aan die andere basisvaardigheden, waar mensen in die lessen van laaggeletterdheid ook mee komen. Want een mens is natuurlijk niet zomaar alleen een letter, nee, dan komen ze ook met hun schuldenproblematiek, gezondheidsvragen et cetera, et cetera. Cubiss heeft duidelijk gezegd: wij hebben een aanpak, wij willen hiermee experimenteren. Misschien is het niet volmaakt, maar iets anders hebben we ook niet op dit moment.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ja, voorzitter, ik snap het verzoek, maar ik kan niet elk verzoek van een organisatie die zegt haar taken graag te willen uitbreiden, terwijl we ook andere organisaties aan het werk zetten om juist op dat soort terreinen actief te zijn, daarin honoreren. Misschien komt dat nog op het moment dat we de zaak met elkaar evalueren en tot andere afwegingen komen, maar niet op basis van alleen dit geluid.

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Volgens mij heb ik dan de amendementen gehad, en dan keer ik weer terug naar de moties.

Motie M18, 'Impact van vergrijzing verdient meer aandacht en beleid'. Daarbij krijg ik bijna de behoefte om toch even uit te leggen wat nou het programma 'Versterken sociale veerkracht' is, want je zou bijna kunnen zeggen dat er op verschillende fronten een heel verkeerd beeld lijkt te ontstaan. Sommigen menen dat het overeenkomt met het sociaal domein, en dat we dus iets doen wat eigenlijk op het terrein van gemeenten zou horen, anderen menen dat we daarmee alle doelgroepen missen. Ik snap het wel een klein beetje, want het is een heel bijzonder programma. Het is bijna geen programma, zou je zeggen, en dat is ook omdat u verzocht heeft om ons naast de initiatieven in de samenleving te begeven en eigenlijk niet programmatisch, of vanuit onze opgave, naar de samenleving toe te gaan, maar éérs naar de samenleving om te kijken wat daar gebeurt. Daardoor organiseren we nu steeds meer een community rondom Sterk Brabant, die daadwerkelijk dat vertrouwen van die gemeenschap weet te winnen, en dan niet meteen met geld, maar met onze deskundigheid en het feit dat we er steeds weer zijn als ze dat vragen, en we een netwerk kunnen bieden, een expertise kunnen bieden om hun initiatieven verder te helpen. Dat doen we overigens niet alleen dit jaar, of alleen deze periode. Dat zouden we goed doen als we ons naast die burgers scheppen, steeds weer en ook voortdurend, want vertrouwen kun je maar eenmaal winnen en op het moment dat je een volgende bestuursperiode met elkaar zou zeggen: 'nou, dat was leuk, maar dat vonden we toch weer te veel sociaal domein, ga het maar weer zelf doen', dan hebben we, denk ik, heel veel verloren van de energie die er nu in dit programma gestopt is. In die zin denk ik dat we daar ook veel te winnen hebben, omdat met onze opgave die we zien, we steeds de samenleving ook in beeld willen krijgen en proberen te organiseren dat daar draagvlak en draagkracht georganiseerd wordt, omdat we weten dat we steeds meer de samenleving moeten benutten om onze opgaven te realiseren. En ik weet: we zijn nog niet helemaal op stoom, maar wel al steeds meer op stoom, en er zijn steeds meer initiatieven die Sterk Brabant weten te vinden, en we weten ook steeds meer deskundigheid en expertise eraan toe te voegen, en de nodige instrumenten eraan toe te voegen, om hen verder te helpen. Ik vraag u eigenlijk om de moeite te nemen om via Sterk Brabant initiatieven eens te bezoeken, en vooral de mensen te spreken, omdat dit programma zich inderdaad niet vertaalt in bakken geld, of geld aan een project, maar in inspanningen van mensen, capaciteit van onze medewerkers en van de medewerkers van Zet en Zorgbelang, om daar naast de burgers te gaan staan en hen verder te helpen. Dat vraagt een goed gesprek, en dat vindt u niet altijd terug in de financiering hier ter plekke. Tot zo ver mijn pleidooi over die motie, die we vervolgens ontraden.

De **voorzitter**: Interruptie Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Dit kon ik niet helemaal over me heen laten gaan. We hebben de afgelopen maanden een lijst gekregen met alle initiatieven die bij Sociale Veerkracht zijn aangesloten, en initiatieven zijn hulpvragen: mensen die hier aankloppen in het provinciehuis en zeggen 'ik wil hulp'. Als ik dan kijk naar de rol van de provincie, dan zijn het initiatieven, het zijn er denk ik twintig of dertig, waar de rol van de provincie groot zou zijn, zegt deze lijst. En dan noem ik even op wat die rol dan zou zijn: het doen van een vlog, het organiseren van een veerkrachtdialoog, en ik kan zo even nog doorgaan. Het zijn allemaal zulke dingen waar volgens mij die mensen heel erg weinig aan hebben. Ik heb gekeken hoe vaak die vlogs op YouTube zijn bekeken: honderd keer is vaak. Dus de resultaten van dit beleid zijn zo teleurstellend voor onze fractie, dat wij weer met een motie komen, om te kijken: hé, focus nou eens op een aantal dingen waar je als provincie echt iets kan betekenen ...

De **voorzitter**: En uw vraag wordt?

De heer **Deryckere** (CDA): Bijvoorbeeld op die ouderen, want daar zit gewoon een enorme vraag waar op dit moment veel te weinig mee gebeurt.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ja, ik zou u toch echt een keer willen uitnodigen om niet alleen de vlogs, of online, of wat dan ook te kijken, of te tellen, maar mensen te spreken. Dus ga de initiatieven bezoeken, spreek de mensen en vraag hen of zij zich geholpen weten door de inspanningen van de provincie.

De **voorzitter**: Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): We hebben al twee dingen gedaan. We hebben er een aantal gesproken, een aantal was er enthousiast over, een aantal ook niet overigens. Maar wat ik nog veel belangrijker vind, zijn de mensen die zich niet geholpen voelen, of die net die hulpvraag niet weten te bereiken omdat ze dit programma zo complex en moeilijk vinden dat ze, als ze hier binnenkomen, denken: wat moet ik hier in hemelsnaam mee? Het is zó niet concreet, dat mensen überhaupt niet om hulp komen vragen en de instrumenten die er zijn, die helpen ze ook niet echt, omdat ze geen behoefte hebben aan een vlog of een veerkrachtdialoog, maar aan andere dingen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ja, ik spreek denk ik andere mensen, maar ik nodig u vooral uit, als u die mensen spreekt die daar moeite mee hebben: laat mij maar weten wie het zijn, ik ga ze graag opzoeken ...

De **voorzitter**: Vreugdenhil, interruptie.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Als ik overal in Brabant vraag 'wat heb je nu gemerkt van Sociale Veerkracht?', nergens hoor ik herkenning, terwijl een van de grote vraagstukken wel het ouderenvraagstuk is, het vergrijzingsvraagstuk. 50PLUS heeft er volgens mij heel duidelijke en heldere woorden, ook in deze begrotingsbehandeling, over gezegd. Hoe kan het dan dat zo'n belangrijk vraagstuk helemaal nergens in landt, terwijl u toch de opdracht hebt gekregen om die satéprikker door alle programma's te doen? Maar we zien het niet.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ja, het heeft er ook mee te maken dat we ons bewegen op een lokaal, en misschien wel sublokaal niveau, omdat het soms gaat over individuele ondernemers, sociale ondernemers die proberen voedsel en arbeidsmarkt aan elkaar te koppelen, of te werken aan een energiecoöperatie of zorgcoöperatie, daarbij hulpvragen hebben, ook soms in de zin van 'hoe financieren we dat?', of 'hebben we voldoende mensen aan boord om het voor elkaar te krijgen?', 'hoe zorg ik voor een beetje massa, zodat ik niet over een jaar stop, maar dat ik dit door kan zetten?', 'hoe kan ik zorgen dat uiteindelijk, als ik iets in één gemeente doe, ik dat misschien kan overdragen naar soortgelijke initiatieven?'. Het is inderdaad allemaal veel moeilijker dan we ooit in deze provincie hebben gedaan wanneer we gewoon een programma uitrollen en hier achter het bureau bedenken hoe het programma eruit moet zien, de middelen

verstrekken aan de organisatie waarvan we menen dat die dat zou kunnen realiseren en daar dan mee tevreden zijn. Dat is inderdaad moeilijk.

De **voorzitter**: Oké. Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, en toch pakt u het punt niet. Wij zijn allemaal volksvertegenwoordigers, wij lopen allemaal in die samenleving, wij spreken en we merken allemaal wel de dingen die er spelen. Dan moeten wij het project Sociale Veerkracht toch tegenkomen? Wij leven niet onder een steen, wij leven midden in de samenleving als volksvertegenwoordigers. Ik wil het ook vragen aan alle andere Statenleden. Wij komen het gewoon nergens tegen en op zo'n belangrijk vraagstuk als vergrijzing, ouderenbeleid, dan hadden we dat in al die gesprekken die we voeren tegen moeten komen, en we missen het gewoon.

De **voorzitter**: Uw punt is duidelijk. De gedeputeerde in reactie.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ja, ik kan niet helemaal voorspellen waar mensen allemaal zijn. Ik loop ook door Brabant en ik kom het gelukkig wel tegen, misschien omdat ik het zelf noem en dat mensen dan herkennen 'o, is dat dat programma Sociale Veerkracht?' want het gaat natuurlijk niet over de term 'sociale veerkracht', het gaat erover dat vele mensen in Brabant actief zijn op vele manieren en zich weten te verbinden aan onze opgave, dat we die mensen helpen.

De **voorzitter**: Oké. Een laatste interruptie in deze ronde, gezien ook de tijd. Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ik hoor in ieder geval de dilemma's van de gedeputeerde. Bent u het dan ook eens met D66 dat wij terecht de kerntakenpolitie genoemd worden?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ik weet niet wat de vraag precies inhoudt. Kerntakenpolitie?

De heer **Hageman** (D66): U geeft de dilemma's aan die u ontmoet bij de socialeveerkrachtdiscussie: wat allemaal van de gemeente is, wat het voor buurt is, wat het voor subbuurt is, al dat soort zaken. Dat is ook de reden waarom wij het zo vaak hebben over kerntaken van de provincie. Dit geeft een hele hoop bestuurlijke drukte, omdat het niemand meer duidelijk is van wie nou voor wat staat.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Het is blijkbaar uw constatering. Ik denk dat we met elkaar hier misschien heel veel verwarring ervaren, maar ik nodig u echt uit om ... Laat ik het zo zeggen: ik ga voor u organiseren om een aantal initiatieven te bezoeken, en daarmee eens daadwerkelijk zelf te ervaren hoe die mensen de ondersteuning van de provincie weten te waarderen.

De **voorzitter**: Oké. Wilt u nu gaan afronden?

De heer **Swinkels** (GS, SP): Dan ga ik door naar de volgende motie, motie 21 over Q-koorts. In deze vorm zou ik hem willen ontraden, omdat wij geen toezichhoudende rol hebben op de gemeentes met betrekking tot deze activiteit. Het laatste punt van deze motie gaat over de verkiezingen heen, dat lijkt me

niet aan de orde voor dit moment. Het gestelde achter de tweede bullet van deze motie is min of meer overbodig, want dat doen we in principe, maar als die blijft staan, zou ik hem wellicht nog kunnen steunen.

De **voorzitter**: Meijer, interruptie.

De heer **Meijer** (D66): Ja voorzitter, het moet toch bijna niet gekker worden, dat een SP-gedeputeerde ons gaat uitleggen dat het geen kerntaak is. Ik word trots up u hoor, gedeputeerde Swinkels. Heb ik goed begrepen dat u de tekst achter de eerste bullet heel erg strikt leest als de toezichthoudende rol, zoals we dat met bestuurlijk toezicht bedoelen? Want dat is natuurlijk niet wat we hier bedoeld hebben op te schrijven. Wij bedoelen vooral dat wij een monitorende rol voor ons zien, waarin wij als provincie een verantwoordelijkheid voelen voor deze doelgroep. Als we dat nou met elkaar definiëren als wat er bedoeld wordt met die rol, haalt dat dan uw zorgen ook weg?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ja, voorzitter, laat ik het als volgt formuleren. Op het moment dat u het heeft over al dan geen kerntaak: in zekere zin is Q-koorts geen kerntaak en volgens mij doen we dat. Als we het hebben over de toezichthoudende rol, dan gaat het over de formele rol die wij hebben. Als u daarmee bedoelt te zeggen, van 'ga met gemeenten samenwerken om dit te realiseren', dan kan ik zeggen: dat doen we al, want we hebben regelmatig met de betrokken gemeenten een gesprek, juist om te zorgen dat die overdracht op een goede manier plaatsvindt. In die zin zijn beide punten overbodig, maar u kunt ze ook laten staan en dan heb ik geen bezwaar.

De **voorzitter**: Oké. Mevrouw Van der Sloot nog op dit punt, interpretatie zo: geen bezwaar.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Inderdaad, ik begrijp: met deze interpretatie geen bezwaar van uw kant.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ja, als u dan het derde punt weghaalt, heb ik geen bezwaar.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dat lijkt mij prima.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat u dan een gewijzigde motie indient.

Motie M21A – 'Tot hier ... en nu verder: Q-koorts'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- het ministerie van VWS Q-support per 1 mei 2018 een nieuwe tijdelijke opdracht heeft gegeven tot mei 2021;
- een belangrijk onderdeel uit de opdracht is het zorgen voor een warme overdracht van patiënten naar de gemeenten van herkomst en het borgen van de kennisfunctie;
- Q-support 2.0 samenwerking zoekt met andere expertisecentra zoals de Radboud Universiteit op het gebied van infectieziekten, inclusief zoönosen om daarmee de brede integrale zorg voor patiënten en expertise te kunnen borgen;

overwegende dat:

- de eerste ervaringen laten zien dat de wijze waarop gemeenten met deze problematiek omgaan heel diffuus (heel actieve inzet of niet) is, waardoor er opnieuw voor patiënten veel verwarring ontstaat;
- de kennis over het omgaan met Q-koorts patiënten relevant is voor de gemeenten van herkomst, maar óók voor andere gemeenten in Brabant (bijvoorbeeld bij verhuizing);
- de kennis over Q-koorts tevens relevant is voor de aanpak van andere bestaande of toekomstige infectieziekten;
- de kennis nu aanwezig is én dit niet geborgd is na 2020;

spreken uit dat:

- Gedeputeerde Staten, in het kader van haar toezichthoudende rol, de betrokken gemeenten oproepen actief te handelen bij de warme overdracht van Q-koortspatiënten door Q-support;
- Gedeputeerde Staten in 2019 in gesprek gaan met Q-support over de toekomst na 2020 gericht op het borgen van kennis en bestuurlijke slagkracht: inclusief het organiseren van een jaarlijkse conferentie of andere wijze van ontmoeting van de betrokken gemeenten, de expertisecentra, patiëntvertegenwoordigers en andere betrokkenen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marianne van der Sloot, CDA

Arend Meijer, D66

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP"

De heer **Swinkels** (GS, SP): Even nog een reactie op de vraag die de SP stelde over hoe het nu staat met dat gratis museumbezoek, of misschien de opmerking die gemaakt wordt dat dat nog steeds een wens is. Ik wil u wel melden dat met de activiteiten rondom Museumschatjes inmiddels vele lagere scholen en inmiddels ook middelbare scholen het museum bezoeken, dat het Noordbrabants Museum tot achttien jaar gratis is en dat er ook meegewerkt wordt aan de Museum Plus Bus, wat betekent dat mensen in heel Nederland naar veertien Nederlandse musea kunnen, dus ook het Noordbrabants Museum. Het is vanuit de BankGiro Loterij mogelijk gemaakt, dus dat kan drempelloos, zou je zeggen, voor die mensen die anders niet in het museum terechtkomen.

Door D66 is een opmerking gemaakt over het oprichten van een expertisecentrum voor gezondheid bij de verdere uitwerking van de omgevingsvisie. Dat vind ik een interessante gedachte. Ik heb ook even met de collega van de omgevingsvisie, zou je kunnen zeggen, afgestemd, want het lijkt ons goed om even te verkennen of we daar op een of andere manier vorm aan kunnen geven en inderdaad met de GGD'en samenwerkend zouden kunnen organiseren dat we daar een soortgelijk expertisecentrum kunnen inrichten. Kom ik bij motie 45, 'Toetsing zorgvuldigheid bij afhandeling van zaken seksueel misbruik', in de verhaallijn met klooster verhalen over seksueel misbruik dat mogelijk een rol zou spelen. Ik kan u daarover melden dat op het moment dat we met dat soort initiatieven vanuit de Erfgoedfabriek handelen, we dan reeds een integriteitsscan doen en dat we voor dit soort zaken ook afstemmen met de Conferentie Nederlandse Religieuzen, die weer in contact staat met de commissie-Deetman, zodat we eigenlijk, zou je kunnen zeggen, op dit moment al checken of er dat soort bijzonderheden zijn bij een betreffende kloostergemeenschap, waar we rekening mee hebben te houden. Dus ik zou in die zin zeggen dat het in principe gebeurt en dat daarmee deze motie overbodig is en ontraden kan worden.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus, interruptie.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, voorzitter, dank u wel. Daar ben ik blij om, want dat betekent dat er in ieder geval actie wordt ondernomen. Want ja, ik heb hem eigenlijk al jaren in mijn hoofd, maar ik denk: nou, we gaan echt ook met die kloosterlijn aan de slag, en dit speelt en blijft spelen. Maar mag ik dan ook weten van: wat doet u als u erachter komt dat er toch nog een zaak speelt? Of is het wel eens een keer

voorgekomen dat u heeft gezegd: nou, dus we gaan niet met jullie in zee? Ik vraag dat, omdat ik naar aanleiding van een aantal van de projecten heb zitten googelen, zitten zoeken op deze woorden, en daar kom ik toch nog wel het een en ander tegen. Dus ik vroeg me af: hoe handelt u dan?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voor zover ik weet, heb ik het in de praktijk nog niet aan de hand gehad, misschien ook wel omdat we net met het uitwerken van de kloosterverhalen bezig zijn. Maar ik kan me voorstellen dat op het moment dat het zich voordoet, wij met de betreffende orde natuurlijk in gesprek gaan, omdat dat een extra gevoeligheid oplevert. Op het moment dat wij met elkaar dat gaan behouden en in hun verhaallijnen gaan vertellen, moet op zijn minst, zou je kunnen zeggen, ook die kant van het verhaal inzichtelijk gemaakt worden. Maar ik kan nog niet vooruitlopen op wat dat eventueel zou betekenen verder.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus, ten tweeden male.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, nou heb ik nog een punt in de motie staan, en dat is om dit als nieuw toetsingscriterium aan te vullen, dus van: neem het vast mee. Want ja, u doet het nu, maar deze bestuursperiode is zo meteen afgelopen. Het is nu wel de werkwijze, maar ik weet niet hoe dat in de toekomst is. De vraag is dus of het mogelijk is om dat gewoon vast te leggen, zodat het standaard gebeurt.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ja, voorzitter, zoals ik meldde, zit het nu in onze praktijk. Dus waar het aangaat met onze religieuze verhaallijn, zal ik maar zeggen, dan toetsen wij altijd op dit soort zaken. Het is dus al staande praktijk.

De **voorzitter**: Goed. Ik wil de gedeputeerde nu echt vragen om af te ronden, want we lopen enorm uit de tijd.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ik heb nog drie moties te gaan, voorzitter.

Motie 59 gaat ook over het orkest. Met eenzelfde uitleg als we net hebben bediscussieerd, ontraad ik die. Motie 60, 'Gezond en veilig wonen voor ouderen'. Ik kan melden dat we op een aantal fronten en verschillende projecten, dat al bezigen met woningbouwcorporaties en dergelijke: nadenken over met name langer thuis wonen en dergelijke. Dus in zekere zin gebeurt het en daarom zou ik deze motie ook willen ontraden.

Dat geldt ook voor motie 64, die ingaat op onze mogelijke relatie met ziekenhuizen. Hooguit wil ik daarbij melden dat we natuurlijk in algemene zin op vele fronten een vinger aan de pols houden en dat, waar dit opspeelt en het ons gemeld wordt, we daar ook zeker rekenschap van geven.

Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Dan is er nog een interruptie van mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ja, voorzitter, niet zozeer een interruptie, maar wel een vraag die ik eigenlijk juist misschien niet aan de cultuurgedeputeerde zou willen stellen, maar dat hele rijtje is nog niet voorbijgekomen, dus de vraag van de heer Smeulders over Toerismepoort als een integraal project, dat

ook past bij de motie over de kleine musea waar we het in de Staten van april over gehad hebben. Het zijn een aantal musea die daar een plan in hebben. Ik weet dat u het vanuit cultuur benaderd hebt en gezegd: dan past het niet in de keuzes die we deze periode hebben gemaakt, maar er zit veel meer iets in van vrijetijdseconomie en natuur. Dus de vraag is: zou u daar in een wat breder verband binnen de provincie naar willen kijken?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter. Het is zo dat we dit inderdaad vanuit de motie, eerder door de SP ingediend, 'Puur natuurhistorische musea', nu in beeld brengen. Er heeft een soort oriëntatie al op plaatsgevonden en u vraagt eigenlijk om te kijken of dat ook tot een verkenning zou kunnen leiden, of het tot een MIPP-project leidt. Volgens mij kunnen we die verkenning wel toezeggen.

De **voorzitter**: Oké, dank. Dan is hierbij de bijdrage van gedeputeerde Swinkels afgerond en zijn wij bij de gedeputeerde van de begroting, onder meer, over de vragen uit de portefeuille en de algemene vragen over de begroting die zijn gesteld. Ik geef graag het woord aan gedeputeerde Van Merrienboer.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter, dank je wel. Wij openden vanochtend het debat met een vooruitblik door de heer Van Gruijthuijsen, maar, mijnheer Van Gruijthuijsen, het klonk op een paar momenten toch als een achteruitkijkspiegel. U had het heel veel over de balans tussen budgetten, terwijl wij de afgelopen jaren heel veel met elkaar geïnvesteerd hebben in eerst beleid en dan geld. En wat ik volgens mij als portefeuillehouder persoonlijk het stevigst kan onderstrepen, is dat het zo mooi is in Brabant dat wij heel veel resultaten boeken, niet alleen door geld uit te geven, maar juist door hele andere bijdragen. En die bijdragen worden geschraagd door samenwerking in Brabant, doordat Brabanders daar sociaal veerkrachtig acteren, en met heel veel creativiteit acteren. Dat vind ik eigenlijk wel het succes van het Brabantse model, waarin inderdaad budgetten echt niet de beste indicator zijn voor de impact die we realiseren. Een van de voorbeelden – en u stelde daar vragen over – is het domein van wonen, want u stelde de vraag inderdaad: gemeenten voelen zich in een aantal gevallen klem zitten tussen ontwikkelaars met grote posities, soms ook eigen posities – het grondbedrijf dat daarin bezwarend is –, en ik denk dat de Brabantse Woonagenda waarmee we van start gegaan zijn, en dat ging echt alleen maar om de inzet van capaciteit, kennis en menskracht, laat zien dat we juist dat onderkend hebben en centraal hebben gesteld in de ondersteuning die wij gemeenten individueel, en ook collectief, willen geven. Er zijn echt mooie voorbeelden van, die inderdaad verklaren – en we hebben daar deze week wat zaken voor op een rijtje kunnen zetten – dat in Brabant de afgelopen twee jaar, maar ook de komende jaren, wij echt aan de voorkant zitten van de woningbouwproductie. De woningbouwproductie in Brabant is flink opgeschroefd en is wat ons betreft ook voor de komende twee jaren op niveau. Als je dat afzet tegen landelijke discussies, zou je wel eens de vraag kunnen stellen of dat dan in Brabant niet speelt. Nou, in een aantal gevallen wel, maar ik constateer dat de landelijke discussie wel erg wordt gedomineerd door de randstedelijke agenda, waar andere opgaven, andere problemen zitten dan in Brabant. In Brabant hebben we bijvoorbeeld heel veel harde plannen op een aantal uitleglocaties – want laten we dat ook gewoon benoemen: in Brabant wordt er nog steeds op uitleglocaties gebouwd, in de mix –, daar hebben wij harde plannen, maar daar zie je dat de plannen eigenlijk nog steeds onvoldoende aansluiten bij de wezenlijk veranderende vraag op die woningmarkt.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Geen mooier punt voor een interruptie, want dat is dan precies mijn vraag, waaraan ik ook in mijn motie refereer: dat er voor die specifiek veranderende maatschappij, met name ouderen, niet de goede plekken zijn die zij willen, waarvan zij zeggen: op die plekken kunnen wij in een woongemeenschap met tien of twintig ouderen bestendig de toekomst verder ingaan. Ik merk, zeg maar ...

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Nou ja, ik ken de zeven voorbeelden die genoemd zijn in de technische antwoorden, maar dat zijn voorbeelden waarvan heel erg getrokken wordt vanuit een bepaalde ..., de kunstenaars, of mensen voor extra zorg, maar gewoon de simpele oudere die zegt van 'ik wil in mijn dorp blijven wonen', kunnen die rekenen op een plekje waar ze met tien, twintig mensen bij elkaar in een woongemeenschap kunnen wonen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde. Uw vraag is duidelijk nu.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, in alle scherpste kijkend wat centraal staat in onze Woonagenda, dat is vraaggericht bouwen, en dan zie je dat er juist in het kader van vergrijzing zich inderdaad een specifieke vraag ontwikkelt, waar op lokaal niveau oplossingen voor worden gezocht en gevonden. Maar dat is niet een provinciaal doelgroepenbeleid. Nee, vanuit de vraaggerichte Woonagenda ondersteunen wij samenwerkende gemeenten om meer vraaggericht te bouwen, en inderdaad: dan zie je dat bijvoorbeeld een vergrijzende woningvraag, maar ook, en onderdeel daarvan, de vraag van kleine huishoudens, eenoudergezinnen en starters op de woningmarkt centraal staan in de kwalitatieve aanpassingen van de programma's die er liggen. Maar dat is wat anders dan een provinciaal doelgroepenbeleid, want dat doen we niet. Dus we ondersteunen gemeenten in het meer vraaggericht bouwen, en daar horen zeker ook projecten bij, of kennisdeling bij, die inderdaad, nou ja, in beeld brengen hoe je beter kunt inspelen, beter tegemoet kunt komen aan die zich ontwikkelende vraag. Als ik dat naar onze verantwoordelijkheid terugvertaal, want dat kom ik natuurlijk vaak tegen, dat ouderen zeggen dat ze met zijn allen wel bij wijze van spreken in een heel mooi buitengebied in de natuur willen gaan wonen – dat kom ik nogal eens tegen, die vraag –, dan denk ik: ja, er zijn ook een aantal uitgangspunten, zeker voor de kleinere gemeenten in Brabant, die maken dat zij ook horen te kijken naar het draagvlak onder hun kernvoorzieningen. Keuzes maken gemeenten daar wat mij betreft zelf in en wij proberen ze daar stevig in te ondersteunen.

De **voorzitter**: Van der Wel, ten tweeden male.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Kan de gedeputeerde dan toezeggen dat hij, in samenspraak met de ouderenbonden, die volgens mij bij alle fracties langs zijn geweest en de problemen hebben geschetst, deze mensen als provincie in contact brengt met de mensen die gaan over vraaggericht bouwen, niet zijnde de gemeenten, maar ook degenen die het moeten bouwen? Want het punt ligt een beetje bij die gemeenten, dat die gewoon niet goed reageren op die vraag vanuit ouderen voor die projecten. Dat is hun vraag. Ze zeggen: het komt wel, maar het duurt heel lang, het duurt jaren, en het moet echt met een trekker, het wordt niet spontaan aangeboden.

De **voorzitter**: Uw punt is helder. De gedeputeerde kort een reactie.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, wij zijn geen surrogaatgemeente. Ik vraag me oprecht af of ouderenbonden daarin een belangrijke rol hebben, omdat het echt lokaal werk is. Op het moment dat zij zich lokaal manifesteren, en dat kom ik tegen, dan denk ik: uitstekend, maar ik vind oprecht niet dat wij dat via een provinciale lus, als een soort doelgroepenbeleid, moeten gaan invullen. Wij willen vraaggericht bouwen, en daar spelen ouderen een belangrijke rol, maar wel in die lokale context, op lokaal niveau.

De **voorzitter**: Is duidelijk gewisseld. Dirken. Ik merk overigens op dat de e-mail het weer doet, is mij gemeld. Dus u kunt ook weer elkaar e-mailen. Maar eerst mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ja, ik wou het toch maar mondeling doen, als u dat goed vindt.

De **voorzitter**: Ja, dat is zoals we het meestal doen.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Dank u wel voor uw antwoord, maar dat was nou precies het punt dat wij vanochtend wilden maken. Er zijn heel veel gronden, zowel binnenstedelijk als buitenstedelijk, beschikbaar, harde plancapaciteit. Gemeenten zien dat daar niet gebouwd wordt wat eigenlijk nodig is in Brabant, hebben zelf her en der nog gronden liggen waar ze zo aan de slag zouden kunnen, maar ze lopen in een klem dat ze daar niet aan de slag kunnen, omdat er al te veel harde plancapaciteit is. Ziet u een oplossing voor die gemeenten die ze met u kunnen gaan bespreken, omdat zij gewoon tegen het probleem aan lopen, als zij zelf met een ontwikkelplan komen voor die extra gronden die zij hebben, dat ze overcapaciteit creëren?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ik snap wat u bedoelt, maar het kan niet zo zijn op basis van een deugdelijke ruimtelijke ordening, als wij locaties aanwijzen, zoekgebied stedelijke ontwikkeling, of integratie stad-land, waarvan wij met elkaar zeggen 'dat zijn de plekken', dat vanwege een onwillige ontwikkelaar we dan maar in een natuurgebied ertegenaan gaan bouwen. Dat is wat mij betreft niet de manier om het vlot te trekken. Hoe wij dat wel doen, kern van die Brabantse Woonagenda – van de week ook mooi in de krant dat ze dat nu ook aan de Limburgse zijde van de grens doen –, is: wij hebben bijvoorbeeld gezegd ten aanzien van alle inbreiding en transformatie 'bouwen, bouwen, bouwen', en het effect daarvan is dat ik inderdaad zie dat posities die heel lang vast hebben gezeten, nu in beweging komen. Dat zie ik in Best, dat zie ik in Boxtel, dat heb ik in Valkenswaard gezien. We gaan wat dat betreft locatie voor locatie ervoor zorgen dat die in beweging komen, maar we gaan niet vanwege een vastzittende positie naar locaties die echt niet de voorkeur verdienen vanuit een deugdelijke ruimtelijke ordening. Want dat zou echt kiezen zijn voor de weg van de minste weerstand. Wij, en nogmaals: de cijfers geven ons daarin steun, krijgen op dit moment die Brabantse woningbouwproductie vlot, we zitten op de 100%, ook de komende twee jaar gaan we richting die 100%, dat is omdat ontwikkelaars nu in beweging komen, omdat ze zien dat het ons menens is.

De **voorzitter**: Oké. Mevrouw Dirken nog een tweede keer.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ja, ik heb het niet noodzakelijk over bouwen in natuurgebieden, want ik denk dat we daar een andere discussie over moeten voeren. Wij hebben het over locaties die gewoon op termijn geschikt zouden zijn als woningbouwlocatie, die snel te ontwikkelen zijn en die ook zorgen dat in die andere gebieden, die ook met een B beginnen, maar veel verder naar Midden- en West-Brabant

liggen, dezelfde stroomversnelling bereikt kan worden als in andere delen van Brabant. Bent u bereid om daarover na te denken, hoe we daar wat meer flexibiliteit in kunnen krijgen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Nou ja, in het kader van maatwerk altijd, maar nogmaals, en daarin verschillen we van een aantal andere provincies: Brabant heeft veel locaties aangewezen. Dus we hebben eigenlijk veel plekken waarin gemeenten in staat zijn een programma te ontwikkelen. Dat kan ze ook helpen. In een aantal gevallen – en nogmaals, voorzitter: ik wil niet te veel in detail treden – zie ik dat gemeenten zichzelf hebben klemgezet, hetzij door contracten met ontwikkelaars aan te gaan, waarvan ik dacht ‘nou ja, hè?’, hetzij dat ze zich inderdaad vanuit hun eigen grondpositie stevig verplicht voelen om een programma daar te ontwikkelen. Maar ja, dat is volgens mij echt maatwerk bieden en niet in generieke zin nu een extra ruimte bieden aan locaties die echt inferieur zijn ten opzichte van de locaties die nu vooraan staan. Mooi voorbeeld is vakantieparken. Die zouden we allemaal wel willen. Gemert is een mooi voorbeeld, vakantiepark, gaan we bouwen voor de expats. Ja, ik geloof niet dat dat vanuit deugdelijke ruimtelijke ordening een oplossing is die we in Brabant met elkaar zouden willen. We bouwen op de plekken die zijn aangewezen.

De **voorzitter**: Oké. Tot slot op dit punt Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, voorzitter, mevrouw Dirken vroeg net of de gedeputeerde bereid is om met gemeenten te overleggen, maar ziet de gedeputeerde misschien ruimtelijke instrumenten om toch nog wat meer beweging te krijgen, door bijvoorbeeld bij een aantal ontwikkelaars die posities hebben een stok achter de deur te zetten van: nou, misschien moeten we op termijn die bestemming maar eens aanpassen, en de ontwikkelaars daarmee wellicht pushen om toch in actie te komen, hun plannen te veranderen, in ieder geval een stok achter de deur om die ontwikkelaars te doen heroverwegen andere plannen uit te voeren?

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde. Graag kort en krachtig.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Nou, mijnheer Van Gruijthuijsen, daar zijn mooie voorbeelden van. Nogmaals, het is stevig werk, ook omdat gemeenten bang zijn voor claimposities. Maar ik noem Valkenswaard, ik noem Best, ik zie nu Veldhoven. Daar vinden substantiële aanpassingen in de programmering plaats, daar wordt gebouwd omdat men inderdaad, nou ja, zichzelf vermand heeft om de discussie met die ontwikkelaars stevig aan te gaan en de regie te hernemen, als gemeente, als samenwerkende gemeenten, op de ontwikkeling van die locaties, in plaats van alles weg te contracteren naar ontwikkelaars en dan volledig uit regie te zijn.

De **voorzitter**: Oké. Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dat is het initiatief van die individuele gemeenten, maar ziet u als gedeputeerde Ruimte mogelijkheden om dat vanuit de provincie wat strakker te sturen en via welke instrumenten zou dat dan zijn?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Daar wil ik echt een keer dan specifieker over doorpraten. Dat is precies wat we doen, en dat is doordat we achter de schermen ontzettend actief zijn in het leveren van de kennis, in het uitwisselen van de instrumenten, maar dat zal altijd door de gemeenten zelf moeten gebeuren, omdat zij degenen zijn die de handtekening hebben staan onder die contracten. Maar in een stedelijk gebied als Eindhoven heb ik gemeenten aan tafel gezet, met elkaar, om goede afspraken te maken, zodat ze met elkaar die ontwikkelaars ook echt in beweging hebben gekregen. Dat vind ik echt een resultaat van ons werk achter de schermen, en daar hoeft ik ook niet mee in de krant, als het maar gewoon gebeurt.

Als ik kijk naar werklocaties – mevrouw Roijackers had bijvoorbeeld een aantal vragen, Tilburg, LPM is genoemd –, ook daar zie je dat we inderdaad echt impact genereren, door gewoon de duidelijke ruimtelijke ordening. De heer Pauli had het er al over, als het bijvoorbeeld gaat over ontwikkeling van de logistieke terreinen: niet met dienstverleners voorop en dan onbekend wie er komt te zitten. Wij willen eindgebruikers zien, en met die eindgebruikers kunnen wij afspraken maken. Dat zie je op het terrein van bijvoorbeeld de arbeidsmarkt, maar dat ga je het komende halfjaar/jaar ook heel stevig zien in relatie tot verduurzaming als het gaat over de ontwikkeling van nieuwe locaties, ook als het gaat over de ontwikkeling straks van die regionale energiestrategieën waar mevrouw Spierings mee aan de slag gaat: dan zijn dit hele cruciale locaties. En als ik dan, ik dacht vandaag, in de krant lees hoeveel zonnepanelen er op het dak gaan van de Brainport Industries Campus in Eindhoven, dan hebben we daarmee een mooi voorbeeld, waar we in de rest van Brabant ook mee aan de slag kunnen. Dat is volgens mij ook gebruikmaken van het feit dat we in Brabant zo krachtig in de economie die ontwikkeling hebben gezien. Leegstand op bedrijventerreinen, drie jaar geleden een groot thema, op dit moment zijn de bezettingsgraden zodanig dat wij echt, zeg maar, ook in de richting van partijen gewoon kwalitatiever eisen kunnen eisen over wat we daar willen zien. Nou, dat is impact organiseren zonder dat daar per se de penningen moeten rollen.

Hetzelfde geldt, en dat is ook deugdelijke ruimtelijke ordening – ik dacht dat de heer Van Hattem daar even aan refereerde –, voor de keuze die bijvoorbeeld in West-Brabant aan de orde is als het gaat over de inrichting van nieuwe ziekenhuiszorg. Ja, daar zitten wij aan tafel, vanuit de ruimtelijke ordening, omdat een ziekenhuis een stedelijke voorziening is die keurig via de ladder van duurzame verstedelijking een afweging vraagt op het niveau van die subregio, en wij ondersteunen de subregio in het maken van dat soort keuzes.

De **voorzitter**: Van Hattem, interruptie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Goed om te horen dat u er actief bij betrokken bent, maar het is mij een beetje onduidelijk welke richting u nu opgaat. Welke insteek kiest de provincie nu bij het maken van die keuzen? Wordt dat een vestiging van ziekenhuizen in de eigen steden, of gaat u ruimte geven om zoiets ergens in the middle of nowhere in het buitengebied te vestigen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Kijk, wat helder moet zijn, is dat wij niet over de inhoud van het concept van de ziekenhuiszorg gaan. Daar gaan echt ziekenhuizen zelf over. Maar wat je daar ziet, en dat is natuurlijk een ontwikkeling in de zorg, is dat het ook steeds vaker gaat over een combinatie van de ziekenhuiszorg en vervolgens ruimte waar mensen wonen-zorg kunnen combineren, de revalidatie, dus je ziet steeds meer dat een ziekenhuis als stand-alonevoorziening samengaat met, zeg maar, het ecosysteem dat daaromheen ook nodig is om mensen daarna bijvoorbeeld goede zorg te bieden. Dat maakt oprecht dat het in mijn optiek bij uitstek een stedelijke voorziening is. Ik wil er genuanceerd naar kijken, omdat je

dat zorgvuldig met elkaar moet afpellen, maar een ziekenhuis in een weiland past bij mij niet in dat beeld. Heel helder. Maar daarmee is de uitdaging niet weg over hoe je dat dan wel op een goede manier invult, om daar kwalitatief goede, toekomstbestendige zorg in te vullen. En de gemeenten zijn daarover goed met elkaar in overleg. Roosendaal en Bergen op Zoom pakken dat echt samen op.

De **voorzitter**: Van Hattem, ten tweeden male.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Dank voor de toelichting van de gedeputeerde. Is de gedeputeerde misschien bereid om ons als Staten nader te informeren over verdere ontwikkelingen op dat dossier rond de ziekenhuizen in Bergen op Zoom en Roosendaal, als daar verdere ontwikkelingen gaan spelen in de vestiging en de keuzes daarvoor?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Dat zal ik doen op het moment dat, zeg maar, dat proces netjes is afgerond, al onttrek ik mij niet aan de gedachte dat de krant me daarin wat vóór is, want ik zie dat er veel publicitaire aandacht is rond dit soort vraagstukken. Weet dat wij gewoon vooral zitten op een zorgvuldig proces en als dat een uitkomst heeft, zal dat ook via het Regionaal Ruimtelijk Overleg in eerste instantie afstemming krijgen. En ik ga u daarover informeren. Bovendien zijn die overleggen openbaar, dat weet mevrouw Brunklaus, want die heb ik daar wel eens ontmoet.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja. Voordat ik naar de moties ga, wil ik even reageren op de heer Bahar, en dat ging over de financiën. Ik wil iedereen dankzeggen die complimenten heeft uitgedeeld over de deugdelijkheid waarmee wij u nu een begroting presenteren. Ik denk dat wij veel keuzes neerleggen voor een volgende Statenperiode, met daarbij de indringende boodschap, die een aantal van u ook heeft onderstreept: ja, er moet wel gekozen worden. Dat is evident. Wij leggen volgens mij met een zorgvuldig treasurybeheer voor de middellange termijn nog steeds een beeld neer waarbij wij die 122,5 miljoen euro ook voor de volgende periode kunnen garanderen, maar dat heeft wel consequenties. Als u er dan bijvoorbeeld voor pleit om geen uitzettingen te doen bij gemeenten en alles maar in de schatkist te parkeren, ja, dan bent u op voorhand al een stukje van uw ruimte aan het inleveren, dan bent u een beetje aan het speculeren dat het straks allemaal met een hogere rente beter zal gaan. Treasurybeleid is risico spreiden. Een deel staat in de schatkist – daar zijn we volgens mij nog steeds grootverbruiker van als Brabant, met Gelderland – en een deel gaat in een zorgvuldige spreiding in tijd inderdaad ook naar plekken buiten Brabant.

De **voorzitter**: Interruptie Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Mijn punt was niet zozeer dat ik keuzes wilde maken, maar andersom: dat we ook die ruimte houden, dus dat we niet zonder meer alles in die leningen doen door het eventueel te blokkeren, dus dat het wel aan beide kanten snijdt. U geeft nu aan dat ik het per se in de schatkist wil, mijn punt is: ik zou niet willen dat wij alleen maar voor langjarige leningen kiezen, als dat ons in de toekomst ook in onze keuzes belemmert. Daar zou ik graag een antwoord op willen hebben, dat u zegt van: nou, het zal u in uw keuzes niet belemmeren.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Nee, voorzitter, omdat we dat inderdaad spreiden. Ik snap dat u een ander beeld kunt hebben, omdat we, en dat hebben we met u besproken, verlieslatende obligaties versneld hebben verkocht. Dat betekent – en het CBS had dat ook opgemerkt – dat we inderdaad ineens een behoorlijke liquide positie hebben. Die zijn we gespreid aan het wegzetten, ook in leningen naar decentrale overheden, dat hebben wij met u gewisseld, maar dat doen we op zo'n gebalanceerde manier – kort, middellange termijn, lang – dat de flexibiliteit echt, écht, aanwezig is om keuzes te maken. Ik denk dat het onze verantwoordelijkheid is, en bijlage 6 geeft daar handen en voeten aan, dat wij een aantal keuzes neerleggen, dat wij voor u eigenlijk ook de luxe van een aantal keuzes neerleggen, want daar staan wij als college voor. Volgens mij leveren wij heel deugdelijk en heel stevig op als het gaat om de financiële positie. Maar het is helder dat er in een toekomstige periode inderdaad iets meer schaarste is en dus gekozen moet worden, maar volgens mij komt dat uiteindelijk ook ten goede aan de kwaliteit van die afwegingen die we met elkaar moeten maken.

De **voorzitter**: Interruptie Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dank u wel. Inderdaad, het is, denk ik, heel positief dat we keuzes kunnen maken. Het is, denk ik, ook heel positief als partijen aangeven welke keuzes zij maken. Maar daar was mijn interruptie niet voor. In het verleden is de motie Duisenberg-Van Meenen aangenomen en toch zien wij als fractie nog steeds een aantal doelstellingen geformuleerd als 'één jaarplan' of 'één bezoek', maar niet zozeer de maatschappelijke indicatoren, wat we eigenlijk bedoelen met die inspanningen. Kunt u aangeven dat, eigenlijk de motie Duisenberg-Van Meenen, een volgende keer in zo'n integraal document, daar echt die maatschappelijke doelstellingen in verwoord zijn, in plaats van 'we tikken even een lijstje van één jaarplan, vijf bezoeken' en dat soort zaken, dat dat een volgende keer echt ook verankerd wordt in deze plannen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, voorzitter, dat is toch echt een stukje zelfwerkzaamheid van uw Staten. De heren Uijlenhoet en Koevoets hebben samen laten zien hoe je dat op het economisch programma kunt doen. Ik had – en oprecht, want ik heb begrip voor het feit dat u schaars bent in tijd en in capaciteit – heel graag deze periode gezien dat u dat vanuit uw Staten al over een aantal andere domeinen ook had kunnen invullen. Dus ik zou heel graag zien dat we de volgende periode met elkaar misschien nog wat steviger inzetten op het introduceren van die methodiek, want die methodiek is voor het economisch domein nuttig gebleken. Laten we die dan ook breder gaan toepassen. Maar dat is geen huiswerk van onze mensen, dat is voor een belangrijk deel ook úw huiswerk, waarin we u graag willen faciliteren, maar u ook die tijd moet investeren om dat te doen.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Misschien nog één punt. De glastuinbouw is genoemd door mevrouw Roijackers, Deurne. Ik heb gezien dat u dat ook als onderwerp heeft geagendeerd voor het woordvoerdersoverleg 23 november. Mijn voorstel is, ook gelet op de tijd, dat we dat 23 november uitvoerig met elkaar delen, dan kan ik u op dat moment bijpraten.

De **voorzitter**: Waarvan akte. De amendementen en moties.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, dan de amendementen en moties. Amendement nummer 1 gaat over het vergroten van de awareness, en eigenlijk de follow-up van het werk van de taskforce, door die online-targeting richting doelgroepen van de resultaten, de interventies die door die taskforce gebeuren. Het college heeft daar geen bezwaar tegen. Wij vinden het een interessante innovatie om de impact van wat we doen te vergroten, ook in samenspraak met de taskforce. Omdat we zien dat daar in het programma van de taskforce vooralsnog geen specifieke ruimte voor is gereserveerd, heeft het college geen bezwaar tegen dit amendement en ziet ook de noodzaak om daar eenmalig extra middelen voor ter beschikking te stellen.

Amendement 8 van GroenLinks is door collega Swinkels in het kader van het amendement rond het Noordbrabants Museum al beantwoord. Wij ontraden het amendement, omdat we die afspraak in het kader van ons bestuursakkoord hebben gemaakt. We hebben ook de afspraak gemaakt dat wij responsief willen zijn als zich knelpunten voordoen. Ik moet gewoon constateren dat die knelpunten in het recente verleden niet bij ons in die mate zijn gemeld dat wij de 4 miljoen euro die we daarvoor gereserveerd hadden echt hebben moeten aanspreken. Dat betekent – maar nogmaals: we blijven responsief – dat we dit amendement ontraden, omdat we uitvoeren wat we bij het bestuursakkoord hebben afgesproken. Het is aan een nieuwe Statenperiode om een keuze te maken voor de periode na 2019.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Even terug naar de vorige motie over de taskforce. U was heel positief over die innovatieve aanpak, dat er dan via internet, via socialemediakanalen, aandacht wordt besteed, terwijl wij dat geld natuurlijk liever inzetten voor echte boa's. Maar ik heb in mijn eerste termijn nog een vraag gesteld, en dat ging over de reactie van de CdK in Buitenhof, dat eigenlijk op de vraag van 'waar heeft de taskforce nu eigenlijk succes gehad, terwijl het alleen maar erger wordt in Brabant?', daar kwam niet een heel duidelijk antwoord op van de CdK. Ik weet niet of u voor of namens de CdK kunt of wilt spreken, maar ik stel u als college als geheel toch even de vraag: kunt u daar nu wel een reactie op geven, van: hoe verhoudt de stijgende problematiek in Brabant zich tot het succes van de taskforce? Want we willen wel graag met de taskforce, maar het lijkt alsof het allemaal een druppel op een gloeiende plaat is.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, mijnheer Van Hattem, u overvraagt mij, omdat ik geen deel uitmaak van die taskforce. Ik vind het ook heel lastig om dan eigenlijk vanuit de tweede hand daar u antwoord op te geven. Het enige wat ik u kan zeggen, is dat het werk van de taskforce bij mijn beeld bijna voortdurend wordt geëvalueerd. Maar er loopt ook weer een evaluatie van de activiteiten, als het gaat over, nou ja: hoe kijken we naar de volgende periode? Dus ik laat dat echt ook gewoon aan de verantwoording vanuit de deelnemers in de taskforce zelf.

De **voorzitter**: Ik kan de geachte afgevaardigde misschien suggereren de gedeputeerde te vragen of de commissaris bereid zou zijn om daar een keer in een woordvoerdersoverleg nader bij stil te staan.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat lijkt me een uitstekende suggestie, als dat op niet al te lange termijn kan, want volgens mij hebben we vrij recent een woordvoerdersoverleg gehad en als dat weer heel lang gaat duren ... en anders zou een schriftelijke reactie van de commissaris natuurlijk ook altijd gewaardeerd worden.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Nou, geen bezwaar. Wat ik nog wel wil toevoegen: volgens mij is een van de belangrijkste conclusies vanuit de recente evaluatie, en ook het onderzoek dat we met de

Brabantse gemeenten hebben gedaan, dat er ook buiten de taskforce, bijvoorbeeld door de wethouders Ruimtelijke Ordening en de gedeputeerde Ruimtelijke Ordening, veel werk aan de winkel is, ook gewoon als het gaat over de meer preventieve kant. Dus ik zie echt ook een effect van het werk van de taskforce buiten dat specifieke aandachtspunt, doordat we – en dat doen we op het terrein van vakantieparken, dat doen we op het terrein van de lege stallen – heel effectief aan de slag gaan met dat vraagstuk, ook als het gaat om onze eigen organisatie. De awareness voor het vraagstuk van ondermijning, daar zijn we de afgelopen tijd in gaan investeren, en dat is ook echt een product van de taskforce, een oproep om niet alleen maar in de repressie en wat dan ook actief te zijn, maar juist ook gewoon in het dagelijks werk in de ruimtelijke ordening die wij invullen. Onder mijn verantwoordelijkheid zie ik dus ook een impact van het werk van de taskforce.

De **voorzitter**: Van Hattem, ten tweeden male.

De heer **Van Hattem** (PVV): Duidelijk, bedankt voor de beantwoording, en het is ook een noodzakelijke inzet hè, laat dat duidelijk zijn, maar wij zouden in bepaalde opzichten ook wel wat meer garen op de klos willen zien, om er stevig in door te pakken. Daarom hebben we eerder dit jaar een motie ingediend om te komen tot een extra focus op het buitengebied in het beleid van de taskforce. Die hebben we toen naar aanleiding van de discussie met u ook aangehouden, tot vandaag bij de begroting in ieder geval. Nu zou ik toch willen vragen: als wij de motie vandaag in stemming zouden brengen, is dat voor u een extra steun in de rug om door te kunnen pakken met die taskforce, om meer inzet te kunnen gaan plegen in het buitengebied, of is het nodig om die nog langer aan te houden, tot een moment waarbij die inzet dan wel noodzakelijk is? Want wij willen daar wel graag mee doorpakken, want het buitengebied wordt overspoeld met drugsdumpingen en andere ellende.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Nou ja, wij hebben in samenspraak met de taskforce een specifieke verantwoordelijkheid genomen voor het vraagstuk van ondermijning in relatie tot vakantieparken en in relatie tot de leegkomende agrarische bedrijventerreinen. Daar zijn we volop mee bezig. Daarover zou een motie nu overbodig zijn, omdat we daar echt nu handen en voeten aan geven. Ik denk wel, en ik kom binnenkort met u ook over die scan rond vakantieparken te praten, dat het echt een punt van aandacht wordt voor de toekomstige periode, hoe we het dan met elkaar gaan doorzetten. We hebben daar voor deze periode capaciteit met elkaar voor vrijgemaakt, laat die inhoud nu eerst op tafel komen, en daarnaast is inderdaad het vraagstuk aan de orde hoe wij in een volgende periode daarmee verder gaan.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ik ben bij motie 22, als ik de administratie goed volg. Dat gaat over die vakantieparken en daarvan kan ik zeggen: geen bezwaar. Maar dat zeg ik omdat hij voor een stukje overbodig is, want we zijn al bezig met het ontwikkelen van die toolkit. Wat van belang is nu, met die vitaliteitsscan die we ook naar de regionale overleggen brengen, is dat we overal gaan zien dat er geen enkele gemeente meer is die daar weg kijkt, dat elke gemeente integraal kijkt naar de opgave vakantieparken. We zijn dan altijd geneigd om te kijken naar de echte bovenkant, waar het goed gaat, waar we trots op zijn, en natuurlijk die inzet om te voorkomen dat er aan de onderkant echt weer de verkeerde dingen gebeuren. Maar er moet ook in dat middensegment, dat vind ik het belangrijkste van die vitaliteitsscan, 60% van de vakantieparken moet geld verdienen aan andere dingen dan vakantiepark zijn. Ja, dat is echt een opgave die we op die regionale en die lokale tafels moeten agenderen, en waar elke

gemeente mee aan de slag moet om daar met elkaar – en wij ondersteunen dat – het perspectief te verbeteren.

De **voorzitter**: Interruptie Manders.

De heer **Manders** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb eigenlijk een vraag aan de gedeputeerde. Misschien is het met die vakantieparken mogelijk om een nadelig effect, het verval van die vakantieparken, om te zetten in een heel positief effect, en dan bedoel ik naar wonen. U noemde al in het begin van uw voorwoord het voorbeeld in Gemert met de Rooije Asch, met de expats. Dus mijn korte vraag die ik eigenlijk wil stellen: ziet de gedeputeerde met betrekking tot wonen op die vervallen vakantieparken een kans?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Het meest eerlijke antwoord is nee, en zelfs met hoofdletters, omdat ik oprecht denk dat we dan beelden gaan neerzetten, ook in de richting van ondernemers, die echt de foute suggestie wekken, waardoor we het verhaal eigenlijk moeilijker in beweging gaan krijgen. Het eerlijke verhaal is dat wij 120.000 woningen – waar wij inmiddels genoeg plekken voor hebben in Brabant, en dat zijn andere plekken dan die vakantieparken – dat wij daar de voorkeur aan geven en dat wij niet de indruk moeten wekken bij ondernemers dat er een verdienmodel ligt in het omkatten naar permanent wonen, want als ik het maar ‘blunt’ zeg: dat is precies het perspectief waar een meneer Engel van Fort Oranje op zit te wachten. Wij moeten echt gewoon eerlijk zijn in die ruimtelijke ordening: permanent wonen op vakantieparken, het omkatten van vakantieparken naar woonwijken in Brabant, niet nodig en niet gewenst. Ik wil daar één uitzondering op maken, en dat heb ik ook in mijn eerste reactie aangegeven, dat is voor specifieke huisvestingsopgaven, bijvoorbeeld rond het thema arbeidsmigranten, want dat is genoemd. Ik denk dat, als we daar heel zorgvuldig keuzes in maken, dat in een aantal gevallen een perspectief kan zijn, omdat ik ervan overtuigd ben dat nu de hybride situatie, én vakantiepark zijn én huisvesting willen bieden aan spoedzoekers en andere huisvestingsvraag, dat dat eigenlijk het slechtste van twee werelden is.

De **voorzitter**: Goed. We naderen straks half elf als we zo doorgaan, dus ik wil echt even tempo in het debatje. Manders nog en dan Van Hattem. Die interrupties sta ik toe, en dan wil ik de gedeputeerde weer vragen verder te gaan met zijn betoog. Manders ten tweeden male.

De heer **Manders** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Nog even terug naar dat wonen. U noemt een paar nadelige effecten, maar er zijn ook vakantieparken die experimenteren met een dubbelfunctie, zowel recreatie als wonen, terwijl het een recreatiepark blijft, bijvoorbeeld Diekendaal in Gennep, wat wel goed verloopt. Die voorbeelden wilt u niet nastreven?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, noemt u dat maar experimenteren. Kijk, wij weten in Brabant dat op een aantal vakantieparken ook op basis van persoonsgebonden beschikkingen gewoond wordt. Ik ben op voldoende plekken geweest – de Noenes is in deze zaal wel eens aan de orde geweest – dat ik echt denk dat we maatwerk moeten bieden, maatwerk, maar dat is ten aanzien van plekken waar nu mensen wonen. Maar het idee dat wij vakantieparken gaan omzetten in woonwijken, en nogmaals: ik

weet dat het op een enkele plek op de Veluwe gebeurt, maar in Brabant is dat echt een onwenselijk perspectief.

De **voorzitter**: Oké. Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ja, ik heb toch wel wat moeite met de lijn die de gedeputeerde nu uitzet, want hij zegt: het omzetten naar woonwijken is een onwenselijk perspectief. Nou, mensen die eigenwoningbezit hebben op die parken, die worden daarmee dus eigenlijk gewoon gezegd van: ja, daar is geen mogelijkheid voor. Ondertussen geeft u die mogelijkheid wel voor arbeidsmigratie, om daar permanent te kunnen wonen. Waarom wordt nu weer onderscheid gemaakt tussen mensen die een eigen huis hebben op zo'n park en daar willen wonen en arbeidsmigranten die via de massa-immigratie hier komen en hiermee gefaciliteerd worden?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Nee, mijnheer Van Hattem, en u heeft dat ook in de verkenning gezien. U suggereert dat ik ruimte bied voor permanent wonen door arbeidsmigranten op die vakantieparken. Het antwoord is nee. Ik heb alleen maar aangegeven dat in een aantal gevallen, en dan praat je vooral over short- en medium-stay, een vakantiepark op een goed gelegen locatie perspectief zou kunnen vinden in het omzetten naar huisvesting voor short-stay, voor logies of voor wat dan ook. Niet permanent wonen, want dat doen wij op plekken waarvan wij vinden dat mensen ook kunnen integreren in de samenleving.

De **voorzitter**: Oké. Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, maar dat is ook een onwenselijke ontwikkeling, want dan krijg je dus dat een vakantiepark ook geen vakantiepark meer is, maar een locatie waar permanent, weliswaar niet voor langetermijnvestiging, maar wel permanent in gebruik is voor huisvesting van arbeidsmigranten en daarmee is het ook geen vakantiepark meer. Dan zou u ook gewoon duidelijk moeten zijn en zeggen: daar willen we vakantieparken überhaupt niet voor gebruiken. En dat doet u niet, dus u gaat het nu wel faciliteren voor de arbeidsmigratie, en dat vind ik wel een kwalijke ontwikkeling.

De **voorzitter**: De gedeputeerde tot slot.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Mijnheer Van Hattem, u maakt er echt een potje van. Er ligt een scan vakantieparken. Wat ik zeg, is: welk repertoire is er voor die vakantieparken waarvan voor een groot gedeelte is vastgesteld dat er geen perspectief is in recreatie? Voor een deel wel, voor een ander deel niet. Ik vind oprecht dat we maatwerk moeten bieden, maar dat we ook heel helder moeten zijn over wat wel en niet kan. Ik vind op een aantal plekken dat we vakantieparken ook moeten gaan slopen, echt gewoon amoveren, terug naar natuur of landbouw, of wat dan ook. Maar ik besef donders goed dat ik dan over het eigendom van een ander aan het praten ben. Rond de VAB's hebben we ook dit type discussies. Ik geef alleen maar aan: met die scan is er werk aan de winkel voor gemeenten, ondersteund door ons, om goede keuzes te maken ten aanzien van de opgave die daar ligt. En dan moeten we niet mist gaan opwerpen ten aanzien van permanent en tijdelijk. Nee, ik heb exact aangegeven wat ik daarin de koers vind: geen permanente huisvesting, een enkel park op een goede locatie kan in die short- en medium-stay een rol vervullen. Dan kan een gemeente ook het beheer gaan regelen, want daar gaat het om, en in een aantal gevallen is het amoveren en terug naar een andere waarde en een andere kwaliteit.

De **voorzitter**: Oké. Nu ga ik toch even ... Ik had eigenlijk gezegd: nog één interruptie, maar u bent nog niet zo vaak geweest, dus u nog één, en dan stoppen we.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Nou, voorzitter, ik wilde juist een punt van orde, want kijk: arbeidsmigratie, dat staat op de agenda, dat klopt, dat zit in het voorstel, maar de vakantieparken, daarover is een motie ingediend, maar er is een prachtig onderzoek gedaan, GroenLinks heeft daar ook meermalen naar gevraagd, en ik ga ervan uit dat we dat gewoon op een ander moment fatsoenlijk bespreken. Ik vind het gewoon zonde van onze tijd, maar ik vind het ook niet terecht en geen recht doen aan dat onderzoek en aan dit belangrijke onderwerp, dat we dit nu even zo snel bij de begroting afraffelen. Dus ik zou willen voorstellen om dit, en ook vragen aan de gedeputeerde wanneer we dit nu uitgebreid, goed kunnen gaan bespreken met de woordvoerders, en of u nog met een apart voorstel hiervoor komt, of dat wij dat als woordvoerders zelf moeten agenderen.

De **voorzitter**: Heldere vraag. De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Nou, wat mij betreft agenderen we dat voor het woordvoerdersoverleg, en daar agenderen we ook de verdere behandeling. 23 november kunnen wij praten over de scan.

De **voorzitter**: Precies, zoals ook al eerder gezegd. Mevrouw Brunklaus nog.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik heb het geagendeerd voor het woordvoerdersoverleg van 23 november. Dank u wel.

De **voorzitter**: Kijk. Mijnheer Oosterveer?

De heer **Oosterveer** (50PLUS): Ja, voorzitter, ik had een korte vraag. Wat is het beleid dat u op dit moment voor ogen heeft ten aanzien van een vakantiepark waar partieel arbeidsmigranten komen en partieel vakantie is? Wilt u zeggen: dat kan niet? Wat is uw mening?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter, ik kijk even naar u, want ik denk dat we net deze vraag buiten de orde hebben verklaard.

De **voorzitter**: Ja, ik denk eerlijk gezegd, mijnheer Oosterveer: de vraag is genoteerd en komt ook dan aan de orde. Niet omdat het onderwerp niet belangrijk is, niet omdat u daar allerlei vragen over heeft, maar het ontwikkelt zich tot een debat in een debat over de begroting. Dat even een paar hoofdlijnen aan de orde zijn geweest, geen enkel probleem, want het was ook een onderwerp van wat moties en amendementen, maar nu wil ik de gedeputeerde echt vragen of hij met gezwinde spoed de laatste amendementen en moties – het betreft geloof ik alleen nog maar moties – van een duidelijk advies wil voorzien.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Inderdaad, ik heb nog vier moties en als u de interrupties in de smiezen heeft, hoeft het niet zo lang te duren. Motie 27, 'Geef het kapitaal terug aan de burger'. Het is wat mij betreft echt uw politieke verantwoordelijkheid als Staten om niet alleen maar te kijken naar de

huidige Brabanders, maar vooral ook de goede dingen te doen voor de toekomstige Brabanders. Eigenlijk is de politiek daar een beetje voor uitgevonden, en zeker de provinciale politiek. Langetermijnkeuzes maken voor de toekomst van de Brabanders is volgens mij de essentie van hoe wij de Essent-investeringsagenda inzetten. Ontraden.

De **voorzitter**: Interruptie van mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Nou, het is fijn dat de gedeputeerde dat zegt, want dat is nou precies de insteek van die motie. Kijk, wat we het college zien doen, is echt potverteren. Ik bedoel het beleid van het spilzuchtige college, een klimaat-hysterische agenda, een hoop nepnatuur aanleggen, een hoop kunstsubsidies uitdelen. Ja, dat noemen wij potverteren. Als je kijkt naar de reserves, die vanaf 1 januari 2018 tot 1 januari 2021 met 350 miljoen euro afnemen, ja, dan zeggen wij als PVV: dan kun je het geld beter teruggeven aan de burger, die kan zelf zijn eigen keuzes maken.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, maar het staat wel voor uw ontzettende ideeënarmoede over waar het met de toekomst van Brabant naartoe moet.

De **voorzitter**: Goed, gaat u verder.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Motie 29, 'Teeltondersteunende voorzieningen', zou ik willen ontraden, maar tegelijkertijd aangeven dat wij als college op het punt van de glastuinbouw en de teeltondersteunende voorzieningen zien dat daar behoefte is aan nieuw beleid. Dus wij hebben in de pipeline voor u zitten – en ik hoop dat echt nog voor het einde van het jaar voor een stukje bij u te krijgen – een notitie die juist dit vraagstuk raakt. Het zou nu ontraden zijn, of ten minste aanhouden, voorzitter.

Dan motie 33, die ontraad ik met een verwijzing naar alle eerdere notulen van alle eerdere begrotingen waarbij deze zelfde motie aan de orde was. U kunt de inhoud onderhand invullen.

Dan motie 51, dat is de laatste, 'De vervuiler betaalt voor schone lucht' van GroenLinks. Die zou ik ook willen ontraden. Eigenlijk is de motie, als ik hem vanuit de financiële invalshoek pak, een beetje vreemd, omdat het moet gaan over eerst beleid en dan geld. Wat u nu vraagt, is: we gaan geld maken en van dat geld gaan we vervolgens op twee onderdelen beleid financieren. Ik zou zeggen: als u dit beleid wilt, dan kunt u gewoon kijken naar de huidige begroting, omdat de huidige begroting bestedingsruimte laat zien, maar ik zou zeker niet daarvoor de opcenten willen indexeren, ook al omdat het het beleid van dit college is om dat niet te doen, maar het is vanuit de inhoud ook precies de omgekeerde volgorde. Dus ik ontraad namens het college motie 51, en daarmee ben ik door mijn moties heen.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Hiermee zijn we aan het einde van de eerste termijn van de zijde van het college. Ik kan mij voorstellen dat u behoefte heeft aan enige vorm van ordening en beraad om een goede, kan het zijn korte en krachtige, tweede termijn in te zetten. Het is nu kwart over tien. Is het reëel te veronderstellen dat wij om half elf daarmee kunnen aanvangen? Twintig minuten? Vijf over half elf? Wie biedt er meer? Nee. Tot vijf over half elf is de vergadering geschorst.

Schorsing (22.15-22.35 uur)

De **voorzitter**: Dames en heren. Mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen? Aan de orde is de tweede termijn van de zijde van uw Staten inzake de begroting 2019. Nieuwe of extra moties en

amendementen graag zo snel mogelijk inleveren aan deze tafel, zodat we straks ook echt snel door kunnen. Dat geldt voor alle fracties. En ik wil u oproepen om u te beperken tot de zaken die echt nog gezegd moeten worden in de tweede termijn. De heer Van Gruijthuijsen van de VVD heeft het woord.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Het is volgens mij mooi het klokje rond sinds ik hier eerder mocht staan, dus dan begint eigenlijk de tweede ronde en we gaan even kijken hoe lang dat gaat duren. Aan de VVD zal het niet liggen, want wij maken de keuze om het qua tweede termijn kort te houden. Vanuit onze fractie even een reactie op de moties die wij hebben ingediend en de reactie die Gedeputeerde Staten hebben gegeven.

Motie 3. Wij danken de gedeputeerde Van den Hout. Hij is, denk ik, nu al bezig met het maken van de lijstjes. Dank voor de toezegging om de motie 'Lijsten biodiversiteit' uit te werken. Daarmee willen wij graag deze motie aanhouden, zodat we op het moment dat die lijstjes naar ons toe komen eventueel de motie weer in stemming kunnen brengen.

De **voorzitter**: Oké. Motie 3 wordt aangehouden en maakt dus nu geen deel meer uit van de beraadslagingen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Motie 5, 'Paperwinkel', een zeer ambitieuze toezegging van de gedeputeerde om alles op alles te zetten om zowel de partners als de subsidierelaties digitaal te laten werken en die te stimuleren dat ook binnen de eigen organisatie te doen. Vandaar dat wij ook onder dankzegging voor deze toezegging deze motie kunnen intrekken.

De **voorzitter**: Motie 5 was dat, is ingetrokken.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, motie 5.

Motie 7A. Aanstaaende maandag is de procedurevergadering. Daarin zal de fractie van de VVD pleiten om twee Statenmededelingen, één rondom de SSiB en één rondom de uitrusting van de boa's, en nog een aantal andere onderwerpen te agenderen voor een oordeelsvormende bespreking. En om dan een stok achter de deur te hebben, willen wij deze motie, 7A, ook aanhouden.

De **voorzitter**: Motie 7A wordt aangehouden.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): En onder dankzegging voor de antwoorden van de gedeputeerde en de interactie met de collega-Statenleden, die soms inderdaad hun keuzes heel duidelijk durfden aan te geven, andere nog een beetje aan het paphouden en nathouden zijn geweest, dank ik ook iedereen voor deze mooie discussie.

Tot zover deze tweede termijn, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Gruijthuijsen. Dan nu mevrouw Van der Sloot van de fractie van het CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Wij kiezen ervoor om nog korter te zijn. Amendement A4 trekken wij in, dat ging over faunaschade. In plaats van dat amendement dienen we een motie, motie 66, inmiddels al uitgedeeld, die gaat overigens ook over faunaschade.

De **voorzitter**: Amendement 4 is dus ingetrokken en daar komt motie 66, die is uitgedeeld voor in de plaats.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Motie 19 houden wij aan, waarbij wij heel veel vertrouwen hebben en verwachtingen hebben van de OV-visie en het OV naar bedrijventerreinen.

De **voorzitter**: Motie 19A aanhouden of intrekken?

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Die houden we aan.

De **voorzitter**: Maar het is 19A, ja.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): En dank voor de toegezegde steun voor onze moties en amendementen.

De **voorzitter**: Interruptie van de heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, dank u wel, want ondanks dat ik het waardeer dat we korte termijnen hanteren, was ik wel even benieuwd of het CDA inmiddels een standpunt bepaald heeft over onze motie over kernenergie, omdat ik namelijk in de wandelgangen opgevangen heb dat u zegt: 'wij koppelen het aan de Energieagenda', maar voor D66 zijn dat echt twee verschillende dingen. Wij willen het CDA vragen, vier maanden voor de verkiezingen, om klip-en-klaar naar de Brabander uit te spreken: bent u vóór of tégen een uraniumcentrale in Brabant?

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dan kan ik u klip-en-klaar zeggen dat wij alle moties en amendementen die betrekking hebben op energie verwijzen naar het energiedebat dat we met elkaar gaan voeren in december, en dan zult u antwoord krijgen op uw vragen.

De **voorzitter**: Mijnheer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): We gaan vandaag echt stemmen, mevrouw Van der Sloot, dus het CDA zal vandaag echt kleur moeten bekennen. Het is zwak om je dan te verstoppen achter een discussie over een energietransitie die we over een maand met elkaar gaan bespreken over de periode 2019-2030. Want de uraniumcentrale waar het hier om gaat kan daadwerkelijk gebouwd worden op dit moment, en wat is dan het standpunt van het CDA? Bent u voor of tegen een uraniumcentrale in de achtertuin van de Brabanders?

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik ben van mening dat we dat soort zaken juist heel integraal moeten afwegen in de energievisie, waar ook uw gedeputeerde al heel lang mee bezig is en waar we een uitgebreid debat over gaan hebben in twee termijnen, zowel op 7 als op 14 december. Dus ik stel voor dat we daar dat gesprek ook voeren. Het is een breed verhaal, dat weet u ook, dat kent u ook, en procedureel gezien zal mijn fractiegenoot straks aangeven dat we vanwege deze reden ook tegen alle amendementen en moties stemmen die te maken hebben met energie.

De **voorzitter**: Oké. Interruptie Van den Berg tot slot.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, vraagje aan D66. Gaat het nu om een uraniumcentrale specifiek, of gaat het om alle kerncentrales? Want als er ergens een miljard beschikbaar komt, dan kunnen ze bij wijze van spreken morgen beginnen met ontwerpen en staat er binnen een paar jaar een demo-centrale, geen zorgen.

De **voorzitter**: Mijnheer Meijer, tot slot.

De heer **Meijer** (D66): De heer Van den Berg ontlokt nu het thoriumdebat en dat moeten we, denk ik, met elkaar niet doen. U weet dat wij met elkaar op zoek zijn naar vormen van duurzame energie. U heeft ook in het voorstel kunnen lezen dat de ambities die we nu gesteld hebben mogelijk zijn met de duurzame-energiemiddelen die we nu voorhanden hebben, en daar zit kernenergie gewoon niet tussen. Dus op dit moment is er geen noodzaak om die centrales neer te zetten.

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Staat er nou in uw motie 'kernenergie', dat wil zeggen álle kernenergie, of staat er nou 'uraniumcentrale'? Volgens mij staat het eerste daar.

De **voorzitter**: Mijnheer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, u heeft de motie inderdaad gelezen, maar in de duiding zal ik inderdaad nader toelichten dat het natuurlijk gaat over de centrales die we morgen neer kunnen zetten en dat we het niet hebben over energiecentrales die we binnenkort, of over tien jaar pas neer kunnen zetten.

De **voorzitter**: Oké, ik stop nu dit debat. Mijnheer Oosterveer, over dit onderwerp nog?

De heer **Oosterveer** (50PLUS): Ja.

De **voorzitter**: Dan bent u de laatste.

De heer **Oosterveer** (50PLUS): Een kleine toelichting. Ik vind dat hier gemanipuleerd wordt. U komt met moties en de tekst die u hier uitvaardigt is anders. Wilt u gewoon eerlijk zijn? U zegt óf het één, óf het ander, want wat u op papier gezet heeft, dát is het.

De **voorzitter**: Ik geef u de kans om daarop te reageren.

De heer **Meijer** (D66): Ja, richting de 50PLUS-fractie. Op het moment dat u onze moties onduidelijk vindt, staat het natuurlijk vrij om daar vragen over te stellen. Dus op het moment dat u geïnterrupteerd had en had gevraagd aan onze woordvoerder 'wat bedoelt u eigenlijk met deze motie?', hadden we dat kunnen toelichten. Ik vind het nogal zwaar om dan te zeggen dat wij hier dingen in de mist zouden doen. U kunt ons gewoon vragen stellen en ik geef net een duiding van hoe onze motie bedoeld is.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot, u was aan het afronden.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ja, voorzitter, dit debat toont juist aan waarom we dit soort zaken integraal moeten afwegen, dus voor ons een reden om dit uitgebreid in december te bespreken. Dank u wel.

Motie M66 – 'Afschaffen / verlagen eigen risico bij melden faunaschade'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend het Statenvoorstel 48/18 over de Begroting 2019:

constaterende dat:

het eigen risico van minimaal 250 euro een (te) hoge drempel blijkt om faunaschade te melden;

dientengevolge in de provincie Noord-Brabant relatief weinig schades gemeld worden;

overwegende dat:

- voor een goede uitvoering en draagvlak van het faunabeleid het belangrijk is dat de schade ook daadwerkelijk wordt gemeld;
- de hoogte van het eigen risico een blokkade vormt voor het melden van schade;
- in omliggende provincies reeds maatregelen zijn genomen om het daadwerkelijk melden van schade te bevorderen;
- de oproep om maatregelen te treffen breed ondersteund worden door o.a. Stichting Das & Boom, dassenwerkgroep Brabant, BPG, SBNL Natuurfonds, KNJV, Brabants Landschap, Natuurmonumenten, Dierenbescherming en ZLTO;

dragen Gedeputeerde Staten op:

het eigen risico voor het melden van faunaschade af te schaffen dan wel te verlagen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marianne van der Sloot, CDA

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Wim van Overveld, 50PLUS"

De **voorzitter**: Dan de heer Bahar. Niet meer in deze fase. De fractie van de SP, de heer Everling. Hij staat er al klaar voor.

De heer **Everling** (SP): Natuurlijk, ik stond er al lang klaar voor.

De **voorzitter**: Aan u het woord.

De heer **Everling** (SP): Dank u wel. Twee opmerkingen eigenlijk nog. In eerste instantie dank aan de gedeputeerden voor hun antwoorden, ook aan de heer Pauli voor zijn heldere antwoorden rondom de arbeidsmigranten. Motie 23 houden wij dan voorlopig ook nog heel even aan, tot wij de plannen voorbij zien komen.

De **voorzitter**: Oké, motie 23 is aangehouden en maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen.

De heer **Everling** (SP): Ja. En dan als laatste opmerking nog heel even over die dividenduitkering van Eindhoven Airport. De reserve van 12 miljoen euro is al eerder aangehaald. In onze analyse is de achterliggende reden daarvoor dat de uitkering eigenlijk aan de lage kant is. Misschien heb ik het niet goed gehoord, of niet gehoord, maar ik heb gezegd dat wij hadden gehoord dat de uitkering eigenlijk lager is dan afgesproken is en daar willen we graag even wat duidelijkheid over.

Tot zover. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Everling voor zijn beknopte bijdrage. Dan de fractie van de PVV. De heer Van Hattem. Intussen roep ik de fracties op die nog mogelijk moties of amendementen in deze termijn

willen indienen, dat nu zo snel mogelijk hier te doen, zodat wij ze snel kunnen verspreiden. De heer Van Hattem heeft het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Nog even in tweede termijn, iets uitgebreider nog dan andere fracties zojuist. Allereerst dank aan het college van GS voor de open houding ten aanzien van ons voorstel voor knooppunt Hoopolder. Dat wordt zeer gewaardeerd.

De aangehouden motie over de taskforce die ik straks ter sprake heb gebracht, zouden wij graag vandaag in stemming willen brengen. En dan kan ik ten aanzien van motie M27 melden dat we die willen aanhouden.

Dan heb ik zojuist nog drie moties ingediend, eentje over het onderwerp drones, eentje over het cameratoezicht en eentje over het intrekken van de aanwijzing van Natura 2000-gebieden, zodat we echt tot actie kunnen overgaan.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, een moment. U ging heel snel in het begin. U had het over een eerder aangehouden motie die u nu in stemming wilt brengen. Welke motie is dat?

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat is de motie over de inzet van de taskforce, gericht op het buitengebied. Die is, dacht ik, bij de voorjaarsnota ingediend, eerder dit jaar.

De **voorzitter**: Oké, dat zoeken we even op. Gaat u verder.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dan heb ik nog een aantal punten die ik in eerste termijn even heb gelaten voor wat het was over de ontwerpbesluiten ten aanzien van de economie die in de begrotingsvoorstellen staan. Van die voorstellen zeggen we heel duidelijk: die hadden als Statenvoorstel eigenlijk gewoon apart aan de Staten moeten worden aangeboden en níet moeten worden weggestopt in de begrotingsbehandeling. We betreuren het ten eerste dat er geen aparte behandeling in PS heeft plaatsgevonden.

Allereerst ten aanzien van het ontwerpbesluit 12AB Maintenance, het Uitvoeringsprogramma Maintenance & Services. Deze begrotingswijziging, dit voorstel, lijkt te zijn opgelegd vanuit de EU. Het thema Maintenance & Services staat Europees hoog op de politieke agenda, omdat er een sterk verband bestaat met onder andere de zogenaamde circulaire economie en de klimaatopgave. De Brusselse agenda mag Brabant dan ook niet door de strot worden geduwd. Gedeputeerde Pauli is in dit kader ook weer bankiertje aan het spelen. Als het bewezen technieken of diensten betreft, dan moet je het financieren aan de markt overlaten en als provincie moeten wij niet in dat gat willen springen.

Dan ten aanzien van ontwerpbesluit 13ABC over het MIT-Zuid 2019. Daarvan blijkt dat de verwerking van de meerjarige effecten 6,55 miljoen euro in de meerjarenraming 2019 tot en met 2022 zijn. Dit is dus duidelijk ook weer over het graf heen regeren door dit college. Dus de vraag is: waarom wordt er niet alleen voor 2019 geld vrijgemaakt in de begroting, maar voor zo'n langere periode, mede in het kader van 'eerst nieuw beleid en dan pas geld'? Verder: MIT is bedoeld voor innovatiebevordering van het MKB, maar er zijn al heel wat potjes en regelingen vanuit de provincie voor het MKB, waardoor je eigenlijk als ondernemer door de bomen het bos niet meer ziet. Dus waarom nu weer een zoveelste subsidieregeling? Kan de ondernemer daar nog wel mee uit de voeten, met een zoveelste regeling die wordt aangeboden van belastinggeld?

Dan kom ik bij het onderdeel arbeidsmigratie. Daar wil ik toch nog eventjes op terugkomen. Wat we zojuist in het debat merkten, is dat GS de huisvesting nu ook wil faciliteren op de vakantieparken, wat daarmee de facto ook geen vakantieparken meer zijn. Dan maakt gedeputeerde Van Merrienboer wel een soort van schijnbeweging door te zeggen; "Ja, we gaan alleen naar short-stayoplossingen en dergelijke

kijken”, maar feit blijft dat daarbij vakantieparken worden gebruikt voor het faciliteren van de arbeidsmigratie en daar horen vakantieparken niet voor bedoeld te zijn. Dat is iets anders dan recreatie. Dus het faciliteren van de massa-immigratie zien we ook op dat front terugkomen. Verder is vandaag duidelijk geworden dat premier Rutte voornemens is om het Pact van Marrakesh daadwerkelijk te gaan tekenen, dus de landelijke wetwijziging waar gedeputeerde Pauli straks aan refereerde, die zit er zeer wel aan te komen, dus het risico is behoorlijk groot dat we straks met legale migratie worden opgescheept en dat onze vakantieparken vol stromen met migranten uit de derde wereld. Daarmee krijgen we eigenlijk wat we eerder hebben gehad met de AZC's, waar onze vakantieparken voor werden ingezet, maar nu wordt het gedaan onder het kopje 'migratie' en daarbij is er geen onderscheid meer tussen vluchtelingen en arbeidsmigratie. Een zeer onwenselijke ontwikkeling, waar wij als PVV zijnde tegen blijven strijden. 'Grenzen dicht' is ons motto en geen massa-immigratie naar ons land, en al helemaal niet naar Brabant.

Dan heb ik nog in eerste termijn een vraag gesteld bij het landbouwdossier en daar heb ik nog geen duidelijke reactie op ontvangen. Want de landbouw zou bij de presentatie van het bestuursakkoord worden behandeld als iedere andere normale economische sector, maar anders dan bij andere economische sectoren is de landbouwsector, ja doodgegooid met regels, met onwerkbare regels, door op een zeer ondeugdelijke manier regelgeving ver naar voren te halen. Kan GS enige andere economische sector noemen die vanuit dit college zo ernstig wordt opgezaagd met doorgeslagen milieuregelgeving? Ik ben benieuwd naar de reactie.

Dan nog ten aanzien van thorium hebben we nog een vraag aan het college. Staat het college na de eerdere investeringen bij DIFFER in Eindhoven open voor de inzet op nieuw onderzoek naar mogelijkheden voor nucleaire technologie, zoals thorium, voor zowel energie als medische toepassingen? Daar hadden we ook nog graag een reactie op.

Ja, dan, voorzitter, moeten we opmerken dat deze voorliggende begroting geen beleidsarmee overgangsbegroting is. Vier jaar geleden was het wel wat anders: daar stonden alleen een paar voorstellen in over wat dijkverzwaringen en onderhoud van kanalen en dergelijke, daar zaten geen spannende plannen meer in. Maar nu zien we toch weer heel veel beleid waarmee, ja echt over het graf, het bestuurlijke graf van dit college wordt heen geregeerd. En dat zijn maatregelen die toch zorgen voor het verpesten van ons mooie Brabantse landschap met windparken, zonneweides, en dat alles om voor te sorteren op het klimaatakkoord, waarbij onze burger wordt opgezaagd met aardgasvrije wijken, waardoor ze gedwongen worden om gigantische investeringen te doen. Het is dus een en al klimaatellende waar op voor wordt gesorteerd en er wordt een voorschot genomen op de economische programma's van de superstaat EU, het Brusselse beleid dat met het economisch beleid gefinancierd gaat worden. Voorzitter, daar hebben wij als PVV zijnde absoluut geen behoefte aan en wij zullen dan ook tegen deze begroting stemmen.

Voorzitter, tot zover in tweede termijn.

Motie M14 – 'Proefdiervrije innovaties in Brabant'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 november 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019; constaterende dat:

- Brabant, en specifiek de regio Eindhoven, zich profileert op het gebied van innovatie;
 - de provincie de ambitie heeft om tot de Europese top van kennis- en innovatieregio's te behoren;
 - tegelijkertijd Nederland de ambitie heeft om in 2025 wereldwijd koploper te zijn met innovatieve onderzoeksmethoden zonder dierproeven;
 - de provincie geen beleid heeft ten aanzien van dierproeven;
 - in Noord-Brabant er al begonnen is met het stimuleren van proefdiervrije innovaties o.a. door TU/e;
- overwegende dat:

- Brabant haar portfolio kan verbreden met een stevige proefdiervrije innovatiepoot en daarmee wereldwijd koploper kan worden;
- de expertmeeting 'dierproeven' heel succesvol was en hieruit gebleken is dat de provincie op vele manieren kan bijdragen aan 'proefdiervrij werken' zoals: verbinden door een vervolg te geven op de expertmeeting, aan te sluiten bij Transitie Proefdiervrije Innovatie (TPI), start-ups op dit gebied te ondersteunen, ontmoedigings- of bevoorrechttingsbeleid voeren op stimulerings- of vestigingsbeleid, opleidingen betrekken in onderzoek en zelfs op gebied van de intensieve veehouderij;
- uitwerking van een uitvoeringsprogramma in de expertmeeting onderschreven is door genodigden van: Nationaal Comité advies dierproevenbeleid, Leids Universitair Medisch Centrum, Vitromics, Animal Rights, Universitair Medisch Centrum Utrecht, Lifetec group Centrale Commissie dierproeven en Stichting Dierproeven;
- de gedeputeerde op verzoek van de provincie een economisch programma tot en met 2025 schrijft;
- TPI van het ministerie van LNV een aanbod heeft gedaan om dit mede vorm te geven én Pivot Park zelfs mogelijkheden ziet om hierin te participeren;

verzoeken GS om:

- in het economisch programma tot en met 2025 oftewel in de bouwstenennotitie de innovatie op dierproefvrij onderzoek mee te nemen dan wel een uitvoeringsprogramma hiervoor op te maken;

en gaan over tot de orde van de dag.

Joyce Willems-Kardol, PVV Noord-Brabant

Paranka Surminski, Partij voor de Dieren

Hagar Roijackers, GroenLinks

Horst Oosterveer, 50PLUS"

Motie M67 – 'Onderzoek cameratoezicht in het buitengebied'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 november 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- Brabant landelijk koploper is qua drugsdumpingen;
- uit cijfers blijkt dat er vorig jaar in Brabant op 83 plekken drugsafval is gevonden en dat 2016 en 2017 samen piekjaren waren als het om drugsdumpingen gaat;
- het meeste afval wordt achtergelaten op openbare plekken in de buitengebieden, zoals parkeerplaatsen en verlaten wegen;

overwegende dat:

- de problematiek van drugsdumpingen hardnekkig is;
- drugsdumpingen tot ernstige milieuverontreiniging kunnen leiden;
- verschillende toezichthoudende organisaties als Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Brabants Landschap aan hebben gegeven dat cameratoezicht een ondersteunend middel kan zijn bij de preventieve en repressieve aanpak van drugsafval;

verzoeken GS:

- om op korte termijn met politie, OM en toezichthoudende organisaties in overleg te gaan en te onderzoeken welke vormen van cameratoezicht in het buitengebied juridisch gezien wél toegestaan zijn en effectief ingezet kunnen worden bij de bestrijding van drugsdumpingen in het buitengebied;
- de resultaten van dit overleg zo spoedig mogelijk richting PS te sturen en daarbij aan te geven in hoeverre de provincie bij de inzet van vormen van cameratoezicht door daartoe bevoegde instanties kan faciliteren.

En gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon, PVV Noord-Brabant"

Motie M68 – 'Rapporteren over inzet drones'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 november 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- het college in de 'Statenmededeling Uitrusting en bevoegdheden van provinciale Boa's bij toezicht en handhaving in natuur- en buitengebied' het volgende aangeeft: *'Binnen de provincie worden momenteel de mogelijkheden bekeken om drones voor monitoringsdoeleinden in te zetten'*;

roepen GS op:

- om op korte termijn aan PS te rapporteren welke vorm van monitoring door drones in het buitengebied wél kan worden gerealiseerd en tevens aan te geven welke concrete stappen de provincie hierbij kan nemen vanuit de faciliterende rol;

en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon, PVV Noord-Brabant"

Motie M69 – 'Intrekken aanwijzingen Natura 2000-gebieden'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 november 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- het Natura 2000-beleid een zware claim legt op de ontwikkelingen in de agrarische sector, de infrastructuur en de economie;

overwegende dat:

- het doel van Natura 2000-beleid om het gedijen van gras, brandnetels en bramen in Natura 2000-gebieden ook met andere vormen van natuurbeheer- en bescherming gerealiseerd kan worden dan via de theoretische berekeningen van Natura 2000;
- volgens artikel 2.1 lid 7 van de Wet natuurbeheer de minister een besluit tot aanwijzing van een Natura 2000-gebied kan wijzigen of geheel of gedeeltelijk intrekken;

draagt GS op:

- om de minister te verzoeken om voor alle Brabantse Natura 2000-gebieden de aanwijzing in te trekken;

en gaan over tot de orde van de dag.

Alexander van Hattem, PVV Noord-Brabant"

Motie M72 – 'Inzetten op buitengebied bij continueren Taskforce'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 november 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- de Taskforce in de tweede helft van haar projectperiode zit en de voorbereidingen voor een nieuwe projectperiode gaan lopen;¹
- de uitkomst van de nu lopende evaluatie van de Taskforce door een onderzoeksbureau (zoals genoemd door de CdK in het woordvoerdersoverleg Bestuur & Financiën van 31-8) consequenties kan hebben voor het voortbestaan van de (huidige vorm van de) Taskforce;
- er nog altijd sprake is van grootschalige criminaliteit in het Brabantse buitengebied, waaronder ernstige drugsgerelateerde criminaliteit;

overwegende dat:

- de noodzaak tot samenwerking tussen verschillende overheden en instanties bij de aanpak van de criminaliteit in het buitengebied nog onverminderd geldt;

roepen GS op:

om ongeacht het voortbestaan van de huidige vorm van de Taskforce, voor de komende projectperiode (of indien mogelijk eerder) een overeenkomstige aanpak in te zetten, specifiek gericht op de aanpak van criminaliteit in het Brabantse buitengebied.

En gaan over tot de orde van de dag.

¹ <https://www.brabant.nl/handlers/SISModule/downloaddocument.ashx?documentID=906103>

Alexander van Hattem, PVV

Patricia van der Kammen, PVV"

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem voor zijn bijdrage. Ik kijk nu naar de fractie van D66, mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. Allereerst willen we de gedeputeerden bedanken voor hun beantwoording en hun adviezen op onze moties en amendementen. Motie 41, 'P+R-knooppunten', willen we graag aanhouden.

De **voorzitter**: Motie 41 is aangehouden.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ja. Dan willen we ook onze dank uitspreken aan de ambtenaren, die weer heel veel werk hebben verricht om de begroting vandaag aan ons voor te leggen, dus ik kijk even achter mij: hartelijk dank voor jullie vele werk.

Dan nog even over motie 5. De VVD was heel blij met de toezegging van het college en heeft vervolgens die motie ingetrokken. Dat vinden wij dan wel jammer. D66 had vorig jaar bij de begroting de motie 'Papier hier'. Nou, die heeft u toen niet gesteund. We hadden bedacht dat wij nu jullie motie opnieuw gaan indienen, maar dan uit onze naam, met een toevoeging, zoals we in eerste termijn hadden besproken, namelijk dat we in Statenvergaderingen geen kopieën van amendementen en moties meer gaan verstrekken. En die motie wordt, als het goed is, op dit moment verspreid.

De **voorzitter**: Dus u dient ...

Mevrouw **Dingemans** (D66): Motie 5 is ingetrokken en wij dienen een nieuwe motie in die ongeveer dezelfde strekking heeft als motie 5.

De **voorzitter**: Dat wordt motie 71 dan.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ja.

De **voorzitter**: Ik heb hem nog niet gezien, maar hij is bij dezen al welesignaleerd.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ja, maar dan kent u de inhoud al, want die lijkt heel erg op motie 5.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter, welke motie was nou ingetrokken?

De **voorzitter**: Motie 5, maar die wordt opnieuw ingediend door een van de originele indieners en dat wordt motie 71, verwacht ik, maar daar gaat de griffier over. Maar we weten dat het een vergelijkbaar onderwerp is.

Motie M71 – ‘Papierwinkel’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

overwegende dat:

- digitale middelen veel goedkoper zijn;
- digitale middelen bijdragen aan een beter milieu in tegenstelling tot de papieren variant;

verzoeken het college:

de toezegging zoals door Gedeputeerde Staten is gedaan naar aanleiding van het beperken van de papierwinkel van de subsidie ontvangende instellingen, ook vraagt om een voorbeeldfunctie vanuit de provincie zelf;

en besluiten:

in Statenvergaderingen geen kopieën van moties en amendementen op papier meer te verstrekken; en gaan over tot de orde van de dag.

Ine Meeuwis-van Langen, D66”

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans, gaat u verder.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Nou, dan rest mij eigenlijk om de prijsuitreiking te doen. Het is leuk om te zien wie er heel erg goed heeft zitten opletten en wie wat minder. Dat waren dan vooral de fractie van de SP en de griffie, dus ik wil hen van harte feliciteren met het winnen van de prijsvraag. Ze hebben goed geraden hoe vaak wij het woord ‘gezondheid’ hebben gebruikt in de bijlagen, wel 35 keer was dat. Dus ik wil hen graag bedanken.

De **voorzitter**: Wij feliciteren hen van harte met de geweldige overwinning. Dan gaan we nu naar de fractie van de Partij van de Arbeid. De heer Smeulders. Hij ziet af van het voeren van het woord. Dan ben ik bij de fractie van GroenLinks. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter, dank. Op volgorde van de gedeputeerden die hun termijn hebben gegeven aan onze Staten.

De heer Pauli heeft gereageerd op het MIPP Van Gogh, dat was een uitwisseling met mijn collega. We zijn nog niet overtuigd over het MIPP Van Gogh. Het heeft een looptijd van 25 jaar, en dat is bijzonder ongebruikelijk. Wij weten van ten minste 1 gemeente dat die al een ander plan heeft en 4 miljoen euro uit de vrije begrotingsruimte, terwijl de begrotingsruimte kleiner wordt, dat vinden wij te veel geld.

Gedeputeerde Van den Hout gaf ons goede uitleg over de PAS en over het gas, de gaswinning, waarvoor dank, en dank voor het ‘geen bezwaar’, en zelfs steun, op de moties over ‘Bomen zijn de oplossing’, M46A, én de motie ‘Behoud en werving specialisten omgevingsdiensten’, M49. Dank.

GroenLinks hecht er toch aan om het nitraatgehalte gemeten en gerapporteerd te krijgen aan de Staten. We hebben ook een aantal mede-indieners die eraan hechten, en handhaven daarmee motie M47, ‘Schoon grondwater’, ondanks het ontraden vanuit de kant van het college.

Gedeputeerde Spierings gaf goede, uitgebreide uitleg over mest, mestverwerking en kringlopen, waarvoor dank. Wel valt op dat voor de grootschalige mestverwerking vooral gepraat wordt met de regio’s Noordoost- en Zuidoost-Brabant. Wij hebben vaker hier gewisseld in onze Staten over het waterbedeelt tussen regio’s, en dat is er, want er is op dit moment bijvoorbeeld veel te doen over een grote mestverwerker in Meeuwen, gemeente Altena, met mest vanuit de Peel. Toch nog graag een reactie daarop.

Gedeputeerde Spierings gaf ook goede uitleg over energie, zelfs zo goed dat wij daardoor motie M50 aanhouden, ‘Onderzoek energievoorziening Museumkwartier’.

De **voorzitter**: Motie 50 wordt aangehouden.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Gedeputeerde Van der Maat. Eindhoven Airport en onze motie M48. Wij vinden, en volgens mij zei de SP dat net ook, niet dat je moet wachten op de uitkomsten van de proefcasus, maar nu al onderbouwd moet krijgen waarom we nu geen hoger dividend zouden mogen krijgen. En als dan die onderbouwing ons niet overtuigt, of niet komt, dan gaan we gewoon een hoger deel opeisen van het dividend, om ten goede te laten komen aan de mensen in Zuidoost-Brabant die overlast ondervinden van het vliegveld. Wij handhaven met volle overtuiging motie M48.

Gedeputeerde Swinkels. Veel interrupties zijn er geweest met collega Brunklaus, die ga ik niet overdoen hoor. We vinden nog steeds dat Cubiss als provinciale bibliotheekcentrale de uitgelezen organisatie is om basisvaardigheden te ontwikkelen en we handhaven amendement A11.

Over motie M45. De toetsing via de Wet Bibob over de afhandeling van zaken van seksueel en ander misbruik door congregaties, was een integere uitwisseling, waarvoor dank. Toch willen we duidelijkheid en zekerheid dat we dit als provincie systematisch altijd doen en daarom handhaven we die motie M45.

We willen gedeputeerde Swinkels danken voor de toezegging om met het Noordbrabants Museum in gesprek te gaan over problemen door niet-indexatie en daarmee trekken we amendement A9 in.

De **voorzitter**: Amendement 9 is ingetrokken en is geen deel meer van de beraadslaging. Sorry, het is amendement 9A, voor de zekerheid.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, A9A inderdaad.

Ten slotte gedeputeerde Van Merrienboer. We hadden een goede uitwisseling over indexaties. Eigenlijk vind ik het altijd fijn om naar de heer Van Merrienboer te luisteren. We begrijpen ook de uitleg die hij vervolgens gaf bij amendement A8, maar we handhaven toch dat in onze ogen belangrijke amendement, en dat geldt ook voor motie M51.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Roijackers voor haar bijdrage. Dan kijk ik nu naar de fractie van 50PLUS. De heer Van Overveld heeft het woord.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Dank u, voorzitter. Dank aan het college voor de beantwoording, althans voor de reactie op mijn algemene beschouwing, op één punt na, want daar is niet op gereageerd, en daar kom ik dus nu op terug. 22 juni heeft u ontvangen van de KBO Brabant, PVGE en PCOB, een schrijven met daarin het verzoek om een soort, ja, hoe moet ik het noemen, transitieclub te maken voor woon-zorg in Brabant. Ik heb u daar in mijn eerste termijn naar gevraagd, maar u hebt er niet op gereageerd, vandaar dat ik het nu doe.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Overveld voor zijn bijdrage. De Partij voor de Dieren, mijnheer Van der Wel, nog behoefte aan een tweede termijn? Ja. Aan u het woord.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Ja, ik ga niet alle elf moties van ons opnieuw behandelen. De reactie van het college is duidelijk, maar ik heb ook in mijn betoog gezegd dat ik het college niet echt klimaatvriendelijk, niet echt duurzaam en ook niet diervriendelijk vind, dus ja, ik had eigenlijk niet anders verwacht dan deze reactie. Maar, nog veel belangrijker dan wat het college vindt, is wat de Staten ervan vinden, ook met het oog op de komende verkiezingen en daarom denk ik dat deze moties in stemming moeten worden gebracht.

Wat we nog wel hebben, is een extra motie, motie 70, naar aanleiding van de discussie over 'Samen Sterk in Brabant'. Wij menen dat er toch nog een opening is ook om de bewapening en uitrusting van de mensen die toezicht houden in het buitengebied te verbeteren. Bij dezen.

Motie M54B – 'Snel vaart maken met snelfietsroutes'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

overwegende dat:

- snelfietsroutes een succesvol middel zijn om dagelijkse vervoersbewegingen met niet-duurzame mobiliteitsvormen te vervangen door het duurzame (en gezonde) fietsen;
- de eerste snelfietsroutes in Brabant pas in 2020 gerealiseerd zijn;
- de doorstroom van snelfietsroutes op verschillende plekken te wensen overlaat;
- er ook bij andere partijen (zoals Rijkswaterstaat) te weinig aandacht is voor (snel)fietspaden bij de aanleg van nieuwe autowegen, of verbetering van bestaande autowegen;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- een Brabant bedekkend, sluitend netwerk van snelfietsroutes als uitgangspunt te nemen om snelfietsroutes ook bij (nieuwe) infrastructurele projecten van het Rijk als meekoppelkans te bezien;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren"

Motie M58A – 'Onderzoek naar gesloten kringlopen op Noordwest-Europese schaal'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat

het onderzoek 'Sluiten van kringlopen in de landbouw op Noordwest-Europese schaal', van TNO en de WUR, niet doorgaat omdat het subsidieverzoek voor dit onderzoek niet is gehonoreerd door NWO;¹

overwegende dat

- het college de ambitie heeft te 'gaan voor een sector die duurzaam produceert en die de ketens op Noordwest-Europese schaal sluit';²
- het sluiten van kringlopen in de landbouw van groot belang is voor de verduurzaming van de agrofoodsector;
- de inzet van het onderzoek substantieel is en belangrijk is voor het beleid van de provincie;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- het onderzoek 'Sluiten van kringlopen in de landbouw op Noordwest-Europese schaal' toch door te laten gaan;
- het onderzoek te financieren vanuit de algemene middelen;

en gaan over tot de orde van de dag.

1 Bijlage 8 - Update Onderzoeks- en Adviesagenda 2018

2 'Beweging in Brabant', Bestuursakkoord 2015-2019

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren"

Motie M70 – 'BOA's met een bite'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- de terreinbeherende organisaties (tbo's) een nadrukkelijke versterking van Samen Sterk in Brabant (SSiB) voorstaan;

- voor deze versterking in de Statenmededeling van 23 oktober 2018 drie sporen benoemd zijn, waaronder een betere materiële uitrusting;

overwegende dat:

- de criminaliteit in het buitengebied toeneemt en verhardt;
- toezicht en handhaving voor de uitvoerders steeds meer risico met zich brengt;
- politieondersteuning niet voldoende beschikbaar is;

verzoeken Gedeputeerde Staten

- zich in te zetten voor betere bewapening en uitrusting voor toezichthouders in het buitengebied;
- en gaan over tot de orde van de dag.

Paranka Surminski, Partij voor de Dieren

Maikel Boon, PVV Noord-Brabant”

De **voorzitter**: Dan heeft u het over motie 70, die zojuist is rondgedeeld, mede ondertekend door de PVV zag ik. Dan ben ik bij de ChristenUnie-SGP, de heer Vreugdenhil, voor zijn tweede termijn. Het woord is aan de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, wat ons betreft ook een aantal punten. We hebben hier een debatje gevoerd over de vakscholen ...

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal? De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Waar mevrouw Knoet ook een hele goede bijdrage in geleverd heeft. Er is een mooie toezegging van het college uitgekomen en als dat dan – want dat bleef volgens mij nog een klein beetje hangen – vóór maart ook daadwerkelijk geëffectueerd kan worden, zoals wij begrepen hebben, dan kunnen wij daarmee ook de motie intrekken.

De **voorzitter**: Wacht even. Welke motie?

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Motie 43, onder dank voor de toezegging van de gedeputeerde.

De **voorzitter**: Motie 43 is ingetrokken, maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen. Mijnheer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dan de motie over de busstakingen. Ook daar een helder en duidelijk antwoord van de gedeputeerde. Ik zou hem eigenlijk nog willen vragen of te zijner tijd, als die plannen er zijn, hoe dat ingevuld kan worden, of hij daar de Staten over zou willen informeren, want ik vind het wel mooi om dan ook te weten hoe dat budget dan ook ingezet wordt. Dus daar nog graag een reactie op van de gedeputeerde. Onder dank voor de uitvoering van die lijn kunnen wij motie M10 ook intrekken.

De **voorzitter**: Motie 10 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Motie M9 over akkerrandenbeheer. Ja, dat was een hele bijzondere, want wij hadden bij de burap een amendement ingediend, dat is afgestemd door de Staten en uiteindelijk toch door het college uitgevoerd, en dan niet alleen voor dit jaar, maar ook nog eens een keer voor volgend jaar. Nou, wat wil je nog meer hebben, moet ik zeggen. Dus daar zijn we ontzettend blij

mee en toen ik dat net op Twitter zette, kreeg ik al meteen een reactie, ook van de Agrarische Natuurvereniging in West-Brabant, die mij meteen kon vertellen dat in Altena een fors aantal hectaren kruidenrijke percelen, die met name voor de weidevogels ingezet gaan worden, gerealiseerd kunnen gaan worden nu op dit moment, en dat in Geertruidenberg het Akkervogelplan versterkt gaat worden, wat ontzettend belangrijk is voor de patrijzen binnen het Partridge-project, om daarmee meteen al aan te geven wat het resultaat is van deze bijdrage en dat we daarmee een belangrijke bijdrage leveren aan de biodiversiteit. Daarmee kunnen we dus ook motie M9 intrekken, onder de bijzondere uitvoering van de gedeputeerde.

De **voorzitter**: Motie 9 is ingetrokken.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter. Dan hebben wij nog een motie mee ingediend met de CDA-fractie over de faunaschade, om dus het eigen risico te beperken. Daar horen we graag nog de reactie van de gedeputeerde op, hoe hij daarin staat, want daarmee hebben we volgens mij een aantal punten vanuit zijn beantwoording meegenomen in de motie die er nu ligt.

Daarnaast blijven nog twee zaken over waar we heel blij mee zijn. Van de motie 'mensenhandel' is door het college ook aangegeven dat ze daar geen bezwaar tegen hebben. We hopen ook dat die in ruime mate zal worden gesteund door deze Staten. En ook de motie met betrekking tot Ryanair, wat ook een heel belangrijk signaal is, hoop ik ook dat die breed gesteund gaat worden, nu ook het college aangegeven heeft daar geen bezwaar tegen te hebben. Wij zullen ook de Tweede Kamerfracties oproepen, en ik hoop dat meerdere partijen dat doen, om ook het Rijk aan te geven als aandeelhouder daar ook dezelfde lijn in te hebben en daarmee de kansen voor onze gedeputeerde alleen maar te versterken.

Met die punten kan ik deze begrotingsvergadering afsluiten wat ons betreft, voorzitter, en wachten we de laatste antwoorden van het college nog af.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil. De heer Ockers namens Lokaal Brabant dan als laatste in de rij.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Ik wil van harte ondersteunen het verhaal van 50PLUS over de KBO. Ik vind dat wij ons in dit huis niet moeten verschuilen achter bepaalde afspraken dat de zorg gedecentraliseerd moet worden en dat daarom de KBO het ook maar zelf uit moet zoeken en moet gaan bedelen bij de diverse gemeenten. Ik vind dat we moeten zoeken naar de menselijke maatschap en ons verschuilen achter decentralisatie past daar volgens mij niet bij. Als we het over de menselijke maat hebben, heb ik het ook over omzien naar elkaar, dus de motie ziekenhuiszorg in het kader van omzien naar elkaar, die laten we gewoon staan en daar mag u dadelijk iets van vinden bij de stemming.

Er zijn ook volop signalen richting het openbaar vervoer, het visieoverleg dat we de komende Statendagen zullen mee gaan maken. Dat betekent dat we motie M25 nu niet in stemming willen brengen, maar die aan willen houden,

De **voorzitter**: Motie 25 aangehouden.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Motie 24 gaan wij, in navolging ook van het CDA, koppelen aan het energie-overleg, dus die kan ingetrokken worden.

De **voorzitter**: Motie 24 wordt ingetrokken.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): De overige moties willen wij gewoon in stemming brengen, want we willen dat er een signaalfunctie van uitgaat, de vrijblijvendheid wegnemen en zoals ik straks ook al zei: sommige dingen mogen we best wat opschalen.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Ockers voor zijn bijdrage en sluit daarmee de tweede termijn van de zijde van uw Staten.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter, volgens mij moet er nog iets worden rechtgezet.

De **voorzitter**: Ja, daar kom ik nu op. Ik was al getipt door de griffier dat u een ander nummer bedoelde dan ... maar goed, ik geef het woord aan de heer Van Hattem, die dat, geloof ik, namens de fractie gaat zeggen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ik heb een foutje gemaakt straks in mijn tweede termijn. Ik heb gezegd dat motie M27 werd aangehouden, maar dat moet zijn motie M29. M29 wordt aangehouden en M27 moet wel gewoon in stemming komen.

De **voorzitter**: Motie 29 wordt aangehouden, dus maakt nu geen deel meer uit van de beraadslagingen, en motie 27 wordt gewoon vandaag in stemming gebracht.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, de motie 'Kapitaal terug naar de burger' wordt in stemming gebracht en motie 29 over de teeltondersteunende voorzieningen wordt aangehouden.

De **voorzitter**: Dank voor die correctie. Het is verwerkt in onze lijsten. Dan sluit ik nu de tweede termijn van de zijde van uw Staten en open die van het college. Ik kijk even of dat meteen kan. Ja? Goed, een paar moties en een paar kleine dingen die nog zijn blijven liggen. Graag kort en krachtig. De heer Pauli als eerste.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter, dank u wel. Dat kan inderdaad kort. Eén reactie naar de heer Van Hattem. Ik heb kennisgenomen van zijn opmerking over Maintenance, met overigens de kanttekening, en met klem, dat van beïnvloeding van Brussel geen sprake is, noch direct, noch indirect. Het is volledig eigen, autonoom beleid. Dat is één.

Ook bij de MIT zit hij een beetje op een verkeerd spoor. Deze regeling passen we al een groot aantal jaren toe. Het is een initiatief van MKB Nederland, waarbij EZ, het ministerie, geldmiddelen ter beschikking stelt en alle provincies in Nederland zetten vervolgens de verdubbelaar in. Kunnen MKB en ondernemers het loket makkelijk vinden? Ja, want het is zeer laagdrempelig en al 6 jaar op een rij binnen 24 uur overtekend. Dus ook de argumentatie die u daar gebruikt klopt niet.

Ik wil nog even reageren op de gewijzigde motie 14A, 'Proefdiervrije innovaties in Brabant'. Ik heb een suggestie, en dat is wat mij betreft dan ook het uiterste wat het college kan doen, en dat doen we omdat we weten hoe zeer u, mevrouw Willems-Kardol, begaan bent met het lot van deze dieren, en wat u wilt, en ook waardering voor de wijze waarop u deskundig uw overleg heeft georganiseerd. Wat u vraagt, het economisch programma tot en met 2025, kan niet, uitvoeringsprogramma kan ook niet, want dan ga je echt over de bevoegdheid van dit college heen voor de komende jaren. Wij willen u toezeggen, onder voorwaarde dat de landelijke en Europese wetgeving leidend blijft, om daarmee zoveel mogelijk bedrijven te stimuleren met Life Science en Health aan de slag te gaan, dat we de bereidheid hebben om de

innovatie proefdiervrij te stimuleren. We zullen daarover een passage opnemen in de bouwstenennotitie, en that's it. En dan is het echt aan het volgende college en de volgende Staten om te vinden of ze dat in het uitvoeringsprogramma wel of niet zullen vertalen. En dat is, zoals de rijdende rechter zegt, waar u het mee zult moeten doen. Uit blijk van waardering.

Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Voorzitter, mag ik even vanuit hier reageren?

De **voorzitter**: Dat mag.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Ik wil de gedeputeerde danken voor zijn woorden en ik denk dat ik met deze toezegging ook de motie kan intrekken.

De **voorzitter**: Motie 14A is ingetrokken en maakt nu geen deel meer uit van de beraadslagingen. Dan gaan we verder met gedeputeerde Van den Hout.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dank u wel, voorzitter. Een aantal nieuwe moties. Motie 66, dit keer niet leges, maar het eigen risico bij faunaschade. Voorzitter. Dit jaar nog komt de landelijke Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade met een advies over de totale herijking van het faunaschadebeleid en ik zou echt willen vragen om daarop te wachten. Maar ik kan u alvast voorspellen dat het weghalen van het eigen risico vooral ook gaat betekenen dat er geen enkele prikkel meer overblijft om preventieve maatregelen door te voeren, waar u zo de nadruk op legt steeds. Zonder eigen risico krijg je ook aanvragen: 'nou ja, nee heb je, ja kun je krijgen'. De toename van de kosten zal enorm zijn, niet alleen door het wegvallen van het eigen risico, doordat er meer schades gemeld worden, maar vooral omdat er ongelooflijk veel meer ambtelijke uren gaan zitten in al die kleine schades.

De **voorzitter**: Oké. En geeft u een oordeel over de motie?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ontraden.

De **voorzitter**: Ontraden. Dan geef ik nu voor een interruptie het woord aan mevrouw Van Brakel.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Daar sta ik wel een beetje van te kijken, gedeputeerde, want volgens mij was de vorige keer de strekking van de motie, wat wij ermee bedoelden, best duidelijk, en nu komt u in één keer: 'goh, wacht u even het een en ander af'. Dat had ik dan graag eerder geweten, dan hadden we daar gewoon meteen op kunnen anticiperen. Dus ik voel me in die zin wel een beetje ... ja, volgens mij was het duidelijk wat wij wilden, dus ja, ik vind het niet echt chic, om het zo maar te zeggen.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Met een kluitje in het riet heet dat, geloof ik. Ja, gedeputeerde, is het niet zo dat een agrariër die gebruik wil maken van het Faunafonds, of een natuurbeherende organisatie, altijd eerst preventieve maatregelen moet treffen voordat ze überhaupt een claim kunnen indienen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, maar als je vervolgens zonder enig risico, zeg maar, een loterij zonder nieten gaat organiseren, waarin je alles kunt indienen en maar kunt zien of je het gaat krijgen: dat levert een enorme toename aan bureaucratie en ambtenarentoestanden op. Het neemt ook echt de prikkel weg om preventieve maatregelen te nemen, want je kunt de gok altijd wagen. Ik blijf het ontraden.

De **voorzitter**: Oké. Mevrouw Dingemans nog, ten tweeden male.

Mevrouw **Dingemans** (D66): We verlagen dan een drempel, begrijp ik, maar ik bedoel: je moet het lot altijd nog wel gaan kopen in de winkel hè? Dus er blijft nog wel een drempel over, namelijk dat je wel altijd eerst preventieve maatregelen moet treffen voordat je die claim kunt doen. Dus om nou te zeggen dat alle drempels wegvallen, is volgens mij niet helemaal correct.

De **voorzitter**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, en volgens mij: als we het behandelbedrag van 300 euro in stand houden, valt die drempel ook niet weg. Kijk, over het behandelbedrag waren wij het met u eens hè, dat we daar niet aan wilden zitten, ook vanwege het principe van leges en dat dan anderen ervoor moeten gaan betalen. Dus die argumentatie snap ik, maar bij déze zit ik ook een beetje te worstelen, net als mevrouw Dingemans. U geeft aan dat er een evaluatie komt. Gaat die ook dit meenemen in het verhaal, behandelbedragen en eigen risico's? Begrijp ik dat goed?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, vooral. De Maatschappelijke Adviesraad gaat het hele faunaschadebeleid, niet herzien, maar daarover adviseren. Dus het zijn precies deze dingen die daar aan de orde komen.

De **voorzitter**: Oké. Vreugdenhil nog op dit punt.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, volgens mij maakt de gedeputeerde er een potje van, want hij komt nu met andere argumenten dan hij in eerste termijn had moeten voeren. Er is nog steeds een drempelbedrag en juist dat drempelbedrag is ervoor dat je niet makkelijk indient, maar uiteindelijk wordt je eigen risico dan lager. En wat mevrouw Dingemans zegt: inderdaad, je zult ook preventieve maatregelen moeten nemen. Dus alle argumentatie die u hier op tafel gelegd heeft, die is volgens mij van tafel. Blijft één vraag liggen: hebben we het bedrag ervoor over, ja of nee? Volgens mij is dat de keuze die we hier als Staten hebben. De andere punten zijn volgens mij in dit debat allemaal weg.

De **voorzitter**: Van den Hout.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dan blijft over inderdaad: wat zijn dan de kosten en wie gaat die dragen? Daar staat niets over in deze motie, dus we blijven hem ontraden.

De **voorzitter**: Ja. Ten tweeden male Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dan zou ik dáár graag een reactie van de gedeputeerde op willen hebben, want wellicht kan hij daar dan inhoudelijk op ingaan, van wat dan de kosten zouden zijn van het verlagen, want we hebben ook nadrukkelijk niet een bedrag daaraan vast van 'het moet zo ver verlaagd worden'. Kijk, en dan voeren we een constructieve discussie op de kern waar het om gaat: heeft u dat ervoor over om daarmee een stukje extra melding mogelijk te maken? Dat is de hele discussie die we hier voeren. We hadden graag dat u daarop een antwoord geeft.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, voorzitter, het is niet aan mij om moties uit de Staten aan te vullen, ook niet met bedragen die u ergens voor over heeft of niet.

De **voorzitter**: Oké, vervolgt u uw betoog.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Vervolgens motie 67. Ja voorzitter, ontraden opnieuw, dezelfde motie over cameratoezicht. Als de politie of het OM daar interesse in heeft, dan doen ze dat zelf wel. Zij zijn het bevoegd gezag en niet wij.

De **voorzitter**: Interruptie Boon. Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik zie weer de onwilligheid bij de gedeputeerde. Wij willen gewoon nu even in kaart gebracht hebben wat wel juridisch kan en wat niet. Kom nou eens een keer met een argument wat wel kan en wat niet kan, geef eens duidelijkheid. Dat vragen wij al vier jaar lang. Het is een groot probleem. Het probleem moet op alle manieren bestreden worden. De drugsdumpingen lopen gewoon de spuigaten uit, dat zal niemand hier in deze zaal ontkennen. En nu willen we er iets aan doen, en dan willen we graag in kaart laten brengen wát we eraan kunnen doen, want wij zijn niet de enigen die roepen om cameratoezicht, maar buiten deze zaal roepen heel veel mensen om cameratoezicht. Dus laten we nu eens kijken wat er mogelijk is, in plaats van altijd maar te blijven hangen in wat er niét mogelijk is.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, ik blijf mezelf herhalen, voorzitter. We raden hem af omdat we niet de bevoegdheid hebben. Als de politie of het OM dat wil, dan doen ze dat zelf wel. Daar hebben ze ons niet bij nodig.

De **voorzitter**: Van Hattem. Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Vanuit een iets andere invalshoek, want we hebben straks een discussie gehad over de omgevingsdienst, waarbij u zei dat de samenwerking met politie en het OM nog verder versterkt kan worden. Is de gedeputeerde dan bereid om in de noodzakelijke, versterkte samenwerking met politie en OM om de ondermijning in het buitengebied en de criminaliteit, milieucriminaliteit in het buitengebied aan te pakken, dit onderdeel mee te nemen in die sterk noodzakelijk verbeterde samenwerking met politie en het OM, dat het in ieder geval daarbij ter sprake wordt gebracht en op tafel wordt gelegd als een mogelijke oplossingsrichting, waarbij de provincie waar mogelijk kan ondersteunen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nee, voorzitter. De samenwerking tussen de provincie en andere bevoegde gezagen gaat over zaken die we samen moeten oplossen en dit is iets: als iemand al iets moet doen, dan is het de politie, en geloof maar niet dat die niet weten wat er in de samenleving speelt. Ook zij willen een einde aan die drugsdumpingen. Als zij niet overgaan tot het inzetten van cameratoezicht, dan hebben ze daar volgens mij een goede reden voor. De officier van justitie heeft mij niet nodig om hem daarop te wijzen.

De **voorzitter**: Van Hattem. Mag ik stilte in de zaal? Van Hattem ten tweeden male.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het gaat er mij niet om of ze dat weten, natuurlijk weten ze dat, maar het gaat er ook om of wij dat misschien als provincie kunnen faciliteren en ondersteunen, en misschien zelfs middelen voor vrijmaken. Dat zijn allemaal zaken waar wij op in kunnen zetten en de politie daarmee in hun uitvoerende bevoegdheid kunnen ondersteunen. Bent u in ieder geval bereid om bij die noodzakelijke, verbeterde samenwerking dat mee te nemen en mogelijk dat aanbod te doen, als die behoefte er is bij de politie?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nee, voorzitter, wij gaan geen zaken voor de politie of voor het OM betalen. Ik denk ook dat mijn collega geen verkeerscamera's gaat betalen die eigenlijk door de politie moeten worden ingezet, want dan is het hek van de dam.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Tegen motie 68 hebben wij geen bezwaar. Wij kunnen u rapporteren welke vorm van monitoring door drones in het buitengebied wel kan worden gerealiseerd. Sterker nog: daar zijn we al lang mee bezig.

Motie 69, 'Intrekken aanwijzing Natura 2000-gebieden'. Nee, dat gaan wij niet doen. Bovendien zou de minister dat moeten doen en daar gaan we ook niet voor pleiten, want Natura 2000 werkt als een trein.

Motie 70 is opnieuw eenzelfde motie in andere woorden, om ons in te zetten voor bewapening van toezichthouders in het buitengebied die niet van ons zijn. Daar heb ik al eerder over gezegd dat we die ontraden.

Ik wil nog één keer een poging doen om motie 47 toe te lichten over het 6de Actieprogramma Nitraat. Onderdeel van het actieprogramma is ook dat we wel meer gaan monitoren. In zeven gebieden in Brabant worden extra metingen gedaan, dat zijn de metingen volgens het Landelijk Meetpunt Effect Mestbeleid, die kijkt naar nitraat in het grondwater. Het is een project van 1,8 miljoen euro, waarvan zo'n 4,5 ton door de provincie wordt opgebracht en de rest door het ministerie van Landbouw en Brabant Water. Dus er wordt wel extra gemeten, alleen is dat niet een meting waar je een-op-een kunt aflezen wat een agrariër nog moet verbeteren aan zijn bedrijfsvoering om tot minder uitspoeling van nitraat over te gaan. Dat zit in het actieprogramma zelf, daar gaan we agrariërs leren hoe ze dat kunnen doen. Dat is effectief en dan zien we op termijn, als het goed is, in die monitoring een verbetering van de grondwatersituatie, maar dat kan niet een-op-een.

De **voorzitter**: Oké. Er is een interruptie van Boon en ik zie dat ook mevrouw Roijackers wenst te interrumperen. Mijnheer Boon, wilt u op dit punt interrumperen? Nee, zal ik dan even mevrouw Roijackers dit punt laten afmaken? Ja. Gaat uw gang.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, dank aan de gedeputeerde voor de uitleg. Bij de begroting krijgen wij heel veel gerapporteerd, dat is belangrijk voor onze controlefunctie. Is het mogelijk om wat u net uitlegde over dat monitoringsprogramma, over die nitraatgehalten – en echt niet op perceels- of ondernemersniveau hoor, want het is natuurlijk veel breder dan dat – om daar als Staten over gerapporteerd te krijgen: hoe het staat met de nitraatgehalten in onze gronden?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, als u daar interesse in heeft, een speciale hobby, dan mag u die getallen hebben. Ja hoor.

De **voorzitter**: Oké, dan was er een interruptie van de heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, de gedeputeerde ging er heel snel overheen, maar hij zei dus dat hij zich niet wil inzetten voor betere bewapening en uitrusting voor onze boswachters. Hij wil onze boswachters in de kou laten staan. En dan zegt hij alleen 'ontraden', dan willen wij weten: waarom wilt u zich niet voor deze mensen inzetten?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Voorzitter, wij zetten ons voor deze mensen in, alleen ik heb niet de bevoegdheid om over andere mensen te zeggen dat ze zich moeten gaan bewapenen en dat wil ik ook niet gaan doen.

De **voorzitter**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Maar voorzitter, dan heeft de gedeputeerde deze motie weer niet gelezen, want dat vraagt deze motie niet. Hij vraagt of u zich wilt inzetten. Dat is niet dat u dat doet, nee. U zet zich in, u gaat gesprekken aan, u gaat zorgen dat de boswachters met de best mogelijke bewapening, de best mogelijke uitrusting, op pad gaan. Die gaat u niet kopen, die gaat u niet aanschaffen. Nee, u gaat zich ervoor inzetten dat degenen die die boswachters in dienst hebben, dat die dat gaan doen. Dat vraagt deze motie. Ik neem aan dat, als u deze motie nu wel goed leest, u hem dan wel kunt steunen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dan moet ik u teleurstellen, althans: ik kan wel lezen, maar ik ga hem niet steunen.

De **voorzitter**: Interruptie Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. De fractie van de VVD heeft in tweede termijn aangegeven motie 7A te zullen aanhouden, omdat we namelijk aanstaande maandag bij de procedurevergadering die twee notities eigenlijk ter bespreking willen gaan agenderen. Ik zou de collega-

Statenleden die nu de moties 70 en 67 wellicht in stemming willen brengen, willen vragen om met ons mee te gaan om die moties aan te houden en eerst een inhoudelijke bespreking over die twee notities te voeren, zodat we daar wat meer tijd hebben en dat wat scherper kunnen slijpen. Dus het is geen interruptie op de heer Van den Hout, maar meer een oproep aan de Staten.

De **voorzitter**: Een oproep om ook die moties aan te houden. Goed, dat horen we dan zo wel aan het einde van deze rit. Dan kijk ik nu even naar gedeputeerde Spierings. Heeft u nog dingen te verwerken? Ja.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ja, voorzitter, ik had nog een paar vragen van de PVV. Allereerst: u had toch in het bestuursakkoord staan dat de landbouw een gewone sector is? Dat is het ook, alleen wel een sector met uitzonderlijk veel uitstoot als het gaat om stikstof. Dus daar horen dan ook maatregelen bij, zoals we dat bij een normale industrie ook zouden doen.

Dan de vraag of wij openstaan voor onderzoek naar nucleaire energie. Ja, weet u, we weten niet wat we in de toekomst nog nodig gaan hebben aan innovaties en technieken en wat er allemaal nog bedacht kan worden als het gaat om duurzame energie. Dus fundamenteel onderzoek, daar zijn wij nooit op tegen, maar dat is heel iets anders dan de vraag wat de rol van ons college daarin moet zijn. Maar ik zou niet weten waarom wij als college een standpunt gaan innemen over fundamenteel onderzoek. Het is prima als het Rijk dat verder regelt.

Dan had ik nog een vraag van GroenLinks over mest, en ik denk dat dat een heel terechte vraag was, want door de vele interrupties heb ik inderdaad een stukje van mijn verhaal vergeten, mijn excuses daarvoor. Ik schetste het proces van hoe we in de regio's bezig zijn via de ontwikkeldagen. Daar hebben we in Noordoost en in Zuidoost eerst een sessie over de visie op mest. De sessie over locaties voor mestbewerking hebben we met alle regio's volgend voorjaar, waarbij het misschien ook goed is om op te merken dat de locatie Meeuwen onder de rechter is, dus dat is nog even weer een geval apart in die zin.

En dan had ik nog een gewijzigde motie – nu ga ik even graven in mijn geheugen – van de Partij voor de Dieren over het onderzoek naar het sluiten van kringlopen. Die zag ik pas binnenkomen na mijn eerste termijn, maar ik had in mijn eerste termijn al aangegeven dat wij vinden dat het onderzoek zoals dat oorspronkelijk erin stond, van circa 2 miljoen euro, ook niet de bedoeling is om dat uit de algemene middelen te halen.

Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde. De gedeputeerde Van der Maat neemt nu het stokje over.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nog een paar opmerkingen, voorzitter, te beginnen met een hele korte opmerking bij motie 10. U gaf aan 'zodra de plannen er zijn'. Ik heb aangegeven dat wij de ruimte hebben gegeven en de oproep gedaan. Het is geen garantie dat die plannen er komen, maar als ze er zijn, dan zal ik u daar inderdaad over informeren.

Motie 71 is ingediend. Ter volledigheid: dat is oordeel Staten, dus daar geen verder advies over.

Motie 54B van de Partij voor de Dieren. Heel fijn dat na het gesprekje dat we hebben gehad, en ook in de tweede en de derde helft van het gesprek, nu deze motie voorligt. Ik zie het als een warme ondersteuning en zelfs een extra aanmoediging voor het belangrijke fietsbeleid. Geen bezwaar voor deze motie.

En dan ter afsluiting nog even over de vraag van de SP en ook nog even over motie 48 aangaande Eindhoven Airport. Laat ik beginnen bij de vraag van de SP over het dividend, eigenlijk een technische vraag. Op dit moment is het zo dat statutair bepaald is dat de uitkering vastligt op 10%. Bij aandeelhoudersbesluit is die eerder verhoogd naar 20%, en dat is ook de uitkering die we nu ontvangen.

Tot slot dan nog een opmerking over motie 48. Ik vind dat toch belangrijk, nadat mevrouw Roijackers daar nog wat aandacht aan heeft besteed. Ik weet niet of u het artikel heeft gelezen, eerder deze week, over

de behandeling in Eindhoven zelf. Ik wil me echt nogmaals aansluiten bij de woorden die ook wethouder Stijn Steenbakkers daarover heeft uitgesproken, waarin hij ook aangeeft en zegt: "Geef nu die proefcasus echt de kans en geef vooral de mensen in de omgeving ruimte en ook aan Eindhoven Airport en alle andere belanghebbenden, om hun input te leveren in dat belangrijke proces." We staan daar voor de mooie uitdaging om als regio invulling te geven aan een kwalitatieve ontwikkeling van Eindhoven Airport, om daarmee niet alleen een mooie stap te zetten voor Eindhoven Airport zelf, maar zelfs eigenlijk gewoon de kans te hebben om de Nationale Luchtvaartnota een stuk de goede kant op te duwen. Dat is echt een unieke kans. En één ding weet ik zeker: de discussie over dividend en de discussie over de rol van Eindhoven Airport zelf tijdens dat proces, maar vooral ook daarna, die gaan wij voeren met elkaar. Dus ik kan u echt de garantie doen dat ook, laat me zeggen, de geest die achter uw motie zit, zoals u hier net zelf aangaf: "Het is belangrijk dat dat geld hier naartoe komt, zodat wij kunnen bepalen wat er dan moet gebeuren in Zuidoost-Brabant." Ik zeg daar twee dingen bij. Het eerste is: het is echt te vroeg om dat nu te gaan uitspreken, dat zou ik ook geen recht vinden doen aan de proefcasus. En ik zeg er tegelijkertijd bij: dat gesprek gaat gewoon komen. Sterker nog: ik heb de heer Pauli – want hij is formeel degene die nu invulling geeft aan de rol van aandeelhouder – in de afgelopen AVA mogen vervangen en daar heb ik letterlijk uitgesproken dat ik verwacht dat wij in de eerste AVA na het advies van Van Geel, en nadat wij hier ook de discussie met elkaar hebben gevoerd, op basis van de besluiten die over de ontwikkeling van Eindhoven Airport hebben plaatsgevonden, ook tot een wat offensievere maatschappelijke invulling van de aandeelhoudersinstructie komen. Dus die gesprekken worden gevoerd. Alleen mijn inschatting is, en ik zit echt heel dicht op het vuur, sterker nog: wat er nu met de proefcasus gebeurt is dankzij de inspanningen van dit college en de gesprekken die u daarover heeft gevoerd, mijn inschatting is in alles wat ik weet van die casuïstiek, of van die casus, dat het echt prematuur is om nu dit soort uitspreken te gaan doen. Daarmee belast u het proces in plaats van dat u juist de ruimte geeft aan de mensen die daar op een goede manier bij betrokken willen zijn. Dat is de beste inschatting die ik kan maken. Daarom blijft mijn advies: breng hem niet in stemming, en als hij in stemming wordt gebracht, stem tegen.

De **voorzitter**: Twee interrupties. Mevrouw Arts eerst.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Begrijp ik goed dat u net zei dat wij 20% dividenduitkering krijgen? Als ik hier het resultatenboek bekijk, dan is het resultaat van Eindhoven Airport, van de holding, 12 miljoen euro en wij krijgen 113.000 euro uitgekeerd. Volgens mij is dat 10%. Dus ik vind dat een vreemde zaak. En het tweede is: volgens mij is de dividenduitkering de afgelopen jaren constant aan de lage kant geweest. Eindhoven Airport heeft best wel veel reservevermogen, eigen vermogen, en door een normale dividenduitkering belasten wij de discussie die rond de proefcasus gevoerd wordt volgens mij absoluut niet.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dat eerste zal ik even nagaan. Ik heb op basis van uw technische vraag net snel even een aantal dingen opgevraagd, daar rapporteer ik u over. Nou, ik zal nog even de toezegging nu doen dat ik dat nog even ga dubbelchecken dan. Als ik er naast zit, dan zal ik daarvoor excuus aanbieden en de juiste informatie aanleveren.

Op het tweede gedeelte kan ik gaan herhalen wat ik net heb gezegd. Mijn inschatting is, met alles wat ik zie, en ook de dynamiek die je daar weer lostrekt door nu dit soort discussies te voeren en daar een motie over aan te nemen, mijn inschatting is dat je daarmee de proefcasus geen recht doet.

De **voorzitter**: Arts. Ten tweeden male.

Mevrouw **Arts** (SP): Mijn fractie is het daar niet helemaal mee eens.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, ik wil me warm aansluiten bij zowel de goede vragen als de woorden van mevrouw Arts van de SP. Ik wil er ook aan toevoegen dat wij blij zijn dat er zo'n brede betrokkenheid is bij de proefcasus. Wij zijn ook blij om te horen dat er een plan is voor een offensieve aandeelhoudersstrategie. Prima. Alleen, wij willen op dit moment toch echt vragen om in plaats van die hele prudente uitkering gewoon een hoger dividend op te eisen, om dat ten goede te laten komen aan de overlast van omwonenden. Wij vinden dat belangrijk en ja, we mogen het ons best aanrekenen als linkse partijen, dat we hebben zitten snurken de afgelopen jaren en genoeg hebben genomen met een veel te laag dividend. Waren alle jongens en meisjes van de linkse kant maar zo slim als de heer Van Merrienboer, want we waren misschien een beetje laat, maar nu zijn we wakker en nu zeggen we: Wacht eens even, wat gebeurt er nou al die tijd bij Eindhoven Airport? Veel te laag dividend, belachelijk, we willen het echt een beetje hoger krijgen in het belang van Brabant. Dank u wel.

De **voorzitter**: De gedeputeerde tot slot.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Inhoudelijk blijft de reactie hetzelfde. Als ik u nog een advies mag meegeven: als u dan toch, laat me zeggen, aanschuift bij die besprekingen over de proefcasus, kijk het heeft weinig zin om nu te zeggen 'opeisen', 'belachelijk' enzovoort. Ik hoop echt dat we een andere kwaliteit van debat over de proefcasus gaan voeren dan dat ik hier net heb gehoord van u.

De **voorzitter**: De heer Bahar. De laatste op dit punt.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, voorzitter, ik wil hier toch even de gedeputeerde in die zin steunen, en ook de partijen GroenLinks en SP vragen: laat het dividend niet het instrument zijn. Volgens mij bent u beiden op zoek naar middelen voor het leefbaarheidsfonds. Ik hoor de gedeputeerde omarmen dat hij graag vanuit de maatschappelijke aandeelhouder die opgave meeneemt, dus dan vind ik het een technische discussie om die over dividend te voeren. Dus dat is even een korte oproep.

De **voorzitter**: Goed. De gedeputeerde heeft daarmee zijn bijdrage afgerond. Ik geef dan het woord aan gedeputeerde Swinkels, die ik verzoek kort en krachtig nog een paar kwesties te behandelen.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ja, voorzitter, dat zal ik kort doen. Ik bedacht bij mijn reactie op amendement 3A, en dat is volgens mij nog steeds in roulatie, zal ik maar zeggen, dat ik één opmerking niet geplaatst had, en het is misschien relevant om dat toch nog even te doen, namelijk dat hier geopperd wordt om het te regelen via een Stimuleringsfonds Lokale Journalistiek, in combinatie met in de toelichting dat we dit voor een jaar gaan doen, waarna we evalueren. Het is eigenlijk een fonds en een pilot, een wat rare combinatie, maar u zou al ruimte kunnen geven door 'bijvoorbeeld' toe te voegen, dus: '... in Brabant te verstrekken via bijvoorbeeld een Stimuleringsfonds Lokale Journalistiek ...', dan biedt u in ieder geval ruimte om daarin wellicht de beste vorm te kiezen.

Daarnaast nog even terugkomend op motie 21A, die nu is aangepast, door het derde puntje weg te halen ...

De **voorzitter**: Eén moment. Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Even van de plaats: als wij dat toevoegen, ontraadt u dan dit amendement nog steeds?

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ja, ik blijf heel het amendement ontraden

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Maar het is een vriendelijke toevoeging. Ik kijk even naar de mede-ondersteuners en wij kunnen met die vriendelijk toevoeging leven. Misschien kunt u wel blij zijn als hij straks wordt aangenomen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde gaat verder.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ik ben altijd blij met alle uitslagen die er ook zijn, want daar gaan we uiteindelijk het beste van maken.

Motie 21A. We hebben inderdaad nu het derde gedachtebolletje, zal ik maar zeggen, verwijderd, maar het is even goed om bij de toezichthoudende rol wel met elkaar te markeren wat we daarmee bedoelen: de samenwerking die we uiteindelijk met de gemeenten zoeken.

Dan werd een herhaling eigenlijk van de vraag gesteld door 50PLUS over de brief die door de KBO gestuurd is. Volgens mij had collega Van Merrienboer er al een opmerking over gemaakt, maar wij hebben daarbij aangegeven dat het vooral een lokale aangelegenheid is, daarmee op de regionale tafels komt en wij bij die regionale tafels wel degelijk kijken naar wat nou precies flexibel planaanbod wordt, en dat daar natuurlijk meegekeken wordt naar de demografie en de vergrijzing, en dat er ook op die grond meegekeken wordt, maar het is wel in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de gemeenten.

En tot slot nog even naar aanleiding van de gedachten die even werden gevoerd over het programma 'Versterken sociale veerkracht', en ik bemerk welke beelden daarover bestaan. Aanstaaende maandag al, 12 november, is er een 'Sociale Veerkracht'-dag, daar zijn mevrouw Brunklaus en mevrouw Meeuwis volgens mij al bij aanwezig, waarvan ik overigens moet erkennen dat ik vele malen zie dat die zich daarbij op de hoogte stellen. Dat zouden misschien meer mensen mogen doen, blijkt maar weer eens. En overigens heeft u ook nog op 30 november daartoe de gelegenheid, dan doe ik een werkbezoek bij verschillende initiatieven. Daar heeft u de uitnodiging al voor gehad en het programma volgt volgende week.

Tot zo ver.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde. Ik kijk nog even naar gedeputeerde Van Merrienboer, die de rij sluit met nog een paar vragen en moties. De gedeputeerde Van Merrienboer.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, voorzitter, als ik het goed heb, heb ik nog één motie om op te reageren, dat is de eerder bij de burap aangehouden motie van de PVV, nu motie 72, die gaat over het inzetten op de aanpak van criminaliteit in het Brabantse buitengebied, ongeacht de uitkomsten van de lopende evaluatie van de taskforce. Natuurlijk is er iets voor te zeggen om eerst maar eens gewoon het rapport van die taskforce af te wachten. Tegelijkertijd, als ik kijk naar de formulering van de motie, kan het college ook zonder problemen hier 'geen bezwaar' tegen uitspreken, omdat het evident is dat we ook in de toekomstige periode met elkaar stevig blijven inzetten op de aanpak van de problematiek van criminaliteit in ons buitengebied. Dus geen bezwaar, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde. Hiermee zijn we aan het einde van de tweede termijn van de zijde van het college en gaan we ons opmaken voor de stemmingen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Even schorsing voorzitter?

De **voorzitter**: Even een korte schorsing. Wat zullen we doen: vijf minuten genoeg?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik zie tien vingers in de lucht.

De **voorzitter**: Ik schors de vergadering tot tien voor twaalf.

Schorsing (23.40-23.50 uur.)

De **voorzitter**: Goed, dames en heren. Mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen? De vergadering is heropend. Het woord is aan mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Gehoord hebbend de uitwisseling over motie 47, hebben wij besloten om deze aan te houden.

De **voorzitter**: Motie 47 wordt aangehouden. Dan zag ik mevrouw Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Wij willen graag motie 70 aanhouden.

De **voorzitter**: Motie 70 wordt aangehouden. Nog andere zaken die moeten worden gezegd voordat wij de stemming aanvangen? Dat is niet het geval. Ik vraag even aan de griffier of wij in termen van informatie over wie er in de zaal zijn de stemmingen kunnen aanvangen. Dat kunnen wij.

Stemming 2

48/18 Ontwerpbesluit Begroting 2019

De **voorzitter**: Dan gaan wij zoals u weet eerst stemmen over de amendementen, dan over de twee besluiten ter zake van de begroting en daarna over de moties. Ik begin met de amendementen, en dan als eerste breng ik in stemming amendement onder stuknummer 1. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Deryckere** (CDA): Tegen met stemverklaring. Wij zijn bang voor stigmatisering en begripen van instanties dat dit niet helpt bij het opsporen van meer criminelen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. We moeten niet inzetten op socialmediacampagnes, maar op echte boa's en handhaving in het buitengebied.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Dit amendement lijkt te zijn aangenomen. Dan ben ik bij amendement 2. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Het amendement is verworpen. Dan kom ik bij amendement A3A. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Dit amendement is aangenomen. Dan ben ik bij amendement 5. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Dit amendement is verworpen. Dan ben ik nu bij amendement onder stuknummer 6 bij u bekend. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Amendement 6 is aangenomen. Dan ben ik bij amendement onder stuknummer 7. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Unaniem aangenomen. Dan zijn we bij amendement onder stuknummer 8. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Amendement 8 is verworpen. Ik ben dan bij amendement onder stuknummer 10. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Het amendement is verworpen. Dan ben ik bij het laatste amendement, amendement onder stuknummer 11. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Deryckere** (CDA): Tegen met stemverklaring. De focus op Cubiss vinden wij te beperkt.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Dit amendement is aangenomen.

Dan zijn wij nu bij de twee ontwerpbesluiten, waarvoor wij voor beide een stemming moeten doen.
Ontwerpbesluit I: 48/18, als eerste, ontwerpbesluit I van stuknummer 48/18. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Het besluit is aangenomen. Nu de stemming over ontwerpbesluit II. Fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Het besluit is aangenomen. Dan gaan we nu stemmen over de moties. Dat zijn niet meer de zeventig die we hadden, er zijn er wat weg. Ik ga ze één voor één zoals ze hier op de lijst staan langs, en ik zal dat even rustig brengen, zodat, als ik een fout maak met een nummer, we even tijd hebben voor een correctie, want het is een hele lijst. Maar nummer 1 is nummer 1. De fractie van de VVD. Motie nummer 1.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor met stemverklaring. Wij stellen graag de voorwaarde dat doctor Van den Berg deze colleges enkel nog voor mobiliteit uitvoert en niet meer voor energie.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor met stemverklaring. Een compliment aan de indiener, maar het is nog wel vaag wat de effecten gaan zijn op de omgeving.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is unaniem door uw Staten aangenomen. Dan zijn wij nu bij motie onder stuknummer 2. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen met stemverklaring. Uitvoering en middelen zijn nu niet aan de orde. Oriëntatie op thorium komt voor de VVD zeker terug bij de Energieagenda 2019-2030 in december.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Tegen met stemverklaring. De Brabantse Energieagenda komt op 7 en 14 december aan de orde en daar vindt de integrale afweging plaats.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen met dezelfde stemverklaring als de fractie van de VVD.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zijn we nu bij motie onder stuknummer 4. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Dit is aangenomen. Ja. Dan zijn we bij motie onder stuknummer 6 nu. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is unaniem aangenomen. Dan gaan we nu stemmen over motie 8. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor met stemverklaring: volgende het voorstel van de gedeputeerde.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan springen we naar motie nummer 11. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Hij is aangenomen, deze motie. Dan zijn we bij motie stuknummer 12. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen met stemverklaring. Dit gebeurt al, dus deze motie is gewoon overbodig.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen als ik dat goed zie. Ja. Dan gaan we naar motie onder stuknummer 13A. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Dit is vooral symboolpolitiek en symptoombestrijding. De enige echt effectieve maatregel is het sluiten van onze grenzen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan springen we naar motie onder stuknummer 15. De VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan kom ik nu bij motie onder stuknummer 16. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zijn we bij motie 17. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen met stemverklaring. De VVD sluit in de duurzame energiemix kernenergie niet uit, net als het Parijse Klimaatakkoord, en die uitsluiting beoogt deze motie.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Tegen met stemverklaring. De Brabantse Energieagenda komt 7 en 14 december aan de orde en daar vindt de integrale discussie en wellicht zelfs afweging plaats, mijnheer Meijer.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor met stemverklaring. Deze motie heeft niets met de energiemix te maken, maar wel alles met wat voor achtertuin wij de Brabanders gunnen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor, met dezelfde stemverklaring als de fractie van het CDA.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijsackers** (GL): Voor met stemverklaring. Wij willen helemaal geen kerncentrales.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Even goed tellen. We houden het even spannend.

De heer **Meijer** (D66): Dit voelt een beetje als sinterklaas, als we het zo vaak over december hebben en dan dit in spanning laten zo.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan zijn wij bij motie 18. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is verworpen. Dan gaan we er een heel stel overslaan en ben ik bij motie 20A. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Motie 20 hè?

De **voorzitter**: 20A.

De heer **Meijer** (D66): Ja, sorry, tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Graag even wat rust en stilte in de zaal, want anders worden dit soort foutjes misschien gemaakt.

De heer **Meijer** (D66): Dat was geen foutje, voorzitter.

De **voorzitter**: Die indruk werd hier gewekt. Ik ben bij motie 21A. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is unaniem aangenomen. Dan ben ik nu bij motie 22. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen met stemverklaring. Dit komt te vroeg.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan springen we naar motie onder stuknummer 26. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Aangenomen. Motie 26 was dat. Dan zijn we nu bij motie 27. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zijn we nu bij motie 28A. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan gaan we naar motie onder stuknummer 30. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zijn we nu bij motie met stuknummer 31. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Bestuur ... Lokaal Brabant, sorry.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Het wordt even tijd om te pauzeren, denk ik. De motie is verworpen. Dan gaan we toch maar door. Motie 32. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Verworpen. Dan zijn we nu bij motie 33. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zijn we nu bij motie 34. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Motie 34 is verworpen. Zijn we bij motie 35. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Zijn we bij motie onder stuknummer 36. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zijn we bij de motie onder stuknummer 37. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zijn we nu bij motie onder stuknummer 38. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Zijn we nu bij motie onder stuknummer 39. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan de motie onder stuknummer 40. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen met stemverklaring. We hebben voor de energietransitie geen behoefte meer aan symbolische pilots.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met een stemverklaring. Hier wordt ook nog gesteld dat uit de Klimaatenvelop geld beschikbaar kwam, maar de Klimaatenvelop is formeel nog niet parlementair afgehandeld.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Gewoon voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is aangenomen. Dan slaan wij 41 over, die is aangehouden. We zijn nu bij motie 42. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Als, zoals in het debat bleek, burgers zich niet mogen uitspreken over gemeentelijke herindelingen zoals in Nuenen, dan is dit slechts symboolpolitiek en daarmee kan deze motie niet serieus worden genomen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan zijn wij bij motie met stuknummer 44. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is aangenomen. Dan de motie onder stuknummer 45. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Mede gelet op de uitleg van de gedeputeerde is de motie overbodig.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen met stemverklaring. Wij zijn overtuigd van de argumentatie van de gedeputeerde dat dit staand beleid is en zijn daarmee gerustgesteld. De problematiek heeft nog steeds onze verdiende aandacht.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen met dezelfde stemverklaring als de fractie van de PVV.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan gaan wij naar motie 46A. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor met stemverklaring. Voor iedere Brabander een boom.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is aangenomen. Ja. Even kijken. Nu gaan we naar motie 48. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen met stemverklaring. Wij zijn van mening dat wij eerst de proefcasus moeten afmaken en daarna gaan wij graag in gesprek over een hogere dividenduitkering.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Deze motie is verworpen. Dan zijn wij bij motie 49. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Deze motie is aangenomen. Dan springen wij naar motie 51. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zijn we bij motie 52. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zijn we nu bij motie 53. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Motie 53 is verworpen. Dan gaan wij naar motie 54B. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan zijn we bij motie 55. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen met stemverklaring. Wij hebben bij de perspectiefnota een vergelijkbare motie ingediend en die is aangenomen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan gaan we nu naar motie 56. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen met stemverklaring. Zo lang we met een enorm mestoverschot zitten, moeten we iets.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen met dezelfde stemverklaring als de SP.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Dan is motie 56 verworpen. Dan komen we bij motie 57. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is verworpen. Dan gaan we naar motie 58A. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Deze motie is verworpen. Dan zijn wij bij motie 59. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan gaan we naar motie onder stuknummer 60. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zijn we bij motie nummer 61. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Er zitten een aantal elementen in waar wij niet in mee kunnen gaan, zoals de omheinde leefgebieden en het afschaffen van de nulstand.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan gaan we naar motie onder stuknummer 62. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zijn we bij motie 63. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen met stemverklaring. Wij zijn deze motie al aan het uitvoeren deze periode.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, met stemverklaring: in een andere wereld misschien.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan de motie onder stuknummer 64. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Wij nemen genoeg met de uitleg zoals de gedeputeerde die straks heeft gegeven ten aanzien van de ruimtelijke inpassing van de ziekenhuizen. Deze motie vinden we daarom niet nodig.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zijn we bij motie onder stuknummer 65. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zijn we bij de motie onder stuknummer 66. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen met stemverklaring. Wij waarderen het dat de indieners de motie hebben aangepast. Op reactie van de antwoorden van de gedeputeerde wachten wij graag het onderzoek af, zodat we in scenario's de financiële consequenties verder kunnen uitwerken.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Verworpen. De motie onder stuknummer 67 dan. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is verworpen. Dan zijn we bij de motie onder stuknummer 68. De VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Deze motie lijkt te zijn aangenomen. Ja. Dan gaan we nu naar motie onder stuknummer 69. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Deze motie is verworpen. Dan gaan wij naar de op een-na-laatste motie, dat is de motie onder stuknummer 71, de opnieuw ingediende motie die eerder onder nummer 5 bij u bekend was, maar nu onder stuknummer 71 in stemming. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Even kijken ... Die is aangenomen. Dan de laatste ...

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter, wat was het oordeel?

De **voorzitter**: Aangenomen. Meer een uitkomst dan een oordeel inderdaad. Dan zijn we nu bij de allerlaatste stemming. Dat is de eerder aangehouden motie, toen nummer 5, nu 72, die de PVV heeft aangehouden en nu in stemming wilde brengen. Die breng ik nu in stemming. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is aangenomen.

Sluiting

De **voorzitter**: Geachte collegae. Het lijkt mij passend om dit moment namens u allen, college, Provinciale Staten, al diegenen die hard gewerkt hebben om dit allemaal hier vandaag ter besluitvorming voor te bereiden – ik doel dan op onze ambtelijke medewerkers – zeer hartelijk te danken voor de inzet, die het ons mogelijk heeft gemaakt hier vandaag over te beraadslagen en te besluiten. Grote waardering daarvoor. Ik dank ieder ook van u voor de inbreng.

De eerstvolgende Statendag zal zijn op 23 november. U kent het verzoek om uw sprekerspasje te deponeren in de opvangbus bij de bodetafel. En zelfs op dit late uur nodig ik u uit voor een drankje in de Statenlounge en wens u een goed weekend. De vergadering is gesloten.

De voorzitter sluit de vergadering om 00.34 uur.